സ്റ്റേററ് കാൺഗ്രസ്സ് വിജയം

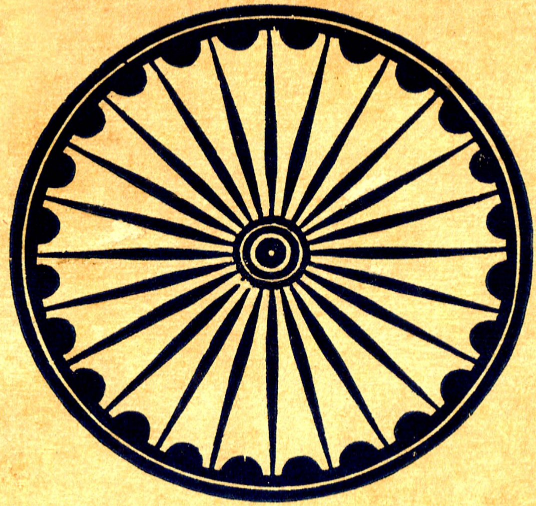

M. R. VELU PILLAI SASTRY B. A.

കേരളഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രം

1 മുതൽ 6 വരെ ഭാഗങ്ങൾ 25—8—0

സ്റ്റേററ്കാൺഗ്രസ്സ്‌വിജയം

(ഒരു രാഷ്ട്രീയ നോവൽ)

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്

എം. ആർ. വേലുപ്പിള്ളശാസ്ത്രി ബി. എ.

പ്രസാധകൻ,

പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള

വിദ്യാവിലാസിനിബുക്ക്ഡിപ്പോ,

ചാല—തിരുവനന്തപുരം.

1123

1-ാംപതിപ്പ് കോപ്പി 1000

(പ്രസാധകന്റെ മുദ്രയില്ലാത്ത പുസ്തകം
വ്യാജനിർമ്മിതമാകുന്നു)

ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ സർവ്വാവകാശവും പ്രസാധകന്.

മാഡേൺപ്രസ്സിൽ അച്ചടിക്കപ്പെട്ടതു്.

വില രൂപാ 3.

മുഖവുര

തിരുവിതാംകൂർ 'സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സി'ന്റെ മഹനീയ സേവനത്തോടുള്ള ഹൃദയപൂർവ്വകമായ അഭിനന്ദനഫല മായി ഇങ്ങനെ ഒരു ഗ്രന്ഥം രചിച്ചു എന്നുപ്രസ്താവിച്ചു വിരമിക്കുകയല്ലാതെ മുഖവുര എഴുതുന്നപക്ഷം ദീർഘ മാകയില്ലേ എന്നു ശങ്കിക്കുന്നു. പത്തുപന്ത്രണ്ടു വർഷ ത്തെ നിരന്തരമായ സഹനസമരങ്ങൾക്കും ക്ലേശാനുഭവ ങ്ങൾക്കും ശേഷം സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് പ്രവർത്തകരായ ബഹുമാന്യവ്യക്തികളുടെ അഭിലാഷം അനുസരിച്ചുള്ള 'ഉത്തരവാദിത്വഭരണം' ഇക്കഴിഞ്ഞ ചിങ്ങമാസം 19-ാംനു- മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് കല്പിച്ചു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുകയുണ്ടായല്ലോ. ഈ സുസ്മരണീയമാ യ ബഹുജനവിജയം ആസ്പദമാക്കി ഒരു നോവൽഗ്രന്ഥം രചിക്കണമെന്നു്, തിരുവനന്തപുരം വി. വി. ബുക്കഡിപ്പോ ഉടമസ്ഥനും അനവധി ഉത്തമസാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങ ളുടെ പ്രസാധനത്താൽ യശസ്സമാർജ്ജനം ചെയ്ത മാന്യ നും ആയ ശ്രീ. പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകളുടെ ഒരു അഭിലാഷമാണു് പ്രസ്തുത കൃതി രചിക്കുവാൻ മേററാരു വിധത്തിൽ പ്രേരകമായിട്ടുള്ളതു്.

സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപർ, ശ്രീ. കെ. രാമകൃഷ്ണ പിള്ളയുടെ നാടുകടത്തൽകാലംതൊട്ടു് സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്ര സ്സുവിജയഘട്ടമായ ഉത്തരവാദിത്വഭരണലബ്ധിവരെ ഏക ദേശം നാല്പതുവർഷക്കാലത്തെ തിരുവിതാംകൂർ ബഹുജന സ്വാതന്ത്ര്യം എങ്ങനെ വികാസംപ്രാപിച്ചു എന്ന വസ്തു ത വെളിപ്പെടുത്തുകയാണു് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വിനീ തമായ ഉദ്ദേശം. എന്നാൽ ഇത്ര ദീർഘമായ ഒരു ഘട്ടം

ഒരൊററ നാവലിൽ അനവധി കഥാപാത്രങ്ങളോടെ ചിത്രീകരിക്കുന്നതു് വളരെ വിഷമമാണല്ലോ. ആ വൈഷമ്യം കഴിയാവുന്നതും പരിഹരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നു മാത്രമേ പറയാനുള്ളു.

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കഥാപാത്രങ്ങളായി ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്, സർ പീ. രാജഗോപാലാചാരി, സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപർ തുടങ്ങിയ നിരവധിമഹനീയരായ യഥാർത്ഥവ്യക്തികളോടൊപ്പംതന്നെ, വിജയശീലൻനായർ, ഗിരിജാഭായിഅമ്മ, തിരുനീലകണ്ഠൻകർത്താവു്, ശ്രീ മാധവിഅമ്മ, വിജയൻ, വിജയം എന്നിങ്ങനെ അനവധി സങ്കല്പകഥാപാത്രങ്ങളേയും ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. യഥാർത്ഥവ്യക്തികളായ സർ. സീ. പി. തുടങ്ങിയ കഥാപുരുഷന്മാരോടു് യാതൊരുവക പക്ഷപാതബുദ്ധിയും കൂടാതെയാണു് രചന നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതുപോലെ തന്നെ, സങ്കല്പകഥാപാത്രങ്ങളിൽ ഒരൊററപുരുഷനാകട്ടെ, സ്ത്രീയാകട്ടെ, ഇന്നു ജീവിച്ചിരിപ്പുള്ള തിരുവിതാംകൂർ സ്വദേശികളിൽ യാതൊരുത്തരുടേയും പ്രതിഛായയായി സങ്കല്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നും, അപ്രകാരം ഒരു ഏകദേശസാദൃശ്യംപോലും ആരിലെങ്കിലും കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ക്ഷന്തവ്യമാകേണമേ എന്നും ഉള്ള വസ്തുതയും മാന്യവായനക്കാരെ അറിയിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

ഗ്രന്ഥകാരൻ നേരിട്ടുകണ്ടിട്ടുള്ളവയോ ദൃക്സാക്ഷികൾ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുള്ളവയോ ആയ ഏതാനും സംഭവങ്ങൾമാത്രമാണു് ഈ കൃതിക്കു് അടിസ്ഥാനം.

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൻെറ പ്രൂഫ്തിരുത്തുന്ന ചുമതല ഞാൻ വഹിക്കുകയുണ്ടായിഎങ്കിലും രചനയും മുദ്രണവും

ഏകദേശം സമാന്തരമായിരുന്നതിനാൽ ഒന്നുകൊണ്ടും തീരാത്ത ചില തെറ്റുകൾ അച്ചടിസംബന്ധിച്ച അസൗകര്യങ്ങൾ നിമിത്തം ചില ഭാഗങ്ങളിൽ വന്നുപോയി. അവയ്ക്കു്. ഒരു ചെറു ശുദ്ധിപത്രം ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്.

ഈ ഗ്രന്ഥം ഇത്രയും കമനീയമായ വിധത്തിൽ പ്രസാധനം നിർവഹിച്ച വി. വി. ബുക്കുഡിപ്പോ ഉടമസ്ഥൻ ശ്രീ. പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകളോടും, ഭംഗിയായി മുദ്രണകൃത്യം നിർവഹിച്ച തിരുവനന്തപുരം മോഡേൺപ്രസ്സ് ഭാരവാഹികളോടും ഗ്രന്ഥകാരൻ അത്യന്തം കൃതജ്ഞനാണു്.

ഇങ്ങനെ തിരുവിതാംകൂർസംസ്ഥാനത്തിലെ ഭരണസംബന്ധമായി പരിപൂർണ്ണ ഉത്തരവാദിത്വലാഭത്തിനു വേണ്ടി നിരവധി ക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ചുബഹുമാന്യരാഷ്ട്രീയസംഘടനയായ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ സുസ്മരണീയവിജയം കഥാവസ്തുവായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഈ വിനീതഗ്രന്ഥത്തെ നിത്യാഭിവന്ദ്യയായ കൈരളീദേവിയുടെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ സാദരം സമർപ്പിക്കട്ടെ.

തിരുവനന്തപുരം, 16—7—1123

വിധേയൻ,
എം. ആർ. വേലുപ്പിള്ള ശാസ്ത്രി.

പ്രസ്താവന

ശ്രീ ചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് 'ഉത്തരവാദഭരണം' കല്പിച്ചുപ്രഖ്യാപനംചെയ്തു, ഇക്കഴിഞ്ഞ 1123 ചിങ്ങമാസം 19-ാംനു- തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിൽ ഏററവും സ്മരണീയമായ ഒരു ദിവസമാണല്ലോ. കഴിഞ്ഞ പത്തുപന്ത്രണ്ടു സംവത്സരങ്ങളായി ബഹുജനങ്ങളുടെ പ്രത്യേക ശ്രമവും, ജനനായകന്മാരുടെ നിരന്തരക്ലേശാനുഭവങ്ങളും സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചതിന്റെ ഫലമായിരുന്നു, ഈ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം എന്ന വസ്തുത ഏവർക്കും അറിയാവുന്നതാണല്ലോ. അതിനാൽ ഈ സ്മരണീയസംഭവത്തിനു പ്രാധാന്യം കൊടുത്തു് ഒരു സമുചിതമായ സാഹിത്യകൃതി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തണമെന്നു് എനിക്കൊരു ആഗ്രഹം ഉണ്ടായി. ആ അഭിലാഷം അനുസരിച്ചു് സുപ്രസിദ്ധസാഹിത്യകാരനായ ശ്രീ. എം. ആർ. വേലുപ്പിള്ള ശാസ്ത്രി അവർകളാൽ രചിക്കപ്പെട്ടതാണു് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം.

സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ വിജയമാണു് ഉത്തരവാദിത്വഭരണപ്രഖ്യാപനം എങ്കിലും 'സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്'പോലുള്ള ഒരു നിശ്ശേഷം ജനകീയമായ സംഘടന തിരുവിതാംകൂറിൽ വന്നുചേരുവാൻ ഇടയാക്കിയ ചില മുൻസംഭവങ്ങൾകൂടെ സ്മരണീയങ്ങളായുണ്ടല്ലോ. കൊല്ലവർഷം 1084 മുതൽ 1123 വരെയുള്ള നാല്പതുവർഷകാലം സാമാന്യം ദീർഘമായ ഒരു ഘട്ടമാണു്. ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ ഭരണകർത്താക്കളും ഭരണീയരും പുലർത്തിവന്ന നയത്തിന്റെയും രാജ്യഭരണസംബന്ധ

മായിനടന്ന ഏതാനും ചില സംഭവങ്ങളുടേയും ഒരു ഏകദേശരൂപത്തിന്റെ ഏകദേശാംശം മാത്രം ആസ്പദമാക്കി അല്പം ചില സങ്കല്പഭാഗങ്ങൾ കലർത്തിയാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. 84 മുതൽ 99 വരേയും, 100 മുതൽ 107 വരെയും, 107 മുതൽ 112 വരെയും 112 മുതൽ 123 വരേയും ഉള്ള നാലു പ്രത്യേക ഘട്ടങ്ങൾ ആസ്പദമാക്കിയോ അവയിൽത്തന്നെ ഓരോ പ്രത്യേകവർഷം ആസ്പദമാക്കിയോ പോലും ഓരോ നോവലുകൾ രചിക്കത്തക്കവിധം സംഭവങ്ങൾ അത്ര വളരെ ഉണ്ടായിരിക്കെ എന്ന പരമാർത്ഥം ഞങ്ങൾ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും നാം എല്ലാപേരും അത്യധികമായ സ്നേഹാദരങ്ങളോടെ കരുതിപ്പോരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ 'സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്ര'സ്സിന്റെ വിജയത്തിന്നു ഇടയാക്കിയ മുൻപരിതഃസ്ഥിതികൾ കൂടെ ഓർമ്മിക്കത്തക്കവയാകുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാൻ ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ ഭരണകാലത്തെ ചില പ്രത്യേകസംഭവങ്ങൾകൂടെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു വിഷയീഭവിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

ഇന്നത്തെ ഏററവും ഗൗരവമേറിയ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളെപ്പററിയുള്ള പ്രതിപാദനത്തിൽ വല്ല പോരായ്മകളും സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആയതു് മാതൃഭൂമിയായ തിരുവിതാംകൂറിനോടും ഇവിടത്തെ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിനോടും ഞങ്ങൾക്കുള്ള അകൈതവമായ ഭക്തിസ്നേഹാദരങ്ങൾകൊണ്ടു് ക്ഷന്തവ്യമാകണേ എന്നു് പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു് ഈ കൃതിയെ സജ്ജനസമക്ഷം, സവിനയം സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം,
20—7—1123

പ്രസാധകൻ,
പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള.

അഭിപ്രായം

'സ്റ്റേററ് കാൺഗ്രസ് വിജയം' ഞാൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു. 1084-മുതല്ക്ക് 1123-വരെയുള്ള രാഷ്ട്രീയ സംഭവങ്ങളെ നിഷ്പക്ഷദൃഷ്ട്യാ അവലോകനംചെയ്തും, എന്നാൽ അവയെ സരസമായ ഒരു പ്രേമകഥാതന്തുവിൽ ചേർത്തിണക്കിയും, രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ രാഷ്ട്രീയനോവലിന്റെ ആവിർഭാവം അവസരോചിതമായിരിക്കുന്നു. ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ, സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരി, കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള, സി. കൃഷ്ണപിള്ള, സർ സി. പി. തുടങ്ങിയ യഥാർത്ഥ വ്യക്തികളുടെ സ്വഭാവചിത്രണത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ വളരെ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ വ്യക്തിഗതമായ ഗുണങ്ങളോടൊപ്പം ന്യൂനതകളും പ്രകാശിക്കത്തക്കവണ്ണമാണ് പാത്രരചന സാധിച്ചിട്ടുള്ളത്. ആ വിഷയത്തിൽ പാറപ്പുറത്തെ ഇതു അതിശയിക്കുന്നു എന്നു പറയാം. നായികാനായകന്മാർ സങ്കല്പപാത്രങ്ങളാണ്. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ മനോധർമ്മവിലാസം ഈ പാത്രങ്ങളുടെ സൃഷ്ടിയിലാണ് സവിശേഷം സ്ഫുരിക്കുന്നത്. ഗിരിജാബായിയും കുഞ്ഞുറെയിച്ചലും സർവ്വസമുദായമൈത്രിക്കായി നിലകൊള്ളുന്ന ആദർശവതികളാണെങ്കിൽ, നീലകണ്ഠൻകർത്താവിനെപ്പോലുള്ള പുങ്കന്മാരായ അവസരസേവകന്മാരെയും കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവിനെപ്പോലുള്ള മനസ്സാക്ഷിയില്ലാത്ത

സ്വാൎത്ഥപരന്മാരെയും, മുകുന്ദൻനായരെപ്പോലുള്ള ചപലമതികളേയും നമുക്കു എവിടെയും ധാരാളം കാണാൻ കഴിയും. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് വിജയം ശ്രീ വേലുപ്പിള്ള ശാസ്ത്രിയുടെ നിപുണമായ തൂലികയുടെയും വിജയം തന്നെ എന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം.

തിരുവനന്തപുരം,
21—8—1123.

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ

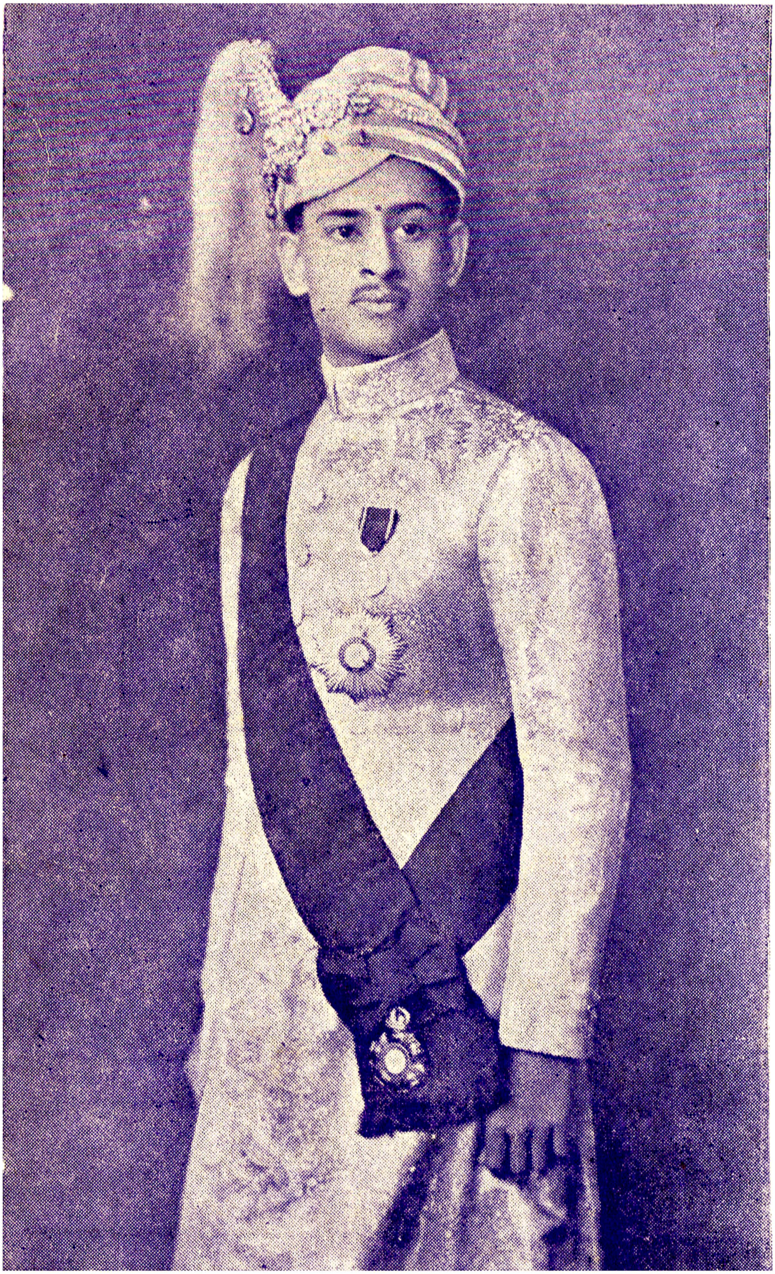

'സ്റേററ് കാൺഗ്രസ്സുവിജയം.'

(ഒരു രാഷ്ട്രീയനോവൽ)

അദ്ധ്യായം ൧.

ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിൻെറ ഉദയം കണ്ടുതുടങ്ങി. ഭരണാധികാരം കേവലം ദൈവദത്തമെന്നും, ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ നേരിട്ടു പ്രവർത്തിക്കുന്ന ശമ്പളക്കാരൻ ആരാധനമൂർത്തിയെന്നു് അവകാശപ്പെട്ടു് ജനപീഡനത്തിനു് മുതിർന്നാൽ ആയതു് നിശ്ശബ്ദമായി സഹിച്ചുകൊള്ളണം എന്നും ഉള്ള സേവ്യസേവകച്ചങ്ങലകൾ കുറേശ്ശ പൊട്ടിത്തുടങ്ങി. കൊല്ലവർഷം ആയിരത്തി എൺപത്തിനാലു്. പ്രജാക്ഷേമതല്പരൻ എന്ന കീർത്തി സ്വയം വന്നുചേരുന്ന വിധത്തിൽ ശാന്തശീലനും വിശാലഹൃദയനും, വിവേകശാലിയും ആയ ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് സിംഹാസനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടു് സംവത്സരം ഇരുപത്തിമൂന്നു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഭാരതഖണ്ഡസ്വാതന്ത്ര്യത്തിൻെറ സൂര്യദേവനായ സാക്ഷാൽ മഹാത്മാഗാന്ധി

ദക്ഷിണആഫ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹം സംബന്ധിച്ച് തല്ലുകൊണ്ടും എല്ലൊടിഞ്ഞും പല്ലു കൊഴിഞ്ഞും ദയനീയമായ നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ഒരു ഘട്ടം. അതെ, ക്രിസ്തുവർഷം 1908-നോടു് അടുപ്പിച്ച കാലം ദിവാൻജിയുദ്യോഗം എന്ന പേരിൽ അപ്രത്യക്ഷമായ കൂർത്തമുള്ളുകൾ ഉൾവഹിച്ച മൃദുമനോഹരവും സമസ്തസുഖങ്ങൾക്കും സാധകവും ആയ ആ വില്ലീസുകിടക്കയിൽ ഇരുന്നു വിഷമിച്ച് രാമയ്യങ്കാർ, ററി. രാമറാവു, ശങ്കരസുബ്ബയ്യർ, കൃഷ്ണസ്വാമിറാവു, വി. പി. മാധവറാവു, എസ്സ്. ഗോപാലാചാരിഎന്നീ മഹാരഥന്മാർ അമ്പും ആവനാഴിയും സഹിതം അപ്രത്യക്ഷരായി. സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയും, കലാശാലവിരുതും സുഖാനുഭവാശയും പൂണ്ട മന്ത്ര തന്ത്ര കുശലനായ പി. രാജഗോപാലാചാരി അവർകൾ സഹ്യാദ്രി കടന്നു അറബിക്കടൽക്കരെയുള്ള അനന്തശയനം നഗരിയിൽ പുതിയ ദിവാൻജി ആയി എത്തിയിരിക്കുന്നു. നവോന്മേഷവും പുതു പ്രസരിപ്പും ഭരണ പാടവവും ധാരാളം അനുഗ്രഹിച്ച ആ മദ്രപുരബ്രാഹ്മണൻെറ ആവേശം കൂടിയ പ്രവർത്തന പദ്ധതികൾ നിശ്ശബ്ദം അംഗീകരിക്കുവാനോ, നിസ്സങ്കോചം നിഷേധിക്കുവാനോ വേണ്ട നിഷ്കർഷയോടെ ശ്രീമൂലകമഹാരാജാവു് ഭരണരഥാരൂഢനായിരിക്കുന്നു. രാജ്യമീമാംസയിലെ അനരശ്വതത്വങ്ങൾ അക്ഷരംപ്രതി വ്യാഖ്യാനിക്കുവാനും, ഉദ്യോഗസ്ഥവിക്രിയകൾ ജനക്ഷേമത്തിനു് വിരുദ്ധമാകുന്നുണ്ടോ എന്നു് ഉററു നോക്കുവാനും ഉത്സാഹശീലമുള്ള പത്രപ്രഖ്യാപനങ്ങൾ സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തെ അടിക്കടി പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുന്നു. ഏതേതെല്ലാം കാര്യങ്ങളിലും സ്വേച്ഛ തന്നേയാണു് പ്രമാണം എന്നു് മഹാരാ

ജാവ് കരുതി എങ്കിലും വഞ്ചിഭൂവാസികൾക്കു പരി
പൂർണ്ണമായ സംഭാഷണസ്വാതന്ത്ര്യവും, എത്ര അതിരു
കടന്നതായാലും ശരി, ലേഖനസ്വാതന്ത്ര്യവും കല്പിച്ചു
അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇൻഡ്യൻ നാഷണൽ കാൺ
ഗ്രസ്സിന്റെ ഉദ്യമങ്ങൾ ബ്രിട്ടന്നു് കടുതായ അസ്വാ
സ്ഥ്യങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയില്ല എങ്കിലും ബ്രിട്ടീഷുകൊടി
യുടെ സത്യന്യായപ്പുലർത്തലുകൾ അലങ്കോലപ്പെ
ടാതെ സർവ്വത്ര സമ്മതി ആർജ്ജിച്ചിരിക്കുന്നു. അത്യ
പൂർവ്വമായി മാത്രം നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകാറുള്ള
അക്രമമോ, അനീതിയോ മദ്രാസ്സ്ഗവർണരുടെ ശ്രദ്ധ
യിലും പെടുന്നുണ്ടു് എന്നൊരു മാമൂൽ വിദേശ്യഭരണ
ക്കാർ നിർവിഘ്നം പുലർത്തുന്നു.

ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിന്റെ കാരണങ്ങളോ
കാര്യപരിപാടിയോ ഭൂമുഖത്തെ തീണ്ടാത്ത ആ ഘട്ട
ത്തിൽ ഇന്ത്യഒട്ടുക്കു് കൊടിയ അസ്വാസ്ഥ്യമോ കഠിന
മായ സമാധാനക്കുറവോ നിമിത്തം രാജ്യങ്ങൾ നശിച്ചി
രുന്നില്ല. തിരുവിതാംകൂറും ഈ പൊതുനിലയിൽ വ്യത്യ
സ്തമല്ലായിരുന്നു. സമുദായങ്ങൾക്കു് തമ്മിൽ നിസ്സാ
രങ്ങളായ ചില ഉരസലുകൾ ഉണ്ടാകാതിരുന്നിട്ടില്ല.
എങ്കിലും സങ്കുചിതവും സ്വാർത്ഥപരവും ആയ അത്ത
രം ഉദ്യമങ്ങൾക്കും അപ്പുറമായി രാജ്യകാര്യങ്ങൾ സംബ
ന്ധിച്ചിടത്തോളം ഏതാണ്ടൊരു സമാനാഭിപ്രായ
സ്വഭാവം പൊതുവെ കാണപ്പെട്ടിരുന്നു. നായർ—ക്രൈ
സ്തവ—മുസ്ലീം—ഈഴവസമുദായങ്ങൾ, സമുദായങ്ങൾ
എന്ന നിലയിൽ പരസ്പരം മത്സരിച്ചു രാജ്യഭരണക്കാ
രുടെ വിഷമമേറിയ പല ശ്രമങ്ങളും ലഘൂകരിക്കുവാൻ
അല്ലും ചില ഉദ്യമങ്ങളും അകാലത്തു നടക്കാതിരു
ന്നില്ല. പരമ്പരാസിദ്ധമായ സമ്പത്തും, സമ്പത്തിന്റെ

ശോഷണം സഹായിക്കുന്ന മററനേകം കാരണങ്ങളാൽ വന്നു ചേർന്ന ദാരിദ്ര്യവും പല കുടുംബങ്ങളേയും നായർ സമുദായത്തിൽ വിചിത്രമായ ഒരു നിലയിൽ വരുത്തിയിരുന്നു. മതം വ്യക്തികളെമാത്രം ആശ്രയിക്കുന്നു എന്ന അഭിപ്രായസ്വാതന്ത്ര്യവും, പരിഷ്കാരവും ആ സമുദായത്തിന്നു് എത്ര മാത്രം സിദ്ധിച്ചുവെങ്കിലും നായർ കുടുംബങ്ങളിലെ മരുമക്കത്തായസമ്പ്രദായം നിമിത്തം കുടുംബഭരണക്കാരനും ഭരണീയരും തമ്മിൽ അസുഖകരങ്ങളായ പല പോരാട്ടങ്ങളും അടിയ്ക്കടി നടന്നിരുന്നു. വ്യക്തികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസവും ഉൽക്കർഷവും നിമിത്തം സാമുദായികമോ രാജ്യകാര്യപരമോ ആയ സേവനങ്ങളും നാട്ടിന്നു ലഭിക്കാതിരുന്നില്ല. ഈഴവ സമുദായത്തിൻെറ ഭൗതികകാര്യോപദേഷ്ടാവും ആദ്ധ്യാത്മിക ഗുരുദേവനും ആയി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട ആ കേരളീയയതിവര്യൻ ശ്രീ നാരായണഗുരുസ്വാമികളുടെ ശിഷ്യന്മാർ സമുദായൈശ്വര്യം ലാക്കാക്കിയ നിരന്തരോദ്യമങ്ങളിൽ മുഴുകിയിരുന്നു. സമുദായാംഗങ്ങളിൽ അപൂർവ്വം ചില വ്യക്തികൾ ഒഴികേയുള്ളവർ തരംതാഴ്ത്തപ്പെട്ട മനുഷ്യരെന്നപോലെ സ്വയം വിനീതരായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. എങ്കിലും സാമ്പത്തികമായ സമുൽക്കർഷംകൊണ്ടു നേടേണ്ട സമത്വത്തിന്നു് അവരിൽ ഭൂരിഭാഗവും തീക്ഷ്ണശ്രമം നിർവ്വഹിച്ചു. മുസ്ലീം സമുദായമാകട്ടെ, രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ യാതൊരു പങ്കിന്നും ഉദ്യമിക്കാതെ വാണിജ്യപ്രസക്തിയിലും മതാചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളിലും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധാലുക്കളായി. ചരിത്രസ്ഥിതികളും, സ്വാഭാവികമായ ഉൽക്കർഷേച്ഛയും പ്രത്യേകം അനുകൂലിച്ച ക്രൈസ്തവ വിഭാഗങ്ങൾ പാശ്ചാത്യരുടെ പ്രോത്സാഹനത്തിൽ

അനുക്ഷണം മുന്നോട്ടു കുതിച്ചും നിരന്തരം വ്യവസായ പ്രസക്തിയോടെ മത്സരിച്ചും, മതത്തിന്റെ പേരിൽ സമുദായശക്തി വർദ്ധിപ്പിച്ചു് രാജ്യകാര്യങ്ങളിലെ അവകാശങ്ങൾക്കു് നിരന്തരം ഉദ്യമിച്ചുപോന്നു. രാജ കീയകാരുണ്യം പ്രത്യേകമായി ലഭിച്ച വിദേശീയ ബ്രാഹ്മണർ ഹൈന്ദവ സമുദായത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗ ത്തുള്ളവരെന്ന അഭിമാനം ഉള്ളിൽ കരുതി യഥാർത്ഥ ത്തിൽ പാശ്ചാത്യ വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടുള്ള വിജയ ങ്ങൾ മുഖേന തിരുവിതാംകൂറിലെ സർക്കാർത്തുറക ളിൽ യഥേഷ്ടം പ്രവേശിച്ചു രാജ്യകാര്യവും സമുദായ കാര്യവും ഗൃഹകാര്യങ്ങൾക്കപ്പുറമല്ല എന്ന ബോധ ത്തോടെ നിർദ്ദോഷമായ സ്വാർത്ഥപരതയിൽ കഴി ഞ്ഞുകൂടി.

തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യത്തിൽ പ്രകൃതിയും പുരുഷനും ഈ വിധം ആശാസ്യമായ രഞ്ജനയിൽ വർത്തിച്ചു്, മഹാരാജാവും ഗവണ്മെന്റും ജനങ്ങളും രാജ്യത്തിന്റെ അഭ്യുന്നതിയിൽ തീവ്രമായ ശ്രമം നിർവ്വഹിച്ചു.

1084 വൃശ്ചികമാസത്തിലെ തൃക്കാർത്തിക ദിവ സം പ്രഭാതസൂര്യന്റെ ഇളംകതിരുകൾ ഭൂലോകം ഒട്ടുക്കും തിരുവിതാംകൂറിനെ പ്രത്യേകമായും താലോലിക്കുന്നു. തലസ്ഥാനമായ തിരുവനന്തപുരം നഗരിയുടെ വടക്കു പടിഞ്ഞാറു് അല്പം അകലെയായി കാണപ്പെടുന്ന ശ്രീ പാൽക്കുളങ്ങര ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പരിസരങ്ങളിലുള്ള നാളികേരവൃക്ഷങ്ങളിലെ നീണ്ട ഇലകളിൽ പ്രഭാത സൂര്യൻ സ്വർണ്ണവർണ്ണം നിരപ്പേ പൂശി. ആ അതി മനോഹരമായ പ്രഭാതത്തിൽ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കേ നടവിട്ടു നേരേ കാണപ്പെടുന്ന ചെറുനടക്കാവിലൂടെ

യൗവ്വനോന്മേഷത്തിൽതത്തിക്കളിക്കുന്ന ഒരുതരുണീരത്നം നടകൊള്ളുന്നു. ക്ഷേത്രക്കുളത്തിൽ സ്നാനംകഴിച്ച് ദേവാലയദർശനത്തിന്ന് ഉചിതമായവിധം വസ്ത്രധാരണം നിർവ്വഹിച്ച്, ധാരാളം നീളവും നിബിഡതയും ഉള്ള കാർകൂന്തൽ പുറകോട്ടിട്ട് ഇടതുകൈയ്യിൽ ദേവീപ്രസാദമായ പുഷ്പചന്ദനങ്ങളും വലതുകൈയ്യിൽ വലതുകാൽമുട്ടിന്ന് അല്പം മുകളിലായുള്ള വസ്ത്രഭാഗവും വഹിച്ചു നടകൊള്ളുന്ന ആ തരുണീമണി സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും യൗവ്വനത്തിന്റെയും ഏകോപിച്ച മാതൃക എന്നവിധം ആരേയും ഒന്നാകർഷിക്കുന്നവളാണ്. എന്നാൽ അവളുടെ മുഖം പ്രായസഹജമായ അഹംമതിയിലല്ല, അത്യധികമായ വിനയത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസവും, സൗന്ദര്യവും യൗവ്വനവും കൂടി യോജിച്ചാലും പ്രഭുത്വം അഥവാ ധനവത്വം കൂടെ അനുഗ്രഹിക്കാത്ത പക്ഷം അന്യന്മാരോട് ഒരു പുച്ഛരസത്തിന്നോ, ലോകത്തെതന്നെ തൃണവൽഗണിക്കുന്നതിനോ സാധിക്കയില്ലല്ലോ. അതിനാൽ ആ തരുണിയുടെ നയനങ്ങൾ ഒരു വിശിഷ്ടമായ ലോകസ്നേഹത്തിന്നും, ബഹുമതിക്കും വേണ്ടി ബലികഴിക്കപ്പെട്ടപോലെ അത്യുല്ക്കൃഷ്ടമായ വിനയത്താൽ വികസിതങ്ങളാണ്. തന്റെ ഇരുപത്തിഒന്നാമത്തെ ജന്മനക്ഷത്രദിവസമായ ആ നാളിലെ പ്രഭാതത്തിൽ തന്നെ ദേവീദർശനം കഴിച്ചു ലോകാഭ്യുദയത്തിന്നുവേണ്ടി ഹൃദയപൂർവ്വകമായ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കുശേഷം സന്തോഷത്തോടെ ഗമനം ചെയ്യുന്ന ആ തരുണി, അന്നത്തെ നടക്കാവിലെ മണൽനിറഞ്ഞ ഭാഗങ്ങൾ അല്പം ആയാസത്തോടെയാണെങ്കിലും താണ്ടുന്നു. ഉദ്ദേശം ഒരു ഫർലോങ്ങോളം നീളമുള്ള റോഡിന്റെ അററത്തിൽ എത്തിയ സഞ്ചാരിണി

തെല്ലൊന്നു വലത്തോട്ടു തിരിയുന്നു. ആ പ്രഭാതവീഥിയിലെ അത്യപൂർവ്വമായ കാഴ്ചയിൽ പ്രത്യേക സന്തോഷവാനായ ഒരു യുവാവു് ആ സന്ദർഭത്തിൽ തന്നെ ക്ഷേത്രത്തിൻെറ കിഴക്കെവാതലിൽ എത്തുന്നു. അയാളുടെ ദൃഷ്ടികളിൽ ആയാസംകൂടാതെ പതിച്ചതു് വലതുവശത്തേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞ യാത്രികയുടെ ദൈർഘ്യം ഏറിയ കേശഭാരമായിരുന്നു. താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ആൾ തന്നെയോ എന്നു നിശ്ചയം വരുത്തുവാൻ പരിഷ്കാരിയുവാവു് ഗതിവേഗം ഒന്നു വർദ്ധിപ്പിച്ചു് പെട്ടെന്നു പുറകേ എത്തി. മുൻപേ പോകുന്ന തരുണീരത്നം കഷ്ടിച്ചു കാൽ ഫർലാങ്ങു് അകലെയായി കാണപ്പെട്ടു. സന്തുഷ്ടനായ യുവവീരൻ പെട്ടെന്നു് സ്വന്തം ഗതി മനഃപൂർവ്വമായി മന്ദീഭവിപ്പിച്ചു. ഇരുപുറവും കാണപ്പെട്ട നാളികേരവൃക്ഷങ്ങളിലെ കാഫലം തിട്ടപ്പെടുത്തുവാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടപോലെ യാത്രികൻ ഗണ്യമായ മന്ദതയിൽ നടതുടർന്നു.

ഇരുപുറവും ഉള്ള യാതൊരു കാഴ്ചയിലേയ്ക്കും ലേശംപോലും ശ്രദ്ധിക്കാതെ ഭവനം മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി സാധാരണ ഗതിയിൽ യാത്രചെയ്യുന്ന യുവതീരത്നത്തിൻെറ ദൃഷ്ടികൾ എതിരേ വന്ന ഒരു മാന്യപുരുഷവിഗ്രഹത്തിൽ പതിക്കുന്നു. അന്നത്തെ വാർത്താപത്രലോകത്തിന്നു് നവമായ ഒരു ചൈതന്യം പ്രദാനം ചെയ്തുപോന്ന തൂലികയുടെ ഉടമസ്ഥനായ ആ പുരുഷനെ ഇന്നയാൾ എന്നു മനസ്സിലാക്കിയ തരുണി അദ്ദേഹത്തെപ്പററിയുള്ള വിനയബഹുമാനങ്ങൾ നിമിത്തം പ്രസന്നങ്ങളായ നേത്രങ്ങളോടെ വീണ്ടും ഗതിതുടർന്നു. ഉദ്ദേശം ഒരു നാഴികയോളം നടന്നു് പടിഞ്ഞാറേകോട്ടവാതിലിൽ നിന്നു ശംഖുംമുഖം കടൽപ്പുറത്തേയ്ക്കുള്ള

പ്രധാന രാജപാതയിലേയ്ക്കു നയിക്കുന്ന ഒരു ഇടറോഡിൽ 'മന്ദാരവിലാസം' എന്ന ഭവനത്തിൽ യുവതി ചെന്നു ചേരുന്നു.

അനുഗമനം ചെയ്ത യുവാവിൻെറ ഗതിക്കാകട്ടെ, പെട്ടെന്നു് കാണ്മാൻ ഇടയായ വിശിഷ്ടപഥികൻെറ ആഗമനം ഒരു തടസ്സമായി. പ്രേക്ഷകന്മാരുടെ ആദരബഹുമാനങ്ങൾ അർഹിക്കുന്ന ആ പഥികനെ കണ്ടതോടെ യുവാവു് മന്ദസ്മേരമുഖനായി മുറപ്രകാരം വന്ദനം നിർവ്വഹിച്ചു് അല്പനേരം അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. മാന്യനായ പഥികൻ, യുവാവിനോടു എന്തോ പ്രത്യേകസ്നേഹമുള്ളപോലെ പെട്ടെന്നു് തിരിഞ്ഞു് "എന്താ, ശശാങ്കൻ, ഇന്നു കാളേജില്ലായിരിക്കും. ഇല്ലേ? ആട്ടെ; പിന്നെക്കാണാം" എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞിട്ടു് മുറയ്ക്കു മുന്നോട്ടുപോകുന്നു. യുവാവു് ഏകലക്ഷ്യമാക്കിയിരുന്ന യുവതീവിഗ്രഹത്തിൻെറ കഥ നിശ്ശേഷം മറന്നു പഥികനെ അനുഗമിച്ചു്,

"ഞാൻ അവിടത്തെ ഒന്നു കാണുവാൻതന്നെ രാവിലേ തിരിച്ചതായിരുന്നു. എപ്പോൾ സൗകര്യപ്പെടും എന്നറിഞ്ഞാൽ അങ്ങോട്ടു വരാമായിരുന്നു." എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു ഉത്തരംപ്രതീക്ഷിക്കുന്നതുപോലെ പുറകേകൂടി.

പഥികൻ തെല്ലൊന്നു പുറം തിരിഞ്ഞു്, "എന്നെയോ? എന്നെക്കാണ്മാനോ? ഹെയ്; പാടില്ല. നിങ്ങളെല്ലാം ചുമതലയുള്ള സർക്കാർപ്പണിക്കാർ. ആ ജീവിതരീതിയ്ക്കു് തടസ്സംവരുത്തുന്ന മററമനുഷ്യരുമായുള്ള സഹവാസംകഴിയുന്നതും കുറയ്ക്കുക. ആട്ടെ; കണ്ടേതീരൂ എന്നുണ്ടെങ്കിൽ രണ്ടുമണിക്കൂർകഴിഞ്ഞു് എൻെറ താമസസ്ഥലത്തു് വരിക കാണാം" എന്നു പറഞ്ഞു് മുന്നോട്ടു നടകൊണ്ടു.

'മന്ദാരവിലാസം'ഭവനത്തിൽ എത്തിയ ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായി അമ്മ മുറപോലെ വസ്ത്രം മാറി സാധാരണ വീട്ടുവേഷത്തിൽ തന്റെ പഠിപ്പുമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഒരു അന്യനാട്ടിൽനിന്നു്, വിദ്യാഭ്യാസത്തിനു മാത്രമായി തിരുവനന്തപുരം പട്ടണത്തിന്റെ ഒരു കോണിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടിവന്ന ആ യുവതിയുടെ അന്നത്തെ ജന്മദിനാഘോഷം, ചില ഇംഗ്ലീഷ് നോവൽഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പാരായണം മാത്രമായി കലാശിച്ചു. തന്നോടു് കൂടെ താമസമുണ്ടായിരുന്ന പ്രിയമാതാവു്, മാതുലഭാൎയ്യയുടെ പ്രസവശുശ്രൂഷ നിർവഹിക്കാൻ എത്തിക്കൊള്ളണമെന്ന ശാസനം അനുസരിച്ചു സ്വദേശത്തേക്കു പോയിരിക്കുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ ഭായി അമ്മയുടെ ജന്മനക്ഷത്രത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം അത്ര ഗണ്യമായി കുറഞ്ഞു. രാവിലെ ക്ഷേത്രദർശനത്തിനു് അന്നു തിരിച്ചതു് ഒരു ഒഴിവു ദിവസത്തിന്റെ ലാഘവം നിമിത്തമാണെന്നു് വീട്ടുടമസ്ഥയായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ കരുതി. ഏതായാലും ആ സ്ത്രീ പ്രഭാതഭക്ഷണം ആ നിത്യാഥിക്കു് കൊടുക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു കൃതകൃത്യയായി.

നേരം ഉദ്ദേശം മണി പതിനൊന്നരയായതോടുകൂടി 'മന്ദാരവിലാസം' ഗേററിന്റെ ഓടാമ്പൽ സാവധാനം തുറക്കപ്പെട്ടു് ഒരു സന്ദർശക അവിടെ എത്തി. സമ്പത്തിലും പ്രഭുത്വത്തിലും വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും മുന്നിട്ടു നിന്നിരുന്ന സിറിയൻക്രിസ്ത്യൻ സമുദായത്തിന്റെ ഉടലെടുത്ത പ്രാഭവം എന്ന പോലെ ഒരു

യുവതീരത്നം, വളരെ മന്ദഗതിയിൽ നടകൊണ്ടു് സഖി
യായ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ വിശ്രമമുറിയുടെ നട
യിലെത്തി. ഗ്രന്ഥഭാഗത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധാലു
ലുവായിരുന്നെങ്കിലും ഏതോ ആളിൻെറ കാൽചുവട്-
ശബ്ദം കേട്ടു വായനക്കാരി പുസ്തകം നിവിർത്തവിധം
തന്നെ മേശപ്പുറത്തു വെച്ചിട്ടു് വെളിയിലേയ്ക്കു് ഒന്നു
നോക്കി. പെട്ടെന്നു് ആ യുവതി സന്തോഷഭരിത
യായി ഇരിപ്പുമുറി വിട്ടു. ആത്മാർത്ഥമായ സാഹോദ
ര്യത്തിലും മൈത്രിയിലും കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ഗിരിജാഭായി
അമ്മയെ കണ്ടതോടുകൂടി 'കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ' പെട്ടെന്നു്
ആഹ്ളാദഭരിതയായി ഒന്നു ചിരിച്ചു ചോദിക്കുന്നു:—

"എന്താ ബായമ്മേ, മദ്രാസ് സർവ്വകലാശാല
യുടെ വാതിൽ പൊളിക്കുമെന്നല്ലാ തോന്നുക! അത്ര
യ്ക്കൊരു വായനയോ? ഈ പരീക്ഷയുമൊന്നുമില്ലാത്ത
കാലത്തു്!".

ഗിരിജാഭായിയമ്മ:—ഹെയ്, ഞാനൊരു നോവൽ
മാത്രമാ വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു്. അല്ലാതെ പരീ
ക്ഷപ്പുറിത്തം ഒന്നുമല്ലായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ:—ഒ ഹ ഹോ, അപ്പോൾ എൻെറ
സഖി പ്രണയ സമുദ്രം—എന്താ, നിങ്ങടെ പാൽ
ക്കടലോ? പ്രണയപ്പാലാഴി കടഞ്ഞെടുത്ത അമൃ
തിൻെറ പങ്കു പറ്റുകയായിരുന്നു! ഇല്ലേ?

ഗിരി:—കേട്ടോ, ചിന്നമ്മേ, നല്ല നിശ്ചയമില്ലാത്ത
കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയൊന്നും പറയാൻപോകരുതു്.
എന്താ പ്രണയപ്പാലാഴിയോ? അമൃതു് കടഞ്ഞതോ?

ക: റെ:—(ചിരിച്ചു്)അതെ; സമ്മതിച്ചു. നല്ല നിശ്ചയമില്ലാത്ത കാൎയ്യംതന്നെയാ പ്രണയം, എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം തീരെ നിശ്ചയമില്ല. എന്നാലെന്തുവേണ്ടൂ! എൻെറപ്രിയസഖി, പ്രണയകല്പവൃക്ഷത്തിൻെറ കൊമ്പത്തു് അൻപോടു പൂക്കും— എന്തമ്മേ, പറ—,

ഗിരി:—"കുസുമതയിലേന്തുന്നു പൂന്തേൻ കുഴമ്പു!" ഢീ, സരസത്തീ, ഇങ്ങട്ടു് അകത്തു കടക്കു്. ആ കസാലയുടെ ആയുസ്സൊന്നു ദീൎഘിപ്പിക്കു്!

ക: റെ:—(ചിരിച്ചു) ആ ഒടിഞ്ഞ കസാലയുടേയോ? ആ ഭാഗ്യം എൻെറ മേനകാ മനോഹരിക്കുതന്നെയാകട്ടെ.

ഗിരി:—ദേ, ഇതാ, ഞാൻ പറയുന്നതു് ഈ ഹിന്ദുപുരാണങ്ങൾ ഒന്നുംതന്നെ പള്ളിക്കൂടം പുസ്തകങ്ങളിലായിട്ടുപോലും ഈ ക്രിസ്ത്യാനികളെ അറിയിക്കരുതെന്നു്!

ക: റെ:—അതിനെന്താ! എൻെറ കുട്ടിക്കുഞ്ഞുതങ്കച്ചി ഏട്ടിൻസ്പെക്ട്രസ്സാകുമ്പോൾ അങ്ങനെ ഒരുത്തരവു പാസ്സാക്കിയേക്കണം! ആട്ടാട്ടെ; ഞാനിരുന്നു കഴിഞ്ഞു. കുട്ടിയമ്മ ഇരിക്കു.

ഗിരി:—(ഇരുന്നു വികസിച്ച നേത്രങ്ങളോടെ ചിരിച്ചു്.) കുഞ്ഞമ്മേ, സത്യമായി പറകാം, നീ ഇന്നു വരുമെന്നു് ഞാൻ സ്വപ്നംകണ്ടതല്ലേ!

ക: റെ:—മററു വല്ലതുമായിരിക്കാം, സ്വപ്നം കണ്ടതു്! പെട്ടെന്നു് ഗിരിജാഭായി അമ്മ എഴുന്നേററു് സഖിയുടെ അടുത്തെത്തി കവിൾത്തടത്തിൽ അത്ര സാവ

ധാനത്തിലല്ലാതെ ഒരു ചെറു കശക്കു പ്രയോഗിച്ചു. ഇതു കണ്ടു് സഖി പറയുന്നു:—

ഹെയ്, സ്വപ്നത്തിലെഅനുഭവങ്ങളെ 'പ്രാക്റ്റിക്ക'ലാക്കുകയാണോ?

കു: അ:—എന്റെ കുഞ്ഞമ്മേ, നേരമ്പോക്കിനും ഒരു അതിരൊക്കെ വേണ്ടായോ? ആട്ടെ, ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതിൽ വളരെ സന്തോഷം. പക്ഷെ, ഊണു കഴിഞ്ഞിട്ടാ തിരിക്കേണ്ടിയിരുന്നതു്!

കു: റേ:—അല്ലല്ലാ, സ്ത്രീകളുടെ 'പൌരുഷം' കൂടെ ഒന്നു കണ്ടേയ്ക്കാമെന്നു കരുതി. വിരോധമുണ്ടെങ്കിൽ ഉടനേ കടന്നേയ്ക്കാം. നമുക്കു ഇട്ടിക്കൊന്നും അത്ര വലിയ വിദേശമല്ല.

കു: അ:—ഹെയ്, അല്ലതന്നെ! ആസ്ത്രേലിയായിലും, എഫ്. എം. എസ്സിലും, ബാംബേയിലും, ഒററയ്ക്കു കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ ഒരു മടിയും ഇല്ലാത്തവർക്കു എന്താ വിദേശം!

(ചിരിക്കുന്നു)

കു: റേ:—അല്ലല്ല! നിങ്ങളെപ്പോലെ അടുക്കളത്തളത്തിലും, ഉമ്മറപ്പടിയിലും വടക്കേ വരാന്തയിലും അകത്തെ അങ്കണത്തിലും ഞാനും എന്റെ 'പേടി'യുമായി കഴിയണം എന്നായിരിക്കാം! ആട്ടെ. അക്കഥയൊക്കെ പോകട്ടെ. ഞാനാ സ്ത്രീ സമാജത്തിന്റെ കാര്യം അറിയിക്കുവാൻ എത്തിയതാ. ഇനിയും മൂന്നു നാലു വീടുകൂടെ കയറി ഇറങ്ങണം

കു: അ:—ഹോ, നമ്മുടെ സ്ത്രീ സമാജം. തുടങ്ങിയ അന്നു ഒരു യോഗം നടന്നു. അത്രതന്നെ. ഇല്ലേ?

ക: റേ:——എന്താ. പോരായോ? നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ സ്ഥിതിക്ക് ഇത്രയും തന്നെ വലിയൊരു 'വിജയ'മാ!

ക: അ:——അതേതെ, വലിയൊരു വിജയലക്ഷ്മി തന്നെ! ആട്ടെ, സ്ത്രീസമാജം അതിലേയ്ക്കു എന്തോ വേണം?

ക: റേ:——എന്തോ വേണമെന്നോ? ഇന്നു നട്ടുച്ചയ്ക്കു ശംഖുംമുഖംകടൽപ്പുറത്തുപോയി ആ ചുട്ടമണലിൽ ഉരുളണം.

ക: അ:——അതു ശരിയാ! നമ്മുടെ സ്ത്രീ സമാജം നടത്തുന്നതിനോക്കാൾ എത്രയോ എളുപ്പവും സുഖവുമാ അതു്.

ക: റേ:——നിങ്ങളൊക്കെ ഇങ്ങനെ കുററം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞാൽ മതിയോ?

ക: അ:——എന്തോ വേണം, അല്ലാതെ?

ക: റേ:——ഇറങ്ങി പ്രവർത്തിക്കണം.

ക: അ:——എന്റെ ദൈവമേ, ഇനി ആണുങ്ങളുടെ സരസ്വതിച്ചാട്ടംകൊണ്ടുള്ള അടികൾ ധാരാളം ഏൽക്കണമെന്നോ?

ക: റേ:——ഹെയ്, അതല്ല. സംഘടന, സംഘടന എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? സംഘടിക്കണം. ഒത്തൊരുമയോടെ നിന്നു് പ്രവർത്തിക്കണം.

ക: അ:——എന്താ, ഇക്കാലത്തോ? നമ്മുടെ നാട്ടിലെ പുരുഷന്മാർക്കുപോലും ഈ തത്വംനിശ്ചയമുണ്ടോ? പിന്നെയല്ലേ സ്ത്രീകൾ സംഘടിക്കുവാൻ?——

ക: റേ:——അതെ, പുരുഷന്റെ ദുരാചാരങ്ങളെ നീക്കത്തണ്ടതു് പിന്നെയാരുടെ ധർമ്മമാ? നിങ്ങടെ

പുരാണങ്ങളിൽ "തന്നെ കേട്ടിട്ടില്ലേ? ഭാമ യുദ്ധ
ത്തിൽ സഹായിച്ചതു്! സുഭദ്ര തേരു തെളിച്ചതു്?

ക: അ:—ഹേ, പുരാണകഥാപ്രൊഫസ്സരേ, പ്രസി
ഡൻസികാളേജിലെയ്ക്കൊരപേക്ഷ അയയ്ക്കുക!
നമ്മുടെ രാജ്യത്തു് 'പാവ'മാരും പുത്തിരമാരും
വെറും മിണ്ടാപ്രാണികളാ! (സ്വരം ഒന്നു മാററി)
എൻെറ കുഞ്ഞമ്മേ, നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൻെറ
സ്ഥിതി എന്നാണാവോ നന്നാവുക! സമുദായ
ങ്ങൾ തമ്മിൽ മത്സരം അധികാരമത്സരം! അവ
കാശമത്സരം മതങ്ങൾ തമ്മിൽ മത്സരം! പണ
ക്കാർ തമ്മിൽ മത്സരം! എഴുത്തുകാർ തമ്മിൽ മത്സ
രം! പട്ടിണിക്കാർതമ്മിൽ മത്സരം! പാവങ്ങൾ
തമ്മിൽ മത്സരം!

ക: റേ:—അതെ; ആ മത്സരങ്ങളൊക്കെ ആവശ്യമാ.
ഞാനും നീയും തമ്മിൽ പഠിത്തത്തിൽ മത്സരി
ക്കുന്നില്ലേ? എന്നിട്ടു നാം തമ്മിൽ വഴക്കോ ശണ്ഠ
യോ ഉണ്ടോ?

ക: അ:—അതു് വ്യക്തിമത്സരം. മററൊരാളിനെ
താഴ്ത്താനുള്ള മത്സരമല്ല, സ്വയം ഉയർച്ചയ്ക്കുള്ള
മത്സരമാ. അത്തരം മത്സരമാണോ, സമുദായ
ങ്ങൾതമ്മിൽ? മതങ്ങൾതമ്മിൽ? കരകൾതമ്മിൽ?
ഭവനങ്ങൾ തമ്മിൽ?

ക: റേ:—അതിലേയ്ക്കൊക്കെയുള്ള ഒരു പോംവഴി നമ്മു
ടെ സ്ത്രീസമാജത്തെ പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുക മാത്രമാ.

ക: അ:—അതേതെ. സ്ത്രീ സമാജം പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുക!
പുരുഷസമാജം പുഷ്ടിപ്പെട്ടതിനു ശേഷമല്ലാ, സ്ത്രീ
സമാജക്കാര്യം?

ക: റേ:—കുട്ടിയമ്മേ, നിങ്ങൾ എന്തൊരു വിഡ്ഢിയാ? നിങ്ങടെ നാട്ട് കേരളം. കേരളത്തിൽ 'ആരാ മുന്നിട്ട് നിൽക്കുന്നതു്? ദായക്രമംതന്നെ ആരെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാ? 'പെണ്ണരശു്'നാടെന്നു് തമിഴർതന്നെ പറയുന്നതു ഏതു ദിക്കിനെയാ? ഇവിടെ സ്ത്രീകൾതന്നെയാ മുന്നോട്ടിറങ്ങേണ്ടതു്.

ക: അ:—അതേതെ! മുന്നോട്ടുതന്നെ ഇറങ്ങണം. ശരി ക്ക് മുന്നോട്ട്! എന്താ ഇതു വല്ല ബ്രിട്ടനോ അമേ രിക്കായോ ആണോ?

ക: റേ:—ആന്ത്രന്നു് തന്നെ കരുതു്.

ക: അ:—കരുതാം. പലതും കരുതാം. പക്ഷെ കാര്യ മൊന്നും നടപ്പില്ല എന്നു മാത്രം. കുഞ്ഞമ്മതന്നെ ഇപ്പോ, പറയുന്നില്ലേ? നിങ്ങടെ സമുദായത്തിൽ പ്പെട്ട നാലു പെണ്ണുങ്ങളെകാണുമ്പോ, അവർ ഞ ങ്ങളോട് പള്ളിയിൽ ചേരാനും കരിഞ്ഞു വരയ്ക്കാ നും ആയിരിക്കും ഉപദേശിക്കുക!

ക: റേ:—ഹെയ്, അസംബന്ധം! അങ്ങനെയും കണ്ടേ യ്ക്കും! ഇല്ലാന്നു പറയുന്നില്ല. പക്ഷേ, രാജ്യഭരണ സംബന്ധമായ അഭ്യുന്നതിയെപ്പററി നോക്കി യാൽ മതത്തിനും സമുദായത്തിനും യാതൊരു സ്ഥാനവുമില്ല എന്നു വരണം.

ക: അ:—എന്നാരാ പറയുന്നതു്?

ക: റേ—എന്നു ഞാൻ പറയുന്നു.

ക: അ:—എന്നൊരു സിറിയൻക്രിസ്ത്യൻ ലേഡി പറ യുന്നുവോ?

ക: റേ:—അതെ, ഒരു കേരളീയ സ്ത്രീ, കുട്ടിയമ്മയോടു പറയുന്നു. ഞങ്ങളുടെ പുരാതന മഹത്വവും സമുദായ മേന്മയും മത വിശ്വാസവും ഞങ്ങൾക്കു് വേണ്ട അഭിമാനം തരും. അക്കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു രാജ്യത്തിന്റെ അഭ്യുന്നതി തടുക്കുന്നില്ല.

ക: അ:—ന്നാലേ, ഈ അഭിപ്രായം ഞാൻ അന്നു പുറപ്പെടുവിച്ചപ്പോഴല്ലേ, ചില ക്രൈസ്തവ സോദരിമാർ സദസ്സുവിട്ടിറങ്ങിയതു്?

ക: റേ:—അതെ; അന്നുമുതൽ അവർ ഗാഢമായി ചിന്തിക്കുകയായിരുന്നു.

ക: അ:—എങ്ങനെ?

ക: റേ:—രാജ്യകാര്യം സംബന്ധിച്ച ഉൽക്കർഷങ്ങൾക്കു മതമാകട്ടെ, ജാതിയാകട്ടെ, സമുദായമാകട്ടെ തടസ്സമായി നിൽക്കരുതെന്നു്.

ക: അ:—ആട്ടെ; ഈ അഭിപ്രായം നാമിരുവർക്കും തോന്നിയാൽ മതിയോ?

ക: റേ:—ഇരുവർക്കും തോന്നേണ്ട. ഒരൊററയാളിനു് തോന്നിയാൽ മതി.

ക: അ:—(ന്ദഹംസത്തിൽ) എന്നാൽ ഈ അഭിപ്രായം എനിക്കു് നേരത്തെ തോന്നിയതല്ലാ?

ക: റേ:—എനിക്കു് ഇപ്പോഴും തോന്നി. അതനുസരിച്ച പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു് ഞാൻ വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തുവാൻ തീർച്ചയാക്കി.

ക: അ:—വളരെ സന്തോഷം. ഞാനെന്റെ സഖിയുമായി എപ്പോഴും തയ്യാർ.

അദ്ധ്യായം ൨

പ്രകൃതിമനോഹരവും സമ്പൽസമൃദ്ധവും ആയ തിരുവല്ലാത്താലൂക്കിൽ, തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരിയിൽ തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം, അന്നത്തെ നിസ്സാരസൂര്യോദയത്തിന്നുവേണ്ടി നിദ്രാസുഖം ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ തയ്യാറായിക്കാണുന്നില്ല. ചുരുങ്ങിയപക്ഷം മൂന്നു സെററ ദമ്പതിമാർക്കെങ്കിലും ദേഹസ്പർശം എന്ന ഉപദ്രവം കൂടാതെ സുഖമായി കിടക്കാവുന്ന ആ വിസ്താരമേറിയ ഇരുമ്പുകമ്പിക്കട്ടിലിന്റെ ദീർഘായുസ്സിന്നു നിദാനമായ കട്ടിമെത്തയിന്മേലുള്ള വിരിപ്പ് ഒരു ചെറുപൊയ്കയാണെന്നു സങ്കല്പിക്കാമെങ്കിൽ അവിടെ രണ്ടു താമരപ്പൂക്കൾ ഒരററത്തായി വികാസം പ്രാപിച്ചു കാണുന്നു എന്നു പറയാം. കഥ എന്തെന്നല്ലേ? കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹനീയ പാദങ്ങൾ രണ്ടും അങ്ങനെ വിടർന്ന് രശ്മിമുഖേനയെങ്കിലും മുറിയ്ക്കകത്തേക്കു കടക്കാത്ത സൂര്യദേവന്ന് സ്വാഗതമരുളുന്നു. തലേന്നാളിലെ അർദ്ധരാത്രിയും അഞ്ചുനാഴികയും ആയിട്ടും മതിവരാത്ത നിർദ്ദോഷവിനോദമായ ചീട്ടുകളിയിൽ അദ്ദേഹം അത്രമാത്രം ആസക്തനായിരുന്നു. സ്വന്തം പ്രണയിനിയും, ഒരു 'സ്വ'മിത്രവും ഒരു വശത്തും, താനും സർക്കീട്ടുമോക്ഷാർത്ഥിയാകനിമിത്തം 'കാശീവാസി'യായ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥമിത്രവും എതിർവശത്തും ആയി നടത്തിയ ആ ഭ്രാന്തൻരാജാവിനോദത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടം അദ്ദേഹത്തെ തെല്ലു വിഷണ്ണനാക്കിയിരുന്നു. വെറും വിനോദത്തിലാണെങ്കിൽപോലും തോൽക്കു

ന്നതിന്ന് ഒരതിരൊക്കെവേണ്ടേ? ഈ തുടർന്നുള്ള തോൽവിക്കു് പരിഹാരം എന്ന നിലയിൽ ആ പ്രഭുവരൻ ഇടയ്ക്കിടെ സ്വന്തം വലിയ അലമാരയിലെ ചെറിയതട്ടിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന ഒരു വിദേശ്യപാനീയത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടുതട കണ്ണോടിക്കാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ, സ്നേഹിതന്മാർ ഇരുവരും, അവരെക്കാൾ പ്രേമഭാജനവും അമ്മാതിരിയുള്ള ഒരു ഉന്മേഷസമ്പാദനത്തിന്ന് ഒട്ടും മടിക്കാത്തവരാണെന്ന കഥ അദ്ദേഹത്തെ ശക്തിപൂർവ്വം ഒരു ബുദ്ധിമാനാക്കി ചീട്ടാട്ടച്ചടങ്ങുകൾ മുറയ്ക്കു് തുടർന്നു നേരം രണ്ടു്, രണ്ടു്പതിനഞ്ചു്, രണ്ടു് മുപ്പത്തിഅഞ്ചു് എന്നിങ്ങനെ അക്കങ്ങളുടെ ദാമ്പത്യബോധത്തെ അദ്ദേഹത്തെ മുറയ്ക്കു് അറിയിച്ചു. ഒടുവിൽ നാഴികമണി രണ്ടിനടുത്ത സംഖ്യയിലേയ്ക്കു് പ്രവേശിച്ചതോടെ കർത്താവദ്ദേഹത്തെ ഒരു കഠിനമായ കള്ളത്തലവേദന അവശനാക്കി. അദ്ദേഹം നെററിയിൽ പലതവണ ഉള്ളംകൈകൊണ്ടുള്ള ശുശ്രൂഷ നിർവ്വഹിച്ചു. അടുത്ത തവണത്തെ കളിയിലും അദ്ദേഹത്തിന്ന് വിജയം ഇല്ലെന്നുവരട്ടെ; അദ്ദേഹം പൌരുഷശാലിയാണോ അല്ലയോ എന്നു് അപ്പോൾ തെളിയും!

കർത്താവദ്ദേഹം തലവേദനയിൽ നിന്നു രക്ഷനേടുകയല്ല ഉണ്ടായതു്, പിന്നെയോ, തലവേദന അദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു. ലേശംപോലും നിരാശ ബാധിക്കാത്ത ഒരു മുഖം അപ്പോളാണു് കാണേണ്ടിയിരുന്നതു്! ഏതായാലും തലവേദനകൊണ്ടു് സഹികെട്ട ആ മാന്യപുരുഷൻ ധർമ്മപത്നിയുടെ പ്രണയമസൃണങ്ങളായ ശുശ്രൂഷകൾക്കൊന്നിനും തന്നെ നിൽക്കാതെ,

വേഗത്തിൽ സ്വന്തം ശയ്യോപകരണങ്ങളെത്തന്നെ അ ഭയംതേടിയതായിരുന്നു.

ആ നിലയിലും അദ്ദേഹത്തിനു നിദ്രാദേവിയുടെ സമക്ഷം എത്തുവാൻ വേണ്ട ഭാഗ്യം ഉണ്ടായില്ല. രണ്ടു ദിവസത്തിനകം നടക്കുമെന്നുഅറിഞ്ഞിട്ടുള്ള പേഷ്കാർ-സർക്യൂട്ടിൽ അകമ്പടി സേവിക്കാനുള്ള പ്രമതലകൾ അദ്ദേഹത്തെ ക്ലേശപൂർണ്ണനാക്കി. തീരെ തുച്ഛമല്ലാ ത്തുള്ള ചില പുറമ്പോക്കുകൾസ്ഥലങ്ങളിൽ തന്റെ വകയായി നടത്തിയ കൃഷിപരാക്രമങ്ങൾക്കു് ആ ഉദ്യോഗസ്ഥപ്രമാണിയിൽ നിന്നു് അദ്ദേഹം ഒരു അഭി നന്ദനം അവകാശപ്പെട്ടിരുന്നു. സമുദായങ്ങളെ തമ്മിൽ കടിപിടി കൂട്ടുവാൻ അന്നു ആദരിക്കപ്പെട്ടുപോന്ന രാജ ഭക്തിയിൽ ഒന്നാംപേരുകാരനായി മറ്റൊരാളും എ ത്തിച്ചേരാതിരിപ്പാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു് ഉറപ്പിക്കാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. വാർദ്ധക്യത്തിന്റെ വൈ ശപ്പുഞ്ചിരി തന്റെ ശിരസ്സിനു ചുററും വ്യാപിച്ചു വെങ്കിലും നാട്ടുമര്യാദയനുസരിച്ചു് ഒരു നാലാം വിവാ ഹത്തിനു് സമ്മതമാണോ അല്ലയോ എന്ന മറുപടി അദ്ദേഹത്തിനു പിറേറദിവസം നൽകേണ്ടതും ഉണ്ടാ യിരുന്നു!

ഇങ്ങനെ ക്ലേശപൂർണ്ണങ്ങളായ പല വൻഭാരങ്ങ ളേയും പററി തെല്ലൊന്നു ചിന്തിച്ചുവെങ്കിലും യാതൊ ന്നുകൊണ്ടും കലുങ്ങാത്ത ആ ഗംഭീരപുരുഷന്റെ ദൃഷ്ടി കൾ താനേ അടഞ്ഞു. പത്തുമിനിട്ടിനകം ആ മുറിയ്ക്കു കത്തു ബന്ധനത്തിലായ സ്വപ്നദേവതയുടെ അലർച്ച പോലുള്ള കൂർക്കം വലികളുംകേട്ടുതുടങ്ങി.

കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രിയപത്നിയായ ശ്രീമതി മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മയ്ക്കു് ആ രാത്രി ഒരു ശിവരാത്രിയാക്കുവാൻ വേണ്ട ശരീരാരോഗ്യം തന്നെ സിദ്ധിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും അപവാദഭീരുക്കളായ കൂട്ടുകാർ ഇരുവരും ഗൃഹനാഥൻ ഇല്ലായ്ക നിമിത്തം അസന്തുഷ്ടരായി പിന്മാറിയതിനാൽ "എന്നാര്യപുത്രൻ വനത്തിന്നു പോയാൽ പിന്നെപ്പുരീവാസമെന്തിന്നുവേണ്ടി" എന്ന നയമനുസരിച്ചു് ആ ഗൃഹനായിക നിദ്രക്കുതന്നെ ആരംഭിച്ചു.

ലോകം അന്നത്തെ രാത്രിയോടുകൂടി അവസാനിക്കുന്ന ലക്ഷണം കാണായ്കയാൽ സൂര്യൻ പിററെദിവസവും പതിവുപോലെ കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭവനപരിസരങ്ങളെ മിനുക്കി. ഉറങ്ങാൻ ഒടുവിലും ഉണരാൻ ആദ്യവും എന്ന മാതൃകാഗൃഹിണീതത്വം ആയിരിക്കാം മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയെ അന്നു പ്രഭാതാരംഭത്തിൽത്തന്നെ പ്രബോധവതിയാക്കി. ആ ഗൃഹലക്ഷ്മി ശുചിത്വവും പാരമ്പര്യവും സമുദായനീതിയും അനുസരിച്ചുള്ള കൃത്യങ്ങളെല്ലാം നിർവ്വഹിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ബംഗ്ലാവിൻെറ പൂമുഖത്തേയ്ക്കൊന്നു കണ്ണോടിച്ചു. 'രാധ' എന്ന പരിഷ്കൃത നാമധേയംകൊണ്ടു വിളിക്കപ്പെടുവാൻ വേണ്ട യോഗ്യത സിദ്ധിക്കാത്ത 'ജാത' എന്ന ഭൃത്യ ചീട്ടുകളിയിലും കൂട്ടുകെട്ടിലും ഉൾപ്പെടാതിരുന്നതിനാൽ നേരത്തേതന്നെ ഉണരുകയുണ്ടായി. മനുഷ്യലോകത്തോടു ആ സാധുത്വവതിക്കു് തോന്നിയ അനുകമ്പ നിമിത്തം ബംഗ്ലാവിൻെറ ഗേററുകൾ 'ജാത' നേരത്തേതന്നെ തുറക്കുകയുണ്ടായി. പ്രഭാതസൂര്യൻെറ

കിരണങ്ങളുടെ വേഗത്തേയും ജയിക്കുന്നവിധം കർത്താവദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാൻ എത്തിയ അനവധി ആളുകൾ ബംഗ്ലാവിന്റെ മുററത്തും പൂമുഖത്തും തങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽമാത്രം വലിയൊരാക്രമണം നടത്തുന്നതായി മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ മനസ്സിലാക്കി. അതിഥികളുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിക്കുന്നപക്ഷം, അന്നത്തെ പ്രഭാതഭക്ഷണത്തിനുള്ള ശാലയുടെ വിസ്തൃതി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടി വരുമെന്നു ഭാവന ഗൃഹനായികയ്ക്കു് സ്വനാഥനെ ഉണർത്തിക്കൊള്ളേണ്ടുന്നാവശ്യം നേരിടുവിച്ചു. എങ്കിലും തന്നെക്കൂടാതെ ശയ്യാഗൃഹത്തിൽ എത്തുവാൻ പ്രാണനാഥൻ അവലംബിച്ച മര്യാദകേടിനു് ഒരു പ്രണയകലഹം അനന്തരചടങ്ങാകാത്തപക്ഷം, സ്ത്രീജന മാഹാത്മ്യത്തിനു തന്നെ കുറവു വരുമെന്നു ധരിച്ച മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മ, തെല്ലൊരു പുഞ്ചിരിയോടെ ഭൃത്യയെ വിളിക്കുന്നു:—

"ഡീ, ജാതേ, ഇങ്ങിട് വാടീ" "ജാതേ"

"ഒന്തോ" എന്നുള്ള അനുസരണശബ്ദത്തെ ഒരു മുസലമാക്കിപ്പിടിച്ചു ജാത തൽക്ഷണം യജമാനത്തിയുടെ നികടം പ്രാപിച്ചു. ഗൃഹനായിക ശുദ്ധശാന്തയായി പറയുന്നു:—

"ചെല്ലെഡീ, അങ്ങട്ടു് ചെന്നു നീതന്നെ യജമാനനെ ഒന്നുണർത്തു്. ചെല്ലു വേഗം."

ജാത:—എൻറമ്മച്ചീ, എന്നെക്കൊണ്ടാവില്ല. വെറുതേ മുതുക് പൊളിയാൻ. അല്ലേലും ഇയ് ഏഴപ്പെണ്ണാ യജമാനെ വിളിച്ചുണർത്താൻ—?

മ. ല. അ:—ഒന്നുമില്ലാഡി പെണ്ണേ, ഛെയ്, സാരമില്ല. വല്ല ദേഷ്യപ്പെടുകയോറെറാ ആകത്തേ

ഉള്ളൂ. അല്ലേലേ! ഒന്നു തന്നാലും ഉണ്ണുന്ന ചോറിന്റെ പുറത്തല്ലായോ? ആ വാതിലിന്നടുത്തെങ്ങാനും എത്തി ഒന്നു ചുമയ്ക്കുകയോ, ജനാലയേലൊന്നു തട്ടുകയോ എന്തെങ്കിലും ചെയ്തിട്ടു് വേഗം ഇങ്ങട്ടു് ഓടിപ്പോന്നേയ്ക്കു്. ശേഷം ഭാഗം ഞാനേററു. നിന്നാണസത്യം. ഭഗവാനാണ സത്യം—

യജമാനത്തിയുടെ ശാസനത്തിന്നു് വിധേയമാകാതെ ഗത്യന്തരം ഇല്ലെന്നു കണ്ട 'ജാത' പെട്ടെന്നു അടുക്കളത്തളം വിട്ടു. ആ മഹാനസ കാര്യദർശിനി തന്റെ ഉടുവസ്ത്രത്തിൽ കണ്ണോടിച്ചു് തെല്ലു അതൃപ്തയായി. ഒരു പ്രത്യേകമുറിയിലേയ്ക്കു് ബദ്ധപ്പാടോടെ കയറി അല്പംകൂടെ വെള്ളയുള്ള മുണ്ടൊന്നു മാറിയശേഷം ഭൃത്യ വെളിയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. "എന്താഢീ, ഇത്ര താമസം?" എന്നു് മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മ കയിൽ നാദത്തിൽ ഒന്നു ഗർജ്ജിച്ചു." ഇല്ലമ്മച്ചീ, ദേ, ഞാൻ—" എന്നു അർദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ച ആ സാധു അതേവരെ പരിചയപ്പെട്ട ദേവാലയങ്ങളിലെ സകല ദേവന്മാരേയും ഭക്തിപൂർവ്വംധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു്യജമാനന്റെ മുറിയ്ക്കു് സമീപം പ്രാപിച്ചു. പെട്ടെന്നു് അവളുടെ കാലു തട്ടി ഒരൊന്നാംന്തരം ഓടു പാത്രമായ കിണ്ടി അതാമറിഞ്ഞു് കരിങ്കൽ പാകിയ അങ്കണത്തറയിൽ പതിക്കുന്നു. പതനശബ്ദം മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ ഉദാസീനകർണ്ണങ്ങളുടെ സ്വൈരതേതയും ഭഞ്ജിച്ചു. കർത്താവദ്ദേഹം പെട്ടെന്നുണർന്നു്, "ആരാതു്? എന്തു ശബ്ദമാ അതു്?" എന്നു ഒന്നു രണ്ടു ചോദ്യങ്ങളോടെ വാതിൽ തുറന്നപ്പോൾ കണ്ടതു്, കൽത്തറിയിൽ ഉരുണ്ടുകിടന്ന

ഓട്ടുപാത്രമായിരുന്നു. 'ജാത' ആ ഭവനത്തിലെങ്ങും ഇല്ലാത്തവിധം, ഏതോ ഒരു മൂലയിൽ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നു. കോപിഷ്ഠനായ കർത്താവദ്ദേഹം നിദ്രാഭംഗം നേരിട്ട ദേഷ്യത്തോടെ 'ലക്ഷ്മിഅമ്മ,' എന്നൊരു വിളി!

"ഹേയ്" എന്ന പ്രതിശബ്ദത്തോടെ ഗൃഹനായിക അടുത്തെത്തി. "ആരാത്? എന്താക്കേട്ട ശബ്ദം?" എന്ന ചോദ്യത്തിനു് "ആ! ഞാനെങ്ങ്നാ അറിക? അവിടെങ്ങാൻ അടിച്ചുവാരാൻ എത്തിയ അപ്പെണ്ണിന്റെ കൃതിയാ "എന്നു് നിരപരാധിയായ ഗൃഹനായിക ഉത്തരം നൽകി. "എവിഡാ അവൾ? ആ അസത്തു്! ശുവറ്!" എന്ന ചോദ്യം ആ ഗൃഹാന്തരീക്ഷത്തേയും ഭവനപ്രാന്തത്തിലുള്ള ചില വൃക്ഷങ്ങളേയും പാടേ ഇളക്കുന്നതായിരുന്നു. ഏതു വഴിയിൽക്കൂടെ വെളിയിലേയ്ക്കു് ചാടാം എന്ന പരിഭ്രമത്തിന്റെ പരിശോധന നടത്തിയ ജാതയുടെ കൈയ്ക്കു്കടന്നു പിടികൂടിയതു് അവിടത്തെ പ്രധാനഭൃത്യനായ മനങ്ങോട്ടുനാണുആയിരുന്നു. "ഏ, അതാ വിളിക്കുന്നു യജമാനൻ അങ്ങിട്ടു് ചെല്ലു്." എന്നു ഭൃത്യനായ അനിഷ്ട കാമുകനിൽ നിന്നൊരു നിർദ്ദേശംകൂടെ ലഭിച്ചു ജാത പരുങ്ങിനിൽക്കവേ, തന്നെ, കർത്താവദ്ദേഹം അവളുടെ അടുത്തു എത്തിക്കഴിഞ്ഞു. ജാതയുടെ കർണ്ണരന്ധ്റത്തിനു് വലിയ കേടൊന്നും പററാത്തവിധത്തിൽ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വലതുകൈ ഒരു ഉദാരകൃത്യം നിർവഹിച്ചു അടങ്ങി. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോപം അവസാനിക്കാതെ അപ്പുരച്ചുററം ഒന്നു സഞ്ചരിച്ചു.

"ആരാ, ആ പ്പെണ്ണിനെ അങ്ങട്ട് പറഞ്ഞയച്ചതു്" എന്നൊരു ചോദ്യം ചോദിക്കുവാൻ ആ ദയാനിധി കനിഞ്ഞു."

"ഹെയ്, ആരുമല്ലാ അവളുടെ തോന്ന്യാസം അല്ലേ പെമ്പിള്ളാരെ, വേലക്കാരത്തികളെ, അവറേറടെ നെലയ്ക്കു് നിർത്തിയില്ലേൻ ഇതാ അനുഭവം! എന്നായി മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ ഗൃഹവേദാന്തം."

കർത്താവദ്ദേഹത്തിനു മറുപടി പറയാൻ ഒന്നും തോന്നാതെ, അദ്ദേഹം "ഛോ, നാന്തു" എന്നൊരു ഗർജ്ജനംമാത്രം പുറപ്പെടുവിച്ചു. പെട്ടെന്നു് ഭൃത്യൻ യജമാനന്റെ പ്രഭാതകൃത്യങ്ങൾക്കു് വേണ്ട ഒരുക്കുകൾ നടത്തി. നിദ്രാലോകത്തു് നിന്നു് ഇദം പ്രഥമമായി ഭൂസന്ദർശനം നടത്തുന്ന ആൾപോലെ അദ്ദേഹം ശാന്തചിത്തനായി ഒരു പാത്രം ചായ കഴിച്ചുകൊണ്ടു് പ്രേമഭാജനമായ ഗൃഹനായികയോടു ചോദിക്കുന്നു:—

"മഹാലേ, ആരൊക്കെയാ, അവിടെ? വല്ല്യൊരു കൂട്ടമല്ല,. സൊല്ലയായി."

മ. ല. അ:—അല്ലേ! രാപകലില്ലാതെ, കണ്ടവർക്കു വേണ്ടി ഇങ്ങനെ കച്ചകെട്ടാൻ മററാരാനും കാണുമോ? യജമാനനു് പറയുമ്പോൾ ദേഷ്യമാ. ഇവിടന്നു് അതു ചെറുപ്പവും മററുമല്ല. ഈ ഓരോരുത്തന്മാരുടെ കാര്യങ്ങൾക്കു് അലയുന്നതുകൊണ്ടു് നമുക്കെന്താ കഥ അതുയ്ക്കു് ആരോഗ്യം നഷ്ടപ്പെടുത്താം എന്നു മാത്രം.

കർത്താ:—(അട്ടഹസിച്ചു) അമ്പമ്പേ, നമ്മുടെ മിസ്റ്റ്രസ്സ് ഇത്രയ്ക്കൊരു സ്വാർത്ഥതക്കാരിയായോ? ഛേ,

കഞ്ഞമ്മേ! മനുഷ്യജീവിതം സഹോദരസേവന ത്തിന്നു മാത്രമുള്ളതാ! എന്നെക്കൊണ്ടു് ആവുന്ന സഹായം ആർക്കുംചെയ്തുകൊടുക്കാൻ എനിയ്ക്കാ തുകുമൊ. ആട്ടെ; ഞാനങ്ങട്ടു് പൂമുഖത്തേയ്ക്കൊന്നു കടക്കട്ടെ.

താംബൂല ചവ്വണത്തോടെ ഗൃഹനാഥൻ ആ ജനക്കൂട്ടം വലയം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഗൃഹമുഖത്തെയ്ക്കു് അടുക്കുന്നു. വട്ടമിട്ടു നിൽക്കുന്ന ജനങ്ങളിൽ ഒററം തൊട്ടു് മറെറാരററം വരെയുള്ളവർ ആചാരപുരസ്സരം വന്ദനം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു് തന്നെ അദ്ദേഹം പാട്ടുള്ളടത്തോളം അതിഥികളെ പിരിച്ചുവിടാൻ അവരോടു ഒരോന്നു പറയുന്നുമുണ്ടു്. അതിഥികളിൽ ഒരാൾ:—

നമ്മുടെ പാലത്തിൻെറ കഥ. ചീഫ്എൻജിനീയർ സായിപ്പിനോടു യജമാൻ പറയാമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു.

കർത്താ:—ഒ, പറഞ്ഞല്ലോ. പറഞ്ഞു. അടുത്തയാഴ്ച വേണ്ടതെല്ലാം ചെയ്യാമെന്നേററിട്ടുണ്ടു്.

മറെറാരാൾ:—മകൻ കൊച്ചുന്നു് ഹജ്ജൂരിൽ കിട്ടിയാലേ അവൻ പോകത്തൊള്ളുന്നു് പറകാ.

കർത്താ;—എന്തോന്നാ ഹേ ഹജ്ജൂരെന്നാൽ അത്ര നിസ്സാരമോ?

ആൾ:—അല്ല, അവിടം അത്രഗൗരവമേറിയതു കൊണ്ടാ അവന്നു് അവിടെത്തന്നെ കിട്ടണമെന്നു്—

കർത്താ:—ആട്ടെ, മററന്നാൾ ഇങ്ങട്ടു് വരിക.

വേറൊരാൾ:—കേസ്സ് പിൻവലിക്കാൻ മറുകക്ഷിക്കാർക്ക് സമ്മതം തന്നെ. പക്ഷെ, യജമാനന്റെ അഭിപ്രായം കിട്ടാതെ അവർക്കതു സാധിക്കയില്ലത്രെ.

കർത്താ:—ഓഹോ. നാളെത്തന്നെ പറയാം.

സന്ദർശകരോട് ഇങ്ങനെ തുടങ്ങിയ ചോദ്യോത്തരരൂപത്തിലുള്ള സംഭാഷണം കാൽമണിക്കൂറോളം നിലനിന്നു. മിക്കവാറുംപേർ തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച മറുപടികളാൽ തൃപ്തരോ അതൃപ്തരോ ആയി ആ പരോപകാരനിരതനായ പൊതുക്കാര്യപ്രസക്തന്റെ നികടം വിട്ടു. അല്പം കഴിഞ്ഞതോടെ മൂന്നു പതിചിതർ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനുമായി ആ ഭവനത്തിന്റെ മുററത്ത് എത്തി ആചാരപുരസ്സരം വന്ദിച്ചു. ആഗതരെ കണ്ടു് പ്രത്യേകം ഒരു സന്തോഷത്തോടെ ഗൃഹനായകൻ പറയുന്നു:—

"എന്താ, ഈയിടെ കാണാറില്ലല്ലോ"

ആഗതരിൽ ഒരാൾ:—യെജ്മാനൻ തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു് പോയിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു.

ഈ സമയം കൊണ്ടു് അതിഥികൾ ഭവനത്തിന്റെ പൂമുഖത്തേയ്ക്കു് കടന്നു് അവിടെ നിരത്തിയിരുന്ന കസാലകളിൽ ഇരിപ്പുപിടിച്ചു. കർത്താവദ്ദേഹം സ്വന്തം പ്രാഭവത്തിന്നു് ലോപമൊന്നും സംഭവിക്കാതിരിക്കുവാൻ അടുത്തു കാണപ്പെട്ട വലിയ ചാരുകസാലയിലേക്ക് ശരീരഭാരം അർപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം പറയുകയാണ്:—

"പോയിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു തന്നെ ആയിരുന്നു. നമ്മുടെ പുതിയ ദിവാൻസ്വാമിയുടെ ഭരണ

ത്തിൽ തിരുവനന്തപുരവും തിരുവിതാംകൂർ ഒട്ടുക്കും ഒന്നുലയുകയാണു്. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കെല്ലാം, അമ്പ മ്പോ! എന്തു പേടിയാ! തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് എന്നും അചഞ്ചലമായ മഹാസമുദ്രം, അത്യുന്നതനായ ഗിരിവ രൻ. അവിടത്തേക്കു് ദിവാൻജിയോടു് വളരെ തിരുവു ള്ളവും. അദ്ദേഹമോ, ഗംഭീരൻ, മാതൃകാപുരുഷൻ.

അതിഥികളിൽ ഒരാൾ:—അതേതെ! കൊച്ചി യിലെ ദിവാൻജി ഉദ്യോഗം കഴിഞ്ഞല്ലേ, ഇവിടെ എത്തിയതു്? അതു കൊണ്ടു് ഭരണകാര്യങ്ങളിൽവേണ്ട പരിചയം സിദ്ധിച്ചിരിക്കും!

കർത്താവു്:—മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹം ബ്രിട്ടീഷിൻഡ്യയി ലെ സിവിൽ സർവ്വീസ്സു് ലയിനിലിരുന്നു് വേണ്ട പരിചയം സിദ്ധിച്ച ഒരു മഹാബുദ്ധിമാനാണു്.

അതിഥികളിൽ ആദ്യൻ:—അതേ; അദ്ദേഹത്തി ന്റെ ബ്രിട്ടീഷിൻഡ്യയല്ല, തിരുവിതാംകൂർ. ഇവിടി രുന്നു് ദിവാൻജിയായി നല്ല പേരു സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള വർ വളരെ വളരെ അപൂർവ്വമാണു്. അക്കാര്യം അത്ര വിഷമമാണു്. അതു കൊണ്ടു് മി: ആചാരിയുടെ ഭരണം എങ്ങനെ കലാശിക്കുമോ?

മറ്റൊരാൾ:—എങ്ങനെ കലാശിച്ചാലും അദ്ദേഹം ജനങ്ങളുടെ അഭിലാഷങ്ങളെ അത്ര വകവെയ്ക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലല്ല.

കർത്താവു്:—അങ്ങനെ ആകണമെന്നു എന്താ നിർബ ന്ധം? ദിവാൻജി, മഹാരാജാവിന്റെ ഏററവും വിശ്വസ്തനായ കിങ്കരൻ. രാജ്യം മഹാരാജാവി ന്റെ വക. അഥവാ ശ്രീപത്മനാഭന്റെ വക.

ന്റെ സ്ഥിതിക്കു് ജനങ്ങളെ ഭരിക്കണമെന്നല്ലാതെ അവരുടെ ഹിതാഹിതങ്ങളെ ആരാ നോക്കുന്നതു്?

അതിഥി:—ഇതൊക്കെ ഒരു വക പഴയ കഥകളാ. ഇതൊന്നും ഇക്കാലത്തേക്കു് യോജിച്ചവയല്ല.

കർത്താവു്:—അതെതെ; എന്നു പറയുന്നവർ കാണും. ദേ കണ്ടില്ലേ? ആ പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ള എന്ന ചെറുപ്പക്കാരൻ. എന്തൊരു വിക്രിമിയാ.

അതിഥികളിൽ ഒരാൾ:—ആ പത്രാധിപരുടെ ഒരു അടുത്ത സ്നേഹിതനാ, ഇക്കൂട്ടത്തിലെ ഒരാൾ—,

ഇതു കേട്ടതോടെ കർത്താവു, അത്ഭുതപരവശനായി. അദ്ദേഹത്തിനു് അന്യന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം അത്ര അസന്തോഷകരമല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും തന്റെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ നിന്ദനത്തിനു് പാത്രമായ ഒരാളിന്റെ സുഹൃത്തു് അവിടെ അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു കേട്ടതോടെ കർത്താവു് എഴുനേററു് മറെറന്തോ ഗൗരവമേറിയ കാര്യം ഓർമ്മിച്ചിട്ടെന്നപോലെ അകത്തേയ്ക്കു കടന്നു. അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുവാൻ ഗൃഹനായിക, മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മ അകത്തു നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ അടുത്തബന്ധുവിനെ കണ്ടതോടെ കർത്താവദ്ദേഹം വീണ്ടും ധൈര്യം വീണ്ടെടുത്തു് ലോകകാര്യങ്ങളിലേക്കു് ശ്രദ്ധയെ നയിച്ചു.

“എന്താ മഹാലക്ഷ്മി അമ്മേ, കാഫികാലായില്ലേ?”

മ. ല. അ:—"ഉവ്വ്: എത്ര പേർക്കാ"

കർത്താവ്:—ഞങ്ങൾ നാലുപേർ. നാലേ, വേണ്ടതു ഒരുക്കുവാൻ ശട്ടം ചെയ്യില്ലേ? അപ്പൊണ്ണവിടെ? ജാതി?

മ. ല. അ:....."ഹെറയ്; ആ അസത്തിനെ ഇവിടെങ്ങും കാണുന്നില്ല. അവൾ കടന്നായിരിക്കാം. അവളുടെ ഒരു സഹോദരിയുണ്ടല്ലോ. അവളിവിടെ ഇന്നു യദൃഛയാ വന്നു, അവളാ അടുക്കളയിൽ എല്ലാം പാകപ്പെടുത്തിയതു്!!

പ്രത്യഗ്രഹ സാധാരണമായ വിധത്തിലുള്ള വിഭവങ്ങളോടെ അന്നു പ്രഭാതത്തിലെ ഭക്ഷണം അങ്ങനെ കഴിച്ചശേഷം കർത്താവദ്ദേഹം പതിവനുസരിച്ചു താംബൂലചർവ്വണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. ഇതിനിടയ്ക്കു് ചോദിക്കുകയാണ്:—

ആട്ടെ, കൊമരക്കുട്ടാ, അപ്പോ ഇവിടെ ഇക്കാണുന്ന നമ്മുടെ ചങ്ങാതി, പത്രാധിപർ മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ സ്നേഹിതൻ അല്ലേ? അദ്ദേഹം ഇടിക്കിൽ വന്നതു്—?

കൊമരക്കുറുപ്പ്:—ഈ ദിക്കിൽ വന്നതോ? ഈ ദിക്കിൽ വന്നതു യജമാനനെ ഒന്നു കാണാൻ തന്നെ,

കർത്താവ്:—(സംഭ്രമത്തോടെ) എന്നെകാണാനോ? പത്രാധിപരുടെ ആളോ? എന്നെയോ? ഞാനദ്ദേഹത്തിന്റെ വരിസംഖ്യയിൽ തീരെ കുടിശ്ശികക്കാരനല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യസേവനത്തിൽ ആത്മാർത്ഥമായ ബഹുമതി ഇനിക്കും ഉണ്ടു്. എന്നെ അന്വേഷിക്കുന്നതു് എന്തിനാ? എന്തിനാ?

കൊമരക്കുറുപ്പ്:—ഹേയ്; മറ്റൊന്നിനുമല്ല. ഈ നാട്ടിൽ എത്തിയാൽ വേറെ ആരെയാ അന്വേഷിക്കുന്നതു്? അതുകൊണ്ടായിരിക്കും.

കൂട്ടത്തിൽ സുന്ദരനും യുവാവും ആയ ആൾ ആദ്യമായി കർത്താവ [illegible] തൻെറ യാത്രാവിവരങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നു:—

"ഞാൻ അങ്ങയെ പ്രത്യേകം അന്വേഷിച്ചല്ല ഇവിടെ എത്തിയതു്. പത്രാധിപരദ്ദേഹത്തിൻെറ ഒരു പരിചിതനും അഭിനന്ദകനും ആണു് ഞാൻ. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശ്രമങ്ങൾ വിജയത്തിലെത്തിക്കുവാൻ കഴിയുന്നത്ര അദ്ധ്വാനിക്കുവാൻ ഞങ്ങളെപ്പോലുള്ള ചില ചെറുപ്പക്കാർ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുകയാണു്."

കർത്താവു്:—വളരെ സന്തോഷം. പക്ഷെ നിങ്ങളെല്ലാവരും കൂടെ ആ പത്രാധിപരെ അബദ്ധത്തിൽ ചാടിക്കരുതു്. അദ്ദേഹം എതിർക്കുന്നതു് ആരെയെല്ലാമാണെന്നു അറിയരുതേ?

യുവാവു്:—അറിയാം. തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിൻെറ രാജ്യത്തിലെ ഭരണത്തിൽ ചുമതലപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ആളിനെ.

കർത്താവു്:—അതെ; തിരുവിതാംകൂറിലെ ഭരണാധികാരിയെ. ആ സാഹസത്തിൻെറ ഫലം അത്ര മധുരമായിരിക്കുകയില്ല.

യുവാവു്:—ജനഹിതത്തിനു വിരുദ്ധമായ ഒരു ഭരണം നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ ആവശ്യമില്ല.

കർത്താവദ്ദേഹം ഒരു പൊള്ളച്ചിരിയോടെ മാത്രമാണു് ഈ യുവനിശ്ചയത്തെ കണക്കാക്കിയതു്. അനന്തരം അദ്ദേഹം പറയുന്നു:—

"സ്നേഹിത, എന്തസംബന്ധങ്ങളാണു് താങ്കൾ തട്ടിവിടുന്നതു്!, നമ്മുടെ ഈ രാജ്യം നിങ്ങൾക്കോ ഇനിക്കോ അവകാശപ്പെട്ടതല്ല. നാം ഇവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നവർ മാത്രമാണു്. രാജ്യാവകാശം, ഇവിടത്തെ ജനങ്ങളുടെ നന്മതിന്മകൾ ഇന്നയിന്നവിധമായിരിക്കണം എന്നു നിശ്ചയിക്കേണ്ട അവകാശം, മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലേക്കും അവിടത്തെ വിശ്വസ്തനായ സചിവനും മാത്രമാണു്. ആ മന്ത്രിയുടെ ചെയ്തികൾക്കു് എതിരു പറയുന്നവൻ പുറത്തു്. ആട്ടെ; ഇക്കാര്യങ്ങൾ നാം വർത്തമാനത്തിൽ പറയുന്നതുകൊണ്ടാകയില്ല. അനുഭവത്തിൽ വരണം. അക്കഥകൾ എന്തോ ആകട്ടെ. നിങ്ങൾ ഇട്ടിക്കിൽ എത്തിയതു് കേവലം പത്രം പ്രചരിപ്പിക്കാനാണോ?"

യുവാവു്:—പ്രചരിപ്പിക്കുക എന്നതല്ല എന്റെ ഉദ്ദേശം. വരിസംഖ്യയിനത്തിൽ കുറെ ഏറെത്തുക പിരിയേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. നാട്ടിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചു് ആ സംഖ്യ പിരിച്ചു് പത്രാധിപരെ ഏല്പിക്കുന്നതു് ഒരു ഗണ്യമായ സഹായമായിരിക്കുമല്ലോ. അതിലേയ്ക്കിറങ്ങിയതാണു് ഞാൻ.

കർത്താ:—ഹെയ്, നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ കഥയില്ലാതെ ജീവിതം കളവാൻ ഒരുങ്ങിയതിൽ എനിക്കു് വലിയ അത്ഭുതം തോന്നുന്നു. നിങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം:—

യുവാവു്:—ഞാൻ ബി. എ. ജയിച്ചു. ഇപ്പോൾലാകാളേജിൽചേർന്നു പഠിക്കണമെന്നു് ആഗ്രഹിക്കുന്നു. സർക്കാർജോലി ഉണ്ടായിരുന്നു ആ ഉദ്യോഗം—

കർത്താ:—എന്തായിരുന്നു ഉദ്യോഗം—?

യുവാവു്:—ഒരു ക്ലാർക്കുജോലി:—

കർത്താ:—തിരുവനന്തപുരത്തോ—?

യുവാവു്:—അതേ;

കർത്താ:—എന്നിട്ടു് ആ ജോലി വേണ്ടാന്നുവച്ചിട്ടു് ഇപ്പോൾ പത്രത്തിന്റെ വരിസംഖ്യ പിരിപ്പുദ്യോഗം! അല്ലേ?

യുവാ:—ഉദ്യോഗമായിട്ടല്ല, ഒരു സേവനം എന്ന നിലയിൽ.

കർത്താ:—നല്ല സേവനംതന്നെ! ഇങ്ങനെ നമ്മുടെ ചെറുപ്പക്കാർ കൂടുതൽ ബുദ്ധിമാന്മാരാകുന്നതു് കഷ്ടകാലവിശേഷംതന്നെ! ആട്ടെ; അതിലേക്കു് ഞാനെന്തുവേണം? പണം പിരിക്കാൻ ഇറങ്ങണമോ?

യുവാ:—എന്നില്ല. അവിടത്തെപ്പോലുള്ളവരുടെ സഹായം ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്നുമാത്രം.

കർത്താ:—എന്തു സഹായമാണു് വേണ്ടതു്? എനിക്കു് നിങ്ങൾക്കു് ചെയ്യാവുന്ന വല്ല സഹായവും ഉണ്ടെങ്കിൽത്തന്നെ അതീരൂപത്തിലൊന്നുമല്ല. വരിസംഖ്യയും മററും പിരിച്ചുനടക്കാൻ എന്നെക്കൊണ്ടാവില്ല. നിങ്ങൾക്കു് വീണ്ടും ഉദ്യോഗം കിട്ടണമെങ്കിൽ ശ്രമിക്കാമെന്നേ ഉള്ളു. അതിലേക്കു് വലിയ വിഷമമൊന്നുമില്ല. അല്ലാതെ രാജാധി

കാരത്തിനോടുള്ള എതിൎപ്പുകൾക്ക് ഞങ്ങൾ ആളല്ല. തിരുവിതാംകൂറുകാർ രാജഭക്തന്മാരാണ്. അവർ രാജദ്രോഹകൃത്യങ്ങൾക്ക് ശ്രമിക്കുന്നവരല്ല. അഥവാ ശ്രമിച്ചിട്ടും ഞങ്ങളെപ്പോലുള്ളവരുടെ സഹായം അവൎക്കു ലഭിക്കയില്ല.

യുവാ:—അവിടത്തോടു വാദിക്കേണ്ട ആവശ്യം എനിക്കില്ല. എന്നോടു ഈ മാന്യന്മാർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ഇങ്ങോട്ട് കടന്നു എന്നേ ഉള്ളു. പരിപൂൎണ്ണമായ സമ്മതമോ മനസ്സോ ഇല്ലാത്ത ആരുടേയും യാതൊരു സഹായവും ആവശ്യമില്ല.

യുവാവ് കൎത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രഭുത്വവും പ്രാഭവവും തീരെ വകവയ്ക്കാത്ത വിധത്തിൽ പെട്ടെന്ന് ആ ഭവനംവിട്ടു. ആ മൎയ്യാദകേട് ക്ഷമിക്കുവാൻ ഗൃഹനാഥനു് തന്നെ അത്ര സമ്മതമില്ലാതിരുന്നു. യുവാവ്പോയതോടെ കൎത്താവ് സ്നേഹിതന്മാരോട് ചോദിക്കുകയാണ്:—

"ഈ സത്വത്തെ എവിടന്ന് കിട്ടി? ആരാ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോന്നതു്?"

കുമരക്കുറുപ്പ്:—ഹെയ് ഞാനല്ല.

സദാനന്ദമേനോൻ:—ഹെയ് ഞാനിയാളെ അറിയില്ല.

പരമുപ്പണിക്കർ:—ഇയാളെതാ, ഞാനിപ്പൊഴാ കാണുകതന്നെ. യേജമാനോട് ഇത്ര ധിക്കാരമായി ആരെങ്കിലും സംസാരിക്കുന്നതുതന്നെ ഞാനിതാദ്യമായി കേൾക്കുകാ.

കൎത്താ:—നിങ്ങളാരും അറിയില്ലത്രേ! നിങ്ങളല്ലേ ഇവനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതു്?

കൊമരക്കുറുപ്പ്:—ഞങ്ങൾ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതും മററു മല്ല. ഞങ്ങളിങ്ങിട്ടു കടന്നപ്പോൾ അയാളെ ശേയിററിനടുത്തുവച്ചുകണ്ടു.

കർത്താ:—അങ്ങനെയാണെങ്കിലേ, അയാൾ ഇന്ന ആവശ്യത്തിനു നടക്കുകയാണെന്നും മററും നിങ്ങൾ നേരത്തെ എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി?

കൊ. ക:—ശേയിററിന്ന് അല്പം ദൂരെ വച്ചാ കണ്ടതു്. ഏതായാലും അയാളങ്ങുപോയല്ലോ. പൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ.

കർത്താ:—അയാൾക്കു് രാജദ്രോഹം പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ പണം വേണമത്രേ!

പരമുപ്പണിക്കർ:—അതേ,ഞങ്ങൾ നോക്കിക്കൊണ്ടായിരുന്നതു്, യജമാൻ എന്തുപറയുമെന്നറിയാൻ.

സദാ: മേ:—ഏതായാലും അവൻ പിണങ്ങിപ്പിരിഞ്ഞു. ഇനി, നാളത്തെപ്പത്രത്തിൽ യജമാനെപ്പററി കുറെ ഏറെച്ചീത്തകൾ കേൾക്കാം. ഇവറെറടെയൊക്കെ തൊഴിലേ ഇതാ. ആട്ടെ, ശവംപോയല്ലോ.

കർത്താവെജമാനനുമായി പല ഗ്രഢകാര്യങ്ങളെപ്പററിയും സംസാരിച്ചു ആ സുഹൃത്സംഘം ഉച്ചയ്ക്കുള്ള ഊണുംകഴിഞ്ഞശേഷം അവിടെ നിന്നു് തിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 3

ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവു തിരു മനസ്സുകൊണ്ടു് പ്രഭാതകൃത്യങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു് തിരു വിതാംകൂർഭരണരഥത്തിൻെറ സാരഥിയുടെ പ്രതിമാ സനിവേദനം കേൾക്കുവാൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം തയ്യാറാകുന്നു. തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിൽ; ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൻെറ കിഴക്കുതെക്കായുള്ള ആ പ്രധാനവീഥി അന്നു ഇന്നത്തെപ്പോലെ പഥികന്മാരുടെ ആവശ്യം മാത്രം നിറവേറുന്നതല്ലായിരുന്നു. വിസ്താരമേറിയ ആ പൊതു നിരത്തിൻെറ വടക്കുഭാഗം മുഴുവൻ ഉദ്ദേശം അര മൈലോളം നീളത്തിൽ രാജകീയ പ്രാസാദ ങ്ങളും, അവ പരിലസിക്കുന്ന വിസ്താരമേറിയ പറമ്പു കളും പൂന്തോട്ടങ്ങളും ഏറെറടുത്തു് സമുചിതമായി പരിരക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. മുമ്പു മുമ്പ് നാടുവാണിരുന്ന തമ്പുരാക്കന്മാരുടെ കൃപാപൂർണ്ണമായ വാത്സല്യത്തിന്നു പാത്രീഭവിച്ച പൊന്നുമാളികകൾ അവരുടെ അന്തർദ്ധാ നത്തോടെ കേവലം അനാഥതയിൽപെട്ടു കാണുന്നു എങ്കിലും, അവ മനോഹരതയ്ക്കു് യാതൊരു കുറവും പററാതെ വേണ്ടപോലെ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രാസാദങ്ങളുടെ കിഴക്കേ അററത്തുള്ള മണിമന്ദിര ത്തിനു് അല്പം പുറകിലായി കാണുന്ന ഒരു മഹൽ പ്രാസാദമാണു് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ വിശ്രമത്തിന്നും എഴുന്നരുളിച്ച യ്ക്കും മഹൌദാര്യം സിദ്ധിച്ചതായി കാണപ്പെടുന്നതു്.

ഏററവും പരിഷ്കൃതവും സൗകര്യപ്രദവും ആയ രീതിയിൽ പണികഴിക്കപ്പെട്ട ആ മണിസൗധം മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ അനാഡംബരത്വത്തിനും ലഘുജീവിതപ്രതിപത്തിക്കും പ്രധാന നിദർശനമായി കാണപ്പെടുന്നു. ആ പ്രാസാദത്തിൽ നീലം ചുവപ്പു്, മഞ്ഞ, വെള്ള എന്നീ നിറങ്ങളുള്ള മാർബിൾക്കല്ലുകൾ തിളങ്ങുന്ന തറയോടുകൂടി വിസ്താരമേറിയ ഒരു ഹാളിന്റെ കിഴക്കുവശത്തായിക്കാണുന്ന വിശിഷ്ടവും മനോഹരവും ആയ കസാലയിൽ ഇരുന്നരുളുന്നതു്, തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യത്തിന്റെ കാൽ ശതവർഷകാലമായുള്ള ഭാഗധേയത്തിന്റെ നിയന്ത്രികനായ ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവാകുന്നു. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ സന്ദർശനത്തിനും പതിവുപോലുള്ള ആരാധനത്തിനും ശേഷം, പ്രഭാതത്തിലെ അമൃതേത്തു കഴിഞ്ഞു്, ദിവാൻജിയുടെ നിവേദനം സശ്രദ്ധം ശ്രവിക്കുവാൻ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് കാരുണ്യവാനായിരിക്കുന്നു.

തിരുമനസ്സിലെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിനും അല്പം അകലെയായി നിൽക്കുന്ന ആ സ്ഥൂലകായനായ മദിരാശി ബ്രാഹ്മണൻ, എത്രമാത്രം പണ്ഡിതനും, എത്ര വലിയ [illegible] ന്യായകോവിദനും, [illegible]പരിചിതനും, സകലകലാവല്ലഭനും, സർവ്വശാസ്ത്രവിശാരദനും ആയിട്ടും മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ മുമ്പിൽ ഒരു നിസ്സഹായനായ സാധാരണ ഭക്തന്റെ വിനീതനിലയാണു് അവലംബിച്ചു കാണുന്നതു്. സുദൃഢവും മാംസളവും ആയ ആ ശരീരം ലോകസുഖങ്ങളുടെ

നിരന്തരമായ അനുഭവത്താലും ആ അനുഭവം നിൎവ്വിഘ്നം തുടൎന്നു പോകുന്നതിനുള്ള സൂക്ഷ്മമേറിയ പരിരക്ഷണങ്ങളിലും ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥൂലതവഹിക്കുന്നു. പരിക്രമമദ്ധ്യം തൊട്ടു മേലേ, വിസ്താരമേറി പുറകോട്ടു തെല്ലു ചരിവു കാട്ടുന്ന നെററിത്തടം വൈഷ്ണവ ബ്രാഹ്മണരുടെ സമുദായ ചിഹ്നമായ നെടും ചുവപ്പുരേഖ കൊണ്ടു അങ്കിതമായിരിക്കുന്നു. പ്രകാശമാനങ്ങളായ നേത്രങ്ങൾ നിശിതമായ ബുദ്ധിശക്തിയുടേയും, ഇംഗിതസാദ്ധ്യതകൾക്കു വിപരീതമായി ഏൽക്കേണ്ടിവരുന്ന ചില സാഹസികാധിക്ഷേപങ്ങൾക്കു പകരം വീട്ടുവാനുള്ള പ്രതികാരബുദ്ധിയുടെയും നിരന്തസ്ഫുരണത്താൽ ഒരു വിചിത്രത അവലംബിച്ചു കാണുന്നു. സാധാരണയായി കീഴുദ്യോഗസ്ഥന്മാരോടോ, തുല്യനിലക്കാരോടോ ജനപ്രതിനിധികളോടോ ഉള്ള സംഭാഷണങ്ങളുടെസന്ദൎഭങ്ങളിൽ പൊട്ടിച്ചിരി തുടരെ തുടരെ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ആ അധരങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഏററവും ശാന്തങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിന്റെ പകുതിയിലധികവും വ്യാപിച്ചതുപോലെ കാണപ്പെടുന്ന നെററിയുടെ പുറകോട്ടുള്ള ചരിവും [illegible] യായിരിക്കും തലമുടി [illegible]ം പത്തുകളമ്പിന്റെ പരിധിമാത്രമുള്ള ശിരോഭാഗത്തിൽ നിന്നു മൂഷികപുച്ഛതുല്യം പുറകോട്ടു കാണപ്പെടുന്നതു്, മഹാപ്രതാപശാലിയും, ഗംഭീരനും, ശത്രുസംഹാരത്തിൽ ശാന്തമായ മന്ത്രതന്ത്ര മാൎഗ്ഗങ്ങൾ അവലംബിക്കുന്ന നിഷ്ഠുരഹൃദ

ന്നും ആയ ആ സചിവേന്ദ്രൻ ശ്രീരാമചന്ദ്രന്റെ മുമ്പിൽ ഹനൂമാനൊപ്പം ഭക്തിപരവശനായി നില കൊള്ളുന്നു. രാജ്യത്തിലെ തലെക്കെട്ടു്, ഓരോ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിന്റേയും ഭരണത്തിനു ചുമതലപ്പെട്ടവരുടെ പ്രവൃത്തികൗശലം, പൊതുജനക്ഷേമത്തിന്റെ സ്വഭാവം എന്നിവയെപ്പററി ഒട്ടനേകം കാര്യങ്ങൾ മഹാരാജാവിന്റെ കല്പനയനുസരിച്ചു ഉണർത്തിച്ചശേഷം, സചിവൻ ഒരു പ്രത്യേകകാര്യം ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുന്നു:—”

എല്ലാത്തിനും പോംവഴിയുണ്ടു് സ്വാമി, ഈ നാട്ടിലെ വകതിരിവുകെട്ട ഏതാനും വർത്തമാനക്കടലാസ്സുകാർ, അവരുടെ അപവാദാരോപണങ്ങളും അടിസ്ഥാനരഹിതങ്ങളായ ആക്ഷേപങ്ങളും വളരെ അസഹ്യമായിരിക്കുന്നു.”

മഹാരാജാവു്:—(പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്) എന്താ, ആചാരി, നിങ്ങൾ പരിഷ്കൃതഭരണലോകവുമായി അപരിചിതനാണെന്നു് ഞാൻ കരുതണമെന്നോ?

മി. ആചാരി:—സ്വാമി, തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കുന്നതു് അങ്ങനെയല്ല.

മഹാരാ:—പിന്നെ എങ്ങനെയാണു്? മദ്രാസ്സിലും ബോംബേയിലും ബംഗാളിലും ഇല്ലാത്ത പത്രസ്വാതന്ത്ര്യമെങ്ങാനും തിരുവിതാംകൂറിലുണ്ടോ?

മി. ആചാരി:—ഇല്ല. അവിടങ്ങളിലെങ്ങും ഇത്ര കഠിനവും നീചവും ആയ ഭാഷയിൽ ഇങ്ങനെ തുടരെത്തുടരെയുള്ള അധിക്ഷേപങ്ങൾ ഇല്ല. ഇവിടത്തെ പത്രങ്ങൾക്കു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അനുവ

ദിച്ചിരിക്കുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യം സകല അതിരുകൾക്കും അപ്പുറമാണു്.

മഹാ:—അതെ; തിരുവിതാംകൂറിലെന്നപോലെ ഇത്രയേറെ വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച ആളുകൾ അവിടങ്ങളിൽ ഇല്ലായിരിക്കും, വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും പരിഷ്കാരത്തിലും മുന്നിട്ടു നിൽക്കുന്ന ജനങ്ങളെ ഭരിക്കുക തീർച്ചയായും വിഷമമേറിയതു തന്നെ.

ആചാരി:—ഒരൊററ പോംവഴി മാത്രമേ അടിയൻെറ ദൃഷ്ടിയിൽ കാണുന്നുള്ളു. അതു് ഇവിടെ ഉണർത്തിച്ചു കഴിഞ്ഞതും ആണു്.

മഹാ:—എന്താ അതു്?

ആചാരി:—ഒരു പത്ര റെഗുലേഷൻ ഏർപ്പെടുത്തുന്ന പക്ഷം—,

മഹാ:—ഹെയ്; അരുതു്. ഒരിക്കലും പാടില്ല. നമ്മുടെ ജനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം നാം ഇല്ലാതാക്കരുതു്. ആ പത്രങ്ങളിൽ എത്ര വലിയ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ പലതും പരമാർത്ഥങ്ങളല്ലേ? ഓരോ ഉദ്യോഗക്കാരും കാട്ടുന്ന അഴിമതികൾ പൊതുവേ വെളിയിൽ അറിയിക്കുവാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെ തടുക്കുന്നതു് ഭരണത്തിൻെറ ദുർബ്ബലതയല്ലേ? അതിനാൽ, പത്രങ്ങളിൽ തന്നെയായാലും പറവാനുള്ളവർ പറയട്ടെ. അല്പമൊക്കെ ക്ഷമ നമുക്കും വേണ്ടതാണു്.

ആചാരി:—തിരുമനസ്സിലേക്കറിച്ചുപോലും പലനൃന്തകളും ആ പത്രങ്ങൾ എത്ര കഠിനമായി വിളിച്ചു പറയുന്നു! അതു രാജദ്രോഹമാണു്.

മഹാ:—രാജദ്രോഹത്തിനു് എന്റെ നാട്ടിൽ യാതൊരു കാരണവും ഇല്ല. ഈ വിടെ പത്രങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും പ്രസ്താവിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അതു് ബുദ്ധിമാന്മാരായ പ്രജകളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെയും സംസ്കാരത്തിന്റേയും ഫലമാണു്. അവർക്കു് അപ്രകാരം ജന്മസിദ്ധമായ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നാം ശുദ്ധ സ്വാർത്ഥപരതയോടെ തടയുവാൻ പാടുള്ളതല്ല.

ആചാരി:—എല്ലാ പരിഷ്കൃത രാജ്യങ്ങളിലും പത്രറെഗുലേഷൻ നടപ്പിൽ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടു്.

മഹാ:—ആട്ടെ; എന്റെ രാജ്യം അതിലേയ്ക്കൊരു വ്യത്യസ്തതയായിരിക്കട്ടെ; ഇക്കാര്യത്തെപ്പററി ഒന്നു രണ്ടു തവണ പ്രസ്താവിച്ചു. ഇനിയും ഇത്തരം നിസ്സാരസംഗതികൾ എനിക്കറിയേണ്ട —ആട്ടെ; പിന്നെ കാണാം.

ഓരോ വകുപ്പുകൾ സംബന്ധിച്ചു ഗൗരവമേറിയവയോ അത്യല്പങ്ങളോ ആയ കാര്യങ്ങളിലാകട്ടെ; ആയ വ്യയഗണനപത്രിക സംബന്ധിച്ചാകട്ടെ, യാതൊരുവിധത്തിലും തന്റെ വിശ്വസ്ത സചിവനോടു യാതൊരു എതിരഭിപ്രായവും പുറപ്പെടുവിക്കാത്ത മഹാരാജാവു് പത്രറെഗുലേഷൻ കാര്യത്തിൽ മാത്രം, ഇത്രത്തോളം ഒരു പ്രതിബന്ധമായി കാണപ്പെട്ടതു് ദിവാൻജിക്കു് വളരെ കുണ്ഠിതം ഉണ്ടാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വച്ഛന്ദവും, സ്വാതന്ത്ര്യവും സൎവ്വസുഖസമൃദ്ധവും ആയ ജീവിതം തുടർന്നു കൊണ്ടു പോകുവാൻ ഒരു പ്രധാനതടസ്സം അന്നത്തെ പത്രങ്ങളാണെന്നു് ആ ബുദ്ധിമാൻ

മനസ്സിലാക്കി. ഏതൊരു പത്രത്തെയും ഗവൺമെൻറിൽ
നിന്നു നൽകുന്ന പ്രലോഭനങ്ങളാൽ വശത്താക്കാ
മെന്നുള്ള പരിഷ്കൃതനയം അദ്ദേഹം പ്രയോഗിക്കാ
മെന്നു തീർച്ചയാക്കി. അന്നത്തെ പത്രലോക നായക
ന്മാരിൽ അതിപ്രധാനിയായ സ്വദേശാഭിമാനി അധി
പർ മി. കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെ പ്രലോഭനങ്ങളാൽ
സ്വന്തം വശത്തേയ്ക്കു വരുത്തുവാൻ അദ്ദേഹം വളരെ
ശ്രമമെല്ലാം നടത്തിയിരുന്നു. തന്റെ വിശ്വസ്ത മിത്ര
വും തിരുവിതാംകൂർ രാജകുടുംബത്തോടു് അത്യന്തം
ഭയഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾ ഉള്ള ആളും എണ്ണപ്പെട്ട ഒരു
ഉദ്യോഗസ്ഥനും ആയ സാഹിത്യകാരൻ, മി. സീ.
വീ. രാമൻപിള്ള എന്ന ഏക വ്യക്തിയായിരുന്നു
ദിവാൻജി മി. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെനേർക്കു പ്രയോഗി
ക്കുവാൻ അടുത്തതായി കരുതിയ ഏക ആയുധം. അ
തിനാൽ തന്റെ മന്ത്രിസ്ഥാനമഹിമപോലും അദ്ദേഹം
തൽക്കാലത്തേയ്ക്കു മറന്നു് ആ മാന്യമിത്രത്തെ ഭക്തി
വിലാസത്തിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചു് എന്തെങ്കിലും സാമപ്ര
യോഗത്തിലോ ദാനഭേദപ്രയോഗത്തിലോ മി. രാമ
കൃഷ്ണപിള്ളയെ വശത്താക്കാൻ സാധിക്കുമോ എന്നാ
ലോചിച്ചു. ബുദ്ധിമാനും പണ്ഡിതശിരോരത്നവും രാജ
കുടുംബത്തോടു് പ്രത്യേക സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ ഉള്ള
ആളും ആയ മി. സീ. വീ, ദിവാൻജിയുടെ ഇംഗിത
ത്തിനു് വഴിപ്പെടാൻ നിർബന്ധിതനായി അക്കാര്യ
ത്തിലെ വിജയം സംബന്ധിച്ചു ഗണ്യമായ സംശയം
പുറപ്പെടുവിച്ചു.

മി. ആചാരി:—ഹ! ഹ! ഹാ! താങ്കൾ വിചാരിച്ചാൽ സാധിക്കയില്ലെന്നോ? ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ വെറും നിസ്സഹായൻ. അയാൾക്ക് പത്രപ്രവർത്തനം മാത്രമാണ് ആദായമാർഗ്ഗം. അതു കൊണ്ടു് ധനസംബന്ധങ്ങളായ അനവധി വിഷമതകൾ കണ്ടേയ്ക്കും. എന്തു പറയുന്നു, മി. രാമൻപിള്ളേ, ആ സ്ഥിതിക്ക്, ഈ പത്ര പ്രവർത്തനം പാടേ നിറുത്തിവെച്ചിട്ടു് പ്രലോഭനകരമായ ഏതെങ്കിലും ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ പാടില്ലേ എന്നൊന്നാരായുക എന്താ,

മി: സി. വി:—സ്വാമിയുടെ അഭിപ്രായം ഞാൻ ആദരിക്കുന്നു. എങ്കിലും ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ വലിയ വീറും വാശിയും ഉള്ള ഒരുവനാണ്. അയാൾ പത്രപ്രവർത്തനം മാത്രം തൊഴിലാക്കി ആ വിധത്തിൽ സമ്പത്തോ ദാരിദ്ര്യമോ കൊണ്ടു് തൃപ്തിപ്പെട്ടുകൊള്ളാം എന്നു കരുതുന്നു മാത്രമല്ല, അയാൾ പൊതുവെ ഒരു നയം സ്വീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഇനി അതിൽനിന്നു മാറുന്നതു വളരെ വിഷമമാണ്. അതുകൊണ്ടു് അയാളോടു ചോദിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദം, വിവരം തിരുമനസ്സറിയിച്ച് ഒരു 'വർത്തമാനപ്പത്രറെഗുലേഷൻ' ഉണ്ടാക്കുകയല്ലേ എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു.

വക്താവിന്റെ ഉദ്ദേശം തന്റെ ഏറ്റവും തീക്ഷ്ണമായ അഭിപ്രായമാണെന്നു ബോധമുണ്ടായിരുന്ന ദിവാൻജിക്ക് മഹാരാജാവിൽനിന്നു കിട്ടിയ മറുപടി വളരെ നിരാശാജനകമായിരുന്നുവല്ലോ. അതിനാൽ

അക്കാൎയ്യത്തെപ്പററി സംസാരിക്കുവാൻതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്നു ഇഷ്ടമുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

"ആം ആം മി: രാമൻപിള്ളേ, നമുക്കു നമ്മുടെ കൈവശമുള്ള ആയുധങ്ങൾ ആദ്യമെ പ്രയോഗിച്ചു നോക്കാം. അതിലെങ്ങും അമരുന്നില്ലെങ്കിൽ പോരേ? ഹ! ഹ! ഹാ! അതുകൊണ്ടു്, ഒന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കുക. ഒന്നുകിൽ അയാൾക്കു നല്ല ഉദ്യോഗം. അല്ലാത്ത പക്ഷം, പണം ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ പണം. എന്തു സഹായവും ചെയ്തു കൊടുക്കാമെന്നു് പറയുക. കാൎയ്യം വിജയത്തിൽ കലാശിക്കണം. അയാൾ ഇവിടത്തെ ഉദ്യോഗസ്ഥനോയോ,—ക്ഷമിക്കണേ, ആ വലയത്തിൽ താങ്കളും ഉൾപ്പെട്ടുമായിരിക്കാം—എങ്ങനേയോ ശകാരിക്കട്ടെ. തിരുമനസ്സിനേയും എന്നെയും പററി അയാൾ യാതൊന്നും ശബ്ദിക്കാതിരിക്കണം; അത്രതന്നെ!

മി: സീ. വീ:—ഭരണാധിപന്മാരെ വിമൎശിക്കുവാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഏതു പരിഷ്കൃതരാജ്യത്തിലുംകാണുന്നില്ലേ? യൂറോപ്പും അമേരിക്കയും ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ എത്ര മുന്നണിയിലാണു്! അതുകൊണ്ടു് വിമൎശനങ്ങൾ നമുക്കു് അല്പം ക്ഷമയോടെ കേൾക്കാം.

മി: ആചാരി:—അതെ; അതു്, നിങ്ങളുടെ പഴയകാലത്തെ സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തിന്റെ തികട്ടൽകൊണ്ടു് തോന്നുന്നതാണു്.

സീ. വീ:—ആയിരിക്കാം സ്വാമി, ആയിരിക്കാം. എന്നാൽ, ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ അത്രയ്ക്കൊരു നിർവ്യാജശീലക്കാരനാണു് ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അത്ര

നല്ല പൊരുത്തത്തിലുമല്ല. എത്രയോ നാളുകൾക്കുമുമ്പുതന്നെ ഞാൻ അയാളെ വരുത്തി ഇക്കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി സംസാരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അയാൾ എതിർത്തുനിൽക്കാൻതന്നെ തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കയാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഇനിയും അയാളോടു് അക്കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി സംസാരിക്കുന്നതു് വിഹിതമോ?

ദിവാൻജി:—മി: സീ. വീ. താങ്കൾ എനിക്കുവേണ്ടി യാതൊരു അഭിമാനഹാനിക്കും മുതിരേണ്ട. നാം ഇരുവരുടേയും ആരാധനാമൂർത്തിയായ മഹാരാജാവുതിരുമേനിയില്ലേ? അദ്ദേഹത്തിൻെറ യശസ്സു മാത്രം കരുതി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ തയ്യാറുണ്ടോ എന്നാണു് എനിക്കറിവാനുള്ളതു്.

സീ. വീ:—രാജദ്രോഹക്കുററത്തിനു് അയാൾ ഉത്തരവാദിയാണെങ്കിൽ അയാളെ മുറയ്ക്കു് ശിക്ഷാനിയമം അനുസരിച്ചു വേണ്ട പാഠം പഠിപ്പിക്കണം.

ദിവാൻ:—അതേ; ശരിതന്നെ. ശിക്ഷാനിയമം അനുസരിച്ചുള്ള പരിപാടികളിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ മററു പല വിഷമങ്ങളും ഉണ്ടാകും. എന്നു മാത്രമല്ല, നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൻെറ യശസ്സിനും കളങ്കം തട്ടും. അതുകൊണ്ടാണു് പറയുന്നതു് സാമം, ദാനം, ഭേദം എന്ന ഉപായങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനാൽ അയാളെ വശീകരിക്കണം എന്നു്. അല്ലാതെ രാജദ്രോഹക്കുററവും മററും ചുമത്തിയാൽ അതു് തെളിയിക്കേണ്ടിയിരിക്കും. തെളിവില്ലാതെ

ശിക്ഷിച്ചാൽ കോടതികളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു ഒടുവിൽ കീഴടങ്ങേണ്ടിവരും. ഏതായാലും, മി: രാമൻപിള്ളേ, താങ്കൾക്കതു് കഴിയുമെന്നാണു് എന്റെ ബോദ്ധ്യം.

സീ. വീ:— സ്വാമി, മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയും ഞാനും ഒരേ നാട്ടുകാർ. ഒരേ അഭിപ്രായക്കാർ. ഒരേ അഭിരുചിക്കാർ. ഞങ്ങൾതമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം ഞാൻ സർക്കാർ ജീവിതത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടുവെന്നും അയാൾ, ഉൾപ്പെട്ടില്ല എന്നും മാത്രമാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു് അയാളെപ്പോലുള്ള ഒരു സ്വതന്ത്രനെ വശീകരിക്കാൻ—, എന്തോ! വിജയം അത്ര തീർച്ചപ്പെടുത്തുക വിഷമം.

അദ്ധ്യായം 4.

തിരുവനന്തപുരം പട്ടണത്തിൽ തമ്പാനൂർ റെയിൽ വേ സ്റ്റേഷനിൽ നിന്നു ഉദ്ദേശം ഒരു മൈൽ വടക്കുപടിഞ്ഞാറായുള്ള വലിയ റെയിൽവേപ്പാലം, അക്കാലത്തു് മനുഷ്യസങ്കല്പത്തിലെങ്ങും രൂപീകൃതമല്ലായിരുന്നു. എസ്സ്. എൻ. ഡീ. പി വക കാര്യാലയമായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന, കൈതമുക്കിലെ വലിയ കെട്ടിടത്തിനു നേരേകിഴക്കു് ഒരു നാഴിക പോയിക്കഴിയുമ്പോൾ കാണുന്നതു് ഒരു ബഹുപഥസന്ധിയാണു് ആ മാർഗ്ഗസന്ധിയിൽ നിന്നു നേരേ വടക്കോട്ടു് പട്ടുവിരിച്ചപോലെ ഒരു ചെറു റോഡ് [illegible] കാണാമായിരുന്നു ഒരു

ഫർലാങ്ങ് ദൂരത്തോളം ഇരുവശത്തും ചില ഭവനങ്ങളുടെ പടിവാതില്പുരകൾകൊണ്ടു് അടയാളപ്പെടുത്തപ്പെട്ട ആ റോഡിൽ അല്പം ദൂരം പോയാൽ ഇരുവശവും കാണുന്നകാഴ്ച ഇന്നത്തെതിൽനിന്നു തുലോം ഭിന്നമായിരുന്നു. കിഴക്കുവശം വിസ്താരമേറിയ പാടങ്ങൾ, പാടങ്ങൾക്കു് മദ്ധ്യേയായി ശാഖച്ചപ്പെട്ടി ചുററും മനോഹരമായി പരിരക്ഷണം ചെയ്യുന്ന ഒരു ചെറുകുളം, കുളത്തിനു ചുററും വെള്ളമണൽ, ചരൽക്കല്ലുകൾ എന്നിവ അധികമായി കാണപ്പെട്ട തറ, ഇടയ്ക്കിടെ വെള്ളപ്പാച്ചിലിനു് കൃത്രിമമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ചാലുകൾ, മരച്ചീനി, ചീനിവള്ളി എന്നീ ഭക്ഷ്യസാധനപ്രയോജനം നിർവ്വഹിക്കുന്ന ചെടികൾ എന്നിവകൊണ്ടു് ആ സ്ഥലം ഉദാസീനരായ ചില കൃഷിക്കാരുടെ വ്യവസായലക്ഷ്യമായി അങ്ങനെ പരിലസിച്ചു. റോഡിന്റെ ഇരുവശങ്ങളിലും കുട്ടികൾക്കും പറിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതോ എന്നു തോന്നുമാറു് നാളികേരവൃക്ഷങ്ങൾ ധാരാളം കാഫലങ്ങളോടെനിലകൊള്ളുന്നു. ബഹുമാനപ്പെട്ടതിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതിയുടെ സന്നിധാനംകൊണ്ടു് ഇക്കാലത്തു് ഗണ്യമായ അഭിവൃദ്ധിയിൽ കാണപ്പെടുന്ന ആ സ്ഥലവും പരിസരങ്ങളും ഈ കഥാകാലത്തു് സാധാരണക്കാരോ, താണനിലയിലുള്ളവരോ ആയ ജനങ്ങളുടെ വാസസങ്കേതമായിരുന്നു.

ഈ വാസസങ്കേതങ്ങളിൽ പ്രഭുത്വത്തിന്റെ കണികപോലും കാണ്മാനില്ലാത്ത ഒരു ഭവനത്തിൽ ഒരു മാതാവും മകളും പ്രഭാതഗൃഹകൃത്യങ്ങളിൽ ഏർ

പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അടുക്കളയിൽ ഒരുക്കം ചെയ്തിരിക്കുന്ന സാധനങ്ങളും സാമഗ്രികളും ഒഴിച്ചുള്ള ശാലാഭാഗത്തു്, ഭക്ഷണം അവകാശപ്പെട്ടു വിശപ്പുമായി മത്സരിക്കുന്ന മൂന്നു കുട്ടികൾ ബാല്യസുലഭമായ സംഭാഷണപ്രതിപത്തിയോടെ ക്ഷമാശൂന്യതയിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അവരുടെ ഏറ്റവും മികച്ച അഭിവാഞ്ഛയ്ക്കു് തക്ക സമാധാനം നൽകുവാൻ ഗൃഹനായികയ്ക്കാകട്ടെ പുത്രിയ്ക്കാകട്ടെ, സാധിക്കുന്നില്ല. ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങൾ ധനവാന്മാർക്കെന്നപോലെ ദരിദ്രർക്കും അത്ര വലിയ ക്ഷാമമില്ലാതെ ലഭിച്ചുപോന്നിരുന്ന അക്കാലത്തു് പച്ചരിയും നാളികേരം അരച്ചുചേർത്തതും ആയ ഒരു വക അപ്പം മാത്രമായിരുന്നു അവിടെ ഭക്ഷണസാധനമായി തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടതു്. വിശാഖംതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ കാരുണ്യംകൊണ്ടു് തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ക്ഷാമപൂർണ്ണമായ ഏതൊരു ഭാവിയേയും വിജയകരമായി തടുത്തുകൊൾവാൻ ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്നതിലേയ്ക്കു ഈ നാട്ടിൽ പ്രചരിപ്പിച്ച ചെടിയുടെ കിഴങ്ങുകൾ ഒരു മൂലയ്ക്കു കാണപ്പെടുന്നുണ്ടു്. അവകൂടെ പാകപ്പെടുത്താൻ മടിച്ചു മാതാവിനെ കുട്ടികൾ ഭരണാധികാരിയെ പൗരപ്രമുഖന്മാർ എന്നപോലെ ധാരാളം വാഗ്ധോരണികൾകൊണ്ടു് സമ്മാനിക്കുന്നുണ്ടു്. പച്ചരികൊണ്ടുള്ള പലഹാരവും കാപ്പിക്കുരുവിന്റെ സഹായം കൂടാതെ കരിച്ചു കുട്ടികൊണ്ടു തയ്യാറാക്കിയ പാനീയവും മാത്രമാണു് അന്നു രാവിലത്തെ വിഭവമായി മാതാവു് തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നതു്. എന്തെങ്കിലും ഒന്നു തൽക്കാലം ലഭിച്ചാൽ മതിയെന്നുള്ള സമാധാനത്തിൽ മറ്റൊരു

പെൺകിടാവു ആ അടുക്കളയുടെ ഒരു മൂലയ്ക്കു് സഹോദരന്മാരുടെ വാചാലതയാൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ടപോലെ നിലകൊള്ളുന്നു.

ഗൃഹനായികയായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ, ആ ഭവനത്തിലെ സമ്പത്തിന്റെ ശോഷിച്ച രൂപമോ എന്നു തോന്നുമാറു്, മെലിഞ്ഞു് പൊക്കമേറിയ ഒരു സൗന്ദര്യശാലിനിയാണു്. പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ മാനസികക്ലേശങ്ങളുടെ അനുഭവം, ആ ലാവണ്യസർവ്വസ്വമായ വദനത്തിൽ പല അതിക്രമങ്ങളും നടത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ പരിതസ്ഥിതികൾ എത്ര വലിയ അതിക്രമത്തിനു മുതിർന്നിട്ടും കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ ചാത്തുപൊട്ടിന്നാകട്ടെ, നേത്രങ്ങളിലെ പ്രഭയ്ക്കാകട്ടെ, യാതൊരു കോട്ടവും തട്ടിയിട്ടില്ല. ആ നേത്രങ്ങൾ രൂക്ഷമായ ചാരിത്രശുദ്ധിക്കു് തക്ക നിദർശനങ്ങളായിത്തന്നെ കാണപ്പെടുന്നു. ഒരു അസാധാരണ കുടുംബത്തിൽജനിച്ചു്, അസാധാരണത്വം ലേശംപോലും ബാധിക്കാത്ത വിധം വിവാഹ ബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു് വിധിയുടെ ശക്തിവിശേഷത്താൽ വിധവയായി കാണപ്പെടുന്ന ആ സ്ത്രീയുടെ അസ്സൽ പ്രതിഛായ എന്ന നിലയിൽ ഒരു പതിനെട്ടുവർഷത്തെ ഇളപ്പത്തിൽ അവിടെ ഇരിക്കുന്നതു് പുത്രിയായ 'ശാരിക' എന്ന ചെറു യുവതിയാകുന്നു. ഭാഗ്യസോപാനത്തിൽ നിന്നു പെട്ടെന്നു് താഴത്തു പതിച്ചു് അടുത്തദിവസത്തെ അഷ്ടിക്കു് വകപോലും കാണാതെ ചില സന്താനങ്ങളുമായി അഭിമാനപൂർണ്ണമായ വിധത്തിൽതന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയെ ഒരു വക നിരാശ ചിലപ്പോഴൊക്കെ ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കുന്നുമില്ല.

മൂന്നുപേർക്കു രണ്ടു പാത്രം എന്ന വിധത്തിൽ അവിടെ നിരത്തിയിരിക്കുന്ന ഭക്ഷണഭാജനങ്ങളിൽ വിളമ്പി എണ്ണി തിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന സാധനങ്ങൾ കുട്ടികൾ വേണ്ട സമാധാനത്തോടെ എടുത്തു് വിശപ്പിന്റെ രൂക്ഷതയ്ക്കു് തൽക്കാല പരിഹാരം നേടുന്നു. കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ തെല്ലൊരു നെടുവീർപ്പോടെ പറയുകയാണു്:—

“ഇന്നത്തെ കാര്യം ഏതായാലും ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു. വൈകുന്നേരത്തെ കഥ എന്തോ, ദൈവത്തിനു തന്നെ അറിയാം”

ഇതു കേട്ട പുത്രി മാതാവിനെ ഇങ്ങനെ സമാധാനപ്പെടുത്തുകയാണു്:—

“വൈകുന്നേരവും നടക്കും അമ്മേ ഇതേവരെ നാം കഴിച്ചുകൂട്ടിയില്ലേ? അതുപോലെതന്നെ വൈകുന്നേരത്തെയ്ക്കുള്ള വകയും ദൈവം തന്നെതരും.”

കു. ക്കു. അ:—കുഞ്ഞേ, നിന്റെ സമാധാനശീലം നന്നു തന്നെ. പക്ഷേ, എന്നും ഒരു പോലിരിക്കുംഎന്നു് കരുതരുതു്. ഇതേവരെ നാം കഴിച്ചുകൂട്ടിയില്ലേ? എന്നു നീ ചോദിച്ചു. ശരിതന്നെ. ഇതേവരെ കഴിച്ചുകൂട്ടിയ കഷ്ടതകളും ബുദ്ധിമുട്ടുകളും നിനക്കെങ്ങനെ അറിയാം.

ശാരിക:—അതെന്താമ്മേ, നമ്മുടെ തറവാടു വളരെ സ്വത്തുള്ളതെന്നല്ലേ അമ്മ ചിലപ്പോൾ പറയാറുള്ളതു്?

കു. ക്കു. അ:—അതൊക്കെ ശരിതന്നെ. പക്ഷേ, അക്കഥകൾ ഇനി ശബ്ദിക്കാൻ പാടില്ലാത്തവിധം നാം

ആ സ്ഥലമൊക്കെ വിട്ടിട്ട് കാലം എത്രയായി. അന്നു് ഞാനും വീട്ടിലെ വലിയ കാരണവരുമായുണ്ടായ ഒരു തർക്കത്തിൽ ഞാൻ തീരെ ബുദ്ധിയില്ലാതെ സംസാരിച്ചു. നിങ്ങളുടെ അച്ഛനോടുകൂടി പോകുന്ന പക്ഷം എനിക്കു് തറവാട്ടിൽനിന്നു യാതൊരു സഹായവും ചെയ്കയില്ല എന്നു കാരണവർ ശഠിച്ചു. സഹായം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും വേണ്ടുകില്ല എന്ന നിലയിൽ ഞാൻ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചു. കുറേനാൾ മാത്രം നിന്റെ അച്ഛനും ഞാനും ഏതാണ്ടൊരു സൗഖ്യത്തിൽ കഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഉപദ്രവകരമായ ഒരു സുഖക്കേടു് വന്നു പിടിച്ചു. ആസ്ത്മാ. അതേ; ഒരിക്കലും വിശ്വസിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരു മഹാരോഗം. അദ്ദേഹം മരിച്ചു. ഞാനും നിങ്ങളും മാത്രം ശേഷിച്ചു. ഇതേവരെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തറവാട്ടിലുള്ള ചില അംഗങ്ങളുടെ വിശേഷിച്ചു കാരണവരുടെ സഹായംകൊണ്ടുമാത്രമാണു്. ആ ദയവു് തോന്നിയതു് എന്റെ സ്വഭാവശുദ്ധികൊണ്ടുമാത്രമാണെന്നു പറയാറുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇവിടെ രണ്ടുമൂന്നു കുട്ടികളെ പള്ളിക്കൂടത്തിൽ അയയ്ക്കുവാനും മററു സകല കാര്യങ്ങളും വേണ്ടപോലെ നിർവഹിക്കാനും ഉള്ള പണം കിട്ടുന്നുണ്ടോ? ഇല്ലതാനും. ഈ നിലയിൽ, ദൈവമേ, ഓരോദിവസവും കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന പാടു് നിങ്ങൾക്കൊക്കെ എങ്ങനെ അറിയാം.

മാതാവിൻെറ പൂർവ്വകഥ, ശാരിക ഇതാദ്യമായി കേൾക്കുകയല്ലായിരുന്നു. മുമ്പ് പല സന്ദർഭങ്ങളിലും, കേൾവിക്കാരെ കുറേക്കൂടെ വശീകരിക്കുമാറ് കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ, ഈ കഥകൾ പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. ജീവിതക്ലേശങ്ങൾ ലേശംപോലും മനസ്സിലാകാത്ത കൊച്ചുകുട്ടികളുടെ പ്രായം തനിക്ക് ഇനി ഒരു നാളും ലഭിക്കുകയില്ലല്ലോ എന്ന ചിന്ത പുത്രിയായ ചെറുയുവതിയെ വളരെ സങ്കടപ്പെടുത്തി.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ, അവിടെ, പന്ത്രണ്ടു വയസ്സു പ്രായമുള്ള 'കമല' തൻെറ ഭക്ഷണസാധനത്തിൽ ഒരംശംമാത്രം അപ്പോൾ കഴിച്ചു് ശേഷിച്ചഭാഗം ഭംഗിയേറിയ ഒരു പൊതിയാക്കി കെട്ടി വേഗം ഭക്ഷണശാല വിട്ടു. ചെറു സഹോദരനായ കൃഷ്ണൻകുട്ടിയും കൂട്ടുകാരൻ രാമഭദ്രനും പത്തു വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഇരട്ടസന്താനങ്ങളായിരുന്നു. അവർക്കു വിളമ്പിയിരുന്ന അപ്പങ്ങളുടെ എണ്ണവും വണ്ണവും തുല്യമാണോ എന്നു് സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ച ശേഷം കാലതാമസംകൂടാതെ അവ ഉദരാന്തർഭാഗത്തു സൂക്ഷിച്ചു് ഉച്ചയ്ക്കുള്ള ഭക്ഷണത്തിനു് പതിവിൻപടി ലഭിക്കുന്ന തുകകൾ ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു നിലയായി.

ചെറിയ ഒരു പശു ഉണ്ടായിരുന്നതിൽനിന്നു് ലഭിച്ചുപോന്ന പാൽ വിററു കിട്ടുന്ന ആദായം മാത്രമായിരുന്നു 'ചക്രം' എന്ന നിലയിൽ ആ ഭവനത്തിലെ ഖജനാവിൽ എത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. ആ തുകയിൽനിന്നു് ഒഴിച്ചുകൂടുവാൻ വയ്യാത്ത അത്യാവശ്യങ്ങൾ [illegible] കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ വസ്ത്രാഞ്ചലത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു

ളുകയിൽ നിന്നു് ചക്രം എടുക്കാൻ ആരംഭിച്ചശേഷം പറയുന്നു:—

കൃഷ്ണൻകുട്ടീ, നീ പോയി ഉടുപ്പിട്ടിട്ടുവാ. രാമഭദ്രനും പള്ളിക്കൂടത്തിലേയ്ക്കു് വേഗം തയ്യാറായിക്കൊള്ളുക. രണ്ടുപേരും ഉടുപ്പുംകൂടെ ഇട്ടശേഷം ഇങ്ങോട്ടുവന്നാൽ മതി.

കൃ: കു:—അമ്മേ, ഞാൻ ഇന്നലത്തെ ചക്രം കാപ്പികുടിച്ചില്ല.

കു, കു: അ:—പിന്നെ?

കൃ: കു:—ദിവസവും ഉള്ള ചക്രം അങ്ങനെ ശേഖരിച്ചാൽ എനിക്കു് ചില പുസ്തകങ്ങൾകൂടെ വാങ്ങിക്കാം. ചെറിയ ചെറിയ പുസ്തകങ്ങൾ.

ശാരിക:—ഹൊ, അയാൾ 'വലിയ വിദ്വാനാകാൻ പോവുകയാണു്.

രാ: ഭ:—അമ്മേ, ഞാനും ചക്രം ചെലവാക്കുന്നില്ല. ഞാൻ ആ ചക്രമെല്ലാം അമ്മയറിയാതെ ശേഖരിക്കും. ഒരു മാസം കഴിയുമ്പോൾ ഒരു ഉറുപ്പികയാകുമല്ലോ. അടുത്തമാസത്തിൽ രണ്ടു ഉറുപ്പികയാകും. മാസം മൂന്നു കഴിഞ്ഞാൽ ഉറുപ്പിക മൂന്നു്. ഇങ്ങനെ ഞാൻ—

കു: കു: അ:—വേണ്ട, വേണ്ട, നിങ്ങൾക്കു് രാവിലത്തെ ആഹാരംതന്നെ ശരിയാകുന്നില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു് നിങ്ങൾ ഉച്ചയ്ക്കും ഒന്നും കഴിക്കാതിരിക്കരുതു്.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ പുത്രന്മാരെ ഇങ്ങനെ ശാസിച്ചു വീട്ടിന്റെ തേററിലേയ്ക്കു് നോക്കി. തീരെ ഉദ്ദേശിക്കാത്ത വിധത്തിൽ, യാതൊരു പരിചയവും ഇല്ലാത്ത

ഒരു യുവതി ആ വീട്ടിനുള്ളിലേക്കു കടക്കുന്നതായി ഗൃഹനായിക കണ്ടു. പെട്ടെന്ന് ആ ഭവനത്തിൽ ഒരു സ്തബ്ധ ബാധിച്ചു. അടുക്കളത്തളത്തിൽനിന്നു ശാരിക വെളിയിൽ എത്തി ആരാണ് ഭവനത്തിൽ പുത്തനായി വന്നിരിക്കുന്നതു് എന്നു അറിവാൻ കൊതിച്ചു.

ആഗതയായ തരുണീരത്നം വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും പരിഷ്കാരത്തിലും മുന്നിട്ടുനിൽക്കുന്നു എന്നു തോന്നിക്കുന്ന ഒരു മാന്യയായിരുന്നു. അല്പമൊരു പുഞ്ചിരിയോടെ വന്നുകയറിയ ആഗത.

“ചേച്ചി, എന്നെ അറിയുകയില്ലായിരിക്കാം” എന്നു സംഭാഷണാരംഭമായ ഒരു വാക്യം പ്രയോഗിച്ചു.

ആഗതയായ യുവതി കാളേജ്ജുവിദ്യാർത്ഥിനിയായ ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ആയിരുന്നു. അപരിചിതയായ ആ യുവതിയെ കണ്ടു ഗൃഹനായിക അല്പനേരം ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢയായി നിന്നുപോയി എങ്കിലും അധികം താമസിയാതെ “അകത്തേക്കു വരിക; ആളെ നല്ലപോലെ മനസ്സിലായില്ല. ഞങ്ങൾ സാധുക്കൾ. ഇവിടെ വിശേഷിച്ച് ഇത്തരക്കാർ ആരും തന്നെ വരാറുമില്ല. വരാമല്ലോ അകത്തേയ്ക്കു്” എന്നു സ്വാഗതം അരുളി സ്വന്തം നിസ്സഹായത വെളിപ്പെടുത്തി.

“എനിക്കും അത്ര വളരെ പരിചയമൊന്നുമില്ല. എങ്കിലും തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരി കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തിരവൾ ആണെന്നുകേട്ടു. അതു കൊണ്ടുവന്നതാണ്” എന്നു് ആഗത മറുപടി പറഞ്ഞു.

"ശ്രേ്യാ, അങ്ങനെ ഒരു മേന്മയുള്ളം മററം ഇപ്പോൾ വെറമൊരു തിരുവനന്തപുരത്തുകാരായി കഴിയുന്ന ഞങ്ങൾക്കു് ഭാഗ്യമില്ല. അമ്മാവൻ എന്നേയും പിള്ളാരേയും പുറന്തള്ളിയിരിക്കയാണു്. അങ്ങനെയല്ല, ഞങ്ങൾക്കും ചില അവകാശങ്ങളൊക്കെയുണ്ടു് എന്നു വാദിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു് ആളുമില്ല. നാട്ടിൽ ഒന്നു പോയിട്ടു വരുന്നതിനുപോലും ഞങ്ങളുടെ ഇന്നത്തെ സ്ഥിതിക്കു് സാധിക്കുന്നതുമില്ല."

ഈ അശകതത വെളിപ്പെടുത്തിയ ഗൃഹനായിക അതിഥിയെ സൽക്കരിച്ചു് ആ ചെറഭവനത്തിലെ ഹാളിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചു.

അതു് ഓലകൊണ്ടു മേച്ചിൽ കഴിച്ച ഒരു കെട്ടിടമായിരുന്നു. വളരെ ചെറിയ ഒരു കെട്ടിടം എന്നു പറഞ്ഞാൽ മുറികളുടെ കാര്യത്തിൽ തീരെ ദാരിദ്ര്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു കരുതരുതു്. എല്ലാം അത്യാവശ്യത്തിനു മാത്രമായി പോരു കേൾപ്പിച്ച വിധത്തിൽ പണികഴിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നു മാത്രം. ഭവനത്തിലെ ഗേററായി ഉപയോഗിക്കുന്ന തകരവാതിൽ കഴിഞ്ഞാൽ പേരിനുവേണ്ടി അല്പം മുററം കാണാം. മുററത്തു് ചില ചെറചെടികൾ ആ ഗൃഹത്തിലെ ഒന്നു രണ്ടു ചെറബാലന്മാരുടെ മുടങ്ങാതുള്ള ജലസേചനത്താൽ ആ ഭവനസ്ഥിതരേപ്പോൽ ഭക്ഷണം മുടങ്ങാതെ കഴിക്കുന്ന പുഷ്ടിയിൽ കാണപ്പെടുന്നുണ്ടു്. ചെറിയ മുററം കഴിഞ്ഞു നേരേ പ്രവേശിക്കേണ്ടതു് ഒരു ചെറവരാന്തയിൽ, കഷ്ടിച്ചു രണ്ടുമുഴം മാത്രം വീതിയുള്ള വരാന്ത കഴിഞ്ഞാൽ ഒരു ചെറിയഹാൾ. ഹാളിന്റെ പടിഞ്ഞാറം

തെക്കും ഭാഗങ്ങളിലുള്ള ചുവരുകളിൽ രണ്ടു വാതിലുകൾ കാണുന്നതു് രണ്ടു മുറികളെ കുറിക്കുന്നു. ഹാളിന്റെ തെക്കുവശത്തുള്ള വാതിൽ തുറന്നാൽ വീണ്ടും ഒരു രണ്ടുമുഴം വീതിയുള്ള വരാന്ത. വരാന്തയിൽ നെടുനീളത്തിൽ കുറേക്കൂടെ തീർത്തിട്ടുള്ള ആ വീതി കുറഞ്ഞ ചെറു റോഡിൽക്കൂടെ അടുക്കളത്തളത്തിൽ എത്താം, അവിടെയായിരുന്നു കൊച്ചുകുട്ടികൾ ഇരുന്നു് ഭക്ഷണത്തിന്നു് കോപ്പിട്ടതായി നാം കണ്ടതു്.

“നാട്ടിൽ ഒന്നു പോയിട്ടുവരാൻ പോലും ഇന്നത്തെ സ്ഥിതിക്കു സാധിക്കുന്നതുമല്ല” എന്ന ദയനീയമായ അശക്തതകേട്ടു് ഗിരിജാഭായി അമ്മ പറയുന്നു:—

“അതെന്താ ചേച്ചീ, അത്രയ്ക്കിവിടെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കഴിയുകയാണോ?”

ഗൃഹനായിക:—എന്റെ കുഞ്ഞേ, അക്കഥകളൊന്നും പറയേണ്ട. ആട്ടെ, അനിയത്തിക്കു് ഈ വീടു് എങ്ങനെ മനസ്സിലായി? എന്താ ഇങ്ങോട്ടു കടന്നതു്?

ഗി. ഭാ. അ:—എങ്ങനെ മനസ്സിലായി എന്നോ? ഓ—ഹോ, അതാണോ? തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരി തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തിരവളുടെ വീടു് എങ്ങനെ മനസിലായീന്നാ ചോദ്യം.

ഗൃഹനായിക:—ഹെയ്, ആ അവസ്ഥകൂടിയ സ്വന്തവും ബന്ധുവുമൊന്നും ഇനി പറഞ്ഞിട്ടാവശ്യമില്ലല്ലോ. ഞങ്ങൾ വളരെ താഴ്ന്ന നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. ഞങ്ങളെച്ചുററി നാട്ടുകാർക്കു

പോലും യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂട. വർഷം പന്ത്രണ്ടിനു മേലായി ഞാൻ ഈ ദിക്കിൽ വന്നിട്ട് ഇതേവരെ നാട്ടിലേക്കു പോയിട്ടില്ല. കുട്ടികളുടെ അച്ഛൻ ഉണ്ടായിരുന്ന കാലത്ത് അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തിനു ശേഷം പോകാൻ സാധിച്ചിട്ടുമില്ല.

ഒരേകാര്യം തന്നെ ആവർത്തിച്ചു സംബന്ധിച്ച് അതിഥിക്ക് അല്പം ഒരു മുഷിച്ചിൽ തട്ടി എങ്കിലും ശാന്തതയോടെ സഹിച്ച് "അതെന്താ ചേച്ചീ, നാട്ടിൽ പോകാൻ അത്ര വളരെ വൈഷമ്യം? എന്ന് ഗിരിജാഭായിയമ്മ ചോദിച്ചു.

ഗൃഹനായിക:—വൈഷമ്യങ്ങൾ പലതും ഉണ്ട്. അതൊന്നും പറഞ്ഞ് ഞാൻ അനിയത്തിയെ മുഷിപ്പിക്കുന്നില്ല. ആട്ടെ; എങ്ങനെയാണ് എന്നെ മനസ്സിലാക്കിയത്? അത് ഈയിടെയാണെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ. അനിയത്തിയെ ഇനിക്ക് ലേശം മനസ്സിലായതുമില്ല.

ഗി. ഭ: അ:—എന്നെയോ? എന്നെ അത്ര എളുപ്പം മനസ്സിലാക്കിത്തരാൻ യാതൊരു മേന്മയും പറയുന്നതിനില്ല. ചെങ്ങന്നൂർ താലൂക്കിൽ 'കുമ്പനാട്" എന്നൊരു ദിക്ക് കേട്ടിട്ടില്ലേ? അവിടെയുള്ള ഒരു സാധു കുടുംബത്തിലെ അംഗമാണ്. ഞാൻ.

ഗൃ. നായിക:—കുടുംബം ഏതാ? പേര്?

ഗി. ഭാ: അ:—'പുതുമഞ്ചേരി' എന്നു പറയും.

ഗൃ. നായിക:—ഏതാ കുഞ്ഞേ അത്? ഒന്നാമത് ഇനിക്ക് ആ കിഴക്കൻ പ്രദേശങ്ങളൊന്നും അത്ര പരിചയത്തിലല്ല. ആട്ടെ ഇവിടെ?

ഗി: ഭാ: അ:——ഇവിടെ കാളേജിൽ എഫ്. ഏ ക്ലാസ്സിൽ വായിക്കുന്നു.

ഗൃ. നാ:——ഞങ്ങൾക്കു് അത്ര വലിയ ഒരു ഭാഗ്യംസിദ്ധിച്ചതു് ആശ്ചര്യം തന്നെ. എഫ്. ഏ ക്ലാസ്സിൽ വായിക്കുന്ന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരി, ഞങ്ങളുടെ ഭവനത്തിൽ വരിക എന്നതു് ഒരു മഹാഭാഗ്യംതന്നെ. ഇവിടെ ഞങ്ങൾക്കു് യാതൊരതിഥിയും ഇല്ല. ആട്ടെ; ഇന്നു് പള്ളിക്കൂടത്തിൽ പോകണ്ടായോ?

ഗി. ഭാ: അ:——പള്ളിക്കൂടം! അവിടെ മുടങ്ങാതെ എത്തിക്കൊള്ളാനുള്ള സമ്പത്തു് ഞങ്ങൾക്കില്ല. തറവാട്ടിലെ കാരണവർക്കു് അതത്ര വളരെ സമ്മതവും അല്ല. ഞാൻ പഠിത്തംനിറുത്തിക്കൊള്ളണമെന്നാണു് വീട്ടിൽ നിന്നുഎഴുതി വന്നിട്ടുള്ളതു്. അമ്മ നാട്ടിലേക്കു പോയിരിക്കുകയാണു്. അമ്മ എന്തെല്ലാം പ്ലാനാണോ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നു രൂപമില്ല. ഏതായാലും ഒന്നു രണ്ടു ദിവസമായി, കാളേജിൽപോയിട്ടു്. എന്റെ ഒരു കൂട്ടുകാരിയുണ്ടു്. കുഞ്ഞു റെയിച്ചൽ എന്നുപറയും. അവൾ ബഹു മിടുക്കത്തിയാ. അവളും ഞാനും ഒന്നിച്ചു് ചില പുതിയ ഒരുക്കങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നമ്മുടെ നാട്ടിലെ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ നിസ്സഹായതയ്ക്കു് ചില ഒഴിച്ചിലുകൾ.

ഗൃ. നായിക:—(മന്ദസ്വരത്തിൽ) അയ്യോ, പയ്യെ സംസാരിക്കണം. ഇവിടെ നിന്നു അധികം ദൂരത്തല്ല, പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളഅദ്ദേഹം താമസിക്കുന്നതു്. നാടെന്നും നമ്മുടെ നാടെന്നും മററും പറഞ്ഞുപോയാൽ അദ്ദേഹം ആ വക സംഗതികൾ പത്രങ്ങളിലെഴുതി വെളിപ്പെടുത്തും.

ഗി. ഭാ: അ:—അതെ, അതാണല്ലോ ആവശ്യം. ന്യായമായ കാര്യങ്ങളെല്ലാം, പൊതുജനങ്ങളെ സ്പർശിക്കുന്നവയെല്ലാം, പത്രങ്ങളുടെ വിമർശനങ്ങൾക്കു് ഇടയാകേണ്ടവയാണു്. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലുള്ളവർതന്നെയാണു് ഇക്കാര്യങ്ങൾ വെളിയിൽ പരത്തേണ്ടതു്.

ഗൃ. നാ:—അതെ; ശരിതന്നെ. എന്നാലും കുറെ കവിഞ്ഞുപോകുന്നു. നാടുഭരിക്കുന്ന ദിവാൻജിയേയും അതിനും അപ്പുറം ഉള്ളവരേയും പത്രാധിപർ വളരെ നിർദ്ദയമായവിധം ഓരോന്നു എഴുതി വിട്ടു് ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

ഗി. ഭാ: അ:—ഛെയ്; അതു ഉപദ്രവമല്ല. അങ്ങനെ സ്വതന്ത്രമായി അഭിപ്രായം പറയാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഇല്ലെങ്കിൽ പത്രങ്ങളുടെധർമ്മം എന്താണു്? ആട്ടെ, അക്കാര്യം പോകട്ടെ. എത്ര കുട്ടികളുണ്ടു്?

ഗൃ. നാ:—ആർക്കു് ഇനിയ്ക്കോ? അഞ്ചു കുഞ്ഞുങ്ങൾ. മൂത്ത പെൺകുട്ടി ഇവിടെ ഉണ്ടു്. അവൾ അവളുടെ അച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലംവരെ പഠിച്ചു. ഇപ്പോൾ പഠിത്തം നിറുത്തി ഇവിടെ വീട്ടുജോലികളിൽ എന്നെ സഹായിക്കുന്നു.

ഗി. ഭാ: അ:—— ഏതു ക്ലാസ്സുവരെ പഠിച്ചു?

ഗൃ. നാ:——ഫിഫ്ത്തുഫാറംവരെ.

ഗി. ഭാ: അ:——ഓഹോ,അതുമതി. ധാരാളം മതിയാകും.

ഗൃ. നാ:——അതെന്താ?

ഗി. ഭാ: അ:——അല്ല, ഞങ്ങൾക്കിവിടെ ഒരു സ്ത്രീസമാജം ഉണ്ട്. ആ സമാജം അടുത്തകാലത്താണു് ഉണ്ടായതു്. പെട്ടെന്നു് നിന്നുപോവുകയുംചെയ്തു. ആ സമാജം വീണ്ടും പ്രവർത്തിക്കണമെന്നു് ഞങ്ങളിൽ ചിലർക്കു് ആഗ്രഹമുണ്ടു്. അതിലേയ്ക്കു് ഒരു ക്ലാർക്കു് വേണം. ജോലി വളരെ ലഘുവാണു്. ഒരു ചെറിയ ശമ്പളവും കൊടുക്കാം. എന്താ, അതു സമ്മതമാണോ എന്നറിയട്ടെ.

ഗൃ: നാ:——എന്നെ സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ ഞങ്ങൾക്കു് അങ്ങനെ എന്തു സഹായവും കിട്ടുന്നതു് വലിയൊരു അനുഗ്രഹമായിരിക്കും അനിയത്തീ. ആട്ടെ; അവളെ ഞാൻ ഇങ്ങിട്ടു വിളിക്കട്ടെ,

ഈ നിർദ്ദേശം അതിഥിക്കു തീർച്ചയായും സ്വീകാര്യംതന്നേയായിരിക്കും എന്നു സമാധാനത്തിൽ ഗൃഹനായിക മൂത്തപുത്രിയെ അടുക്കലേയ്ക്കു വിളിച്ചു. മാതാവിൻെറ ആജ്ഞാപനം കേട്ടു പുത്രി പെട്ടെന്നു് അടുത്തുള്ള മുറിയിൽനിന്നു് അതിഥിയുടെ സമീപംഎത്തി. സമ്പത്തുള്ള മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പുത്രിയായിരുന്നെങ്കിൽവേണ്ടവിധം വസ്ത്രാഭരണാദിആഡംബരങ്ങളോടെ കാണപ്പെടുമായിരുന്ന ആ ചെറു യുവതി കേവലം ലഘുവായ വേഷവിധാനത്തോടെ അടുത്തെത്തിയതു കണ്ടു സമ്പത്തിൻെറ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കാത്ത സൗന്ദര്യത്തിനു

പറവന്ന മങ്ങലിനെപ്പററി അതിഥി തെല്ലൊന്നു സങ്കടപ്പെട്ടു. ഗൃഹനായികയുടെ പുത്രിയെക്കണ്ടു് ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ചോദിക്കുന്നു.

"എന്താ, ഇങ്ങോട്ടു് അടുത്തു വരരുതേ?"

ശാരിക അല്പംകൂടെ മുന്നോട്ടേയ്ക്കു കടന്നു.

ആട്ടെ; പള്ളിക്കൂടം വിട്ടിരിക്കയല്ലേ? ആ സ്ഥിതിക്കു് വീട്ടുജോലികളിൽ അമ്മയെ സഹായിച്ചാൽമാത്രംപോരാ. ഞങ്ങളേയും തെല്ലൊന്നു സഹായിക്കണം.

ഈ മുഖവുരകൊണ്ടു് അപരിചിതയായ അതിഥി എന്താണുദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നു് ശാരികയ്ക്കു് ഊഹിക്കാൻ പോലും സാധിച്ചില്ല. ഈ വസ്തുത മനസിലാക്കിയ മാതാവു് പുത്രിയോടു പറഞ്ഞു:—

കേട്ടോ ശാരികേ, ഈ ചേച്ചി നമ്മുടെ അടുത്ത ദിക്കുകാരിയാ. നമ്മെ സഹാകിക്കാൻ ദൈവം ഇവിടെ അയച്ചിരിക്കുന്നു. നിനക്കു ഒരു ജോലി തരുവിക്കാനും. ഇവിടെ ഒരു സ്ത്രീ സമാജം ഉണ്ടു്. ആ സമാജത്തിലേയ്ക്കു് ഒരു ക്ലർക്കിനെ ആവശ്യമുണ്ടു്. എന്താ ആ ജോലി ഏൽക്കരുതേ? കുഞ്ഞിനു് ശമ്പളവും കിട്ടും. എന്താ?

ശാരിക:—എന്തോ അമ്മേ? എനിക്കൊന്നും രൂപമില്ല. എനിക്കു് ശമ്പളംകിട്ടുവാൻ ഞാൻ പരീക്ഷഒന്നും ജയിച്ചില്ലല്ലോ.

ഗി: ഭാ: അ:—ഇവിടെ പരീക്ഷയ്ക്കല്ല ശമ്പളം. ചെയ്യുന്ന ജോലിയ്ക്കാശമ്പളം. പിന്നെന്താ?

അതിഥിയുടെ സൗജന്യ മധുരമായ വാക്കുകൾ കേട്ടു ഗൃഹനായിക പറയുന്നു:—

"അതേ, മോളേ, പരീക്ഷ പാസ്സായതിനുള്ള ശമ്പളത്തിനൊന്നുമല്ല ഈ ചേച്ചി ആവശ്യപ്പെടുന്നതു്. നമ്മെ സഹായിക്കാൻ മാത്രമാ. ഈ ജോലിയിൽ നീ ഏർപ്പെടുന്നപക്ഷം ചെറിയൊരു തുക നിനക്കു സൂക്ഷിക്കാം. നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ വിദ്യാഭ്യാസം തുടരുവാനും സാധിച്ചേക്കും."

എന്നാൽ, തന്റെ പുത്രിക്കും ഭവനത്തിനും ഇത്രത്തോളം ഉപകാരം നിർവ്വഹിക്കാം എന്നു് കൈയേൽക്കുന്ന ആ പുതിയ ആളിന്റെ പേരു്, നാടു്, തൊഴിൽ എന്നിവയെപ്പററി യാതൊന്നുംതന്നെ ആ ഗൃഹനായികയ്ക്കു അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. അതിനാൽഅക്കാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചുള്ള ചോദ്യമായി.

"ആട്ടെ; ശാരികയുടെജോലിക്കാര്യം. അതുനമുക്കു് നിശ്ചയിച്ചു ഒരുക്കിക്കൊള്ളാം. അനുജത്തിയെ ഇനിയ്യൊന്നു മനസ്സിലാക്കിത്തരിക. എന്നിട്ടല്ലേ, മററു കാര്യങ്ങൾ."

ഗി. ഭാ: അ:—ഞാനോ, ഞാൻ ചെങ്ങന്നൂർ താലൂക്കിലെ കമ്പപ്പാടു് എന്ന സ്ഥലത്തെ സ്വദേശിയാണു്. ഇവിടത്തെ കാളേജിൽ എഫ് എ ക്ലാസ്സിൽ വായിക്കുന്നു. പേരു് ഗിരിജാഭായി എന്നാണു്.

ഗൃ. നായിക:—ചെങ്ങന്നൂർ സ്വദേശിയാണെങ്കിൽ ഇവിടെ എവിടയാ താമസം?

ഗി. ഭാ: അ:—ഇവിടെ നിന്നു അത്ര വളരെ അകലത്തല്ല എന്റെ താമസം 'ചെറുന്താന്നി' എന്ന ദിക്കിലാണു്"

ഗൃ. നായിക:—അവിടെ—, ശങ്കരൻതമ്പിയദ്ദേഹത്തിന്റെ—?

ഗി. ഭ: അ:—പെരുന്തൊന്നി എന്നു പറയുമ്പോൾ ശങ്കരൻതമ്പി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരുമാത്രമേ ചോദിക്കാൻ തോന്നുന്നുള്ളോ?

ഗൃ. നാ:—അതേ; ആ ദിക്കിന്റെ പേരു കേൾക്കുമ്പോൾ ആ ഒരു മഹാനെയാണു് ഓർമ്മിക്കുന്നതു്? അദ്ദേഹമോ, മഹാഭാഗ്യവാൻ ഏതു നിലയിൽ നിന്നു ഏതു നിലയിൽ എത്തി!

ഗി. ഭാ: അ:—അതേതെ! രാമകൃഷ്ണപിള്ളയദ്ദേഹം കേൾക്കരുതു്. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ള എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ?

ഗൃ. നായിക:—കേട്ടിട്ടില്ലേ എന്നോ? ഞങ്ങൾ അയൽപക്കംപോലെയാണു് കഴിയുക. അദ്ദേഹത്തെപ്പററി അധികം കേട്ടിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടുതന്നേയാണു് ഉടൻ ശങ്കരൻതമ്പിയദ്ദേഹത്തെപ്പററി ചോദിക്കുക. അവർ തമ്മിൽ അത്ര വളരെ വിരോധത്തിലാണല്ലോ!

ഗി. ഭാ: അ:—ഹെയ് അതെല്ലാം അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നു എന്നേ ഉള്ളൂ. വാസ്തവത്തിൽ പത്രാധിപർ ആരുടേയും വിരോധിയല്ല. അദ്ദേഹത്തിനു നാട്ടിൽ ന്യായം നടക്കണം സത്യം ജയിക്കണം എന്നൊക്കെയുള്ള ഒരു നിർബന്ധമേ ഉള്ളൂ. അതിലേക്കു് എവിടെയെല്ലാം തടസ്സങ്ങൾ കാണുന്നുവോ അവിടെയൊക്കെ അദ്ദേഹം എതിർക്കുന്നു എന്നു" മാത്രമേ ഉള്ളൂ.

ഗൃ. നാ:—അതെന്തെങ്കിലുമാകട്ടെ. പെരുന്താന്നിയിൽ ഏതു ഭാഗത്താണു്?

ഗി. ഭാ: അ:—പാൽക്കുളങ്ങരെ റോഡിൽനിന്നു കിഴക്കോട്ടു വരുമ്പോൾ ഒരു ഇടവഴിയുണ്ടു്. സാമാന്യം വിസ്താരമുള്ള ഒരു റോഡുപോലെ തന്നെ. അവിടെ 'മന്ദാരമംഗലം' എന്നൊരു ഭവനംകാണും. ആ ഭവനത്തിൽ ഞാൻ താമസിക്കുകയാണു്.

ഗൃ. നാ:—എന്താ, അവിടെ താമസിക്കുവാൻ കാര്യം?

ഗി. ഭാ: അ:—അവിടെ ആ ഭവനവുമായി അല്പം അകന്ന ഒരു ചാർച്ചയുണ്ടു്. അച്ഛനു് കൊട്ടാരത്തിൽ രായസമായിരുന്നു ജോലി. അച്ഛന്റെ ഒരു ഉത്തമ സ്നേഹിതനാണു് മന്ദാരമംഗലത്തിലെ ഗൃഹനാഥനായ ഗോപാലകൃഷ്ണപിള്ളയദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ ഞങ്ങളുടെ നാട്ടുകാരിയാണു്. ആ അമ്മയുടെ പ്രത്യേക സ്നേഹത്താൽ എന്നെ അവിടെ താമസിപ്പിക്കുന്നു. ഒന്നു രണ്ടാഴ്ചയായി ആ അമ്മ ചില ചരിത്രങ്ങൾ എന്നെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. കാരണമുണ്ടായി. ഇടയ്ക്കൊരു ദിവസം തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം തന്നെ മന്ദാരമംഗലത്തു അതിഥിയായിരുന്നു.

ഗൃ. നാ:—ആരാ, അമ്മാവനോ?

ഗി. ഭാ: അ:—അതേ; കൊട്ടാരത്തിൽ ആരെയോ കാണ്മാനുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതു കേട്ടു. അദ്ദേഹത്തെപ്പററി ഞാൻ വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചപ്പോൾ പറയുകയായിരുന്നു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു കൊച്ചനന്തിരവൾ വഞ്ചിയൂർപ്രദേശത്തു് എവി

ടെയോ താമസമുണ്ടെന്നു്. ആ അന്വേഷണ
ത്തിൽ സ്ഥലം കണ്ടുപിടിച്ചതാണു്.

ഗൃ. നാ:—അപ്പോൾ അനുജത്തി ഇനിക്കുവേണ്ടി ചി
ല്ലറ ബുദ്ധിമുട്ടല്ലല്ലോ കഴിച്ചതു്!

ഗി. ഭാ:—ഹെയ്. അങ്ങനെയൊന്നുമല്ല. അത്രവളരെ
ബുദ്ധിമുട്ടുകയുണ്ടായില്ല. ഞാൻ ഒരു വിധം കണ്ടു.
പിടിച്ചു എന്നു മാത്രം.

ഗൃഹനായിക ആഗതയ്ക്കു് അനന്തരം ഒരു കാഫി സൽക്കാരം നടത്തുകയായി. മകളെ അടുത്തുവിളിച്ചു് രഹസ്യമായി ചിലതൊക്കെ മന്ത്രിച്ചു് അയൽപക്കത്തേയ്ക്കയച്ചു. അവിടെ നിന്നു ലഭിച്ച തേയിലപ്പൊടിയും പഞ്ചസാരയും വീട്ടിൽ അവശേഷിച്ചിരുന്ന പാലും കൂടിച്ചേർത്തു ചെറിയൊരു ചായ സൽക്കാരം നടത്തി. ഗൃഹനായികയുടെ ദയനീയമായ ദാരിദ്ര്യത്തെപ്പററി ഗിരിജാഭായിഅമ്മയ്ക്കു നല്ല ബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നിട്ടും ഔദാര്യവതിയായ ആതിഥേയിയെ നിരാശപ്പെടുത്തേണ്ട എന്നു കരുതി ഒരു പാത്രം ചായ മാത്രം കഴിച്ചു.

"ഇത്ര വെള്ളം കുടിക്കാമെന്നു മാത്രം. ആ ക്ഷണം ഉപേക്ഷിക്കുന്നപക്ഷം ഇനിക്കു വളരെ സങ്കടമാണു്" എന്നു ഗൃഹനായിക അപേക്ഷിച്ചതിനാൽ മാത്രമായിരുന്നു അതിഥി ആ സൽക്കാരം സ്വീകരിച്ചതു്.

അദ്ധ്യായം ൭.

മദ്രാസ്സിലും സമീപപ്രദേശങ്ങളിലും ഉള്ള വിദേശീയബ്രാഹ്മണരുടെ ദിവാൻജിയുദ്യോഗം ഈ രാജ്യത്തിന്റെ ഭൗതികോന്നമനത്തിന്നു പ്രതിബന്ധമാകുന്നു എന്ന കാരണത്താൽ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട അതൃപ്തി 'മലയാളി മെമ്മോറിയൽ' എന്നപേരിൽ ഒരു നവചൈതന്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. സ്മരണീയമായ ആ ഭീമഹർജിയുടെ നിവേദകന്മാർ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ നയപ്രവർത്തനങ്ങൾമൂലം ഒട്ടൊന്നടങ്ങി. മെമ്മോറിയൽസമർപ്പണകാലത്തിലെ ദിവാൻജിയായിരുന്ന മി: രാമറാവുവിന്റെ ഉദ്യോഗകാലമെല്ലാം പലവിധ പരിഷ്കാരങ്ങൾനിമിത്തം പൊതുവെ പ്രശസ്തമായിരുന്നു എങ്കിലും പ്രക്ഷോഭണപ്രധാനമായ 'മലയാളിമെമ്മോറിയൽ' ദിവാൻജിയുദ്യോഗത്തിന്റെ തുടർച്ചക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ അയോഗ്യനാക്കി. തിരുവിതാംകൂറിലെ രാജ്യകാര്യപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യാന്തരീക്ഷത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർകാർതന്നെ വിഹരിക്കണം എന്നുള്ള നിർബന്ധം അക്കാലത്തു് ഭരണകാര്യാവകാശങ്ങൾ എന്ന ഗൗരവമേറിയ നിലയിൽപൊന്തിവന്നിരുന്നില്ല. സർക്കാരുദ്യോഗകാര്യത്തിൽ വിശേഷിച്ചു്, ഉയർന്നതരം ഉദ്യോഗങ്ങളിൽ തിരുവിതാംകൂർകാർക്കു് സ്ഥാനം ലഭിക്കേണ്ടതാണു് എന്നുള്ളതായിരുന്നു, മെമ്മോറിയൽക്കാരുടെ വാദം. ഈ അഭ്യർത്ഥനയെ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അംഗീകരിക്കുന്ന വിധത്തിൽ, രാമറാവുവിന്റെ ഉദ്യോഗകാലാവധി കൊല്ലവർഷം

1067-ാമാണ്ടോടുകൂടി അവസാനിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരഗാമി എന്ന നിലയിൽ, തിരുവിതാംകൂർകാരൻതന്നെയായ മി: ശങ്കരസുബ്ബയ്യർ ദിവാൻജി ഉദ്യോഗത്തിൽ നിയമിക്കപ്പെടുകയുംചെയ്തിരുന്നു.

ശങ്കരസുബ്ബയ്യരുടെ മന്ത്രിസ്ഥാനസമാപനംകഴിഞ്ഞു് പന്ത്രണ്ടുവർഷം അതീതമായ ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ ഒരു മനോഹരമായസായാഹ്നത്തിൽ, തിരുവനന്തപുരം പട്ടണത്തിന്റെ വടക്കുകിഴക്കേ ഭാഗത്തുള്ള 'മരുതൻകുഴി' എന്ന കിള്ളിയാർ തീരപ്രദേശത്തിൽ, മനോഹരവും ലാളിത്യംകൊണ്ടു പ്രത്യേകം സുന്ദരവും ആയ ഒരു ബംഗ്ലാവിന്റെ പൂമുഖത്തു് രണ്ടു് വിശിഷ്ടാതിഥികളെ അഭിമുഖീകരിച്ചു് ഒരു ബഹുമാന്യവൃദ്ധൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. വിദേശീയരായ വെള്ളക്കാരിൽ ഒരു മാന്യൻ എന്നപോലെ അത്ര ആകർഷകമായ വേഷവിധാനപ്രൗഢിയിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഗൃഹനാഥൻ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്യുത്തമസുഹൃത്തുക്കളായ രണ്ടു ബഹുമാന്യന്മാരെ ആതിഥേയമര്യാദകളോടെ സ്വീകരിച്ചിരുത്തി. അവരുടെ ആഡംബരസമന്വിതമായ ലഘുഭക്ഷണവിനോദത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നു. ഗൃഹനാഥന്റേയും അതിഥികളുടേയും നർമ്മസംഭാഷണം ക്രമേണ ഗൗരവം വർദ്ധിച്ചു് അന്നത്തെരാജ്യകാര്യം സംബന്ധിച്ചു് വികാസം പ്രാപിക്കുന്നതോടെ ലഘുഭക്ഷണച്ചടങ്ങുകൾ അവസാനിക്കുന്നു.

യൂറോപ്യൻ രീതിയിലുള്ള ധൂമപാനത്തിൽ ആസക്തനായ ഗൃഹനാഥൻ മനോഹരമായ ഒരു ചാരുകസാലയിൽ സുഖശയനംചെയ്തുകൊണ്ടു് അതിഥികൾ ഇരു

വർക്കും തുല്യമായി ആഡംബരസമന്വിതങ്ങളായ ഇരിപ്പിടങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ടു. ആ ഇരുവരിൽ ഒരു ബഹുമാന്യൻ, അടുത്തു് അത്യാദരവോടെ ഭൃത്യൻ നൽകുന്ന വിഭവസമന്വിതമായ താംബൂലസാമഗ്രികൾ വാങ്ങി ചർവ്വണത്തിന്നു് ആരംഭിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു അല്പം അകലെയായി ആ അതിഥിയ്ക്കു് അഭിമുഖമായല്ലാതെ ഗൃഹനാഥനെ നോക്കി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന രണ്ടാമൻ ലഘുഭക്ഷണാനന്തരം അനുബന്ധുവെന്ന രീതിയിലുള്ള യാതൊരു ഉപഭോഗപരിപാടികളിലും ഉൾപ്പെടാതെ ഗൃഹഭിത്തികളിൽ അപ്പോൾ പുതുതായി നിരത്തിയിട്ടുള്ള ഏതാനും പുതിയ ചിത്രങ്ങളുടെ ദർശനത്തിൽ ശ്രദ്ധാലുവായി കാണപ്പെടുന്നു.

ഗൃഹനാഥൻ, അതിഥികളിൽ പ്രായക്കുറവുള്ള സുഹൃത്തിന്റെ ശ്രദ്ധ ആകർഷിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ അഭിസംബോധനചെയ്തുകൊണ്ടു പറയുന്നു:—

മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളേ, എനിക്കു് നിങ്ങൾ ഇരുവരും ഏത്രയും വേണ്ടതക്കവർ. അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ, രാജ്യകാര്യം, സമുദായം, മതം മുതലായവ സംബന്ധിച്ചു് നമുക്കൊക്കെ ധാരാളം ഉണ്ടായി എന്നു വരാം. എന്നാൽ, പൊതുക്കാര്യപ്രസക്തിമാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള അത്തരം യത്നങ്ങളിൽ വ്യക്തിവിദ്വേഷത്തിനു് സ്ഥാനം അനുവദിക്കുന്നതു് അത്ര ആശാസ്യമല്ലഎന്ന പക്ഷക്കാരനാണു് ഞാൻ. ആ കാര്യങ്ങളെപ്പററി താങ്കളുടെ ദൃഢമായ അഭിപ്രായത്തിനു് വലിയ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ലെന്നു് വിശ്വസിക്കാമല്ലോ.

അതിഥി:—അവിടത്തെ അഭിപ്രായം ആദരണീയംതന്നെ. വ്യക്തിവിദ്വേഷമല്ല, വ്യക്തിവിദ്വേഷം എന്ന തോന്നൽ മാത്രമാണു് ഇത്തരം ഒരു എതിരഭിപ്രായത്തിന്നു കാരണമെന്നു് ഞാൻ കരുതുന്നു. വ്യക്തികൾ രാജ്യകാൎയ്യം, സമുദായം, മതം, സ്വകീയകാൎയ്യം എന്നിങ്ങനെ ഏതേതു നിലകളിൽ ആയാലും, മററുള്ളവരുടെ പ്രശംസയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്ന കൃത്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുമ്പോൾ അവർ പ്രശസ്തരാകുന്നു. നേരെമറിച്ചുള്ള കൃത്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുമ്പോൾ അവർ അന്യരുടെ അവഹേളനത്തിന്നും പാത്രീഭവിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു് തങ്ങൾ സ്തുതിക്കു് മാത്രമാണർഹർ; യാതൊരുവിധത്തിലുള്ള ആക്ഷേപവും തങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചു ഉണ്ടാകാൻപാടില്ല എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു് ഒരു വക സ്വാർത്ഥപരതയല്ലേ എന്നാണെന്റെ സംശയം.

ആതിഥേയൻ:—അതേ; അതു മനുഷ്യസ്വഭാവത്തിന്റെ ഒരു അപരിപൂർണ്ണതയായിരിക്കാം. ആ അപരിപൂർണ്ണത നിമിത്തം നാട്ടിൽ പല അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നു.

അതിഥി:—അത്തരം അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾക്കു് ഇടകൊടുക്കാത്ത ജീവിതരീതി വേണം ചുമതലയുള്ളവർ സ്വീകരിക്കേണ്ടതു്. വിശേഷിച്ചു് പൊതുക്കാൎയ്യപ്രസക്തർ. അതിലും വിശേഷിച്ചു് രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നവർ. തങ്ങളുടെ ഓരോ പ്രവൃത്തിയുടേയും ഫലം ഏതുവിധത്തിലാണു് അന്യ

ന്മാരുടെ സുഖസൗകര്യങ്ങളെ ബാധിക്കുന്നതു് എന്ന ചിന്ത കൂടാതെ കേവലം സ്വാർത്ഥപരമായി എന്നും പ്രവർത്തിക്കുക, അതെപ്പററി എതിരഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നപക്ഷം, വ്യക്തിവിദ്വേഷ ശമനത്തിന്നായി വിദ്വേഷാഗ്നി വമിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുക ഇതൊന്നും ശോഭനമായ നിലയല്ല. എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം എനിക്കു് യാതൊരു വ്യക്തിയോടും യാതൊരു വിരോധവും ഇല്ല. അപ്രകാരം എന്തെങ്കിലും വൈരം തോന്നുന്നതിനുള്ള ഇടഫാടങ്ങൾ എനിക്കു് നേരിട്ടിട്ടുമില്ല.

ആതിഥേ:—ഓഹോ, അതുശരിയായിരിക്കാം. സ്വകാര്യവൈരം നിമിത്തമുള്ള വ്യക്തിവിദ്വേഷം താങ്കൾക്കില്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ രാജ്യകാര്യപരമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ നടപടികൾ വിമർശിക്കുമ്പോൾ രൂക്ഷമായ സ്വരം വിട്ടു് അല്പം പരിപക്വതയെല്ലേ അവലംബിക്കേണ്ടതു് എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. എന്നെ സംബന്ധിച്ചു മാത്രമുള്ള ഒരു അഭിപ്രായമാണു് ഇതെന്നു് കരുതരുതു്. എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരിൽ പലരും ഈ അഭിപ്രായക്കാരാണു് അതു കൊണ്ടു് അല്പം ശാന്തമായ സ്വരത്തിലല്ലേ, രാജ്യകാര്യ വിമർശനങ്ങൾ വേണ്ടതു് എന്നു ചോദിക്കുവാൻ ഞാൻ ഈ സന്ദർഭം വിനിയോഗിച്ചു കൊള്ളട്ടെ.

അതിഥി:—അവിടത്തെ അഭിപ്രായം ഇങ്ങനെ മാറികാണുന്നതിൽ എനിക്കു് അത്ഭുതമുണ്ടു്. രാജ്യ

കാൎയ്യാന്തരങ്ങളായ വിമൎശനങ്ങളിൽ ഞാൻ കട്ട കളുവെങ്കിലും സൗജന്യശീലം പ്രയോഗിക്കുന്ന പക്ഷം, ആയതു് തിരുവിതാംകൂറിലുള്ള ബൃഹജന ങ്ങളോടു് ഞാൻ നടത്തുന്ന ഒരു വലിയ വഞ്ചന യായിരിക്കും.

ആതിഥേയൻ:—ഹെയ്, അത്ര തീക്ഷ്ണങ്ങളായ രാജ്യ കാൎയ്യാഭിപ്രായങ്ങൾ നമ്മുടെ രാജ്യത്തുള്ളവൎക്കു ണ്ടോ എന്നു് സംശയമാണു്.

അതിഥി:—തീൎച്ചയായും ഉണ്ടു്. വിദ്യാഭ്യാസം ആധു നികമായ രീതിയിൽ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പ്രചരി ച്ചതു കൊണ്ടോ നാടുവാഴുന്ന മഹാരാജാക്കന്മാരു ടെ സൗജന്യശീലത്തിന്റെ കൂടുതൽ കൊണ്ടോ എന്തോ കുറഞ്ഞൊരു കാലമായി ജനസ്വാതന്ത്ര്യ ത്തിന്നു് ഒരുണൎവ്വു് വന്നു ചേൎന്നിട്ടുണ്ടു്. മഹാ രാജാവിന്റെ കല്പന അവിടത്തെ ഹിതം, അവി ടത്തോടുള്ള ഭക്തി എന്നിങ്ങനെ ഏറെക്കാല മായി പുലൎത്തിവരുന്ന ചില ആശയങ്ങൾ പരി ഷ്കൃതാഭിപ്രായങ്ങളെ വളരെ പിന്നോട്ടു പായി ക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യ ത്തിന്റെ ഭരണകാൎയ്യങ്ങളിൽ ചുമതലയുള്ള ആരു ടേയും മുഖം നോക്കാതെ, അവരുമായുള്ള ചാൎച്ചയും വേഴ്ചയും പരിഗണിക്കാതെ അവരുടെ കൃത്യപരിപാടികളെ വിശകലനം ചെയ്തു പൊതു ജനങ്ങളെ അറിയിക്കേണ്ടതു് എന്റെ കടമയാ ണെന്നു് ഞാൻ കരുതുന്നു.

ആതിഥേയൻ, (ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) ആ കർത്തവ്യനിർവ്വഹണത്തിൽ താങ്കളെ ഞങ്ങൾ എവരും ബഹുമാനിക്കുന്നതേയുള്ളു. എന്നാൽ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലേയും അവിടത്തെ സചിവനേയും പററി താങ്കൾ നടത്തുന്ന വിമർശനങ്ങൾ കുറെ അതിരുകവിഞ്ഞു പോകുന്നു എന്നൊരഭിപ്രായം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നു. ആ അഭിപ്രായം താങ്കളെ അറിയിക്കേണ്ടതു് എന്റേയും കൂടെ ചുമതലയാണല്ലോ. അതിനാൽ വിവരം അറിയിച്ചു. എന്നെ സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ .വാർദ്ധക്യത്തിലെത്തി എങ്കിലും ഞാൻ ഒരു ഉൽപ്പതിഷ്ണു തന്നേയാണു്. സ്വതന്ത്രവും നിശിതവും ആയ വിമർശനങ്ങൾ കൊണ്ടുമാത്രമേ, അക്രമങ്ങളും അഴിമതികളും ഏറെക്കുറെ തീരുകയുള്ളു. അത്തരം വിമർശനങ്ങൾക്കു് ഉദ്യമിക്കുമ്പോൾ എതിർ കക്ഷികളുടെ സ്ഥാനമാനങ്ങളെ അത്ര ഗണിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല."

നായർ സമുദായോത്തേജകൻ എന്നു പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടു പോന്ന സി. കൃഷ്ണപിള്ള അവർകളായിരുന്നു ഗൃഹനാഥൻ എന്നു് പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതായിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശരൂപകമായ അഭിപ്രായം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ശ്രവിച്ചു മറുപടിക്കു് തയ്യാറായിരിക്കുന്നതു് സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപരായ മി. കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയും ആകുന്നു. ഇരുവരുടേയും സംഭാഷണം ഇത്രനേരം ശ്രവിച്ചിട്ടും യാതൊരക്ഷരവും ഉരിയാടാതെ ആരംഗത്തിൽ ചിത്രസ്ഥിതൻ

എന്നപോലെ കാണുന്നതു് സുപ്രസിദ്ധ സാഹിത്യ വ്യവസായിയും സമുദായനേതാവും ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെ പക്ഷത്തുനിന്നു് രാജപ്രതിശക്തിയെ കഴിയാവുന്നതും തടുക്കുവാൻ നിരന്തരശ്രമം നിർവ്വഹിക്കുന്ന മാന്യനും ആയ സീ. വീ. രാമൻപിള്ള അവർകളും ആയിരുന്നു.

സീ. വിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ആ രംഗത്തിൽ സീ. കേ. പീയ്ക്കും രാമകൃഷ്ണപിള്ളയ്ക്കും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന അമിതസൗഹാർദ്ദത്തിന്റെ പ്രകാശനത്തിനു് ഒരു വിഘ്നമായി. വിശേഷിച്ചു്, സീ വിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം കൂടിയുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ഒരു രംഗം സൃഷ്ടിക്കണമെന്നു് നേരത്തേ ഗൃഹനാഥൻ കരുതിയിരുന്നതിനാൽ അപ്രകാരമല്ലാതെ സംഭവിക്കുവാനും തരമില്ലായിരുന്നു. സുഹൃത്തും തനിക്കു് ബഹുമാന്യനും ആയ സീ. കൃഷ്ണപിള്ള അവർകൾ, തന്റെ എതിരാളിയായി ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം പത്രപംക്തികളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുമായി നടത്തിയ സംഭാഷണത്തിൽ താൻ യാതൊരു പ്രകാരത്തിലും ഭാഗഭാക്കാകേണ്ട എന്നു സീ. വീ. കരുതിയിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം കേവലം മൗനം അവലംബിച്ചതായിരുന്നു. എന്നാൽ അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു് ഗൃഹനാഥൻ, മൗനവ്രതം അവലംബിക്കുന്ന രണ്ടാമത്തെ അതിഥിയോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

എന്താ, മി: രാമൻപിള്ളേ, വെറും മൗനം അവലംബിക്കുന്നതു് ? ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണവിഷയത്തെപ്പറ്റി താങ്കൾക്കു് ഒന്നും പറയുവാൻ കാണുകയില്ലായിരിക്കും! പക്ഷേ, രാജ്യഭരണകാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്ന

വരെ രൂക്ഷമായി വിമർശിക്കുന്നതു് താങ്കൾക്ക് ഇഷ്ട മല്ലായിരിക്കും! മലയാളി മെമ്മോറിയലിന്നു് ഒരു 'മെമ്മോറിയൽ' വേറെ വേണമായിരിക്കാം.

സീ. വി:—മനുഷ്യൻ, പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ കൈയിൽ നിർജ്ജീവമായ ഒരു പാവയാണു് എന്നു് നെപ്പോളിയൻ ചക്രവർത്തി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

സീ. കേ. പി:—ഞാൻ ആ അഭിപ്രായത്തോടു് അത്ര തന്നെ യോജിക്കുന്നില്ല. മനുഷ്യന്റെ സകല പ്രവർത്തനങ്ങളും സ്വന്തം സ്വഭാവത്തെയല്ലേ, ആശ്രയിച്ചിരിക്കുക.

സീ. വി:—അതെ; പക്ഷേ സ്വഭാവരൂപീകരണത്തിൽ പരിതഃസ്ഥിതികൾക്കും ഒട്ടൊരു ശക്തിയൊക്കെ കാണുകയില്ലേ? വ്യക്തികൾ, സമുദായങ്ങൾ, രാഷ്ട്രങ്ങൾ എന്നിവയുടെ ഉല്പത്തി, അഭിവൃദ്ധി, ക്ഷയം എന്നിവ സംബന്ധിച്ചു് ഈ തത്വമല്ലേ കുറെക്കൂടെ യോജിക്കുന്നതു്?

സീ. കേ. പി:—എന്തെല്ലാം പരിതഃസ്ഥിതികൾ ഉണ്ടായിരുന്നാലും ആ പരിതഃസ്ഥിതികളെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ സ്വഭാവത്തിന്നു സാധിക്കണം. അപ്പോഴാണു മനുഷ്യന്റെ വ്യക്തിവൈഭവം മനസ്സിലാകുന്നതു്.

സീ. വി:—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഇതേവരെ നമ്മുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെട്ടിട്ടുള്ള അനേകായിരം സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ജീവിതം വെറും ഒരു പരാജയമായിപ്പോയി എന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടതായി വരിക

യില്ലേ? ശ്രീരാമചന്ദ്രന്റെ കഥ തന്നെ നോക്കുക. പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ പ്രാഭവമല്ലേ, ഏറിയകൂറും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവ രൂപീകരണത്തിന്നു കാരണമായിത്തീർന്നതു്?

സീ. കെ. പി:—എന്തോ മി: രാമൻപിള്ള, എനിക്കു് പുരാണങ്ങളും കഥകളികളും അത്ര വളരെ നിശ്ചയമില്ല. നിശ്ചയമുള്ള താങ്കളോടു് അക്കഥകളെപ്പററി വാദിക്കുന്നുമില്ല. അതൊക്കെ പോകട്ടെ. നമ്മുടെ പ്രധാന കാര്യം!

സീ. വി:—അതേ; അക്കാര്യം സംബന്ധിച്ചു് അല്പം സംസാരിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്.

സീ. കെ. പി:—മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ സാന്നിദ്ധ്യംകൂടെ ഈ അവസരത്തിൽ ഉണ്ടായതു് വളരെ നന്നായി. ആ സ്ഥിതിക്കു താങ്കൾക്കു പറവാനുള്ളതു് കേൾക്കട്ടെ.

രാ. കൃ. പിള്ള:—ഇവിടെ എന്തോ സന്ധിവ്യവസ്ഥയോ രാജിക്കോ ഉള്ള വല്ല ഉദ്യമങ്ങളുമാണെങ്കിൽ ദയവുചെയ്തു് എന്നെ പോകാൻ അനുവദിക്കണം.

സീ. കെ. പി:—ഹെയ്, ഭീരുത്വമൊന്നും പ്രകടിപ്പിക്കരുതു്. എന്തായാലും മററുള്ളവർക്കു് പറയാനുള്ളതു് കേൾക്കുവാൻ സമ്മതമില്ലാതിരുന്നാൽ, അതു് ഭീരുത്വത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണു്. കേൾക്കുക; മററുള്ളവർക്കും പറവാനുള്ളതു കേൾക്കുക. എന്നിട്ടു് നമ്മുടെ ബുദ്ധിശക്തിയും മനസ്സാക്ഷിയും നൽകുന്ന പ്രചോദനം അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുക.

സി. വി:—എനിക്ക് ആരുടേയും സൗജന്യപ്രതീക്ഷയില്ല, രാജ്യത്തിന്റെ അഭ്യുദയം ലാക്കാക്കിമാത്രമാണ് ഞാൻ ജീവിക്കുന്നതു്. ആ അഭ്യുദയത്തിന്നു് കോട്ടം തട്ടുന്ന യാതൊരു സംരംഭത്തിന്നും ഞാനില്ല. ആ ഉൽക്കർഷം ഏതേതെല്ലാം വിധത്തിൽ സാധിക്കാമോ ആ വിധത്തിലുള്ള നയവും തന്ത്രവും നമുക്ക് വേണ്ടതാണ്.

സി. കേ. പി:—മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ഭാഗം ഞാൻ വാദിക്കട്ടെ. രാജ്യത്തിന്റെ അഭ്യുദയം തന്നെയാണ് എന്റെ യുവസ്നേഹിതന്റേയും ലക്ഷ്യം.

സി. വി:—അക്കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് എതിരഭിപ്രായമില്ല. എന്നാലും നയതന്ത്രങ്ങൾ നാം നിശ്ശേഷം ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു് ജീവിതക്ലേശങ്ങളുടെ വർദ്ധനവിന്നും കാരണമായേക്കും.

സി. കേ. പി:—ആ ക്ലേശങ്ങൾ ഏതുവിധമുള്ളവയായാലും സഹിക്കുവാൻ തയ്യാറാണെങ്കിലോ?

സി. വി:—ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഹൃദയവിശാലതകൊണ്ടു്, നാം ഇന്നു് ജയിച്ചാലും—,

സി. കേ. പി:—വരട്ടെ; മലയാളിപ്രക്ഷോഭണകാലത്തു ആ മഹാരാജാവിന്നു് ഇന്നത്തെ ഹൃദയവിശാലത ഉണ്ടായിരുന്നില്ലേ? ഇന്നുമാത്രം ഒരു പുതിയ ഹൃദയവിശാലത വന്നുചേർന്നതാണോ?

സി. വി:—അന്നും വേണ്ടുവോളം വിശാലഹൃദയനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ആ ഹൃദയവിശാലതയുടെ ഫലമായിട്ടല്ലേ മെമ്മോറിയൽനിവേദനത്തോടെ

ദിവാൻജിയുടെ മാററവും അതിനനുസരണമായ പരിതഃസ്ഥിതികളും വന്നുചേർന്നതു്.

സീ. കേ. പി:—ആ മെമ്മോറിയൽഹളട്ടം പോലുള്ള മററാരു ഹളട്ടമല്ല, ഇന്നു തിരുവിതാംകൂറിനെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതു്. മഹാരാജാവിന്റെ പ്രധാന മന്ത്രിയും രാജ്യഭരണത്തിന്റെ പ്രധാന ചുമതല വഹിക്കുന്നയാളുമായ ദിവാൻജിയുടെ തോന്ന്യാസങ്ങൾ!

സീ. വി:—ദിവാൻജിയുടെ തോന്ന്യാസങ്ങൾക്കു് പ്രതിവിധി നിശ്ചയിക്കേണ്ടതു വ്യക്തിപരമായ വിദ്വേഷപ്രകടനം കൊണ്ടല്ല, വേണ്ടതെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. സംഘടിതമായ ഒരു ശക്തി ജനങ്ങളിൽ തന്നെ ഉണ്ടാക്കി ആ സംഘം മുഖേന അധികാരസ്ഥാനങ്ങളെ വിവരം അറിയിക്കുക, പരിഹാരമാർഗ്ഗം നേടുക.

സീ. കേ. പി:—അതെ; അതു് ഒരു മാർഗ്ഗം, അല്ലാതേയും മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഇല്ലേ?

സീ. വി:—അല്ലാതുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ മുഖേന ജനസമൂഹത്തെ ഒന്നിളക്കാൻ സാധിച്ചേക്കാം.

സീ. കേ. പി:—ഇന്നു് സംഘടിതമായ ഒരു ശക്തിയുണ്ടാക്കുവാൻ അത്ര എളുപ്പം സാധിക്കയില്ല.

സീ. വി:—അതിലേക്കുള്ള കാരണം എന്തായിരിക്കും? ജനങ്ങളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും ക്രമേണ ഇന്നത്തെ ഭരണത്തെ ആദരിക്കുന്നു.

സീ. കേ. പി:—അനാദരിക്കയാണു വേണ്ടതു് എന്നു വരെപ്പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാനുള്ള സംഘടനക

ളുടെ അഭാവംകൊണ്ടു്. ആ അഭാവത്തെ പരിഹരിക്കുവാനായിരിക്കണം, സ്നേഹിതന്മാരുടെ യത്നം വേണ്ടതു് എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു.

സീ. വീ:—അത്തരം ഒരു സംഘടനയുടെ അഭാവം ഒന്നോ രണ്ടോ വർത്തമാനപ്പത്രംകൊണ്ടു നികത്താമെന്നു് അങ്ങു കരുതുന്നുണ്ടോ?

സീ. കേ. പീ:—ഒന്നുമില്ലാത്തപക്ഷം അത്രയും ആയി എന്നു മാത്രമേ ഞാൻ കരുതുന്നുള്ളൂ. ജനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം ഏതു വിധവും നാട്ടിൽ സ്ഥാപിതമാകണം. ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിനാണു് പരിഷ്കൃതരാജ്യങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യം നൽകിക്കാണുന്നതു്. ജന്മസിദ്ധങ്ങളായ അവകാശങ്ങൾ ഏതും മഹാജനങ്ങളുടെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ അംഗീകരണംകൊണ്ടുവേണം ധന്യമാകേണ്ടതു്. അക്കൂട്ടത്തിൽ രാജാധികാരവും സചിവാധികാരവും ഉൾപ്പെടുമെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. എന്താ അങ്ങനെയല്ലേ?

സീ. വീ:—തീർച്ചയായും അങ്ങനെതന്നെ. ഇംഗ്ലീഷു കമ്പനിക്കാരുമായുള്ള സഖ്യത്തിനുമുമ്പു് തിരുവിതാംകൂർ ഇത്ര വിപുലമായ ഒരു രാജ്യമായിത്തീരുവാൻ അന്നത്തെ മഹാരാജാവിനെ സഹായിച്ചിട്ടുള്ളതു് സാധാരണജനങ്ങളായിരുന്നു. അത്തരം സാധാരണജനങ്ങൾതന്നെയാണു് ഇന്നത്തെ ഭരണകൂടത്തെയും അത്യധികം സഹായിക്കുന്നതും. അതിനാൽ ഏതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിൽ സാധാരണജനങ്ങൾക്കു് അതൃപ്തിയുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ

പരിഹാരത്തിന് സംഘടിതമായ എന്തെങ്കിലും പ്രക്ഷോഭണമല്ലേ ആവശ്യം?

സി. കെ. പി:—അതെ; പക്ഷേ. ജനങ്ങളെ വശീകരിക്കുവാനും അവരെ പ്രലോഭനങ്ങളാൽ സ്വസ്ഥരാക്കുവാനും ഒരു ശക്തി ഭരണകൂടത്തിനുള്ളപ്പോൾ ആ ഭരണകൂടത്തെ കൂലങ്കഷമായി വിമർശിക്കുകയല്ലാതെ ഒരു സംഘടനയുടെ എതിർപ്പിൽ വരുത്തുന്നതു് വളരെ വിഷമമാണു്. ആ വിഷമത്തിൻെറ പരിഹാരമാണു് സ്വദേശാഭിമാനി ഇന്നു നിർവ്വഹിക്കുന്നതു്. ഉപ്പുതിന്നുന്നവൻ വെള്ളം കുടിക്കും. അതുകൊണ്ടു മററുള്ളവരെ കുററം പറയുന്നതുകൊണ്ടു് അത്ര വലിയ കഥയില്ല.

സി. വി:—ആട്ടെ; തിരുവിതാംകൂറിലെ സാധാരണ ജനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യബോധം തീരെ നിസ്സാരമല്ലല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്കു് യഥാർത്ഥകാരണങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽനിന്നു ശക്തിയേറിയ പ്രക്ഷോഭണങ്ങൾ ഉണ്ടാകട്ടെ.

സി. കെ. പി:—സ്നേഹിതാ, അത്തരം പ്രക്ഷോഭണങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടാനുള്ള കഴിവു് ബഹുജനങ്ങൾക്കു് ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ ആ കഴിവുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുവാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടതു് വർത്തമാനപ്പത്രങ്ങളുടെ കടമയാണു്

സി. വി:—എന്നാൽ ഒന്നു പറയട്ടെ. മി: രാമരായരുടെ കാലമല്ല ഇന്നു്. മഹാബുദ്ധിമാനും അസാധാ തന്ത്രജ്ഞനും ആയ ഒരു ദിവാൻജിയാണു് ഇന്നത്തെ ഭരണച്ചുമതല വഹിക്കുന്നതു്. അദ്ദേഹം

ഈ നാട്ടിലെ നായർ, ഈഴവ ക്രൈസ്തവസമുദായങ്ങളിലെ പ്രധാന നേതാക്കന്മാരെയെല്ലാം തന്ത്രപരമായി വശത്താക്കിക്കഴിയുന്നു. മലയാളിപ്രക്ഷോഭണത്തിനിടയാക്കിയ പരിതഃസ്ഥിതികൾ നാട്ടിൽ കഴിയുന്നതും കറയ്ക്കുന്നു. സകല സർക്കാർ ത്തുറകളും പരിഷ്കരിച്ച് ശമ്പളങ്ങൾ ആശ്ചര്യകരമാംവിധം കൂട്ടുന്നു. ജനങ്ങളുടെ യോഗ്യതയനുസരിച്ചു അവർക്കു വേണ്ട ഉദ്യോഗങ്ങൾ വേണ്ടവിധം നൽകുന്നു. നാടൊട്ടുക്കുള്ള പൊതുജനാഭിപ്രായം തനിക്കെതിരായി സംഘടിതമാകാതെയിരിക്കുവാൻ വേണ്ടുവോളം യത്നിക്കുന്നു. നായർ ക്രൈസ്തവ ഈഴവ സമുദായങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ അവശതകൾ അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കുന്നു.

മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ള:—സർ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാനാമുഖങ്ങളായ ഗുണങ്ങളെപ്പററി പ്രശംസിക്കാൻ ഞങ്ങൾ ഒരുങ്ങുന്നില്ല. അവയൊക്കെ ഒരു ഭരണാധികാരിയുടെ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കാൻ ആവശ്യംതന്നെയാണ്. തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിലെമുതലെടുപ്പും അതിനെത്തുടർന്നുള്ള സകല അവകാശങ്ങളുംകൈകാര്യംചെയ്യുവാൻഅധികാരം അദ്ദേഹത്തിനുള്ളടത്തോളംകാലം ഇതൊക്കെ സാധിച്ചുവെന്നു വരാം. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിന്നു തീരെ ഉചിതമല്ലാത്ത ആവേശങ്ങൾകൊണ്ടു് രാജ്യത്തിന്റെ ഒരററംമുതൽ മറേറ അററംവരെ ജനങ്ങടെ അഭിമാനഹാനിക്കിടയാക്കുന്ന സ്വാർത്ഥലാഭങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ഉൾപ്പെ

ടാൻ പാടില്ല. ആ അംശം മാത്രമാണ് ഞങ്ങളുടെ കഠിനവിമർശനത്തിന്നു കാരണം.

സീ. വീ:—ആട്ടെ; സമ്മതിക്കുന്നു. ഭരണകർത്താക്കന്മാരുടെ സാരമുള്ളവയോ അല്ലാത്തവയോ ആയ ദോഷങ്ങൾ പ്രസ്താവയോഗ്യങ്ങൾതന്നേയാണ്. അവഹേളനാർഹങ്ങളാണെങ്കിൽ അങ്ങനെയും ആകട്ടെ. എന്നാൽ ആ പ്രതിപാദനത്തിന്ന് ഒരു മിതത്വവും പരിപാകതയും വേണ്ടതല്ലേ? ദിവാൻജിയുടെ എന്തെങ്കിലും സ്വഭാവദൂഷ്യത്തിന്ന് എങ്ങനെയാണ് മഹാരാവ് ഉത്തരവാദിയാകുന്നതു്.

സീ. കേ. പീ:—മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ ഗുണദോഷങ്ങളെ പ്പററിയുള്ള വിചിന്തനത്തിൽനിന്ന് ഞാൻ പിന്മാറുന്നു.

രാ. കൃ. പി:—രാജാധികാരം ഇവിടെ എത്ര മാത്രം സ്വതന്ത്രമാണെങ്കിലും ജനങ്ങൾക്ക് ഹിതകരമല്ലാതെ വരുന്ന പക്ഷം അതിനെപ്പററി പറയരുതേ?

സീ. കേ. പി:—അങ്ങനെ പറയുവാനുള്ള അധികാരം മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചു നൽകിയിരിക്കുക നിമിത്തം മാത്രമാണ് നമുക്ക് എന്തെങ്കിലും പറയുവാൻ സാധിക്കുന്നതു്. അല്ലാത്ത പക്ഷം, നമ്മുടെ സകല സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും അടിച്ചമർത്തപ്പെടുന്ന പക്ഷം, ആരോണ് എന്താണ് പറയുന്നതു്?

സീ. വീ:—മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ വിശാലഹൃദയം എന്ന് ഞാൻ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചതു് ഇതുതന്നെ

യാണ്. തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു് സ്വേച്ഛാധീനൻ മാത്രമാണ്. ആ ഇച്ഛയ്ക്കു് വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെ ഏതു വിധത്തിലും ശാസിക്കുവാൻ അവിടത്തേയ്ക്കു് ജന്മസിദ്ധമായ അവകാശമുണ്ടു്.

രാ. കൃ. പി:—രാജാധികാരം, സചിവസിദ്ധി, ബഹുജനാവകാശം എന്നിക്കാര്യങ്ങൾ എല്ലാക്കാലത്തും എല്ലാസ്ഥലത്തും ഒരേപോലെയായിരിക്കുമെന്നോ ആയിരിക്കണമെന്നോ പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. മന്ത്രിമാരുടേയോ, അനർഹമായ വിധത്തിൽ പ്രതിപത്തിക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്നവരുടേയോ ഇച്ഛാധീനമായ ഒരു ഭരണത്തിൽ മഹാരാജാക്കന്മാർ കേവലം ഉദാസീനത അവലംബിക്കുന്നതിനെപ്പററി സാർവ്വത്രികമായ അംഗീകാരം ലഭിക്കുമോ എന്നും, അതു് എപ്പോഴും നിർവിഘ്നം നടക്കുന്നതാണോ എന്നും, തന്ത്രനിപുണന്മാർ ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്.

സീ. കേ. പി:—രാഷ്ട്രകാര്യങ്ങളും രാജ്യമീമാംസകളും വിസ്തരിച്ചു ചർച്ചചെയ്യുവാൻ അത്ര വളരെ ആവശ്യം നമ്മെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇല്ല. എനിക്കു് മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയോടു് പ്രത്യേകിച്ചു് അല്പം പറയാനുണ്ടു്. മറെറാന്നുമല്ല. ഇതേവരെ അനുവർത്തിച്ച സ്വൈരക്ഷത ഒന്നു കുറയ്ക്കുക; അതു എൻേറയും ഒരു ആവശ്യമാണ്.

രാ. കൃ, പി:—എനിക്ക് സ്വരം രൂക്ഷമാകണമെന്ന് താല്പൎയ്യമില്ല. എന്നാൽ, ഓരോ സ്വേച്ഛാപ്രഭുത്വങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ അവയെപ്പററി ശരിയായ വിമർശനങ്ങൾ നടത്താത്ത പത്രപ്രവർത്തനത്തിൽ എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. വർത്തമാനപ്പത്രങ്ങൾ ഭരണക്കൂടങ്ങൾക്ക് സ്തോത്രാഞ്ജലി നിർവ്വഹിച്ചു മാത്രമേ കഴിഞ്ഞുകൂടാവൂ എങ്കിൽ ആ സേവനം അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ് ഉത്തമം. ഏതായാലും അവിടത്തെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു കഴിയാവുന്നതും ശ്രമിക്കാമെന്നു ഉറച്ചു പറയുന്നു.

സ്വീ. വീ:—ഞാൻ വളരെയൊന്നും പറയണം എന്നു കരുതുന്നില്ല. എന്റെ കഴിഞ്ഞകാലത്തെ ജീവിതത്തെപ്പററി ആലോചിച്ചാൽ അത്രയൊന്നും തന്നെ പറയാൻ ഇല്ലാതാനും. എന്നാൽ സ്നേഹാദരബന്ധങ്ങൾ എന്നെ അല്പം പറയുവാൻ നിർബന്ധിതനാക്കുന്നു. മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ പത്രപ്രവർത്തനരീതി സ്വയം നിയന്ത്രണത്തിനു തന്നേയാണ് അധീനമാകേണ്ടതു്. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് മന്ത്രിയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിക്കുന്നതുപോലെ തന്നെ പത്ര സ്വാതന്ത്ര്യവും പരിപൂർണ്ണമായി അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അത്തരം പ്രവർത്തനത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നവർ അനന്തരകാലത്തു് പശ്ചാത്തപിക്കുവാൻ ഇടയാകരുതു് എന്നൊരു മുന്നറിയിപ്പുതരുന്നതു് അസ്ഥാനത്തിലാണെന്നു കരുതുകയില്ലല്ലോ. അങ്ങനെ കരുതാത്ത പക്ഷം, സ്വന്തം അഭ്യുദയം നിങ്ങ

ഷം പരിത്യജിക്കരുതേ എന്നു എനിക്ക് ഒരപേക്ഷയുണ്ടു്. ആത്മപരിത്യാഗത്തിന്നാണു് കരുതിക്കൂട്ടി ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ മററാർക്കും തന്നെ അതിൽ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കാൻ കാര്യമില്ല എന്നു സമ്മതിക്കുന്നു.

രാ. കൃ. പി:—എനിക്കു നൽകുന്ന ഏതൊരു മുന്നറിവിനും ഞാൻ പ്രത്യേകം കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു. അവിടത്തേക്ക് എന്നെക്കാൾ ലോകപരിചയവും ദേശാഭിമാനവും ഉന്നതസ്ഥാനങ്ങളോടുള്ള പരിചയവും വളരെക്കൂടുതലാണു്. അതും സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ പൊതുജനസേവനത്തിന്നു ഇറങ്ങിയ ഒരാളിനോടു സ്വാർത്ഥമാത്രപരങ്ങളായ കാര്യങ്ങളിൽ കൂടെ ശ്രദ്ധിക്കണം എന്നു അങ്ങു പറയുമ്പോൾ എനിക്ക് യോജിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. രാഷ്ട്രപ്രവർത്തനം മുഖേന ഭരണകൂടം നയിക്കുന്നവരെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി അവരിൽ നിന്നു് വല്ല സൗജന്യങ്ങളും സമ്പാദിക്കണം എന്നു എനിക്കു ഉദ്ദേശമില്ല. ബാല്യകാലം തൊട്ടേ ഏർപ്പെട്ട ഒരു തൊഴിലിൽ ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇതേവരെ ആ തൊഴിലിന്റെ മാന്യതയ്ക്കു കളങ്കമുണ്ടാക്കുന്ന യാതൊരു മാർഗ്ഗങ്ങളിലും ഞാൻ സഞ്ചരിച്ചിട്ടില്ല. തന്നിമിത്തം, ലൗകികങ്ങളായ ഉൽകൃഷ്ടപദവികൾ എനിക്കു സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലായിരിക്കാം. വേണ്ട. അത്തരം പദവികൾ ഒന്നും തന്നെ ഞാൻ അഭികാമ്യമായി കരുതുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് സ്വന്തം അഭ്യുദയം കരുതി

ബഹുജനാഭിപ്രായങ്ങളെ അനാദരിക്കുന്ന കാര്യം വിഷമം തന്നെ. എന്തെല്ലാം ക്ലേശങ്ങൾ നേരി ട്ടാലും പൊതുജനസേവനത്തിന്റെ ഫലം അതു തന്നേയാണ് എന്നു മഹാന്മാരുടെ ജീവിതം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ആ തത്വം, ആ ആദർശം തന്നേയാണ് എന്റെ മുമ്പിൽ തിളങ്ങുന്നതു്. അവിടുന്നു തന്നെ, പരീക്ഷപാസ്സായി എത്രകാലം ബഹുജനസേവനതൽപ്പരനായി പ്രവർത്തിച്ചു. സർക്കാർ സർവ്വീസ്സിൽ അവിടത്തേക്കു ഇതേവരെ ലഭിക്കാതിരുന്ന പ്രോത്സാഹനം എന്തു കാരണ ത്താലായിരുന്നുവെന്നു് ആർക്കും അറിയാം. അതി നാൽ, ക്ലേശങ്ങൾ ആണു് വന്നു ചേരുന്നതെങ്കിൽ ആയതു് അനുഭവിക്കുക. അല്ലാതെ, ഒരു നയം സ്വീകരിച്ചു് ആയതു് ക്രമപ്രവൃദ്ധമായി വരു മ്പോൾ മററൊരുവിധത്തിൽ രൂപം മാററുന്നതു ശരിയല്ല.

സീ. വീ:—മററൊന്നും പറയാനില്ല. അധികാരസ്ഥ രുടെ നേർക്കുള്ള എതിരഭിപ്രായ പ്രകടനങ്ങൾ എന്തിനും ബഹുഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ പിൻതുണ വേണം. അപ്രകാരം ഒരു സംഘടിതമായ ഭൂരി പക്ഷത്തിന്റെ ബലത്തിൽ വേണം താങ്കൾ പ്രവ ർത്തിക്കേണ്ടതു് എന്നു ഞാൻ അറിയിക്കുന്നു.

വലിയകൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നു് അവിടെ എത്തിയ ഒരു കഞ്ചുകിയുടെ ആഗമനം ആ സ്വകാര്യസദസ്സിനെ പിരിച്ചുവിട്ടു. സീ. വീ മുറയ്ക്കു തന്റെ ഫീററൻ വണ്ടിയിൽ കയറി തിരിച്ചു. ആ രംഗം അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 6

തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരി തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം: സ്വാർത്ഥമാത്ര പ്രസക്തനായ ഒരു പ്രഭുവരൻ തന്നെയാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ പൊതുജനേങ്ഗിതങ്ങൾക്കു് അത്രവളരെ അനുകൂലമല്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹം പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ കൈയിൽ ഒരു പാവയായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകപുത്രിയായ ശ്രീ മാധവിഅമ്മ എന്ന ചെറുയുവതിയുടെ ഒരു ഹൃദയതസ്കരൻ കർത്താവിനെ കേവലം അസ്വസ്ഥനാക്കിയിരിക്കുന്നു. സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപരുടെ ധനസംബന്ധമായ ക്ലേശങ്ങൾക്കു് ഒരു പരിഹാരം വരുത്തുവാൻ പൊതുവേ പത്രവരി പിരിച്ചുയ്ക്കുവാൻ തിരിച്ച 'വിജയശീലൻ' നായർ എന്ന യുവാവിനെ ശ്രീ മാധവി ബംഗ്ലാവിനുള്ളിലെ ഒരു ഗ്രന്ഥകക്ഷ്യയിൽ നിന്നു കണ്ടു. ആ യുവാവിന്റെ വാക്കുകളിൽ തിളങ്ങിയ പൗരുഷഗാംഭീര്യങ്ങൾ പുരുഷപരിചയം, സ്വഗൃഹചക്രത്തിലല്ലാതെ മറ്റെങ്ങും നിന്നു തന്നെ സിദ്ധിക്കാതിരുന്ന പ്രൗഢയുവതിയെ അത്യധികമായി ആകർഷിച്ചു. കർത്താവുമായുള്ള സംഭാഷണത്തിൽ കേവലം അതൃപ്തിയോടെയാണു് യുവാവു് ഭവനം വിട്ടുപോയതു് എന്ന വസ്തുത ശ്രീ മാധവി ഏതു വിധത്തിലോ മനസ്സിലാക്കി. ഭൃത്യയായ ജാതയെ ആ സഹതാപസമ്പന്ന അടുത്തക്ഷണത്തിൽ വെളിയിൽ അയച്ചു കലഹിച്ചു പിരിഞ്ഞ യുവാവിന്റെ അനന്തരഭവന

പ്രവേശം ഗൂഢമായൊന്നു അന്വേഷിച്ചുവരുവാൻ ആ ജ്ഞാപിച്ചു. ഭൃത്യ മടങ്ങി എത്തി രഹസ്യമായി കൊച്ചെജമാനത്തിയെ വിവരം അറിയിച്ചു:—

"കുഞ്ഞമ്മേ, അദ്ദേഹം, ഉരുളിശ്ശേരിയിൽ കയറിപ്പോയിരിക്കാം; അവിടെ കുറുപ്പദ്ദേഹം ഉണ്ടെന്നറിഞ്ഞു. ഇന്നു കുറെ നേരം അവിടെത്തന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ ഇടയുണ്ട്. എന്തോ വേണം, ഞാൻ ചെന്നു പറയാം. പറഞ്ഞാട്ടേ

ശ്രീ മാധവി:—ശിശ്ശീ; അസംബന്ധമൊന്നും പറയാതെ. പോ. നിന്നോട് പറഞ്ഞകാര്യം അന്വേഷിച്ചാൽ മതി. കൂട്ടതലൊന്നും വേണ്ട.

ഭൃത്യയുടെ പ്രസ്താവനയനുസരിച്ചുള്ള ഉരുളിശ്ശേരി, പുതിയ മാതൃകയിൽ പണികഴിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഭവനമാകുന്നു. ഗൃഹനായകനായ ഡാക്ടർകുറുപ്പ് എഫ്. എം. എസ്സിൽ അനവധി വർഷം വൈദ്യശാസ്ത്രമേറിയ ഒരു ഡാക്ടരെന്ന നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി അനവധി പണം സമ്പാദിച്ച് നാട്ടിലെത്തി സസുഖം കഴിഞ്ഞു കൂടുന്ന ഒരു മാന്യനാണ് 'ഉരുളിശ്ശേരി' എന്ന ആ ഭവനം കുറുപ്പദ്ദേഹത്തിന്റെ സകല പ്രതാപത്തിന്റേയും ഒരു കൊടിയടയാളമായി പരിലസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായ കൊച്ചു കല്യാണി അമ്മ തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്തവദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ ഇളയ സഹോദരിയായിരുന്നു. ആ ബന്ധുഭവനത്തിൽ ശ്രീ മാധവിക്ക് ഏതൊരു സമയവും എത്തുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ആരും പ്രതിബന്ധിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഭൃത്യയിൽനിന്നു

ലഭിച്ച വർത്തമാനം അടിസ്ഥാനമാക്കി ആ ഗൃഹത്തിൽ എത്തി നിസ്സഹായനായ യുവാവിൻെറ അനന്തരപരിപാടികഠം തെല്ലൊന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കൗതുകം തോന്നിയ ശ്രീ മാധവിയമ്മ തിരിച്ചു.

വടക്കുവശത്തായി കാണപ്പെട്ട പാടങ്ങളിലൂടേ ഭൃത്യയാൽ അനുഗതയായി നടകൊണ്ട യുവതി ബംഗ്ലാവുവക പറമ്പിൽ വടക്കേ അററത്തുള്ള ഒരു പാതവഴി ആദ്യമേ അടുക്കളത്തളത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു മാതൃസഹോദരിയെ കണ്ടു. രാധയെ കണ്ടതോടെ കൊച്ചു കല്യാണിഅമ്മ, വലിയൊരാശ്വാസം തോന്നി ആദ്യമായി പറയുകയാണു്.

"മാധവി, അപ്പെണ്ണിനെ ഇങ്ങട്ടു് ഒന്നുവിട്ടേയ്ക്കൂ്. ഒരരമണിക്കൂർ നേരം എനിക്കു് ഇവളെക്കൊണ്ടു ഒരു ജോലി എടുപ്പിക്കാനുണ്ടു്. വിവരം ഇച്ചായിയെ അറിയിച്ചേയ്ക്കാം."

ഈ ആവശ്യം കേഠക്കുന്നതിനു മുമ്പു തന്നെ 'രാധ' ഗൃഹനാഥയുടെ സമീപം എത്തി. ഏതോ ചില പചനകൃത്യങ്ങളിൽ, അനന്തരക്ഷണത്തിൽ ഭൃത്യ മുഴുകിക്കഴിഞ്ഞു.

"എവിടാ രത്നമ്മ?" എന്നൊരു ചോദ്യത്തോടെ ശ്രീ മാധവി ബംഗ്ലാവിൻെറ പുറകുവശത്തുള്ള വാതിലിലൂടേ അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചു പാദശബ്ദം കേഠപ്പിക്കാതെ, തനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമുള്ള ചില മുറികളിൽ കയറി ഇറങ്ങി ബംഗ്ലാവിൻെറ പൂമുഖത്തു് ഗൃഹനാഥനും അതിഥിയും ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തിനു് അഭിമുഖമായ ഒരു മുറിയിലെ തുറന്ന ജനാലിൻെറ പാളിക്കു പുറകിലായി നില കൊണ്ടു.

ഗൃഹനാഥൻ:—എന്താ? വരിസംഖ്യകൾ മുറയ്ക്കു പത്രാധിപർക്കു കിട്ടുന്നില്ലേ?

അതിഥി:—വളരെപ്പണം കടിശ്ശികയുണ്ടു്. പണപ്പിരിവിനു് വളരെപ്പേരെ അപ്പോഴപ്പോൾ അയയ്ക്കുകയുണ്ടായി എന്നും അതിലൊന്നും വിജയംസിദ്ധിച്ചിട്ടില്ല എന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു് അടുത്തതായി എന്താ വേണ്ടതെന്നു് അറിയാതെ അദ്ദേഹം കുഴങ്ങുകയാണു്. എന്നാൽ സാധിക്കുന്ന സഹായം ആകട്ടെ എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ ഞാൻ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചു. അവിടത്തെപ്പററിയും മററും കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അത്രയ്ക്കുള്ള പരിചയമേ ഉള്ളു.

ഗൃ. നാ:—നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പത്രപ്രവർത്തനത്തിൻെറ സ്വഭാവം അത്ര വികസിച്ചിട്ടില്ല. ഒന്നാമതു്, നമ്മുടെ രാജ്യം ഒരു വ്യവസായപ്രധാനമായ രാജ്യമല്ല. ജനങ്ങളിൽ ഭൂരിപക്ഷം പേരും കൃഷിക്കാരാണു്. സർക്കാർ ശമ്പളക്കാരും വളരെ അപൂർവ്വമായുണ്ടു്. ഒരു വർത്തമാനപ്പത്രം നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതു സംബന്ധിച്ച വൻപിച്ച പണച്ചെലവുകളെപ്പററി അവർക്കു് അത്ര നിശ്ചയമില്ല. അതുകൊണ്ടാണു് ഈ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ. ആട്ടെ, മി. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയ്ക്കു് സുഖം തന്നല്ലേ?

അതിഥി:—അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിനും ബുദ്ധിക്കും ശരീരത്തിനും യാതൊരു ക്ലേശവും ഇല്ല. എതിർക്കുന്നതും കൊമ്പു വെയ്ക്കുന്നതും കൊലകൊമ്പന്മാരോടാണു്.

ഗൃഹനാഥൻ— അതിനെന്താ? ഭരണക്രമങ്ങളോടുള്ള എതിർപ്പുകൾ എല്ലാ പരിഷ്കൃത രാജ്യങ്ങളിലും അങ്ങനെ തന്നേയാണ്. ആട്ടെ; നിങ്ങൾക്ക് ജോലി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്രമാഫീസ്സിലാണോ?

അതിഥി—എനിക്കോ? എനിക്ക ജോലിയോ? ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്രമാഫീസ്സിലെ ജോലിക്കാരനല്ല.

ഗൃഹനാ.—അതെ; ഒററ നോട്ടത്തിൽ എനിക്ക സംശയം തോന്നാതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ഒന്നു ചോദിച്ചു പോയി എന്നേ ഉള്ളു.

ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ ആകാംക്ഷ അങ്ങേ അററത്തെ നിലയിൽ എത്തി. "വരട്ടെ; വരട്ടെ, കേൾക്കാമല്ലോ" എന്ന സ്വഗതത്തോടെ ചെറിയൊരു പുഞ്ചിരിയിൽ ആ യുവതി കൂടുതൽ ശ്രദ്ധാലുവായി നിലകൊണ്ടു.

അതിഥി—ഞാൻ ഒരു സക്കാർ ജോലിക്കാരനായിരുന്നു. എന്നാൽ സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ കാളങ്ങൾ എന്നെ പുതിയൊരു സ്വാതന്ത്ര്യം പഠിപ്പിച്ചു. പണി രാജിവച്ചു. ഇനി ലാക്കാളേജിൽ ചേന്നു ബി. എൽ. പഠിത്തത്തിനുള്ള ഒരുക്കമാണു്. ഇതിനിടയ്ക്കാണു് പത്രാധിപരുമായി സിദ്ധിച്ച പരിചയം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്യുത്തമഗുണങ്ങൾ എന്നെ വളരെ ആകർഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി കഴിയാവുന്ന ഒരു സഹായം ചെയ്യാമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തിൽ ഞാൻ തിരിച്ചതാണു്.

ഗൃ. നാ.—അപ്പോൾ താങ്കൾ ബി. എ. ജയിച്ചു ഇല്ലേ?

അതി.—അതെ; വഷവും രണ്ടു കഴിഞ്ഞു.

ശ്രീ മാധവിഅമ്മയ്ക്കു് അറിയേണ്ടതു് അറിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. ഇനിയും ഒന്നുരണ്ടു സംശയങ്ങൾ കൂടെ.

അതാ അതാ ഗൃഹനാഥന്റെ ചോദ്യങ്ങൾ മുഖേന വെളിവാകാൻ പോകുന്നു.

ഗൃ. നാ.—എവിടെ സ്വദേശം?

അതി.—തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്നു് ആറുമൈൽ തെക്കു് നേമം എന്നൊരു സ്ഥലമുണ്ടു്. അവിടെയാണു് സ്വന്തം തറവാടു്. തിരുവനന്തപുരത്തും ഭവനമി ല്ലാതില്ലാ.

ഗൃ. നാ.—എന്നിട്ടു് പണി രാജിവച്ചതിൽ അച്ഛനമ്മ മാക്കു് വിസമ്മതം ഒന്നും തോന്നിയില്ലേ?

അതി.—ഉദ്യോഗം സ്വീകരിച്ചതിലായിരുന്നു, സമ്മത ക്കേടു്. മൂത്ത അനന്തിരവൻ എന്ന നിലയിൽ വീട്ടിൽതന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടിക്കൊള്ളണം എന്നാ ണു് അമ്മാവന്റെ നിർബ്ബന്ധം. അച്ഛനും അതേ അഭിപ്രായം തന്നെയാണു്.

ഗൃ. നാ.—എന്നാൽ അങ്ങനെയൊന്നുമല്ലല്ലോ ഇപ്പോൾ. രണ്ടുപേരുടെ അഭിപ്രായവും കേവലം അനുസരി ക്കാത്ത പണിയല്ലേ ഇതു്?

അതിഥി—അല്ലല്ലോ. ഇതു് ഏതാനും നാളത്തേയ്ക്കു മാത്രം. ഇക്കാര്യത്തിൽ സ്വന്തമായ യാതൊരു താൽപ്പര്യവും എനിക്കില്ല. അന്യർക്കു ചെയ്യുന്ന ഒരു സഹായം എന്നു മാത്രം.

ഇത്രയും സംഭാഷണം ആയതോടെ ഗൃഹനാഥനായ ഡാക്ടർകുറുപ്പു് ചാരുകസാലയിൽ നിന്നു എഴുനേററു. ഈ ഉദ്യമം കണ്ട ശ്രീ മാധവിഅമ്മ താൻ നിന്നിരുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു് കാലൊച്ച കേൾപ്പിക്കാതെ പെട്ടെന്നു നടന്നു് മാതൃസോദരിയുടെ സമീപം എത്തി. സോദരീ പുത്രിയെ അടുത്തു കണ്ടതോടെ കൊച്ചുകല്യാണിഅമ്മ ചോദിക്കുന്നു:—

"എന്താ, മാധവീ, സംബന്ധക്കാര്യങ്ങളെല്ലാം ഏതു നിലയിലായി?"

ശ്രീ മാധവിഅമ്മ—ആ! ആരുടെ സംബന്ധമാ?

കൊ. ക. അ.—ആരുടെ സംബന്ധമെന്നോ? നിന്റെ തന്നെ. കത്താവെജ്മാന്റെ അനന്തിരവൻ നിന്നെ സംബന്ധം ചെയ്യുന്നതു് സംബന്ധിച്ച ആലോചനകളേ എന്താ, ഇത്ര എളുപ്പം മറന്നോ?

ശ്രീ. മാ—ഏയ്! "കത്താവെജ്മാന്റെ" അനന്തിരവൻ സംബന്ധംചെയ്യുമായിരിക്കും. എന്നെയല്ല.

കൊ. ക. അ.—അല്ലേ! നിന്നോടക്കൊച്ചന്നു് അത്ര വളരെ സന്തോഷമാണത്രേപോലും! നീയതറിഞ്ഞില്ലേ?

ശ്രീ. മാ.—ഇല്ല. ഞാനറിഞ്ഞിട്ടില്ല. കുഞ്ഞിരാമ ചേട്ടനുമായി ഇനിക്കു് ഒരു പരിചയവുമില്ല.

കൊ. ക. അ.—നിന്റെ അച്ഛന്റെ അനന്തിരവനുമായിട്ടോ?

ശ്രീ. മാ.—അച്ഛന്റെ അനന്തിരവനായാൽ മതിയോ? മനുഷ്യർക്കു് ചില യോഗ്യതകളൊക്കെ വേണ്ടേയോ?

കൊ. ക. അ.— എന്താ അവനുള്ള അയോഗ്യതകൾ?

ശ്രീ. മ.—പലതും കണ്ടേയ്ക്കും. കുഞ്ഞമ്മയ്ക്കു് അതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂട.

കൊ. ക. അ.—സമ്മതിച്ചു കുഞ്ഞേ, ഇനിയ്ക്കൊതൊന്നും രൂപമില്ല. എന്നാൽ എന്തെല്ലാമായിരുന്നാലും സംബന്ധദിവസം നിശ്ചയിക്കാറായി. ആദ്യമാദ്യം പെൺകുട്ടികൾ ഇങ്ങനെയൊക്കെ ചില ദുസ്വഭാവങ്ങളൊക്കെ കാട്ടിയേയ്ക്കും, ഇതൊക്കെ കല്യാണപ്പന്തലിനു കാലു നാട്ടുന്നതുവരെ!

ശ്രീ. മാ.—ഇല്ല കുഞ്ഞമ്മേ, സത്യമായിട്ടില്ല. ഞാൻ അമ്മയോടു വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

കൊ. ക. അ.—എന്തിനാഡീ നീ വിവരമെല്ലാം പറയാൻ. എന്താ? ആ കൊച്ചൻ നല്ല കൂട്ടത്തിലാ. ആകട്ടെ; നിന്നെ വല്ലവരും വല്ല പൊളിയുംപറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു കബളിപ്പിക്കുകാ. നീ അതുകേട്ടു് ഒന്നും തന്നെ വിശ്വസിക്കരുതേ.

ശ്രീ. മാ.—ഇല്ല കുഞ്ഞമ്മേ, അങ്ങനെയല്ല. കുഞ്ഞിരാം ചേട്ടൻ തിരുവനന്തപുരത്തു് പഠിച്ചു താമസിക്കുന്ന കാലത്തു് ഒരു ഭാര്യയുണ്ടായിരുന്നു. അതിലൊരു കുഞ്ഞും ഉണ്ടു്. ആ സ്ത്രീയെ ഉപേക്ഷിച്ചു. പിന്നെ വേറൊരുസംബന്ധമായി അതു ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഭാര്യയെ ആയിരുന്നു.

കൊ. ക. അ.— ശെന്തസംബന്ധമാഡീ? വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഭാര്യയെ സംബന്ധമായിരുന്നോ?

ശ്രീ. മാ.—അതേ; കുഞ്ഞിരാം ചേട്ടന്റെ തലസ്വരൂപത്തിൽ ആ സ്ത്രീക്കു് ഒരു പെൺകുഞ്ഞുണ്ടു്.

കൊ. ക. അ.—എന്തോ, ഇനിക്കൊന്നും കേൾക്കണ്ടാ. അഥവാ അവന്റെ വല്ല വിരോധികളും അത്തരം കെട്ടുകഥകൾ ഉണ്ടാക്കിയാലും, അവരൊക്കെ ആണുങ്ങളല്ലാഡീ? അവൎക്കു എങ്ങനെയും നടക്കാം.

ശ്രീ. മാ.—എനിക്കും എങ്ങനെയും നടക്കാം.

കൊ. ക. അ.—ആട്ടെ ഇതൊന്നും നിന്റെ അച്ഛൻ കൎത്തവൎദ്ദേം അറിയരുതു്.

ശ്രീ. മാ.—വിവരമെല്ലാം ഞാൻ അമ്മയെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അച്ഛനോടു് അന്വേഷിക്കാനും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അച്ഛൻ കരുതുന്നതു് അനന്തിരവന്റെ

സ്വത്തു് മറെറാരുസ്ത്രീകൊണ്ടു പൊയ്ക്കളയരുതു് എന്നാണ്.

കൊ. ക. അ.—അതേ; അതു് എത്രയോ നല്ല ഒരു ശ്ലേശ്യമല്ലേ?

ശ്രീ. മാ.—മററുള്ളവർ അപഹരിച്ച സ്വത്തു് ഇനി എവിടെയാ?

കൊ. ക. അ.—ആരാ അപഹരിച്ചതു്?

ശ്രീ. മാ.—അപഹരിച്ചതല്ല. തന്നത്താൻ കളഞ്ഞതു്.

കൊ. ക. അ.—ഛെയ് അവൻ സ്വത്തൊന്നും നശിപ്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നാ എനിക്കുതോന്നുക.

ശ്രീ. മാ.—കൊച്ചുരാമം ചേട്ടന്റെ സ്വത്തെല്ലാം കളഞ്ഞു.

കൊ. ക. അ.—പെമ്പിള്ളാരുടെ അധ്യപ്രസങ്ങഃ! എന്നാഡീ അവൻ സ്വത്തു് കളഞ്ഞതു്?

ശ്രീ. മാ.—സ്വഭാവശുദ്ധി എന്ന വലിയ സ്വത്തുതന്നെ!

കൊ. ക. അ.—അമ്പെഡീ, സാവിത്രീ, സ്വഭാവശുദ്ധി! ഒളക്കേഡെ മൂടാ! പെമ്പിള്ളാരു അസംബന്ധങ്ങൾ പഠിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്ന രീതി!

ശ്രീ. മാ.—ആട്ടെ, രത്നമ്മ എവിടാ?

കൊ. ക. അ.—അവരം അമ്പലത്തിലേയ്ക്കു് പോയിരിക്കുന്നു.

ശ്രീ. മാ.—അവളെയൊന്നുകാണണം, ഇനിയ്ക്കങ്ങടുപോകണം. അതിലേയ്ക്കാ ഞാനിങ്ങിട്ടുവന്നതു്?

കൊ. ക. അ.—അതിപ്പോ പററുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവളെ എന്തിനാ ഇപ്പൊ കാണുക. പുതിയ വർത്തമാനം വല്ലതും അവളോടു പറയാനായിരിക്കാം! ആട്ടെ, ഞാൻ കർത്താവെജമാന്നെ ഒന്നു കാണട്ടെ.

ശ്രീ. മാ.—എന്താ കുഞ്ഞമ്മേ, അച്ഛൻ അടുത്ത തവണ തിരുവനന്തപുരത്തു പോകുമ്പോ, അക്കാര്യങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചിട്ടു വരണമെന്നു ഞാൻ അമ്മയെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

കൊ. കു. അ.—ഒഹഹോ! അത്രയ്ക്കായോ!? വലിയ സൂര്യൻ മദാമ്മമാരാകയില്ലാ പെമ്പിള്ളേരു്!

ശ്രീ. മാ.—ഏതു മദാമ്മയായാലും മനുഷ്യരായിത്തന്നെ ജീവിക്കണം.

കൊ. കു. അ.—നേരെ. നിന്റച്ഛൻ തിരുവനന്തപുരത്തെത്തിയാൽ ഇതുതന്നെയാ ആദ്യത്തെ അന്വേഷണം. പാമ്പറയുമെടി, അദ്ദേഹത്തിനു് അവിടെ അനേകകാര്യങ്ങൾ അറിയേണ്ടതും അറിയിക്കേണ്ടതും ഉണ്ടായിരിക്കും. നീ എന്തൊരുചൂലാ! അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ ഇഷ്ടമുള്ള ഒരു വിവാഹം നടത്തിക്കാതിരിക്കാൻ അദ്ദേഹംതന്നെ ശ്രമിക്കുമെന്നോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അതുകൊണ്ടു് നിനക്കു സമ്മതമാകട്ടെ, അല്ലാതിരിക്കട്ടെ, എതിരഭിപ്രായമൊന്നും നീ പുറപ്പെടുവിക്കരുതു്.

ശ്രീ. മാ.—ഞാൻ അമ്മയോടുസകലതും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. അമ്മ വിവരമെല്ലാം അച്ഛനേയും അറിയിച്ചിരിക്കും.

കുഞ്ഞമ്മയും പുത്രിസ്ഥാനക്കാരിയുമായി ഈവിധം നടത്തിയ സംഭാഷണഘട്ടത്തിൽ ആ ഭവനത്തിന്റെ അധിനാഥനും അതിഥിയും എത്രയോ സന്തോഷകരമായവിധം തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യഭരണത്തിന്റെ ഭാവിയെ സംബന്ധിച്ചു് ഗൗരവമേറിയവിധത്തിൽ ഒരു സംഭാഷണം നടത്തുകയായിരുന്നു. ആ പരസ്പര വാർത്താവി

നിമയത്തിന അല്പം മുമ്പ് ആ ഉദാരശീലൻ തൻെറ പണപ്പെട്ടി സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന മുറിയിലേക്കു കടന്നു. ഇരുപതു എന്ന കണക്കിൽ ഒരു വെള്ളിക്കിണ്ണത്തിൽ അടുക്കി വച്ചിരുന്നതിൽനിന്നു് അഞ്ച അങ്ങുരുപാ കൊണ്ടുവന്നു് അപരിചിതനായ അതിഥിയെ ഏല്പിച്ചു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—മി. നായർ ഇതു നമ്മുടെ സഹോദരന്മാൎക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്ന സ്വദേശാഭിമാനിയെ ഏല്പിച്ചു് ഒരു എളിയ അഭിനന്ദകൻെറ സംഭാവനയാണു് എന്നു പറയണം. അഥവാ ഇതിൽ ഏതെങ്കിലും അംശം താങ്കളുടെ സഞ്ചാര പരിപാടികൾക്കു വിനിയോഗിക്കേണ്ടി വരുന്നപക്ഷം, ശേഷിക്കുന്ന ഇതിലെ തുക അവിടെ ഏല്പിച്ചാലും മതിയാകും.

വിജയശീലൻനായർ—യഥാൎത്ഥത്തിൽ നമ്മുടെ രാജ്യത്തു ഇത്തരം ദാനശീലന്മാർ ഉള്ള കഥ ഞങ്ങൾക്കു് രൂപമില്ല. ഞാൻ അവിടത്തെപ്പററി കേട്ടിട്ടുണ്ടു് എന്നേ ഉള്ളു. എന്നാൽ, യാതൊരു സഹായവും സംഭാവനയും ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. വരിക്കാരുടെ ലിസ്റ്റിൽ അവിടത്തേയും പേരുണ്ടെങ്കിലും, സംഖ്യയാതൊന്നും ലഭിക്കുവാനില്ല എന്നറിയാം. തിരുവല്ലായിലെ അത്യുദാരശീലരായ പല മാന്യന്മാരെപ്പററിയും ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അക്കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടു പരിചയക്കാർ മുഖേന ഞാൻ തിരുനീലകണ്ഠൻകത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭവനത്തിൽ എത്തി.

ഡാ. കുറുപ്പു്—(പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു്) ഹ ഹ ഹാ! വലിയൊരബദ്ധം പററി ഇല്ലേ? കാത്താവ്യേട്ടൻ, വലിയൊരു രാജഭക്തനാ. രാജഭക്തൻ എന്നാൽ സ്വന്തമായ വമ്പും പ്രതാപവും സ്ഥാപിക്കാൻ ഗവ

ണ്മെണ്ടിനെ സേവപിടിച്ചു നടക്കുന്ന ഒരാറം എന്നു മാത്രമാണു് ഞാൻ അർത്ഥമാക്കുന്നതു്. നമ്മുടെ നാട്ടിലെ ഇന്നത്തെ രാജഭക്തരിൽ ഏറിയകൂറും അത്തരക്കാരാ. ഞാനൊരു യഥാർത്ഥ രാജഭക്തനാണോ എന്നെനിക്കു സംശയമുണ്ടു്. എന്നുവച്ചു ഞാൻ യാതൊരു രാജദ്രോഹകൃത്യത്തിലും ഏർപ്പെടുന്നയാളല്ല എന്നുകൂടെ പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.

ഷി. ശി. നായർ—യഥാർത്ഥത്തിൽ 'രാജദ്രോഹം' എന്ന വാക്കിനുതന്നെ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പ്രസക്തിയില്ല. തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിന്റെ ആദ്യത്തെപ്പുറം മുതൽ നോക്കുന്നപക്ഷം, രാജാവിന്റെ അധികാരം സ്ഥാപിക്കുവാൻ ജീവൻ ബലിഅർപ്പിച്ചവരുടെ സംഖ്യ അനവധി കാണുവാൻ സാധിക്കും. 'രാജദ്രോഹി' എന്ന പദത്തിനർഹനായി ആരെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ അവിട്ടംതിരുനാളിന്റെ കാലശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനംതട്ടിയെടുക്കാൻ തുനിഞ്ഞ ഒരു തമ്പുരാൻ വംശക്കാരൻ മാത്രമായിരുന്നു.

അതിനു മുൻപാകട്ടെ, പിൻപാകട്ടെ, ഇവിടെ ഒരൊററ രാജദ്രോഹിപോലും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഉണ്ടാകുന്നതു് എങ്ങനെയാണു്? ജനങ്ങളുടെ ഹിതം മഹാരാജാക്കന്മാർ അനുവർത്തിക്കുന്നു. മഹാരാജശക്തിയെ ജനങ്ങൾ സംരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ജനങ്ങളിൽ രാജപക്ഷീയരോടു് ചില ചില കാര്യങ്ങളിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുള്ളവർ ഉണ്ടായിരിക്കാം. അവർ തങ്ങളുടെ എതിരാളികളെ തോല്പിക്കാൻ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പദമാണു് 'രാജദ്രോഹം'. ഇൻഡ്യൻ പീനൽകോടു നിയമങ്ങൾ രചിച്ചവക്കും ഈ രാജദ്രോഹപദം വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടതാ

യിരുന്നു. ഇൻഡ്യയിലെ അനേകകോടി ജനങ്ങളെ എക്കാലത്തും അടിമകളായി സൂക്ഷിക്കാമെന്നു പ്രമാദിച്ച ബ്രിട്ടീഷു ഭരണക്കാരുടെ ഭീരുത്വമാണ് രാജദ്രോഹ വകുപ്പുകൊണ്ടു് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്. യഥാർത്ഥത്തിൽ രാജഭക്തരെന്നോ രാജദാസരെന്നോ പറയുന്നവരാണ് രാജഹിതത്തിനു് വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർ.

ഡാ. കുറുപ്പു്—ഞാൻ അത്ര കടുന്നവിധമുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു മുതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും, ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ അടിമത്തം ഏറ്റുവാങ്ങി ആ ഗവണ്മെൻറിൻെറ പ്രാഭവം വാഴിച്ചുകൊള്ളാമെന്ന കരാറിൽ ഇവിടെ എത്തുന്ന ദിവാൻജിമാരുടെ ദുഃസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളെ എതിർക്കുന്നതു് ഒരിക്കലും രാജദ്രോഹമാകയില്ല. എന്ന പക്ഷക്കാരനാണു് ഞാൻ. അടുത്തയാത്ര എങ്ങോട്ടാ? വീടുവിടണമെന്നുള്ള സൂചനയല്ലേ. കുളി ഊണു് എന്നിവകഴിഞ്ഞു് സൗകര്യമായി പോയാൽ മതിയാകും.

തൽക്ഷണം ഗൃഹനാഥൻ, "ശങ്കരാ" എന്നു സ്വന്തം ഭൃത്യനെ വിളിച്ചു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ, ഒരു ഇരപ്രേതമോ എന്നു തോന്നിക്കുന്നവിധം, വെളുത്തുതടിച്ചു സ്ഥൂചന്ദനാദികളാൽ അലംകൃതപ്പെടുത്തപ്പെട്ട ശരീരത്തോടുകൂടിയ ശങ്കരൻ അവിടെ എത്തി. ആജ്ഞാപനം കാത്തുനിലയായി.

ഗൃ. നാഥൻ—ശങ്കരാ, ഇദ്ദേഹത്തിനു കുളിക്കുന്നതിനു വേണ്ട സൗകര്യങ്ങൾക്കു് നീ ഒരുമേൽക്കണം.

ശങ്കരൻ.—ഉത്തരവു്.

ഗൃ. നാഥൻ—(അതിഥിയോടു്) എന്നാൽ മി. നായർ, താങ്കൾ കളികഴിഞ്ഞുവരിക.

വി. ശ്രീ. നാ.—ഇത്ര വലിയ ഔദാര്യമൊന്നും ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല.

ഗൃ. നാഥൻ.—ഔദാര്യമോ? ഔദാര്യമല്ല. അതെന്റെ ഒരു ചുമതല മാത്രമാണു്. ദൈവകൃപയാൽ എനിക്കു് അല്പം സ്വത്തു് സമ്പാദിക്കുവാൻ സാധിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ തറവാട്ടിലെ കാരണവസ്ഥാനവും ഇനിക്കാണു്. അതുകൊണ്ടു് പണത്തിനു് അത്ര വലിയ വിഷമം ഇല്ല. എന്നാൽ വലിയതോതിലുള്ള രാജ്യസേവനത്തിനൊന്നും സാധിക്കുന്നുമില്ല. അതിനാൽ അതിൽ ചെറിയൊരംശം താങ്കളുടെ അഭിവന്ദ്യമിത്രത്തിൻവേണ്ടി ഞാൻ തന്നു എന്നേയുള്ളൂ. കളി, ഉഴണു മുതലായവയല്ലേ? അതു് ഞങ്ങളുടെ, അല്ല, നമ്മുടെജന്മസിദ്ധമായ ഔദാര്യത്തിന്റെ ഫലമാണു്. ഞങ്ങളെപ്പോലുള്ളവർ വല്ലപ്പോഴും തെക്കൻദിക്കിലെങ്ങാനും കടന്നാലും ഇത്തരം സൽക്കാരങ്ങളും ബഹുമതികളും ലഭിക്കാറുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു്, അത്ര വലിയ കൃതജ്ഞതാപ്രകാശനംകൊണ്ടു് ഞങ്ങളെ വലിയ പ്രഭുക്കളാക്കരുതു്. ആട്ടെ; കളികഴിയട്ടെ.

അദ്ധ്യായം ൧.

മനോഹരമായ ശരല്ക്കാലമേഘത്തിൽനിന്നും ധീരെ ഉദ്ദേശിക്കാത്തവിധത്തിലുള്ള ഒരു ഇടിത്തീ താഴോട്ടു പതിച്ചതുപോലെയാണു്, ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ സൗജന്യപൂർണ്ണവും കൃപാമസൃണവും ആയ അന്നത്തെ ഭരണക്രമത്തിൽനിന്നു സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപരുടെ ബഹിഷ്കരണം എന്ന കല്പന പുറപ്പെട്ടതു്. പ്രജാവൃന്ദത്തിന്റെ സമസ്താഭ്യുദയങ്ങളും അത്യന്തം ജാഗ്രതയോടെ സൂക്ഷിച്ചുപോന്ന ആ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും ഒരുപോലെ ബഹുമാനിച്ചുപോന്ന ഒരു ഉത്തമ ഭരണാധികാരിയായിരുന്നു. ഉഗ്രശാസനനായ ആയില്യം തിരുനാളിന്റെയോ, പ്രതീകാരപരായണനായ വിശാഖം തിരുനാളിന്റെയോ സ്വഭാവകാർക്കശ്യം ലേശംപോലും ഇല്ലായിരുന്ന ശാന്തചിത്തനായ ആ രാജർഷിവര്യന്റെ അന്യഥാ സമ്പൂർണ്ണവിജയമായി കീർത്തിക്കപ്പെട്ടുമായിരുന്ന ഉജ്ജ്വലഭരണത്തിൽ ഈ നാടുകടത്തൽ ചെറിയൊരു കളങ്കം ഉണ്ടാക്കി എന്നതു്, അന്നത്തെ നിഷ്പക്ഷപാതികളായ ഏതൊരു സ്വതന്ത്രപൌരനും സങ്കടത്തോടുകൂടിമാത്രമേ വീക്ഷിക്കുകയുണ്ടായുള്ളു.

മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ ഭരണം ആരംഭിച്ചു് ഇരുപത്തിഅഞ്ചുവർഷം തികഞ്ഞതു സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ മഹോത്സവവേളകളിലൊന്നിൽ, തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജി ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥലത്തു് സ്വസ്ഥാനഗൌരവ

ത്തിനു ലോപമുണ്ടാക്കുന്നവിധം കാണപ്പെട്ടു എന്ന വസ്തുത സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ കഠിനവിമർശനത്തിനു പാത്രീഭവിക്കുകയുണ്ടായി. മഹോത്സവസന്ദർശനത്തിൽ പ്രത്യേക കൌതുകം നിമിത്തം കോട്ടയ്ക്കകത്തു കൊട്ടാരത്തിനു അടുത്തുള്ള ഒരു മാളികമുകളിൽ നിന്നിരുന്ന മഹിളാജനങ്ങളോട് പരസ്യമായ സഹതാപം പ്രദർശിപ്പിച്ചു എന്ന കാരണം ആസ്പദമാക്കി അന്നത്തെ മന്ത്രിപ്രഭാവമണ്ഡലത്തിന്റെ നേക്ക് സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ നിശിതമായ തൂലികയുടെ ഒരു ആഘാതമുണ്ടായി. നയരഹിതമായ ആ പരാമർശനത്തിൽ പരമവന്ദ്യമായ രാജാധികാരത്തിന്റെ മഹിമക്കു ഉടവു തട്ടുന്ന ഒരു പ്രസ്താവന അടങ്ങിയിരുന്നുവെന്ന് കണ്ടുപിടിക്കപ്പെട്ടു.

ആ ലക്കം സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ മുഖപ്രസംഗം തിരുവിതാംകൂറിലെ സകല പൌരന്മാരേയും ആബാലവൃദ്ധം അമ്പരപ്പിച്ചതു തന്നേയായിരുന്നു. പത്രാധിപരുടെ സുഹൃത്തുക്കൾ ആപത്തുഭയന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ട മുൻകരുതലുകൾ നിർവഹിച്ചുകൊള്ളുവാൻ ഏറ്റവും കണ്ഠമായി, എന്നാൽ ഗൂഢമായി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഭരണകൂടത്തിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിൽ ദിവാൻജി വരുത്തിയ വൈകല്യങ്ങളെപ്പറ്റി ധാരാവാഹിയായി മുഖപ്രസംഗങ്ങൾ എഴുതി അന്തരീക്ഷം ഒട്ടുക്ക് ശബ്ദഘോഷമുണ്ടാക്കിയ പത്രാധിപരുടെ രോഷം അത്യുൽക്കടമായ നിലയിലായി. ആ മുഖപ്രസംഗം എത്രയും അത്യാവശ്യകവും രോഗസ്വഭാവം അനുസരിച്ചുണ്ടായ ഒരു കഠിന ചികിത്സാപരിപാടി തന്നേയായിരുന്നുവെന്നും പത്രാധിപർ അഭിമാനിച്ചു.

എന്നാൽ ഒരാഴ്ചയിൽ പുറപ്പെട്ട അടുത്തയാഴ്ചയിൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ പൊതുജനങ്ങളുടെയെന്നല്ല,

സൂക്ഷ്മചരിത്രകാരന്മാരുടെ ഓർമ്മയിൽ നിന്നുപോലും നിശ്ശേഷം മറയ്ക്കപ്പെട്ടുപോകുമായിരുന്ന ആ വിമർശന വാക്കുകൾക്ക അന്നത്തെ ദിവാൻജി ഒരു അനശ്വരപ്രതിഷ്ഠ നൽകുവാൻ ഉദ്യുക്തനായതു ഏതൊരു അദൃശ്യശക്തിയുടെ പ്രേരണനിമിത്തമെന്നു വ്യവച്ഛേദിക്കാവുന്നതല്ല. സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ മുൻപറയപ്പെട്ട മുഖപ്രസംഗം രാജാധികാരത്തോടു കൂടുതിക്കൂട്ടിയ അവജ്ഞയാണു പ്രദർശിക്കുന്നതെന്ന വിവരം പക്ഷേ ആ ബുദ്ധിമാൻ സ്വ'സ്വാമി'യെ അറിയിക്കുകയായി. അനേകമാസങ്ങളായി പത്രനിയന്ത്രക റെഗുലേഷനു മഹാരാജാവിന്റെ അനുമതി അഭ്യർത്ഥിച്ചുനടന്ന മന്ത്രിയുടെ ഈ നിവേദനം മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലേക്കും ഏറെക്കുറെ ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടായിരിക്കാം വൈഷ്ണവ കൃപാമൃതം ചൊരിഞ്ഞ ആ ശാന്തവദനം ദിവാൻജിയുടെ അഭ്യർത്ഥനയെ അക്ഷരംപ്രതി സ്വീകരിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനായി. സഹാപരമായ വഞ്ചിസിംഹാസനപൌരുഷ്യംപരമമായ ഉച്ചകോടി അവലംബിച്ചു. സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപർ മി. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെ പിടിച്ചു നാടുകടത്തുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുദ്രണാലയം സകല സാമഗ്രികളോടും കൂടെ സർക്കാരിലേക്ക പിടിച്ചെടുക്കുന്നതിനും ഉള്ള ഉഗ്രമായ രാജകീയശാസനം തൽക്ഷണം പുറപ്പെട്ടു.

അതിഗൂഢമായവിധം സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ വിപക്ഷച്ഛേദകമായ ഒരു രാജകീയശാസനം പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന വാർത്ത ഏതു വിധത്തിലോ അന്നത്തെ തിരുവനന്തപുരം നഗരിയെ സ്തംഭിപ്പിച്ചു. എന്നിട്ടും സർക്കാർ ജോലിക്കാരും വക്കീലന്മാർ, തൃഷ്ണവ്യവസായശാലികൾ

എന്നു തുടങ്ങിയവരും, പത്രാധിപരുടെ അത്യാഹിതത്തിൽ അത്രവിശ്വാസമില്ലാതെ തങ്ങളുടെ കൃത്യനിർവഹണങ്ങൾക്കായി തിരിച്ചു. ഉദ്ദേശം ഒൻപതുമണി കഴിഞ്ഞതോടെ അന്നു്, സമാധാനപരിപാലന വകുപ്പിന്റെ മേലദ്ധ്യക്ഷനായ മി: ജാർജ്ജ് എന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സ്വദേശാഭിമാനി പത്രമാഫീസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചു് പത്രാധിനാഥനെക്കണ്ടു. നിനച്ചിരിയാതെയുണ്ടായ പോലീസ് കമ്മിഷണർ പ്രവേശനത്തിന്റെ ആവശ്യം പത്രാധിപക്കു് മനസ്സിലായില്ല എങ്കിലും അദ്ദേഹം സ്വാഭാവികമായ മന്ദസ്മിയ പ്രൗഢിയിൽ ആഗതനു് ഇരിപ്പുകൊടുത്തു. നിശ്ചലമായ ഗൗരവമുഖഭാവത്തോടെ ആഗതനായ രാജസന്ദേശവാഹകൻ, പാക്കററിൽനിന്നു മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് തുല്യം ചാർത്തിയ ആ പരമശാസനം സ്വദേശാഭിമാനി, മി. രാമകൃഷ്ണപിള്ള കണ്ണിൻനേക്കു് കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ തന്നെ വഞ്ചിക്കുകയാണോ എന്നു തോന്നി. ഭരണകൂടാധിപൻ എന്ന നിലയിൽ പൊതുവേ വിമർശനത്തിനു പതിവുപോലെപാത്രമായിരുന്ന ദിവാൻജിയുടെ മേൽ താൻ നടത്തിയ ആരോപണങ്ങൾ അയഥാർത്ഥങ്ങളാണെങ്കിൽ മാത്രമല്ലേ, താൻ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിലുള്ള ശിക്ഷയ്ക്കു് പാത്രീഭവിക്കേണ്ടതുള്ളൂ, എന്നു് ആ ന്യായബോധവാൻ സ്വയം തർക്കിച്ചു. അഥവാ, അപ്രകാരമുള്ള യാതൊരാരോപണവും ചുമതലയേറിയ സ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നു് തനിക്കു് അതേവരെ ലഭിച്ചിരുന്നുമില്ല. ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ഗവണ്മെണ്ടു് പത്രാധിപ പ്രസംഗങ്ങൾ അയഥാർത്ഥത അടിസ്ഥാനമാക്കിയവയാണു് എന്നു ഖണ്ഡിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നപക്ഷം, ആ ഉദ്യമത്തെ നിശ്ശേഷം ശിഥിലമാക്കാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ ഏതും അദ്ദേഹം

നിർവഹിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. എന്നാൽ ആ നിലകളിൽ നിന്നു വിസ്മയകരമായവിധം വിഭിന്നമായ ഒരു ഘോരശാസനം!

ഏതാനും മിനിട്ടുകൾ കഴിഞ്ഞതോടെ ആ മുദ്രണാലയത്തെ, അവസാനത്തെ അച്ചാണിസഹിതം അഴിച്ചു പിരിച്ചു് അടക്കിക്കെട്ടി കാളവണ്ടിയിൽ പോലീസ്സുകാരുടെ സൂക്ഷ്മമായ ബന്തവസ്സിൽ കയററിക്കുന്ന ചടങ്ങുകൾ നടക്കുന്നു. പത്രാധിപരുടെ വാസഭവനത്തിലും തുല്യമായ ഒരു 'വസ്തുകണ്ടുകെട്ട'ലിൻ്റേയും 'കുളംകോരി'ൻ്റേയും നിഷ്ഠുരങ്ങളായ ചടങ്ങുകൾ പരിഷ്കൃതരീതിയിൽ അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം കിഴക്കേക്കോട്ടവാതലിനു നേരെ കിഴക്കുഭാഗം അക്കാലത്തു് ഇന്നുകാണുന്ന വിസ്തൃതിയും ശുചിത്വവും വഹിക്കുന്നതായിരുന്നില്ല. കോട്ടവാതലിൽനിന്നു് പത്തിരുന്നൂറുവാര അകലത്തിൽ കിഴക്കായി പോയാൽ ദക്ഷിണാഭിമുഖമായ രാജപാതയുടെ പൂർവഭാഗത്തു വടക്കുവശത്തായി കാണുന്ന ചെറുകെട്ടിടം, ചാലയിൽ പോലീസുസ്റ്റേഷൻ എന്നു അറിയപ്പെട്ടുപോന്നു. നേരേ പൂർവദിക്കിലേക്കു നീളുന്ന റോഡിൻെറ ഇരുപുറവും ധാന്യവിളവിൻെറ സമൃദ്ധിയിൽ പേരുകേട്ട പുത്തരിക്കണ്ടം എന്ന കേദാരരാജിയും, പടിഞ്ഞാറേ ഭാഗം, തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിൻ്റെജനന മുഹൂർത്തം തൊട്ടു് അടിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതോ എന്നു തോന്നുമാറുള്ള സകല വൃത്തികേടുകളുടേയും രംഗമായ ഒരു ചെറുകൈയ്ത്തോട്ടം ആയിരുന്നു. ഒന്നു രണ്ടു വർഷങ്ങൾക്കു് മുമ്പുണ്ടായ 'ചാലക്കടലഹള' എന്ന വിസ്മൃത സംഭവത്തിലെ പ്രധാന ചടങ്ങായി തീവെയ്പിന്നു് ഇരയായിത്തീർന്നു് ശിരോഭാഗം അഗ്നിഭഗവാനു അർപ്പണംചെയ്ത പോലീസുസ്റ്റേഷ്യൻ, ഡിപ്പാർട്ടുമെൻറിൻെറ ദയാപൂർവകമായ

ശുശ്രൂഷയേററ ഒരു നവകോമളിമ കൈക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ പടിഞ്ഞാറുവശമുള്ള തോട്ടിലെ കർദ്ദമപാളികളിലെ ദുർഗ്ഗന്ധമാകട്ടെ, സമീപസ്ഥരായ കിടേസ്ലിമരങ്ങളിലെ വാവലുകളുടെ ശബ്ദകോലാഹലമോ, കോട്ടച്ചുവരിലെ മുറികളിലൊന്നിൽ 'നഗരാവുകൊട്ടു" അഭ്യസിച്ചുപോന്ന മുസ്ലീംമേളക്കാരന്റെ ധിമിധിമിദ്ധ്വനിയോ, ചാലക്കമ്പോളത്തിലെ ജനാരവമോ, ബന്ധനകക്ഷ്യയുള്ളിലാകുന്ന ഭാഗ്യഹീനന്മാരുടെ മുതുകത്തുപതിച്ചുപോന്ന മുഷ്ടിമുദ്രകളുടെ അധികാരധ്വനിയോ പോലെ ബഹുജനങ്ങൾക്ക് കേവലം ഉദ്വേഗകരമായിരുന്നതേയുള്ളു.

സർവ്വകലാഭ്യസനവും, പരീക്ഷാവിജയം, ബഹുമാന്യവ്യക്തികളുമായുള്ള നിതാന്ത പരിചയം, ബഹുജനങ്ങളുടെ ആദരാഭിനന്ദനങ്ങൾക്ക് പാത്രമാകത്തക്ക സ്വഭാവോൽക്കർഷം എന്നിവ ആസ്പദമാക്കി നോക്കുമ്പോൾ അത്യുന്നതമായ ഒരു മണിമാളികയുടെ മേലെത്തട്ടിൽ വർത്തിച്ചു മന്ദമാരുതൻ ഏററു സുഖിക്കേണ്ട ഒരു മാന്യൻ അതാ, തോട്ടിനു കിഴക്കുവശമുള്ള സ്റ്റേഷൻ വരാന്തയുടെ കിഴക്കേ അററത്ത് പരസ്യമായി കാണാവുന്നവിധം തയാറാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു കട്ടിലിലെ മെത്തമേൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൽ മുന്നിട്ടു നിൽക്കുന്നത് രാജ്യഭ്രംശം സംബന്ധിച്ച സങ്കല്പമല്ല, യാതൊരു കാരണവും കാണിക്കാതെ, പരിഷ്കൃത ഗവൺമെന്റുകളുടെ യാതൊരുപരിപാടിയും ഉൾപ്പെടാതെ അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കുവാനുണ്ടായ രാജശാസനത്തിന്റെ നിശ്ശേഷം ന്യായരഹിതമായ നിലയെപ്പററിയുള്ള വിസ്മയമാകുന്നു. ബന്ധനസ്ഥനായ ആ രാജ്യസ്നേഹിയുടെ ബന്ധുക്കളേക്കാൾ സുഹൃത്തുക്കളും, അവരെക്കാൾ അഭ്യുദയകാംക്ഷി

കളും, അവരെയുംകാൾ പരിചിതരും എല്ലാപേരെയുംകാൾ കേവലം അപരിചിതനായ അഭിനന്ദകന്മാരും സ്റ്റേഷൻ വരാന്തയുടെ മുൻവശമുള്ള റോഡിൽ ഒരു വിപുലസംഘമെന്ന നിലയിൽ വർത്തിക്കുന്നു. ഉദ്ദേശം മൂന്നു വർഷത്തിനു മുമ്പു് ആ കമ്പോളത്തെരുവിൽ പെട്ടെന്നു പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട അസ്വാസ്ഥ്യത്തിന്റെ ആവർത്തനം ആ രംഗത്തിലും സംഭവിക്കുമോ എന്നു് പോലീസ്സധികാരികൾ ഭയപ്പെടുന്നു. ബഹുജനങ്ങളെ നിരുത്സാഹരും ആകാംക്ഷാഭരിതരും ആപൽഭീതികളും ആക്കാതെയിരിക്കുവാൻ ആ രംഗനായകൻ അവരോടു് ശയനപ്രാപ്തന്റെ നിലവിട്ടു് ചിലപ്പോൾ ഇരുന്നും, എഴുന്നേററും വേണ്ട സാന്ത്വനങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്നു:—

“ഹേയ്,.യാതൊന്നുമില്ല. എനിക്കു് യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള അസ്വാസ്ഥ്യവും ആപത്തും പററിയിട്ടില്ല. നിങ്ങളെല്ലാം ശാന്തചിത്തരായി വീടുകളിലേയ്ക്കു മടങ്ങുക.”

മന്ദസ്മിതവും സൗജന്യശീലവും കളിയാടുന്ന ആ പ്രസന്നമുഖം, സങ്കടക്കാരും സഹതാപഭാരം വഹിക്കുന്നവരും ആയ ജനങ്ങളെ തെല്ലൊന്നു ശാന്തചിത്തരാക്കി. അവർ ഓരോരുത്തരായി പിരിഞ്ഞു.

ബഹുമാന്യനേതാവായ പത്രാധിപരവർകളുടെ സാന്ത്വനം അപ്പാടേ വിശ്വസിച്ച ബഹുജനങ്ങൾ ഏകദേശം സന്ധ്യയായതോടെ, ആകാംക്ഷാഭരിതരാണെങ്കിലും സ്വഭവനങ്ങളിലേയ്ക്കു നടന്നു. ആളുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ജാതിഭേദമോ, മതവ്യത്യാസമോ ലേശവും കണ്ടെത്താനില്ലാത്തവിധത്തിൽ ബ്രാഹ്മണർ, നായന്മാർ, ക്രിസ്ത്യാനികൾ, ഈഴവർ, മുസ്ലീങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ നാനാസമു

ദായങ്ങളിലുംപെട്ട അനവധി മാന്യന്മാർ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. തിരിയെയുള്ള ബോട്ടിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും സംഭാഷണത്തിൻെറ ചില പ്രത്യേക അംശങ്ങൾ ശ്രദ്ധേയങ്ങളായിരുന്നു. പാന്ഥന്മാരിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ:—

"ആമാം, അന്ത മനുഷ്യൻ രൊമ്പ ന്യായസ്ഥനാകും. അവാളുക്ക പൊറുക്കവേണ്ടാമോ ഇന്ത ശങ്കുപ്പിള്ളയ്ക്കു ക്രമങ്കൾ. അതിനാൽത്താനെയെഴുതിനതു്."

മറൊരാൾ—നീരെന്ന ശൊൽരതുവേ, ശങ്കുപ്പിള്ളയെപ്പററിയൊന്നും യെഴുതിനതുക്കല്ലെ. രാശാവില്ലിയാ പെരിയ രാശാ. അവാളെപ്പററിയാക്കും രാമകൃഷ്ണപിള്ളൈ രൊമ്പ കേവലമാക എഴുതിനതു്. അതിനാൽത്താനേ കടുത്ത ശിക്ഷൈ വരപ്പോറതു്.

വേറൊരാൾ:—അയ്യയ്യാ, പൈത്യാരാ, രാശാവെപ്പററി യെഴുതിനാനാ? അപ്പിടിയല്ലെ. അന്ത രാജഗോപാലാചാരിയിപ്പോ ദിവാൻജി. അവാളെപ്പററി യെന്നവോ രൊമ്പ നീശമാക എഴുതിപ്പോട്ടാനാം. അതിനാലേ അവാൾ താൻ അന്ത പേപ്പറെ രാജാവുങ്കിട്ടെ കൊണ്ടുശെന്താനാം. കല്പനയ്ക്കു കാത്തുകിടന്താനാം അപ്പിടിയേ രാശാ തുല്യംചാത്തിനാനാം.

രണ്ടാമൻ.—അന്ത രാജഗോപാലാചാരിയെപ്പററി അപ്പടിയെഴുതത്താൻ വേണം. അവാളല്ലവാ ഓയ്, ഊട്ടുപുരയിലെ അരിശികുറയ്ക്കു കല്പനവേങ്കിനാൾ?

ഒന്നാമൻ—ശെന്ന, ആനക്കാര്യത്തിലേ ശേനക്കാര്യം. ഓയ്, ശങ്കുപ്പിള്ളയാക്കും രാജഗോപാലാശാരിയെയും അന്ത പെരിയ രാശാവേയും നാശമാക്കിറതു്.

ഓയ്, അവനെപ്പററിയാക്കം രാമകൃഷ്ണപിള്ളക്കും പഥൈ, എപ്പിടിയേതൊലയട്ടും നേക്കെന്നാലെന്നാ? രാശാവുക്കെന്നാ? നീയ പോശാമൽ ഇരുംഓയ്.

വിസ്തൃതമായ വീഥിയുടെ ഒരു വശത്തുകേൾക്കപ്പെട്ട നാടൻ തമിഴ്സംഭാഷണം നടന്നസമയത്തു തന്നെ കിഴക്കെവശത്തുകൂടെ പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്ന മറെറാരു കൂട്ടം ആളുകൾ സംസാരിക്കുന്നു:—

"തിർച്ചയായും മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലേക്ക് ഈ അന്യായത്തിൽ യാതൊരുപങ്കും ഇല്ല. അവിടുന്ന് രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ പത്രം മാത്രമേവായിക്കൂ. കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ആ നെയ്യാററിൻകരക്കാരന്റെ കടലാസ്സ് എവിടെയെഡാ!" എന്നും മററും കോട്ടാരത്തിൽ ശേവുകക്കാരോട് കല്പിച്ചു ചോദിക്കുന്നതു്?

രണ്ടാമൻ — അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ശങ്കരൻതമ്പി.

മൂന്നാമൻ.—ഹെയ്, തമ്പിയങ്ങത്തെ കുററം പറയരുതു്. അദ്ദേഹംരാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ഒരാപ്തനാണു്. കൂടാതെ തമ്പിയദ്ദേഹം വലിയ സമുദായസ്നേഹിയുമാണു്.

മൂന്നാമൻ.—അതേതെ! ശങ്കരൻതമ്പി വലിയ സമുദായസ്നേഹിയെന്നു തെററിദ്ധരിക്കുന്ന അനവധിപേർ നമ്മുടെ സമുദായത്തിൽ ഉണ്ടു്. സമുദായപ്രമാണികൾ തന്നേയും ഈ തെററിദ്ധാരണയിലാണു്. കേട്ടിട്ടില്ലേ? സീ. വി. രാമൻപിള്ളയദ്ദേഹം തന്നെ ഇങ്ങനെയൊരു തെററിദ്ധാരണക്കാരനാ. എന്നാലോ? ഈ തമ്പിയദ്ദേഹം സമുദായത്തിനു് എന്തെങ്കിലും ഒരു ഗുണം ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ? ഒരു അനാഥമന്ദിരമോ, ഒരു ആശുപത്രിയോ, ഒരു സമുദായ

സ്ഥാപനമോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പണംകൊണ്ടു് ഈ നാട്ടിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? നായന്മാക്ക് ഒരു പ്രത്യേകസംഘടന ഉണ്ടാക്കുവാനെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ വലിയ സ്വാധീനശക്തിയിൽ ഏതെങ്കിലും ഭാഗം ചെലവുചെയ്തിട്ടുണ്ടോ?

രണ്ടാമൻ.—അതേതെ! അദ്ദേഹം നായന്മാരെ ഭരിപ്പിക്കാമോ? നായന്മാർതന്നെ നന്ദികെട്ട കൂട്ടരല്ലേ? അദ്ദേഹത്തെ വേണ്ടതിനും വേണ്ടാത്തതിനും ഒക്കെ ശകാരിക്കുന്നതു് ആരാണു്? നായന്മാർ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥതന്നെ നോക്കുക.

മൂന്നാമൻ—ഹെയ്, നിങ്ങൾ രാജ്യകാര്യവും സമുദായവും തമ്മിൽ കൂട്ടികഴയ്ക്കരുതു്. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയദ്ദേഹം ഒരു സമുദായവാദിയല്ല. അദ്ദേഹം രാജ്യകാര്യങ്ങൾക്കാണു് പ്രാധാന്യം നൽകിയിരിക്കുന്നതു്. രാജ്യത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിയാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. ആ ലക്ഷ്യത്തിന്നു ഹാനികരമായ സമുദായാംഗങ്ങളേയോ, വ്യക്തികളേയോ അദ്ദേഹം തീരെ കണക്കാക്കാറില്ല.

രണ്ടാമൻ.—സമുദായ സംഘടനയാണു് നമുക്കിന്നാവശ്യം. രാജ്യകാര്യമല്ല.

മൂന്നാമൻ.—ആ അഭിപ്രായം ഞാനത്ര ആദരിക്കുന്നില്ല. നായർ, ബ്രാഹ്മണൻ, ക്രിസ്ത്യൻ, മുസ്ലീം എന്നീ സമുദായങ്ങളും അവരുടെ വ്യത്യാസവും കാലാന്തരത്തിൽ നീങ്ങിക്കൊള്ളും. രാജ്യകാര്യങ്ങൾക്കാണു് പ്രാധാന്യം വരാൻപോകുന്നതു്. ജനങ്ങൾ രാജ്യകാര്യപരമായി ഏകോപിക്കരുതു് എന്നു കണ്ടാണു് ഗവൺമെന്റുകൾ തന്നേയും സമുദായം തിരിച്ചു നിറുത്തി തമ്മിൽ കടിപിടികൂട്ടുന്നതു്. അതു

കൊണ്ടു് സാമുദായികമായ ആ സങ്കുചിതമനോഭാവം അത്ര ആദരണീയമല്ല.

ഇനിയൊരാൾ.—എന്തായാലും കാര്യം കഴിഞ്ഞില്ലേ? അദ്ദേഹത്തെ ഗവൺമെൻറു ബന്ധനസ്ഥനാക്കി. പക്ഷെ, ഇനിയതു് വല്ല പ്രമാദമായ കേസ്സിന്നും വിഷയമായേക്കാം.

മൂന്നാമൻ.—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ പത്രാധിപരെ ജയിക്കയുള്ളു. എന്തെന്നാൽ അദ്ദേഹം പരമാർത്ഥങ്ങൾ മാത്രമാണു് പത്രംമുഖേന ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അദ്ദേഹം എഴുതിയ എന്തുംസ്ഥാപിക്കാൻ വേണ്ട തെളിവുകൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൈവശം ഉണ്ടു്.

ബഹുജന നിബിഡിതമായ ആരത്ഥ്യയുടെ ഒരററത്തുകൂടി മൂന്നു നാലു യുവസ്നേഹിതന്മാർ ഒരു സംഘം എന്നപോലെ നടകൊള്ളുന്നുണ്ടു്. അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഒരു യുവസുഭഗൻ വിദ്യാസമ്പന്നതയും സ്വാതന്ത്ര്യ ബോധവും മൂർത്തിമത്തായി സഞ്ചരിക്കുകയാണോ എന്നു തോന്നിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുഖത്തു് കളിയാടുന്നതു് തനിക്കും തന്നെപ്പോലെ സ്വാതന്ത്ര്യം ആരാധിക്കുന്നവക്കും വന്നുചേന്ന മഹത്തായപ്രതിബന്ധം സ്മരിക്കുക മൂലമുള്ള വർദ്ധിച്ചഅതൃപ്തിയാണു്. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പരിപൂത്തിയായി ബീ. ഏ. പരീക്ഷാവിജയം സിദ്ധിച്ചശേഷം, തിരുവിതാംകൂറിലെ കൃഷിഡിപ്പാർട്ടുമെൻറിൽ അന്നത്തെ നിലയ്ക്കു് ഗണ്യമായ ഒരു ശമ്പളത്തുകപററിപ്പോന്നിരുന്ന ആ മാന്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യബോധക്കൂടുതൽ നിമിത്തം ഉദ്യോഗം രാജിവച്ചു് നിയമകലാലയത്തിലെ ഒരു അഭ്യസനപടുവായ് കഴിയുന്നു. തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിനു് അല്പം വടക്കു മാറിയുള്ള 'പട്ടം' എന്ന സ്ഥലം അനന്തരകാലത്തു് തിരുവിതാംകൂർ

ഭരണകാൎയ്യങ്ങളിൽ എത്ര മഹനീയമായ, സുസ്ഥിരമായ സേവനം നിൎവ്വഹിക്കുന്ന ഒരാളിനെയാണ് നൽകാൻ പോകുന്നതു് എന്നു് ആ ദേശാഭിമാനിയായ യുവസഹൃദയനിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ള അവർകളുടെ ഭാഷാസാഹിത്യപരവും ദേശാഭിമാനദ്യോതകവും ആയ സകല പ്രവൎത്തനങ്ങളും ഉററുനോക്കി അഭിനന്ദിക്കുന്ന ആ മാന്യനും, ഗവണ്മെൻറിൽ നിന്നു ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയ പത്രനാഥനെ ഏതെങ്കിലും സ്സിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുമെന്നു ധരിച്ചു് ആവിധം സ്നേഹിതന്മാരുമായി സംഭാഷണത്തിൽ ഏൎപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

യുവരത്നമായ മി. പട്ടം താണുപിള്ളയാകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ സുഹൃത്തുക്കളാകട്ടെ കരുതിയതിൽ നിന്നു എത്രയോ വിരുദ്ധമായ ഒരു ദുൎവ്വിധിയത്രേ, പത്രാധിപരിൽ പ്രവൎത്തിച്ചതു്. അന്നു സന്ധ്യകഴിഞ്ഞതോടെ, ആ ദേശാഭിമാനിയെ പോലീസ്സിൻസ്പെക്ടരുടെ അകമ്പടിയോടെ നെയ്യാററിങ്കര, കുഴിത്തുറ എന്നുതുടങ്ങി തെക്കൻ വീഥിയുടെ പാൎശ്വസ്ഥിതങ്ങളായ ഓരോ പോലീസ് സ്റേറഷനിലും ഗൂഢമായി എത്തിച്ചു മുറയ്ക്കു് ഗഡിമാററത്തിൽ ആരുവാമൊഴി എന്ന അതിൎത്തിദേശത്തു് ആ 'സ്വദേശാഭിമാനി'യെ ഗവണ്മെൻറാജ്ഞാകരന്മാർ നയിച്ചു. ആരുവാമൊഴിലുള്ള അതിൎത്തിക്കോട്ടയ്ക്കു വെളിയിൽ എത്തിയ അശ്വരഥത്തിൽനിന്നു മി. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെ കാൽനടയായി സഞ്ചരിക്കുവാനായിരിക്കാം, അധികാരസ്ഥർ ഉദ്ദേശിച്ചു് യാതൊരു കാരണവും കാണിക്കാതെ അദ്ദേഹത്തെ രാജ്യത്തുനിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന മഹാരാജശാസനപത്രിക അദ്ദേഹത്തിനു് ദൃഷ്ടിവിഷയമാക്കി. ആ രാത്രി അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു!

അദ്ധ്യായം ൭

"ഇങ്ങനെ അനന്തിരോൻ അനന്തിരോൻ എന്നു ജപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാലേ, പെണ്ണിനെ കാണത്തില്ലെന്നു വരും. ഞാൻ അന്നേ പറഞ്ഞില്ലേ, അവളൊരു മാമൂൽ വിരോധിയാ. അവൾക്കു് രാജ്യകാര്യം രാജ്യകാര്യം! രാജ്യകാര്യം! ഈ ആലോചന ഇനിക്കറിയാമ്മേലാ എന്തായീ രാജ്യകാര്യമെന്നു്. ആ പത്രാധിപരുടെ പണപ്പിരിവുകാരൻ ഇവിടെ വന്നില്ലേ? അപ്പൊത്തൊടങ്ങി. "അമ്മേ അച്ഛനോടുപറഞ്ഞാട്ടേ, കുറെ പണം കൊടുക്കാൻ കുറെ പണം കൊടുക്കാൻ" എന്നു്. ഞാനിവിടത്തോടൊന്നും മിണ്ടിയില്ല. ദേ, ഇപ്പോഴല്യോ, അവൾ സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപക്കു് നൂറുരൂപ കൊടുത്തയച്ചിരിക്ക്യാ"

എന്നുള്ള അത്ഭുതകരമായ വാർത്താശകലവും കൊണ്ടാണു് മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ അന്നു വൈകുന്നേരം ഭർത്തൃസമീപം എത്തിയതു്. ഈ ആവേശജനകമായ വാർത്തകേട്ടു് തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവവർകൾ പെട്ടെന്നു കസാലയിൽ നിന്നു എഴുന്നേററു.

"എന്തായിതു്! അവൾക്കെവിടുന്നാ പണം? അവളോടാരാ പറഞ്ഞതു് പണമയയ്ക്കാൻ? അവളുടെ മേൽ-വിലാസത്തേലാ? സകലതും തകരാറായി. രാജദ്രോഹം! രാജദ്രോഹം! രാജദ്രോഹം! അവളെവിടെ ആ അസത്തു്? ഗവണ്മെൻറിൽ നിന്നും ഇതു വല്ലതുമറിഞ്ഞാൽ വീട്ടുകുളം കോരിപ്പോകയില്ലേ?"

മഹാ. ലക്ഷ്മി.—പിന്നേ, ഒരുകാര്യമുണ്ടു്. പരസ്യമായിട്ടൊന്നുമല്ല. നമ്മുടെ എഫ്. എം.എസ്സ്. ഡാക്ടരേ

അയാളും നൂറുരൂപ കൊടുത്തുവത്രെ. അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാധവി ഇവിടെ ഓടിവന്നു് അവളുടെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന നൂറുരൂപാ രാധവഴി ആ പണപ്പിരിവുകാരനെ ഏല്പിച്ചു.

കർത്താവ്—അവനേതാ? എവിടത്തുകാരനാ? അവനെ എങ്ങനെ വിശ്വസിക്കാം?

മ. ല. അ.—എന്തോ! ഇനിക്കൊന്നും രൂപമില്ല. അവൾ ഒരു തുമ്പുമില്ലാതെ ചക്രം ചെലവാക്കുന്നവളാ! അവളുടെ ഇഷ്ടമനുസരിച്ചു രൂപകൊടുക്കാൻ ഒരു കാരണവരും തയ്യാറാ. നമ്മുടെ മഹേശ്വരൻ— അവനാ രൂപാ കൊടുത്തതത്രെ.

കർത്താ.—ഈകപ്പാടെ നിങ്ങടെ കുടുംബക്കാരെല്ലാം കൂടെ നമ്മെ വെഷമിപ്പിക്കുമെന്നാ തോന്നുക. അല്ലേലേ, ആ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയോട് അവൾക്ക് ഇത്ര കൂടുതൽ പ്രതിപത്തിയെന്താ? അയിളൊരു രാജദ്രോഹി! അയിളെ. ആരെങ്കിലും സഹായിക്കോ? പൊന്നുതമ്പുരാൻ ഇതു വല്ലതും കല്പിച്ചറിഞ്ഞാൽ—

മ. ല. അ.—അല്ലേ! അവൾക്ക് രാമകൃഷ്ണപിള്ളയോടു ഏതുവിധത്തിലോ അത്രവളരെ പ്രതിപത്തിയാ. അതുപോലുള്ള ഒരു പ്രതിപത്തിതന്നെ ആ പണപ്പിരിവുകാരനോടും. അവൾ അന്വേഷിച്ചുവത്രെ. അയിടെ പേരു കേൾക്കണ്ടേ? വിജയശീലൻ—

കർത്താ.—ഏതു ചൂലനോ ആകട്ടെ.

മ. ല. അ.—അല്ലേ! അയിളൊരു ബീ ഏ ക്കാരനാ! എന്നയാൾ പറഞ്ഞു.

കൎത്താ.—(ആശ്ചൎയ്യത്തിൽ) ഉവ്വോ? അത്രുവ്വോ ആ പണ്ടാറപ്പിരിവുകാരൻ ബീ എ ക്കാരനോ? ഹെയ് അസംബന്ധം, അയാളെക്കണ്ടിട്ട് അങ്ങനെ ഇനിക്ക് തോന്നിയില്ല.

മ. ല. അ.—ഇവിടത്തേയ്ക്കു തോന്നിയില്ലാന്നു വച്ചു അയിള് ബീ എ ജയിച്ചില്ലാന്നോ. ഇവിടത്തേക്ക് എല്ലാം ഒരു മുൻദ്വേഷ്യമല്ലോ. അല്ലേലേ വീട്ടിൽ വന്നു കയറിയ ആ കൊച്ചനെ ഇങ്ങനെ വഴക്കുപിടിച്ച് അയയ്ക്കുമായിരുന്നോ?

കൎത്താ.—ഹെയ്, ലക്ഷ്മ്യമ്മേ, ഭഗവതിയാണസത്യം ഞാനൊരു വഴക്കും പിടിച്ചില്ല. അയിള് പത്രാധിപരെപ്പററി അത്ര കവിഞ്ഞു സംസാരിച്ചു. അത്രയ്ക്കൊന്നും ഇല്ലെന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞു വെന്നേ ഉള്ളൂ. അല്ലേൽ, അത്രയ്ക്കെന്താ? അയിളങ്ങു പിണങ്ങിപ്പിരിഞ്ഞെങ്കിലേ അങ്ങുപൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ. നമുക്ക് ഇവനെയൊക്കെക്കൊണ്ടു എന്തെടുക്കാനാ?

മ. ല. അ.—നമുക്കൊന്നിനുമല്ല. പക്ഷേൽ, പെണ്ണിന് അവനോട്ട് എന്തോ ഒരു പ്രത്യേകപ്രതിപത്തി തോന്നിപ്പോയി.

കൎത്താ:—എന്റെ ലക്ഷ്മീമ്മേ, അസംബന്ധങ്ങൾക്ക് ഒട്ടൊരു നിരപ്പൊക്കെ വേണ്ടേയോ? ഒരു എങ്ങാണ്ടൊക്കാരൻ, ഒരു ഊരും പേരുമില്ലാത്തവൻ വീട്ടിൽ വന്നു കയറി. അവനെന്തോ അസംബന്ധങ്ങൾ ഇവിടെ വിളമ്പി. അവന് ഞാനൊരാട്ടുകൊടുത്തു. അവനങ്ങുപോയി. എന്താ, എന്താ പറയുന്നതു്? അവനോട്ട് നമ്മുടെ മകൾക്ക് ഒരു പ്രതിപത്തിയുണ്ടായി എന്നോ? എന്താ, ഇതു ലോകമല്ലേ? ഇങ്ങ

നെയൊരേർപ്പാടു് ഈ ലോകത്തെങ്ങാനും കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?

മ. ല. അ:—അല്ലേ! ഇതാ ദുരിതപ്രണയം എന്നും മററും പറയുന്നതു്!

കത്താ:—നിങ്ങടെ കുടുംബക്കാരുടെ ഈ 'ദുരിതപ്രണയ' മൊന്നും എനിക്കു കേൾക്കണ്ടാ. ആ, ധിക്കാരിയായ ചെറുപ്പക്കാരനെ വല്ലവരും തല്ലി എല്ലൊടിച്ചുവിട്ടിരിക്കും എന്നാ എനിക്കു തോന്നുക. അവനോടു് ദുരിതപ്രണയം തോന്നിപ്പോയി അത്രേ! നമ്മുടെ ആ മകൾ ഇംഗ്ലീഷുലേഡി, വംശത്തിനും നാട്ടിനും ചീത്തപ്പേരുണ്ടാക്കി.

മ. ല. അ:—ആട്ടെ; നമുക്കു് ഒരു കുഞ്ഞല്ലേ ഉള്ളൂ. അവളുടെ ഇഷ്ടംപോലുള്ളവനെ വിവാഹം കഴിച്ചുകൊടുത്തേയ്ക്കാം. പിന്നെന്താ. അതു പരിഷ്കാരത്തിനും യോജിക്കും.

കത്താ:—എന്താഹേ, നിങ്ങളെന്തായിപ്പറക? അവളെ വിവാഹം കഴിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ആളെ നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞു. കുഞ്ഞിരാമനെ,

മ. ല അ:—എൻെറജമാനേ, ഒന്നാമതു്, കുഞ്ഞിരാമൻ അവളെ കൈക്കൊള്ളുകില്ല.

കത്താ:—അതെന്താ?

മ. ല. അ:—കൊച്ചു കത്താവിനെപ്പററി അവൾക്കു് വലിയൊരു പുഛരസമാണുള്ളതെന്നു് അവൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. രണ്ടാമതു്, അവൾക്കു് പരമാത്മാവിൽ ഇഷ്ടവുമില്ല.

കത്താ:—അതുതന്നെ, പെൺകുട്ടികളുടെ അഭിപ്രായം ആദരിച്ചു വിവാഹം കഴിപ്പിക്കാൻ നടന്നാലേ,

മുമ്പറഞ്ഞവിധത്തിലുള്ള 'ദുരിതപ്രണയ'ങ്ങളുമായിരിക്കും ഫലം.

മ. ല. അ:—അതെന്തോ? അതൊന്നും ഇനിക്കു രൂപമില്ല. അവിടത്തോട്ട് ഇനിക്ക് ഇത്രയും ഒരപേക്ഷയാ ഉള്ളതു്. അടുത്തതായി തിരുവനന്തപുരത്തു പോകുന്നുണ്ടല്ലോ. അപ്പോ, ഈ വിജയശീലൻ, ഏതാ എന്താ എന്നൊക്കെ ഒന്നന്വേഷിച്ചാൽ വേണ്ടില്ല. നമുക്ക് അത്രവളരെ താല്പര്യമൊന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. തരക്കേടില്ലാന്നുണ്ടെങ്കിലേ. അവനൊരു ബി. എ-ക്കാരനല്ലാ?

കർത്താ:—അതെങ്ങനാ? അവൻ നാടുകടത്തപ്പെട്ട ആളിന്റെ ആളല്ലാ?

മ. ല. അ.—ഹെയ്, അതു സാരമില്ല. പത്രാധിപക്ക് സിദ്ധിച്ച അനുഭവംകൊണ്ടു് അവൻ നല്ലപാഠം പഠിച്ചിരിക്കും. ഇല്ലേൽതന്നെ, അവനെപ്പററി കുറുപ്പു ഡാക്ടർ പറഞ്ഞു ഞാൻ ചിലതൊക്കെ കേട്ടു. അവൻ പത്രമാപ്പീസ്സിലെ ജോലിക്കാരനൊന്നുമല്ല. പത്രംവക വരിസംഖ്യ ലഭിക്കുന്നിടത്തോളം ഏൽപ്പിക്കാം എന്നു കരുതി ഒരു സഹായത്തിനു മാത്രം തിരിച്ച ആളാ. അയാളുടെ ശ്രമമെല്ലാം വിഫലമായില്ലേ? ഇനിയും പഴയ അഭിപ്രായം വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമോ? ഇല്ലെന്നാ ഇനിക്കു തോന്നുക. ആട്ടെ; അതേതായാലും, ഒരന്വേഷണം മാത്രം നടത്തിയാൽ മതി. അവനോടു് അധികാരസ്ഥർക്കു് വല്ല നീരസവും തോന്നിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ

അതൊക്കെ ഇവിടുന്ന വിചാരിച്ചാൽ മാറും. നിവൃത്തിയുള്ള പക്ഷം, അവനൊരു സക്കാരുദ്യോഗം തന്നെ വാങ്ങിക്കൊടുത്താലും തരക്കേടില്ല.

കത്താ.—ഹൈയ്, ഈ പെണ്ണുങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിഷമിച്ചു! നമ്മുടെ സ്നേഹിതന്മാർ, പരിചയക്കാരർ ഇങ്ങനെ അനവധി പേരുണ്ടു്. അവരിൽ ആരെപ്പററി ആയിരുന്നെങ്കിലും ഇങ്ങനെയൊരന്വേഷണം ആകാമായിരുന്നു. ഇപ്പോഠം വന്നുചേന്നിരിക്കുന്നതു് ഒരു എങ്ങാണ്ടോകാരനെ അന്വേഷിക്കണം എന്നാണു്! അവനു ഉദ്യോഗവും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണമത്രേ!

തന്റെ പ്രിയ ഭാഗിനേയനായ മി. കുഞ്ഞിരാമൻ കത്താവിനെക്കൊണ്ടു് വിവാഹംചെയ്യിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പുത്രിക്കു് വേണ്ടി അവളുടെ മാതാവു നടത്തിയവാദം, കത്താവദ്ദേഹം പുച്ഛരസംകലന്ന ശ്രദ്ധയോടെ മാത്രമാണു് ശ്രവിച്ചതു്. എങ്കിലും രാജ്യം ഒട്ടാകെ ഒരു ക്ഷോഭമുണ്ടാക്കിയ സംഭവത്തിന്റെ മാറെറാലി, തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഉത്തരഭാഗങ്ങളെ എങ്ങനെ ബാധിക്കുന്നു എന്നതിനെപ്പററി അധികാരസ്ഥാനങ്ങളെ അറിയിക്കേണ്ട ചുമതല അദ്ദേഹത്തിനു് ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ „ചുമതല നിർവഹിക്കുവാൻ രാജധാനിയിലേക്കു് പോകുന്നതു് നിമിത്തം പ്രിയപത്നിയുടെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ച ഒരു അന്വേഷണത്തിനുകൂടെ അദ്ദേഹം കനിഞ്ഞേക്കും എന്നേ ഉള്ളൂ.

അക്കാലത്തെ രീതിയനുസരിച്ച തിരുവല്ലായിലെ വള്ളക്കടവിൽ കർത്താവദ്ദേഹം അനുചരരുമായി അന്നുരാത്രിയിലെ പ്രഥമയാമം കഴിഞ്ഞുപ്രവേശിച്ചു. അത്യന്തം മന്ദവും പ്രഭുതാപം വിളിച്ചു ചൊല്ലുന്നതുമായ വള്ളത്തിൽ സൗകര്യമായി കിടക്കേണ്ട ആവശ്യംപ്രമാണിച്ച് പകുതി ഭാഗത്തോളം അദ്ദേഹം സ്വന്തമാക്കി. അർദ്ധനൗകാവകാശിയായ കർത്താവദ്ദേഹം ആ യാനപാത്രത്തിൻെറ അപരഭാഗത്തിലേക്ക് ഒന്നു കണ്ണോടിച്ചു. പ്രഭുപ്രഭാവത്തോടുകൂടിയ ആ പ്രതാപശാലിക്കുതുല്യം ആ അർദ്ധഭാഗം മറെറാരുസ്ത്രീയും, ആ മാന്യയുടെ തല്ക്കാലസംരക്ഷകനോ പരിചാരകനോ എന്ന നിലയിൽ ഒരു യുവാവും ഏറെറടുത്തിരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. വള്ളത്തിലെ കടലയ്ക്കാവിളക്ക്,. ഒന്നു പ്രകാശിച്ചപ്പോൾ നടുപ്പടിയിൽ ഇരിപ്പായ കർത്താവദ്ദേഹം അപരഭാഗസ്ഥനായ യുവാവെ ഒന്നുനോക്കി. "അല്ലല്ലാ! ഇതാരാ! മി. മുചുകുന്ദൻനായരല്ലേ? എങ്ങട്ടാഹേ?!" എന്നു ദയാപുരസ്സരം ചോദിച്ചു.

മുചുകുന്ദൻനായർ.— അദേജമാനെ, ഞാൻതന്നെയാ. തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു പോകുന്നു. ഈ അമ്മച്ചി അവിടെ പെരുന്താന്നിയിൽ ഒരു ഭവനത്തിൽ എത്തുന്നതുവരെ പ്രത്യേകചുമതലയിലാ.

കൂട്ടതലായി ആരേയും പ്രതീക്ഷിക്കാനില്ലാതിരുന്നതിനാൽ, രാത്രി മണിഒൻപതായതോടുകൂടി വള്ളം സ്വാഭാവികമായ ക്രൂർമ്മഗതി ആരംഭിച്ചു. യുവാവോടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്ന വൃദ്ധ എന്തോമനഃക്ലേശത്താലോ ശരീരക്ഷീണത്താലോ നിദ്രാവശഗയായി. ഇങ്ങനെ ഒരു തക്കംലഭിച്ചതോടെ മുചുകുന്ദൻനായർ പ്രഭുവരന്റെ

ആഢ്യാസനത്തിന്ന വളരെ അടുത്തായി കപടാചാരം കാട്ടി നിലകൊണ്ടു.

കത്താ.—ആരാ ആ സ്ത്രീ? ഒരു വല്യമ്മ?

മുച്ചു.—അല്ലേ, യജമാനന്റെ വല്യമ്മയോ? (താഴ്ന്നസ്വരത്തിൽ) അവൾക്ക അത്ര പ്രായമൊന്നുമില്ല. അമ്പതിനോടടുക്കുന്നതേയുള്ളു.

കത്താ.—എന്താ, മി. നായരേ, അവരുടെ ജാതകം ഇവിടെ ആരാ ആവശ്യപ്പെട്ടതു്? അതല്ല, ആ സ്ത്രീ ഏതാ?

മുച്ചു.—തിരുവതാംകൂറിലെ എല്ലാ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട താലൂക്കുകളിലും ബന്ധുഭവനങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു വീട്ടിലെ അംഗമാ, ആ സ്ത്രീ. തൽക്കാലത്തേയ്ക്കു് കമ്പനാട്ടു സ്വദേശി എന്നുപറയാം. എന്നാൽ തിരുവല്ല, അമ്പലപ്പുഴ, ചേർത്തല വൈക്കം എന്നു തുടങ്ങി ദക്ഷിണധ്രുവപൎയ്യന്തം ഉള്ള സകല താലൂക്കുകളിലും അവർക്ക സ്വന്തക്കാരും ബന്ധക്കാരും ഉള്ളവരാ. മനങ്ങോട്ടു് കുടുംബത്തിലെ കാരണവരുടെ ഇളയസഹോദരി.

കത്താ.—എന്നിട്ടിപ്പോൾ എങ്ങട്ടാ പോവ്ക.

മുച്ചു.—അല്ലാ മുമ്പു് ഞാൻ പറഞ്ഞല്ലോ. തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു്.

കത്താ.—എന്തിനാ, തിരുവനന്തപുരത്തു്?

മുച്ചു.—തിരുവനന്തപുരത്തു മകൻ കാളേജിൽ വായിക്കുകാ. അവിടായിരുന്നു, താമസം. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അല്പം ബന്ധം ഉണ്ടു്. വല്യമ്മ ആങ്ങളയുടെ ഭാൎയ്യയുടെ പ്രസവം സംബന്ധിച്ചു് സ്വന്തദിക്കിൽ എത്തിയതാ. അങ്ങനെ മടങ്ങുകാ.

കർത്താ.—എന്താ, ആ സ്ത്രീ ഇത്രവേഗം ഉറക്കമായതു്? ശരീരക്ഷീണം നിമിത്തമായിരിക്കാം.

മൂപ്പക.—അല്ല, അങ്ങനെ വരാൻ തരമില്ല. മനസ്സിനു് എന്തോ അല്പം മങ്ങലുകൾകാണും.

കർത്താ.—അതെന്താ? കേൾക്കട്ടെ.

മൂപ്പക.—(സ്വരംതാഴ്ത്തി) മകളെന്നുപറഞ്ഞതു് ഗിരിജാഭായി എന്നൊരു പെരുപ്പക്കാരിയാ. കാളേജിൽ എഫ് ഏ ക്ലാസ്സിൽ വായിക്കുവാ. അത്രനല്ല കൂട്ടത്തിലല്ല. ആശാസ്യമല്ലാത്ത ചില കൂട്ടുകെട്ടുകളോ കുടുംബസ്ഥിതിക്കു് അനുകൂലമല്ലാത്ത ചില പെരുമാററങ്ങളോ ഒക്കെയാണെന്നു് കാരണവക്കു് തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്നു് ആരോ എഴുതിഅയച്ചു. അതുകൊണ്ടു് അത്തരം കൂട്ടുകെട്ടുകളിൽനിന്നു മകൾ പിന്മാറാത്തപക്ഷം പഠിത്തച്ചെലവിലേക്കു് പണം അയച്ചുകൊടുക്കില്ല എന്നു് കാരണവർ പെങ്ങളോടു് പറഞ്ഞുവിട്ടിരിക്യാ. എന്നാലോ മകളുടെസ്വഭാവം—,

അർദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ചു നായർ സ്ത്രീ കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കു് ഒന്നു നോക്കിയശേഷം തുടർന്നു:—

"സ്വഭാവം തള്ളയ്ക്കു് നല്ലപോലെ അറിയാം. അതുകൊണ്ടുള്ള മനഃക്ലേശമായിരിക്കാം."

കർത്താ.—എന്താ ഇങ്ങനെ ഇത്രവലിയ രഹസ്യവും അവ്യക്തവും ആയി സംസാരിക്കുന്നതു്? സംഗതിയെന്താ? ഏതാ കുട്ടി? കുഴപ്പമെന്താ?

മൂപ്പക.—എന്തോയെജമാനനേ, എനിക്കൊന്നും അത്ര വിശദമായി രൂപമില്ല. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ശിഷ്യൻ ഒരു വിജയശീലൻനായരു

ണ്ടത്രേ. പത്രവർ പിരിക്കാൻ നാടൊട്ടുക്കു് അലഞ്ഞ ഒരു വിദ്വാൻ. അയാളുമായിട്ടാ ഗിരിജാഭായിക്കു കൂട്ടുകെട്ടു്. കൂടാതെ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി സ്ത്രീയും ഉണ്ടത്രേ. സ്ത്രീസമാജമെന്നും മററും പറഞ്ഞു് അങ്ങനെയും നടക്കാറുണ്ടത്രേ. ആവോ ഇനിക്കൊന്നും അത്ര രൂപമില്ല.

മുചുകുന്ദൻനായരുടെ ഈ പുതിയ വിജ്ഞാനവിതരണം കൎത്താവദ്ദേഹത്തെ അത്യന്തം അസ്വസ്ഥനാക്കി. അദ്ദേഹം കേട്ടതു് പരമാൎത്ഥമാണെങ്കിൽ അനന്തരപരിപാടികൾ കേവലം അസ്വസ്ഥങ്ങളായിരിക്കുകയേ ഉള്ളു എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. രാജദ്രോഹകുററത്തിനു് ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട ഒരാളിന്റെ ശിഷ്യനാണു് വിജയശീലൻനായർ എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് അറിയാം. എന്നാൽ അയാളെ സ്വന്തംപുത്രിയുടെ വരനായി സ്വീകരിക്കുന്നതിന്റെ ഔചിത്യംകൂടെ നിശ്ചയിക്കുവാനാണു് അദ്ദേഹം തിരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. പക്ഷേ, വിജയശീലനെ രാജപക്ഷീയനാക്കി, ഭഗീരഥശ്രമം നിർവ്വഹിച്ചെങ്കിലും മാററാം. എന്നാൽ അയാൾക്കു് ഗിരിജാഭായിയോടു് വല്ല പ്രത്യേകപ്രതിപത്തിയും ഉള്ളപക്ഷം, തന്റെ ഉദ്യമം ഒരു പരിപൂർണ്ണ പരാജയമായി കലാശിക്കുകയില്ലേ എന്നായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംശയം. ഏതായാലും, തിരുവനന്തപുരത്തു് എത്തി തന്റെ അനന്തിരവനായ കുഞ്ഞുരാമൻകൎത്താവിനോടു വേണ്ടവിധം ആലോചിച്ചശേഷം മാത്രമേ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ എന്തെങ്കിലും തീർച്ചചെയ്യാവൂ എന്നു അദ്ദേഹം അവസാനമായി തീരുമാനിച്ചു. ഉറക്കം വരുന്നു എന്ന നാട്യത്തിൽ ആ സംഭാഷണം അവസാനിപ്പിക്കുകയുംചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൯

സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ മേൽ നിപതിച്ച ബന്ധനഹസ്തസംഭവം കഴിഞ്ഞ് ഉദ്ദേശം രണ്ടു വാരം അവസാനിച്ചു. മനോഹരമായ ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തെ മന്ദാരമംഗലം ഭവനത്തിൽ കാളേജു വിദ്യാർത്ഥിനിക്ക് ഒഴിച്ചു കൊടുക്കപ്പെട്ട പഠിപ്പുമുറിയിൽ ശോകസങ്കലിതമായ മുഖഭാവത്തോടെ ഒരു യുവാവു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. സ്വന്തമായ യാതൊരു നിരാശയോ നഷ്ടമോ നേരിട്ടിട്ടില്ല എങ്കിലും, തന്റെ ആദർശമൂർത്തിയായ ഒരു വീരപുരുഷൻ വഞ്ചിനാട്ടിനു അപരിഹാര്യമായ ഒരു മഹാനഷ്ടം എന്ന നിലയിൽ ബഹിഷ്കൃതനായതിൽ ആ യുവാവിനുള്ള ഖേദം മുഖത്തെ ഓരോ മാംസപേശിയിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നു. തുറന്നു കാണപ്പെട്ട വാതിലിനുള്ളിൽ യുവാവ് കടന്ന് കസാലയിൽ ഇരുന്നതേയുള്ളൂ. ഉടൻ തന്നെ ആ ഗൃഹകക്ഷ്യയുടെ ഉടമസ്ഥയായ തരുണി ആ വരാന്തയിൽ എത്തി. ദൃഢപരിചയം സിദ്ധിച്ച് പ്രത്യക്ഷമായ പ്രേമപ്രകടനം ഒന്നും തന്നെ കഴിയാത്തവിധത്തിൽ ഒരു ചെറിയ അന്തരം പരിപാലിക്കുന്ന യുവവരൻ ജീവിതസർവസ്വമായി ഗണിക്കുന്ന തരുണിയെ കണ്ടതോടെ പറയുകയാണ്:

"കഷ്ടം! എന്താ ചെയ്യുക! ദുർവ്വിധി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ ഇങ്ങനെ നിശ്ശേഷമായി തകർത്തു കളഞ്ഞു. അന്യായബോധം തിരുവിതാംകൂർ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇനി പ്രവർത്തിതമാകുകയില്ല. ദിവാൻജിമാരുടെ,

വിശേഷിച്ചു്, ഈ നാട്ടിനോട യാതൊരു താല്പൎയ്യവുമില്ലാത്ത ദിവാൻജിമാരുടെ ഭരണംകൊണ്ടു് ഇതിലപ്പുറവും സംഭവിക്കും."

യുവതി—വെറുതെ ദിവാൻജിമാരെ കുററം പറഞ്ഞിട്ടു കൊണ്ടായോ? നമ്മുടെ നാട്ടിൽ വൎദ്ധിച്ച ഒരു ജനശക്തി ഭരണകാൎയ്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു് എപ്പോഴും ചോദ്യം ചെയ്യാനുണ്ടു് എന്നു തെളിയിച്ചു കൊടുത്താൽ മാത്രമേ ഇത്തരം അഹിതസംഭവങ്ങൾ മേലാലെങ്കിലും നടക്കാതിരിക്കയുള്ളു.

യുവാവു്—അതിലേക്കുള്ള ഭാഗ്യം നമ്മുടെ രാജ്യത്തിനു ഇതേവരെ സിദ്ധിക്കുകയുണ്ടായില്ല. തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു കാലത്തു് പൊതുജനശക്തി നിഷേധിക്കാൻ വയ്യാത്തവിധം ശക്തി പ്രാപിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ, ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ആധിപത്യം നാട്ടിലെങ്ങും സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതോടെ മഹാരാജാക്കന്മാരെ അവർ തന്നെയാണു നിയന്ത്രിക്കുന്നതു്. അഥവാ അവരുടെ തൃപ്തിയോ, തൃപ്തികേടോ മാത്രമേ ഇവിടത്തെ ഭരണാധികാരികൾ കാൎയ്യമായികരുതുന്നുള്ളു.

യുവതി—ആ സ്ഥിതിക്കു് ആ ഇംഗ്ലീഷു പ്രതാപം അഥവാ ബ്രിട്ടീഷു് ഗവന്മെൻറു് ഇന്ത്യവിട്ടു പോകുന്നതോടുകൂടി മാത്രമേ ഇനിയും തിരുവിതാംകൂറിനു സ്വാതന്ത്ര്യം സിദ്ധിക്കയുള്ളു എന്നു പറയണമല്ലോ

യുവാവു്—തീൎച്ചയായും അങ്ങനെ തന്നെ. ഭഗവാനെ, അങ്ങനെയൊരുകാലം നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ ഉണ്ടാകുമോ?

യുവതി—ഉണ്ടായിക്കൂട എന്നില്ല, എന്നാൽ അങ്ങനെയൊരുകാലം വരട്ടെ എന്നു കരുതി നാം സമാധാ

നമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതുകൊണ്ടായില്ല ഞങ്ങ ളുടെ ചെറിയൊരു സംഘമുള്ള വിവരം അറിയാ മല്ലോ. ഞങ്ങളിൽ ചിലക്ക് ഒരു അഭിപ്രായം ഇല്ലാതല്ല തിരുവിതാംകൂറിലെ ജനാവകാശപ്രശ്ന സനങ്ങളെ പുറമേയുള്ള ജനങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ കൊണ്ടുവരണമെന്നു ഞങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നു.

യുവാവ്—ഞാനും ഏകദേശം ആ വിധത്തിൽ ഒരു സംഘം ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നുതന്നെ കരുതുന്നു. ഇവിടെ ഭരണകർത്താക്കൾ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന വികൃതി കൾ പരിഷ്കൃതലോകത്തിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടണം. അതിലേക്ക് ഒരു സംഘം സ്ഥാപി ച്ചാൽ അതിൽ വേണ്ട വിധം പ്രവർത്തിക്കാൻ എത്ര പേർ കാണും?

യുവതി—അധികം ആളുകൾ ആവശ്യമില്ലല്ലോ. എന്റെ ഒരു സഖിയുണ്ട്, അവൾ എപ്പോഴും രാജ്യകാര്യപ രമായ അഭ്യുന്നതി നമ്മുടെ നാട്ടിനു സിദ്ധിക്കണ മെന്നു വാദിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലാണ്. എന്നാൽ ഈ യിടെ അവളുടെ വിവാഹം നടക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

യുവാവ്—എന്നാൽ പിന്നെ വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നവരിൽ നിന്നു ഇമ്മാതിരി കാര്യങ്ങ ളിൽ നമുക്ക് വളരെ സഹായങ്ങൾ ലഭിക്കുമോ എന്നു സംശയമാണ്.

യുവതി—അങ്ങനെ സംശയിക്കേണ്ട കാര്യമില്ല എന്റെ സഖി വിവാഹജീവിതത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു എന്നു വച്ചു പൊതുവേ സിദ്ധിക്കാവുന്ന യാതൊരുൽക്ക ർഷവും വേണ്ട എന്നുവയ്ക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലല്ല.

യുവാവ്—അല്ല, സഖിയുടെ വിവാഹജീവിതത്തെപ്പററി ഇപ്പോഠം പറയുന്നു. ഇതുപോലെ 'സഖിയുടെ സഖി'യും അമ്മാതിരിയുള്ള ഒരു ജീവിതത്തിൽ ചാടിപ്പോയാൽ പിന്നത്തെ കഥ എന്തായിരിക്കുമോ ?

യുവതി—അങ്ങനെ ചെന്നു ചാടാതിരിക്കുന്നേടത്തോളം കാലം അതു ഭയപ്പെടേണ്ട ആവശ്യം ആക്കും ഇല്ലല്ലോ.

യുവാവ്—അതു് മറെറാരു വിധത്തിൽ വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കുന്നതുവരെ അത്തരം ധാരണകഠക്കാവശ്യമില്ല. എന്നാൽ അങ്ങനെ വ്യക്തമാകുമ്പോഠം പിന്നെ അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടും കാൎയ്യമില്ല.

യുവതി—എന്നെ സംബന്ധിച്ച് എല്ലാം വ്യക്തമായിത്തന്നെ ബോധപ്പെട്ടു. അമ്മ നാട്ടിൽ നിന്നും മടങ്ങിയെത്തിയിട്ടുണ്ടു്.

യുവാവ്—ഇവിടെ ഉണ്ടോ? എന്താ?

യുവതി—ഇപ്പോഠം ഇവിടെ ഇല്ല. അമ്മയ്ക്കു് എന്നോടു അതിരുകടന്ന വാത്സല്യമുണ്ടു്. പക്ഷേ അമ്മ നിസ്സഹായ. കാരണവരുടെ ശാസനങ്ങഠം അക്ഷരംപ്രതി അനുഷ്ഠിക്കാതെ ഞങ്ങഠംക്കു് നിവൃത്തിയില്ല. ഞാൻ പഠിത്തം തുടരുന്നപക്ഷം സമുദായകാൎയ്യങ്ങളിലോ രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളിലോ യാതൊരു പ്രവൎത്തനത്തിനും ഇറങ്ങുന്നതായി അമ്മാവൻ കേഠംക്കരുതു് എന്നാണു് ആ ശാസനം.

യുവാവ്—അതേ, അക്കാൎയ്യങ്ങളെല്ലാം അമ്മാവൻെറ ശ്രദ്ധയിൽ എത്താതെ നിർവ്വഹിക്കണം അത്രതന്നെ!

യുവതി—ഹൊയ്; അത്തരം ഒരു ഭീരുത്വത്തിനു ഞാനാളല്ല. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു രാജ്യസേവനം കൊണ്ടു് എന്താണു് ഫലം?

യുവാവ്—അതല്ല ബുദ്ധിശക്തിയുടെ ലക്ഷണം. രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ എപ്പോഴും പരസ്യമായിത്തന്നെ പ്രവർത്തിക്കണമെന്നില്ല. നാം ഒരു ലക്ഷ്യം മനസ്സിൽ കരുതിക്കൊണ്ടു് അതിന്റെ പ്രാപ്തിക്കായി രഹസ്യമോ പരസ്യമോ ആയവിധം വേണ്ട പ്രവർത്തനം നടത്തുക. നമ്മുടെ വിജയം കാലാന്തരത്തിൽ സിദ്ധിച്ചുകൊള്ളും. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുദ്ദേഹത്തിന്റെ പരാജയം—അതൊരു പരാജയമാണെങ്കിൽ—അധികം പരസ്യമായ വിധത്തിലും വളരെ വ്യക്തമായും അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചു എന്നുള്ളതല്ലേ? അതിനാൽ ഞാൻ ഇത്രയും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഒരു സംഘം സ്ഥാപിക്കണം. **വഞ്ചി ധർമ്മസംഘം** എന്നായിരിക്കട്ടെ പേരു്. ആ സംഘത്തിൽ അംഗങ്ങൾ ആരെല്ലാമെന്നോ സംഘത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്തെല്ലാമെന്നോ ആരും അറിയേണ്ട. രാജ്യത്തെ പൊതുവേ ബാധിക്കുന്ന പീഡനങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ഇന്ത്യയിലെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സംഘാംഗങ്ങൾ ആ വസ്തുത അന്യജനങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ കൊണ്ടുവരണം. രാജ്യശ്രേയസ്സിനെതിരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ സകല ശ്രമങ്ങളും യഥാകാലം ഖണ്ഡിക്കപ്പെടണം. എന്തുപറയുന്നു ഗിരിജാമ്മ?

യുവതി—പരസ്യസംഘമോ രഹസ്യപ്രവർത്തനസംഘമോ എന്തായാലും നമുക്കു സ്വതന്ത്രമായ ഒരു ആധി

ച്ത്യം സിദ്ധിക്കണം. നമ്മെ വിദേശീയമന്ത്രിമാർ നിസ്സാരരാക്കരുതു്.

യുവാവു്—തീർച്ചയായും അരുതു്. എന്നാലേ ഇതേവരെ സംസാരിച്ചതു രാജ്യകാര്യം. സ്വന്തംകാര്യം ഇതിനിടയിൽ മറന്നുപോകരുതല്ലോ. മനുഷ്യർ എത്രമാത്രം പരോപകാരനിരതരായാലും സ്വന്തമായ കാര്യങ്ങൾ ഒഴിച്ചുനിറുത്തരുതല്ലോ. അതുകൊണ്ടു്....,

യുവതി.—(ചിരിച്ചു്) അതുകൊണ്ടു്—?

യുവാവു്.—അതുകൊണ്ടു് അക്കാര്യങ്ങളെപ്പററിയുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ കേട്ടാൽകൊള്ളാം—

യുവതി.—ഞാൻ ഒരു വിദ്യാത്ഥിനി. മുമ്പു് പറഞ്ഞതുപോലെ രാജ്യകാര്യങ്ങൾ ഏതുവിധമെല്ലാമായാലും സ്വന്തം കാര്യം നിണ്ണയിക്കുന്നതിനു ഞാൻ അശക്തയാണു്.

യുവാവു്.—അതേ, ആ അശക്തിയോ, ശക്തിയോ ഏതാണുള്ളതെന്നു എനിക്കറിയണം. അശക്തി ചിലപ്പോൾ ഗുണകരമായേക്കാം—ശക്തിയാകട്ടെ എതിത്തു നിൽക്കാനുംമതി.

യുവതി.—എന്നാലെനിക്കു് അശക്തിയുമില്ല, ശക്തിയുമില്ല. ഞാൻ അക്കാര്യങ്ങളെപ്പററി—,

യുവാവു്.—ഇല്ല, അക്കാര്യങ്ങളെപ്പററിയാണു് അറിയേണ്ടതു്. ജീവിതം, നാം ഉദ്ദേശിക്കുംപോലെ അത്ര മൃദുമനോഹരമല്ല.

യുവതി.—മൃദുവും മനോഹരവും ആക്കാനല്ലേ മനുഷ്യരുടെ ശ്രമം? ആ ശ്രമത്തിൽ പക്ഷെ, നാം ജയിക്കും. പക്ഷേ തോൽക്കും.

യുവാവ്.—തോൽവി എന്തെന്നു ഞാനറിഞ്ഞിട്ടില്ല. വെറും ഒരു പണപ്പിരിവിനു ഇറങ്ങിയിട്ടുപോലും ദൈവാധീനത്താൽ തോൽക്കുകയുണ്ടായില്ല. 'മഹത്തെ' ഏൽപ്പിക്കാൻ അഞ്ഞൂറുരൂപയോളം എൻെറ കൈവശം വന്നുചേൎന്നു.

യുവതി.—ആ പണം ഉടനേ അവിടെ എത്തിച്ചു കൊടുക്കേണ്ടേ? അതല്ലേ, നമ്മുടെ ചുമതല?

യുവാവ്.—ശരി; പക്ഷേ, സാങ്കേതികമായ ഒരു തടസ്സമുണ്ട്. ഈ അഞ്ഞൂറുരൂപയിൽ നൂറുരൂപ ഒരു സ്ത്രീ ഏൽപ്പിച്ചതാണ്. അവളുടെ ഭൃത്യമുഖേന പേരു മാത്രമേ എനിക്കറിവാൻ സാധിച്ചുള്ളു. ശ്രീ മാധവിഅമ്മ എന്നു്.

യുവതി.—എവിടത്തെ സ്ത്രീ?

യുവാവ്.—വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരിയാണു്.

യുവതി.—ഈ വിശേഷപ്പെട്ടപേരു് ഒരു സ്ത്രീക്കേ ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളു. അതു് ഒരു വിശേഷപ്പെട്ട ആളിൻെറ പുത്രി എന്ന നിലയിലുമാണു്.

യുവാവ്.—ആരായിരിക്കും, അതു്?

യുവതി,—ഇനിക്കുതോന്നുന്നു, തിരുനീലകണ്ഠൻ കൎത്താവഹത്തിൻെറ മകളായിരിക്കും എന്നു്. ശ്രീ മാധവിയമ്മ എന്നും ആ ഒരാളിനെപ്പററിമാത്രമേഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളു തിരുവല്ലായിൽ വച്ചല്ലേ, കിട്ടിയതു്?

യുവാവ്.—അതേ; പക്ഷേ, ആരാ കൎത്താവോ? കൎത്താവും കൎമ്മവും ഒന്നും എനിക്കു് രൂപമില്ല. ആ യുവതി കൊടുത്തയച്ചതുക ഏതു വിധത്തിലാണു്.

അവൎക്കു് ചെലവു ചെയ്യാൻ കിട്ടിയതു് എന്നെനിക്കു് അറിഞ്ഞുകൂട.

യുവതി.—ആട്ടെ, അക്കാൎയ്യം ഞാൻ അന്വേഷിച്ചു് അറിയിക്കാം.

യുവാവു്.—ഇപ്പോഴും മുൻപറഞ്ഞ അശക്തി അശക്തിയായിത്തന്നെ നില്ക്കുന്നു! ഇല്ലേ?

യുവതി.—(മന്ദഹാസത്തിൽ) ആ ശക്തി നല്ല ശക്തിയായി നില്ക്കുന്നു.

യുവാവു്.—നില്ക്കട്ടെ; നമ്മുടെ ജീവിതസാഫല്യത്തിനുള്ള മാൎഗ്ഗങ്ങൾ ഭഗവാൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടട്ടെ. ഞാൻ താമസിയാതെ ഒരു ദിവസം ഇങ്ങോട്ടു വരാം. തൽക്കാലം പോകട്ടെ.

യുവതി മൗനമായി വിഷാദത്തോടെ നിലകൊണ്ടു.

അദ്ധ്യായം ൧൦

ഗതിമാന്ദ്യത്തിന്റെ പരമാവധി പ്രദൎശിപ്പിച്ച നാട്ടുനൗകംവഴി, തിരിച്ച മൂന്നാംദിവസം തിരുനീലകണ്ഠൻ കൎത്താവദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു് കല്പാലക്കടവിൽ എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തിരവനം, പരിഷ്കൃതവിദ്യാഭ്യാസവും പരീക്ഷാവിജയവും സിദ്ധിച്ച മതിമാനം ആയ കുഞ്ഞിരാമൻകൎത്താവിന്റെ താമസസ്ഥലത്തു് ബഹുകാൎയ്യവ്യഗ്രനായ അതിഥി ചെന്നെത്തി.

അദ്ദേഹത്തെ ഭാഗിനേയൻ യഥാവിധി സ്വീകരിച്ചു സൽക്കരിച്ചു. കുളി ഊണു മുറുക്ക് മുതലായവയ്ക്കു ശേഷം ചെറിയൊരു വിശ്രമമെന്ന നിലയിൽ തുടങ്ങിയ നെടിയുറക്കം കഴിഞ്ഞു കർത്താവദ്ദേഹം ആഗമനോദ്ദേശങ്ങളിൽ പരമപ്രധാനമായ ഒരു കൃത്യം നിർവഹിക്കാൻ പ്രത്യേകവേഷവിധാനങ്ങളോടെ തിരിച്ചു.

'ശ്രീശങ്കരൻതമ്പി' എന്ന നാമധേയം അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യാങ്കണത്തിലെ ഒരു വാടാവിളക്കായിരുന്നു. മുപ്പതിൽപ്പരം വർഷക്കാലമായി ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ അവിച്ഛിന്നാധാരമായ പ്രസാദത്തിനു പാത്രീഭവിച്ച കൊട്ടാരംമാനേജർ; അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമക്ഷത്ത് സകല സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ശിരസ്സു നമിച്ചുപോന്നു. അസാധാരണമായ ബുദ്ധിശക്തിയും, സ്ഥിരോത്സാഹവും, നയതന്ത്രവൈഭവവും മുഖേന, രാജകീയപ്രസാദത്തിനു യാതൊരു വിഘ്നവും തട്ടിക്കാതെ ഈ പ്രഭുവരൻ അസാധാരണമായ കൗ[illegible]രപദവിയിൽ എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെറിയൊരു പുഞ്ചിരിയോ, നിസ്സാരമായ കടാക്ഷമോ പോലും സുദുർല്ലഭങ്ങളായ ബഹുമതികളായി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ കരുതിപ്പോന്നിരുന്നു. സർക്കാരിനെ ഭയപ്പെടാനില്ലെന്ന ഭാവത്തിൽ സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ സേവയും സഹായവും അർത്ഥിച്ചുപോന്ന ഒരു വക ഇടപ്രഭുക്കന്മാർ അന്നു നാട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവരിൽ ഓരോരുത്തരേയുംപററി മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അവിടത്തെ രാജഗൃഹകാര്യദർശിയും നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിയുമിരുന്നു.

കർത്താവദ്ദേഹം അന്നു അമ്പലത്തിൽ ഒരു വിശേഷാൽ നേർച്ചകൂടെ നടത്തിയിരുന്നതു്, ശങ്കരൻ

തമ്പിയുമായുള്ള സംഭാഷണം യാതൊരു വിപ്രതിപത്തിയിലും കലാശിക്കരുതേ എന്നു കരുതിയായിരുന്നു. മുറപ്രകാരം, ആ പ്രഭുവരൻ, തമ്പിയദ്ദേഹത്തിന്റെ മണിമന്ദിരം വിലസുന്ന പറമ്പിൽകാണപ്പെട്ട പിലാവിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഒന്നുരണ്ടു മണിക്കൂർനിന്നു സൂര്യരശ്മിയുടെ ചൂടിന്റെ ആക്രമണസ്വഭാവം ഒരു ശാസ്ത്രജ്ഞന്റെ സൂക്ഷ്മതയോടെ പരിശോധിച്ചു. മണിക്കൂർ രണ്ടുകഴിഞ്ഞിട്ടും തന്നോടു കനിഞ്ഞു തന്നെ വിളിക്കുന്നതായി ഒരു സമാശ്വാസവും ലഭിക്കാതെ വിഷമിച്ച കർത്താവ്, കഴുത്തുചുററി താഴെയാട്ടു പാറിച്ചിരുന്ന വസ്ത്രം ഒരു വീശുപാളയാക്കുന്ന വിധം കൈയിലെടുത്തു പല വീക്ഷണകോണങ്ങളും ലക്ഷ്യമാക്കി അനവധി വന്ദനങ്ങൾ കഴിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഉദ്ദേശം മൂന്നു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ഇടത്തുകൈ മാറു ചുററിയും വലത്തുകൈ അധരനിയന്ത്രണത്തിനു സമർപ്പിച്ചും കാണപ്പെട്ട ഒരു കൊട്ടാരം കഞ്ചുകി കർത്താവിന്റെ അടുത്തെത്തി. അത്യധികമായ ആശ്വാസത്തോടെ അദ്ദേഹം വിനയാഭിനയപ്രധാനമായ നടയോടെ തന്റെ ആരാധനാമൂർത്തിയുടെ അടുത്തെത്തി.

മി. തമ്പി.— അല്ലാ! കർത്താവു് വന്നിട്ടു കുറെ അധികം നേരമായോ?

കർത്താ.—ഇല്ല, ഇല്ല, ഇപ്പോ ഇവിടെ എത്തിയതേയുള്ളു.

തമ്പി.—ആട്ടെ; അവിടങ്ങളിൽ വിശേഷം ഒന്നുമില്ലല്ലോ.

കർത്താ.—സ്വല്പം വിശേഷം ഇല്ലാതല്ല. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെ നാടു..............,

തമ്പി —ഹെയ്, ഇവിടെ അക്കാര്യങ്ങളൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും ദിവാൻജിയും നിശ്ചയിക്കുന്ന ഏതും ഇവിടെ നിന്നു യാതൊരധികാരത്തിനും ഇടവരുത്തുന്നതല്ല.

കർത്താവു്.—അതെ; ശരി; ഇല്ല. എങ്കിലും രാജ്യം ഒട്ടാകെ ഒരു വലിയ ഭ്രമകമ്പം ഉണ്ടാക്കിയ സംഭവമാ.

തമ്പി.—കർത്താവേ അക്കാര്യത്തെപ്പററി ഇവിടെ ഒന്നും പറയേണ്ട. ഇനിക്കു് അവയെപ്പററി കേൾക്കുവാൻ അവകാശവും ഇല്ല. ഗൗരവമേറിയ രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ ഈയുള്ളവനു് യാതൊരവകാശവുമില്ല. നിങ്ങളൊക്കെക്കൂടെ ശ്രമിച്ചു് ഞാൻ ഈ സ്ഥാനത്തിനു യോഗ്യനല്ല എന്നു വരുത്തുവാൻ പ്രയത്നിക്കുകയാണോ?

കർത്താ.—(വാപൊത്തി കണ്ണുകൊണ്ടു് അത്ഭുതഭയ ഹാസ്യങ്ങൾ അഭിനയിച്ചു)

ശ്ശോ! ഒരിക്കലുമില്ല. ഞാൻ സ്വാമിയെക്കാണ്മാൻ പോകുന്നുണ്ടു്.

തമ്പി.—ആരെക്കണ്ടാലും ശരി; തിരുമനസ്സിലെ യശസ്സിനു യാതൊരു കളങ്കവും പററാതെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ കടമയാണു്.

കർത്താ.—അതുതന്നേയാണു് സകല സമയത്തും ഈയുള്ളവരുടെ ഒററ ആഗ്രഹം.

തമ്പി.—ആട്ടെ; എന്നാൽ പിന്നെ ക്കാണാം. രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞല്ലേ പോകയുള്ളൂ.

കന്യാകുമാരിക്കു് വടക്കുപുറം മുതൽ മുനമ്പം വരേയുള്ള തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരൊററസ്ഥലത്തും രാജാധികാരത്തെ വിമർശിച്ചുകൊണ്ടു് ജനങ്ങളിൽ ആരുംതന്നെ യാതൊരു ക്ഷോഭത്തിനും വശംവദരാകയില്ല എന്നു മി. രാജഗോപാലാചാരിക്കു് നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ അന്നത്തെ ഗവൺമെൻറു വിജയത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാൻ യാതൊരു ജനപ്രതിനിധിയുടേ

ത്തോ, ഇടപ്രഭുവിന്റേതോ ആയ യാതൊരു സഹായവും ദിവാൻജി "ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല." ഏകദേശം ഇതേ മനോഭാവം തന്നെയായിരുന്നു മി. ശങ്കരൻതമ്പിയും പുലർത്തിപ്പോന്നതു്. അതിനാൽ ജനക്ഷോഭത്തിന്റെ ലാഞ്ഛനപോലും വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിലെങ്ങും എത്തിനോക്കാതാക്കിയതു് തന്റെ അസാധാരണവൈഭവത്താലാണെന്നു് വരുത്തുവാൻ എത്തിയ കർത്താവദ്ദേഹത്തെ തമ്പിയങ്ങുന്നു് അത്രവളരെ ഔദാര്യം കാണിക്കാതെ പറഞ്ഞയയ്ക്കുകയാണുണ്ടായതു്

ദിവാൻജിയെ കാണുന്നുണ്ടു് എന്നു അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചുവെങ്കിലും ആ ഉദ്യമം ആദ്യത്തേതിലും കൂടുതൽ പരാജയമായി കലാശിച്ചാലോ എന്നു കർത്താവു് തെല്ലൊന്നു ഭയന്നു. ഏതായാലും തന്റെ സ്നേഹിതനായ മന്ദാരമംഗലത്തെ ഭവനനാഥനെക്കണ്ടു് സ്വന്തം പ്രതാപത്തിന്റെ ഉൽഘോഷണത്തിനു് അങ്ങനെ ഒരു പരസ്യപ്പെടുത്തൽ നിർവഹിക്കാൻ അദ്ദേഹം മുതിർന്നു.

മന്ദാരമംഗലത്തിലെ ഗൃഹനാഥനും, ഭവനനായികയും മറ്റൊരു ബന്ധുഗൃഹത്തിലേക്കു പോയിരുന്ന ഒരു സന്ദർഭത്തിലാണു് കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവേശനം കൊണ്ടുള്ള ഭാഗ്യം ആ ഗൃഹത്തിനു സിദ്ധിച്ചതു്. ഭൃത്യനും ഭൃത്യയും ഒഴിച്ചാൽ ആ ഭവനത്തിൽ അപ്പോൾ കാണപ്പെട്ടതു് കാളേജ് വിദ്യാർത്ഥിനിയായ ഗിരിജാഭായിഅമ്മമാത്രമായിരുന്നു. ആ വീരതരുണിയെ കണ്ടതോടുകൂടി അനുകൂലമായ രംഗപ്രസാധനത്താൽ ഉന്മേഷവാനായി നടന്നൊപ്പം കർത്താവദ്ദേഹം പ്രസന്നനായി.

"എന്താ, ഭായമ്മേ തനിച്ചേ ഉള്ളു: ഇല്ലേ". എന്നു ചോദിച്ചു.

ഗി. ഭാ. അ.—അതേ. അവിടുന്നു എന്താ ഇവിടെ എത്തിയതു്?

കർത്താവു്—കണ്ടില്ലേ? ഇതുതന്നെ,

അതിഥി, ഭായമ്മയുടെ ഇരിപ്പുമുറിയിലേയ്ക്കു കടന്നു് മേശപ്പുറത്തുണ്ടായിരുന്ന കണ്ണാടിയിൽ മുഖമൊന്നു നോക്കി തന്റെ അനുവാദം കൂടാതെ ആക്രമിക്കുന്ന നരയുടെ എണ്ണം തിട്ടപ്പെടുത്തി അല്പമൊരു അസന്തോഷത്തോടെ ആയതു താഴെവച്ചു അനന്തരം ചോദിക്കുന്നു.

"ഭായമ്മയുടെ വീടെവിടാ? കടമ്പനാട്ടോ കുമ്പനാട്ടോ"?

ഭായമ്മ—കടമ്പനാട്ടും ഞങ്ങൾക്കു വീടുണ്ടു്.

കർത്താ.—ശരിശരി; കാരണോരെ എനിക്കറിയാം. ഈയിടെ അത്ര വലിയ കോളില്ലാന്നു തോന്നുന്നു. അതിലേയ്ക്കു കാരണക്കാരി കൊച്ചുനന്തിരോത്തി തന്നെയാ. എന്താ കുഞ്ഞേ, നിങ്ങളൊക്കെ രാജ്യകാര്യം എന്നെക്കൊ ഓരോ അനാവശ്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുനടക്കുക?

ഗി. ഭാ അ—അവിടുന്നുദ്ദേശിക്കുംപോലെ ലോകഗതി പുറകോട്ടല്ല, മുന്നോട്ടാ. ഞങ്ങളും മനുഷ്യരല്ലേ, അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു് സാധിക്കുന്നിടത്തോളം ചില എളിയ സേവനങ്ങൾക്കു് ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടു്।

കർത്താ.—ഞാമ്പറഞ്ഞേയുള്ളാം. കാരണോർക്കു് അതൊന്നും രസിക്കൂല്ലാ. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ഒരു പത്ര ഏജെൻറുമായി ഭായമ്മയ്ക്കുള്ള പരിചയം എവിടെ വച്ചാ?

ഭാ.—അങ്ങനെയൊരാളെ ഇനിക്കു പരിചയമില്ല.

കത്താ.—ഇല്ലേ, എന്താ, ഒരു വിജയശീലൻനായർ.

ഭാ.—അദ്ദേഹം പത്ര ഏജൻറല്ല.

കത്താ—ശരിശരി ഏജൻറല്ലായിരിക്കാം! അങ്ങനെ ഒരാളുണ്ടല്ലോ.

ഭാ.—മററുപലരേയുംപോലെ അങ്ങനെ ഒരാളും ഉണ്ട്.

കത്താ—ആ കൊച്ചുന്നമായി ചിലക്കൂട്ടുകെട്ടുകളിൽ ഉംപ്പെട്ട ഭായമ്മ, വിദ്യാത്ഥിജീവിതത്തിൻെറ വില കെടുത്തുന്നു എന്നൊരു വത്തമാനം കാരണവക്ക് കിട്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഭാ. അ.—അമ്മയും ഇങ്ങനെ തന്നെപ്പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടാൽ ഇവിടുന്നാണ് അത്തരം ഒരു വത്തമാനം എഴുതി അറിയിച്ചതു് എന്നു തോന്നും

കത്താ—അയ്യയ്യോ! ഇനിക്കങ്ങനെ ഒരാളെത്തന്നെ പരിചയമില്ല. അഥവാ അങ്ങനെ നിങ്ങറം തമ്മിൽ വലിയ പരിചയമാണെങ്കിൽത്തന്നെ ഇനിക്കെന്താ? ഞാനറിഞ്ഞതല്ലാ കുഞ്ഞേ സത്യം, തിരുവല്ലാ അപ്പനാണ സത്യം.

ഭാ. അ·—ഞാൻ യാതൊരുക്കൂട്ടം പിടിച്ചിട്ടില്ല. യാതൊരുരാജ്യകാര്യപ്രവത്തനങ്ങറംക്കും ഇറങ്ങിയിട്ടുമില്ല. ഞങ്ങളിൽ ചിലർ ചേന്ന് ഒരു സ്ത്രീസമാജം നടത്തുന്നു അത്രതന്നെ.

കത്ത—അതെ; അതു തന്നെ ശുദ്ധഅനാവശ്യമല്ലേ! എന്തിനാ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ സ്ത്രീസമാജം—

ഭാ. അ.—എന്തിനാ, നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പുരുഷസമാജങ്ങറം? അതുപോലെ തന്നെയാ സ്ത്രീസമാജവും.

കത്താ—ആട്ടെ, പുരുഷന്മാരെ ആ സമാജത്തിൽ അംഗങ്ങളാക്കുമോ? എന്നാൽ ഞാനും കൂടായിരുന്നു.

ഭാ. അ.—ഇവിടെയുള്ള അനവധി കൊച്ചമ്മമാർ അംഗ ങ്ങളാകാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു.

കർത്താ—എന്നിട്ടോ?

ഭാ. അ.—ഞങ്ങൾ അതു സമ്മതിച്ചില്ല. ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം, ഞങ്ങളുടെ ആദർശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തി പ്പാൻ തയ്യാറുള്ള ഏതാനും പേരെ വേണമെന്നാ. ഒന്നാമതു്, ഈ മതവ്യത്യാസവും ജാതിവ്യത്യാ സവും കൊണ്ടു വന്നു ചേർന്നിട്ടുള്ള താഴ്ച്ചയുയർച്ചകൾ തന്നെ തീർക്കണം. ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ പുരുഷന്മാ രോടൊപ്പം പരീക്ഷായോഗ്യതക്കാരായ സ്ത്രീജനങ്ങ ളേയും ഗവൺമെൻറും പൊതുജനങ്ങളും ഗണിക്കുമാ റാകണം. സർവ്വോപരി, ഭരണപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യം നമുക്കു ലഭിക്കണം. ഇതിലേയ്ക്കാണു് സ്ത്രീസമാജം.

കർത്താ:—ആകട്ടെ; എന്തോ ആകട്ടെ; ഏതും നമ്മുടെ ഇതേവരെയുള്ള പാരമ്പര്യത്തിനും അന്തസ്സിനും യോജിച്ചതായിരിക്കണം എന്നുമാത്രമേ എനിക്കു പറവാനുള്ളു.

ഗി. ഭാ. അ.—പാരമ്പര്യവും അന്തസ്സും മാത്രം എല്ലാ ക്കാലത്തും പുലർത്തണമെന്നു വിചാരിക്കുമ്പോളാ ണു്—എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു—നാട്ടിൽ അടി മത്തം നടമാടുന്നതു്. അതിലേയ്ക്കു് ഇടകൊടുക്കാ തിരിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ തന്നെ ചുമതലയല്ലേ? ഭേ കണ്ടില്ലേ പത്രാധിപരുദ്രേഹത്തിന്റെ നാട്ടുകടത്തൽ?

കർത്താവു്:—നിങ്ങൾക്കൊക്കെ ആ പത്രാധിപർ ഇത്ര വലിയ ആരാധനാമൂർത്തിയാകുന്നതെങ്ങനെ? അ യാൾ നാട്ടിനുവേണ്ടി അത്രയ്ക്കെന്തോ ചെയ്തു? വെ റുതേ അധികാരസ്ഥാനങ്ങളോടുകയറിപ്പിണങ്ങി.

ആ പിണക്കത്തിന്റെ അനന്തരഫലവും അനുഭവിച്ചു.

ഗി. ഭാ: അ.—അതേ; പിണങ്ങി. എന്തിനായിട്ടാ? നമ്മുടെ നാട്ടിലെ ജനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം പരിപാലിക്കാൻ. നാം ഒരുവക അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ട ജീവികളല്ല, മനുഷ്യരാണെന്നു തെളിയിക്കാൻ. നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പരദേശികൾ എത്തി രാജവാഴ്ചയുടെ തണലിൽ പററിനിന്നു നമ്മെത്തന്നെ മർദ്ദിക്കാതിരിക്കാൻ. അതിലേയ്ക്കാ അദ്ദേഹം നിരന്തരം പോരാട്ടം നടത്തിയതു്.

കർത്താ.—എന്നിട്ടെന്തോ ഫലം? ദയനീയമായ പരാജയം!

ഗി. ഭാ.—ഇന്നു് അതൊരു പരാജയമായേക്കാം. എന്നാൽ വർഷം കുറെ കഴിയട്ടെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദർശം തന്നെയായിരിക്കും, നമ്മുടെ നാട്ടിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ പ്രാപിക്കുന്നതു്.

കർത്താ.—ഹെയ്, നിങ്ങൾ കഥയില്ലാത്ത കുട്ടികൾ! നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ സ്ഥിതിഗതികളെപ്പററി നിങ്ങൾക്കു് എന്തോ അറിയാം? തിരുവിതാംകൂറിലെ ക്രിസ്ത്യാനികൾ എന്തുമാത്രം ശക്തിയോടെ വളർന്നു വരുന്നു എന്നറിയാമോ? നായർ ശക്തിയെ അവർ അടിപെടുത്താതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാൽ നന്നു്

ഭാ. അ.—അതെ; ഇങ്ങനെ സമുദായം, എന്റെ സമുദായം എന്നു വാദിച്ചും വഴക്കടിച്ചും സ്വാതന്ത്ര്യപരത കാട്ടിയും കഴിയുന്ന കാലത്തോളം രാജ്യകാര്യപരമായി നമുക്കു് യാതൊരു മേന്മയും സിദ്ധിക്കുന്നതല്ല. ഇക്കാര്യം നിശ്ചയിക്കാൻ ഒരു സിദ്ധനും ദീർഘദർശിയും ഒന്നും ആവശ്യമില്ല.

കൎത്താ.—നാലേ, നമുക്ക് സാമുദായികമായ അഭ്യുന്നതി സിദ്ധിക്കാത്തതുകൊണ്ടാണ് രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളിൽ വേണ്ടുവോളം അധികാരങ്ങളും അവകാശങ്ങളും സിദ്ധിക്കാത്തതു്. അതുകൊണ്ടു് സമുദായഗണന പാടില്ല എന്നു വാദിക്കുന്നതിനു് ഒരൎത്ഥവുമില്ല.

ഗി. ഭാ. അ.—കഷ്ടം, അവിടത്തെപ്പോലുള്ള ഒരാൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു കേൾക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം പൊട്ടുന്നു. സമുദായം എന്നതു് പ്രത്യേകം പ്രത്യേകമുള്ള വ്യക്തികളുടെ കൂട്ടം തന്നെയല്ലേ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ സമുദായത്തിലെ എത്രയെത്ര വ്യക്തികളെയാണ് പ്രഭുക്കന്മാർ നിൎദ്ദേഷം അവഗണിച്ചു കഴിയുന്നതു്? അവിടുന്നു്, സമുദായവാദത്തിൽ മുഴുകിയ അവിടുന്നു്. അവിടത്തെ ഒരനന്തിരവൾ ഈ തിരുവനന്തപുരത്തു് വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു് കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നകാൎയ്യം അറിയുന്നുണ്ടോ? ആ സ്ത്രീയുടേയും കുട്ടികളുടേയും കഷ്ടതകളെപ്പററി അവിടത്തേക്കു് വല്ല അന്വേഷണവും ഉണ്ടോ?

കൎത്താ.—ആരാ! കുഞ്ഞിക്കുട്ടി? അവളെ ഞങ്ങൾ എന്നേ കൂട്ടത്തിൽ നിന്നകററി! അവൾ ശുദ്ധധിക്കാരിയാ. തറവാട്ടു മഹിമയ്ക്കു് വിരുദ്ധമായവിധം അവൾ വീടു വിട്ടിറങ്ങി. അവളെയങ്ങു വേണ്ടെന്നുവച്ചു. ഓരോരുത്തർ പ്രവൎത്തിക്കുന്നതുപോലെ അനുഭവം.

ഗി. ഭാ. അ.—ആ സ്ത്രീ എന്തു തെററാണ് പ്രവൎത്തിച്ചതു്?

കൎത്താ.—അവൾ എന്റെ അനുവാദം കൂടാതെ അവളുടെ ഭൎത്താവെന്നുപറഞ്ഞ കോന്തനോട്ടുകൂടി നാട്ടു

വിട്ടു. അവളെപ്പററിപിന്നെ ഞങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചതുമില്ല!

ഗി. ഭാ.—അനവധികാൎയ്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു് ഇവിടെ അടിയ്ക്കടി വന്നും പോയും കഴിയുന്ന അവിടുന്നു് അവരെ അന്വേഷിച്ചിട്ടില്ല! കഷ്ടം തന്നെ സമുദായത്തിനു വേണ്ടി വാദിക്കാനും തയ്യാർ; പരമകഷ്ടം. അവിടുന്നു് മററു സമുദായക്കാരെ കണ്ടു പഠിക്കുകയെങ്കിലും വേണ്ടതല്ലേ? എന്തുകൊണ്ടാ നമ്മുടെ സമുദായത്തിന്റെ ഉൽക്കൎഷത്തിനു ഹാനി തട്ടുന്നതു്? വ്യക്തികളുടെ ഉൽക്കൎഷത്തിൽ ആൎക്കുമൊരു ശ്രദ്ധയുമില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള ഈ പ്രസ്താവനകൾ കൎത്താവദ്ദേഹത്തിനു അശേഷം കൎണ്ണസുഖപ്രദങ്ങളല്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ പ്രസ്തുത വിഷയം മാററുവാൻ അദ്ദേഹം തന്നോടു സംഭാഷണത്തിൽ ഏൎപ്പെട്ടിരുന്ന യുവതിയുടെ ഹിതാഹിതങ്ങൾ ഗണിക്കാതെ പെട്ടെന്നു് ആ ഭവനം വിടുകയാണുണ്ടായതു്.

അദ്ധ്യായം ൧൧

മന്ദാരമംഗലത്തുനിന്നും കേവലം അസംതൃപ്തിയോടെതിരിച്ചു തിരുനീലകണ്ഠൻകർത്താവദ്ദേഹം മറെറങ്ങോട്ടുംതിരിയാതെ അനന്തിരവന്റെ വാസസ്ഥലത്തു് എത്തി. അപൂർവ്വമായി മാത്രം തന്റെ താമസസ്ഥലത്തു് എത്താറുള്ള വലിയ കാരണവക്ക് അത്യല്പമായ അസൗകര്യങ്ങൾക്കുപോലും ഇടം കൊടുക്കാതിരിക്കാൻ ഭാഗിനേയൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധാലുവായിരുന്നു. വൈകുന്നേരത്തെ ഒരു സ്നാനവും കഴിഞ്ഞു് മാമൂൽപ്രിയനായ കാരണവരെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ ഭസ്മചന്ദനങ്ങളും അണിഞ്ഞു് ബനിയൻ ഷർട്ടു് മുണ്ടു് എന്നീ അനപേക്ഷണീയങ്ങളായ അഛാദനങ്ങളോടെ കുഞ്ഞിരാമൻകർത്താവു് വീട്ടിന്റെ പൂമുഖത്തുലാത്തുന്നു.

മാതുലന്റെ വരവു് ദൂരെ നിന്നു കണ്ട ഭാഗിനേയൻ ചാരുകസാല ഒരു വിരിപ്പുകൊണ്ടു പ്രത്യേകം അലങ്കരിച്ചു അടുത്തുള്ള വട്ടമേശപ്പുറത്തു് കാഫിയ്ക്കുള്ള ഉപകരണങ്ങളും തയ്യാർ ചെയ്തു നില കൊള്ളുന്നു.

കാരണവർകർത്താവു് ഭവനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് "കുഞ്ഞിരാമാ" എന്നു ഭാഗിനേയനെ ഒന്നു വിളിച്ചു. "ന്തോ" എന്ന മറുപടിയോടെ അതിവിനീതനായ കുഞ്ഞിരാമൻകർത്താവു് മാതുലന്റെ അടുത്തെത്തി കാഫികുടിയ്ക്കു് അതിഥിയോടെ ഏററവും വിനീതസ്വരത്തിൽ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. കർത്താവദ്ദേഹം ആ ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചു അദനപാനങ്ങളുടെ ആദ്യപരിപാടികളിൽ പ്രവേശിച്ചു് ഇങ്ങനെ ചോദ്യം ചെയ്തു—

"എന്താഡോ ഇയാൾ ഒന്നൊന്നരമാസമായി ഇവിടതാമസിക്കുന്നല്ലേ? ഉദ്യോഗക്കാര്യങ്ങൾ എന്തെല്ലാമായി?"

ക. രാ. ക.—അമ്മാവൻ തന്നയച്ച കത്തുകളൊക്കെ ഏല്പിച്ചു. എന്തുകാരണത്താലോ താമസം നേരിടുന്നു എന്നേയുള്ളു.

തി. ക. ക.—ആട്ടെ; ആരാ ഈ വിജയശീലൻനായർ? വിജയശീലൻനായരെന്നൊരു ചെറുപ്പക്കാരൻ. അവൻ ഏതാ?

ക. രാ. ക.—അയിളൊരുവിഡ്ഢിയാ. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ പുറകേ നടന്ന ഒരാൾ. കാളേജിൽ നല്ലൊരു ക്ലാർക്ക്ജോലി ഉണ്ടായിരുന്നു. അതു രാജിവച്ചിട്ടാപിരിഞ്ഞതു്? ആ ഉദ്യോഗം എനിക്കു് വേണമെങ്കിൽ ആകാമായിരുന്നു. പക്ഷേ അന്നു്, അതേആറുമാസംവരെ ഞാൻ നാട്ടിലായിരുന്നു. എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതൻ വിവരം അറിയിച്ചു. ഞാൻ വരികയും ചെയ്തു. പക്ഷേ, ദിവാൻജിസ്വാമിയുടെ ഒരാളിനു് ആ ഉദ്യോഗം കിട്ടി.

തി. നീ. ക.—അതെന്നാ? നമ്മളും ദിവാൻജിയുടെ ആളുകളല്ലാ? നമുക്കു കിട്ടരുതേ?

ക. രാ. ക.—കിട്ടാമായിരുന്നു കിട്ടിയില്ല. എന്താ അമ്മാവൻ അയിളെപ്പററി ചോദിക്കാൻ—?

തി. നീ. ക.—ഹെയ്, മറെറാന്നും കൊണ്ടല്ല. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ കൂടെപത്രം നടത്തിപ്പിൽ ഏററിരുന്ന ചിലരെയെല്ലാം ഗവണ്മെൻറു് അന്വേഷിക്കുന്നു എന്നു കേട്ടു. അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട പേരാ.

ക. രാ. ക.—അതെ; അയിളക്കൂട്ടത്തിലാ. പക്ഷേ, അങ്ങനെ നടപടികൾ ഉണ്ടോ എന്നെനിക്ക് രൂപമില്ല. അങ്ങനെ ഉണ്ടെങ്കിൽ ഈ രാജ്യത്തിലെ അനേകായിരം പേരുടെ നേൎക്ക് ഗവൎമ്മെൻറു രാജദ്രോഹക്കുററം ആരോപിക്കേണ്ടിവരും. നമ്മുടെ മാധവിക്കുട്ടിതന്നേയും പത്രാധിപരോട് അതിരററ അഭിനന്ദനവും ബഹുമതിയും ഉള്ള കൂട്ടത്തിലാ.

തി. നി. ക.—ഛെയ്, അസംബന്ധം! പൊട്ടപ്പെമ്പിള്ളാരുടെ കഥയില്ലായ്മകൾ ആരാ വകവയ്ക്കുക?

ക. രാ. ക.—എന്തോ, അമ്മാവൻ വിവരങ്ങളൊന്നും അറിഞ്ഞില്ലായിരിക്കാം. മാധവിക്കുട്ടി മുൻപറഞ്ഞ വിജയശീലൻ നായരുടെ പക്കൽ ഭൃത്യമുഖേന നൂറുരൂപ പത്രാധിപൎക്ക് കൊടുക്കാൻ ഏല്പിച്ചിരുന്ന എന്നൊരു രഹസ്യവൎത്തമാനം ഞാനറിഞ്ഞു.

ഈ പരമാൎത്ഥം അനന്തിരവൻ അറിഞ്ഞത് അത്യത്ഭുതകരമായി കൎത്താവ് വിചാരിച്ചു. എങ്കിലും അങ്ങനെ ഒന്നു നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നു അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുകയുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹം പറയുന്നു:—

"ഛെയ്? ശുദ്ധഭ്രാന്തുകൾ ആരോ തട്ടിവിടുന്നതാ"

ക. രാ. ക.—ആട്ടെ, അയാൾ അവിടെ വരിസംഖ്യ പിരിവുസംബന്ധിച്ചു വന്നിരുന്നില്ലേ?

കൎത്താവ്.—വന്നിരുന്നു, ഉടൻതന്നെ എന്റെ വൎത്തമാനംകേട്ട് പിണങ്ങിപ്പിരിയുകയും ചെയ്തു. ആട്ടെ, അവൾ രൂപായും ചക്രവുമൊന്നും കൊടുത്തിട്ടില്ല. കൊച്ചുകുട്ടി! പാവം! ആട്ടെ, ആരാ ഇതുവല്ലതെ രഹസ്യമായി നിന്നെ അറിയിച്ചത്? സക്കാരെങ്ങാനും അക്കഥകൾ അറിഞ്ഞെങ്കിലേ, നമുക്ക് വലിയ പോരായ്മയാ.

ക. രാ. ക.—സക്കാർ അറിയട്ടെ, അറിയാതിരിക്കട്ടെ. നമ്മോട്ട് എന്തെടുക്കാനാ?

കത്താവ്.—സക്കാരിന്ന് പോലീസ്സമുഖേന അന്വേഷണം നടത്തിയാലോ?

ക. രാ. ക.—അമ്മാവാ, പോലീസ്സേതാ, പട്ടാളം ഏതാ? ദിവാൻജി സ്വാമി അടുത്ത സർക്യൂട്ടായി അവിടെ എത്തുമ്പോൾ നമ്മുടെ നാട്ടിന്റെ വകയായി ഒരു മംഗളപത്രം അമ്മാവന്റെ മേൽനോട്ടത്തിൽ സമപ്പിച്ചാൽമതി.

കത്താവ്.—(ചിരിച്ചു) ആട്ടെ, മതിയോ? അതു മതിയോ? എന്നാൽ ഉടനടി അവിടെ എത്തി അതിലേയ്ക്കുതന്നെയാ ഒരുക്കം. ഹെയ്! നമ്മുടെ കുടുംബത്തിന്ന ഉപേക്ഷരണ്ടാക്കുകേ? ഒരു കാലം പാടില്ല.

ക. രാ. ക.—പാടില്ല. ഒരിക്കലുംപാടില്ല. അതുകൊണ്ടു് അമ്മാവൻ പറഞ്ഞതുപോലെ—,

കത്താവ്.—അതേ കഞ്ഞുരാമാ, നാം ഇങ്ങനെയൊക്കെ സക്കാരിന്നവേണ്ടി പാടുപെടുന്നില്ലേ? എന്താ അതുയ്ക്കൊരു പ്രതിഫലം?

ക. രാ. ക.—അല്ലേ! സക്കാരിനെ എതിക്കുന്നവക്ക് എന്താ പ്രയോജനം?

കത്താ.—അവക്കോ? അവക്ക് അനശ്വരമായ കീത്തി പ്രതിഫലം. നമുക്കോ?

ക. രാ. ക.—അമ്മാവന്റെ നിസ്വാത്ഥപരമായ യത്നങ്ങൾക്കു തക്ക കീത്തിയുണ്ടാകും. ആട്ടെ, ആ പുതുവൽ കാര്യം—,

കത്താ.—ഹെയ്, ആ പേഷ്ക്കാരു് വെറുതേ അങ്ങനെ എതിത്തു നിൽക്കുകാ. സ്വാമിയോടു വിവരം പറയണം. പറയാനുംകൂടെയാ വന്നതു്?

ക. രാ. ക.—എന്നിട്ട് ഒന്നു രണ്ടു ഉദ്യോഗഭിക്ഷക്കാർ അമ്മാവനെ വിടാതെ ഉപദ്രവിക്കുന്നു എന്നുകേട്ടു.

കത്താ.—അതിലേയ്ക്കൊന്നും തൽക്കാലം ഒരുങ്ങുന്നില്ല. നിന്റെ ഉദ്യോഗകാര്യംതന്നെ ആദ്യമാകട്ടെ. ആട്ടെ, നീ ആ വിവരം ഒന്നും എഴുതി അറിയിക്കുന്നില്ലല്ലോ. എന്താ ഇപ്പോഴും 'സബ്‌രജിസ്ററാർ' പണികഠം ഒന്നും ഒഴിവില്ലേ?

ക. രാ. ക.—ഏതുദ്യോഗത്തിനും സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ പഴിപറഞ്ഞു് ഇടയ്ക്കു് നിന്നു പണംതട്ടിക്കുന്ന ഒരു കൂട്ടരുണ്ടു്. അവററയെ പ്രസാദിപ്പിക്കുന്ന കാര്യമാ വല്യപ്രയാസം!

കത്താ.—ആട്ടെ, അതെപ്പററി പിന്നെ സംസാരിക്കാം. ഞാൻ പേഷ്ക്കാരെ ഒന്നു കണ്ടിട്ടുവരട്ടെ. ഇന്നു സന്ധ്യയ്ക്കു് അദ്ദേഹത്തിനു സൗകര്യമുണ്ടെന്നാ കേട്ടതു്.

കാഫികുടികഴിഞ്ഞു് കത്താവദ്ദേഹം വെളിയിലേക്കുപോയ തക്കം നോക്കി അനന്തിരവൻ തനിക്കു ആയിടെ പരിചയപ്പെട്ട ഒരു ഭവനത്തിലേക്കു് തിരിച്ചു. ഭവനനാഥയുടെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളും സദേശീയൻ എന്ന പ്രത്യേകതയും ഇല്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ആ യുവവരനു് ആ ഭവനത്തിൽ എത്തിനോക്കുവാൻപോലും സാധിക്കുകയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ ഗൃഹനായികയുടെ ഈ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളെ പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുവാൻ ആ ഭവനത്തിലെ ഒന്നുരണ്ടു ഭൃത്യന്മാക്കും ഒരു ഭൃത്യക്കും നമ്മുടെ കൊച്ചുകത്താവദ്ദേഹം മുറയ്ക്കു ധാരാളം കൈക്കൂലികഠം കൊടുത്തു പോന്നിരുന്നു. ഭൃത്യയായ ചെമ്പകക്കുട്ടി മുഖേന ആ ഗൃഹത്തിലെ സകലകായ്യങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ കത്താവുപ്രയോഗിച്ച തന്ത്രം

അത്യന്തം അത്ഭുതകരമായിരുന്നു. ഈ നയതന്ത്രപ്രയോഗം മുഖേന, ആ ഭവനത്തിൽ വിശേഷിച്ച് ആരുമില്ലാതെ കാണുന്ന ഒരു സന്ദർഭം തന്നെ അറിയിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ചെമ്പകക്കുട്ടിയോട് ശട്ടം ചെയ്തിരുന്നു. തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം ഭവനം വിട്ടുകാൽ മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഭൃത്യയുടെ കൊച്ചുകുട്ടി അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടുത്തെത്തി അദ്ദേഹത്തെ വിവരം അറിയിച്ചു. നെററിത്തടത്തിൽ ചന്ദനപ്പൊട്ടൊഴിച്ചുള്ള ഭസ്മഭാഗം അഴിച്ചു അദ്ദേഹം തലമുടി ചീകിമിനുക്കി. ഒന്നാംതരം സിൽക്കുകൊണ്ടുള്ള ഒരു ഷർട്ടും മഹാപ്രഭുക്കന്മാരുടെ ആഡംബര ലാഘവം കാണിക്കുന്നവിധം ഒരു ഒന്നാംതരം കസവുനേരിയതും ധരിച്ച് താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന വിജയത്തിൻെറ സ്വഭാവം ഒന്നു പരീക്ഷിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം തിരിച്ചു.

മന്ദാരമംഗലം കേവലം വിജനമായിരുന്നില്ല. അവിടത്തെ കാളേജുവിദ്യാർത്ഥിനി വൈകുന്നേരത്തെ പൂജക്ക് പ്രത്യേകമായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണച്ചെറുവിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പുള്ള നിലവിളക്ക് മിനുക്കുന്നു. പശ്ചിമാഭിമുഖമായ ആ ഇരുപ്പിനിടക്ക് കിഴക്കേ വാതലിൽ ഏതോ ആൾ എത്തിയ ഛായ പതിയുന്നതു കണ്ടു പെട്ടെന്നു യുവതി ഒന്നു തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

ആഗതൻ ചോദിക്കുന്നു—

"ഇവിടില്ലേ? ഗോപാലകൃഷ്ണപിള്ളമ്മാവൻ?"

യുവതി—എന്തോ ഇല്ലായിരിക്കും.

യുവാവ്—ഇവിടത്തെ അമ്മച്ചിയും ഇല്ലേ?

യുവതി—ആ! ചെമ്പകക്കുട്ടീ—,

ഈ സംബോധനയ്ക്കു് അടുത്ത മുറിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ബുദ്ധിമതിയായ ചെമ്പകക്കുട്ടി യാതൊരു പ്രതിശബ്ദവും പുറപ്പെടുവിച്ചില്ല.

യുവതി—ഇവിടെ ഇല്ലന്നാ തോന്നുക, എന്തോ വേണം?

യുവാവു്—അല്ലേ അത്തരം ചോദ്യം ആരേയും വിഷമിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

യുവതി—അല്ല, അവർ ഇരുവരേയും ഉടനേ കണ്ടേതീരൂ എന്നാണെങ്കിൽ—ഇവിടില്ല. അല്പം കഴിഞ്ഞു അവർ എത്തുമ്പോൾ വന്നാൽ കാണാം. അതു മതിയാകുമോ എന്നാ ചോദിച്ചതു്.

യുവാവു്—ക്ഷമിക്കണേ, മനസ്സിലായി ക്ഷമിക്കണേ, ക്ഷമിക്കണേ താങ്കളുടെ സ്വദേശം—?

യുവതി—വടക്ക്

യുവാവു്—തെക്കും കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലെന്നു മനസ്സിലായി.

യുവതി—അങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കാൻ വലിയ ബുദ്ധിശക്തിയുടെ ആവശ്യമില്ലല്ലോ!

യുവാവു്—ഇല്ല, ഞാൻ ഒരു സംശയം തീർക്കുകയായിരുന്നു. തിരുവല്ലായിലാണെന്നു് എങ്ങനെയോ കേട്ടു അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ—,

യുവതി—അതെ, ചെങ്ങന്നൂർ കിഴക്കു ഭാഗത്തു്—

യുവാവു്—ഇവിടെ കാളേജിൽ വായിക്കുകാ അല്ലേ?

യുവതി—അതെ.

യുവാവു്—അമ്മ വന്നിട്ടുണ്ടു് എന്നു കേട്ടല്ലോ.

യുവതി—ഉണ്ടു് അമ്പലത്തിലേക്കു് പോയിരിക്കുന്നു.

ആ ഗൃഹനാഥനേയും നാഥയേയും തിരക്കി എത്തിയ അതിഥി അവരിൽ ആരെങ്കിലും അവിടെ എത്തി

ചാൽ മഹാ ഉപദ്രവമായി എന്നവിധം ചുററും ദൃഷ്ടികൾ വ്യാപരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അന്നത്തെ അപരിചിതാവസ്ഥയനുസരിച്ചു് കൂടുതലൊന്നുംതന്നെ അപ്പോൾ സംഭാഷണം നടത്തേണ്ടാ എന്നു കരുതി ആ ലോകചര്യാചതുരൻ പിന്മാറി.

അദ്ധ്യായം ൧൨

തിരുവനന്തപുരം പട്ടണത്തിന്റെ വടക്കുകിഴക്കു ഭാഗത്തായി കാഴ്ചബംഗ്ലാവിൽ നിന്നു ഒരു മൈൽ കിഴക്കുള്ള വെള്ളയമ്പലം എന്ന മനോഹര മാളികയുടെ തെക്കേ റോഡിൽ രണ്ടു സ്നേഹിതന്മാർ അഭിമുഖദർശനത്താൽ സന്തുഷ്ടരാകുന്നു. ഇവരിൽ ദക്ഷിണാഭിമുഖമായി നിലകൊള്ളുന്ന മാന്യൻ ചോദിക്കുകയാണ്.—

"അല്ലല്ലാ, ഇതാരാ നമ്മുടെ കുറുപ്പദ്ദേഹം! മി. മുകുന്ദൻകുറുപ്പ് എസ്ക്വയർ! സ്നേഹിത ആ ബാല്യകാലസ്മരണകൾ താങ്കൾ വിട്ടിരിക്കുകയില്ലയോ. ഹ! ഹ! എന്നാ ഇങ്ങട്ടു കടന്നതു്? താമസം ഈ ദിക്കിൽ തന്നെയോ? എന്തെല്ലാ വിശേഷം? എങ്ങട്ടാ പോവുക?"

രണ്ടാമൻ:—എന്റെ നായരു സാറേ, കുറെ ഏറെക്കാലായി കണ്ടിട്ടു്, ഏറെനാൾ. എന്നാൽ കണ്ടതോടുകൂടി ആ സുദീർഘമായ വിരഹകാലം നിശ്ശേഷം മറക്കപ്പെട്ടു ഹോ. ആട്ടെ ഈ പട്ടണത്തിലെ ഏതൊരു പ്രദേശമാണു് ഭവാന്റെ വിരഹം കൊണ്ടു സന്തപിക്കുന്നതു്? ഏതൊരു ഗൗരവമേ

റിയകാര്യം പ്രമാണിച്ചാണ് താങ്കളുടെ ചരണങ്ങൾ ദ്രുതപ്രവൎത്തനം നിൎവ്വഹിക്കുന്നതു്?

ഒന്നാമൻ:—ഓ! നിന്റെ സാഹിത്യങ്ങളൊന്നും ഇപ്പൊൾ കേൾക്കേണ്ടാ ക്രൂരേ, ആട്ടെ പറ, നീ എന്നു് ഇവിടെ എത്തി? എന്തിനായിട്ടു്? എന്നു പോകുന്നു? ഇപ്പോൾ താമസം വീട്ടിലല്ലേ?.

രണ്ടാമൻ:—അല്ലല്ല, ഇപ്പോഴത്താമസം വീട്ടിലല്ല. സഹ്യപൎവ്വതത്തിന്റെ കൊടുമുടിയുടെ അററത്തു്!

ഒന്നാമൻ:—അപ്പോൾ അറബിക്കടലിലെ തിരമാല പോലെ മറിയുന്ന കണ്ണുകാരിയും അടുത്തു ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ!

രണ്ടാമൻ:—ഹെയ്, ഇല്ലില്ല. അതിനുമാത്രം യോഗം ഇതേവരെ വന്നു ചേൎന്നില്ല.

ഒന്നാമൻ:— ആട്ടെ, എന്നാ ഇവിടെ എത്തിയതു്?

രണ്ടാമൻ:— ഞാൻ കുറേനാളായി ഇവിടെത്തന്നെയാ

ഒന്നാമൻ:—അതെന്താ? എന്തിനാ?

രണ്ടാമൻ:—ബി. എ. പ്പരീക്ഷയുടെ ഏ, ഭാഗം ജയിക്കുവാൻ!

ഒന്നാമൻ:— ഒഹോ, ഇതേവരെ ആ കടവു് കഴിഞ്ഞില്ലേ.

രണ്ടാമൻ:— എങ്ങനെയാ സ്നേഹിതാ, കുടുംബവഴക്കുകളും, കാരണവസ്ഥാനവും, അതിനിടയ്ക്കു പഠിപ്പും അതിനിടയ്ക്കു് ഉദ്യോഗം ഭരിപ്പും, അതിനിടയ്ക്കു് കച്ചവടമേൽ നോട്ടവും, അതിനിടയ്ക്കു് എസ്റ്റേററു മാനേജുമെന്റും, 'അതിനിടയ്ക്കു് സമുദായം പൊക്കലും, അതിനുമിടയ്ക്കു് രാജ്യാകാൎയ്യവും! എന്തുപറയട്ടെ!

ഒന്നാ:—ഒന്നുമൊന്നുമൊന്നും പറയേണ്ട. അത്രതന്നെ. ആകട്ടെ, ഒന്നു രണ്ടു മാസ്സായി ഇവിടെ ഉണ്ടോ?

രണ്ടാ.—ഇവിടുണ്ടു്. ഇവിടെ. ഈ തിരുവനന്തപുരത്തു് തന്നെ.

ഒന്നാ:—എവിടാ താമസം?

രണ്ടാ.—നമ്മുടെ ദിവാൻ സ്വാമിയുടെ കാരുണ്യലേശം കൊണ്ടു അനുഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്ന ആ വഞ്ചിയൂർ പ കുതിയിൽ തന്നെ.

ഒന്നാ.—പഴയ്യെപ്പറയുവെഡോ? പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണ പിള്ളയുടെ അനുഭവങ്ങൾ!

രണ്ടാ.—അദ്ദേഹത്തിനു പത്രം ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട ല്ലേ? ഇനിക്കോ?

കഷ്ടം തന്നെ സ്നേഹിതാ ബഹുകഷ്ടം! .വലിയ അന്യായം! അതിരുകടന്ന നിർദ്ദയത! അക്ഷന്തവ്യ മായ അപരാധം അവ ഹേളനാർഹമായ നയം! അന്യ സ്നേഹമില്ലാത്ത അധികാരദുർമ്മദം! എന്നുവേണ്ട—,

ഒന്നാ.—എന്തു വേണ്ടെന്നു വേണ്ടെന്നുവേണ്ട. എന്നാ ലോ ഒരു കാര്യമറിഞ്ഞില്ലേ? ആ രാജഗോപാൽ ചാരിയദ്ദേഹത്തിനു് ഈ തിരുവിതാംകൂർ പോലെ പത്തു തിരുവിതാംകൂർ ഭരിക്കാനുള്ള ബുദ്ധിശക്തി യും, സാമത്ഥ്യവും, ധൈര്യവും, നയവും,. ശക്തിയും ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തോടു രാമകൃഷ്ണപിള്ള പിണങ്ങി യതു് മര്യാദയായില്ല! ആട്ടെ; പോട്ടെ, എന്താ യാലും നമ്മുടെ നാട്ടിനും ജീവനുണ്ടു് എന്നെ ങ്കിലും അദ്ദേഹം തെളിയിച്ചുവല്ലോ.

പരമാൎത്ഥത്തിൽ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ആരേയും കുററം പറഞ്ഞിട്ടു കാൎയ്യമില്ല. രാജഗോപാലചാരിയദ്ദേഹം അസാധാരണ ബുദ്ധിമാൻ. രാജ്യതന്ത്രവിശാരദൻ. ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ പൊന്നുതമ്പുരാൻ പ്രജാസ്നേഹപരവശൻ. അധീശ ശക്തിക്കും ജനങ്ങൾക്കും ഹിതമായ വിധം ഭരണം നടത്തുവാൻ ജാഗരൂകൻ. ശങ്കരൻതമ്പിയദ്ദേഹം മഹാഭാഗ്യവാൻ. അന്യന്മാൎക്ക് പദ്രവകരങ്ങളായ യാതൊരു കാൎയ്യങ്ങളിലും ഉൾപ്പെടാത്ത മൗനവ്രതക്കാരൻ. പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയോ? നിശ്ശേഷം സൗജന്യശാലി. ഏററവും പരിഷ്കൃതമായ വിധത്തിൽ പത്രപ്രവൎത്തനം നിൎവ്വഹിച്ച മഹാൻ. എന്നാൽ എല്ലാംകൂടെ യോജിച്ചപ്പോൾ—ഹാ—കഷ്ടം! ആട്ടെ അതൊക്കെ രാജ്യകാൎയ്യം, നാട്ടുകാൎയ്യം. ജഠരാഗ്നി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ഉതകുന്ന കാൎയ്യം സംസാരിക്കാൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന സംഗതി. അതൊക്കെ പോകട്ടെ. താങ്കളുടെ താമസം—?

രണ്ടാമൻ.—ഞാൻ താമസിക്കുന്നത് തിരുവനന്തപുരം നഗരിയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ. ഈ വിസ്താരമേറിയ മണ്ണിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്ഥലം നന്നാകാനുണ്ടെങ്കിൽ ആ സ്ഥലത്ത്! ഒരു ചെറിയ ഭവനത്തിന്—തിങ്കൾക്കിടശ്ശേരികൎത്താവദ്ദേഹം എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരനന്തിരവൾ അവിടെ ഒരിടത്തു താമസമുണ്ട്. അവിടെയാണ് എന്റേയും താമസം—

ഒന്നാമൻ.—സൂക്ഷിക്കണേ, തിരുവനന്തപുരമാണ്. തിരുവനന്തപുരമാണ് സൂക്ഷിക്കണേ!

രണ്ടാമൻ.—സ്നേഹിതാ, എനിക്ക് ഒന്നുംതന്നെ സൂക്ഷിക്കാനില്ല. വിവാഹം ആയിട്ടില്ല.

ഒന്നാമൻ.—അതാപറഞ്ഞതു് സൂക്ഷിക്കണേ എന്നു്.

രണ്ടാമൻ.—സൂക്ഷിക്കാനൊന്നുമില്ല. ആ സാധുകുടുംബത്തെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതു് എന്റെ ചുമതലയാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു.

ഒന്നാമൻ.—സ്പഷ്ടം. വ്യംഗ്യമര്യാദയിൽതന്നെ കാര്യം ഭംഗിയാക്കി! ആകട്ടെ, താങ്കളുടെ ഹൃദയംകവന്നു. തരുണി പീനൽക്കോടിലെ ഏതു വകുപ്പനുസരിച്ചുള്ള ശിക്ഷയ്ക്കാണു് അർഹയാകുന്നതു്?

രണ്ടാമൻ.—മിണ്ടായിരിക്കഹേ. മതിയാക്കുക. വെറും സാധുക്കളാ.

ഒന്നാമൻ.—താങ്കളെ അവിടെ പരിചയപ്പെടുത്തിയ വിശിഷ്ട വ്യക്തി ഏതാണു്?

രണ്ടാമൻ—പരമുപ്പണിക്കർ എന്നു പറയും. ഒരു നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ. അദ്ദേഹം തിരുവല്ലായിലെ ഒരു മികച്ച പൗരനാണു്. അദ്ദേഹത്തിനു ആ ഭവനവുമായി ദീർഘകാലത്തെ പരിചയമുണ്ടു്. അദ്ദേഹമാണു് എന്നെ അവിടെ പരിചയപ്പെടുത്തിയതു്.

ഒന്നാമൻ—ആട്ടെ, ഓടുന്ന വഞ്ചിക്കു് ഒരുന്തു്! പിന്നൊരുകാര്യമുണ്ടു്; ആ സാധാരണസപത്തിന്റെ ഒരംശം സാധുക്കൾക്കും പ്രയോജനപ്പെടട്ടെ.

സംഭാഷണകർത്താക്കളിൽ ആദ്യൻ തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തോടുകൂടെ തിരുവല്ലാ വഞ്ചിയിൽ കയറിയതായി കണ്ട മി. മുചുകുന്ദൻനായരാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർഭരമായ സൗഹാർദ്ദത്തിനു പാത്രീഭവിച്ച മാന്യനാകട്ടെ, കോട്ടയം സപദേശിയായ മി. മുകുന്ദ

ക്കുറുപ്പും ആയിരുന്നു. ഇരുവരും ബാല്യകാലത്തിലും കുറഞ്ഞൊരു വർഷങ്ങൾക്കുശേഷം, യൗവനാരംഭത്തിലും സഹപാഠികളായിരുന്നു. അസാധാരണമായ സത്വത്തിന്റെ അനുഗ്രഹംനിമിത്തം അനവധി കാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടേണ്ടിവന്ന മി. കുറുപ്പിനു് ബീ. ഏ. വിജയം പരിപൂർണ്ണമാക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. ഈ ദുസ്സാദ്ധ്യമെന്നു തോന്നാവുന്ന അക്ഷരവിജയത്തിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം മൂന്നുനാലു തവണ സർവ്വകലാശാലയുടെ പടിവാതലിൽ എത്തി; ഇപ്പോഴാകട്ടെ, ഒന്നുകിൽ ജയിക്കുക, അല്ലെങ്കിൽ ഇതോടെ നിറുത്തുക എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരം നഗരിയിൽ എത്തിയിരിക്കുകയാണു്.

അദ്ധ്യായം ൧൩

ഭാഗിനേയനുമായി അല്പനേരത്തെ സംഭാഷണത്തിനു ശേഷം തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം അവശ്യംകാണേണ്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെക്കണ്ടു് സ്വന്തം കാര്യങ്ങൾ പലതും വിജയകരങ്ങളാകുവാൻ പല ശ്രമങ്ങളും നടത്തി. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ശ്രീ. മാധവിഅമ്മയുടെ പ്രണയത്തിനു് പത്രീഭവിച്ചുവെന്നു മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയിൽ നിന്നു അറിവാൻ ഇടയായ യുവാവിനെപ്പററി ഗൗരവമേറിയ പല അന്വേഷണങ്ങളും കൂടെ നിർവ്വഹിച്ചു. സകല അന്വേഷണങ്ങളുടേയും ഫലം ഉടനടി ഒരു സമുദായവഴക്കിലേയ്ക്കുള്ള അന്തരീക്ഷം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഉത്തരഭാഗങ്ങളിൽ സൃഷ്ടിച്ചു വിടുന്നതിലേയ്ക്കു താൻ

നായകത്വം ഏറെറടുക്കണം എന്നതുതന്നേയായിരുന്നു. വിജയശീലൻനായരെപ്പററിയുള്ള കൂടുതലന്വേഷണങ്ങൾക്കും, സ്ഥിതിഗതികളുടെ വിശദവിവരങ്ങൾതന്നെ യഥാകാലം അറിയിക്കുന്നതിലേയ്ക്കും കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവിനെ ഭരമേല്പിച്ച കാരണവർ ഒരാഴ്ചയോളമുള്ള തിരുവനന്തപുരം വാസം കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും ഉത്തരാഭിമുഖമായ യാത്രയ്ക്കു കല്ലാലക്കടവിൽ എത്തി.

കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ അസാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജന്മദേശം കേവലം സംഭവരഹിതമായിരുന്നില്ല. ഹിന്ദുമതസ്ഥരും ക്രിസ്തുമതാവലംബികളും ആയ ആ ദേശവാസികൾ അപൂർവ്വമായി രണ്ടു മതങ്ങളേയും താരതമ്യപ്പെടുത്തുകയും വാദിയ്ക്കുകയും വിജയത്തിനായി ശ്രമിക്കുകയും സാധാരണമായിരുന്നു. ധനസംബന്ധമായി ഉന്നതിയിൽ എത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന ക്രൈസ്തവസോദരരുടെ ജീവിതരീതി ഹിന്ദുക്കളുടെ സൂക്ഷ്മനിരീക്ഷണത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചു് ഗൃഹസദസ്സുകളിൽ പുച്ഛരസത്തോടുകൂടിയ ചില പരിഹാസഭാഷണങ്ങൾക്കും വിഷയീഭവിച്ചിരുന്നു. ഓരോ കാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു് പ്രതിദിവസം തമ്മിൽ സംഭാഷണം, സംവാദം എന്നിവയിൽ ഏർപ്പെട്ടുപോന്ന ഹൈന്ദവരും ക്രൈസ്തവരും അടിസ്ഥാനരഹിതമെന്നപോലെ ചില ചെറിയ കാലുഷ്യങ്ങൾക്കു് വശംവദരായിവന്നു. ഈ സ്വൈരക്കേടുകൾ ചിലപ്പോൾ ഒരു സൂര്യോദയത്തിൽ തുടങ്ങി അസ്തമനത്തോടെ അവസാനിക്കുകയും മററു ചിലപ്പോൾ ഒന്നു രണ്ടു വാരം നിലനിൽക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

തിരുനീലകണ്ഠൻകർത്താവു് അനന്തശയനത്തിലേയ്ക്കു് തിരിച്ചു് രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രഭുത്വംകൊണ്ടു് സ്മരണീയമായ ദിക്കിൽ

ഒരു മതപ്രസംഗം നടന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ക്രിസ്തു എന്ന രണ്ടു പുരാണപുരുഷന്മാരെ താരതമ്യപ്പെടുത്തി ക്രിസ്തുവിനെ അപേക്ഷിച്ചു കൃഷ്ണനുള്ള യോഗ്യതക്കുറവുകൾ പ്രസംഗകർത്താവായ ഒരു പുരോഹിതൻ വെളിപ്പെടുത്തി പ്രസംഗിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആക്ഷേപരീതികളിലെ പ്രധാനാംശങ്ങളെ ചില ക്രിസ്ത്യാനികൾ, തങ്ങളെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന ഹിന്ദുക്കളോട് പ്രശ്നരൂപത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു. ഇരുകൂട്ടരും തമ്മിൽ വാദവും പ്രതിവാദവും മുഴുത്തു.

ക്രിസ്തുയേശുവിനാകട്ടെ, ദേവകീനന്ദനനാകട്ടെ, മാഹാത്മ്യം സംബന്ധിച്ചു യാതൊരു കുറവിനും ഇടയാക്കാത്ത പ്രസ്തുത വാദവും എതിർവാദവും കൊണ്ടുണ്ടായ ഫലം, ഒരു ഹിന്ദു-ക്രൈസ്തവവിപ്രതിപത്തി മാത്രം ആയിരുന്നു. നായന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തമ്മിൽ സാമുദായികമായ ഒരു അസമത്വസ്ഥാപനത്തിനു തന്നേയും പ്രസ്തുത വാദം ഇടകൊടുക്കാതിരുന്നില്ല.

കർത്താവദ്ദേഹം യഥാകാലം ഭവനത്തിൽ എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരഹദുഃഖത്തിനു ഉപശാന്തി വരുത്തുവാൻ മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മ സന്തതസഹചാരിയായി. തിരുവനന്തപുരംയാത്രയുടെ ഉദ്ദേശം, പൊതുജനസേവനവും സക്കാർപക്ഷബലീകരണവും ആയിരുന്നു എങ്കിലും, ആ ഉദ്യമങ്ങൾക്കിടയിൽ തന്റെ പുത്രിയുടെ ജീവിതം സംബന്ധിച്ചു ഒരു പ്രത്യേക വസ്തുതകൂടെ അന്വേഷിച്ചുപോരുവാൻ ഭാര്യ ഭർത്താവിനെ ഭരമേൽപ്പിച്ചിരുന്നല്ലോ. അക്കാര്യങ്ങൾ എന്തായി എന്നറിവാൻ മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ, ചോദിക്കുന്നു.—

"ആട്ടെ; അപ്പോൾ, നമ്മുടെ കാൎയ്യം താൻ, അത്ര വല്ലതും അന്വേഷിക്കയുണ്ടായോ?"

കൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ കോപതാപങ്ങൾ ഈ അപൂൎവ്വസന്ദൎഭത്തിൽ ഒരു സഹസ്രതതം തുടങ്ങി അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.—

അതെങ്ങനെ! നമ്മുടെ കാൎയ്യങ്ങൾ! നിങ്ങളുടെ തലയ്ക്കു വല്ല ഓളംവെട്ടലും ഉണ്ടോ? വിജയശീലൻ, വിജയശീലൻ എന്നു പറയുന്നതു് ഒരു കഥയില്ലാത്ത ചെറുപ്പക്കാരനാ. അയാൾ പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ശിഷ്യനുമായിരിക്കാം. അക്കാരണത്താൽ തന്നെ നമുക്കു് ആ വിവാഹം വേണ്ടാന്നു വയ്ക്കാനേ തരമുള്ളൂ.

മ. ല. അ.— ഒ, ഇതാ പറയുന്നതു്, ഇവിടുന്നു് അക്കാൎയ്യം ഒന്നും അന്വേഷിച്ചില്ലാ എന്നു്.

കൎത്താ.— അതേതു! അന്വേഷിച്ചില്ല! അന്വേഷിച്ചില്ല! എന്റെ ഭഗവാനേ, 'ഗുരുകൃപാ' 'ഗുരുകൃപ' എന്നു അവിടെയൊക്കെ ഒരു വലിയ മുഴക്കം തന്നെ. നിങ്ങ്ടെ മകളുടെ മകൾ അയച്ചു കൊടുത്ത കൃപായെപ്പറ്റി ഇനി അറിയാൻ ആരുമില്ല. തിരുമനസ്സുവരെ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു . ശങ്കരൻതമ്പിയദ്ദേഹം, രണ്ടു മണിക്കൂർനേരം എന്നോടു മിണ്ടുകയുണ്ടായില്ല. ദിവാൻജിയെ കാണ്മാൻ പോകുന്നതിന്നുതന്നെ ഇനിക്കു് തീരെ ധൈൎയ്യമുണ്ടായില്ല. എന്തായാലും ശരി നമുക്കു് ആ ആലോചനകളൊന്നും വേണ്ട.

മ. ല. അ.—അതേതെ; ഇവിടത്തേക്കു് ഞങ്ങളെപ്പറ്റി യാതൊരു കാരുണ്യവും ഇല്ല. അതല്ലാ ഇങ്ങനൊക്കെ പറേണ്ടതു്?

കൎത്താവ്.—എന്തു കാരുണ്യമില്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല. അവ
നുമായുള്ള യാതൊരു ബന്ധവും ഈ ഭവനത്തിൽ
ആവശ്യമില്ല. അവനേതാ? അവനെന്താ വേല?
ഛെയ്, വെറുതെ ഒരു പെണ്ണിന്ന് വല്ല അസംബ
ന്ധങ്ങളും പറക. അതുകേട്ട് ഒരു തള്ള ഓരോ
മനോരാജ്യങ്ങൾ സ്വപ്നംകാണുക. ഛെയ്, നി
ങ്ങടെ ഈ അതിമോഹങ്ങൾക്കൊന്നും ശിങ്കിടി
പാടാൻ ഞാനാളല്ല. എന്തും സഹിക്കായിരുന്നു.
പൊന്നുതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ഗവൺമെന്റിനെ
തിരായി പ്രവൎത്തിക്കുന്ന ഒരുവനുമായുള്ള ബന്ധം
ക്കലും ആദരിക്കാൻ ഇനിക്ക് നിവൃത്തിയില്ല. ഇവി
ടെ ഇനി സൎക്കാരാളുകളും പോലീസ്സുകാരും കയറി
ഭവനപരിശോധന നടത്താറാ? എന്നിട്ട്
അതൊക്കെ ഞാൻ കണ്ടുനില്ക്കണോ?

മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയ്ക്ക് പുത്രീപരമായ ഏതൊരു
അഭിവാഞ്ഛ തന്നെയുണ്ടെങ്കിലും മഹാരാജാധികാരത്തി
നെതിരായി പ്രവൎത്തിക്കുന്നവരോട് സ്വപുത്രിക്ക് തോ
ന്നുന്ന പ്രതിപത്തി കേവലം ഗൎഹ്യമെന്ന് ആ സ്ത്രീ
ഇപ്പോൾമാത്രമാണ് മനസ്സിലാക്കുന്നത്. അതിനാൽ
വളരെ ഭയപ്പെട്ട് ഭൎത്താവിനോടു മറ്റൊന്നും പറയാതെ
മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ കെട്ടിനുള്ളിലേക്കു നടന്നു പുത്രിയുടെ
ഇരിപ്പുമുറിക്കകം പ്രവേശിച്ച് മകളോടു രഹസ്യസംഭാഷ
ണത്തിനുപയോഗിക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെ
ചോദിച്ചു.—

"മാധവീ, പരമാൎത്ഥമാണോടീ, നീ, ആ രൂപ
യയച്ചുവെന്നതു ?"

ശ്രീ. മാധവി.—അതേമ്മേ, പരമാൎത്ഥമാ. ഇനിക്ക് ആ
പത്രാധിപരദ്ദേഹത്തോടു അത്രയ്ക്കൊരു ബഹുമതി

തോന്നി. കഷ്ടം. അദ്ദേഹം, നാട്ടിന്റെ നന്മയ്ക്കു വേണ്ടി എത്ര കഠിനമായി സങ്കടപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ ചുമതലയല്ലേ, അമ്മേ?

മഹാം. ല. അ.— അല്ലേ? ഇത്രവലിയ ധിക്കാരം പെമ്പിള്ളാക്കു തോന്നിയാൽ എങ്ങനാകഴിയുക! നിന്റെ അച്ഛൻ. അദ്ദേഹം ഇന്നാട്ടിലെ രാജഭക്തന്മാരിൽ ഒന്നാമൻ. നീ രാജദ്രോഹികളെ ബഹുമാനിക്കാനാ! ആട്ടെ. നിനക്കു് ആ, എന്താ അവന്റെ പേരു് വിജയപാലനോ, ആ വിജയപാലനോടു് യാതൊരു ബന്ധവും ഈ ജന്മം സാദ്ധ്യമല്ല എന്നിതാ തീർത്തുപറയുന്നു.

ശ്രീ. മാ.—അല്ലേ! എന്തെങ്കിലും ബന്ധം ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നു് ഇവിടെ ആരും ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുമില്ല. അമ്മ വെറുതേ. എഴുതാപ്പുറം വായിക്കുകാ എനിക്കപ്പത്രാധിപരോടു് അല്പമൊരു സഹതാപം തോന്നി. അതുകൊണ്ടുമാത്രം ആ പണം പിരിവുകാരനെ കുറെപണം ഏൽപ്പിച്ചു എന്നേ ഉള്ളൂ.

മ. ല. അ.—എന്നേ ഉള്ളൂ! ഇല്ലേ? ആട്ടെ, നീയക്കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവിനെപ്പററി ഇത്രയേറെ അധിക്ഷേപിച്ചു് കല്യാണിക്കുട്ടിയോടു പറഞ്ഞതെന്തിനാ?

ശ്രീ. മാ.—ഞാനങ്ങനെ അധിക്ഷേപിച്ചൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. കുഞ്ഞിരാം ചേട്ടൻ എന്നെ സംബന്ധം ചെയ്യാൻ ആലോചിക്കുകാന്നു് കുഞ്ഞമ്മ പറഞ്ഞു. അതിനു സമാധാനം പറഞ്ഞതല്ലാ ഉള്ളൂ.

മ. ല, അ—അപ്പോഴോ, ഇതാ, ഞാൻ തീർത്തുപറയുന്നു, വിജയപാലനുമായി ഒരു ബന്ധം ഇവിടെ സാദ്ധ്യ

മല്ലാന്നു് അവനൊരു തെക്കൻ നാട്ടുകാരൻ യാതൊരുദ്യോഗവുമില്ലാത്തവൻ!

ശ്രീ. മാ.—അല്ലേ! വിജയശീലൻനായർ ഏതു ദിക്കുകാരനായാലിനിക്കെന്താ? എനിക്കു് ആ മനുഷ്യനോടു് യാതൊരുവിശേഷാൽ പ്രതിപത്തിയും ഉള്ളതായിഅമ്മ തെററിദ്ധരിക്കരുതേ.

മ. ല. അ.—നാലേ, ആ പെണ്ണു്, ജാത, എന്നോടു് അത്ര സൂക്ഷ്മമായി പറയുമോ? അവൾ പറഞ്ഞതു കേട്ടല്ലാ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു അത്ര കാര്യമായൊക്കെ പറഞ്ഞയച്ചതു്? ആട്ടെ അതു നിനക്കു് സമ്മതമല്ലാത്തപക്ഷം ആ കൊച്ചുകത്താവിനെ ത്തന്നെ സ്ഥിരപ്പെടുത്തട്ടേ?

ശ്രീ. മാ—അമ്മ ഒരു കാര്യംചെയ്താൽമതി. ഇനിക്കു് വിവാഹാലോചനകളൊന്നുംകൊണ്ടു് ഒരുപദ്രവവും വരുത്തിവയ്ക്കേണ്ട എന്നാണു് എന്റെ അപേക്ഷ. എനിക്കങ്ങനെ ഒരു വിവാഹജീവിതത്തോടു് യാതൊരു കൗതുകവും ഇല്ല.

മ. ല. അ.—നാലേ, ആ വിജയപാലന്റെ പുറകേനടന്നതോ?

ശ്രീ. മാ.—അതുഞാൻ തെളിച്ചു പറഞ്ഞില്ലേ?

മ. ല. അ.— നീ തെളിച്ചുപറഞ്ഞു! നീ തെളിച്ചുപറഞ്ഞു! ആ രാജദ്രോഹിപ്രതിപത്തിക്കുള്ള ശിക്ഷ ഇതാ എത്താറായി.

ശ്രീ. മാ—(ചിരിച്ചു്) ഏതു ശിക്ഷയും സഹിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാ. എന്നേയും നാടുകടത്തുമോ? എന്നാൽ അതു് ഞാൻ എന്റെ നാട്ടിനുവേണ്ടി അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഒരു ത്യാഗമായി ഗണിക്കും.

മ. ല. അ.—അതെതെ, നാട്ടിനുവേണ്ടി ത്യാഗം! ഈ ക്രിസ്ത്യാനികളും ഈഴവരും മുസൽമാന്മാരും കൂടെ കിടമത്സരംകൂട്ടുന്ന നാട്ടിനുവേണ്ടി ഒരു നായർപെണ്ണ് ത്യാഗം സഹിക്കുക? അസംബന്ധം! നീ മിണ്ടായ്കി.

ശ്രീ. മാ.—ഈ വ്യത്യാസമൊക്കെ പോകണം. അക്കാലത്തുമാത്രമേ, നാട്ടിനു നന്മ ഉണ്ടാകയുള്ളൂ.

മ. ല. അ.—നാട്ടിനു ഒരു നന്മ ഉണ്ടായില്ലെങ്കിലും തരക്കേടില്ല. നമ്മുടെ ജാതിയും മതവും പോകാതെ സൂക്ഷിക്കുക. അതാ സ്ത്രീകൾക്കു യോഗ്യത—

മാതാവും പുത്രിയും ഇങ്ങനെ സംഭാഷണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ ഭൃത്യ എത്തി ഏതോ ഒരു 'പെമ്പിള' കാണ്മാൻ വന്നിരിക്കുന്നതായി അറിയിച്ചു. പെട്ടെന്ന്, മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മയുടെ ഭാവം മാറി. "പോ പെണ്ണേ, വരുന്നെന്നു് പറ" എന്നു മാത്രം ആ ഭൃത്യയെ ശാസിച്ചു. ഏതായാലും സംഭാഷണം തുടരാൻ സമ്മതിക്കാത്ത ആ വിഘ്നകാരിണിയായ അതിഥിയെ പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞയച്ചു ശേഷം മകളോട്ട് ചില പ്രത്യേകസംഗതികൾ പറയാനുണ്ടെന്നു് നിശ്ചയിച്ചു മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ മുറിവിട്ടു വരാന്തത്തളത്തിലെത്തി. അവിടെ അപരിചിതയല്ലാത്ത ഒരു തരുണി എത്തിയിരിക്കുന്നു.

ക്രൈസ്തവവർഗ്ഗീയവിരോധം എത്രവളരെ മൂർദ്ധന്യതയിൽ ആയിരുന്നിട്ടും ഹൃദയം ബുദ്ധിയെ ജയിക്കുകയാൽ മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മ, അറിയാതെ തന്നെ എന്തോ സന്തോഷഭാവത്തോടെ ചോദിക്കുന്നു:—

ഒല്ലല്ലാ, കുഞ്ഞമ്മയോ? വാ കുഞ്ഞേ, വാ നിന്നെയാണോ "പെമ്പിള"യെന്നു് പറഞ്ഞതു്? ആട്ടെ;

എവിടുന്നാ വരിക? നാട്ടിൽ പോയിരുന്നില്ലേ? ഇപ്പോഴും ഏതു ക്ലാസ്സിലാ? ബീ. ഏ-യ്ക്കല്ലേ?

ആഗത, മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ തറവാട്ടു ഭവനമായ കോട്ടയം തുമ്പപ്പുക്കരെ വീട്ടിന് തൊട്ടയൽപക്കത്തെ ചാച്ചിയമ്മയുടെ മകളാണ്. ചാച്ചിയമ്മയും മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയും ഒരേദിവസത്തിൽ തന്നെ വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടവർ എന്നൊരു പ്രത്യേകത അവരുടെ ബാല്യത്തെ സുസ്മരണീയമാക്കിയിരുന്നു. കോട്ടയം സ്വദേശിയും കൊച്ചി, എറണാകുളം, കോഴിക്കോട്ട് തൃശ്ശൂർ എന്നീ നഗരങ്ങളുമായി റബ്ബർ കച്ചവടം പുലർത്തുന്ന ഒരു വലിയ ധനാഢ്യനും ആയ 'തൈക്കിളക്കിൽ' എന്ന മാന്യന്റെ ധർമ്മദാരങ്ങളായ ചാച്ചിഅമ്മ സിറിയൻ ക്രിസ്ത്യൻ സമുദായത്തിലെ ആഢ്യവനിതമാരുടെ ഒരു അസ്സൽ പതിപ്പാണെന്നു പറയാം. എന്നാൽ ഈ ആഢ്യത എത്ര വർദ്ധിച്ചിട്ടും നായർസമുദായത്തോട്ട് ആ മാന്യയ്ക്കുള്ള സൗഹാർദ്ദം ഒന്നു വേറെതന്നെയായിരുന്നു. ഇക്കാര്യത്തിൽ പല ക്രൈസ്തവ സ്ത്രീകളും ചാച്ചിയമ്മയെ ഒരു വക പുഛരസത്തോടെ വീക്ഷിച്ചുമിരുന്നു. എന്നാൽ ബാല്യകാലംതൊട്ടേ അടുത്തു സഹവസിക്കുവാൻ ഇടവന്നതു് നായർ സമുദായവ്യക്തികളോടായിരുന്നതിനാൽ, ആരുടെയെല്ലാം പുഛരസത്തിനു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടും ചാച്ചിയമ്മ ആ ബാല്യസുലഭമായ കൗതുഹലം പുലർത്തിപ്പോന്നതേയുള്ളു.

ചാച്ചിയമ്മയുടെ സീമന്തപുത്രിയായ 'കുഞ്ഞമ്മ' അഥവാ കുഞ്ഞറെയിച്ചൽ അല്ലെങ്കിൽ അത്യപൂർവ്വമായി മാത്രം 'ചിന്നമ്മ' ഇപ്പോൾ മദിരാശിയിലെ കാളേജിൽ

ബീ ഏ ക്ലാസ്സിൽ വായിക്കുകയാണ്. ക്രിസ്തുമസ്സ് വെക്കേഷൻ സംബന്ധിച്ചു ഏതാനും നാളത്തെ അവധി കൂടെ ഉപയോഗിച്ചു് ആ വിദ്യാൎത്ഥിനി സ്വന്തം നാട്ടിലെത്തി തിരിയെ പോവുകയായിരുന്നു. ഈ പ്രതിനിവൎത്തനത്തിനിടയ്ക്കു് തിരുവല്ലാസ്റ്റേഷനിലെ തിങ്കൾക്കിടാവ് ഗ്ലോരിയിൽക്കൂടെ ഒന്നിറങ്ങി ചില കാൎയ്യങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കണമെന്നു സഖിയായ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയിൽ നിന്നു കുഞ്ഞുറെയിച്ചലിനു് ഒരു കത്തു കിട്ടിയിരുന്നു. അതനുസരിച്ചാണു് ആ യുവതി കൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹനായികയെ കാണ്മാൻ എത്തിയതു്.

കുഞ്ഞുറെയിച്ചലിനെ മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മയ്ക്കു് കണ്ടാൽ തിരിച്ചറിയത്തക്കവിധം പരിചയമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ പുത്രിയായ ശ്രീമാധവിയ്ക്കു് ആ യുവതിയെപ്പററി അത്രമാത്രമൊരു വിജ്ഞാനം ഭാവിക്കാനില്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ പുത്രി മൌനവ്രതം പരിപാലിക്കുന്നതു് കണ്ട മാതാവു പറയുന്നു;— "മാധവീ, നിനക്കു് അത്ര പരിചയമില്ലായിരിക്കാം. വേണ്ട, അത്ര വളരെ പരിചയപ്പെടാൻ കൊള്ളാവുന്ന കൂട്ടത്തിലല്ല."

ക. റെ.— അതെന്താമ്മച്ചീ, ഞാനൊരു നായർ സ്ത്രീയല്ലാത്തതുകൊണ്ടായിരിക്കാം.

മ. ല. അ.—നീയൊരു നായർസ്ത്രീയാകണമെന്നോ? വേണ്ട വേണ്ട. ഈ നില പരിപാലിച്ചാൽ മതി. നായർ സ്ത്രീകളെ ഞങ്ങൾക്കു് ധാരാളം പരിചയമുണ്ടു്. അല്ല, നീയൊരു ഇളക്കക്കാരത്തിയാ.

ക. റെ.—(ചിരിച്ചു്) അതെന്താമ്മച്ചി ഞങ്ങളുടെ സ്ത്രീസമാജം നടന്നുപോകുന്നതുകൊണ്ടാണോ?

മ. ല. അ.—ഇവിടത്തെ് സ്ത്രീ സമാജം അന്നത്തോടെ നിന്നു.

ക. റെ.—'പെമ്പിള'മാക്കെല്ലാം മറവുള്ളവരെ മാഗ്ഗത്തിൽ കൂട്ടണം. അല്ലേ? അവററയ്ക്ക് അറിവുപഠിക്കാൻ ഇനിയും വഷങ്ങൾ കുറെ കഴിയണം.

ഈ വത്തമാനത്തിനിടയ്ക്ക് കത്താവദ്ദേഹം ക്ഷമാശൂന്യനായി പ്രണയിനിയുടെ അടുത്തെത്തി. അദ്ദേഹം ചോദിക്കുന്നു:—

കത്താവ്.—ആരാ ഇതു്? ഇതേതു കുട്ടിയാ.

മാ. ല. അ.—ഇതാണു് അടുത്തകാലത്തെ ക്രൈസ്തവവനിതാസംഘത്തിന്റെ ആദർശക്കാരത്തി! കുഞ്ഞുറെയിച്ചലെന്നു പറയും.

കത്താവ്.—ഓഹോ, കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ശിവർഗീസ്സുച്ചന്റെ മകൾ.

ക. റെ.—അതെ;

കത്താവ്.—എന്താകുട്ടി, നിങ്ങളെ ദിക്കിലൊക്കെ. എന്തഭിപ്രായമാ പത്രാധിപരെപ്പററി?

ക. റെ.—ഞങ്ങടെ ദിക്കിൽ അങ്ങനെ വിശേഷിച്ചു ഒരഭിപ്രായവുമില്ല.

കത്താ.—ആട്ടെ നിങ്ങളിവിടെ എങ്ങനെഎത്തി? ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു വലിയ സമുദായവഴക്കു് നടക്കുകാ നായന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തമ്മിൽ.

ക. റെ.—നല്ല നല്ല വഴക്കുകൾ നടക്കണം. എന്നിട്ടു വേണം ഇരുക്കൂട്ടരും ഓരോ നല്ലപാഠം പഠിക്കുവാൻ.

കത്താ.—ആതേ കുഞ്ഞേ, ശരിയാ വഴക്കൊന്നു ശരിക്കു നടക്കണം! ആട്ടാട്ടേ, നീ ഇപ്പോൾ കാളേജിൽ വായിക്കുകാ. ഇല്ലേ? കൊള്ളാം പഠിച്ചുമിടുക്കത്തിയാവുക.

കത്താവദ്ദേഹം അകത്തേയ്ക്കു് കടന്നു. കഞ്ഞുറെയിച്ചലിന് മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയിൽ നിന്നു് ഹാദ്ദമായ സ്വീകരണം ലഭിച്ചു. രണ്ടു ദിവസം അവിടെ താമസിക്കുവാൻ പോലും ഗൃഹനായിക നിർബന്ധിക്കുകയുണ്ടായി. ഈ താമസം നിമിത്തം മറെറാരു വഗ്ഗത്തിൽപെട്ട സ്ത്രീയല്ല എന്നുവരുത്തുവാൻ റെയിച്ചലിൻെറ തലമുടി കെട്ടുന്നതും വസ്ത്രം ധരിക്കുന്നതും ആയ രീതിയൊന്നുമാറി. ആ ഭവനത്തിൽ മിക്കവാറും നിത്യമെന്നപോലെ എത്തിയിരുന്നവക്കു് ഒരു നായർയുവതിയാണു് അവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതു് എന്നു മാത്രമേ തോന്നുകയുള്ളു. ആ വിധത്തിൽ കഞ്ഞുകുറെയിച്ചൽ ബഹുസാമത്ഥ്യത്തോടെ നായർസ്ത്രീവേഷം തന്നെ സ്വീകരിച്ചു. ശ്രീമാധവിയും കഞ്ഞുറെയിച്ചലും തമ്മിൽ മൺകൂറിൻെറ ഗതിവേഗം അനുസരിച്ചു് പരിചയം സ്നേഹം ഉററബന്ധുത്വം ആത്മാത്ഥസൗഹൃദം എന്ന നില എന്നിവ തരണം ചെയ്തു. താൻ സ്ഥാപിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന സംഘത്തിൻെറ സ്വഭാവത്തെപ്പററി ശ്രീമാധവിഅമ്മയ്ക്കു് വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ രഹസ്യവും ഭദ്രവുമായി നൽകിയശേഷം കഞ്ഞുകുറെയിച്ചൽ രണ്ടുദിവത്തിനുള്ളിൽ ആ ഗൃഹം വിട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൧൩

ഉദ്യോഗാർത്ഥിയായി തിരുവനന്തപുരത്തു് കഴിഞ്ഞുകൂടുകയാണു് എങ്കിലും ആ ഉദ്യമത്തിനിടയ്ക്കു് തനിക്കൊരു പരിഗ്രഹംകൂടെ സമ്പാദിക്കണമെന്നതു് കുഞ്ഞിരാമൻകർത്താവിന്റെ കേവലം മിതങ്ങളായ അഭിലാഷങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. ഈ ഉദ്ദേശത്തോടെ അയാൾ മന്ദാരമംഗലം ഭവനത്തിൽ പ്രവേശനം സിദ്ധിക്കുന്നതിനു രന്ധ്രപ്രതീക്ഷിയായി വർത്തിച്ചു. ആ ഗൃഹത്തിലെ ഭൃത്യയേയും ഭൃത്യനേയും പ്രത്യേകം പണം കൊടുത്തു് വശീകരിച്ചു കർത്താവു് ഗൃഹനാഥനായ ഗോപാലകൃഷ്ണപിള്ള അവർകളുടെ ഒരു പരിചിതനും, ഗൃഹനായികയുടെ സഹതാപസ്നേഹങ്ങൾക്കു് പാത്രീഭവിച്ചവനും എന്നനിലകൂടെ സിദ്ധിച്ചതോടുകൂടി ഗിരിജാഭായി അമ്മയെ വശീകരിക്കാനുള്ള ഓരോ പടങ്ങൾ സ്വകീയമായി രൂപീകരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

കുഞ്ഞിരാമൻകർത്താവിന്റെ ശൃംഗാരരസപരവശങ്ങളായ ഈ രഹസ്യയാത്രാദിനങ്ങൾ ഓരോ കാരണങ്ങളാൽ വിഘ്നപ്പെട്ടുവെങ്കിലും അപൂർവ്വമായി സഫലമായി പോന്ന ഒരു ഘട്ടത്തിൽ, ഒരു ദിവസം സായാഹ്നത്തിൽ ഗിരിജാഭായി അമ്മ വൈകുന്നേരത്തെ കുളികഴിഞ്ഞു് വസ്ത്രം മാറി രസകരമായ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ധനതത്വശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ആ യുവതിയുടെ പ്രത്യേക അപേക്ഷയനുസരിച്ചു മാതാവു്, കർത്താവായ പ്രഭുവിന്റെ അനന്തിരവൾ താമസിക്കുന്ന ഭവനത്തിലെ സുഖക്ഷേമങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു വരാൻ

ഗൃഹംവിട്ടിരുന്നു. ഗൃഹനായികയായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ ഭർത്താവുമൊന്നിച്ചു് അടുത്ത താലൂക്കിലുള്ള ഒരു ബന്ധുഗൃഹത്തിലേക്കു പോയിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ഏകാകിനിയായ ഗിരിജാഭായിയുടെ ശ്രദ്ധ, ധനതത്വശാസ്ത്രഗ്രന്ഥപരമായി വ്യാപരിക്കവേ, ഒരു സുമുഖനായ ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ആഗമനം അവിടെ സംഭവിച്ചു.

ഗ്രന്ഥത്തിൽ ദത്തദൃഷ്ടിയായിരുന്ന ഗിരിജയുടെ ശ്രദ്ധ ഏതുവിധത്തിലോ ഭവനകവാടത്തിലേയ്ക്കു് പതിഞ്ഞു പുതിയൊരുന്മേഷത്തോടെ ആ യുവതി ധനതത്വങ്ങൾ ഓരോന്നും ഗ്രന്ഥകാരന്റെ സംഭരണശക്തിയ്ക്കായി മാററിവച്ചു് പെട്ടെന്നു് അകത്തേക്കു കടന്നു് ഒരു കസാലകൊണ്ടുവന്നു് വെളിയിൽ നിക്ഷേപിച്ചശേഷം, വിനീതയായി അല്പം ദൂരത്തു് നിലകൊണ്ടു.

ആഗതൻ:—(പ്രത്യേകം ഒരു സന്തോഷത്തോടെ)

ഏന്താ, ഈ വൈകുന്നേരത്തു പുസ്തകവായനയോ? പാശ്ചാത്യവിദ്യാഭ്യാസത്തിലെ സിദ്ധാന്തഭാഗങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയാൽ മാത്രം പോര, പ്രായോഗികവശങ്ങൾ കൂടെ പരിചയത്തിലെത്തിക്കണം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഈ സമയം ടെന്നിസ്കളിയ്ക്കുള്ളതാണു്.

ഗി. ഭാ. അ.—അതെ, ഞങ്ങളുടെ ടെന്നീസ്കോർട്ടു് ഇപ്പോൾ ഒരു അടിയന്തിരം സംബന്ധിച്ചു് വിളമ്പുപുരയായി വേഷം മാററിയിരിക്കുകയാണു്.

ആഗതൻ.—അതെന്താ? ടെന്നീസ്കോർട്ടു് വിളമ്പുപുരയാകാൻ സമ്മതിച്ചതെന്തിനായിരിക്കും?

ഗി. ഭാ അ.—ആരെങ്കിലും സമ്മതിച്ചതാണോ? ഉടമസ്ഥരുടെ ആവശ്യം. ഇവിടെ അടുത്തുള്ള മല്ലപ്പന്തൽവിളാകത്തു് ഒരു വിവാഹ അടിയന്തിരം വിതാനപ്പുരകളെല്ലാം കെട്ടിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സ്ഥലം

പോരാതെവന്നു. അവരുടെ വിളയിലാണ് ഞങ്ങളുടെ ടെന്നീസ്കോർട്ട്. ഒരാഴ്ചക്കാലത്തേയ്ക്ക് ടെന്നീസ്കോർട്ടിന്നു ഒരു വിശ്രമം അനുവദിക്കണമെന്ന് അവരുടെ അപേക്ഷ. നിവൃത്തിയുണ്ടോ? സമ്മതിച്ചു.

ആഗതൻ.—ഏതായാലും, അതു ബഹു വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. ഇൗയൊരു മാററം തീരെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നതല്ല. ഇല്ലേ?

ഗി. ഭാ. അ.—ഇതുപോലെ എന്തെല്ലാം മാററങ്ങൾ മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നു! അതുപോലൊരു മാററം ഇതും എന്നേ ഉള്ളൂ.

ആഗതൻ.—അതേതെ; വിശേഷിച്ച് അഭിപ്രായസ്ഥിരതയും വ്യക്തിസ്വാതന്ത്ര്യവുമില്ലാത്ത ചില സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ മാററംപോലെ.

ഗി. ഭാ. അ.—അതേ; അപൂർവം ചില പുരുഷന്മാരുടേയും

ആഗതൻ.—അതുതന്നെയാണ് ഞാനും പറഞ്ഞതു്, 'അ' പൂർവം ചില പുരുഷന്മാരെപ്പററിത്തന്നെ, അകാരം മുൻപു ചേൎക്കുന്ന പുരുഷന്മാർ, അപുരുഷന്മാർ, അതായതു് സ്ത്രീകൾ. 'സ്ത്രീകളുടെ മാററം' എന്നു്.

ഗി. ഭാ. അ.—ജീവിതത്തിൽ സ്ത്രീ പുരുഷന്മാൎക്കുള്ള സ്ഥാനം തുല്യമായിരിക്കണമെന്നു വാദിക്കുന്നവർ ഒരു കൂട്ടരെ മാത്രം കുററം പറയുന്നതും കളിയാക്കുന്നതും ഭംഗിയായിരിക്കുകയില്ല.

ആഗതൻ.—അതെ; അതു് ശരിയാണു്. കുററക്കാൎക്കു് കുററം പറയുന്നതു കേൾക്കുക, തീരെ കൎണ്ണാനന്ദകരമല്ല. നോക്കുക, നമ്മുടെ ഭരണാധികാരികളുടെ കഥ!

ഗി. ഭാ. അ.—ആ ഭരണാധികാരിമാരുടെ കാരുണ്യം പ്രതീക്ഷിച്ചു് കഴിയാമെന്നു കരുതുന്നവരുടെ കഥയോ?

ആഗതൻ.—അതു വലിയ കഷ്ടംതന്നെ.

ഗി. ഭാ. അ.—എന്നാലേ, അമ്മാതിരി ഒരു കഷ്ടസ്ഥിതിയിൽ എത്തുന്നവരുടെ മാററം?

ആഗതൻ.—നില്ക്കണേ, മനസ്സിലാകുന്നില്ല. പറഞ്ഞുവരുന്നതിന്റെ സാരം എന്നിൽ എന്തോ ചില ആരോപണങ്ങൾ നിർവഹിക്കാനാണെന്നു തോന്നുന്നു.

ഗി. ഭാ. അ.—അല്ല തെററിദ്ധാരണകൾ ലോകത്തു പല വിധത്തിലും ഉണ്ടാകും.

ആഗതൻ.—അതേ; അതുകൊണ്ടു് ആ തെററിദ്ധാരണകൾ പരമാർത്ഥങ്ങൾ മനസ്സിലാകുമ്പോൾ നീങ്ങുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ഒരിക്കലും തെററാത്ത ചില ധാരണകളും ഇതിനിടയ്ക്കു് കടന്നുകൂടും.

ഗി. ഭാ. അ.—അതെ അത്തരം ഒരു ധാരണ വന്നുപോയാൽ അതിനെപ്പററി പുറമേ പ്രസ്താവിക്കുന്നു, ഒരുകൂട്ടർ. ഒരു കൂട്ടർ മനസ്സിൽത്തന്നെ കരുതി ആ തെററിദ്ധാരണകളെ ഉറപ്പിക്കത്തക്ക തെളിവുകൾ അന്വേഷിക്കുന്നു.

ആഗതൻ.—ദയവുചെയ്തു നോവലുകളിലെ കഥാപാത്രങ്ങളെപ്പോലെ സംസാരിക്കരുതേ. ഒന്നു വ്യക്തമാക്കുക കാര്യങ്ങൾ. 'മാററ'മെന്നു പറഞ്ഞതു്?

ഗി. ഭാ. അ.—മാററമെന്നു് പറഞ്ഞതോ ടെന്നിസ് കോർട്ടു് വിളമ്പുപുരയായി മാറി എന്നതുതന്നെ.

ആഗതൻ.—ആ ഹഹാ! അതു കൊള്ളാം. മാറട്ടെ; അത്തരം മാററങ്ങൾ പൊതുജനാവശ്യങ്ങൾ പ്രമാണിച്ചു വേണ്ടവതന്നെ. ഭൂരിപക്ഷസുഖത്തിനു

വേണ്ടിയുള്ള സ്വസുഖപരിത്യാഗം. ആദർശം നന്നുതന്നെ.

ഗി. ഭാ. അ.—എന്തോ ആദർശത്തെപ്പററിയുള്ള ചിന്ത കൊണ്ടൊന്നുമല്ല. ഉടമസ്ഥരുടെ ആവശ്യം.

ആഗതൻ.—അതേ; ഉടമസ്ഥാവകാശം വലിയൊരവകാശംതന്നെ. വിശേഷിച്ചു് ഒരേ നാട്ടുകാർ. ബന്ധുവും സ്വന്തവും പണവും പ്രതാപവും ഉള്ളവർ. അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ആദരണീയങ്ങൾതന്നെ.

ഗി. ഭാ. അ.—നിഷ്കളങ്കതയുടെ അഥവാ ആത്മാർത്ഥതയുടെ നേരിയ അലകൾ എന്തോ കൊടുങ്കാററടിയാൽ നിശ്ശേഷം മുറിഞ്ഞു കാണുന്നു. കഷ്ടം തന്നെ.

ആഗതൻ.—കാരണം? പരിതഃസ്ഥിതികൾ! അല്ലേ?

ഗി. ഭാ. അ.—എന്തു പരിതഃസ്ഥിതികൾ ആയാലും സ്വന്തം ജീവിതതത്വങ്ങളെ ഇത്ര എളുപ്പം വിട്ടുകളയുന്നതു് പൗരുഷമായിരിക്കുമോ? എന്തോ, ആയിരിക്കാം!

ആഗതൻ.—ബലേ, ഭേഷ്; സ്പഷ്ടം എന്റെ പേരിൽ ഒരു കുററാരോപണവുമായി പുറപ്പെട്ടാൽ സ്വന്തം തകരാറിനെ സാധൂകരിക്കാമായിരിക്കാം. അഥവാ, അങ്ങനെയൊരുദ്യമമായാലും, ഇതാ, ഞാൻ നാളതുവരെ യാതൊരു തത്വവും യാതൊരു പരിതഃസ്ഥിതിക്കും വേണ്ടി ബലികഴിച്ചിട്ടില്ലം എന്നു ധൈര്യമായിപറയുന്നു. അങ്ങനെ വല്ല തെററിദ്ധാരണകളിലും ഒഴുകി വല്ല അബദ്ധത്തിലും ചാടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ—കഷ്ടം!

ആഗതനായ യുവരസികൻ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുമായി അഭിപ്രായസാദൃശ്യം ധാരാളം പ്രകടമാക്കി. ആ യുവതിയുടെ അഭ്യുദയകാംക്ഷിയും സുചരിതനും ആയ

ശ്രീമാൻ വിജയശീലൻനായരായിരുന്നു. താൻ ഗുരുവരനായി ഗണിച്ചിരുന്ന പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ള അവർകളുടെ നാടുകടത്തൽ എന്ന ഹൃദയവേദനാകരമായ വിളംബരം വായിച്ചു സങ്കടപ്പെട്ട മി. നായർ സ്വദേശാഭിമാനിയെ നേരിട്ടുകണ്ടു ക്ഷേമാന്വേഷണങ്ങൾക്കായി കൊച്ചീസംസ്ഥാനത്തു് പോയിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ആ യുവാവു് ഒന്നുരണ്ടാഴ്ചക്കാലം തിരുവനന്തപുരത്തു് അസന്നിഹിതനായിരുന്നതു്, രന്ധ്രപ്രതീക്ഷിയായ കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവിന്നു് ചില പ്രത്യേക അസൂത്രണങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ വേണ്ട സൌകര്യം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു.

സന്ദർഭം സമുചിതമായി വിനിയോഗിക്കാൻ കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവു് അത്യന്തം സമർത്ഥനായിരുന്നു. അതിനാൽ അയാൾ തന്റെ പല ശ്രദ്ധാന്വേഷണങ്ങളുടേയും ഫലമായി തന്റെ അറിവിൽ എത്തിയ ഒരു എതിരാളിയെ തേജോവധം ചെയ്യുവാൻതന്നെ തീർച്ചയാക്കി. വിജയശീലൻ നായരുടെ കൈയൊപ്പു് കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ള കർത്താവു് ഒരു 'ഉദ്യോഗ അപേക്ഷ' ടൈപ്പുചെയ്യിച്ചു് അതിന്മേൽ വിജയശീലന്റെ ഒരൊപ്പും വച്ചു ചാർത്തി തിരുവനന്തപുരത്തു് ഹജൂരാഫീസിൽ ഒരു ക്ലാർക്കുദ്യോഗത്തിനു് അപേക്ഷകനെന്നവിധം അയച്ചു. ആ അപേക്ഷയുടെ അസ്സൽ തന്നെ, തനിക്കു ഏററവും പരിചിതനും "നിരീശ്വരപട്ട" എന്ന വട്ടപ്പേരുകാരനും ആയ കൈയ്പട ക്ലാർക്കിനു് ഒരു രാത്രി വിഭവസമന്വിതമായ മദ്യസദ്യകഴിച്ചു വശത്താക്കി ഒന്നുരണ്ടുദിവസത്തേക്കു് 'ഇരവു്' വാങ്ങി. ഹർജ്ജിയെ കാണേണ്ട ആൾ ഗിരിജാഭായി അമ്മതന്നെ ആയിരിക്കണം എന്നയാൾ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. മന്ദാരമംഗലത്തിലെ ഭൃത്യയുടെ സഹായത്തോടെ ഗിരിജാഭായി അമ്മയുമായി പ്രത്യേകിച്ചു

സംഭാഷണം നടത്തുവാൻ ലഭിച്ച ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ ഈ ഹർജി പ്രസ്തുത നായികയെ കാണിച്ചു് വിജയശീലൻനായർ സർക്കാർപക്ഷത്തേയ്ക്കു ചാഞ്ഞു എന്നൊരു അഭിപ്രായം സ്ഥാപിച്ചു.

ഒരു ഭാഗത്തെ ഇങ്ങനെ ഉറപ്പായി മനസ്സിലാക്കിയതുകൊണ്ടും കർത്താവ് തൃപ്തനായില്ല. ഗിരിജാഭായിഅമ്മ, സ്വന്തം ദിക്കുകാരനായ ഒരു മി: മുകുന്ദൻനായരെ കാമുകനായി സ്വീകരിക്കരിക്കുന്നു എന്നും, തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവിന്റെ ഭാഗിനേയനായ മി: കുഞ്ഞുരാമൻ കർത്താവിനോടു പ്രേമവാദം നിർവഹിച്ചിരിക്കുന്നതായി കേൾക്കുന്നുവെന്നും, ഒരു കത്തു് പോസ്റ്റുവഴിയായി വിജയശീലൻനായർക്കു് അയച്ചുകൊടുക്കുവാനും കർത്താവു് മടിച്ചില്ല. ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ ഭംഗിയായി രചിക്കപ്പെട്ട ഈ കത്തിൽ അയയ്ക്കുന്ന ആളിന്റെ നാമധേയം ഗോപനം ചെയ്യുവാൻ കർത്താവു് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചു. ഇങ്ങനെ വിജയശീലൻനായരും, ഗിരിജാഭായിഅമ്മയും പരസ്പരം തെററിദ്ധാരണകളോടെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ഒരു ഘട്ടത്തിലായിരുന്നു ആ യുവാവ് സ്വന്തം ധാരണകൾ ശരിയാണോ എന്നും പ്രേമഭാജനമായി ഗണിച്ചിരുന്ന യുവതിയിൽ യഥാർത്ഥമായ വല്ല മാററവും എത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്നും അറിവാനാണു് മന്ദാരമംഗലത്തു് എത്തിയതു്.

"അങ്ങനെ വല്ല തെററിദ്ധാരണയിലും മുഴകി വല്ല അബദ്ധത്തിലും ചാടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ" എന്ന ഭാഗം, ഗിരിജാഭായിഅമ്മയെ വല്ലാതെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തി.

പരസ്പരപ്രേമത്തിന്റെ സാഫല്യത്തിന്നു് സർവ്വപ്രധാനമായിട്ടുള്ളതു് 'പരസ്പരവിശ്വാസം' ആത്മാ

ത്മത എന്നിവ ആണെന്നു് ആ യുവതിക്കു് അറിയാം. എന്നാൽ ഈ വിശ്വാസവും ആത്മാത്മതയും കേവലം ദിവ്യങ്ങളാണു് എന്നതുപോലെതന്നെ എന്തെങ്കിലും വിധത്തിൽ ദൂഷിക്കപ്പെടാനിടവന്നതായി തെററിദ്ധരിക്കപ്പെടുന്നപക്ഷം, ആ തെററിദ്ധാരണ അത്രഎളുപ്പത്തിൽ മാറുന്നതും അല്ല എന്നു ആ യുവതിക്കു് ആ ക്ഷണത്തിൽ തോന്നി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.—

"അബദ്ധത്തിൽ ചാടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ"—എന്നോ? "വേണ്ടുവോളം ചുമതലബോധമുള്ള ഒരു ചെറുപ്പക്കാരിയോടാണു് അങ്ങു് ഇങ്ങനെ ചോദിക്കുന്നതെന്നകാര്യം ദയവുചെയ്തു മറക്കരുതേ."

നായർ സാമാന്യത്തിലധികം വിവർണ്ണനായി. എങ്കിലും പരുഷമായിതാൻ കേട്ട വാചകത്തിലെ ഓരോ പദവും ആത്മാത്മതയുടെ തെളിവു കൂടിയ പ്രകാശനം ആണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയാൽ തന്റെ തെററിദ്ധാരണയ്ക്കു് വല്ലഅടിസ്ഥാനവും ഉണ്ടോഎന്നറിവാൻ, കല്പിച്ചു കൂട്ടിയ ഒരു പ്രസന്നതയോടെ ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു.—

ആട്ടെ; തത്വശാസ്ത്രരീതികൾ കൈവിട്ടു സാധാരണലോകത്തേയ്ക്കു് ഇറങ്ങുവാൻ തെല്ലൊന്നനുവദിക്കണം. മി: 'മുചുകുന്ദൻനായർ' എന്നൊരാളെ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ഗി. ഭാ. അ:—മനുഷ്യരല്ലേ, ജീവിതമല്ലേ? ആരെയെല്ലാം പററി പ്രതിദിവസം കേൾക്കേണ്ടിവരുന്നു! അങ്ങനെയൊരാളിനെപ്പററി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.

വി. ശ്രീ:—എന്താ, ആൾ എങ്ങനെ? എന്താ അഭിപ്രായം?

"ഭംഗിയായി മലയാളഗദ്യം രചിക്കാൻ സാമത്ഥ്യമുള്ള ഒരാളായിരിക്കും എന്നു ഊഹിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ദിക്കുകാരനാണു് ആണു്. അമ്മ നാട്ടിൽ നിന്നു് ഇങ്ങോട്ടു

മടങ്ങിയപ്പോൾ ആ ആളിൻെറ പ്രത്യേകമേൽ നോട്ടത്തിലാണു് ഇവിടെവന്നുചേൎന്നതു്."

നായർ.—അപ്പോൾ ധാരണകൾ വെറും തെററിദ്ധാരണകൾ അല്ല.

ഗി. ഭാ.—ധാരണകൾ ഏതു വിധത്തിലുള്ളവയാണു് എന്നറിഞ്ഞാൽ അതെപ്പററി പറയാമായിരുന്നു.

നായർ.—അല്ലേ! ഇങ്ങനെ നാട്ടുകാരും കൂട്ടുകാരുമൊക്കെ ഉള്ള ആളുകൾ നേരത്തെ അതനുസരിച്ചു് കഴിഞ്ഞുകൂടാമായിരുന്നു.

ഗി. ഭാ.—കേവലം സങ്കുചിതമായ ഒരു മനോഭാവമാണു്, ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്.

നായർ:—അതെ; ഹൃദയവികാസം വൎദ്ധിക്കുമ്പോൾ സൽഗുണങ്ങൾക്കു് അവിടെ നിന്നും തെററാൻ വേണ്ടസൌകര്യവും ലഭിക്കുമല്ലോ. ഏതായാലും, അറിയേണ്ടതു് അറിഞ്ഞു.

ഗി. ഭാ.—അതേ; അറിയാൻപാടില്ലാത്തതാണു് ഞാനറിഞ്ഞിരിക്കു്.

നായർ.—എന്നെനിക്കു് തോന്നുന്നില്ല. അങ്ങനെ ഒന്നറിവാനും യാതൊരിടയും ഇല്ല.

യുവതീയുവാക്കന്മാരുടെ സംഭാഷണം ഈ ഘട്ടത്തിൽ എത്തിയതോടെ ഗിരിജാഭായിയുടെ മാതാവു് വന്നെത്തി. പുത്രിയുടെ ഗാഢപരിചയക്കാരനായി തനിക്കു് ബോദ്ധ്യമുള്ള ആ യുവാവിനെ കണ്ട മാതാവു് ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

"ഏറെനാളായല്ലോ കണ്ടിട്ടു്", ഞാൻ ഈയിടെ ഞങ്ങട നാട്ടിലേക്കുപോയിരുന്നു. മടങ്ങിവന്നിട്ടു ഏതാനും ദിവസങ്ങളായേ ഉള്ളു. അറിയുമായിരിക്കും, മുചുകുന്ദൻ നായർ എന്നൊരാളുംകൂടെ വഴിക്കു് കൂട്ടിനുണ്ടായിരുന്നു; അറിയില്ലേ?

നായർ.—ഓഹോ, അറിയാം.

മാതാവു്:—ഒരു മിടുക്കൻ ചെറുപ്പക്കാരൻ. പക്ഷേ, മിടുക്കു് കുറെ കൂടുതലാണെന്നുമാത്രം. ആരോടും ഏതുസന്ദർഭത്തിലും എങ്ങനെവേണമെങ്കിലുംപെരുമാറിക്കൊള്ളാൻ ബഹുമിടുക്കൻ. ഒരു കള്ളുകുടിയനുമായിട്ടാണു് സഹവാസത്തിനിടവരുന്നതെങ്കിൽ മുകുന്ദൻനായർ ഒരൊന്നാംതരംകള്ളുകുടിയൻെറ മട്ടിലായി. കച്ചവടക്കാരനുമായിട്ടാണെങ്കിൽ അതിലും മിടുക്കൻ. ഞങ്ങടെ ദിക്കിലെ ക്രിസ്ത്യാനികളുമായി ഇത്രസാമത്ഥ്യത്തോടെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നവരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്നാലോ, നായർപ്രഭുക്കന്മാരുടെ മുമ്പിൽ, ബഹുനയതന്ത്രക്കാരൻ. ഒന്നുമല്ല, സ്ത്രീകളോടു പെരുമാറുന്നതിൽ ഇത്രയും സാമത്ഥ്യമുള്ളവർ വേറെഇല്ല, ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും യാതൊരു വിഷയത്തെപ്പററിയും യാതൊരുഎതിരഭിപ്രായവുമില്ല അനുകൂലതയും ഇല്ല. അങ്ങനെ ഒരു വിദ്വാൻ: പരിചയമില്ലായിരിക്കാം.

നായർ.—ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അത്ര അടുത്തു പരിചയമില്ല.

മാതാവു്.—ഓഹോ, ഇവിടെ ചിലപ്പോ, വരും. ഈയിടെയുണ്ടു് വിദ്വാനു് വിവാഹം. കുഞ്ഞു തിരുല്ലാനിലും മററും പോയിരുന്നില്ലേ?. തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരികത്താവിൻെറ ഭവനം അറിയാമോ? അവിടെ കത്താവിൻെറ മകളൊരു കുട്ടിയുണ്ടു് അവളെ വിവാഹം കഴിക്കാനുള്ള ആലോചനകൾ നടക്കുന്നു.

വിജയശീലൻനായർ യാതൊരു വിധത്തിലും പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഈ വത്തമാനം യുവാവിൻെറ ദചിമുഖമായ തെററിദ്ധാരണകളിൽ ഒരംശത്തെ നിശ്ശേഷം

വിദ്യാഭ്യാസംചെയ്തു. ഇക്കാര്യത്തിൽ കൂടുതൽ അന്വേഷണങ്ങൾ മുഖേന വസ്തുതകൾ മനസ്സിലാക്കാമെന്നും കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവിനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം മറെറാരുവിധം സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികൾ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാമെന്നും ആ യുവാവു് കരുതി.

ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ മാതാവു് ഗൃഹനായികാസഹജമായ രീതിയിൽ മകളോടു ചോദിക്കുന്നു.—

"എന്താ കുഞ്ഞേ, തേയില തയ്യാറാക്കിയില്ലേ? അതേതായാലും മര്യാദയായില്ല. എന്താ?"

ഗി. ഭാ. അ.—അമ്മേ, ഇവിടുന്നൊക്കെ അങ്ങനെ തേയിലകഴിക്കുന്ന ആളല്ലാമ്മേ.

വി. ശി. നായർ.—അതേമ്മേ ശരിയാണു്. കൊടുക്കാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നു ഞാൻ ഒന്നും കഴിക്കാറില്ല

വിജയശീലന്റെ വാക്കുകളിൽ സ്ഫുരിച്ച പ്രേമസ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കിയ ഗിരിജാഭായി വിശ്വാസത്തോടെ ചോദിക്കുന്നു:—

"ഇനിക്കൊരു സംശയമുണ്ടു്. ഹജൂരാഫീസ്സിൽ ഒരുദ്യോഗത്തിനു അപേക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടോ?"

വി. ശി.—ആരാ, ഞാനോ?

ഗി. ഭാ.—അതെ; മററാരോടാ ചോദിക്കുക.

വി. ശീ.—ആരാ, ഞാനോ? ഇവിടത്തെ സർക്കാർപ്പണിയിൽ ഏർപ്പെടാനൊ?

ഗി. ഭാ.—അപേക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

വി. ശീ.—സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ ആ അന്തർവീര്യം അത്ര എളുപ്പത്തിൽ സ്മരണയിൽ നിന്നു മറയുമെന്നോ? എന്തോ, ഞങ്ങളെപ്പററി വടക്കുള്ള പ്രഭുപദവിക്കാർക്കു പല തെററിദ്ധാരണകളും ഉണ്ടായേ

ക്കാമെങ്കിലും അങ്ങനെയൊരു ചോദ്യത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ഞാൻ അന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാം.

തേയിലസൽക്കാരം ഏററവും സന്തുഷ്ടനായ മി. നായർ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ കവിൾത്തടം ആകാംക്ഷാപൂരത്തോടെ വീക്ഷിച്ചശേഷം മടങ്ങി.

അദ്ധ്യായം ൧൮

ഗുണങ്ങൾ അധികമാകുമ്പോൾ ഒരൊററ ന്യൂനത കേവലം ആ ഗുണങ്ങളിൽ അസ്തമിക്കുന്നതേയുള്ളു എന്ന് ഹിമാലയ പർവ്വതത്തിന്റെ മഹാത്മ്യപ്രസ്താവന സംബന്ധിച്ച് ശ്രീകാളിദാസൻ ഒരു തത്വം ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ പൊതുതത്വത്തേയും നിസ്സാരമാക്കുന്നവിധത്തിലായിരുന്നു ദിവാൻ രാജഗോപാലാചാരി അവർകളുടെ തിരുവിതാംകൂർ മന്ത്രി സ്ഥാനപരിപാലനം കലാശിച്ചതു്. ആദ്ദേഹം വിദ്യാഭ്യാസത്തുറയെ സമുചിതമായി പരിഷ്കരിച്ചു. പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസം നിർബന്ധിതമാക്കി. അധഃകൃതവർഗ്ഗക്കാർക്ക് ആകുംവിധമുള്ള സകലപ്രോത്സാഹനങ്ങളും നൽകി. അവരുടെ നായകന്മാരെ ജനപ്രതിനിധിസഭകളിലെ അംഗങ്ങളാക്കി. നായർ ക്രിസ്ത്യൻ, ഈഴവ വെള്ളാളാദി സമുദായങ്ങൾക്ക് ഓരോ റെഗുലേഷൻ ഏർപ്പെടുത്തി. കൃഷിഡിപ്പാർട്ടുമെന്റു പുതുതായി സ്ഥാപിച്ചു. ഏലകൃഷിക്കുവേണ്ട സ്ഥലങ്ങൾ വ്യവസായപ്രസക്തർക്ക് പതിച്ചുകൊടുത്തു.

പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണത്തിന്റെ മാതൃകകളെന്ന നിലയിൽ മുനിസിപ്പാലിററികൾ ഏർപ്പെടുത്തി. ദേവസ്വം ആദായങ്ങളെ സർക്കാരാദായങ്ങളിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമാക്കിനിർത്തി. തിരുവനന്തപുരം സ്വദേശിയായ ഒരു നായർമഹിളയെ പത്നീപദത്തിൽ അംഗീകരിച്ചു എന്നിങ്ങനെ നാനാമുഖങ്ങളായ നന്മകൾ നാട്ടിനുവേണ്ടി നിർവ്വഹിച്ചു. രാജസ്ഥാനത്തെ ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളോടെ സേവിച്ചു. ബഹുജനപ്രശംസയ്ക്കു പാത്രീഭവിച്ചു. അധീശഗവൺമെൻറിന്റെ അഭിനന്ദനം ആർജ്ജിച്ചു. എന്നിങ്ങനെ അനവധി നന്മകളാൽ ഉജ്ജ്വലയശസ്വിയായി എങ്കിലും മി: കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ നാടുകടത്തൽ എന്ന ഒററസംഭവത്തിനു പ്രധാനഹേതുഭൂതനായി നിന്ന ആ പുരുഷമായ പരമാർത്ഥം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സർവ്വതോമുഖമായ മാഹാത്മ്യങ്ങളേയും ജയിച്ച്, അനന്തരപരമ്പരകളുടേയും, ചരിത്രത്തിന്റേയും ദൃഷ്ടിയിൽ ആ പ്രതാപശാലിയെ ദുര്യശസ്സിനു് പാത്രമാക്കിയ പരമാർത്ഥം, നരലോകത്തിൽ വിധിയന്ത്രത്തിരിപ്പിന്റെ ഒരു പ്രത്യേക വൈചിത്ര്യം തന്നേയായിരുന്നു.

രാജഗോപാലാചാരി അവർകളുടെ നിരോധനത്തിനു ശേഷം, തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യത്തിന്റെ സാചിവ്യത്തിൽ കൃതിമതിയായ ആ സൗജന്യശാലിയെ അത മുമ്പിൽ കാണുക. ഗജവിഗ്രഹസദൃശനായ ഒരു മലബാർ യോദ്ധാവിന്റെ ശരീര വൈപുല്യം ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ മേഖേ വക്കപോലെ അത്ര കൃത്യമായും മിനുസമായും ക്ഷുരകകർമ്മത്താൽ ഒതുക്കിനിറുത്തിയ കേശരോമസഞ്ചയത്താൽ പ്രശോഭിക്കുന്ന ശിരോഗോള വിസ്തൃതി. ഒററനോട്ടത്തിൽത്തന്നെ സർവ്വചരാചരങ്ങളോടും സ്നേഹാനുകമ്പകൾ നിറഞ്ഞ നയനങ്ങൾ. അത്യാകർഷകവും പ്രബുദ്ധജനസാധാരണവും ആയ

സുവർണ്ണവർണ്ണമോ, അവജ്ഞാദ്യോതകമായ കറുപ്പുനിറമോ അല്ലാതെ പൊതുജനങ്ങളിൽ ഏവൎക്കും സാദൃശ്യം വഹിക്കാവുന്ന ഒരു വൎണ്ണവിശേഷം. തിരുവിതാംകൂറിന്റെ സകല പരമാൎത്ഥങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി വിവേചനം ചെയ്യാനുള്ള ശ്രദ്ധകാട്ടുന്ന മുഖഭാവം, ബഹുജനസഞ്ചയത്തിന്റെ സുഖക്ഷേമങ്ങൾക്കാണു് തന്റെ ജീവിതം ബലി അൎപ്പിക്കുന്നതു് എന്ന അചഞ്ചലമായ ബോധം എന്നിവ അത്യാകൎഷകമായി സംകലനംചെയ്തുകണ്ട ആ മഹാൻ കൊല്ലവൎഷം 1089-ൽ ശ്രീമൂലകമഹാരാജാവിന്റെ പ്രത്യേകതിരുവുള്ളത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചു് പൊതുജനക്ഷേമസംരക്ഷണത്തിനു് ബദ്ധകങ്കണനായിരിക്കുന്നു.

കഷ്ടിച്ചു ഒരു വൎഷംകഴിഞ്ഞതോടെ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട ലോകമഹായുദ്ധം, കൃഷ്ണൻനായർ ദിവാൻജിയുടെ പരിശ്രമങ്ങളെ മന്ദതയിലേയ്ക്കു നയിക്കുമോ എന്നവിധം മഹാവിഘ്നകാരിയായി. എന്നാൽ ഉല്പന്നങ്ങൾക്കു് വിലയിടിവു തട്ടി, കൂലിവേലക്കാർ കൂടുതൽ ആദായം പ്രതീക്ഷിച്ചു്, വാണിജ്യവ്യവസായങ്ങൾ മങ്ങി, ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങളുടെ ദൗർല്ലഭ്യം നാട്ടിലെങ്ങും വിഷമകരമായി പരന്നു പോന്ന ആ ഘട്ടത്തിലും സുജനതാവിലാസത്താലും ബഹുജനസേവനതൃഷ്ണയാലും അനുഗൃഹീതനായ ആ മന്ത്രിപുംഗവൻ സദാചാരപരതയുടെ ലേശംപോലും കൂടാതെ, ജനങ്ങളുടെജന്മാവകാശങ്ങളിൽ വിധ്വംസകമായ യാതൊരുഹസ്തവും ഉയൎത്താതെ, രാജ്യത്തേയും രാജാവിനേയും സേവിച്ചു് ഉജ്ജ്വലോജ്ജ്വലമല്ലെങ്കിലും ജീവിതപരിശുദ്ധികൊണ്ടു് അത്യുത്തമമായ ഒരു ഭരണം വിജയകരമായി നിൎവഹിച്ചുതുടങ്ങി.

കൃഷ്ണൻനായർ ദിവാൻജിഅവർകളുടെ ഭരണം ആരംഭിച്ചു് വൎഷംഅഞ്ചുകഴിയുന്നതിനുമുമ്പായി ഒന്നാം

ലോകമഹായുദ്ധത്തിന്റെ സകല ചടങ്ങുകളും അവസാനിച്ചു് സമാധാനം പ്രഖ്യാപിതമായി. 1094 മേടമാസത്തിലെ ചിത്രാപൗർണ്ണമിദിവസം, തിരുവനന്തപുരത്തു് മന്ദാരമംഗലംഭവനം ഒരു വിവാഹാഘോഷത്തെ സാക്ഷാൽകരിക്കുന്നു. മനോഹരമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട പന്തലിൽ പാണിഗ്രഹണകൃത്യം നിർവഹിക്കാൻ ഒരുക്കപ്പെട്ടകതിർമണ്ഡപത്തിൽ പരസ്പര പ്രേമബദ്ധരായ ഹൃദയത്തോടെ നാം കാണുന്നതു് ബി.എ. ക്ലാസ്സിലെ വിദ്യാർത്ഥിനിയായ ശ്രീമതി ഗിരിജാബായി അമ്മയേയും, ഹൈക്കോടതി വക്കീലായി തൊഴിലാരംഭിച്ചു വിജയത്തിലേയ്ക്കു കാലൂന്നിക്കാണുന്ന മി. വിജയശീലൻനായരേയും ആകുന്നു. ഈ പരിണയം ഗൃഹനാഥനായ മി. ഗോപാലകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ പ്രത്യേകമേൽനോട്ടത്തിൽ ഭംഗിയായി ആഘോഷിക്കപ്പെട്ടു. നായികയുടെ കാരണവർ ഈ മഹോത്സവത്തിൽ ബന്ധുമര്യാദയനുസരിച്ചു് സന്നിഹിതനാകുവാൻ, ജീവിതത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി തിരുവനന്തപുരം സവാരി നിർവഹിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തബന്ധുക്കളിൽ ചില സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ഗിരിജാബായി അമ്മയുടെ വിവാഹാഘോഷത്തിനു് എന്നപേരിൽ നേരത്തേതന്നെ തിരുവനന്തപുരത്തു് എത്തി, ആറാട്ടാഘോഷം സംബന്ധിച്ച ഘോഷയാത്രയുടെ ദർശനത്തിൽ ആരംഭിച്ചു് കാഴ്ചബംഗ്ലാവു്, ശംഖുമുഖം കടൽപ്പുറം ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം, വലിയകൊട്ടാരം മുതലായ അനവധി സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ആശ്ചര്യഭരിതമായ സൂക്ഷ്മാവലോകനം മുഖേന ലോകപരിചയം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അസ്തമിച്ചു പത്തു് നാഴിക കഴിഞ്ഞതശേഷമുള്ള ആ ശുഭമുഹൂത്തത്തിൽപാണിപീഡനം, അഥവാ പരസ്യമായ വസ്ത്രദാനം എന്ന ചടങ്ങു കഴിയുന്നതുവരെ ക്ഷമാശൂന്യതയ്ക്കു യാതൊരു കാരണവും കാണാതെ അതിഥികളിൽ പലരും ഉത്സാഹഭാരത്തോടെ അവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അതിഥികളുടെ വിശ്രമത്തിന്നതിക്കപ്പെട്ട പൂപ്പന്തലിൽ, വിശേഷപ്പെട്ട രണ്ടുകസാലകളിൽ, അന്നത്തെ തിരുവനന്തപുരം നഗരിയിലെ രണ്ടു സാമുദായിക പ്രമാണികൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. രണ്ടുപേരും വാർദ്ധക്യത്തിലെ പ്രഥമസോപാനങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു് മററു സകലയോഗ്യതകൾക്കുംപുറമേ ഒരു ബഹുജനാദരത്തിനു് കൂടുതലായി പാത്രീഭവിക്കുന്നവരാണു്. അനവധി ജനങ്ങൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി അവിടവിടെ ഇരുന്നു, വിഭവസമന്വിതമായ സദ്യയ്ക്കുശേഷം സന്തുഷ്ടിയോടെ നാട്ടുകാര്യങ്ങളും വീട്ടുകാര്യങ്ങളും സംഭാഷണവിഷയമാക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ മേൽപറയപ്പെട്ട ബഹുമാന്യർ ഗൗരവമേറിയ ചില കാര്യങ്ങളെപ്പററി പറയുന്നു.

ആദ്യൻ.—ഡർ, ഈ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയേയും, വിജയശീലൻനായരേയും അറിയുകയില്ലേ?

ശ്രോതാവു്.—എന്താ, അറിയാത്തതു്? പത്രാധിപരുടെ, സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപരുടെ രണ്ടു അഭിനന്ദകർ. ഈ ചെറുപ്പക്കാർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ഉദ്യമങ്ങൾ വിജയകരങ്ങളാകാൻ തങ്ങളാൽ കഴിയുന്നതും ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളവരാണു്.

ആദ്യനായ സീ. വി. രാമൻപിള്ള:—അതേ; ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളവരാണു്. ആ നിലയിൽ ഇവർ രാജ്യത്തിൻെറ അഭിമാനസ്തംഭങ്ങളെന്നുതന്നെ പറയണം.

രണ്ടാമനായ മി. എൻ. രാമൻപിള്ള — എന്നാൽ, സർ, താങ്കൾ അവരുടെ അക്കാലത്തെ ഉദ്യമങ്ങളെ കേവലം പുച്ഛരസത്തോടെ വീക്ഷിക്കുകയല്ലായിരുന്നോ?

സീ. വി.—ഒരിക്കലും അങ്ങനെ അല്ലായിരുന്നു. അവരെപ്പററി എനിക്ക് ഹൃദയത്തിൽ വളരെ ബഹുമതി തോന്നിയിരുന്നു. എന്നാൽ കഥയില്ലാത്ത കുട്ടികൾ മഹാപരാക്രമശാലിയായ ഒരു ഭരണാധികാരിയോടു നേർത്തു് സ്വയംകൃതാനർത്ഥങ്ങളിൽ ചാടിക്കുന്നല്ലോ എന്നായിരുന്നു എന്റെ ശങ്ക.

എൻ. രാ:—ഹെയ്; അങ്ങനെ ശങ്കിക്കേണ്ട ആവശ്യം എന്താണു്? രാജ്യകാര്യപരമായ അഭ്യുദയത്തിനുവേണ്ടി ക്ലേശം സഹിക്കുവാൻ തയ്യാറാകുന്നവരെ മററു കാരണങ്ങൾ പറഞ്ഞു നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തുന്നതു് നന്നല്ല.

സീ. വി.—ശരിയാണു്, മി. രാജഗോപാലാചാരിയോടു എനിക്കു തോന്നിയിരുന്ന ബഹുമതി മി: രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ നാടുകടത്തലോടെ കേവലം അസ്തമിച്ചു. ഇപ്പോൾ എന്റെ സഹതാപം ആ ക്ലേശഭരിതമായ ജീവിതം നയിച്ച പത്രാധിപരോടാണു്.

മി. എൻ. രാ. പി.—അതെ സർ, അന്നേ ഞാൻ പറഞ്ഞുവല്ലോ. നമ്മിൽ നല്ലൊരു ഭൂരിപക്ഷം ആ പത്രാധിപരുടെ വശത്തു നിന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ ദിവാൻജിക്കു അത്തരം ഒരക്രമം ചെയ്യുവാനും നമ്മുടെ പൊതുജനാഭിപ്രായത്തെ അവഹേളിക്കുവാനും സാധിക്കുമായിരുന്നോ?

സീ. വി.—ഒരു കാൎയ്യമുണ്ടല്ലോ സർ. നമ്മുടെ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ ഹിതം അനുസരിച്ചു നില്ക്കുവാൻ നാം ബാദ്ധ്യസ്ഥരല്ലേ?

മി. എൻ. രാ.—ശരിതന്നെസർ. പക്ഷെ മഹാരാജാവു് തന്ത്രകുശലന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനാണ്. ദിവാൻജിക്കു് പത്രക്കാർ നൽകുന്ന സമ്മാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം ധാരാളം വാങ്ങിക്കെട്ടട്ടേ എന്നായിരുന്നു, തിരുമനസ്സിലെമനോഭാവം. അതുകൊണ്ടു അവിടത്തേയ്ക്കുവേണ്ടിയായിരുന്നു പത്രാധിപരെ നാടുകടത്തിയതു് എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ല.

സീ. വി.—ആട്ടെ; ഏതായാലും അങ്ങനെയെല്ലാം സംഭവിച്ചു. ആചാരി അവർകൾ ഉദ്യോഗമൊഴിഞ്ഞു പോവുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ പത്രാധിപനിഷ്കാസനം തിരുവിതാംകൂർകാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്നു ഒരിക്കലും മാറുന്നതല്ല.

മി. എൻ. രാ.—ഒരിക്കലും മാറുന്നതല്ല എന്നുമാത്രമോ? ഒരു മുപ്പതുവൎഷംപോലും വേണ്ടിവരികയില്ല, തിരുവിതാംകൂർകാൎക്കു് ഉത്തരവാദിത്വം ചെയ്യുന്ന ഒരു ഭരണകൂടം ലഭിക്കുവാൻ. അത്രയ്ക്കുള്ള പൗരുഷവീൎയ്യവും ദേശാഭിമാനവും നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ഉദിക്കുകയുണ്ടായി. ആട്ടെ; ഈ വധു— ?

സീ. വി.—ചെങ്ങന്നൂരോ തിരുവല്ലായിലോ ഉള്ള ഒരു ചെറുപ്പക്കാരി. അത്രയൊക്കെ എനിക്കും നിശ്ചയമുള്ളു. ഏതായാലും അവൾ സ്വദേശാഭിമാനിയെ ഹൃദയപൂൎവ്വം അഭിനന്ദിക്കുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയാണു്.

മി. എൻ. രാ.—വിജയശീലൻനായർ, അയാൾ ആരും യോഗ്യനാണു്. പത്രാധിപരുടെ ശിഷ്യനായി

ക്കൂടി. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു വളരെ തത്വങ്ങളൊന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. എന്നാലോ, സ്വദേശാഭിമാനിയുടെ ഒരു വിശ്വസ്ത ശിഷ്യൻ.

സീ. വി.—അതേ; അങ്ങനെയുള്ളവരാണ് നമുക്കിനി ആവശ്യം. ഞാൻ ഒരു കാര്യം തീരുമാനിച്ചു, സർ. ഒന്നുരണ്ടു നോവലുകൾ എഴുതും. അവയൊക്കെ രാജാധികാരത്തോടു വെല്ലുവിളി നടത്തുന്ന ജന നേതാക്കന്മാരുടെ കഥകളായിരിക്കും. അതെ; ആ വീര്യമാണ് നമ്മുടെ നാട്ടിനു് ആവശ്യം. നമ്മുടെ തമ്പുരാക്കന്മാരെ വഴിതെററിക്കുന്ന വിദേശീയ മേധാവിത്വം തകരണം.

വിവാഹമുഹൂത്തം അടുത്തു എന്നു വിളിച്ചുചൊല്ലുന്ന വാദ്യമേളങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. സംഭാഷണങ്ങളിൽ മുഴുകിയിരുന്ന അതിഥികളുടെ ശ്രദ്ധ വധുവിൻെറ വേഷഭൂഷാദികളുടെ സൂക്ഷ്മപരിശോധനയിലേയ്ക്കു പതിഞ്ഞു. എന്നാൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ വിശ്രമിക്കുന്ന കെട്ടിനകത്തു് ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ ഒരുക്കങ്ങൾ പൂത്തിയായിട്ടില്ല.

പെട്ടെന്നു് രണ്ടു യുവതിമാർ ആ ഭവനത്തിലെ പന്തലിൽ ബഹുജനങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ യതൊരു സങ്കോചവും കാണിക്കാതെ കടന്നു കയറുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അവർ വധുവിനെ തിരക്കി സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ അടുത്തെത്തി. തിക്കും തിരക്കും വകവയ്ക്കാതെ 'ഗിരിജാഭായമ്മേ' എന്ന സംബോധനയോടെ ആഗതകളിൽ പ്രായക്കൂടുതലുള്ള ആൾ അകത്തേക്കു കടന്ന പുറകേ സഖിയും പ്രവേശിച്ചു.

"ഭായമേ, എന്താ ഇപ്പോൾ, പണ്ടു നാവൽ വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തു് പറഞ്ഞ കാൎയ്യങ്ങൾ നേരിട്ടു തെളിയാൻ പോകയല്ലേ?"

എന്നൊരു ചോദ്യത്തോടെ ആഗത, കൈവശമുണ്ടായിരുന്നതും കണ്ഠാഭരണമാക്കിയാൽ മുട്ടോളം എത്തുന്നതും ആയ ഒരു സ്വൎണ്ണമാല വധുവിന്റെ കഴുത്തിൽ അണിയിച്ചു. സഖിയായ യുവതിയാകട്ടെ, മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന വജ്രങ്ങൾ പതിച്ച രണ്ടു മോതിരം വധുവിന്റെ അംഗുലികളിൽ അണിയിച്ചു.

ഗിരിജാബായിഅമ്മ:—സഹോദരിമാരേ, വളരെ വളരെ സന്തോഷം. എന്തേ കുഞ്ഞമ്മ ഇത്ര താമസിച്ചതു്?

കുഞ്ഞമ്മ:—അക്കഥകളൊക്കെ പിന്നെപ്പറയാം. എന്താ മുഹൂൎത്തം അടുക്കാറായില്ലേ?

സ്ത്രീകൾ.—സമയമായി. വരൂ ഗിരിജേ. വാ.

ഗിരിജാബായിഅമ്മയും പ്രിയകാമുകനായ വിജയശീലൻ നായരും പരസ്പരം ഹാരം അണിയിച്ചു. മോതിരം പരസ്പരം കൈമാറി. അനന്തരം സ്വൎണ്ണത്താമ്പാളത്തിൽ വരൻ വധൂപാരിതോഷികമായി കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന വിശിഷ്ട വസനങ്ങൾ ആ പ്രേമസൎവ്വസ്വത്തിനു സമ്മാനിച്ചു. ഒരു നവജീവിതത്തിന്റെ ആരംഭം കുറിക്കുന്ന വിവാഹച്ചടങ്ങുകൾ അങ്ങനെ, സമംഗളം പൎയ്യവസാനിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൧൭

കൊല്ലവർഷം 1097-ലെ ആ ശ്രീമൂലം പ്രജാസഭാ സമ്മേളനത്തിനായി തിരുവനന്തപുരത്തെ സുപ്രസിദ്ധ പ്രസംഗശാലയായ വിക്ടോറിയാ ജൂബിലിടൗൺഹാൾ കമനീയമായി ഒരുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. രാജ്യത്തിന്റെ ഒരററം തൊട്ടു മറേറ അററംവരെയുള്ള വിസ്തൃതമായ ഭാഗങ്ങളിൽ നിവസിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ പ്രതിനിധികൾ എന്ന് ഗവണ്മെന്റിൽ നിന്നു നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഏതാനും അക്ഷരാഭ്യാസവിദഗ്ദ്ധന്മാരും നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാരും സർക്കാരുദ്യോഗസേവകന്മാരും വക്കീലന്മാർ, വൈദ്യന്മാർ വ്യാപാരശാലക്കാർ തുടങ്ങിയ ഉപകർത്താക്കളും ഗവണ്മെന്റിന്റെ ക്ഷണം സ്വീകരിച്ച് പ്രജാസഭയിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാനും മററുള്ളവരുടെ സഹായത്തോടെ തയ്യാറാക്കി, തങ്ങളുടെ വാസദേശങ്ങളിലെ അത്യാവശ്യങ്ങൾ നിറവേററുവാനുള്ള സങ്കടരൂപത്തിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടവയും ആയ വിവിധപ്രസംഗക്കടലാസ്സുകളുമായി പുതുവേഷംകെട്ടി ആവർ സമാഗതരാകുന്നു. സമയം രാവിലെ പതിനൊന്നുമണിയായതോടുകൂടി പ്രജാസഭ സമ്മേളനം യഥാവിധി ആരംഭിക്കുന്നു.

സഭാനാഥനു പ്രത്യേകംതയ്യാർചെയ്തിട്ടുള്ള, മാമൂൽപ്പടി കാണപ്പെടുന്ന വലിയ വമ്പൻ കസാലയിൽ കൂട്ടതലായി ഇട്ടിട്ടുള്ള കുഷനമീതേ, അത്രവളരെ ദീർഘകായനോ വിപുലശരീരനോ അല്ലാത്ത ഒരു ചെറുമനുഷ്യൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. പാദം മുതൽ കണ്ഠാവധി ആദ്ദേഹം ധരിച്ചിട്ടുള്ള സിൽക്കു കഞ്ചുകവും, ശിരസ്സിന്

ആവരണമായി ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥചിഹ്നമായ കിന്നരിത്തലപ്പാവും ആസ്പദമാക്കി നോക്കുമ്പോൾ ആയത് തിരുവിതാംകൂർ ഗവണ്മെൻറിൻെറ ഭരണരഥം യഥായോഗ്യം നിയന്ത്രിക്കുവാൻ നിയമിതനായ മഹാനാണെന്നു പറയണം. ചെറിയ വട്ട മുഖത്തിലെ കൂർത്ത നാസികയും, ശരിക്ക് അററം കണ്ടിച്ചു നിരപ്പുവരുത്തിയിട്ടും എഴുന്നുനിൽക്കുന്ന കുററിമേമീശയും ഒഴിയാതെ ധരിച്ചുകാണപ്പെടുന്ന ചാന്തുപൊട്ടും, യാതൊരു കാരണവശാലും തെല്ലുപോലും ചാഞ്ചല്യത്തിന്നു വിധേയനാവുകയില്ല എന്നു കാട്ടുന്ന അമർത്തി ബലമായി ചേർത്ത അധരവും കൂടെ ശരിക്ക് ഒന്നുകാണുമ്പോൾ, ആ മഹാരഥനത്രെ ദിവാൻ മി: കൃഷ്ണൻനായരുടെ അനന്തരസ്ഥാനാവകാശിയായി ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് നിയമിച്ചിട്ടുള്ള ദിവാൻബഹദൂർ ടി. രാഘവയ്യാ എന്നു് മനസ്സിലാക്കണം.

അനന്തപുരം ജില്ലയിലെ കളക്ടറായിരുന്ന മി. രാഘവയ്യ തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജി ഉദ്യോഗം കൈയേൽക്കുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ ഒരു ഭരണാധിപൻ എന്ന നിലയിൽ സിതമോ കൃഷ്ണമോ ആയ യശസ്സു സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. പത്തിരുപത്തു വർഷങ്ങൾക്കു് മുമ്പു് ശിവകാശിയിൽ നാടാന്മാക്കെതിരായി നടന്ന ലഹള അദ്ദേഹം ശമിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഒരു പന്തീരാണ്ടിന്നു മുമ്പു് അദ്ദേഹം തന്നെയായിരുന്നു, മദ്രാസ് നഗരി കാർപ്പറേഷൻെറ റവന്യൂ വകുപ്പ് പുനഃസംഘടിപ്പിച്ചു തന്മൂലമുള്ള യശസ്സിന്നു് പാത്രീഭവിച്ചതു്. അദ്ദേഹം മദ്രാസ്സിലെ റവന്യൂ ബോഡിൻെറ കാര്യദർശി എന്ന നിലയിലും പ്രശസ്തമായ സേവനം നിർവഹിച്ചിരുന്നു. അചഞ്ചലമായ സ്ഥൈര്യവും, ജനാഭിലാഷത്തെ അതിശക്തിപൂർവം

അവഗണിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധതയും എന്നാൽ, പ്രശസ്ത ഭരണാധികാരി എന്ന പേര് സമ്പാദിക്കാൻ പോരുന്ന ബുദ്ധി സാമർത്ഥ്യവും അദ്ദേഹത്തെ പ്രത്യേകം അനുഗ്രഹിച്ചിരുന്നു.

ദിവാൻ രാഘവയ്യായുടെ ഭരണകാലത്ത് വരുത്തിയ പരിഷ്കാരങ്ങൾ തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ സമാശ്വാസത്തിന് തെല്ലൊക്കെ കാരണമാകാതിരുന്നില്ല. ക്രൈസ്തവജനവിഭാഗങ്ങൾ കുറെനാളായി മുറവിളികൂട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ദേവസ്വംവിഭജനം വിജയകരമായി മി. രാഘവയ്യാ നിർവഹിച്ചു. അതുപോലെതന്നെ നിയമസമിതിയിൽ ഗണ്യമായ ഒരു പരിഷ്കാരം വരുത്തുന്നതിനും അദ്ദേഹം ബദ്ധശ്രദ്ധനായി. 1097-ലെ രണ്ടാം റെഗുലേഷൻ എന്നപേരിൽ പ്രസിദ്ധമായ നിയമശാസനം മുഖേന നിയമസമിതിഅംഗങ്ങളുടെ സംഖ്യ അൻപതാക്കുകയും, ഇങ്ങനെ മാമൂൽ പടിയുള്ളവയോ, അല്ലാത്തവയോ ആയ പരിഷ്കാരപ്പടലികൾ നടപ്പിൽ വരുത്തുകയും ചെയ്യാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ മാറ്റങ്ങൾ മുഖേന അദ്ദേഹത്തിനു സിദ്ധിച്ച ബഹുമതി ചിരസ്ഥായി ആയിരുന്നില്ലെന്നു മററു ചില സംഭവങ്ങൾ തെളിയിക്കും.

അദ്ധ്യായം ൧൬

പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെ അകാരണമെന്നപോലെ നാട്ടിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ച ആ സംഭവം, കാലംചെന്നിട്ടും തിരുവിതാംകൂർ നിവാസികൾ മറക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഈ രാജ്യത്തോട് അത്രവളരെ സ്നേഹമോ പ്രത്യേകതാല്പര്യമോ ഇല്ലാത്ത പരദേശികൾ മന്ത്രിമാരായി എത്തി സ്വന്തലാഭത്തിനുതകുന്ന രാജഹിതാനുവർത്തനത്തിൽ മുഴുകിപ്പോരുന്ന പതിവു നിറുത്തണമെന്ന് അവരിൽ പലർക്കും അഭിപ്രായം ഉണ്ടായി. എന്നാൽ, രാജ്യം ശ്രീപത്മനാഭന്റെ വകയും മഹാരാജാക്കന്മാർ പ്രത്യക്ഷരം സ്വേച്ഛാമാത്രാധീനരും ആണെന്ന വസ്തുത പലരും സങ്കോചത്തോടെ സ്മരിച്ച് അടങ്ങിപ്പാർത്തതേയുള്ളു. അന്നത്തെ ഭരണാധിപനായിരുന്ന ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവാകട്ടെ, പ്രതാപശാലിയും ശക്തനുമായിരുന്നുവെങ്കിലും ആജീവനം ദാസന്മാരായ ചില പ്രത്യേകവ്യക്തികളോട് ഏററവും കാരുണ്യവാനായിരുന്നു. അതിനാൽ ഭരണം സംബന്ധിച്ച പല നിസ്സാരകാര്യങ്ങളിലും ആ ദാസന്മാർക്ക് ഇഷ്ടംപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളുവാൻ അവിടുന്നു മൌനസമ്മതം നൽകിയിരുന്നു. ഇങ്ങനെ മഹാരാജപ്രസാദോപജീവികളായ ചില പ്രശസ്തവ്യക്തികളും അപ്പപ്പോൾ അവരോധിക്കപ്പെടുന്ന മന്ത്രിമാരുംകൂടെ ഏകോപിച്ചു നടത്തിവന്ന ഭരണത്തിന്റെ പരിപൂർണ്ണമായ ചുമതല തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ കൈയേററു.

‘സ്വദേശാഭിമാനി’ സ്വന്തനാടു വിട്ടു വർഷം പന്ത്രണ്ടിനോടു് സമീപിക്കാറായി. തിരുവിതാംകൂറിൽ ഭരണപരമായ ഒരു പൊതു ജനാഭിപ്രായം കേവലം അപൂർണ്ണതയിലാണെങ്കിലും ഉടലെടുക്കുവാൻ വൃത്താന്തപത്രങ്ങൾ ഒട്ടനവധി സഹായങ്ങൾ ചെയ്തു. എന്നാൽ പൊതുജനങ്ങൾക്കു് ഭരണപരമായി എന്തെല്ലാം അഭിപ്രായങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നാലും അവരുടെ ജാതി, മതം, സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾ എന്നിവ ബലികഴിച്ചു ഒരു പൊതുനന്മയ്ക്കായി ശ്രമം ചെയ്യുവാൻ വേണ്ട സഹിഷ്ണുത ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ജാതിയോ, മതമോ, വർഗ്ഗമോ, കുടുംബമോ, ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുമായുള്ള ബന്ധമോ ബന്ധമില്ലായ്മയോ അനുസരിച്ചു് പൊതുജനാഭിപ്രായങ്ങളിൽ അക്കാലത്തു് ഗൗരവമേറിയ പല വ്യതിയാനങ്ങളും സംഭവിച്ചിരുന്നു. രാജ്യനന്മ മാത്രം ലാക്കാക്കി മുൻപറയപ്പെട്ട ഭിന്നതകൾ വിട്ടു നിന്ന കൂട്ടരെക്കൂടിയും ഈർഷ്യ, സ്വകാര്യവൈരം എന്നീ അനാശാസ്യകാരണങ്ങൾ ചുമത്തി സ്വാർത്ഥപരരെന്നു വരുത്തുവാൻ ജനങ്ങൾ പൊതുവേ മടിക്കുകയുണ്ടായില്ല. രാജപ്രസാദം പ്രതീക്ഷിച്ചവരോ, മന്ത്രിസഹായം ആശിച്ചവരോ ആയ ചില ജനപ്രമാണികൾ പൊതുജനാഭിപ്രായത്തിന്റെ വാഹകർ എന്ന നിലയിൽ സാധാരണന്മാരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വിഘാതം വരുത്തി. അവർ രാജപക്ഷം പ്രബലപ്പെടുത്തുവാൻ പല ഗൂഢപ്രചരണങ്ങളും നിർവ്വഹിച്ചു. മഹാരാജാവു തന്മനസ്സുകൊണ്ടു് ജനേംഗിതത്തെ സമാദരിക്കുന്ന ഒരു പരിഷ്കൃതാശയനായിരുന്നു. തന്റെ ഭരണത്തെപ്പറ്റി സ്വന്തം പ്രജകളാകട്ടെ, അന്യരാജ്യസ്ഥരാകട്ടെ യാതൊരു അതൃപ്തിയും കരുതരുതു് എന്നു് ആ മഹാരാജാവു് പ്രത്യേകം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റേയും അഭി

പ്രായം സമാദരിച്ചു് കിരീടാധിപൻ സ്വസുഖപരിത്യാഗത്തിൽ വർത്തിക്കുകയാണു് എന്നു വരുത്തുവാൻ തെരുതെരെ ശ്രമിച്ചു. ഈ ശ്രമം വല്ലതും വിഫലമാക്കുവാൻ എത്തുന്ന ഒറ്റതിരിഞ്ഞ വ്യക്തികളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുവാൻ ഗവൺമെൻറു പ്രത്യേകം സന്നദ്ധമായിരുന്നു. ഉദ്യോഗാർത്ഥികൾക്കു് ധാരാളം തുറകളിൽ യോഗ്യതയനുസരിച്ചുള്ള സ്ഥാനങ്ങൾ നൽകി. ഓരോ വർഗ്ഗത്തിൻേറയോ സമുദായത്തിൻേറയോ നായകന്മാരായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നവരെ അനവധി പ്രലോഭനങ്ങളാൽ വശീകരിച്ചു. നായരീഴവക്രൈസ്തവാദിസമുദായങ്ങളുടെ നാനാമുഖങ്ങളായ മുറവിളികൾക്കു് എളുപ്പത്തിൽ പരിഹാരമാർഗങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി. അതാതു സമുദായങ്ങളിലെ നേതാക്കന്മാക്കു് നൽകിയ അവസരോചിതസഹായങ്ങൾ ഏററു അവർ അന്തരീക്ഷംശാന്തമാക്കി. എന്തെല്ലാമായിട്ടും നികരാത്ത ചില ഗർത്തങ്ങൾകണ്ടു് പൊതുജനാഭിപ്രായം കുറേശ്ശ തലപൊക്കാതെയും ഇരുന്നില്ല.

പി. രാജഗോപാലാചാരി അവർകളുടെ ദിവാൻജിയുദ്യോഗക്കാലം കഴിഞ്ഞശേഷവും, ഈ അസംതൃപ്തിക്കു് ശമനമുണ്ടായില്ല. സൗജന്യശാലിയും, ശാന്തഭരണപ്രിയനും, സർവഥാ സാത്ത്വികചരിതനും ആയിരുന്ന ദിവാൻ കൃഷ്ണൻനായർ അവർകൾ യുദ്ധപരിതഃസ്ഥിതികളിലുണ്ടായ വിഷമങ്ങൾക്കു് പരിഹാരമാർഗ്ഗം തേടിയ സന്ദർഭങ്ങളിൽ ശാന്തമായിരുന്ന ആ അതൃപ്തി പ്രസ്തുത മന്ത്രിവര്യൻെറ നിയമസഭാപരിഷ്കാരവേളയിൽ ശക്തിപൂർവം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. 95-ലെ ഒന്നാം റെഗുലേഷൻ എന്ന ഈ പരിഷ്കാരം രാഷ്ട്രീയാന്തരീക്ഷത്തിൽ ചില അമിതവാദികളേയും അവക്കെതിരായി ചില മിതവാദി

കളേയും സൃഷ്ടിച്ചു. മിതവാദിപ്രധാനന്മാർ, യവനികയ്ക്കുള്ളിലിരുന്ന് സൂത്രധാരപദവി പുലർത്തിപ്പോന്ന സാഹിത്യകുശലൻ സി. വി. രാമൻപിള്ള മുതലായവരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഗവൺമെൻറുദ്യമങ്ങളെ വിജയത്തിലാക്കുവാൻ വേണ്ട ശ്രമം ചെയ്തു. 90-നോടടുത്തു് സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട നായർ സർവീസുസൊസൈററിയുടെ പ്രസിഡൻറും ഒരു കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജിയാകാമെന്ന പ്രതീക്ഷയ്ക്കു് പാത്രീഭൂതനും ആയ ചങ്ങനാശ്ശേരി പരമേശ്വരൻപിള്ള അവർകൾ അമിതവാദികളുടെ നടുനായകമായി.

കൊല്ലവർഷം 1097-ലെ ശ്രീമൂലം പ്രജാസഭയുടെ സമ്മേളനം അടുത്തു. അക്കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂറിലെ സാചിവ്യം കൈയേററു കാണപ്പെടുന്നതു് മന്നത്തു കൃഷ്ണൻനായരവർകൾക്കുശേഷം ദിവാൻജിയുദ്യോഗത്തിൽ എത്തി രണ്ടുവർഷത്തെ സേവനം അനുഷ്ഠിച്ച ഒരു തെലുങ്കുബ്രാഹ്മണനാകുന്നു. സംസ്ഥാനത്തിൻെറ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും ഗവർമ്മെൻറിൻെറ നാമനിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പണ്ഡിതാപണ്ഡിതന്മാരായ ജനപ്രതിനിധികളുടെ ഒരു സംഘം പുതിയ വേഷഭൂഷാദികളോടെ തിരുവനന്തപുരത്തെ വിക്ടോറിയാ ജൂബിലി ടൗൺഹാളിനെ ചൈതന്യവത്താക്കുന്നു. ഓരോ ദേശങ്ങളിലെയും ബഹുജനാവശ്യങ്ങളുടെ ലിസ്ററു സമർപ്പിച്ചു സ്വന്തം കാര്യങ്ങൾ നേടുന്നതിനുപോലും കെല്പില്ലാതെ സൽക്കാരലവൻസും പററി മടങ്ങിപ്പോകാൻ എത്തുന്ന നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാർ നിവേദനക്കടലാസ്സുകൾസഹിതം സഭാതലത്തിൽ അണിനിരന്നിരിക്കുന്നു. ഇത്തരം വിശിഷ്ട പ്രതിനിധികളായ അന്യാഭിപ്രായവായനക്കാരുടെ ആ

സദസ്സിൽ അദ്ധ്യക്ഷസ്ഥാനത്തു കാണുന്ന ആ ഗൌരവമേറിയ മുഖഭാവക്കാരനെ സൂക്ഷിച്ചുവോ? വലിയ കസാലയിലെ അനുരൂപനിക്ഷേപമാകത്തക്കവിധം ദൈർഘ്യംകൊണ്ടോ സ്ഥൂലതകൊണ്ടോ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെടാത്ത ആ ശരീരത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥനുള്ള സകല അപരിപൂർണ്ണതകളും, കുററി മേമീശയും, ചാന്തുപ്പൊട്ടും കിന്നരിത്തലപ്പാവും ക്രൂരനോട്ടവും മുഖേന അദ്ദേഹം പരിഹരിച്ചിരുന്നു. വിപുലമായ വില്ലീസ്സുകുഷന്റെ പുറത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുകാണുന്ന ആ അപരിചിതന്റെ കഞ്ചുകം ആപാദകണ്ഠം സുവർണ്ണവർണ്ണംകൊണ്ടു മനോഹരവും തുന്നൽപ്പണിരീതിയിൽ ഒരു തനിയൂറോപ്യനു യോജിക്കുന്നതും ആയ സിൽക്കു സൂട്ടാകുന്നു. ആകാശത്തിന്റെ തൽക്ഷണപതനം സംഭവിച്ചാൽപോലും അചഞ്ചലത പരിപാലിക്കുന്ന അധരപുടത്തോടുകൂടിയ ആ മാന്യനത്രേ വിഖ്യാതദിവാൻജിയായ ദിവാൻ ബഹദൂർ മി. ററി. രാഘവയ്യാ.

ഉദ്ദേശം എട്ടുവഷംമുമ്പു് ഒരു ഡെപ്യൂട്ടികളക്ടർ എന്ന നിലയിൽ ബ്രി. ഇൻഡ്യൻ ഉദ്യോഗമണ്ഡലത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് റവന്യൂ ഭരണസാമത്ഥ്യം നിമിത്തം പടിപ്പടി കയററം സമ്പാദിച്ച ഒരു മുതലെടുപ്പുവിദഗ്ദ്ധനാണു് അദ്ദേഹം എന്നു ഓർമ്മിക്കണം. ഈ ആദായദ്വിഗുണീഭവിപ്പുകാരൻ തന്നേയായിരുന്നു ഇരുപത്തുസംവത്സരങ്ങൾക്കമുമ്പു് ശിവകാശിനഗരിയിലെ ലഹള ശമിപ്പിക്കുവാൻ അസാധാരണമായ കട്ടംകൈകൾ പലതും പ്രയോഗിച്ചതും. ആദായനികുതിയേർപ്പാടു്, ദേവസ്വം വിഭജനമെമ്മൊറിസ്സൃഷ്ടി, പുതിയ നിയമസഭാ പരിഷ്കാരം എന്നിങ്ങനെ ഭരണരീതികളിലെ നവസംവിധാനങ്ങളാൽ പ്രശസ്തി സമ്പാദിച്ച പ്രസ്തുതഭരണാധിപൻ

ശ്രീമൂലം പ്രജാസഭയെടുത്തു് പന്താടുന്നതിനുപോലും ഹസ്തശക്തി സിദ്ധിച്ച ഒരു ബുദ്ധിയോദ്ധാവും ആയിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്ക് പ്രാദേശികാവശ്യങ്ങളുടെ നിവേദകന്മാർ സമർപ്പിക്കുന്ന വിനീതനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ന്യായ്യാന്യായ്യതകളും, ബലാബലങ്ങളും പരിശോധിച്ചു് സ്വന്തം ഇഷ്ടത്തിനു് അനുകൂലമായവിധത്തിൽ മാത്രം ഭരണരഥം മുന്നോട്ടു നയിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉദ്യുക്തനാകുന്നതോടുകൂടി പൊതുജനാഭിപ്രായത്തിന്റെ കണ്ഠച്ഛേദനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് യാതൊരു സങ്കോചവും തോന്നാൻ ഇടയുമില്ലായിരുന്നു!

ദിവാൻ രാഘവയ്യായുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ശ്രീമൂലം പ്രജാസഭയുടെ യോഗം കഴിഞ്ഞു് ഒരു വർഷം അതീതമായി. നാനാമുഖമായി രാജ്യത്തെ മുതലെടുപ്പു വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ച ആ മന്ത്രിവര്യൻ, അടുത്ത വർഷം മുതൽ വിദ്യാലയങ്ങളിലെ ഫീസ്സ് ഒരു പ്രത്യേകനിരക്കനുസരിച്ചു് കൂട്ടുന്നുണ്ടെന്ന വിവരം പ്രഖ്യാപനംചെയ്തു. പി. രാജഗോപാലാചാരി കൃഷ്ണൻനായർ എന്നീ ദിവാൻജിമാരുടെ കാലത്തു് രാജപക്ഷീയരായി നിന്ന ഏതാനം നേതാക്കന്മാർ അപരിചിതനായ സൗജന്യവിലാസത്തിൽ ശൂന്യഹൃദയനായ ആ രാഘവയ്യായുടെ ഉദ്യമങ്ങളോടു സഹതപിക്കുവാൻ വിമനസ്കരായി. ഇവരിൽനിന്നു വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു് എന്തെങ്കിലും പിൻബലമാകട്ടെ, പ്രേരണയാകട്ടെ ലഭിച്ചുവോ ഇല്ലയോ, ഏതായാലും, സംസ്ഥാനമൊട്ടുക്കുള്ള ഹൈസ്ക്കൂൾ-കാളേജ് വിദ്യാർത്ഥികൾ പുതിയ ഫീസ്സുനിരക്കിനെ പ്രതിഷേധിച്ചു് വിദ്യാശാലകൾ വെടിഞ്ഞു. ഈ പണിമുടക്കു് രാജ്യത്തിൽ രാജധാനിതൊട്ടു് വടക്കും തെക്കും മുറയ്ക്കു് വർദ്ധിച്ചു വശായി. കർക്കടകമാസത്തിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗം കഴിഞ്ഞുതുട

ങ്ങിയ ഈ വിദ്യാലയാഭ്യവകഷ്ണം നേരിട്ടു ഗവണ്മെന്റ് ചിങ്ങമാസത്തിലെ ഓണം വെക്കേഷനെന്ന നിലയിൽ വിദ്യാലയങ്ങൾ അടച്ചുപൂട്ടി 'വീണ്ടേടം' കൊണ്ടൊരുവിദ്യ കാണിച്ചു കൃതാത്ഥമായി. രക്ഷകത്താക്കന്മാക്ക് വിദ്യാത്ഥികളുടെ മേലുള്ള അധികാരാവകാശങ്ങളെപ്പററി ഉൽബോധിപ്പിച്ചു ഭരണക്രമം അനിഷ്ടസംഭവങ്ങൾക്കിട കൊടുക്കാതെ വിദ്യാത്ഥികൾ വിദ്യാലയങ്ങളിൽ എത്തിക്കൊള്ളുവാൻ ആ രക്ഷകത്താക്കന്മാർ വേണ്ട പ്രേരണ നൽകണമെന്നു പരസ്യമായി അഭ്യർത്ഥിച്ചു.

ആയിരത്തിത്തൊണ്ണൂററെട്ടു കന്നിമാസം അഞ്ചാം തീയതി ദിവാൻ രാഘവയ്യായുടെ ദണ്ഡനീതിപ്രയോഗത്തിന്റെ ഒരുവൈചിത്ര്യപ്രദർശനംകൊണ്ടു ധന്യമായി. തിരുവനന്തപുരത്തെ രാജകീയ മഹാപാഠശാലയുടെ മുൻവശമുള്ളവിസ്തൃതസ്ഥലം അന്നുരാവിലെ അനേകായിരം വിദ്യാത്ഥികളുടെ നിസ്സഹകരണമനോഭാവം വിളിച്ചു ചൊല്ലി. വിദ്യാത്ഥികൾക്ലാസ്സുമുറികളിലെങ്ങും കയറാതെ വലിയൊരു സംഘമായി അക്രമരാഹിത്യത്തോടെ നിലകൊണ്ടു. ജനക്കൂട്ടം അനാശാസ്യമായി കൂടിനില്ക്കുന്നുവെന്നും, അതയതു പിരിച്ചുവിടേണ്ടതു ഗവണ്മെൻറിന്റെ ചുമതലയാണെന്നും ഉള്ള നിലയിൽ വേണ്ട നടപടികൾ ആരംഭിക്കപ്പെട്ടു. പോലീസ്സൈന്യാധിപനായിരുന്ന പിററ് എന്ന യൂറോപ്യൻ അശാന്തബുദ്ധനായി വിദ്യാത്ഥിസഞ്ചയത്തെ പിരിച്ചുവിട്ടുവാൻ ഒരുദ്രുതയാനം നടത്തി. അമ്പരന്ന വിദ്യാത്ഥികൾ ഇതികത്തവ്യതാമൂഢരായി കമ്മീഷണരുടെ അശ്വത്തെ വിരട്ടുവാൻ ചിലകല്ലേറുകൾ ആരംഭിച്ചു. ഈ ശിലാഖണ്ഡപ്രയോഗം, കമ്മീഷണരുടെ താടിക്കു പററിയ ഒരു കൈയേററമായി കലാശിച്ചു.

അന്തക്ഷണമെന്നപോലെ വിവരങ്ങൾ എപ്പേരും അറിഞ്ഞുപോന്ന ഭരണകൂടാധിപൻ തൽക്ഷണം മഹാരാജനിലയത്തിലെത്തി പാളയം കാളേജുവളപ്പിൽ നിരുത്തരവാദികളായ ചട്ടമ്പിമാരുടെ ശല്യം വളരെ വൎദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും അവരെ പിരിച്ചുവിടുവാൻ ഏതാനും അശ്വങ്ങളെ ആ വളപ്പിൽ സവാരി ചെയ്യിക്കുവാൻ കല്പന ലഭിക്കണമെന്നും അഭ്യൎത്ഥിച്ചു അനുജ്ഞ വാങ്ങി. സമാധാനപരിപാലനസേനയിലെ മുഷ്കരന്മാരായ പത്തൻപതാളുകളെ തിരഞ്ഞെടുത്തു് കൈവശം ഓരോ ഗദയും സമ്മാനിച്ചു് ഹൃദയനൈഷ്ഠുര്യം കൂട്ടുവാൻ ആവശ്യമുള്ളപക്ഷം മാദകദ്രവ്യങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുകൊള്ളുവാൻ അവൎക്കു വേണ്ട പ്രോത്സാഹനവും നൽകി. അടുത്തപരിപാടി കേവലം പൊതുജനഹൃദയഭേദകമായിരുന്നു. പത്തിരുപതിൽപരം അശ്വങ്ങൾ, സംസ്ഥാന സൈന്യത്തിലെ പടയാളിക്കുതിരകൾ, വഹിച്ച സാദിഭടന്മാരെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു് ആ വിദ്യാൎത്ഥിസഞ്ചയത്തിനു നേരെ വൎദ്ധിച്ച വേഗത്തിൽ ഓടി. അശ്വങ്ങളുടെ പുറകിലായി മറിഞ്ഞുവീഴുന്നവരെ ശക്തിയേറിയ ഗദാപ്രയോഗത്താൽ മൎദ്ദിക്കുവാൻ പോലീസ്സുഭടന്മാരും സജ്ജരായി. ഒന്നുരണ്ടു ഫർല്ലോങ്ങു് സമചതുരത്തിലുള്ള ആ വളപ്പിൽ അധികപ്പെട്ടപോലെ തിങ്ങിനിരന്ന വിദ്യാൎത്ഥികൾ നാലുഭാഗത്തേക്കും തെരുതെരെ ഓടി. എല്ലാഗേറ്റുകളും ഭദ്രമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ അവൎക്കു രക്ഷാമാൎഗ്ഗങ്ങൾ ഒന്നുംതന്നെ ലഭിക്കാതെ. നിസ്സഹായരായ വിദ്യാൎത്ഥികൾ അശ്വങ്ങളുടെ കാൽച്ചവിട്ടും അശ്വാരൂഢന്മാരുടെ കുന്തപ്രയോഗവും പോലീസ്സുഭടന്മാരുടെ ഗദാതാഡനവും തെരു

തെരെയേററു. ദീർഘമായ ദീനരോദനം പലേവിദ്യാർത്ഥികുമാരന്മാരിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടു. പ്രാണരക്ഷയ്ക്കായി പലേവഴിക്കും ഓടിയ ബാലന്മാർ, ചെറുയുവാക്കൾ, ജനസംഖ്യയത്തിൽ യദൃച്ഛയാ അകപ്പെട്ടുപോയ വൃദ്ധന്മാർ എന്നിവർ അന്നേററമർദ്ദനത്തിനു അതിരില്ലായിരുന്നു. ഗൗരവമേറിയ പരുക്കുപററിയ പലരും ഇഹലോകവാസം അതോടെ ഉപേക്ഷിച്ചു. അനവധിയുവാക്കന്മാർ ആശുപത്രികളെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. അനന്തരകാലത്തു അത്യധികമായ പീഡയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കത്തക്കവിധം ഗദാപ്രഹരമേററ പലരും നിലത്തുമറിഞ്ഞുവീണ് വീണ്ടും കുതിരക്കുളമ്പുകളുടെ മർദ്ദനവും ഏററു. കാളേജുവളപ്പു രക്തപങ്കിലമായി. മുൻവശത്തുള്ള നഗരവീഥി സകല ജനങ്ങളാലും പരിത്യക്തമായി.

നിരുത്തരവാദികളായ ചട്ടമ്പിമാരെ പിരിച്ചു വിടുവാൻതുടങ്ങിയ ഈ ഉദ്യമത്തിൽപെട്ട പോലീസുകാരുടെ ഉത്സാഹം വർദ്ധിച്ചു. കുതിരപ്പന്തയത്തിലെ മത്സരഓട്ടത്തിൽ അശ്വങ്ങൾക്കു ഗതിവേഗം കൂട്ടിക്കൊള്ളുന്ന കൗശലം അറിയാമായിരുന്ന അശ്വഭടന്മാർ പലഉരുവളപ്പുചുററി അശ്വയാനം നടത്തി. അവരുടെ നെടിയ കുന്തങ്ങളിൽതട്ടിയ സൂര്യരശ്മി ആ ആയുധങ്ങൾ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ശരീരത്തിൽ ആക്രമണം നടത്തിയതോടെ പിന്മാറി കാണപ്പെട്ടു. ദുർദ്ദേവതകളുടെ ആവേശം കൊണ്ട മനുഷ്യശരീരങ്ങൾ എന്നപോലെ പോലീസ്സുഭടന്മാർ സ്ഥലകാലപുരുഷഭേദംകൂടാതെ കണ്ണിൽക്കണ്ടവരെയെല്ലാം ഗദാപ്രയോഗത്തിനു ഇരയാക്കി. 98 കന്നി 5-ാംനു-യിലെ വിദ്യാർത്ഥി വേട്ട, ഇങ്ങനെ രാഘവയ്യാ ഗവണ്മെൻറ് വിജയകരമായി നിർവ്വഹിച്ചു വേണ്ട കൃതാർത്ഥതനേടി!

ഈ വിദ്യാൎത്ഥിവേട്ട സംബന്ധിച്ച് അസ്വാസ്ഥമായിരുന്ന അന്നത്തെ തിരുവനന്തപുരത്ത് കടൽപ്പുറത്തുള്ള റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ തിരുവല്ലാദേശത്തുനിന്ന് എത്തിയ ഒരു വിശിഷ്ടകുടുംബം ഒരു സന്ദൎശനാൎത്ഥം പ്രവേശിക്കുകയായിരുന്നു. തിരുനീലകണ്ഠൻകൎത്താവദ്ദേഹം, പ്രണയിനിയായ മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ, പുത്രി, ശ്രീ മാധവിയമ്മ എന്നിവരും കുടുംബസ്നേഹിതനും നാട്ടുകാൎയ്യസ്ഥനും ആയ പരമുപ്പണിക്കരും ഒരു ഭൃത്യൻ ഭൃത്യ എന്നിവരുമായി റയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ നിന്ന് രണ്ടു ജഡ്കാ വാടകയ്ക്കു പിടിച്ചു മന്ദാരമംഗലം ഭവനത്തിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. ശ്രീ മൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ തിരുനാൾ ആഘോഷം, നവരാത്രി സംബന്ധിച്ച പൂജയെടുപ്പുഘോഷയാത്ര എന്നീ അസാധാരണച്ചടങ്ങുകൾ സ്വയം കണ്ടു സന്തോഷിക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ തിരിച്ച് കുടുംബസാരഥിയായ മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മയ്ക്ക്, പുത്രിക്ക് അനുരൂപനായ ഒരു വരനുണ്ടാക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശം കൂടെ ഈ യാത്ര സംബന്ധിച്ചു നിൎവ്വഹിക്കുവാനുണ്ടായിരുന്നു. ഈ ആവശ്യത്തിലേയ്ക്ക് ആ ബുദ്ധിമതി, പരമുപ്പണിക്കരെയാണ് ഏല്പിച്ചിരുന്നതു്. അതിനാൽ പണിക്കർ ആ കുടുംബാംഗങ്ങളെ അനുഗമിക്കാതെ പ്രത്യേകം ഒരു വണ്ടിയിൽ കയറി തന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനും, ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിനു മിക്കവാറും അനുരൂപനും ആയ മുചുകുന്ദൻനായരുടെ താമസസ്ഥലത്തിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു.

ജനറൽ ആസ്പത്രിയിൽ നിന്നു വടക്കോട്ടേയ്ക്കുള്ള റോഡിൽകൂടെ ഒന്നൊന്നരമൈൽസഞ്ചരിച്ചു ആ അശ്വരഥം മുചുകുന്ദൻ നായരുടെ താമസസ്ഥലമായ ഒരു ഭവന

ത്തിന്നു മുമ്പാകെ ചെന്നുനിന്നു. ജഡ്കാക്കാരന്റെ പ്രത്യേകസാമൎത്ഥ്യത്താൽ ഉദ്ദിഷ്ടഭവനത്തിൽ തന്നെ എളുപ്പം എത്തിച്ചേൎന്നതുകൊണ്ടുള്ള സന്തോഷത്താൽ പണിക്കർ ആ സാരഥിക്കു് കൂലി കൊടുത്തശേഷം, സ്നേഹിതന്റെ അടുത്തെത്തി. പുതിയ ഒരു സഞ്ചിയും കുടയും ഇടത്തുവശത്തെ കാതിന്നപ്പുറകിലായി ഒതുക്കിയിരുന്ന തലമുടിയും സുവൎണ്ണക്കടുക്കനും പകുതി അടഞ്ഞതുപോലുള്ള കണ്ണുകളുമായി മുമ്പിൽ ഒരാൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതു് മുകുന്ദൻനായർ യദൃച്ഛയാ കണ്ടു. വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന പുസ്തകം പെട്ടെന്നു് അടച്ചു ഗൃഹനാഥനായ യുവാവു് എഴുന്നേറ്റു് ഏററവും ഉച്ചത്തിൽ "എടോ!" എന്നു ഭൃത്യനെ വിളിച്ചു. ഭൃത്യനെക്കണ്ടു് "വേഗം ഒരു കസാല ഇങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുവാ" എന്നു അനുശാസിച്ചു. "പണിക്കരുചേട്ടൻ" നിന്നു തീരെ വിഷമിക്കാതെ യുവാവിന്റെ കസാലയിലേയ്ക്കു് പിടിച്ചു ഇരുത്തപ്പെട്ടു.

ആകസ്മികമായി വന്നുചേൎന്ന അതിഥിയെ കണ്ട മുകുന്ദൻനായർ പറയുന്നു:—

"അല്ലല്ലാ, ചേട്ടൻ ഈ താമസസ്ഥലം എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി? ഇങ്ങോട്ടു് വരുമെന്നവിവരത്തിന്നു് ഒരു കത്തുപോലും അയച്ചില്ല. ഓഹോ, തിരുനാൾ പൂജെടുപ്പു് മുതലായ ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളാമെന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ തിരിച്ചതായിരിക്കാം. വളരെ സന്തോഷം. നമ്മുടെ കൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്നു് സുഖം തന്നെയല്ലേ?"

പണിക്കർ.—അതേതെ; അവരൊക്കെ മഹാപ്രഭുക്കന്മാരല്ലാ! അവൎക്കൊക്കെ അസുഖത്തിന്നു് വല്ലകാരണവും ഉണ്ടോ? കേട്ടോ മി. നായർ, ഞാൻ ആഘോഷമൊന്നും

കാണ്മാനനത്തിയതല്ല. ഒരു അപ്പീൽ കേസ്സുണ്ടു്. അതു വല്ല നല്ല വക്കീലന്മാരേയും ഏൽപ്പിക്കണം,

നായർ.— അതിനെന്താ? അതുസാരമില്ല. ആട്ടെ, അപ്പോ, ഒന്നു രണ്ടു ദിവസത്തെ താമസമുണ്ടാകുമല്ലോ. ഇനിയേതായാലും പൂജെടുപ്പുത്സവവും കണ്ടിട്ടു മടങ്ങിയാൽ മതി.

പണിക്കർ.—മതി. പക്ഷേ ഇടയ്ക്കു് ഒന്നു പോകേണ്ടതായും വന്നേയ്ക്കും.

നായർ.—ആട്ടെ, ചേട്ടൻ വന്നവഴികേട്ടില്ലേ, ഇന്നത്തെ സംഭവങ്ങൾ?

പണിക്കർ.—ഇല്ല, എന്താ, എന്താ?

നായർ.—കാളേജുവളപ്പിലേ മനുഷ്യവേട്ട!

പണിക്കർ.—അതെന്താ കാളേജു് വല്ലകാടുമാണോ വേട്ട നടത്തുവാൻ? എന്തുവേട്ടയാ, അതു്?

നായർ.—കാളേജുവളപ്പിൽ കൂട്ടംകൂടിയ വിദ്യാർത്ഥികളെ പിരിച്ചുവിട്ടരീതി.

പണിക്കർ—എന്തുരീതിയായാലും വേണ്ടില്ലാ മി. നായർ, ഈ പള്ളിക്കൂടം പിള്ളാരെക്കൊണ്ടു പൊറുതിമുട്ടി. സ്റ്റ്രൈക്കുപോലും എന്തു സ്റ്റ്രൈക്കോ ഏതുസ്റ്റ്രൈക്കോ! പിള്ളാരുടെ ധിക്കാരം അഹംമതി അവയ്ക്കു് എന്തെങ്കിലും സാരമായ ചികിത്സകിട്ടിയോ? അമന്നോ?

നായർ.— കാളേജുവളപ്പിലെ സകല കുട്ടികൾക്കും വേണ്ടതു് കിട്ടി.

പണിക്കർ,—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്) അതുവ്വോ? നമ്മുടെ ദിവാൻ സാമി ഒട്ടും കുറഞ്ഞ ആളല്ല. അദ്ദേഹത്തോടു് ഇടയുന്നതു സൂക്ഷിച്ചാവേണ്ടതെന്നു് ഈ പിള്ളാർ മനസ്സിലാക്കിയില്ല!

നായർ.—ശരിതന്നെ; എങ്കിലും കുറെ കടന്ന കൈയായിപ്പോയി. പരിഷ്കൃതലോകം ഇത്തരം സംഭവങ്ങളെ മൃഗീയമായിട്ടേ കരുതുകയുള്ളൂ.

പണി.—പാശ്ചാത്യ നായർ: പരിഷ്കൃതലോകം! എന്താണിപ്പരിഷ്കൃത ലോകമെന്നും പരിഷ്കാരമെന്നും മററും നിങ്ങൾ പറയുന്നതു്? രാജാധികാരത്തിനും ഗവൺമെൻറിനും എതിരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതൊക്കെയാ പരിഷ്കാരം? അങ്ങനെയാണെങ്കിലേ സകലക്രിമിനൽപ്പുള്ളികളും പരിഷ്കാരികളല്ലേ!

നായർ.—എന്നല്ല ചേട്ട, ബഹുജനങ്ങളുടെ സുഖസമാധാനങ്ങൾ രക്ഷിക്കുകയല്ലേ, ഗവൺമെൻറിന്റെ കടമ? അതിനു വിരുദ്ധമായി ബഹുജനപീഡനത്തിനൊരുങ്ങുന്നതു് തീർച്ചയായും അപരിഷ്കാരികളുടെ ലക്ഷണമാണു്.

പണി.—എന്തോ, ഞാനധികമൊന്നും വായിച്ചിട്ടില്ല. വാദിക്കുവാൻ തയ്യാറുമല്ല. എന്നാലും പള്ളിക്കൂടം പിള്ളാരെ തല്ലിയതിനു് ഇനിക്കു് യാതൊരാവലാതിയും ഇല്ല. അവർ തല്ലുകൊണ്ടു നന്നാകേണ്ടവരാണു്. കർത്താവെജ്മാനന്റേയും അഭിപ്രായം അങ്ങനെതന്നെയായിരിക്കും.

നായർ.—പരമാർത്ഥം പറയാമല്ലോ ചേട്ട, ഇനിക്കും അഭിപ്രായം അതുതന്നെ, പക്ഷേ, അതൊന്നും വെളിയിൽ മിണ്ടാൻ പാടില്ല. ആളുകൾ പഴയരീതിയിൽ കഴിയുന്നവരല്ല. അവർക്കു് രുചിക്കുന്ന അഭിപ്രായം വേണം പറവാൻ. അതുകൊണ്ടു് ഞാനങ്ങനെപ്പറഞ്ഞുവെന്നേ ഉള്ളൂ. ആട്ടെ; അതൊക്കെ പോകട്ടെ;

സംഭാഷണം ഇങ്ങനെ ആരംഭിച്ച ഘട്ടത്തിൽ തന്നെ അതിലേയ്ക്കു് വിഘ്നകാരിയെന്നപോലെ അവി

ടെ മറെറാരു സ്നേഹിതൻ വന്നുചേൎന്നു. മുചുകുന്ദൻനായർ സന്തോഷാധിക്യത്തിൽ മതിമറന്നുവെങ്കിലും സ്നേഹിതനെ അടുത്തു മറെറാരു കസാലയിൽ ഇരുത്തി. അനന്തരം അതിഥിയെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുകയായി.

മുചുകുന്ദൻനായർ.—പണിക്കരുചേട്ടൻ അറികയില്ലായിരിക്കാം. ഇദ്ദേഹം കോട്ടയം സ്വദേശിയായ ഒരു സ്നേഹിതനാണു്. താമസം വഞ്ചിയൂരാണു്. ഋഷിമംഗലം എന്നൊരു സ്ഥലമുണ്ടു്. അതിനടുത്തായി നമ്മുടെ ദിക്കുകാരി ഒരു സ്ത്രീ താമസമുണ്ടു്. കൎത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ടയാളാണെന്നു് ഇടയ്ക്കാരോ പറയുന്നതുകേട്ടു. അവിടെയാണു് താമസം. ഇക്കൊല്ലത്തെ ബി. എ. പരീക്ഷയ്ക്കു് കൂടുന്നു. ആളൊരു വലിയൊരു സമ്പത്തുകാരനാണു്.

പണിക്കർ.—ഓ ഹോ, ബി. എ. ജയിച്ചില്ല!

മു. നാ.—അല്ല, ബി. എ. പാസ്സായിരുന്നെങ്കിൽ ഇവിടത്തുകാർ ഇദ്ദേഹത്തെ ഇങ്ങനെ സൈ്വരമായി സഞ്ചരിക്കാൻ വിട്ടേയ്ക്കുമോ?

പണി.—താമസം—?

മു. നാ.—പറഞ്ഞില്ലേ? ഇവിടെനിന്നു് കഷ്ടിച്ച് ഒരു രണ്ടുനാഴിക അകലേ.

പണി.—അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം വല്ല വീട്ടിലുമാ താമസം?

മു. നാ.—അതെ; ഒരു സാധുഭവനത്തിലാ മിക്കവാറും അവിടെതന്നെ സ്ഥിരതാമസമാകാനും ഇടയുണ്ടായേയ്ക്കും. പണിക്കർ ചേട്ടൻെറ കാൎത്താവെജമാനനു് ബന്ധമുള്ള ഒരു ഭവനമാണു്. വേണമെങ്കിൽ നമുക്കു് അങ്ങോട്ടൊന്നു പോകാം.

പരമുപ്പുണിക്കരും മുകുന്ദക്കുറുപ്പും മുചുകുന്ദൻനായരും തുടൎന്നു് പല നാട്ടുകാൎയ്യങ്ങളും രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളും സംഭാഷണവിഷയമാക്കി. അന്നു വൈകുന്നേരമായതോടെ സ്നേഹിതന്മാർ ഇരുവരുടേയും ക്ഷണമനുസരിച്ചു് പണിക്കർ വഞ്ചിയൂരുള്ള ശാരികാഭവനം സന്ദൎശിക്കുന്നതിനും ഇടയായി. എന്നാൽ അക്കാൎയ്യങ്ങളിലൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു അത്ര ദൃഢമായിരുന്നില്ല. ശ്രീമാധവി എന്ന തരുണീമണിക്കു് ഭൎത്താവുണ്ടാക്കുക എന്ന വ്യവസായഫലപ്രാപ്തിയിൽ എത്തുക മാത്രമായിരുന്നു പണിക്കരുടെ ആഗമനോദ്ദേശ്യം. അന്നു രാത്രി മുചുകുന്ദൻ നായരുമായി ഊണു കഴിഞ്ഞു. സ്നേഹിതന്മാർ ഇരുവരും ശയനം ആരംഭിച്ചു. പരമുപ്പുണിക്കർ പറയുകയാണു്:—

കേട്ടോ, മി: നായർ, ഞാൻ വന്ന കാൎയ്യം പറഞ്ഞുവല്ലോ.

മു. നാ.—ഉവ്വു്; ഹൈക്കോടതി അപ്പീൽ കേസ്സു സംബന്ധിച്ചു് അല്ലേ?

പ. പ.—അതേ; അതുതന്നെ. എന്നാൽ മറ്റൊരുദ്ദേശവുംകൂടെ ഇല്ലെന്നല്ല.

മു. നാ.—എന്താന്താ? മറ്റുദ്ദേശം?

പ. പ.—കഴിച്ചുകൂട്ടണ്ടേ? കൎത്താവെജമാന്റെ ഒരു കാൎയ്യത്തിനു തന്നെ.

മു. നാ.—അതു് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു സാധിക്കാത്തതാണോ?

പ. പ.—സാധിക്കാത്തതല്ല. എന്നാലും, അദ്ദേഹം അല്ല അതിലേയ്ക്കു് ഇറങ്ങേണ്ട ആൾ. മകൾക്കു് ഒരു ഭൎത്താവുണ്ടാകാൻ അദ്ദേഹമാണോ ആലോചനയ്ക്കിറങ്ങേണ്ടതു്? പറയുക.

മു. നാ.—ഓഹോ, അതാണോ കാൎയ്യം? ശരി; അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ആളിനു എന്തു യോഗ്യതയുണ്ടായിരിക്കണം?

പ. പ.—ഒരു ബീ. ഏ. ക്കാരനായേ മതിയാകു. നല്ല തറവാട്ടുകാരനും. വേണ്ട സ്വത്തുള്ളയാളും. എന്തെങ്കിലും സൎക്കാരുദ്യോഗക്കാരനും ആയിരിക്കണം. ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞതു് തൽക്കാലം ഇല്ലെങ്കിലും സാരമില്ല, അക്കാൎയ്യം അദ്ദേഹം തന്നെ നിൎവഹിക്കാമെന്നു ഏററുകൊള്ളും. എന്താ, പരിചയത്തിൽ ആരെങ്കിലും ഉണ്ടോ?

മു. നാ.—അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകളെപ്പററി ഞാനും കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ആരാതു്? ശ്രീമാധവി എന്ന ചെറുപ്പക്കാരി. വല്യ ചെറുപ്പമൊന്നുമല്ല—

പ. പ.—ഹെയ്; സാരമില്ല. ഇരുപത്തിഅഞ്ചിൽ കവിയുകയില്ല. സ്വത്താണെങ്കിൽ ഒരവസാനമില്ല. ഒന്നൊന്നര ലക്ഷത്തോളം വരും. പിന്നെ, കുടുംബസ്ഥിതികൾ യാതൊന്നും അന്വേഷിക്കാനില്ല. എന്താ പരിചയക്കാർ വല്ലവരും കാണേയ്ക്കുമോ?

മുകുന്ദൻനായരും പരമുപ്പണിക്കരും തമ്മിൽത്തുടങ്ങിയ ഈ വൎത്തമാനം ഇരുവരുടേയും ഒരു ശ്രദ്ധസംഭാഷണമായി. നായർ ശയ്യയിൽ നിന്നു എഴുന്നേററു് ഒരു സിഗററും കത്തിച്ചു് പണിക്കൎക്കു് മുറുക്കാനു സാമഗ്രികൾ നീക്കിവച്ചു. ഇരുവരുടേയും ഹൃദയം ഒന്നെന്ന നിലയിൽ തിരുനീലകണ്ഠൻ കൎത്താവദ്ദേഹം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തിരവൻ കുഞ്ഞുരാമൻ കൎത്താവു്, ശ്രീമാ

ധവിയെ ലഭിക്കുവാൻ നടത്തിയ ഉദ്യമങ്ങളുടെ പരാജയമാകുന്ന കെട്ടുകഥ, മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ ലോകോത്തരമായ ആദർശവനിതാജീവിതരീതി എന്നിവകളെപ്പററി പരമുപ്പണിക്കർ ദീർഘമായ ഒരു പ്രസംഗം തന്നെ നടത്തി. അവിവാഹിതനായ മുചുകുന്ദൻനായര അന്നേവരെ ആലോചിക്കപോലും ചെയ്യാതിരുന്ന ദാമ്പത്യജീവിതത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കാൻ ആ യുവാവിനു ചെറിയൊരാസക്തി ലഭിക്കുവാൻ ആ പ്രസംഗത്തിനു സാധിച്ചില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ പണിക്കരുടെ തിരുവനന്തപുരം യാത്രയ്ക്കു യാതൊരത്ഥവും ഇല്ലാതെ കഴിയുമായിരുന്നു!

അദ്ധ്യായം ൨൭

അക്കാലത്തു് ശംഖുമുഖംകടൽപ്പുറം ഇന്നത്തെപ്പോലെ ബഹുജനങ്ങളുടെ വാസകേന്ദ്രമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ റെയിൽവേസ്റ്റേഷനു പടിഞ്ഞാറായി അപൂർവം ചില ആളുകൾ ചില കെട്ടിടങ്ങൾ പണിയിച്ചു് വേനൽക്കാലതാമസത്തിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഇത്തരം വാസഗേഹങ്ങളിൽ ആകൃതിസൗകുമാര്യംകൊണ്ടും പാശ്ചാത്യരീതിയിലുള്ള നിർമ്മിതിവൈഭവംകൊണ്ടും 'വിജയാലയം' കാണികളെ പ്രത്യേകം ആകർഷിച്ചിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തെ വിദ്യാർത്ഥിവേട്ടകഴിഞ്ഞു് ഉദ്ദേശം രണ്ടാഴ്ചയായ ഒരു ദിവസം സായാഹ്നത്തിൽ 'വിജയാലയ'ത്തിലെ പൂമുഖം കടന്നുചെന്നാൽ

കാണപ്പെടുന്ന വലിയ ഹാൾ ഏതോ വിശ്വസുന്ദർ ശകലസ്വീകരിക്കുന്ന പരിപാടികളിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്നു. ആ ഹാളിൽ തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കസാലകളിൽ ഒരററത്തായി ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ ഉററമിത്രമായ ശ്രീമതി കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ എന്ന യുവതി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. കുഞ്ഞുറെയിച്ചലിനോടുകൂടി സംഭാഷണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയായ ശ്രീമാധവി എന്ന യുവതിയാകുന്നു. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി രണ്ടുകുട്ടികൾ ആ ഹാളിൽ എത്തി മേശപ്പുറത്തു വേണ്ട അലങ്കാരങ്ങൾ ഒരുക്കുകയായി. ക്ഷമാശൂന്യരായ അതിഥികൾ കുട്ടികളോടു് അവരുടെ മാതാവിനെപ്പററി ചോദിച്ചു. "ദേ, അമ്മ അകത്തുണ്ടു്, ദേ, വരുന്നു." എന്നായിരുന്നു, അവരുടെ മറുപടി.

അല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അകത്തുനിന്നു തെക്കുവശത്തുള്ള വാതിൽ തുറന്നു്, ഒരു പ്രൗഢാംഗന അവിടെ എത്തി· "അല്ലല്ല, കുഞ്ഞമ്മ വന്നിട്ടു് ഏറെ നേരമായോ? ആരാ, കൂടെ ഒരാൾ കാണുന്നതു്?" എന്നു ചോദ്യം ചെയ്തു.

ക. റെയിച്ചൽ —(ചൂണ്ടിക്കാട്ടി) ഇതോ? ഇതു നമ്മുടെ വടക്കൻതിരുവിതാംകൂറിലെ ഏക സ്ത്രീജനപ്രതിനിധി. ഭായമ്മയുടെ കമ്പനിക്കു് വളരെ പററും. ഒരു കുഞ്ഞമ്മയാണു്. എന്നുവച്ചാൽ, തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹം എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാക്ഷാൽ മകൾ.

ഗി. ഭാ. അ.—അങ്ങനെയൊരു സഹോദരിയെപ്പററി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. കണ്ടതിൽ വളരെ സന്തോഷം.' ആട്ടെ; നമ്മുടെ സംഘത്തിൻെറ അഭ്യുദയം കാംക്ഷിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലായിരിക്കുമോ?

ക. റെ.—ആയിരിക്കുമോ, എന്നോ? വലിയപരാക്രമശാലിയാണു്! പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയ്ക്കു കൊടുക്കാൻ പണ്ടു് പത്തുനൂറുരൂപാ വെറുതേ വലിച്ചെറിഞ്ഞയാളാണു്. പക്ഷേ (നോക്കി ഒന്നു ചിരിച്ചു്) ഇപ്പോൾ ഒരു ഭർത്താവുണ്ടാകുവാൻ തിരുവനന്തപുരത്തു് എത്തിയിരിക്കുന്നു. (ചിരിച്ചു്). ഞാൻ പറഞ്ഞു, മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടുവാൻ ഒരു വിധത്തിലും സമ്മതിക്കത്തില്ല. ഞങ്ങളോടും ഞങ്ങളുടെ സമുദായത്തോടും കലശലായ പുച്ഛരസത്തിലാ. വടക്കൻ ദിക്കുകളിൽ ഒട്ടാകെ ഒരു സ്വൈരക്കേടു തന്നെ. എന്താ പണി? ഈ സമുദായവഴക്കുതീരാൻ?

ഗി. ഭാ. അ.—നിങ്ങളൊക്കെ, ഈ 'എൻെറ സമുദായം' 'എൻെറ സമുദായം' എന്ന സ്വാർത്ഥപരത അങ്ങു വിട്ടേയ്ക്കണം. അപ്പോൾ വഴക്കുകൾ താനേ നിന്നുകൊള്ളും.

ക. റെ.—അതൊരുകാര്യമുണ്ടല്ലോ. ഞങ്ങൾമാത്രം വിട്ടേച്ചാൽ മതിയോ? മററുള്ളകൂട്ടരോ? എൻെറ കൂടെ ഇന്നു വേറൊരു സ്നേഹിതയും ഇവിടെ വന്നുചേരും. അംബുജാക്ഷി എന്നാണുപേരു്. മലബാർക്കാരത്തി. തീയ്യസമുദായത്തിൽപ്പെട്ടയാളാ. മദിരാശിയിൽ താമസിക്കുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു് ഏതാണ്ടു ചില ബന്ധുക്കൾ ഉള്ള ഒരു മാന്യയാ. വരുന്ന ഉദ്ദേശ

മല്ലേ? നിങ്ങളുടെ സംഘത്തെപ്പററിക്കേട്ടു. അതിൽ ഒരംഗമാകാൻ തന്നെ. എൻെറ ശുപാർശഅനുസരിച്ചു്, ഇനിക്കു് ആളിനെ നല്ലപോലെ അറിയാം.

ഗി. ഭാ. അ.—ആട്ടെ; വന്നോ?

ക. റെ.—ഇല്ല. വന്നില്ല. ഇപ്പോൾവരും. കുട്ടികളുടെ അപ്പച്ചനും ഒന്നു രണ്ടു സ്നേഹിതന്മാരുമായി അടുത്തൊരു സ്ഥലത്തു് പോയിരിക്കുകയാണു്. അവർ വന്നു കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനേ നമുക്കു കാര്യപരിപാടി ആരംഭിക്കാം.

ആതിഥേയി ആ വിശിഷ്ടാതിഥികൾക്കു് കാപ്പി സൽക്കാരം നടത്തുവാൻ അവരെ അകത്തോട്ടുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. കഷ്ടിച്ചു രണ്ടുമിനിട്ടു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ ഭവനത്തിൻെറ വാതുക്കൽ ഒരു ജഡ്ക്കാവന്നു നിന്നു. ആ അശ്വരഥത്തിൽ നിന്നും പ്രൗഢയായ ഒരു തരുണീരത്നം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

പാനാശനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടുവാൻ കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ അല്പം വൈമുഖ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചതു് ഈ സഖിയുടെ ആഗമനം പ്രതീക്ഷിച്ചായിരുന്നു. ഒരു ജഡ്ക്കായുടെ ശബ്ദംകേട്ടതോടെ റെയിച്ചൽ സഖിയുടെ വരവു് ഉദ്ദേശിച്ചു് വേഗംനടന്നു വാതിൽപ്രദേശത്തു് എത്തി.

“കമാൺമിസ്സംബുജാക്ഷി, കമാൺ” എന്നു മണിനാദത്തിൽ ഒരാഹ്വാനംകേട്ട ആഗത പ്രസന്നവദനത്തോടെ പൂമുഖത്തു് പ്രവേശിച്ചു. തൽക്ഷണം റെയിച്ചൽ ആഗതയെ അതിഥിക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി.

ഇങ്ങനെ പ്രത്യേകം പരിചിതയായ അംബുജാക്ഷിയോടു് ഗിരിജാഭായിഅമ്മ പ്രത്യേകമായ സൗഹാർദ്ദം

പ്രദർശിപ്പിച്ചു. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഈഴവസമുദായാംഗങ്ങൾക്ക് അതേവരെ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിയിരുന്ന ഒട്ടനേകം അവശതകളെപ്പററി അവർ സംസാരിച്ചു. നിവൃത്തിയുള്ളിടത്തോളം നായർക്രിസ്ത്യൻഈഴവസമുദായാംഗങ്ങൾ ഏകോദരസഹോദരങ്ങളായി വർത്തിക്കണമെന്നും ഈ സാമുദായികസൗഹാർദ്ദത്തിന് ഉടവുവരുത്തുന്ന സകല ഉദ്യമങ്ങളേയും സർവ്വാത്മനാ തടയേണ്ടതാണെന്നും അവർ ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്തു.

നേരം ഏകദേശം വൈകാറായതോടുകൂടി ആ ഭവനത്തിൽ ഏതാനും പുരുഷാതിഥികളും ഗൃഹനാഥനും വന്നുചേർന്നു. മുൻനിശ്ചയപ്രകാരം യോഗം കൂടുന്നതിനുള്ള സമയമായി. യോഗാദ്ധ്യക്ഷയായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചു:—

മാന്യസോദരീസോദരരേ,

"നമ്മുടെ രാജ്യം ഏറിയകാലമായി വിദേശീയ ദിവാൻജിമാരുടെ ഭരണത്തിന്ന് അധീനമായികഴിയുന്നു. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ കല്പനയും ബ്രി. ഗവമെൺറിന്റെ അംഗീകാരവും അനുസരിച്ച് ഇറക്കുമതി ചെയ്യപ്പെടുന്ന ബ്രിട്ടീഷ്—ഇൻഡ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായ ദിവാൻജിമാർ ജനഹിതം ലേശംപോലും ഗണിക്കുന്നില്ല. നിയമശാസ്ത്രത്താലും മഹാരാജാവ് തിരുമനസ്സിലെ പരമാധികാരപ്രഭാവത്താലും സാധൂകരിക്കാമെന്നു കരുതി ആ ദിവാൻജിമാർ ഏന്തക്രമവും പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ലേശം പോലും മടിക്കുന്നില്ല. ഈ ലജ്ജാവഹമായ ഏർപ്പാടു നിറുത്തൽ ചെയ്യേണ്ടകാലം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു."

"അതുപോലെ തന്നെ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ സമുദായാംഗങ്ങൾ തമ്മിൽ യാതൊരു സൗഹാർദ്ദവും കണികാണ്മാൻ ഇല്ലാത്തവിധത്തിൽ രഹസ്യമായും പരസ്യമായും വിദ്വേഷം വർദ്ധിച്ചു വരുന്നു. ഈ വിദ്വേഷാഗ്നി വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ ചില സമുദായപ്രമാണികളും നിരന്തരശ്രമം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ മതമാകട്ടെ, ജാതിയാകട്ടെ, ജീവിതരീതിയാകട്ടെ, ഈ രാജ്യത്തിലെ ജനങ്ങളെ പരസ്പരം പിണക്കുവാൻ കാരണമാകരുതു്."

"സർവ്വോപരി നമുക്കു് ഭരണസംബന്ധമായ സ്വാതന്ത്ര്യം കൈവരേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. അതിലേയ്ക്കു ന്യായമായ എല്ലാമാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടെയും വേണ്ട ശ്രമം നടത്തുവാൻ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന 'ശ്രീവഞ്ചിധർമ്മസംഘ'ത്തിന്റെ ഒരു വിശേഷാൽയോഗമാണു് ഇന്നിവിടെ സമ്മേളിക്കുന്നതു്. യോഗത്തിന്റെ വിജയകരമായ നടത്തിപ്പിൽ സോദരീസോദരന്മാർ ഹൃദയപൂർവ്വം സഹായിക്കണമെന്നു് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു."

കാര്യദർശി ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ പ്രസംഗം അക്ഷരംപ്രതി സദസ്യർ ആദരിച്ചു. സംഘപ്രവർത്തനസ്വഭാവത്തെപ്പററി പ്രസിഡൻറു് മി. വിജയശീലൻ നായർ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചു:—

മാന്യസോദരീ സോദരരേ,

"നമ്മുടെ ധർമ്മസംഘപ്രവർത്തനം പ്രധാനമായി ആർഭാടരഹിതമായിരിക്കണം. നമ്മുടെ പ്രവർത്തനരീതികൾ, യാതൊരുത്തരോടുമുള്ള ഭയം കൊണ്ടല്ല, നിസ്വാർത്ഥമായ സേവനം എന്ന ആദർശം ലാക്കാക്കി കേവലം രഹസ്യമായിരിക്കേണ്ടതാണു്. നമ്മുടെ ചുമതല വലിയ

ഒച്ചപ്പാടുണ്ടാക്കുന്ന മഹായോഗങ്ങൾ വിളിച്ചുകൂട്ടുന്നതിലും പ്രമേയങ്ങൾ പാസ്സാക്കുന്നതിലും അല്ല കാണേണ്ടതു്. ശാന്തവും അത്ഭുതകരവും ആയ മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ തിരുവിതാംകൂർജനതയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം സമ്പാദിക്കുവാൻ നാം ഈ രാജ്യത്തുള്ള സകല സ്ത്രീപുരുഷന്മാരേയും വ്യക്തിപരമായി ഉൽബോധിപ്പിക്കണം. ഇതത്രേ, നമ്മുടെ ലക്ഷ്യം.”

അദ്ധ്യക്ഷൻെറ സംക്ഷിപ്തമായ പ്രസ്തുത നിർദ്ദേശങ്ങൾ അവസാനിച്ചതോടെ അപരിചിതയും ധീരമതിയും ആയ ശ്രീ മാധവിഅമ്മക്കു് കാൽക്ഷണംപോലും മൗനവ്രതം തുടരുവാൻ സാധിക്കാതെ ആ മഹതി എഴുന്നേററു് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചു.—

“മാന്യമഹതീ മഹാന്മാരെ, കേവലം അപരിചിതയായ ഒരു ചെറു സോദരി രാജ്യസ്നേഹംമാത്രം മുൻനിർത്തി രണ്ടു വാക്കു സംസാരിച്ചു പോകുന്നതു ക്ഷമിച്ചാലും. എൻെറ ഒരു മാന്യമിത്രത്തിൻെറ ക്ഷണമനുസരിച്ചു മാത്രമാണു് ഞാൻ ഇവിടെ എത്തുവാൻ ഇടയായതു്. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഭരണകാര്യം സംബന്ധിച്ചു ജനങ്ങൾക്കു് സിദ്ധിക്കേണ്ട സ്വാതന്ത്ര്യം ക്രമീകരിക്കുക എന്നതാണല്ലോ ഈ സംഘത്തിൻെറ ഉദ്ദേശം. നമ്മുടെ രാജ്യം ഭാരതരാഷ്ട്രത്തിൻെറ ഏററവും ദക്ഷിണഭാഗത്തായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ ഇന്ത്യാ ഉപഖണ്ഡത്തിനു ലഭിക്കുന്ന സുഖസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ അനുസരിച്ചു മാത്രമേ നമ്മുടെ നാട്ടിനു എന്തെങ്കിലും അഭ്യുദയത്തിനു മാർഗ്ഗമുള്ളു. ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ മഹാത്മജി ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന യത്നങ്ങൾക്കു് സാഫല്യം വരുന്നതോടുകൂടി

നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്നു ഭരണപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കാം. എന്നാൽ ഇക്കാൎയ്യംകൊണ്ടു് നാമാരുംതന്നെ മൌനം അവലംബിക്കേണ്ടതില്ല. നമ്മുടെ പ്രചരണംകൊണ്ടും പ്രവൎത്തനംകൊണ്ടും ജനസ്വാതന്ത്ര്യം സമ്പാദിക്കേണ്ട അനവധി കാൎയ്യങ്ങൾ ഉണ്ടു്. ഒന്നാമതു് 'രാജദ്രോഹം' എന്ന കുററത്തിനു തന്നെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തു് യാതൊരു പ്രസക്തിയും ഇല്ല. മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ അഭിവന്ദ്യമായ സ്ഥാനത്തോടു ഈ രാജ്യത്തിൽ ആൎക്കുംതന്നെ യാതൊരു വിപ്രതിപത്തിയും ഇല്ല. രാജദ്രോഹം എന്ന നാണയം പ്രചരിപ്പിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു് ഇന്നാട്ടുകാരല്ലാത്ത ദിവാൻജിമാരാകുന്നു. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ അനുശാസകത്വം ആശ്രയമായിക്കരുതി ആ ദിവാൻജിമാർ ജനപീഡനത്തിനു് തയ്യാറാകുന്നു. ആ ഉപദ്രവപടലികൾ യഥേഷ്ടം പ്രയോഗിക്കുവാൻ അവർ കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കുന്ന മാൎഗ്ഗമത്രെ, രാജദ്രോഹക്കുററം. തിരുവിതാംകൂർകാർ രാജദ്രോഹം സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും അറിയുന്നവരല്ല. യഥാൎത്ഥ രാജദ്രോഹികൾ വിദേശങ്ങളിൽനിന്നു് ഇറക്കുമതി ചെയ്യപ്പെടുന്ന, കേരളീയസമുദായവൈരികളായ ദിവാൻജിമാർ മാത്രമാകുന്നു. ആ വസ്തുത നമ്മുടെ രാജ്യം ഒട്ടുക്കു് പ്രചരിക്കുമാറാകട്ടെ. വഞ്ചിധൎമ്മസംഘത്തിന്റെ പ്രവൎത്തനത്തിനു് ഞാൻ തൽക്കാലം നൂറുരൂപ സംഭാവന ചെയ്യുന്നു. ഈ സംഖ്യ ഇന്നുതന്നെ സെക്രട്ടറിയെ ഏല്പിക്കുന്നുണ്ടു്."

സംഭാവനയെപ്പററി കേട്ട മുകുന്ദക്കുറുപ്പും കൂട്ടുകാരൻ മുചുകുന്ദൻനായരും ആശ്ചൎയ്യഭരിതരായി ആരംഭിച്ചു

ഹസ്തതാഡനം ഇതരസദസ്യർ പൂർത്തിയാക്കി. വനിതാഭിനന്ദനം സംബന്ധിച്ചു് തീരെ പുറകോട്ടല്ലാത്ത മുചുകുന്ദൻനായർ എഴുന്നേറ്റു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“അഭിനന്ദനീയവും ആദർശപരവും ആയ അഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിച്ച മാന്യവനിതാരത്നത്തിന്റെ വാക്കുകൾ ഞാൻ തുടരുന്നതിൽ മാന്യസദസ്യർ ക്ഷമിക്കുമല്ലോ. തിരുവിതാംകൂർ ഇന്നു് ആവശ്യപ്പെടുന്നതു് ഇത്തരം ആരാധനായോഗ്യകളായ വീരതരുണിമാരെ ആണു്. അവരുടെ ദൃഢനിശ്ചയം ഒന്നുമാത്രമാണു് നമ്മുടെ നാട്ടിന്റെ അഭിവൃദ്ധിക്കു ഏകമാർഗ്ഗം. ഏതായാലും നമ്മുടെ സംഘപ്രവർത്തനങ്ങൾ എത്രയും വേഗത്തിൽ മുന്നണിയിൽ എത്തിക്കുന്നതിനു് നാം ഓരോരുത്തരും ശ്രമിക്കേണ്ടതാകുന്നു.”

തുടർന്നുണ്ടായ അഭിപ്രായപ്രകടനങ്ങൾ വളരെ രൂക്ഷങ്ങളും ദേശാഭിമാനദ്യോതകങ്ങളും ആയിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂറിലെ സാമുദായികമത്സരത്തിനു് വിരാമമിടുക, സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ യജമാനന്മാരായി ഗണിക്കുന്ന പതിവു നിർത്തൽചെയ്യുക, മതമോ ജാതിയോ സംബന്ധിച്ച വ്യത്യാസം കേവലം നിരർത്ഥകമാണു് എന്നു കാണിക്കുവാൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ എല്ലാ മതങ്ങളിലും ഉപവിഭാഗങ്ങളിലും ജാതികളിലുംപെട്ട ഏതാനും അനാഥ ബാലികാബാലന്മാരെ പ്രത്യേകം ഒരു മന്ദിരത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു് അവർക്കുവേണ്ട വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുന്നതിനു് ഒരു സ്ഥാപനം ഉണ്ടാക്കുക എന്നിങ്ങനെ ഗൗരവമേറിയ പല പരിപാടികളും നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടു. നേരം സന്ധ്യകഴിഞ്ഞതോടെ അതിഥികൾ അവരവരുടെ ഭവനങ്ങളിലേക്കു തിരിച്ചു.

വിജയശ്രീമെൻമാർ ഗിരിജാഭായിഅമ്മ, കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ, ശ്രീ മാധവി, കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താ മുകുന്ദൻനായർ, മുകുന്ദക്കുറുപ്പ് ശാരിക, അംബുജാക്ഷി എന്നിങ്ങനെ ഒൻപതു അംഗങ്ങൾ അടങ്ങിയ ശ്രീവഞ്ചിധർമ്മസംഘം അന്നത്തെ സായാഹ്നം മുതൽ രാജ്യകാര്യപരമായ അഭ്യുന്നതികൾ കൈവരുത്തുവാൻ നിരന്തര പ്രയത്നം നിർവഹിക്കുകയായി.

അദ്ധ്യായം ൨൰

വിജയാലയത്തിലെ സമ്മേളനം കഴിഞ്ഞു് മുകുന്ദൻനായർ വാസഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു് മടങ്ങിയതു് അല്പം അസ്വാസ്ഥ്യത്തോടായിരുന്നു. ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ സഖിയായ കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ, മുകുന്ദക്കുറുപ്പ് കളത്രമാക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന ശാരിക, അവളുടെ മാതാവും വിധവയും ആയ ശ്രീമതി കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ, കുഞ്ഞുറെയിച്ചലിന്റെ പുതിയ സഖിയായ ശ്രീമാധവി, സമുദായാഭിമാനിനിയായ അംബുജാക്ഷി എല്ലാത്തിനും ഉപരിയായി ശ്രീമതി ഗിരിജാഭായിഅമ്മ എന്നിങ്ങനെ ആറു സ്ത്രീകളുടെ കാമുകനാകാൻ എങ്ങനെ സാധിക്കും എന്ന ചിന്തയായിരുന്നു, അദ്ദേഹത്തെ ഒട്ടധികം അസ്വസ്ഥനാക്കിയതു്. സദാചാരബോധം സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, മി. നായർ ശുഷ്കമായ ഏകഭാര്യാവ്രതം എന്ന സങ്കുചിത പരിധിയിൽ പ്രണയത്തെ ബലികഴിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനാ

ല്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ പ്രണയത്തിനും സദാചാരബോധത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു ബന്ധവും കല്പിച്ചിരുന്നില്ല. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്ക് പരസ്പരം തോന്നാവുന്ന ശാരീരികമായ അഭിനിവേശം പരിപൂർണ്ണസാഫല്യത്തിൽ എത്തിക്കുക എന്നതാണ് ജീവിതത്തിന്റെ ഗൗരവമേറിയ ഉദ്ദേശങ്ങളിൽ ഒന്ന് എന്ന് അദ്ദേഹം കരുതിയിരുന്നു. ഈ ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത സംബന്ധിച്ച് ആർക്കും തന്നെ യാതൊരാവലാതിയും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ അവകാശമില്ലെന്നും മി. നായർ കരുതിയിരുന്നു. വിജയശീലൻനായരുടെ കളത്രമായ ഗിരിജാഭായിഅമ്മയ്ക്കു് കേവലം മുപ്പത്തിഅഞ്ചുവയസ്സായ താരുണ്യാന്തിമദശ തന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വ്യർത്ഥമായിപ്പോകുന്നതോർത്ത് ആ വീരദേശാഭിമാനി സങ്കടപ്പെട്ടു. ആ സ്ത്രീരത്നവുമായി ഇഹലോകസുഖാനുഭവങ്ങളുടെ ചില അംശങ്ങൾ വിജയകരമാക്കണം എന്ന ഉദ്ദേശത്തിലായിരുന്നു, നായർ വഞ്ചിധർമ്മസംഘത്തിലെ ഒരു അംഗമാകാമെന്നു തന്നെ സമ്മതിച്ചതു്. ആ സംഘം സ്വീകരിച്ച മൂലപ്രമാണമനുസരിച്ചാണെങ്കിൽ ഭിന്നസമുദായമൈത്രി അത്യന്താപേക്ഷിതമാണു്. ആ സ്ഥിതിക്ക് അതേവരെ അവിവാഹിതയായി കഴിയുന്ന കുഞ്ഞുറെയ്ച്ചലിന്റെ 'കരംപിടിച്ചു' മദിരാശിപ്പട്ടണത്താൽ അഭിഭാഷകവൃത്തിതുടന്നാലെന്താ എന്നൊരുവിചാരം അദ്ദേഹത്തെ അലട്ടി.

എന്നാൽ തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്യന്തമിത്രവും മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ കിങ്കരനും ആയ ചരമപ്പുണിക്കരവർകൾ കേവലം ഉദാസീനനായിരു

ന്നില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തു് ഒരു സന്ദർശനം നടത്തി മുചുകുന്ദൻനായരുടെ അഭിലാഷം സംബന്ധിച്ച ഉൽപ്പത്തിയും അഭിവൃദ്ധിയും നല്ലതുപോലെ നിർവഹിച്ചു് ശ്രീമാധവിഅമ്മയ്ക്കു് ഉചിതവരനെ നിശ്ചയിച്ച് പണിക്കർ ഏതാനംമാസം കഴിഞ്ഞു് വീണ്ടും കന്നകഴിയിൽ എത്തി. ശംഖുമുഖത്തെ സമ്മേളനസന്ദർഭത്തിൽ നേരിട്ടുകാണ്മാൻ ഇടയായ ആ സൗന്ദര്യനിലയനം വിശേഷിച്ചൊരു ശ്രൂപാർശ്വയും സ്തുതിപാഠനവും കൂടാതെതന്നെ മുചുകുന്ദൻനായരെ അത്യധികം ആകർഷിച്ചിരുന്നു. ധീരയും ദേശാഭിമാനിയും ആയ ആ തരുണീമണിയുടെ പ്രസംഗത്തിലെ തത്വങ്ങൾ നായർ അഭിനന്ദിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയുംകൂടിചെയ്തിരുന്നു. അതിനാൽ "ഒരുത്തനായാലവനർക്കേ ശുശ്രൂഷിപ്പാനൊരുത്തി" എന്ന തത്വമനുസരിച്ചല്ലെങ്കിലും ഒരുത്തിയുടെ സകല ഉദ്യമങ്ങളിലും വിജയകരമായി പങ്കെടുക്കുവാൻ ഒരുത്തൻ വേണം എന്ന നവീനസമ്പ്രദായം അനുസരിച്ചു് ഔദാര്യമേറിയ സ്വന്തം ഭർത്തൃപദവി ശ്രീമാധവിയമ്മയ്ക്കു നൽകിയാലെന്തു എന്നു നായർക്കു് ഒരു നിർദ്ദേശം തോന്നി. എന്നാൽ സാമുദായികമായ ആ ചടങ്ങു നിർവഹിക്കുന്നതോടെ തന്നിൽ ഗൗരവമേറിയ ചുമതലകൾ വന്നുചേരുമെന്നും സ്വാതന്ത്ര്യം ആകാശഗമനം ചെയ്യുമെന്നും ഭയന്ന നായർ ഒരുവക ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢതയോടെ കഴിഞ്ഞിരുന്ന ദിവസങ്ങളിലൊന്നിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഹുമാന്യമിത്രമായ പണിക്കരുടെ സന്ദർശനം ഉണ്ടായി.

മുചുകുന്ദൻനായർ.—അല്ലല്ലാ, എന്തായാലും, ആ കേസ്സിനെപ്പറ്റി എന്നോടു് ഒരക്ഷരം പിന്നെ സംസാരിക്കുകയുണ്ടായില്ലല്ലോ. അപ്പീൽകേസ്സെന്തായി?

പണിക്കർ.—കേസ്സൊക്കെ മുറപോലെ ഏൽപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അതിന്ന് മുറയ്ക്കു വക്കീലന്മാർ ഏർപ്പെടുകയും ആയി. എന്നാൽ അതിനെക്കാൾ കുഴങ്ങിയ ഒരു ഗൗരവമേറിയ കാര്യമാണ് ഇപ്പോൾ.

മു. കു. നാ.—എന്താ അത്? അത്രവളരെ ഗൗരവമേറിയ കാര്യം? അവിടങ്ങളിലെ സമുദായ വഴക്കുകൾ വല്ലാതെ കൊടുമ്പിരിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണോ? ആകട്ടെ; കേൾക്കട്ടെ—

പണിക്കർ.—മിനിയാന്ന്. നമ്മുടെ മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ എന്നെ രഹസ്യമായി അടുത്തുവിളിച്ചു. ഒരു പത്തൻപതു രൂപായോളം കൈയിൽ ഏൽപ്പിച്ചു. ഒ, ഞാൻ അന്നു പറഞ്ഞില്ലേ, ഒരാളിനേയും കൊണ്ടു മാത്രമേ ഞാനു ചെല്ലാൻ പാടുള്ളുവത്രേ!

മു. കു. നാ.—ഒരു കാര്യം ചെയ്യാം. ഹിന്ദു എന്ന വർത്തമാനക്കടലാസ്സിൽ ഒരു പരസ്യം കൊടുക്കാം. എന്നിട്ട് ഇവിടെ ഒരാഴ്ചയോളം താമസിക്കുക. തക്ക ആളുകിട്ടും. നല്ല ആളും വന്നുചേരും.

പണിക്കർ.—ആ ഒരാഴ്ച സമയത്തിനുള്ളിൽ ഞാൻ സംബന്ധമടിയന്തിരം കൂടെ നടത്തുമല്ലോ.

മു. നാ.—,ന്നാൽപ്പിന്നെ ആളിനെ പിടികിട്ടി എന്നു പറയൂ.

പണി.—അതെ; പിടികിട്ടീന്നുതന്നെ ഞാൻ പറയും.

മു. നാ.—,ന്നിട്ട് ആരാ അത്?

പണി.—എന്റെ മുൻവശത്ത് കാണുന്ന ആളുതന്നെ.

മു. നാ.—അയ്യോ! അതു തീർച്ചയായും കഷ്ടം തന്നെ നമ്മുടെ കുലമേത്? ബലമേത്? കുടുംബസ

ത്തെന്തു്? കൎത്താക്കന്മാരുടെ കുഞ്ഞമ്മമാരുടെ കഥയെന്താ? നല്ലാശ്ചൎയ്യം! ഏട്ടൻ പറയുകാ—,

പണി.—ഞാൻ ആലോചിച്ചിടത്തോളം മറെറാരു മാൎഗ്ഗവും കാണുന്നില്ലെന്നു് തന്നെ പറയാം അതു മാത്രമല്ല മി: നായർ സന്യസിച്ചു് ജീവിതംകഴിക്കാനല്ലല്ലോ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്. ഏതായാലും ഒന്നു വേണം. അതു് കുടുംബസ്ഥിതിയിലും, സ്വത്തിലും, സൌന്ദൎയ്യത്തിലും മേലെക്കിടയിലുള്ളതു കൂടെയാണെങ്കിൽ—, പണിക്കരു് ആരേയും അമ്പലത്തിൽ ചാടിക്കുന്നാളല്ലേ.

സൌകൎയ്യപ്രദമായ ഒരു ദിവസം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതനുസരിച്ചു് മി. മുകുന്ദൻനായരും പരമുപ്പണിക്കരുമായി തിരുനീലകണ്ഠൻകൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭവനത്തിൽ ഒരു സന്ദൎശനം കഴിച്ചു. പുത്രിയുടെ വരനായിരിക്കാൻ താൻ രഹസ്യമായി ഏൎപ്പാടുചെയ്തിരുന്ന മുകുന്ദൻനായരുടെ ആഗമനം ഗൃഹനാഥനു് കേവലം അജ്ഞാതഹേതുകം ആയിരുന്നു. പ്രഭുവരന്മാരിൽ ആഢ്യനായ യജമാനനു് പക്ഷേ, പുത്രീവരൻ അംഗീകാരാൎഹനാകാത്തപക്ഷം അതു സംബന്ധിച്ച പോരായ്മകൾ തന്റെ ശിരസ്സിലാവുകയില്ലല്ലോ എന്ന സമാധാനമാണു് ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ഗൃഹനായിക കണ്ടുവെച്ചതു്. മുകുന്ദൻനായരേയും പരമുപ്പണിക്കരേയും കേവലം ആകസ്മികമായികണ്ടു കൎത്താവു് അല്പം അത്ഭുതം പ്രകടിപ്പിച്ചു ആഗതരോടു ചോദിക്കുകയായി.

"അല്ലല്ലാ, ഇതാരാ, സ്നേഹിതൻ, നാം തമ്മിൽ അന്നു്, ഒരു വഞ്ചിയിൽ ഒന്നിച്ചു് സവാരി ചെയ്തരാത്രി ഓൎക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. എന്നിട്ടു് ഇപ്പോഴും നാട്ടിലേയ്ക്കു് മടങ്ങുന്നവഴിയായിരിക്കാം വരൂ വരൂ ഇരിക്കൂ"

ഗൃഹനാഥന്റെ സൽക്കാരം കണ്ടു് അത്ഥവത്തായ ഒരു പച്ചച്ചിരിയോടെ സന്ദർശകൻ പൂമുഖത്തു നിരത്തിക്കാണപ്പെട്ട കസാലയിൽ ആസനസ്ഥനായി. തൽക്ഷണം ഗൃഹനായികയ്ക്കു ഒരു വിളിമണി എന്നവിധം യജമാനൻ "നാണു" എന്നു ഒരു ആഹ്വാനം പുറപ്പെടുവിച്ചു് ഒരു പുതിയ അതിഥി എത്തിയിരിക്കുന്ന വിവരം അറിയിച്ചു. തീരെ താമസിയാതെ വിഭവസമന്വിതമായ കാഫി മേശപ്പുറത്തു് ഹാജരായി, വിളമ്പുകലയിൽ അതിവൈദഗ്ദ്ധ്യം നേടിയ ഒരു ശാന്തശീലന്റെ അവസരോചിതനിശ്ശബ്ദശങ്ങൾ മി. പണിക്കരിൽനിന്നു് ഉൗർജ്ജം ലഭിച്ചതു് കത്താവെജമാനന്റെ ചീററലുകൾക്കും ശകാരങ്ങൾക്കും തെല്ലൊരു പരിഹാരമായി.

കാഫികുടികഴിഞ്ഞതോടെ യുവസ്നേഹിതനു് മി: പണിക്കർ ഒരു സിഗററു് ആധുനിക മര്യാദ അനുസരിച്ചു ഗൃഹനായികയിൽ നിന്നുവാങ്ങി സംഭാവനചെയ്തു. എന്നാൽ കത്താവെജമാനന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു് അത്ര ദുർല്ലഭമായ സുഖാനുഭവം മി. നായർ മഹാമനസ്കതയോടെ ഉപേക്ഷിച്ചു. മുറുക്കാൻപാത്രവുമായി ഒരു പോരാട്ടം കൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാൻ ഉദ്യമിച്ചു.

മുകുന്ദൻനായർ കത്താവെജമാന്റെ ചില്ലറ ചോദ്യങ്ങൾക്കു് പ്രത്യുത്തരം നൽകുന്നുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ കൂടെക്കൂടെ ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തിലേയ്ക്കു കടന്നു് ആഗമനോദ്ദേശ്യത്തിനു് വല്ല സാഫല്യവും ഉണ്ടോ എന്നു പരിശോധിച്ചു് നിരാശാപരവശമായി മടങ്ങി. എന്നാൽ ആ നൈരാശ്യത്തിനു പരിഹാരമായി ജാത എന്ന ഭൃത്യശേഷിയ്ക്കാവുന്നതിലും അപ്പുറമുള്ള വസ്ത്രധാരണ പ്രൗഢിയോടെ ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തു പലവുരു നടന്നിരുന്നതുകൊണ്ടു് ആഗതനു് വലിയമുഷിവിനു

കാരണമായില്ലേ. എന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളു. ഭൃത്യന്ന് ഈവിധം വിശേഷവിധിയിൽ ഒരുങ്ങുവാൻവേണ്ട സഹായം ചെയ്തത് ഗൃഹനായികാപുത്രിയായ ശ്രീമാധവിയമ്മ തന്നെയായിരുന്നു. ആഗതനായ യുവാവിനെ സംബന്ധിച്ചടത്തോളം തനിക്ക് പ്രത്യേകമായ യാതൊരു ചാഞ്ചല്യത്തിനും ഇടയായില്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവ് കേവലം നിഷ്പ്രയോജനമാകരുത് എന്നു കരുതി ഭൃത്യയെ ഒരുക്കിവിട്ട ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ ഔചിത്യത്തെപോലും മി. നായർ മനസാ പ്രശംസിച്ചു. തന്റെ കാമിനീസങ്കേതത്തിൽ 'ജാത'യെ ഏഴാമത്തെ നമ്പരിൽകൊള്ളിച്ച് അദ്ദേഹം ലോകഗതിയെ സാധൂകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൧൯

വിജയാലയം ബംഗ്ലാവിലെ ഹാളിനുള്ളിൽ ഗൃഹനായികയും സഖിയായ ശ്രീമതി അംബുജാക്ഷിയും പ്രസന്നമാനസരായി സ്ഥിതിചെയ്ത് ഗൗരവമേറിയ പല സംസ്ഥാനകാര്യങ്ങളേയുംപററി അന്ന് സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു.

ഗിരിജാഭായിയമ്മ.—അദ്ദേഹം പോയിട്ട് മൂന്നുനാലു ദിവസമായി. അവിടെ സത്യാഗ്രഹം ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഗവണ്മെൻറിന്റെ നിർബന്ധബുദ്ധി വളരെ കലശലാണ്. അമ്പലത്തിന്റെ ചുററുമുള്ള റോഡിൽക്കൂടി നടക്കുക എന്നത് മൃഗങ്ങൾക്കുപോലു

മുള്ള ഒരു അവകാശമല്ലേ? അതു് മനുഷ്യനു നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ നിരോധനം മാററേണ്ടതു് മനുഷ്യരായ നമ്മുടെ കടമയല്ലേ? ഞാൻകൂടെ പോകാം എന്നുപറഞ്ഞു. ഇവിടെ ഇളയകുട്ടിക്കു് നല്ല സുഖമില്ലാത്തതിനാൽ ആ പ്ലാൻ തൽക്കാലത്തേക്കു് മാററിവയ്ക്കേണ്ടിവന്നു. എന്താ അംബുജാക്ഷിയമ്മേ, വൈക്കത്തെപ്പററിയുള്ള വർത്തമാനങ്ങൾ?

അംബുജാക്ഷി.—ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് വളരെ ഉദാരശീലനാണു്. ജനഹിതം അവിടുന്നു് വേണ്ടപോലെ ആദരിക്കുന്നുണ്ടു്. എങ്കിലും ഈ വിദേശീയ ദിവാൻജിമാരുടെ മുട്ടാളത്തനങ്ങളെ നിശ്ശേഷം എതിർക്കുന്നതു് അവിടത്തേയ്ക്കു് അത്ര സമ്മതമല്ല. ക്ഷേത്രപ്രവേശനം ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു് എത്രവർഷമായി അവർണ്ണഹിന്ദുക്കൾ എത്ര വലിയ സങ്കടങ്ങളും നിവേദനങ്ങളും കൗൺസിൽപ്രമേയങ്ങളും കൊണ്ടു് തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യം പ്രതീക്ഷിച്ചു! എന്നിട്ടോ, യാതൊരു ഫലവും ഉണ്ടായില്ല. ഈഴവസമുദായത്തിന്റെ ആദ്ധ്യാത്മികനേതാവായ സ്വാമി തൃപ്പാദങ്ങൾ അവിടത്തേയ്ക്കു് യുക്തമെന്നു തോന്നിയ ഒരു മാർഗ്ഗത്തിൽ അനവധി ക്ഷേത്രങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കുസ്ഥാപിച്ചു മിക്കവാറും സമുദായക്ഷോഭത്തിനു് ഒരു ശമനം ഉണ്ടാക്കി. എന്നാൽ എല്ലാം വ്യക്തികളും അതുകൊണ്ടു മാത്രം അടങ്ങിപ്പാർക്കുകയില്ല എന്നായി. സാമുദായികമായ ഈ അസമത്വം നിശ്ശേഷം ദൂരീകരിക്കണം എന്ന ഉദ്ദേശത്തോടേ അവർ വേണ്ട ശ്രമം ചെയ്യുന്നു. സമുദായനേതാ

വായ ശ്രീമാൻ ടി. കെ. മാധവനവർകൾ എത്ര മഹത്തായ ത്യാഗമാണ് സഹിക്കുന്നതു! അദ്ദേഹം മഹാത്മജിയെ ചെന്നു കണ്ടു് ആ ഗുരുവരന്റെ ഉപദേശം വാങ്ങിയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതു്. മി. മാധവനെ സഹായിക്കുവാൻ നായർസമുദായത്തിൽപ്പെട്ട അനവധി ഔദാര്യശാലികൾ മുന്നോട്ടിറങ്ങിയിട്ടുണ്ടു്. സ്ത്രീജനങ്ങളും തങ്ങളാലായ സേവനത്തിനു് എപ്പോഴും തയാറായിരിക്കുകയാണ്. എന്റമ്മേ, അവിടെ നടക്കുന്ന ഘോരകൃത്യങ്ങൾ ബഹു ഭയങ്കരമാണു്.

ശ്രീ. ഭാ. അ.—അങ്ങനെയാണു ഇല്ലേ? കഷ്ടം തന്നെ.

അംബു.—കഷ്ടംതന്നെന്നോ? ആളുകളെ ലാത്തികൊണ്ടു തല്ലുക, കൈയിൽകിട്ടിയവരുടെ കണ്ണിൽ ചുണ്ണാമ്പെഴുതുക മുതലായി അവിടെ നടക്കുന്ന നിഷ്ഠുരതകൾ പരമഭയങ്കരങ്ങളാണ്.

ശ്രീ. ഭാ. അ.—ആകപ്പാടെ രാജ്യം ഒട്ടുക്കു് വലിയ അസ്വാസ്ഥ്യം തന്നെ. നായർസമുദായത്തിൽതന്നെ ആളോഹരിഭാഗം നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതു സംബന്ധിച്ചു് ഒന്നു രണ്ടു കൊല്ലമായി വലിയൊരതൃപ്തിയാണ് നടമാടുന്നതു്. ഇന്നത്തെ രീതിയനുസരിച്ചു് ആളോഹരിഭാഗം വേണമെന്നു് സമുദായനേതാക്കന്മാർ മുറവിളിക്കൂട്ടുന്നു. മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അതത്ര സമ്മതിക്കുന്നില്ല.

അംബു.—മഹാരാജാവു തിരുമേനി നായർസമുദായത്തിന്റെ അഭ്യുദയം ലാക്കാക്കിയാണു് ആ ഭാഗവ്യവസ്ഥ നടപ്പിലാക്കാത്തതെന്നുതോന്നുന്നു എന്നു് ചില യാഥാസ്ഥിതികരായ സമുദായനേതാക്കന്മാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ടു്.

ഗി. ഭാ.—ശരിയായിരിക്കാം. തറവാട്ടുകൾ ഭിന്നഭിന്നമായി നായന്മാരുടെ പുരാതനമഹിമയ്ക്കും ഉള്ള പൊലിമയെന്നപോലെ കാണുന്ന പ്രഭുത്വത്തിനും ഉടവു തട്ടിയേയ്ക്കാം. എന്നാൽ എന്റെ സോദരി, സമുദായത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ നിലയൊന്നു നോക്കുക. ഏതൊരു തറവാട്ടിലാണു് കാരണവരും അനന്തിരവരുമായി വഴക്കും വയ്യാവേലിയും നടക്കാത്തതു്. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട സിവിൽകേസ്സുവക്കീലന്മാൎക്കും ക്രിമിനൽകേസ്സുവക്കീലന്മാൎക്കും പ്രഭുത്വം സമ്പാദിക്കാൻ നായർസമുദായത്തിലെ കൂട്ടുകുടുംബ ഏൎപ്പാടു് സഹായിച്ചേക്കാംഎന്നേഉള്ളു. അക്കാൎയ്യം തിരുമനസ്സുകൊണ്ടോ അവിടത്തെ സചിവനോ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

അംബു.—അതിലേയ്ക്കു് മറവു പരിഹാരമാൎഗ്ഗങ്ങളും ഇല്ലല്ലോ.

ഗി. ഭാ.—ഉണ്ടു്. ഞാൻ ആലോചിച്ചിടത്തോളം ഒരൊറ്റ മാൎഗ്ഗമുണ്ടു്. ഇവിടത്തെ മഹാറാണി തിരുമേനിമാരില്ലേ? അവൎക്കു് സ്ത്രീജനങ്ങളോടു വളരെ കാരുണ്യമാണു്. തിരുമേനിമാരെ നമുക്കു് നേരിട്ടു കണ്ടു് ഇക്കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി സംസാരിച്ചു വല്ല കാരുണ്യവും പ്രതീക്ഷിയ്ക്കരുതേ?

അംബു.—ആ യുക്തി ശരിയാ. തിരുമേനിമാർ വളരെസുജനതാദരഗഹങ്ങളും കാരുണ്യശാലിനിമാരും ആണു്.

ഗി. ഭാ.—കിരീടത്തിന്റെ അനന്തരാവകാശിയെ വിവരങ്ങളെല്ലാം അറിയിക്കാം.

അംബു.—അവിടുന്നു് കേവലം ബാല്യത്തിലല്ലേ? ഇത്രവളരെ ഗൌരവമേറിയ കാൎയ്യങ്ങളിൽ തീൎപ്പു കല്പിക്കാറായിട്ടുണ്ടോ?

ഗി. ഭാ.—അവിടത്തെ അഭിവന്ദ്യജനനിയും, ഭാരതീയ സ്ത്രീരത്നങ്ങൾക്കു് വന്ദ്യരും ആയ സോദരിമാർ ഇരുവരും നമ്മുടെ ഈ സങ്കടം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണു്.

അംബു.—അതിലേയ്ക്കു്?

ഗി. ഭാ.—മഹാറാണിതിരുമേനിമാരെ മുഖംകാണിച്ചു് ചില സ്ത്രീസങ്കടങ്ങൾ ഉണർത്തിക്കാനുണ്ടെന്നു തിരുമനസ്സറിയിക്കണം. എന്താണു് മറുപടി പറയുന്നതെന്നു കാണട്ടെ.

അംബു—ഇനിക്കു് അത്ര വലിയ വിശ്വാസം തോന്നുന്നില്ല. ഞങ്ങൾക്കു് ക്ഷേത്രപ്രവേശനം ഇനിയും നിഷേധിക്കുന്നപക്ഷം, ഞങ്ങൾ—

ഗി. ഭാ അതേ; നിങ്ങൾ—?

അംബു.—ഞങ്ങൾ മതം മാറും.

ഗി. ഭാ.—മാന്യസോദരി, താങ്കളുടെ മലബാർ നാടല്ല, ഞങ്ങളുടെ തിരുവിതാംകൂർ. ഈ സംസ്ഥാനത്തു് അനവധി ക്രിസ്ത്യാനികളും മഹമ്മദീയരും ഉണ്ടെങ്കിലും, ഇങ്ങനെ സമുദായമടക്കിയുള്ള മതം മാററത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്ന ഗൂഢോദ്ദേശ്യം അവർ മനസ്സിലാക്കത്തക്ക ബുദ്ധിയുള്ളവരാണു്. ഹിന്ദുസമുദായത്തിൽ നിങ്ങൾക്കു് ക്ഷേത്രപ്രവേശനം ലഭിക്കുന്നില്ല എന്നേ ഉള്ളു.

അംബു.—ക്ഷേത്രപ്രവേശനം ലഭിക്കുന്നില്ല. ക്ഷേത്രവളപ്പു ചുററുന്ന നിരത്തുകളിൽ പ്രവേശനമില്ല, അമ്പലക്കുളങ്ങളിൽ സ്പർശം പാടില്ല.

ഗി. ഭാ.—ആയിരിക്കാം. ഇതേവരെ തീണ്ടൽ തൊടീൽ എന്ന മഹാബാധയുടെ കഠിനാക്രമണമുണ്ടായിരുന്നില്ലേ?

അംബു.—ഉണ്ടായിരുന്നു. മഹാകവി കുമാരനാശാന്റെ കവിതാ സമ്പത്തു് മുഴുവൻ അദ്ദേഹം വിനിയോഗിച്ചതു് ആ അനാചാരത്തെ നിശ്ശേഷം നിവൃത്തൽ ചെയ്യാനല്ലേ?

ഗി. ഭാ.—ആയിരിക്കാം. പക്ഷേ, അദ്ദേഹം മലബാറിലും, ഉത്തര ഇന്ത്യയിലും ഉള്ള അനാചാരങ്ങളെ മാത്രമേ സ്പർശിക്കയുണ്ടായുള്ളു എന്ന പരമാൎത്ഥം സോദരി മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടോ? യാതൊരു ഖണ്ഡകൃതിയിലും അദ്ദേഹം വഞ്ചിനാട്ടിലെ അവശവൎഗ്ഗക്കാരെ കഥാപാത്രങ്ങളാക്കിയിട്ടില്ല.

അംബു.—ശരിതന്നെ. അതു സാഹിത്യസംബന്ധമായ ഒരു തത്വംമാത്രം അടിസ്ഥാനമാക്കിയല്ലേ? പരമാൎത്ഥങ്ങൾ എല്ലാദേശം സംബന്ധിച്ചും പരമാൎത്ഥങ്ങളല്ലേ?

ഗി, ഭാ.—(ചിരിച്ചു്) സമ്മതിക്കുന്നു. ഞാൻ വാദത്തിനുവേണ്ടി ഒരു വസ്തുത പ്രസ്താവിച്ചു എന്നേ ഉള്ളു. മഹാകവി സാമുദായികമായ അവശതകൾ നീക്കാൻ യത്നംചെയ്തുവെങ്കിൽ ശ്രീ നാരായണ ഗുരുസ്വാമികൾ മതവിഷയകവും ആദ്ധ്യാത്മികവും ആയ സര്‍വ്വസ്വാതന്ത്ര്യം കേരളീയൎക്കു കരഗതമാകത്തക്കവിധത്തിലല്ലേ, ആ ഗുരുവരന്റെ പ്രശംസനീയമായ സേവനം നിർവഹിച്ചിട്ടുള്ളതു്? അതുകൊണ്ടു് മതംമാററം ഗവൺമെൻറിന്റെ നേൎക്കു് പ്രയോഗിക്കാനുള്ള ഒരു ആയുധമാകുമോ? ആകുമെങ്കിൽ സമുദായാഭിമാനിയായ മി. ടീ. കെ. മാധവനെപ്പോലുള്ള നായകന്മാർ ആ വഴി നോക്കുകയില്ലായിരുന്നോ?

അംബു.—തിരുവിതാംകൂറിലെ സോദരിമാർ ഇങ്ങനെ എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞാലും, ഞാൻ ചിന്തിച്ചേടത്തോളം, ഇവിടെ മതത്തെ രാജ്യകാര്യത്തിൽ നിന്നു് വേർപ്പെടുത്തുന്നതു എങ്ങനെയെന്നു് എനിക്കു് മനസ്സിലാകുന്നില്ല. അതുപോലെ തന്നെയാണു് സമുദായങ്ങളുടെ നിലയും. അതുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ പറയുന്നതു് വേണ്ടിവന്നാൽ ഈ പുറവടയാളമായ മതം വലിച്ചുദൂരത്തെറിഞ്ഞും ഞങ്ങൾ സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രാപിക്കാൻ ശ്രമിക്കുമെന്നു്, ശുദ്ദേ, ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ സംഖ്യ ഒരു ഇരുപത്തിനാലുലക്ഷമാകട്ടെ. ആ ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ആദരിക്കുവാൻ അപ്പോൾ ആളുകൾ ഉണ്ടാകുമോ ഇല്ലയോ എന്നു കാണാം.

ഗി. ഭാ. അ.—വേണ്ട, അങ്ങനെയൊരു വലിയ ത്യാഗം കൊണ്ടു് നേടുന്നതു് സ്വാതന്ത്ര്യമല്ല, അസ്വാതന്ത്ര്യമാണു്. ഏതായാലും വൈയ്ക്കത്തെ ആ സമരത്തിന്റെ ഗതി എന്താകുമെന്നു് നോക്കാം. അതോടുകൂടിത്തന്നെ നാം മുമ്പു് പറഞ്ഞതുപോലെ മഹാറാണിമാരെ മുഖം കാണിച്ചു് വിവരം അറിയിക്കാം. എന്താ, എന്തുപറയുന്നു?

അംബു.—എനിക്കതു സമ്മതം തന്നെ.

കാപ്പിസൽക്കാരം സ്വീകരിച്ചശേഷം അംബുജാക്ഷി സ്ഥലംവിട്ടു. ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ഗൃഹകൃത്യങ്ങളിലും സന്താനശുശ്രൂഷയിലും ഏർപ്പെട്ടു.

ഒരാഴ്ചകഴിഞ്ഞതോടെ സഖിയോടു് വാഗ്ദാനം ചെയ്തതുപോലെ തിരുവിതാംകൂർ മഹാറാണിതിരുമേനിമാരെ മുഖംകാണിച്ചു് സങ്കടം അറിയിക്കുവാൻ ഗിരിജാഭായിയമ്മ മുറയ്ക്കുവേണ്ട പരിപാടി സ്വീകരിച്ചു. മഹാ

റാണി സേതു ലക്ഷ്മീഭായിതിരുമനസ്സിലേയും, അവിട ത്തെ സഹോദരിയും അനന്തരകാലത്തെ അഭിവന്ദ്യ മഹാ രാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ മാതാവുമായ മഹാറാണി സേതു പാർവതീഭായി തിരുമനസ്സിലേയും സന്ദർശിക്കുവാൻ അതാതു കൊട്ടാരങ്ങളിലേക്കു് എഴുത്തുകുത്തുമുഖേന അഭ്യ ർത്ഥിച്ചു കല്പന വാങ്ങി.

അന്നൊരു സുദിനമായിരുന്നു. ഉദ്ദേശം മണിപതി നൊന്നായതോടുകൂടി തിരുവനന്തപുരം നഗരിയിൽ തേവാരത്തുകോയിക്കൽ എന്ന കൊട്ടാരത്തിൽ സഖിമാർ ഇരുവരും എത്തി. സേതു ലക്ഷ്മീഭായി മഹാറാണിതിരു മനസ്സുകൊണ്ടു പ്രസന്നമാനസയായി സന്ദർശകരെ സന്നി ധാനത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുവാൻ അനുവദിച്ചു. മുറ പ്രകാരമുള്ള അടിയറവെയ്പിനും അഭിവന്ദനത്തിനും ശേ ഷം അഭ്യാഗതമാർ ഇങ്ങനെ തിരുമനസ്സുണർത്തിച്ചു.—

"അടിയങ്ങൾക്കു തിരുമനസ്സറിയിക്കുവാൻ ഒരു സങ്കടം ഉണ്ടു്. ഈ മഹാരാജ്യത്തു് ഹിന്ദുസമുദായത്തിൽ പ്പെട്ട അനേകം ആളുകൾ പല അവശതകൾകൊണ്ടും പല അസമത്വങ്ങൾകൊണ്ടും വിഷമിക്കുന്നു."

മഹാറാണി.—രാജ്യം സംബന്ധിച്ചകാര്യങ്ങൾ അമ്മാവൻ തിരുമേനിയെ അറിയിച്ചാൽ അവിടുന്നു് കല്പിച്ചു നിവൃത്തിമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കും.

ഗി. ഭാ. അ.—അടിയങ്ങൾക്കു് പഴമനസ്സിലില്ലാത്ത തല്ല, അതു്. എന്നാൽ സ്ത്രീജനങ്ങളെ സംബന്ധി ക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ ആയതുകൊണ്ടു് ഇവിടെ തിരു മനസ്സുണർത്തിക്കുന്നു എന്നേഉള്ളു.

മ. റാ.—വളരെ സന്തോഷം. എന്നാൽ സ്ത്രീജനങ്ങളു ടേയോ പുരുഷന്മാരുടേയോ എന്തുകാര്യമായിരു ന്നാലും അറിയേണ്ടതു നാടുവാഴുന്ന മഹാരാജാവു്

തിരുമനസ്സുകൊണ്ടാണു്. അതുകൊണ്ടു് അവിടത്തെ അനുവാദം സിദ്ധിക്കാതെ അത്തരം ഗൗരവമേറിയ സംഗതികളിൽ ഞങ്ങൾക്കു് പ്രവേശിക്കുവാൻ കാൎയ്യമില്ല.

ഗി. ഭാ. അ.—അടിയങ്ങളോടു് കല്പിച്ചു അല്പമൊരു കരുണകാണിക്കണേ എന്നാണു് വിനീതമായ അൎത്ഥന.

മ. റാ.—അതിനെന്താ? വേണ്ട അനുഭാവമെല്ലാം ഉണ്ടു്. കഴിയാവുന്ന സഹായങ്ങൾ ചെയ്കയും ആകാം. ആട്ടേ; അസമത്വങ്ങൾ എന്നും അവശതകൾ എന്നും പറയുന്നതു്—?

ഗി. ഭാ. അ.—ഇപ്പോൾ വൈക്കത്തു നടക്കുന്ന സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ചുവടുതന്നെ.

മ. റാ.—നില്ക്കണേ, ഗൗരവമേറിയ സംസ്ഥാനകാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി സംസാരിക്കുവാൻ തന്നെ വലിയകൊട്ടാരത്തിലെ കല്പന വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കേട്ടതു് വളരെ സന്തോഷം. രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളിൽ തീൎപ്പു കല്പിക്കുന്നതു് ഇവിടത്തെ മഹാരാജാക്കന്മാരല്ലേ? വിശേഷിച്ചു് അമ്മാവൻതിരുമേനി ജനഹിതവിരുദ്ധമായി ഒന്നുംതന്നെ കല്പിച്ചു നിൎവഹിക്കാറില്ല.

അംബുജാക്ഷി.—ഇല്ല തിരുമേനീ, അടിയങ്ങൾക്കു് അറിയാം. എന്നാൽ ഈ മഹാരാജ്യത്തിലെ ഹിന്ദുക്കളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും ആഗ്രഹിക്കുംപോലുള്ള ദാസ്യവിമോചനകാൎയ്യത്തിൽ അവിടുന്നു അല്പമൊരു കാരുണ്യം പ്രദൎശിപ്പിച്ചാൽ മതിയാകും. അവിട

ത്തെ ആ കരുണ അടിയങ്ങൾക്ക് വന്ന്വിച്ച അനുഗ്രഹമാണ്.

മ. റാ.—ക്ഷേത്രപ്രവേശനകാര്യം വളരെ വളരെ എതിരഭിപ്രായമുള്ള ഒരു വസ്തുതയല്ലേ? ഹിന്ദുക്ഷേത്രങ്ങൾ സവർണ്ണഹിന്ദുക്കളുടെ വകയല്ലേ? ആ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഹിന്ദുമതസ്ഥരായിരുന്നാലും പ്രവേശനം സിദ്ധിക്കുവാൻ അവർണ്ണർ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ കീഴ്നടപ്പും, ന്യായവും, അധികാരശക്തിയുടെ സമ്മതവും സവർണ്ണരുടെ പൊതുസമ്മതവുംസിദ്ധിക്കേണ്ടതല്ലേ? അങ്ങനെ നിങ്ങൾ ബഹുജനസമ്മതി ഇക്കാര്യത്തിൽ സമ്പാദിക്കുവാൻവേണ്ടപ്രചരണം നടത്തുക. സകല വിജയങ്ങൾക്കും കാലത്തിന്റെ ആനുകൂല്യമാണ് പ്രധാനം. ഇതേവരെ ഈ രാജ്യത്ത് ഇങ്ങനെ ഒരു കാര്യത്തിനുവേണ്ടി ഇത്ര ശുഷ്കമായ ഒരു ദ്യമം നടന്നുകണ്ടിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ ആരംഭിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. ഇതിലേയ്ക്കുള്ള പരിഹാരമാർഗ്ഗങ്ങൾ നാടുവാഴുന്ന അമ്മാവൻ തിരുമേനിയാണു നിർണ്ണയിക്കേണ്ടതു്. അപ്പോൾ നിങ്ങളിൽ ഗിരിജാഭായി—?

ഗി. ഭാ. അ.—അടിയൻ.

മ. റാ.—അംബുജാക്ഷി?

അംബു.—അടിയൻ, മലബാർകാരത്തിയാ. എങ്കിലും തിരുവിതാംകൂറിൽ ആയിട്ട് എട്ടുപത്തു കൊല്ലായി കാളേജിൽ വായിക്കുവാൻ ഇങ്ങോട്ടു്തന്നെ വിട കൊണ്ടതാ. പഠിത്തം കഴിഞ്ഞു ഒരു ഗറൽസ്കൂളിലെ അദ്ധ്യാപികയായിക്കഴിയുന്നു. തീയ്യസമുദായത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു കിടാത്തിയാണു്.

മ. റാ.—ഉവ്വോ? എന്നാൽ പഴയകാലത്തിന്നു ഇവിടെ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. ഒരു കാര്യം ഓർക്കുമ്പോൾ

ഈ അസമത്വങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കേണ്ടവയാണ്. തിയ്യസമുദായം എന്നു പറഞ്ഞില്ലേ? അതേമറിച്ച് ക്രൈസ്തവസമുദായാംഗമായിരുന്നാൽ അങ്ങേങ്ങൾക്ക് ഇത്ര സങ്കോചം തോന്നുകയില്ലായിരുന്നു.

അംബു.—അടിയൻ; അതു് അടിയങ്ങൾക്കു തോന്നാതിരുന്നിട്ടില്ല.

മ. റാ.—വരട്ടെ; ഭാവി ആക്കും അനിശ്ചിതമല്ലേ? നിങ്ങളുടെ അഭിലാഷം താമസിയാതെ കൈവരട്ടെ. അതിലേയ്ക്കു് ശ്രീപത്മനാഭൻെറ കടാക്ഷം ലഭിക്കുമാറാകട്ടെ.

മുറയ്ക്കു് യാത്രയ്ക്കു അനുവാദംവാങ്ങി ഇരുവരും കൊട്ടാരംവിട്ടു.

അന്നു രണ്ടുമണിക്കുമേലായിരുന്നു, ഇളയ മഹാറാണി തിരുമനസ്സിലെ സന്ദർശിക്കാൻ കല്പിക്കപ്പെട്ട സന്ദർഭം. ലളിതസുന്ദരവും, നഗരിമദ്ധ്യത്തിലെ തിക്കും തിരക്കും നിമിത്തമുള്ള അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളിൽ നിന്നു് അകന്നതുമായ കവടിയാർ കൊട്ടാരത്തിൽ അഭ്യർത്ഥിനികളിരുവരും എത്തി. കല്പനപ്രകാരം അവർ രാജനികടത്തിലേയ്ക്കു് ആനയിക്കപ്പെട്ടു.

മഹാറാണി സേതു പാർവ്വതീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് സ്വാഭാവികമായ ഗാംഭീര്യത്തോടും വാത്സല്യപ്രകർഷം ചൊരിയുന്ന മുഖഭാവത്തോടും പ്രസന്നമാനസയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. രാജകീയാഭിവാദനത്തിനു ശേഷം ഗിരിജാഭായി അമ്മ ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു:—

അടിയങ്ങൾ ഒരു സങ്കടം തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കാൻ വിടകൊണ്ടതാണു്.

തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്.—നിങ്ങൾ ഇരുവരും—?

ഗി. ഭാ.—തിരുവിതാംകൂറിലെ സ്ത്രീ സമാജാംഗങ്ങൾ.

തിരുമേനി.—കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെയൊരു സ്ത്രീസമാജം. ആട്ടെ ആ സമാജം എന്തു കൃത്യം നിർവഹിക്കുന്നു?

തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു സ്ത്രീ സമാജം ഉണ്ടെന്നല്ലാതെ ആ സംഘടന അതേവരെ പ്രവൃത്തി പഥത്തിൽ ഗണ്യമായ യാതൊരുവിജയവും നേടിയിട്ടില്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ ചോദ്യത്തിനു എന്തു മറുപടിയാണു നൽകേണ്ടതു് എന്നറിയാതെ ഗിരിജാഭായി അല്പമൊന്നുകുഴങ്ങി എങ്കിലും ധൈര്യം അവലംബിച്ചു് ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു.—

തിരുമേനി, അടിയങ്ങൾക്കു് വളരെക്കാര്യങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ നിർവ്വഹിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. തിരുവിതാംകൂറിലെ സകല സ്ത്രീ ജനങ്ങളേയും ഒരൊററ സംഘടനയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്നു് ആഗ്രഹമുണ്ടു്. ആ വിധമുള്ള പരിപാടികൾ "അന്നന്നത്തെക്കടിയും അന്നന്നു മുടങ്ങിയും" എന്നമട്ടിൽക്കഴിയുന്നു. സംഘടനയ്ക്കു് വളരെ പഴക്കമുണ്ടു് എന്നു മാത്രം തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കാം,

തിരുമേനി.—എല്ലാസമുദായങ്ങളിലും ഉൾപ്പെടുന്ന സ്ത്രീകൾ ഉണ്ടോ?

ഗി. ഭാ.—മിക്കവാറും എല്ലാവലിയസമുദായങ്ങളിൽ നിന്നും.

തി. മേ.—എന്താ, വലിയസമുദായമെന്നു് മററു സമുദായങ്ങളെ ഗണിക്കുന്നില്ലേ?

ഗി. ഭാ.—അടിയങ്ങൾക്കു് കഴിവുള്ളിടത്തോളം എല്ലാപേരേയും.

തി. മേ.—ആട്ടെ; സമാജത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം?

ഗി. ഭാ.—സ്ത്രീജനസമുദായത്തിന്റെ നന്മ.

തി. മേ.—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ സമാജാംഗങ്ങൾ ഓരോരോഭവനത്തിലും എത്തി ഭവനകാര്യങ്ങളെപ്പററി സ്ത്രീകൾക്ക് വേണ്ട ഉപദേശം നൽകണം.

ഗി. ഭാ.—അടിയൻ. ഇതു് അടിയങ്ങൾ ഉടനെ തന്നെ കാര്യപരിപാടിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ജോലി തുടങ്ങിക്കൊള്ളാം.

തി. മേ.—എന്താ, വിശേഷാൽ വല്ലതും പറയാനുണ്ടോ?

ഗി. ഭാ.—അടിയൻ. ഈ മഹാരാജ്യത്തിലെ സാമുദായിക സമത്വത്തിനു വേണ്ടി നടക്കുന്ന ഉദ്യമങ്ങളിൽ അടിയങ്ങൾക്ക് തിരുമനസ്സിലെ ഉപദേശം ലഭിക്കുവാൻ കാരുണ്യം ഉണ്ടാകണം.

തി. മേ.—ഓരോ കാര്യപരിപാടികൾ നടപ്പിൽ വരട്ടെ, വേണ്ടതു് നിർവ്വഹിക്കാമല്ലോ.

ഗി. ഭാ.—മതസംബന്ധമായ അസമത്വം—,

തി. മേ.—മതത്തിൽ അസമത്വമൊന്നുമില്ല. ആചാരങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചുമാത്രം. ആചാരങ്ങൾ കാലമനുസരിച്ചും. വരട്ടെ, അതുബദ്ധപ്പെട്ടാനെന്താ? പണ്ടുള്ള ഏർപ്പാടു പലതും മറിച്ചു് ആരെല്ലാം വിചാരിച്ചാലും മാറിപ്പോകുന്നില്ലേ? കാലഗതി അനുസരിച്ചു വേണ്ട പരിഷ്കാരങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുക. ഒരു തത്വം വേണം. കർമ്മങ്ങളിൽ മാത്രം നിരതരാവുക. ഫലം ഈശ്വരനും പ്രകൃതിയും നൽകുമെന്നു നല്ലപോലെ വിശ്വസിക്കുക. അതാണു നന്നു്. കൃത്യനിർവഹണം. വിജയം ദൈവാധീനം കൊണ്ടുമാത്രം.

ഗി. ഭാ.—ഇപ്പോൾ നടന്നുവന്ന വൈക്കം സത്യാഗ്രഹത്തിൽ അടിയങ്ങൾക്ക് പങ്കെടുക്കാമോ എന്നു വലിയൊരു സംശയം. തിരുമേനി എന്തു കരുതുമോ?

തി. മേ.—ഈ സംസ്ഥാനം സംബന്ധിക്കുന്ന ഗൗരവമേറിയ പ്രശ്നങ്ങളെപ്പററി യാതൊന്നും സംസാരിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. നമുക്കു പൊതുവേ സംസാരിക്കാം. അവകാശലാഭത്തിനു വേണ്ടി ആൎക്കും യത്നിക്കാം. എന്നാൽ കാലത്തിന്റെ ആനുകൂല്യവും വേണ്ടതാണു്. കാലാനുകൂല്യം എന്നാൽ ബഹുജനാനുകൂല്യം, അങ്ങനെ ഒരു ആനുകൂല്യം ലഭിക്കുമ്പോൾ എന്തെല്ലാം കാൎയ്യങ്ങൾ നമുക്കു് തനിയേ ലഭിക്കും. മതം, സമുദായം, രാജ്യം എന്നിവയെപ്പററി വലിയ അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ ചിന്തകന്മാരിൽപോലും കാണുന്നു. ഒന്നും തന്നെ അത്രയെളുപ്പം തീരുമാനിക്കാവുന്നതല്ല. പ്രവൎത്തിക്കുന്നതെല്ലാം യുക്തംപോലെ ഫലാനുഭവങ്ങൾക്കും പ്രത്യേകം തയ്യാറാകേണ്ട. നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്തിലെന്നല്ല, ലോകം ഒട്ടുക്കുംതന്നെ എന്തെല്ലാം അസമത്വങ്ങൾ. ആരെല്ലാം ശ്രമിക്കുന്നു അവ തീൎക്കുവാൻ. എന്നിട്ടും എന്തെല്ലാം അവശേഷിക്കുന്നു. മനുഷ്യജീവിതമോ? പരിമിതം. കാൎയ്യങ്ങൾ ഏററം നല്ലപോലെ ചിന്തിച്ചശേഷം നിശ്ചയിക്കുക. ആകട്ടെ നിങ്ങളിൽ ഗിരിജ—?

ഗി. ഭാ.—അടിയൻ

തി. മേ.—അംബുജ—?

അംബു.—അടിയൻ

തി. മേ.—ആകട്ടെ. ഒന്നു പറയാം. കേരളീയ സ്ത്രീജനങ്ങൾ ആദ്യമായി ശ്രമിക്കേണ്ടതു് കേരളീയ ഭവനങ്ങളെ 'പുനരുദ്ധരിക്കാനാണു്'. പഴയ കാലത്തു് നമ്മുടെ ഭവനങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സാമ്പത്തികവും ക്ഷേമപരവും ആയ 'പദ്ധതികൾ ഇപ്പോൾ

കരേള്ളൂ അവതാളത്തിലായിട്ടില്ലേ? അസമത്വം നശിപ്പിക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്നവർ ആ അസമത്വത്തിന്നുള്ള കാരണങ്ങൾ വേണം നശിപ്പിക്കുവാൻ. നിങ്ങൾ ഇരുവരും ഏതേതു സമുദായങ്ങളിൽ പെട്ടവർ?

ഗി. ഭാ.—നായർ; തീയ്യസമുദായം.

തി. മേ.—മലബാർകാരത്തിയോ ഒന്നു്?

അംബു.—അടിയൻ.

തി. മേ.—എന്താ അവിടെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കരുതേ?

അംബു.—അടിയൻ എട്ടുപത്തുകൊല്ലമായി ഈ സംസ്ഥാനത്തിൽതന്നെ കഴിയുന്നു.

തി. മേ.—പോട്ടെ, അതെന്തുമാകട്ടെ. നിങ്ങടെ സ്ത്രീസമാജം ഒന്നു സജീവമാക്കുക. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഓരോ താലൂക്കിലും ശാഖകൾ സ്ഥാപിക്കുക. ഉപശാഖകൾ ഓരോ പകുതിയിലും. ഭവനങ്ങൾ സമുദായകേന്ദ്രങ്ങളാണു്. ആ ഭവനങ്ങളിലെ സ്ത്രീജനങ്ങൾ പ്രായോഗികങ്ങളായ ഗാർഹികചര്യകളിൽ വേണ്ട വൈഭവം നേടുന്നവരാകാൻ ആദ്യമായി ശ്രമിക്കുക. മററുള്ള കാര്യങ്ങൾ എല്ലാം അതിനുശേഷം. അതായിരിക്കും നന്നു്.

കല്പനപ്രകാരം ഇരുവരും യാത്ര ചോദിച്ചു വിടകൊണ്ടു.

അദ്ധ്യായം ൨൦

പരമുപ്പണിക്കരുടെ നിർദ്ദേശവും പ്രോത്സാഹനവും അനുസരിച്ചു് ഇദം പ്രഥമമായി തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വസതിയിൽ എത്തിയ മി. മുചുകുന്ദൻനായർ, അവിടത്തെ ഗൃഹനായികയുടെ മധുരമധുരമായ സല്ക്കാരത്തിൽ മതിമയങ്ങി. പുത്രിക്കു് ഭാവിവരനായി എത്തിയതാണു് ആ യുവവരൻ എന്ന വസ്തുത ഭർത്താവിനെപ്പോലും അറിയിക്കാതെ, മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ ആ യുവാവിനെ ക്ഷണിച്ചതു് കേവലം ഒരു സാമുദായികമോ ഗാർഹികമോ ആയ പരീക്ഷണം എന്ന നിലയിലായിരുന്നു. ആ ഗൃഹനായികയുടെ സല്ക്കാരസ്വീകരണങ്ങളും കർത്താവെജമാനന്റെ പ്രതാപമഹിമയും, പ്രത്യേകം അഭിനന്ദിച്ചു് ആ ഗൃഹവുമായുള്ള ബന്ധം ആശാസ്യം തന്നെ എന്നു കരുതിയ മുചുകുന്ദൻനായർക്കു് ഒരൊററ കാര്യം മാത്രമേ അല്പം നിരാശാജനകമായിരുന്നുള്ളു. അതായതു് ശ്രീമാധവിയമ്മയെ നേരിട്ടൊന്നു കാണുക, ആ തരുണീരത്നവുമായി ഒരു സ്വതന്ത്രസംഭാഷണത്തിൽ ഏർപ്പെടുക എന്നിവ അദ്ദേഹത്തിനു് സുകരമായില്ല. എന്തെന്നാൽ വരാഗമനത്തെപ്പററി ഏതാണ്ടല്പം അറിവാൻ ഇടയായതോടെ ശ്രീമാധവി അവളുടെ ചെറിയമ്മയുടെ ഭവനത്തിലേക്കു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. കർത്താവദ്ദേഹത്തിനു ഇയാളുടെ ബന്ധം സ്വീകാര്യമാണോ എന്നറിഞ്ഞശേഷംമാത്രമേ ഗൃഹനായികയുടെ നിലയിൽ പുത്രിയെ ശാസിച്ചു് അവിടെ നിറുത്താവൂ എന്നു മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയും നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു.

എന്നാൽ മി. മുചുകുന്ദൻ നായർ ഒന്നു രണ്ടു നിരാശകൾ തട്ടുന്നതുകൊണ്ടും പുറകോട്ടു മാറുന്ന പ്രകൃതക്കാരനല്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ പരമുപ്പണിക്കരുടെ സാന്നിധ്യത്തെ അയാൾ ഒരു ദൈവദൂതസന്നിധാനം എന്നപോലെ കരുതി. പണിക്കർ ക്ഷണിക്കാത്തതാമസം, യുവവരൻ കൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കു തിരിക്കുവാൻ. ഇങ്ങനെ മൂന്നു നാലു ദിവസം, ഗണ്യമായ അന്തരത്തോടുകൂടിയാണെങ്കിലും മുചുകുന്ദൻനായർ തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരിയിൽഎത്തി. ആദ്യത്തെ തവണ, "സ്വന്തം ഭവനത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നവഴി" ആ പ്രൗഢ ഭവനത്തിൽ എത്തിയതായിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ തവണ, "അമ്മാവന്റെ സുഖക്കേടെന്നു കത്തുകിട്ടിയതനുസരിച്ചു" ഉത്തം തിരുവിതാംകൂറിലേയ്ക്കു ഒരു യാത്രകഴിഞ്ഞു തിരിയെപ്പോകുന്ന വഴി. മൂന്നാമത്തെ തവണയാകട്ടെ, "ക്രിസ്തുമസ്സുവെക്കേഷൻ സംബന്ധിച്ചു്" ലാക്കാളേജുഅടച്ചു. ഇതാ ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം മകരമാസാരംഭത്തോടുകൂടി തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു് തിരിച്ചിരിക്കുന്നതുനിമിത്തം, തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരിയെ ഒന്നു അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടു പോകാം എന്നു കരുതുകയാണു്.

പഴയ ഒരു പരിചയക്കാരൻ എന്ന നിലയിൽ മുചുകുന്ദൻനായരെ കണ്ടു കൎത്താവദ്ദേഹം, അസാധാരണമായ ഔദാര്യത്തോടെ ആ അതിഥിയെ സ്വീകരിച്ചു. പതിവനുസരിച്ചുള്ള സൽക്കാരത്തിനുശേഷം, അതിഥേയൻ നാട്ടുകാൎയ്യങ്ങളിലേക്കു് എന്നു കാരണവശാലോ ശ്രോതാവിന്റെ ശ്രദ്ധയെ ക്ഷണിച്ചു.

കൎത്താവു്—എന്താ മി. നായർ, നാട്ടുകാൎയ്യങ്ങൾ വളരെ വിചിത്രമായി കേൾക്കുന്നല്ലോ. ആളോഹരിഭാഗ

ത്തിനുവേണ്ടി നമ്മുടെ സമുദായത്തിലുള്ള കേമന്മാരെല്ലാം വല്ലാതെ വാദിക്കുന്നു. കുടുംബങ്ങളെല്ലാം അധഃപതിച്ചുപോകയില്ലേ? കഷ്ടം! ഇവററയ്ക്കു് യാതൊരാലോചനയും ഇല്ല.

മുകുന്ദൻനായർ കർത്താവദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ ഒരവസരം നോക്കിയിരിക്കുകയാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേകസംസ്കാരം ആരുടെ അഭിപ്രായവും ആദരിച്ചു സംസാരിക്കുക എന്നതാണു്. അതനുസരിച്ചു് ആ യുവാവു് പറയുന്നു:—

"ശുദ്ധഅസംബന്ധം! പരമകഷ്ടം! നമ്മുടെ പുരാതനതറവാട്ടുകൾ എല്ലാം കുളംകോരാനൊരു മാർഗ്ഗം എന്നല്ലാതെ മറെറാന്നും പറയാനില്ല.

കർത്താവു്.—കാലവിശേഷം! യുഗധർമ്മം എന്നല്ലാതെ എന്തു പറയാനാണു്! ഇപ്പോൾ ഇങ്ങനെ സമുദായം സംബന്ധിച്ച അതൃപ്തിമാത്രമല്ല. ഈഴവർ! അവർക്കു ക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രവേശിക്കണം എന്നൊരു വഴക്കു് തുടങ്ങിയിരിക്കയാണു്. ആട്ടെ, ഇക്കാര്യത്തിൽ നിങ്ങളുടെയൊക്കെ അഭിപ്രായം എന്താണു്?

മുകു.—ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായമെന്താ? ഞങ്ങൾക്കു് അഭിപ്രായം സംബന്ധിച്ചു യാതൊരു വ്യത്യാസവും ഇല്ല. ഒരിക്കലും ക്ഷേത്രപ്രവേശനം അരുതെന്നാണു് ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം.

കർത്താവു്—അതേ; അതാണു് ശരി. സവർണ്ണഹിന്ദുക്കൾക്കുമാത്രം പ്രവേശിക്കുവാൻ എങ്ങനെ അധികാരം സിദ്ധിച്ചുവെന്നു് അവർണ്ണർ ഇപ്പോൾ ചോദിക്കുന്നു. അതെ; ക്ഷേത്രങ്ങളെല്ലാം സവർണ്ണരുടെ വകയാണു്.

അതുകൊണ്ടുതന്നെ എനിക്കു ഈ അവസ്ഥവാദങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോൾ വല്ലാതെ ക്ഷോഭംതോന്നാറുണ്ട്. എന്തസംബന്ധമാണ്! ക്ഷേത്രപ്രവേശനം പോലും! ക്ഷേത്രപ്രവേശനം! അവന്മാരുടെ ക്ഷേത്രപ്രവേ'ഷ'ണം!

മുകുന്ദൻനായർ ഈ നാട്ടുകാര്യങ്ങൾ കേട്ടുനന്നെ മുഷിഞ്ഞു. അയാളുടെ ആഗമനോദ്ദേശ്യത്തിനു യാതൊരു സാഫല്യവും കാണാതെ യുവാവു് വിഷമിച്ചു. തൽക്ഷണം സമാശ്വാസനത്തിനു് അവിടെ ഒരു വൃദ്ധസുന്ദരിയുടെ യുവവേഷധാടി അക്ഷികൾക്കു് ലക്ഷീഭവിച്ചു. അതേ, ഗൃഹനായികയായ ശ്രീമഹാലക്ഷ്മി അമ്മ, യുവതീസാധാരണങ്ങളായ സർവ്വാഭരണങ്ങളും അണിഞ്ഞു് വിശിഷ്ടവസ്ത്രാഡംബരങ്ങളോടെ അതിഥിയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു ഭർത്താവിനോടു ഇങ്ങനെ ഒരു അഭ്യർത്ഥന നടത്തുന്നു.—

“അപ്പഴേ, ആ അമ്പലത്തിൽ പോകാനുള്ള സമയമായി. യജമാൻ ഇവിടിങ്ങനെ അല്പനേരം സ്നേഹിതന്മാരുമായി വെടിപറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞാട്ടേ. ഞാൻ ദേ വന്നുകഴിഞ്ഞു. അനുവദിച്ചുവല്ലോ”

കർത്താവു്.—ആട്ടാട്ടെ, വേഗം ഇങ്ങട്ടു് കാണണം.

മ. ല. അ.—ദേ വന്നുകഴിഞ്ഞു.

ചെറിയമ്മയുടെ ഭവനത്തിലേയ്ക്കു് പൊയ്ക്കളഞ്ഞ ശ്രീമാധവിയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ ഗൃഹനായിക തിരിച്ചതായിരുന്നു. അതിലേയ്ക്കു് ക്ഷേത്രദർശനമെന്ന ചെറുവ്യാജം പ്രയോഗിച്ചതു ഗൃഹനായികമാരുടെ സാമർത്ഥ്യഗണന സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അക്ഷന്തവ്യമല്ലല്ലോ.

ഡാക്ടർ കുറുപ്പിന്റെ ഭവനത്തിൽ മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ അന്നത്തെ പ്രവേശനം കേവലം ആകസ്മി

കമായിരുന്നു. സോദരിയെക്കണ്ട ഗൃഹനായിക അത്യന്തം സന്തോഷത്തോടെ ആ ബന്ധുവിനെ ബംഗ്ലാവിനുള്ളിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവിടത്തെ പ്രധാന മുറിയുടെ തെക്കുഭാഗത്തായിക്കാണുന്ന വിശ്രമകക്ഷ്യയിൽ രണ്ടു ചെറുയുവതിമാർ സംഭാഷണതല്പരകളായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അവരിൽ ഗൃഹാംഗം ഡാക്ടർ കുറുപ്പിന്റെ പുത്രിയായ രത്നമ്മയും അതിഥി കർത്താവവർകളുടെ മകളും ആയിരുന്നു. മാതാവിനെക്കണ്ട യുവതി പെട്ടെന്നു എഴുന്നേററു,

"എന്താമ്മേ ഇങ്ങട്ടുപോന്നതു്?" എന്നു ചോദിച്ചു.

മ. ല. അ.—(സോദരിയോടു്) അല്ലേ! കേൾക്കു് കുഞ്ഞേ ഇവളെ ചോദ്യം! എന്റമ്മേ എന്നെക്കൊണ്ടു വിഷമിച്ചു. അവിടെയാണെങ്കിൽ ഒരു കെടക്കപ്പൊറുതിയുമില്ല. യജമാനനാ എല്ലാം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കു. ഇവൾ മറെറാന്നും വേണ്ട, അവിടൊന്നു നിൽക്കരുതേ? ആ മനുഷ്യൻ ഇപ്പോ വന്നിരിക്കുന്നതോ, നാലാമത്തെത്തവണയാ. പെൺകിടാങ്ങൾക്കു് ഇങ്ങനൊരു നിർബന്ധം, നിർബന്ധശീലം —ഛായ്!

സഹോദരിയായമിസിസ് കുറുപ്പു്.—എന്താകുഞ്ഞേ, നീ ഇവിടിങ്ങനെ വന്നു നിൽക്കുന്നതു്? നീ അത്ര കൊച്ചുകുട്ടിയും മററുമല്ലല്ലോ. ഇതൊക്കെ ഇനി ആരാ, ഉപദേശിക്കാൻ?

ശ്രീ മാധവി.—ആരും ഉപദേശിക്കേണ്ടായല്ലോ.

മിസിസ് കു.—പിന്നെ?

ശ്രീ. മാ.—ഉപദേശിക്കേണ്ടാ. വന്നയാൾ വന്നപാടേ തിരിയെ പൊയ്ക്കൊള്ളും. അല്ലേ! അങ്ങോട്ടോ

ഇങ്ങട്ടോപോകുമ്പോൾ വീട്ടിലൊരാൾ എന്താതിയാ ലേ, ഇങ്ങനൊരു കമ്പം പിടിപ്പിച്ചു ഉണ്ടോ? എന്താ കുഞ്ഞമ്മേ?

മ.ല.അ:—അതേതെ! എന്താ കുഞ്ഞമ്മ, എനിക്കെന്താ? നിന്റെഅച്ഛനാവാക്കുകൊടുത്തിരിക്ക. അദ്ദേഹത്തി ന് അവമാനമുണ്ടാക്കാതെയിരിക്കാനെങ്കിലും പഠി ക്ക്. പെമ്പിള്ളാരായാൽ ഇതൊക്കെ. വേണ്ടായോ? വാ പെട്ടെന്നിങ്ങുപോരാം.

മിസി. കു.—(ചിരിച്ചു്) ഹെയ്, ഇങ്ങോട്ടു് പോരേണ്ട. പോകേണ്ടിടത്തു് പോയാൽമതി. ആട്ടേ കുഞ്ഞ, ഒന്നു് അങ്ങട്ട കടക്കുക. ലോകസ്ഥിതികൾ നാമും ഒട്ടേറെ വകവെക്കേണ്ടതാ. ചെല്ലു് വേഗം. നിൽ ക്കു് ഒരു ശകലം തേയിലകഴിച്ചിട്ടു്—

ശ്രീ. മാ.—(അല്പം ആലോചിച്ചിട്ടു്) ആട്ടെ; അച്ഛൻ വാക്കുകൊടുത്തെന്നോ? എന്തോ? അച്ഛനങ്ങനെ വാക്കുകൊടുക്കയോ? എന്നാൽ അതറിയണമല്ലോ.

തൽക്ഷണം ഗൃഹനായിക ഭൃത്യയെക്കൊണ്ടു് തയ്യാറാക്കിയ തേയില സഹോദരിക്കും പുത്രിക്കും സൽക്കരിച്ചു് അവരെയാത്രയാക്കി.

മുകുന്ദൻനായരുടെ ദൃഷ്ടികൾ റോഡിലേയ്ക്കു് നിരന്തരം പതിയുന്നു. പുത്രിയുടെ സൗന്ദര്യാസ്വാദനത്തിന്നു തരം 'കിട്ടീല്ലേലും' മാതാവിന്റെ ആഡംബരപ്രൗഢി കണ്ടു് രസിക്കണമെന്നു് അയാൾ അതിയായി ആഗ്രഹിച്ചു. ദൈവത്തിന്റെ ആനുകൂല്യം ഇതാ നായരെ ചരിതാർത്ഥനാക്കുന്നു. ബംഗ്ലാവിന്റെ ഒരു വശത്തു ചിലഗൃഹപ്രവേശനക്കാലൊച്ചകൾ കേൾക്കുന്നു.

പ്രഭുവരനായ കത്താവദ്ദേഹം, ഭയഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളോടെ നിർവഹിച്ചുപോന്ന 'സക്കാർസേവനം' കേവലം നിഷ്ഫലമാക്കുന്ന ഒരു സങ്കുചിതഹൃദയനല്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ, അവസരോചിതങ്ങളായ ചില പ്രതിഫലങ്ങൾ ഗവൺമെന്റിൽനിന്നും ഏററുവാങ്ങുവാൻ അദ്ദേഹം ഒട്ടുംതന്നെ വൈമുഖ്യം കാട്ടിയിരുന്നില്ല. അതനുസരിച്ചുതാൻ മുന്നൂറേക്കറോളം സ്ഥലം റാന്നി മലംപ്രദേശത്തു് സ്വന്തപേരിൽ പതിപ്പിച്ചു എടുക്കുവാൻ ഗവൺമെൻറുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ അനുമതി നേരത്തെതന്നെ സമ്പാദിച്ചു കൃഷിയിറക്കിയിരുന്നു. അടുത്തകാലത്തുണ്ടായ ദിവാൻജിമാററം ഈ സ്ഥലത്തിൻെറ ഉടമസ്ഥതയിൽനിന്നു കത്താവദ്ദേഹത്തെ ഒഴിച്ചുനിറുത്തുമോ എന്ന സംശയത്തിനു ഇടയാക്കി. ഇതുസംബന്ധിച്ചു് അദ്ദേഹം ഒന്നുരണ്ടുതവണ തലസ്ഥാനനഗരിയിൽ എത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ വസ്തു ഉടമസ്ഥതയെപ്പററിയുള്ള വിശദവിവരങ്ങൾ റിപ്പോർട്ടുചെയ്യുന്നതിലേക്കു് ഡിവിഷൻ പേഷ്കാർ യഥാകാലം നിയുക്തനായി. പേഷ്കാരദ്ദേഹം റാന്നി സർക്യൂട്ടു് നിശ്ചയിക്കുന്ന വിവരംതന്നെ അറിയിക്കുവാനും ആ ഉദ്യോഗസ്ഥയാത്രയിൽ സഹഗമിക്കുവാനും അദ്ദേഹം തല്പരനായി, ഈ അന്വേഷണങ്ങൾക്കു് നിയോഗിക്കപ്പെട്ട പരമുപ്പണിക്കർ അന്നു രാവിലെ തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരി ബംഗ്ലാവിൽ എത്തിയിരുന്നു. ശ്രീമാധവിയുമായി മാതാവു് ഭവനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു അഞ്ചുമിനിട്ടു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പരമുപ്പണിക്കരും മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുമായി എന്തോ രഹസ്യസംഭാഷണം നടന്നു. പേഷ്കാരദ്ദേഹത്തിൻെറ റാന്നിയാത്ര അന്നു രാവിലെ നടക്കുന്നതായി പരമുപ്പണിക്കരിൽനിന്നു മഹാലക്ഷ്മി

യജമാനോ, ആ സമർത്ഥഗ്രഹനായികയിൽ നിന്നു പണി ക്കരോ മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹം തൽക്ഷണം ഭവനംവിട്ടു ഒരു വാടകക്കാറുമായി ബംഗ്ലാവിന്റെ നടയിൽ എത്തി. പണിക്കർ നേരെ ബംഗ്ലാവിന്റെ രണ്ടാമത്തെ നില യിൽ അതിഥിയുമായി സംഭാഷണസുഖത്തിൽ ഏർപ്പെ ട്ടിരുന്ന കർത്താവദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു.

കർത്താ.—എന്താ മി. പണിക്കർ, നമ്മുടെ കാര്യം?

പണിക്കർ—കാർ തയ്യാറുണ്ട്. ഉടനേ തിരിക്കണം. അദ്ദേഹം ഇന്നു രാവിലേതന്നെ അങ്ങോട്ടു തിരി ച്ചിരിക്കുന്നു.

കർത്താ—അതുവ്വോ? ഇന്നോ? രാവിലേയോ?

പണി—അതേ; യജമാനൻ ഉടൻ തിരിക്കണം. താമസം അൽപംപോലും പാടില്ല.

ഗൗരവമേറിയ കർത്തവ്യാനുഷ്ഠാനത്തിന്നു ഒരിക്കലും തടസ്സംവരാൻപാടില്ല എന്ന തത്വം അനുസരിച്ചു ആ ഗൃഹനാഥൻ ഉടനേ തിരിക്കുവാൻ തയ്യാറായി. എന്നാൽ സ്നേഹിതനായ യുവാവിനെ ആ നിലയിൽ വിട്ടുപിരിയു ന്നതു മര്യാദയ്ക്കു അത്രതന്നെ പററിയതല്ല എന്നു അ ദ്ദേഹത്തിന്നു അറിയാമായിരുന്നു. എങ്കിലും കാര്യസാ ദ്ധ്യത്തിന്നു വിഘ്നംവന്നുകൂടല്ലോ. അതിനാൽ താൻ യു വാവിനെ യാത്രയാക്കുന്നു എന്നുവരുത്താതെ അയാളും തന്നെ പൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ എന്ന കരുതലിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

"അപ്പൊഴേ, മി. നായർ, ഒരു വലിയ അത്യാവ ശ്യമായി റാന്നിവരെ പോകേണ്ടതുണ്ടു്. ഒരു പുതുവൽ സ്ഥലം സംബന്ധിച്ചാ, ഇന്നു പേഷ്കാർ അങ്ങോട്ടു പോ യിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ പിന്നെക്കാണാം."

മുചുകുന്ദൻനായർ.—അതേതേ, ഞാനും ഉടനേ ഇറങ്ങുകയായി.

യുവാവു് ഇങ്ങനെയൊരു ഉപചാരവാക്യ പ്രയോഗിച്ചു എന്നല്ലാതെ അയാൾക്കു് ആ ഭവനംവിട്ടു പോകുവാൻ തീരെ മനസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഗൃഹനാഥനുമായി താൻ സംഭാഷണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന സ്ഥലത്തു് തന്നെ അയാൾ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢൻ എന്ന നിലയിൽ ഇരുന്നുപോയി. ഗൃഹനായികയുടെ അനന്തരശാസനങ്ങൾ അനുസരിച്ചു വേണ്ടതു പ്രവർത്തിക്കാം എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ ക്ഷമാശുശ്രൂഷതയോടെ, മേശപ്പുറത്തുണ്ടായിരുന്ന വർത്തമാനപ്പത്രം വിടുർത്തി അദ്ദേഹം ഒന്നു രണ്ടു വാർത്തകൾ വായിച്ചു തൽക്ഷണം ആ ഭവനത്തിലെ ഭൃത്യൻ കോണിപ്പടികയറി എത്തി അതിഥിയെ ഇങ്ങനെ ക്ഷണിച്ചു.

"യജമാനെ, താഴോട്ടുവരാൻ അമ്മച്ചി"—

സന്തുഷ്ടനായ മുചുകുന്ദൻനായർ എഴുന്നേററു് ഉടുപ്പിലെ ബട്ടൺ എല്ലാം ഭദ്രമായി ഉറപ്പിച്ചു് നേരിയതു് യഥാസ്ഥാനത്തു് നേരെയിട്ടു് അധരദംശനംകൊണ്ടു മുഖത്തിനു് ഒരു നൂതന പ്രസന്നത കൈവരുത്തി മന്ദമന്ദം കോണിപ്പടിയിറങ്ങി പ്രധാന ഹാളിൽ എത്തി.

"അവിടെ, ആട്ടെ; അതിനെന്താ? ആരോ ആകട്ടെ; ഞാനത്ര കുഞ്ഞുമേററവും അല്ലല്ലോ?" എന്ന ആത്മഗതത്തോടെ ഒരു പ്രൗഢ തരുണി നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. യാതൊരു ന്യൂനതയും പറവാനില്ലാത്ത ആ സുന്ദരശരീരവല്ലി നിശ്ശേഷം ആഡംബരരഹിതയായ ആച്ഛാദനത്താൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ലജ്ജാസംകോചങ്ങൾ ലേശംപോലും കൂടാതെ, അപരിചിതയായ തരുണി ആ അതിഥിയോടു എന്തോ പറയുവാൻ ആരംഭിച്ചു. അതി

സമുമ്പുതന്നെ മുചുകുന്ദൻനായർ പ്രണയപ്രകാശത്താൽ പുരുഷപരമായിട്ടാണു പ്രകൃതി പ്രസാദനം നിർവ്വഹിക്കുക എന്ന തത്വം അനുസരിച്ചായിരിക്കാം ഇങ്ങനെ പറയുകയായി:—

"ഞാൻ ഇതാ നാലാമത്തെ തവണയാണു് ഇവിടെ എത്തുന്നതു്"

ശ്രീ. മാ.—ഞങ്ങളുടെ ഭാഗ്യം. ഒരു തവണ കൂടെയായാൽ അഞ്ചാമത്തെ തവണയെന്നു പറയാം. കണ്ടതുകൊണ്ടു് ഇനിയ്ക്കു് ആദ്യമായി ഒന്നു ചോദിക്കാനുണ്ടു്. വഞ്ചിധർമ്മസംഘത്തിന്റെ പ്രവൃത്തനങ്ങൾ എന്തുവിധത്തിലാ ഇപ്പോൾ—?

മുചു.—ഹെയ് ഞാൻ അന്നു് ആ മീററിംഗ്ഗുചടങ്ങിൽ ഉൾപ്പെട്ടുവെന്നേ ഉള്ളൂ. അവനോന്റെ കാൎയ്യം നോക്കാൻ പോലും വേണ്ട സമയം കിട്ടുന്നില്ല. വീട്ടിലാണെങ്കിൽ അവിടെ താമസിക്കണമെന്നാ അച്ഛന്റേയും അമ്മാവന്റേയും നിർബന്ധം. ഇനിക്കു് ബീ. എൽ. ഡിഗ്രി എടുത്തതീരു എന്ന നിർബന്ധം. ഇതിനിടക്കു് ചില സ്നേഹിതന്മാരുടെ കൂട്ടുകെട്ടിൽ അവിടെ എത്തി എന്നേ ഉള്ളൂ. ആട്ടെ അതൊക്കെ എപ്പോഴും നിർവഹിക്കാമെന്നുള്ളതല്ലേ?

ശ്രീ .മാ.— (ചിരിച്ചു്) എപ്പോഴും നിർവ്വഹിക്കാനാവാത്ത ദുഷ്കരകൃത്യങ്ങൾ പിന്നെ ഏതായിരിക്കും?

മുചു.—ജീവിതവുമായി യാതൊരു പരിചയവും നേടാത്ത കാൺവൻറംഗങ്ങളോടു അതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടു കാൎയ്യമില്ല!

ശ്രീ. മാ.—കാര്യമില്ല; പക്ഷേ എന്നോടു പറയാം.

മുകു.—ഞാൻ നിരപരാധിയാണ്. സകലത്തിനും ഉത്തരവാദി നമ്മുടെ പരമുപ്പണിക്കർ ചേട്ടനാണ്. വെറുതേ ശയിച്ച എന്നെ വിളിച്ചുണർത്തി അത്താഴമില്ല എന്നു പറഞ്ഞതു് ആ ചേട്ടനാണ്. ഇതാ ഇന്നിവിടെ മിന്നൽ പോലെ എത്തി കാററു പോലെ മറഞ്ഞു.

ശ്രീ. മാ.—പണിക്കരുചേട്ടൻ പറഞ്ഞതു് അപ്പാടേ വിശ്വസിച്ചവർ ലോകജീവിതത്തിൽ വളരെ പരിചയം നേടിയവരായിരിക്കുമല്ലോ.

മുകു.—പരമാർത്ഥം പറയാമല്ലോ. അദ്ദേഹമല്ല, കാരണക്കാരൻ. ആ ശംഖുംമുഖം ഭവനത്തിലെ യോഗമാണ് എന്നെ വല്ലാതൊന്നു വിഷമിപ്പിച്ചതു്, ആ വാഗ്ധാടിയും, ആ ആത്മാർത്ഥതയും, ആ ത്യാഗസന്നദ്ധതയും അതെ. സ്ത്രീജനസ്വഭാവത്തിന്റെ ആ മാഹാത്മ്യം കേവലം വനപുഷ്പസൗരഭമായി കലാശിക്കുന്നതു് സഹിക്കാവൊന്നല്ല.

ശ്രീ. മാ.—ഔദാര്യാതിരേകം രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാർ പലപ്പോഴും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു മഹത്വമാണ്. അതിലേക്കു് നന്ദിപറയുക എന്നല്ലാതെ മറെറാന്നും തന്നെ ഇജ്ജനങ്ങൾക്കു് കഴിവില്ല—

മുകു.—അച്ഛന് എന്നോടു് അല്പമൊരു കാരുണ്യം തോന്നീട്ടുണ്ടു്. ഞങ്ങൾ ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ യദൃച്ഛയാ കാണ്മാനിടയായി. അന്നുതൊട്ടു് അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ബഹുമതി പ്രതിദിനം എന്നിൽ ദൃഢമൂലമായിരിക്കുന്നു. ആ പ്രതിപത്തിയും ആ ബഹുമതിയും ഒന്നു ദൃഢപ്പെടുത്തണമെന്നു ഉദ്ദേശമുണ്ടു്. താങ്കളെപ്പോലുള്ള സ്ത്രീരത്നങ്ങളോടു മറെറാന്നും പറയേണ്ടതായിട്ടില്ലല്ലോ.

ശ്രീ. മാ.—ഇല്ല. വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്. എന്നാൽ എനിക്കൊരു നിർബന്ധം. വിവാഹജീവിതം മനുഷ്യരുടെ പല ജീവിതവിജയങ്ങൾക്കും ഒരു പ്രതിബന്ധമാണു്.

മുചു.—(പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു്) സന്യാസത്തിനു ഭാവമില്ലല്ലോ.

ശ്രീ. മാ.—അങ്ങനെയില്ലെന്നും പറയാനില്ല എന്തിനാണു് സകല സ്ത്രീകളും വിവാഹജീവിതത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നതു്?

മുചു.—എന്തിനാണു് സകല പുരുഷന്മാരും വിവാഹകർമ്മം ആചരിക്കുന്നതു്? പ്രകൃതിയുടെ പ്രചോദനം അനുസരിച്ചുതന്നെ. ആ വിധമുള്ള ഒരു പ്രേരണ സ്ത്രീഹൃദയം സംബന്ധിച്ചും പരമാത്മമായിരിക്കുമെന്നാണു് ബുദ്ധിമാന്മാർ പറയുന്നതു്.

ശ്രീ. മാ.—പുരുഷന്മാരിൽതന്നെ എത്രയോ മഹാന്മാർ നിഷ്കൃഷ്ടിച്ചുള്ള ഏകാകിജീവിതം നയിക്കാറില്ലേ?

മുചു—വളരെയൊന്നും പറഞ്ഞിട്ടു് കാര്യമില്ലല്ലോ. ഇഷ്ടമില്ലാത്ത പുരുഷന്മാരോടു് ഇമ്മാതിരി തതപ്രസംഗം ചെയ്‌വാൻ സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കു് വളരെ വൈഭവം ഉണ്ടു്.

ശ്രീ. മാ.—അപ്പോൾ ഇഷ്ടമുള്ളവരോടു തതവും പ്രസംഗവും ഒന്നുമില്ല. അല്ലേ?

മുചു—ഹെയ്; അശേഷമില്ല. ആ ഒററക്കാര്യമേ ഇനിക്കു് അറിയേണ്ടതായുള്ളൂ.

ശ്രീ. മാ.—ദയവുചെയ്തു ഇങ്ങനെ പരിഭവിക്കരുതെന്നു അപേക്ഷയുണ്ടു്. എന്റെ ജീവിതം ഇതേവരെയായില്ലേ? ഇനിയും ആ നിർഭാഗ്യതതന്നെ ഇരുന്നുകൊള്ളാം.

മുചു.—ഹെയ്; അതു കഷ്ടമാണ്. സ്ത്രീജീവിതത്തിന്റെ സമ്പൂർണ്ണതയ്ക്കു് പ്രേമസാഫല്യം അപരിത്യാജ്യമാണ്.

ശ്രീ. മാ —അതേ; പ്രേമസാഫല്യം പ്രേമത്തിന്റെ സാഫല്യം പാശ്ചാത്യപരിഷ്കാരത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടി പ്രേമമെന്നാൽ ക്ഷണികങ്ങളായ ഇന്ദ്രിയവികാരങ്ങളുടെ സംതൃപ്തി എന്നായിരിക്കുന്നു അൎത്ഥം.

മുചു.—ഇങ്ങനെയൊരു വേദാന്തപ്പൊരുളിന്നു സ്ത്രീരൂപം നൽകിയ ബ്രഹ്മാവു് വിചിത്രപുരുഷൻതന്നെ!

ശ്രീ. മാ —ദയവുചെയ്തു അങ്ങനെ പറയരുതു്. എനിയ്ക്കൊരു സംശയമുണ്ടു്. കുഞ്ഞിക്കുട്ടിച്ചേച്ചിയുടെ മകൾ കമല കൂടെ ഇവിടെ നിൽക്കുന്നുവെന്നു സങ്കല്പിക്കാമെങ്കിൽ . ഇത്ര സ്വാതന്ത്ര്യമായി വൎത്തമാനം ഉണ്ടാകുമോ.

മുചു.—(ചിരിച്ചു്) എന്താന്താ? എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ആരു ഭഞ്ജിക്കാനാ?

ശ്രീ. മാ.—മററാരുമല്ല, രാജ്യനിയമം, സമുദായാചാരം, ലോകനീതി!

മുചുകുന്ദൻ നായരുടെ ഹൃദയത്തിൽ പതിഞ്ഞ ശക്തിയേറിയ കാളിമ മുഖത്തു വ്യാപിച്ചു. പ്രേമഭാജനമാക്കാം എന്നു അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന തരുണിയോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു—

"ഹെയ് കമലയോ? ഏതുകമല? കുഞ്ഞിക്കുട്ടിച്ചേച്ചിയുടെ മകൾ കമലയോ? കഷ്ടം! പെമ്പിള്ളാരുടെ വേരുമായി ഘടിപ്പിച്ചു വൎത്തമാനംപറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ വേണ്ടുകില്ലായിരുന്നു. കമല! കമല! ഇതെവിടുന്നു കിട്ടി കഥകൾ! കെട്ടുകഥകൾ!!"

ശ്രീ. മാ.—കെട്ടുകഥതന്നെ കെട്ടുകഥ! ആ കെട്ടു് - കഥ കഴിഞ്ഞു് ഇനിയും കെട്ടുകഥകൾ നടത്തുവാൻ ആലോചിക്കുന്നതല്ലേ ഒന്നാംതരം രസം? കമല! അവൾ ഒരു ശുദ്ധപാവം. അവളെ അത്ര എളുപ്പം ചതിക്കാൻ ഞങ്ങൾ സമ്മതിക്കുകയില്ല. അവളെ താണെന്നു് അറികയില്ലായിരിക്കാം!

മുചു.—ഹെയ്, ആ മുകുന്ദക്കുറുപ്പിന്റെ തോന്ന്യാസങ്ങൾ അയാളുടെ നിർബന്ധം! നാം അതിലൊന്നുംവളരെ ക്കാലം അങ്ങനെ കുടുങ്ങിപ്പോകുമെന്നു കരുതേണ്ട, ഇതാൾ വേറേ.

ശ്രീ. മാ.—അതേ; ആ വാക്കു് പ്രയോഗിക്കാൻ എന്നെ അനുവദിക്കുമെങ്കിൽ നന്നു്. ദയവുചെയ്തു് ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കുക. നമ്മുടെ സമുദായത്തിൽ പുരുഷന്മാക്കു് അത്രവളരെ പണമൊന്നുമില്ല. ഒരു കൊച്ചുസോദരിയെ ഒരിക്കൽ സ്നേഹിച്ചുവെങ്കിൽ അങ്ങേററംവരെ, അതുതന്നെയായിരിക്കട്ടെ.

മുചു.—ഹെയ്, അങ്ങനെയല്ല, ആ മുകുന്ദക്കുറുപ്പിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ അങ്ങനെ ഒരുപകരത്തിൽ ചെന്നുചാടി എന്നേ ഉള്ളൂ. സത്യം ഈശ്വരൻ സാക്ഷിയായിസത്യം.

ശ്രീ. മാ.—സത്യമോ അസത്യമോ എന്തും ആകട്ടെ. അച്ഛനു്, ഇക്കഥകളൊന്നും രുചിമില്ല. അതുകൊണ്ടു് അച്ഛൻ പല മനോരഥങ്ങളിലും കയറുകയാണു്. ഞാൻ തീർത്തുപറഞ്ഞേയ്ക്കാം. എന്റെ ജീവിതം രാജ്യക്ഷേമത്തിനു് ബലികഴിക്കപ്പെട്ടു. മററാക്കുംതന്നെ, ആ സ്ഥിതിക്കു്, അടിമപ്പെടുന്നില്ല. ഇനിയും എനിക്കു് വിവാഹാലോചനകൾ കൊണ്ടു് എന്നെ വിഷമിപ്പിക്കുവാനാണു് മാതാ

പിതാക്കന്മാർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ ഈ രാജ്യത്തു് കഴിഞ്ഞുകൂടണമെന്നുതന്നെ കരുതുന്നില്ല. എല്ലാംഈശപാദരക്ഷപോലെ.

മുകുന്ദൻനായരുടെ ആശാസൗധം പൊട്ടിപ്പൊടിഞ്ഞു തകൎന്നു. ആ കാഴ്ചകണ്ടു നിൽക്കുവാൻ സഹിക്കാതെ, അദ്ദേഹം, കൎത്താവെജമാനൻെറ മടക്കയാത്രയ്ക്കുലേശം പോലും കാത്തുനിൽക്കാതെ, ആ ഭവനം വിട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൨൫

സംവത്സരം പന്ത്രണ്ടു് മെല്ലെമെല്ലെയാണെങ്കിലും സംഭവബഹുലമായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടി. തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ യാതൊരു പ്രക്ഷോഭണത്തിൻേറയും ഫലമായിട്ടല്ലാതെതന്നെ, നിയമനിർമ്മാണസഭ, പ്രജാസഭ എന്നു രണ്ടു പ്രാതിനിധ്യസ്ഥാപനങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്കു് നൽകി പാട്ടുള്ളടത്തോളം പ്രജാസ്വാതന്ത്ര്യം ബഹുമാനിച്ചുപോന്ന ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു് കൊല്ലവർഷം 1099 കൎക്കടകമാസത്തിൽ ദിവംഗതനായി. ആയിരത്തി ഒരുനൂറിലെ പൊന്നിൻചിങ്ങമാസത്തിൻെറ ഉദയം, യുവതിരുവിതാംകൂറിൻെറ സാഹസികപ്പുട്ടങ്ങൾക്കൊരു നാന്ദിയായി: രാജാധികാരത്തോടു് പരസ്യമായ പ്രാതികൂല്യം ഒന്നും ഉണ്ടായില്ല എങ്കിലും അത്യന്തം ശക്തിമാനും ഭരണപരിചിതനും പ്രകാപമതിയും ആയ ഒരുമഹാരാജാവിൻെറ ദേഹവി

യോഗത്തിൽ പ്രജാസഞ്ചയങ്ങൾക്ക് വിദേശരാജ്യങ്ങളിലെ സംഭവപടലികൾ അനുസരിച്ച് കൂടുതലായ ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യബോധം തോന്നിത്തുടങ്ങി. ഉത്തരഭാരതത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷു ഭരണത്തിന് വിരാമമിടുവാൻ അത്യന്തം വിജയപ്രദങ്ങളായി നിസ്സഹകരണാദിമാർഗ്ഗങ്ങൾ അവലംബിച്ചുപോന്ന മഹാത്മാഗാന്ധിദേവന്റെ അക്രമരാഹിത്യസിദ്ധാന്തത്തോടുകൂടിയ ശുദ്ധസ്വാതന്ത്ര്യപ്രതിപത്തി തിരുവിതാംകൂറിലെ ജനസഞ്ചയത്തിന്റെയും സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തെ ഗണ്യമായ തോതിൽ ഉയർത്തി.

മാതുലന്റെ നാടുനീങ്ങൽ ഘട്ടത്തിൽ ബാല്യപ്രായം കഴിയാതിരുന്ന ശ്രീചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ പ്രതിപുരുഷസ്ഥാനം മഹാറാണി സേതുലക്ഷ്മീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഏറ്റെടുത്തു. ശാന്തമതിയും, രാജ്യക്ഷേമകാംക്ഷാവതിയും ആയ റീജന്റു തിരുമനസ്സിലെ ഭരണകാലത്തിലെ ദിവാൻജിമാർ മുൻഗാമികളെ അപേക്ഷിച്ചു രാജ്യത്തോട് കൂടുതൽ അനുഭാവമുള്ളവരും ബന്ധപ്പെട്ടവരും ആയിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ബാരിസ്റ്ററായിരുന്നുവെങ്കിലും തിരുവിതാംകൂർകാരൻ എന്നു രാജ്യവാസികൾക്ക് അഭിമാനിക്കാവുന്ന എം. ഇ. വാട്ട്സ് ബ്രൂക്കബോൺഡു പ്രക്ഷോഭണം നിമിത്തം ക്രമാധികം കൃശനും നിരാശാഭരിതനും ആയി എങ്കിലും, രാജ്യവാസികൾ ആസകലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്യോഗസമാപനഘട്ടത്തിൽ സങ്കടപ്പെടുമാറ് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ശാശ്വതനന്മകൾ പലതും നിർവ്വഹിച്ച ഒരു ഉദാരശീലനായിരുന്നു. രാജപ്രതിപുരുഷസ്ഥാനത്തോടു ചാർച്ചയുള്ള ചില മഹനീയ വ്യക്തികളെ അനാശാസ്യമായ ഭാഷയിൽ കീർത്തിക്ഷതം വരുത്തി വിഹ്വലതയിലേക്ക് നയി

ക്കവാൻ ചില വാർത്താപത്രികകൾ ശ്രമപ്പെട്ടിരുന്നു. വൃത്താന്തപത്രങ്ങളുടെ ഈ അതിരുകടന്ന രീതിക്കൊരു പരിശാന്തി കണ്ടുപിടിക്കാൻ എം. ഇ. വാട്സ്ദിവാൻജി "പത്രമാരണറഗുലേഷൻ" എന്ന നിർവ്വിശങ്കം ജനങ്ങൾ പഴിച്ചുപോന്ന ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യവിഘ്നവിളംബരത്തിനു കാരണഭൂതനായി. ഈ സ്വാതന്ത്ര്യഭഞ്ജകമായ ഏകനടപടി ഒഴിച്ചാൽ വാട്സ്ദിവാൻജിയുടെ ഭരണത്തിൽ കളങ്കംചേർക്കുന്ന വല്ലസംഭവവും ഉണ്ടായിരുന്നുവോ എന്നു ശത്രുക്കൾക്കുപോലും സംശയം തോന്നും. പത്രമാരണറെഗ്ഗുലേഷൻ ഇങ്ങനെ തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ സംഭാഷണലേഖനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യവിദ്ധ്വംസനത്തിനു ഒരു ആദിമരേഖയായി അനന്തരകാലത്തിലെ പത്രമർദ്ദനത്തിനു പുതിയൊരു മാർഗ്ഗം കാട്ടി.

റിജൻസികാലഘട്ടത്തിലെ മഹദനുഗ്രഹങ്ങളായ നായർതറവാട്ടാളോഹരിഭാഗഏർപ്പാട്, അമ്പലങ്ങളിലെ ജന്തുഹിംസാനിരോധനം, അശ്ലീലഗാനവിദ്ധ്വംസനം, ദേവദാസീനൃത്തവിരാമം എന്നിവ സർവ്വജനശ്ലാഘ്യമായിത്തന്നെ കൊണ്ടാടപ്പെട്ടു എങ്കിലും അഭിപ്രായവൃക്ഷാഗ്രങ്ങളിലേക്ക് കുതികൊൾവാൻ തയ്യാറെടുത്ത ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ വർദ്ധിച്ച ശ്രമത്തിനു റീജൻസി കാലഘട്ടത്തിലെ ധൈര്യക്കുറവും മാമൂൽപ്രതിപത്തിയും ഒരു തടസ്സമായിത്തന്നെ കാണപ്പെട്ടു. വിശേഷിച്ച് സാമുദായികമായ ഒരു പക്ഷപാതബുദ്ധി ഉന്നതസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നു ജനസഞ്ചയത്തെ ബാധിക്കുന്നതായ സംശയവും നേരിട്ടു. നായർ ക്രൈസ്തവസമുദായങ്ങളുടെ പരസ്പരമത്സരം ഉററുനോക്കിനിന്ന ഗവർമ്മെന്റ് മനഃപൂർവമോ എന്നു ശങ്കിക്കുമാറു ഒരു നായർ നിരുത്സാഹത്തിനു തുടങ്ങിയതായി ഒരു ധാരണ ജനമ

മദ്ധ്യത്തിൽ പരന്നു. രാഷ്ട്രീയപ്രബുദ്ധത സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒട്ടും തന്നെ പിന്നണിയിലല്ലാതെ നിത്യോത്സുകരാജ്യസേവനത്തിന്ന എക്കാലത്തും സന്നദ്ധമായ ആ സമുദായാംഗങ്ങൾ സങ്കുചിതമായ ഒരു മനോഭാവത്തോടെ ഭരണകൂടവിക്രയങ്ങളെ വീക്ഷിച്ച് അനല്പമായ അസ്വാസ്ഥ്യം ഭജിച്ചു. സകല പ്രാതികൂല്യങ്ങൾക്കും സമുചിതമായ പരിഹാരം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ സാക്ഷാൽ ഭരണാധിപൻ സിംഹാസനസ്ഥനാകുമ്പോൾ നേടിക്കൊള്ളാമെന്നൊരു സമാശ്വാസവും അവർ താനേ ഭാവിച്ചു.

കൊല്ലവർഷം 1107 തുലാമാസം, ശ്രീ ചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമേനിയെ വഞ്ചിസിംഹാസനപ്രതിഷ്ഠയിൽകണ്ടുപരമധന്യമായി. മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അവിടത്തെ വന്ദ്യജനയിത്രിയും, ഭാരതീയമഹിളാലലാമവും ആയ മഹാറാണി ശ്രീ സേതു പാർവ്വതീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അത്യന്തം ശുഭകരങ്ങളായ ആശകളോടുകൂടി ഈ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ആദർശപരമായ ഭരണത്തിന്ന് പരികരബന്ധം നിർവഹിച്ചു. അന്തഃഛിദ്രത്തിന്റെ ഏകദേശഛായയും, ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ മൂർദ്ധന്യതയും, അധികാരം സംബന്ധിച്ച വിപരീത ശക്തികളുടെ ഗൂഢപ്രവൎത്തനസന്നദ്ധതയും വിജയകരമാംവിധം തടഞ്ഞ്, രാജ്യക്ഷേമം അക്ഷുണ്ണതാവഹമാംവിധം പുലൎത്തുവാൻ തിരുമേനിമാർ അത്യന്തം സമൎത്ഥനായ ഒരു ഭാരതീയന്റെ സാഹ്യം പ്രതീക്ഷിച്ചു. 'സർ സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ' എന്ന വിഖ്യാതനാമ

ധേയത്തിൽ ഭാരതാന്തരീക്ഷത്തിലെ ഉജ്ജ്വലതാരം എന്ന നില വഹിച്ചു് നീതിന്യായശാസ്ത്രത്തിന്റെ നിശ്ശേഷ പാരംഗതത്വം സമാർജ്ജിച്ച ഒരു അസാധാരണശക്തിമാൻ ശ്രീ ചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഭരണാരംഭഘട്ടം മുതൽ രാജ്യകാര്യോപദേഷ്ടാവു് എന്ന ഏററവും ഗൌരവമുള്ള സ്ഥാനം വഹിക്കുവാൻ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടു.

റീജൻസികാലഘട്ടത്തിന്റെ പ്രത്യേകപ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിച്ച മി: വി. എസ്സ്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ ദിവാൻപദവിരാമത്തോടെ, താമസ് ആസ്റ്റിൻ എന്ന ഇംഗ്ലീഷുകാരനും, തുടന്നു് സർ. മഹമ്മദ് ഹബീബുള്ള എന്ന ഇസ്ലാംമതസ്ഥനും വഹിച്ച മന്ത്രിപദം തിരുവിതാംകൂർ ശാന്തതയെ ഒരുവിധം പുലത്തിവന്നു. നീതിന്യായനിപുണനും, ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ സീമാലംഘനം രേഖാമാത്രമെങ്കിലും സംഭവിക്കുമോ എന്ന കാര്യത്തിൽ ഗുരുവീക്ഷണനും, മഹാരാജസ്ഥാനത്തിന്റെ അഭംഗുരമായ മഹിമാപാലനത്തിൽ അപ്രതിഹതശക്തിമാനും ആയ സർ രാമസ്വാമിഅയ്യരും, ഭരണകാര്യങ്ങൾ സിദ്ധാന്തപരമായി വശത്താക്കി പ്രയോഗികകുശലത നേടാൻ അത്യുത്സാഹവാനായ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും, രാജ്യക്ഷേമവും പുത്രാഭ്യുദയവും ജീവിതലക്ഷ്യമാക്കിക്കരുതിയ അമ്മ മഹാറാണി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും, എന്നീ ഉത്തുംഗശക്തികളുടെ ഏകകാലപ്രവത്തനം രാജ്യത്തെ അനുക്ഷണാഭ്യുന്നതിയിലേയ്ക്കു് നയിക്കും എന്നു ആരും പ്രതീക്ഷിച്ചു.

തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിന്റെ ഉപദേഷ്ടാവാണെങ്കിലും നേരിട്ടുള്ള ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ യാതൊരുപങ്കും വഹിക്കാതെ അണിയറയ്ക്കുകത്തിരുന്ന് സൂത്രധാരപദവി സർ രാമസ്വാമിഅയ്യർ വിജയകരമായി കൈയേല്ക്കുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ അനുമതിയോടെ വരുത്തുവാൻഉദ്ദേശിച്ച ഒരു ഭരണപരിഷ്കാരം നിയമസഭയെ ഇരുമണ്ഡലങ്ങളുള്ള ജനപ്രതിനിധിസദസ്സാക്കി. എന്നാൽ ഈ പരിഷ്കാരം നിമിത്തം നിയോജകമണ്ഡലങ്ങളുടെ വിഭജനത്തിലും വോട്ടറന്മാരുടെ പ്രത്യേക യോഗ്യതാനിർണ്ണയത്തിലും സാമുദായികമായ തത്വങ്ങളിൽ സീററുകൾ ലഭിക്കുന്നതിലും ജനങ്ങൾ അസംതൃപ്തരായി.

വിശ്രുതമായ ആ ഭരണപരിഷ്കാരപ്രഖ്യാപനം സൂക്ഷ്മമായി വായിച്ചുനോക്കിയ പത്രനേതാക്കളും ലേഖകന്മാരും ആ മഹത്തായ സചിവൗദാര്യശീലത്തെ പുകഴ്ത്തി. എന്നാൽ ആ പരിഷ്കാരം ഒന്നോ രണ്ടോ സമുദായങ്ങൾ ഒഴിച്ചു മററുള്ള അനേകജനങ്ങൾക്ക് അത്യന്തം പ്രതികൂലമായിരുന്നുവെന്നു ചില പത്രങ്ങൾ വ്യാഖ്യാനിച്ചു.

തങ്ങളുടെ അഭിലാഷംപോലെ നിയമസഭയിൽ സീററുകൾ കിട്ടുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു കണ്ട ക്രൈസ്തവ-ഈഴവ-മുസ്ലീം സമുദായാംഗങ്ങൾ ഏകോപിച്ചുള്ള ഒരു കൂട്ടുകെട്ടിൽപെട്ട ഈ ത്രിയോഗത്തിൽ ലാററിൻക്രിസ്ത്യാനികളുടേയും മുസ്ലീങ്ങളുടേയും ഏകകണ്ഠമായ ആവലാതി അന്നത്തെ മന്ത്രിവര്യനായിരുന്ന, ബഹുജനസഞ്ചയത്തോട് ഉത്തരവാദിത്വം വഹിച്ച, സർ മഹമ്മദ്ഹബീബുള്ള, നിശ്ശേഷം പരിഹരിച്ച് ആ രണ്ടു സമുദായാംഗങ്ങൾക്കും ചില സ്ഥാനസംവരണങ്ങൾ നിർവഹിച്ചു. ശേഷിച്ച ക്രൈസ്തവ-ഈഴവ സമുദായങ്ങൾ ഗവ

ണ്മെൻറു് പരിഷ്ക്കാരത്തെ കഠിനമായി പ്രതിഷേധിച്ചു് നിസ്സഹകരണനയത്തിൻെറ രൂപാന്തരമായ നിവൃത്തനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു മൂകരായി കഴിഞ്ഞു നിന്നു.

അവസരസേവകന്മാൎക്കും സംഭവവിപൎയ്യയങ്ങൾ നിമിത്തം നേരാവുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കുന്നവൎക്കും ഏറ്റവും അനുകൂലമായ ആ അന്തരീക്ഷത്തിൽ തിങ്കൾക്കാട്ടുശ്ശേരി കത്തനാവരവൎകൾ പ്രസിഡൻറായി ഏങ്ങും പേരുകേൾക്കാൻ ഇടയാകാത്ത ഒരു ഗൂഢസംഘടന സ്ഥാപിച്ചു. സംഘടനയുടെ ഏകവും അഭിന്നവും ആയ ലക്ഷ്യം സ്ഥാനത്തും അസ്ഥാനത്തും ഗവണ്മെൻറിനെ താങ്ങുക, ഗവണ്മെൻറു് കരുണാപുരസ്സരം എറിഞ്ഞുകൊടുക്കുന്ന അപ്പക്കഷണങ്ങൾ ആൎത്തിയോടെ ആരാഞ്ഞു പിടിച്ചുകൈവശമാക്കുക എന്നിവയായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂറിൻെറ ഒരററംമുതൽ മറേറ അററംവരെയുള്ള ഈ ബലമേറിയ സംഘടനയിലെ അംഗങ്ങളും തുല്യബലവാന്മാരായിരുന്നു. പമ്പാനദീതീരത്തു് വിസ്താരമേറിയ ഒരു പറമ്പിൽ പരമ്പുതട്ടികൊണ്ടു തീൎക്കപ്പെട്ട ഒരു മണിമന്ദിരം ഈ സംഘടനയുടെ നിത്യ ആഫീസ്സായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടു.

അന്നത്തെ മനോഹരമായ ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ ഗൂഢസ്വാതന്ത്ര്യ സംഘടനാമന്ദിരത്തിലെ മഹനീയാംഗങ്ങൾ തങ്ങളുടെ കാൎയ്യപരിപാടി രൂപീകരിക്കുവാൻ എത്തിച്ചേൎന്നു. സാധാരണ യോഗങ്ങളിൽ കാണാത്ത വിധം പ്രസിഡൻറു ശ്രീമാൻ തിരുനീലകണ്ഠൻ കത്തനാവരവൎകൾതന്നെ വാൎദ്ധക്യംകൊണ്ടുള്ള ക്ലേശങ്ങൾ ലേശം പോലും കരുതാതേയും അല്പകാലംമുമ്പു സംഭവിച്ചു ഏതോ ബന്ധുനഷ്ടത്തെപ്പററി ചിന്തിക്കാതെയും അത്യ

ത്സാഹവാനായി സ്ഥലത്തു് വന്നുചേൎന്നു. തുടൎന്നു് വൎക്കിംഗു കമ്മിററി അംഗങ്ങളുടെ വരവു കണ്ടുതുടങ്ങുന്നു. മാനേജർ മി. മാൻകോവു് വേണ്ട വേഷപ്രസാധികളോടും, പിടിമൊന്ത ചങ്ങലവിളക്കു്, വെററിലത്തട്ടം എന്നിപ്പുരാതനകുടുംബാംഗങ്ങളുടെ അനുപേക്ഷണീയച്ചട്ടങ്ങളോടും ഹാജരായി. പത്രാധിപർ മി. പാൽപ്പാൻ (പത്മനാഭന്റെ ചുരുക്കപ്പേരു്) ഇരുകൈയിലും കക്ഷത്തും ഉദാസീനമായി മടക്കിവെച്ചിട്ടുള്ള ചില പഴയലക്കം പത്രങ്ങളോടുകൂടി സ്വന്തംലേഖകനാൽ അകമ്പടി സേവിക്കപ്പെട്ടു വന്നുചേൎന്നു. അടുത്തവരവു് 'പൊതുജനപ്രാണി' എന്നു അനായാസമായ ബിരുദം നേടിയ മി. 'പൊററപ്പാം' (പൊതുവാൾ) ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു മുണ്ടു് അരയിൽകെട്ടി പഞ്ചപുഛമടക്കി ഓഛാനിച്ചുനിന്ന പത്തിരുന്നൂറിൽപ്പരം ആളുകൾ അടിമത്തത്തിന്നെതിരായ ശുദ്ധസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ ഉടലെടുത്ത രൂപങ്ങളായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

നേരം ഏകദേശം ഒൻപതുമണിയായതോടുകൂടി, അചഞ്ചലാഭിപ്രായൻ എന്ന കീൎത്തിനേടിയ സെക്രട്ടറി മി. മുചുകുന്ദൻനായർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാൎത്ഥ സുഹൃത്തായ മി. പരമുപ്പണിക്കരുമൊന്നിച്ചു ഹാളിലേയ്ക്കു കടന്നു. ആകപ്പാടെ ആ സദസ്സിനുണ്ടായിരുന്ന ഒററ ന്യൂനത അതാ, പരിഹരിക്കപ്പെടുന്നു. കൎത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണാധികപ്രേയസിയായ ശ്രീമതി മഹാലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ കോമളശരീരവല്ലി പവന്റെ വിലനിസ്സാരം എന്ന പരസ്യംപോലെ അസാധാരണ സംഖ്യവഹിക്കുന്ന അനവധി ആഭരണങ്ങളുംവഹിച്ചു അതാപ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ആ മഹതിയെ അനുഗമിക്കുന്ന പത്തിരുപതിൽപ്പരം

അനുരാഗിണീനാട്യക്കാർ സർക്കാർ സർവീസ്സമരത്തിൽ നിന്നും താഴോട്ടുപതിക്കാൻ പെരുകാററിന്റെ. വീശൽ മാത്രം ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രായത്തിലുള്ള സക്കാരദ്ധ്യാപികപ്പുഴംപ്ലാവിലകളും ആണു്.

തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വാർദ്ധക്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ഠശക്തിയോടു തോററു. ബഹുമാന്യസദസ്സിനെ അഭിസംബോധനചെയ്തുകൊണ്ടു് ആ ജനനേതാവു് ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചു.—

സുഹൃത്തുക്കളേ,

ജനസ്വാതന്ത്ര്യം എന്ന അസംബന്ധമയമായ അഭിപ്രായം നമ്മുടെ നാട്ടിൽ വേരൂന്നിവരുന്നു. ഇതു് സകലശക്തികളും പ്രയോഗിച്ചു തടയേണ്ടതു് നമ്മുടെ കടമയാണു്. അതിലേയ്ക്കു വേണ്ട സകലമാർഗ്ഗങ്ങളും അവലംബിക്കുവാനാണു് നാം ഇവിടെ കൂടിയിരിക്കുന്നതു്. മാനേജർ, പത്രാധിപർ, പൊതുജനപ്രാണി തുടങ്ങിയ വിശിഷ്ടവ്യക്തികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം നമുക്കു മഹത്തായ ഒരു സഹായം നൽകും. കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ നമ്മുടെ സെക്രട്ടറിതന്നെ താങ്കളെ അറിയിക്കുന്നതിനു് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ക്ഷണിക്കുന്നു.

മി. മുചുകുന്ദൻനായർ—നമ്മുടെ ഈ സംഘടനയെപ്പററി യാതൊരക്ഷരവും യാതൊരുപത്രത്തിലും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. ഈ സംഘടനയുടെ ഉദ്ദേശം അത്ര പരിപാവനമാണു്. ഗവൺമെൻറുദ്യമങ്ങളെ അലങ്കോലപ്പെടുത്തുവാൻ വിജയശീലൻനായർ എന്നൊരാൾ വളരെഗ്ഗൂഢമായി 'വഞ്ചിധർമ്മസംഘം' എന്നൊരു സദസ്സ് സ്ഥാപി

ച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ സദസ്സിൻെറ സകല ഉദ്യമങ്ങളും എതിക്കുക എന്നതത്രേ, നമ്മുടെ ലക്ഷ്യം.

പത്രാധിപർ.—"ഗവണ്മെൻറിൽനിന്നു നമുക്കു മുറയ്ക്കു പ്രോത്സാഹനം ലഭിക്കുമെങ്കിൽ ഇത്തരം ഉദ്യമങ്ങളിൽ സജീവമായി എത്രകാലം വേണമെങ്കിലും പങ്കെടുക്കാൻ എനിക്കു യാതൊരു വിരോധവുമില്ല.

പൊതുജനപ്രാണി.—"ഞാൻ പൊതുജനങ്ങളുടെ പ്രാണനെന്നാണു കരുതപ്പെടുന്നതു്. കാരണം, അവരെപ്പോലെ ഇത്രയേറെ ബുദ്ധിശൂന്യന്മാർ ഇല്ല എന്നുള്ളതുതന്നെ. പൊതുജനങ്ങളുടെ ബഹുമതി സമ്പാദിക്കുവാൻ ആദ്യമായി വേണ്ടതു പാവപ്പെട്ട കൃഷിക്കാർ, തൊഴിൽക്കാർ, പണക്കാർ എന്നിവരെ സമീപിച്ചു് ഗവണ്മെൻറിനെ അവക്കു് അധകാശപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കാം എന്നു അവരെ വിശ്വസിപ്പിക്കുകയാണു്. അവരുടെ നന്മക്കുവേണ്ടി മാത്രമാണു് നാം ജീവിക്കുന്നതെന്നും, അവരെക്കൂടാതെ നാം ജീവിക്കുകയില്ലയെന്നും ഞാൻ പല പ്രസംഗങ്ങളിലും തെളിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. വേണ്ടിവരുന്ന പക്ഷം ചില മിരട്ടുപണിമുടക്കുകൾക്കു തൊഴിലാളികളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു ഗവണ്മെൻറിൻെറ ശക്തിയെ അവർ തകിടംമറിക്കും എന്നു കാണിച്ചു ആ ഗവണ്മെൻറിൻെറ കർശനനടപടികൾ വിജയകരമാക്കാൻ ഞാൻ നല്ലപോലെ ശ്രമിക്കാം."

മാനേജർ.—"യാതൊരു വീരവാദത്തിനും ഞാൻ സന്നദ്ധനല്ല. രാജ്യകാര്യഭദ്രതയ്ക്കുവേണ്ടി എല്ലാ പരിഷ്കൃത ഗവൺമെൻറുകളും ഫണ്ടുകൾ ഏർപ്പെടു-

ത്തിയിട്ടുണ്ട്. നമ്മുടെ നാട്ടിൽ അപ്രകാരമില്ലാത്ത പക്ഷം ഉടനേ അങ്ങനെ ഒരു ഫണ്ട് ഏൎപ്പെടുത്തി നമ്മുടെ ആവശ്യം അനുസരിച്ചുള്ള തുകകൾ ഏല്പിക്കുന്നപക്ഷം, കേവലം നിസ്വാൎത്ഥമായ സേവനംകൊണ്ടു് ജീവിതം കഴിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്."

സ്ത്രീപ്രതിനിധി ശ്രീമതി മഹാലക്ഷ്മിയമ്മ:—

"മാന്യരെ, നമ്മുടെ നാട്ടിൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ അധികമായി രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളിൽ ഏൎപ്പെടാറില്ല. ആ മാമൂൽ ഭഞ്ജിക്കുവാൻ, പുരുഷന്മാരോടൊപ്പം ഏതു പരിത്യാഗശീലവും അനുവൎത്തിക്കുവാൻ ഞങ്ങൾ എപ്പോഴും തയ്യാറാണു്. ഞങ്ങളുടെ പുത്രന്മാൎക്കു് സൎക്കാർപണി ലഭിക്കുക, പുത്രിമാരുടെ ഭാവിവരന്മാരുടെ ശമ്പളസ്കെയിലിനെപ്പററി ഉറപ്പുതരിക എന്നീകാൎയ്യങ്ങൾ ഗവൺമെൻറിനുവേണ്ടി ഈ സദസ്സു് കൈക്കൊള്ളുമെന്നു ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു."

ഉദ്ദേശം രണ്ടുമണിക്കൂറോളം നീണ്ടുനിന്ന ഈ ശ്രദ്ധ സംഘസമ്മേളനം കഴിഞ്ഞ രണ്ടു സൂൎയ്യോദയംനടന്നു. അടുത്തദിവസം സായാഹ്നത്തിൽ 'കോഴഞ്ചേരി എന്ന വിശ്രുതജനകേന്ദ്രത്തിൽ അനേകായിരം സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ ശക്തിമത്തായ വാഗ്ധോരണിതൂകിക്കൊണ്ടു് ഒരു സാധാരണനായ ദീൎഘകായൻ കാണപ്പെടുന്നു. ഭരണപരിഷ്കാരത്തിന്റെ മൂലപ്രമാണങ്ങളും, ഭരണോപദേഷ്ടാവിനെപ്പററിയുള്ള നിൎദ്ദയ വാങ്മൎദ്ദനങ്ങളുംകൊണ്ടു് ഉജ്വലമായ ആ പ്രസംഗം രാജ്യമൊട്ടുക്കു ഒരു പുതിയ ഇളക്കം ഉണ്ടാക്കി. വിശ്രുതമായ ഈ

പ്രസംഗം ആധുനികതിരുവിതാംകൂറിലെ നീതിന്യായ കോടതിയിൽ ഇദംപ്രഥമമായി ഒരു രാജദ്രോഹകററത്തിൻെറ വിസ്താരത്തിന്നു വിഷയീഭവിച്ചു.

പ്രസംഗകത്താവായ മി. സി. കേശവൻ യഥാകാലം ബന്ധനവിധേയനായി. നിവൎത്തന പ്രക്ഷോഭണഫലമെന്നപോലെ അതിദീർഘവും അതിഹ്രസ്വവും അല്ലാത്ത ഒരു കാലത്തേയ്ക്കു് ആ മാന്യൻ വിശ്രമജീവിതം അനുവദിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൨൧

കൊല്ലവൎഷം ആയിരത്തി ഒരുനൂററിപ്പന്ത്രണ്ടിൽ, തിരുവനന്തപുരത്തെ മന്ത്രിമന്ദിരമായ ഭക്തിവിലാസം ബംഗ്ലാവിൻെറ മനോഹരമായ ആഭ്യന്തരകക്ഷ്യയ്ക്കുള്ളിൽ, അതിമനോഹരമായ ഒരു കസാലയിൽ അത്ഭുതകരങ്ങളായ മുഖലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു അസാധാരണ ബുദ്ധിമാൻ എന്തോ ഗൗരവമേറിയ ചിന്തയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നു. പരമശത്രുക്കൾപോലും വാനോളം പുകഴ്ത്തത്തക്ക അത്ഭുതതേജോനിലയമായ ആ അക്ഷിയുഗത്താൽ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട പുരുഷപുംഗവന്മാർ അത്യപൂൎവമെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. ഗാംഭീര്യവും, ഓജസ്സും ധർമ്മനിഷ്ഠയും ദീനാനുകമ്പയും ചൊരിയുന്ന അതേനയനങ്ങൾ തന്നേയാണു്, സാമന്യേതരമായ ക്രൗര്യത്തിനും, നയോപായപരമായ കൃത്രിമക്കൈകൾക്കും, ശത്രുസംഹാരപ്രധാനമായ പ്രതീകാരങ്ങൾക്കും

പ്രചോദകങ്ങളായിക്കാണുന്നതു്. സാമുദ്രികശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രതിപാദനങ്ങൾക്കു് സാധനപാഠമോ എന്നു തോന്നുമാറുള്ള നാസിക വിസ്താരമേറിയ നെററിത്തടം, ലോകം മുഴുവൻ എതിർത്താലും കൂട്ടാക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല എന്ന വിധം അമർത്തുന്ന അധരം, ബഹുജനസദസ്സുകളെ ദീർഘദീർഘമണിക്കൂറുകൾ മുഴുവൻ കുഴങ്ങിയ രാജ്യമീമാംസാതത്വങ്ങൾ വാരിവിതറി അസ്വസ്ഥരാക്കത്തക്ക ജിഹ്വ, എന്നിവ ആ മഹാനു് സർവ്വശക്തൻ പ്രത്യേകവാത്സല്യത്തിൽ അരുളിയവയും, ജനസേവനത്തിനുപയോഗിക്കുവാൻ കരുതപ്പെട്ടവയും ആയിരിക്കണം!

ആധുനികപരിഷ്കാരത്തിൽ അഗ്രഗണ്യത വഹിക്കുന്ന സകല രാജ്യങ്ങളേയും ആവർത്തിച്ചുള്ള നെടുംചാട്ടങ്ങൾ കൊണ്ടു് പിന്നിലാക്കാൻ, തിരുവിതാംകൂറിനുവേണ്ടി സകലസിദ്ധികളും വ്യയംചെയ്യുവാൻ, വിധിയാൽ നിയുക്തനായ ആ അപ്രധൃഷ്യൻെറ അന്തരംഗം ഏതോ നേരിയ നിരാശകൾക്കു് വിധേയമായിരിക്കുന്നു. ഒന്നുരണ്ടു മിനിട്ടുകൾ കഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം അന്നത്തെ കാര്യപരിപാടി അനുസരിച്ചു് ഒരു പ്രത്യേകവ്യക്തിയുടെ സന്ദർശനം സദയം അനുവദിക്കുന്നു.

ആഗതനായ മി. വിജയശീലൻനായർ ആ വിശിഷ്ടസൗധാധിപനായ സചിവോത്തമ, സർ, സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ അവർകളെക്കണ്ടു് സജ്ജനമര്യാദയനുസരിച്ചുള്ള വന്ദനം നിർവ്വഹിച്ചതോടെ, മന്ത്രിവര്യൻെറ ആജ്ഞയെ അനുസരിച്ചു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

സചിവൻ.—ആട്ടെ, താങ്കളുടെ ആഗമനകാര്യം?

ആഗതൻ.—ഈ മഹാരാജ്യത്തിൻെറ സകല ഭാഗധേയങ്ങളുടേയും നിയന്ത്രകനാം മഹാരാജാവു് തിരുമന

സ്സിലെ വിശിഷ്ടോപദേശദായകനായ അങ്ങയെ കണ്ടു് മുഖദാവിൽ പല കാൎയ്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചാൽ കൊള്ളാം എന്നു് അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

സചിവൻ.—കൊള്ളാം കേൾക്കട്ടെ, കേൾക്കാം.

ആഗതൻ.—അങ്ങു് പുരാതനപ്രഭാവത്തോടുകൂടിയ ഒരു രാജകുടുംബത്തിലെ അന്ത്യഭാഗമായ മഹാരാജാവു് തിരുമേനിയുടെ സകല ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരിലും മികച്ച സ്ഥാനത്തു് ശോഭിക്കുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ വിട്ടുപോകാൻ ഇടയാകുന്ന ഘട്ടത്തിലും ഈ നില തന്നെ പരിപാലിക്കപ്പെടണം എന്നാഗ്രഹമുണ്ടു്.

സചിവൻ.—അജ്ഞാതവും ദൂരസ്ഥവും ആയ ആ അനുഭവങ്ങളെപ്പററി ഇപ്പോൾ എന്തുപറയാനാണു്? ഏതായാലും തിരുവിതാംകൂറിലെ മഹാജനങ്ങളുടെ ഐകകണ്ഠമായ സഹകരണം ലഭിക്കുമെങ്കിൽ, മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ വിശ്വസ്തമന്ത്രിയെന്ന നിലയിൽ സേവനം അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്.

വി. ശീ.—അതേ, അതെനിക്കറിയാം. എന്നാൽ കാലത്തിൻെറ ഗതിവിശേഷം കേവലം അത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങയുടെ സകല പ്രവൎത്തനങ്ങളും സകല ജനങ്ങളും ഒരുപോലെ അംഗീകരിക്കും എന്നു് ധരിക്കുകയോ, അംഗീകരിക്കണം എന്നു നിർബന്ധിക്കുകയോ ന്യായമല്ല

സചിവൻ.—നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ കേവലം വിചിത്രങ്ങളായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ പൂൎവ്വചരിത്രം ഞാൻ വേണ്ടപോലെ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഭരണംപ

ത്തിന്റെ ശാന്തവും വിജയകരവും ആയ ദ്രുതഗമനത്തിന്നു സംഭവിക്കുന്ന സകല വിഘ്നങ്ങളും തട്ടിത്തെറിപ്പിക്കാൻ എന്നെ കൊണ്ടു സാധിക്കുമെന്നാണ് തോന്നുന്നതു്.

വി. ശ്രീ —തീർച്ചയായും. എന്നാൽ ഇവിടത്തെ ഭരണം അങ്ങയുടെ പ്രതാപത്തിനു് ഒരു ശംഖുനാദമായി അന്തരീക്ഷത്തിൽ ലയിച്ചാൽ പോര എന്നു സവിനയം അറിയിക്കട്ടെ. ഞാൻ അങ്ങയോടുള്ള ബഹുമാനാധിക്യം കൊണ്ടു് പറയുന്നതു് ദയവുചെയ്തു് തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതേ. രാമയ്യൻ ദളവായുടെ കാലം തൊട്ടു ആധുനിക തിരുവിതാംകൂറിൽ പല പല മന്ത്രിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും ഭരണകാലത്തു രാജ്യശ്രേയസ്സിനു് നടപ്പിൽ വരുത്തിയിട്ടുള്ള ഗുണഭാഗങ്ങളെക്കാൾ എത്രയോ വലിയ ഗുണങ്ങൾ നടപ്പിൽ വരുത്താൻ അങ്ങേയ്ക്കു് തീർച്ചയായും സാധിക്കും. എന്നാൽ ജനസ്വാതന്ത്ര്യം അന്നത്തെപ്പോലെയല്ല ഇന്നു്. അന്നു് മഹാരാജ സ്ഥാനത്തോടുള്ള ഭയഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾ നിസ്സീമങ്ങളായിരുന്നു. ഇന്നും അക്കാര്യത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർ അശേഷം പിന്നോക്കമല്ല. എന്നാൽ അങ്ങയുടെ ഭരണനടപടികളിൽ എന്തെങ്കിലും ഇടച്ചിലോ എതിർപ്പോ ഉണ്ടായാൽ സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരി അവർകളെപ്പോലെ ആയതു് രാജദ്രോഹം എന്നു് വ്യാഖ്യാനിക്കരുതേ എന്നു് എനിക്കു് അപേക്ഷയുണ്ടു്.

സചിവൻ.—മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ താൽപ്പര്യങ്ങൾക്കു വിരുദ്ധവും ഈ നാട്ടിന്റെ ശ്രേയസ്സിന്നു അ

വിട്ടന്നു് അപരിഹാൎയ്യമായി കാണുന്ന മാൎഗ്ഗങ്ങളെ വിഘ്നപ്പെടുത്തുന്നതും കരുതിക്കൂട്ടിയുള്ള അനാദരവു് പ്രസ്പഷ്ടമാക്കുന്നതും ആയ ഉദ്യമങ്ങളെ പിന്നെ എങ്ങനെയാണു് വ്യാഖ്യാനിക്കേണ്ടതു്?

വി. ശീ.—അത്തരം ഉദ്യമങ്ങൾ ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ വകഭേദംമാത്രമാണു്. ജനങ്ങളുടെ സ്വൈരക്ഷേമങ്ങൾ രാജസ്ഥാനത്തിനു പ്രതികൂലങ്ങളാകണമെന്നില്ല, എന്നാൽ 'സ്വാതന്ത്ര്യപ്രസക്തി നിമിത്തം മന്ത്രിമാർ യഥേഷ്ടപ്രകാരം വ്യാഖ്യാനിച്ചു് ഇവിടത്തെ അഭിവന്ദ്യവും പുരാതനവും ആയ മഹാരാജമഹിമയെ ഇടക്കുനിറുത്തി തങ്ങളുടെകാൎയ്യംവിജയിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ആ ഉദ്യമം ഒരിക്കലും വിഹിതമല്ല. എന്നേ എനിക്കു പറയാനുള്ളു.

സചിവൻ.—എന്നാൽ എനിക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഭരണസൌകൎയ്യത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെപ്പററി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു് എന്റെ പ്രവൎത്തനങ്ങൾക്കു് വിരാമം ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ആയിരിക്കട്ടെ.

വി. ശീ.—അങ്ങനെയല്ല, അങ്ങയുടെ ഭരണാവസാനത്തിൽ വിമൎശിച്ചതുകൊണ്ടു യാതൊരു കാൎയ്യവുമില്ല. കാൎയ്യങ്ങൾ എത്രയും നേരത്തേ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് നന്നായിരിക്കും. തിരുവിതാംകൂർ ജനങ്ങളും മഹാരാജാവു തിരുമേനിയും എല്ലാക്കാലത്തും ഏകമൂൎത്തി എന്നതുപോലെ അത്രമാത്രം ബന്ധത്തോടുകൂടിയേ ഇരിക്കയുള്ളു. ആ ബന്ധത്തിനു് അയവുവരുത്തുന്നതു് മന്ത്രിമാരാണു്. അതിനാലാണു് അങ്ങയോടു് ഇക്കാൎയ്യം സംസാരിക്കാൻ ഞാൻ സാഹസികനായി പുറപ്പെട്ടതു്. ഈശ്വരകാരുണ്യത്താൽ

ഈ രാജ്യം ഭാരതഖണ്ഡത്തിലെ മററു ദേശങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു എത്രയോ ഉൽക്കൃഷ്ടമായ നിലവഹിക്കുന്നു. ആ നില തുടരെ പുലത്തുവാനായിരിക്കണം സചിവന്മാരുടെ സഹായം ലഭിയ്ക്കേണ്ടതു്.

സചിവൻ.—അതെ, അതിലേയ്ക്കുതന്നെയായിരിക്കും എന്റെയും ഉദ്യമം. എന്നാൽ ആ ഉദ്യമത്തെ തട്ടുത്തു് എന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കു് വിഘ്നംവരുത്തുവാൻ നടക്കുന്ന ശ്രമങ്ങളെ ഞാൻ സർവ്വശക്തികളും പ്രയോഗിച്ചു തടുക്കും.

വി. ശ്രീ—അങ്ങ് ആ ഉദ്യമത്തിൽ വിജയിക്കുമോ എന്നെനിക്കു് സംശയമുണ്ടു്.

സചിവൻ.—നിസ്സംശയമായ വിജയം നേടും

വി. ശ്രീ.—ആ ആത്മവിശ്വാസം നന്നുതന്നെ. പക്ഷേ ഏതാനും നാളത്തേയ്ക്കുള്ള വിജയം ശാശ്വതവിജയമല്ലാതെ കലാശിക്കാം. ശാശ്വതവിജയത്തിനു ശ്രമിക്കുവക്കു് സ്വസുഖപരിത്യാഗവും ക്ലേശാനുഭവവും ഒഴിച്ചുകൂടാൻവയ്യാത്തതാണു്.

സചിവൻ.—ആ വിധത്തിലുള്ള സുഖ പരിത്യാഗവും ക്ലേശാനുഭവവും തന്നെയാണു് എനിക്കും അഭിമതം. ആദർശം അനുസരിച്ചു നടപ്പിലാക്കിയ ഭരണപരിഷ്കാരത്തെ ജനങ്ങൾ പൊതുവേ അംഗീകരിച്ചു. എന്നാൽ ആ പരിഷ്കാരത്തിന്നു ദുർവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നൽകി ജനങ്ങളെ തെററിദ്ധരിപ്പിക്കുവാൻ ചില പത്രപ്രവത്തകർ ഉദ്യമിച്ചു. ഉദ്യമിക്കുന്നു. അതു നിമിത്തം ജനസംഖ്യയത്തിൽ ഗൗരവമേറിയ അസ്വാസ്ഥ്യം സംഭവിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ

വിപരീതകക്ഷികളാകുന്നു. ഈ നിലയിൽ ശാന്തമായ ഒരന്തരീക്ഷം സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു വരാം.

വി. ശ്രീ.—ഇങ്ങനെ പ്രതികൂലമാകുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ ജനാഭിപ്രായം ആദരിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനു പകരം അധികാരസ്ഥൻ സ്വാഭിപ്രായത്തെ ബലപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചു നാട്ടിൽ അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾ വരുത്തിവയ്ക്കുന്നു. ആ അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത വർദ്ധനവിനെ തടയാൻ മർദ്ദനം കൈക്കൊള്ളുന്നു. ഭരണം പരാജയമായിത്തീരുന്നു. ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കാതെ, ബഹുജനങ്ങൾക്കു് ഏററവും അഭിമതമുള്ള വൻകാര്യങ്ങൾ നേടി അവരുടെ കൃതജ്ഞതാദരങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചു് മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലേയും അവിടത്തെ പ്രജാസഞ്ചയത്തേയും പരസ്പരം അത്യുത്തമമായ സൗഹാർദ്ദംകൊണ്ടു് ശാശ്വതവും ഉജ്ജ്വലവുമാക്കുവാൻ അങ്ങു പ്രത്യേകം ശ്രമിക്കണമേ എന്നപേക്ഷിക്കുവാൻ മാത്രമാണു് ഞാൻ എത്തിയതു്. ഇത്രയും ക്ഷമാപൂർവം അങ്ങു ശ്രവിച്ചതിനു് പ്രത്യേകം കൃതജ്ഞത പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

സചിവൻ.—വളരെ സന്തോഷം.

അദ്ധ്യായം ൨൨

നിവൎത്തനഫലമായ ക്രൈസ്തവ ഈഴവസമുദായക്കൂട്ടുകെട്ട് കോഴഞ്ചേരിപ്രസംഗത്തിനും ആ പ്രസംഗം പ്രക്ഷോഭജനകമായ ഒരു രാജദ്രോഹാരോപണത്തിനും ഇടയാക്കി. ആ രണ്ടുപ്രത്യേക സമുദായങ്ങളിലും വ്യാപിച്ചഅസ്വാസ്ഥ്യം ക്രമേണ ഇതരസമുദായങ്ങളേയും സ്പൎശിക്കുവാനുള്ള ഓരോ സംഭവങ്ങളും പരിതഃസ്ഥിതികളും ക്രമേണ ഏൎപ്പെട്ടു. റീജൻസീഭരണത്തെ കുറെക്കൂടെ ദീൎഘമാക്കാൻ അടുത്തകാലത്തുനടന്ന ചില ഉദ്യമങ്ങൾക്ക് എതിരായി പ്രത്യുദ്യമങ്ങൾ നടത്തിയ അപൂൎവ്വം ചില നായർവ്യക്തികൾ തങ്ങളുടെ പ്രതിഫലലാഭത്തിനുവേണ്ടി ഉന്നതസ്ഥാനങ്ങളെ സമീപിച്ചു നിരാശഭരിതരായി. ഉത്തരതിരുവിതാംകൂറിലെ ഉന്നതസ്ഥാനികരായ പല നായർവ്യക്തികളും ക്രൈസ്തവസമുദായത്തോടു പല കാരണങ്ങളാലും വിദ്വേഷവാന്മാരായി പുതിയഭരണം തങ്ങളുടെ സമുദായത്തിൽപ്പെട്ടവരുടെകൂടുതൽ അഭ്യുന്നതിക്ക് പ്രയോജനപ്പെടുത്തുവാൻആഗ്രഹിച്ചു.

അസാധാരണബുദ്ധിമാനും ലോകപരിചയത്തിൽനിന്ന് അത്യന്തം അസാധാരണങ്ങളായ പലേപലപാഠങ്ങളും മനസ്സിലാക്കിയ ആളുംആയ സചിവൻ സർ. സി. പി രാമസ്വാമി അയ്യർ. ഈ രാജ്യകാൎയ്യ വിഹ്വലതകളും സാമുദായികമത്സരങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി വീക്ഷണംചെയ്തു. അവസരോചിതമായി എന്തുപ്രവൎത്തിക്കുവാനും യാതൊരുസങ്കോചവും ഇല്ലാതിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനി

പ്രധാനമായ ലക്ഷ്യം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ശ്രേയസ്സ് എന്നതിനേക്കാൾ സ്വന്തം പ്രതാപത്തിന്റെ സ്ഥാപനം എന്നതായിരുന്നു. ഇതിലേയ്ക്കുള്ള മാറ്റങ്ങളെപ്പററി ധാരാളം ചിന്തിച്ചും പലേ പോംവഴികൾ കണ്ടെത്തിയും ഇരിക്കവേ, മധ്യതിരുവിതാംകൂറിൽനിന്ന് ഒരു നിവേദകസംഘം അദ്ദേഹത്തെ സമീപിച്ചു.

സംഘനായകനായ വൃദ്ധൻ, ഉത്തരതിരുവിതാംകൂറിലെ സകലസമുദായ നേതാവ് എന്ന സ്ഥാനം ഏറെറടുത്തിരിക്കുന്ന തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹമാണ്.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹചാരികളായി ഇരുപുറത്തും കാണപ്പെടുന്ന രണ്ടു മാന്യന്മാർ യഥാക്രമം ക്രൈസ്തവ ഈഴവ സമുദായങ്ങളിലെ രണ്ടു സാധാരണവ്യക്തികളായ മി. കത്തൻദാസ്സും, മി. സാഗരനും ആകുന്നു. ഇവരെ കൂടാതെ നിവേദകസംഘത്തിന്റെ ഗൗരവവും അന്തസ്സും പരിപാലിക്കുവാൻ മി. പരമുപ്പണിക്കർ, മുചുകന്ദൻ നായർ എന്ന രണ്ടു ലോകോപകാരികളും ആ സംഘത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്.

നിവേദകസംഘത്തെ മന്ത്രിവര്യൻ യഥായോഗ്യം സ്വീകരിച്ചു. അവരിൽ നായകനായ വൃദ്ധൻ ആഗമനകാര്യം ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുന്നു.—

“സ്വാമീ, ഞങ്ങളുടെ ഭാഗ്യമാണ് സ്വാമിയെപ്പോലുള്ള ഒരു അസാധാരണ ഭാഗ്യവാനെ ഇവിടത്തെ ദിവാൻജിയായി ഞങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ചത്. ഇന്നോളം മനുഷ്യനു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള സകല ബുദ്ധിശക്തിയുടേയും പാണ്ഡിത്യത്തിന്റേയും, രാജ്യതന്ത്രജ്ഞതയുടേയും, രാജഭക്തിയുടേയും അവതാരമായ സ്വാമി ഈ രാജ്യത്തിന്റെ

ഭരണത്തിൽ ചുമതല കൈയേൽക്കുവാൻ ഇടയായതു് മററാരുടേയും അല്ല, ഞങ്ങളുടെ ഭാഗ്യംകൊണ്ടുമാത്രമാണു്."

സചിവൻ.—ആട്ടെ; വന്നകാര്യം?

കർത്താ.—ഞങ്ങൾ ജീവാവസാനംവരേയും, അവിടത്തെ ദാസന്മാരാണു്. ദാസരെന്നല്ല, ദാസദാസന്മാരെന്നു പറയണം. സ്വാമിയെപ്പോലെ ഇങ്ങനെ ഔദാര്യവാനായ ഒരു ഭരണാധികാരിയെ ഞങ്ങൾ ഇതേവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ഇത്രശക്തിയും, പ്രതാപവും, സ്ഥാനമഹിമയും, ബുദ്ധിയും, വിക്രമവും ഏകോപിച്ച പുരുഷരത്നങ്ങൾ ലോകത്തു് അപൂർവമാണു്.

സചിവൻ.—അതൊക്കെയിരിക്കട്ടെ; വന്നകാര്യം—?

കർത്താ.—ഇവിടെപലരും ദിവാൻജിമാരായിരുന്നിട്ടുണ്ടു്. ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഭരണാരംഭകാലം തൊട്ടുള്ള ദിവാൻജിമാരെ എനിക്ക നേരിട്ടുതന്നെ അറിയാം. രാമയ്യങ്കാർ, രാമറാവു, ശങ്കരസുബ്ബയ്യർ, കൃഷ്ണസ്വാമിറാവു തുടങ്ങിയ സകലമന്ത്രിമാരേയുംകാൾ അങ്ങാണു് യഥാർത്ഥത്തിൽ മഹാ പ്രതാപശാലി—മഹാബുദ്ധിമാൻ—

സചിവൻ.—ഇല്ലില്ല, യഥാമതി പ്രവൎത്തിക്കുവാൻ ഏർപ്പെട്ടുവെന്നേ ഉള്ളു.

കർത്താ.—എന്റെ കൂടെയുള്ളവരിൽ മി. കർത്തൻദാസ്സു് ഒരു യഥാർത്ഥ ക്രിസ്ത്യാനിയാണു്. ഒരു പുരാതന ക്രൈസ്തവകുടുംബത്തിലെ അംഗം. അടുത്തതു് മി. സാഗരൻ. വൈയ്ക്കം സത്യാഗ്രഹകാലത്തു്

ഗവണ്മെൻറുപക്ഷത്തുനിന്നു സത്യാഗ്രഹയുദ്ധത്തിന്നു പലവിധത്തിലും തോൽവിവരുത്താൻ ശ്രമിച്ച ഒരു സമുദായ നേതാവു്. ഞങ്ങൾ മൂവരും മൂന്നു വമ്പിച്ച സമുദായങ്ങളുടെ പ്രതിനിധികളാണു്.

സചിവൻ.—കൊള്ളാം. ആട്ടെ; കാര്യം കേൾക്കട്ടെ.

കർത്താ.—സ്വാമിക്കു് ഈ രാജ്യത്തിന്റെ സ്ഥിതിഗതികൾ എല്ലാം നല്ലപോലെ അറിയാമല്ലോ, അതുകൊണ്ടു് സ്വാമിയോടു കാര്യങ്ങൾ വിശദമായി അറിയിക്കാം. ഈ രാജ്യത്തു് ജനസ്വാതന്ത്ര്യം എന്ന പേരും പറഞ്ഞു് പൊതുജനങ്ങളുടെ പണം കൈവശമാക്കുന്ന അനവധി ആളുകളുണ്ടു്. വാസ്തവത്തിൽ, പൊതുവേ, ആർക്കുംതന്നെ ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യവും ആവശ്യമില്ല.

കർത്തൻദാസ്യ്.—സ്വാമീ, സത്യംപറകാ, ഞങ്ങൾക്കു് ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നും അവകാശമില്ല. സ്വാതന്ത്ര്യം വേണ്ടാ താനും.

സാഗരൻ.—ക്ഷേത്രപ്രവേശനം അർത്ഥമില്ലാത്ത ഒരു വാദമാണെന്നു് ഞങ്ങൾക്കറിയാം. ഇവിടെ ഞങ്ങൾക്കാർക്കും ക്ഷേത്രപ്രവേശനം ആവശ്യമില്ല.

സചിവൻ.—ആട്ടെ, മററ രണ്ടുപേർ.

കർത്താ.—(ചൂണ്ടിക്കാട്ടി) ഇദ്ദേഹം മുചുകുന്ദൻനായർ എന്നു പേരായ ഒരു ബി. എ-ക്കാരൻ. ഉദ്യോഗാർത്ഥിയായിട്ടല്ല ഇവിടെ എത്തിയതു്. രാജ്യകാര്യങ്ങളെപ്പററിപ്പറയാൻ തന്നെ.

മുചുക.—സ്വാമി, പരമാർത്ഥത്തിൽ ഇവിടെ ആർക്കും ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യവും ആവശ്യമില്ല—

സചിവൻ.—അടുത്ത മനുഷ്യൻ—?

കത്താ.—അദ്ദേഹം എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതൻ. ഞങ്ങളെ നാട്ടിലെ ഒരു പ്രമാണി.

സചിവൻ.—ആട്ടെ, നിങ്ങൾ ഏതൊരു പ്രത്യേകകാര്യമാണു അറിയിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്?

കത്താ—പറയാം സ്വാമി, സ്വാമിയുടെ അന്വേഷണത്തിൽപ്പെട്ടിരിക്കാം. വിജയശീലൻനായർ എന്നും ഗിരിജാഭായിഅമ്മ എന്നും രണ്ടു വേഷങ്ങൾ. രണ്ടുപേരും ഈ നാട്ടിനു രണ്ടു ധൂമകേതുക്കളാണു. അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി ചെറുപ്പക്കാരിയും അകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ എന്നു പറയും.

സാഗരൻ.—ഒരു ഈഴവയുവതിയും കൂടെയുണ്ടു് 'അംബുജാക്ഷി'.

സചിവൻ.—എന്താ, എന്താ, അതിനെന്താ? ആ സംഘത്തിൻ വേറെയും ചിലർ കൂടിയുണ്ടല്ലോ?

കത്താ.—ഉത്തരവ്, സ്വാമീ, സ്വാമിയുടെ കാര്യാന്വേഷണവൈഭവം കേവലം പ്രശംസനീയമെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളു. ഗവൺമെൻറിനു ഈ കാര്യങ്ങളെപ്പററി വേണ്ട അറിവുതരിക എന്നതിലേക്കാണു് ഞങ്ങളുടെ ഈ ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ.

സചിവൻ.—മി. മുചുകുന്ദൻനായർ അതിലെ ഒരംഗമല്ലേ?

മുചുകുന്ദൻനായർ എന്ന മനുഷ്യന്റെ തൊണ്ടവരണ്ടു. അയാൾക്കു് എന്തോ പറയാനുണ്ടു്. പക്ഷേ, തൽക്ഷണം അതിലേക്കു ശക്തിയില്ലാതെ

"ഉത്തരവ്, എസ്സാർ" എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു. കത്താവുവീണ്ടും നിവേദനം തുടരുന്നു.

കൎത്താ.—ഇവരെല്ലാപേരുംകൂടെ ഒരു ഗൂഢസംഘമായി പ്രവൎത്തിക്കുകയാണു്. പണി ഇന്നും ഇന്നലെയും തുടങ്ങിയതല്ല. പണ്ടത്തെ സ്വദേശാഭിമാനിപ്പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ കാലത്തു് തുടങ്ങിയതാണു് ഈ സംഘം.

സചിവൻ.—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അതൊരു രാജദ്രോഹസംഘമോ സംഘടനയോ ആണല്ലോ.

കൎത്താ.—തീൎച്ചയായും അതേ; അവരെ ഉടൻ അമൎച്ച വരുത്തേണ്ടതാണു്.

സചിവൻ.—വരട്ടെ, അവർ ഇന്നത്തെ ഭരണകൂടത്തിന്നെതിരായി വല്ലതും നടത്തുന്നുണ്ടോ എന്നേ നമുക്കുനോട്ടമുള്ളു.

കൎത്താ.—അവരാണു് വാസ്തവത്തിൽ വൈക്കം സത്യാഗ്രഹത്തിനു കാരണം.

സചിവൻ,—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്) '99-ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിനും കാരണക്കാർ അവർ തന്നെയാണോ?

കൎത്താ.—സ്വാമീ, ബോധിപ്പിക്കുന്നതു് അതല്ല. ഈ രാജ്യത്തിൽ സമാധാനപരമായ അന്തരീക്ഷം വേണമെന്നു് അതിയായി ആഗ്രഹിക്കുന്ന രാജഭക്തരായ പ്രജകളെ എപ്പോഴും ഉപദ്രവിച്ചു് അവരെ ആസകലം അധികാരത്തോടെതിൎക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ഒരു സംഘടന എത്ര ഉപദ്രവകരമാണു്!

സചിവൻ—ആട്ടെ, അത്തരം സംഘത്തിലെ ഒരംഗത്തേയുംകൊണ്ടാണല്ലോ, മി. കൎത്താ, നിങ്ങൾ ഇവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നതു്. ആ സ്ഥിതിക്കു നിങ്ങളെ ഞാൻ ഉടൻ അറസ്റ്റുചെയ്യുവാൻ ഉത്തരവിടാൻ പോകുന്നു.

ഒരിക്കലും ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കാത്ത ഈ ഭീഷണി നിവേദകസംഘനേതാവിനെ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ഭയകമ്പിതനായി പറയുന്നു.—

കൎത്താ.—സ്വാമീ, ഇനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. ഈ മുചുകുന്ദൻനായർ എന്റെ ഒരു പരിചയക്കാരൻ മാത്രമാണു്.

സഖി.—ഈ ആളിനെയല്ലേ, നിങ്ങളുടെ മകളുടെ ഭൎത്താവാക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതു്? അതു സംബന്ധിച്ചു അടിയന്തിരം നടന്നുവോ?

കൎത്താ.—സ്വാമീ, നടന്നില്ല.

കൎത്താവിന്റെ സ്തുതിപാഠങ്ങളും വിശ്വാസപ്രകടനങ്ങളും പമ്പ കടന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് അവിടം വിട്ടു് പൊയ്ക്കൊണ്ടാൽ മാത്രംമതിഎന്നായി. ഒരിക്കലും ഉദ്ദേശിക്കാത്തവിധം കാൎയ്യങ്ങൾ സംഭവിക്കാൻ പോകുന്നതുകരുതി അദ്ദേഹം ഏറ്റെപ്പട്ട സ്വയംകൃതാനൎത്ഥമാകുന്ന നിവേദനസംഘയാത്രയെ മനസാ ശപിച്ചു. അല്പനേരത്തേയ്ക്കു യാതൊന്നും പറയുവാൻ വയ്യാതെ അദ്ദേഹം വിഷമിച്ചുനിൽക്കെ, മി. മുചുകുന്ദൻനായർ ധൈൎയ്യം അവലംബിച്ചു പറഞ്ഞു —

"അതേ, സ്വാമീ, ഞാൻ സംഘത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നതു് ഒരു ഒറവുകാരന്റെ നിലയിൽമാത്രമാണു്. കൎത്താവദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു് ദീൎഘകാലമായി പരിചയമുണ്ടു്. അദ്ദേഹം രാജഭക്തന്മാരിൽ രത്നമാണു്. സർ. പി. രാജഗോപാലചാരിസ്വാമിയുടെ കാലംതൊട്ടു് രാജകുടുംബത്തിന്റേയും ദിവാൻജിമാരുടേയും ഒരു ദാസനാണദ്ദേഹം—"

സചിവൻ.—ശരിയായിരിക്കാം. അങ്ങനെയുള്ള ഒരാളിന്റെ പുത്രി മുൻപറയപ്പെട്ട ഒരു സംഘത്തിലെ അംഗമായതെങ്ങനെ?

മധു.—അതേ, ആ ഒററക്കാര്യത്താലാണ് ആ വിവാഹത്തിൽ ഞാൻ ഉൾപ്പെടാതെ സകലതും അലങ്കോലപ്പെട്ടതു്.

സചിവൻ.—കാര്യങ്ങളുടെ പരമാർത്ഥം മറെറാരു വിധത്തിലാണെന്നു് എനിക്കു റിപ്പോർട്ടുകൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നിങ്ങൾ വെറും വ്യാജപ്രസ്താവനകൾ നടത്തുകയാണു്. കോടതിമുഖേന വേണ്ട സംഗതികൾ തെളിയിക്കാൻ ഗവണ്മെൻറു നിർബന്ധിതമായിത്തീരും.

അനന്തരം അദ്ദേഹം മറെറാരു അംഗത്തിന്റെ നേക്കു തിരിഞ്ഞു ചോദിക്കുന്നു.—

"നിങ്ങൾ, ഈഴവ—ക്രൈസ്തവ ക്കൂട്ടുകെട്ടിനുവേണ്ടി നിരന്തരം ശ്രമിക്കുന്ന ഒരാളാണെന്നു് എനിക്കു് സീ. ഐ. ഡി. റിപ്പോർട്ടു് കിട്ടിയിരിക്കുന്നു."

കത്തൻദാസ്സ്—പൊന്നുസ്വാമീ, സമുദായസൗഹാർദ്ദം ആസ്പദമാക്കിമാത്രം. ഞങ്ങളുടെകരയിൽ അധികവും ഈഴവരാണു്. അവർ സ്വമനസ്സാലേ ക്രിസ്തുമതം സ്വീകരിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു ഞങ്ങളെ അലട്ടുകയാണു്. ഞങ്ങൾക്കതു സമ്മതമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ഒന്നുംതന്നെ നടക്കുന്നില്ലഎന്നേ ഉള്ളു. വാസ്തവത്തിൽ ക്രൈസ്തവ—ഈഴവക്കൂട്ടുകെട്ടിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതു് ഞങ്ങളല്ല. ഒരു ബാങ്കുകാരാണു് അവരെയാണു് അതിലേയ്ക്കു് പിടികൂടേണ്ടതു്. എനിക്കു് ആ ബാങ്കിൽ ഒരു ക്ലാക്കുജോലി ഉണ്ടായിരുന്നു. നിസ്സാരകാരണത്താൽ എന്നെ അവർ

പിരിച്ചയച്ചു. ബാങ്കു പ്രവൎത്തനത്തിലുള്ള പല പോരായ്മകളും എനിക്കറിയാം. ഉത്തരവാകുന്നെങ്കിൽ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്താനും വിരോധമില്ല.

സചിവൻ.—തിരുവിതാംകൂറിലെ നായർ—ക്രൈസ്തവ വൈരത്തെപ്പററി നിങ്ങൾ എന്തുപറയുന്നു?

ക. ദാ.—അങ്ങനെയൊരു വൈരം അവിടെങ്ങും ഇല്ല. ഞങ്ങൾ ഏകോപിച്ചുതന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. ക്രിസ്ത്യാനികൾ പൊതുവേ, രാജഭക്തന്മാരും സമാധാനപ്രിയരും ആണു്. ഞങ്ങൾക്കു് ഞങ്ങടെ കാൎയ്യം എന്നേ ഉള്ളൂ. ഈഴവരുടെ കഥ എന്തായാലും ഞങ്ങൾക്കു് ഖേദമില്ല —

നിവേദസംഘക്കാരുടെ ഉദ്ദേശം സാമാന്യത്തിലധികം ഫലിച്ചുവെന്നു് അവർ സമാധാനപ്പെട്ടുമാറു് എല്ലാക്കാൎയ്യങ്ങളും ആ ഭരണാധികാരിയെ അറിയിച്ചു് അവർ കൂടുതൽ സമയനഷ്ടം വരുത്താതെ ബംഗ്ലാവു വിട്ടു.

യഥാൎത്ഥത്തിൽ ഇത്തരമുള്ള അനേകശതം നിവേദനക്കാരും, അവസരസേവകന്മാരും, സ്വാൎത്ഥമാത്രപ്രിയരും പ്രതീകാരരതരും ആയ നേതൃവേഷധാരികൾ അക്കാലത്തു് മന്ത്രിയുടെ വാസസ്ഥലത്തു് എത്തിയിരുന്നു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ, ഏതുതരം നിവേദനക്കാരേയും സഹതാപംകൊണ്ടോ, അഥവാ ഭീഷണികൊണ്ടോ സമാധാനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുപോന്നു.

തിരുവിതാംകൂറിലെ ദിവാൻജിയുദ്യോഗം അത്ര വലിയ പഞ്ചാമൃതപാനം അല്ലെന്നു സർ, രാമസ്വാമി അയ്യർ വളരെ എളുപ്പം മനസ്സിലാക്കി. ജനങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗവും വിദ്യാഭ്യാസസമ്പന്നന്മാരും, വിവേകശാലികളും. കാലഘട്ടമാകട്ടെ, ഭാരത ഭൂഖണ്ഡം ഒട്ടുക്കു് ശക്തി

യേറിയ ഗവൺമെൻറിന് എതിരായുള്ള പ്രക്ഷോഭണം. ഈ ക്ഷോഭത്തെ ദണ്ഡനപരിപാടികൊണ്ട് അടിച്ചമൎത്തുന്ന കാൎയ്യം വിഷമം. അപ്രകാരം ഒരുദ്യമത്തിൽ ഏൎപ്പെട്ട മഹാബുദ്ധിമാന്മാരായ ഭാരത ചക്രവൎത്തി പ്രതിപുരുഷന്മാർപോലും തങ്ങളുടെ വൈഭവക്കുറവിൽ പശ്ചാത്താപിക്കുകയുണ്ടായിട്ടേ ഉള്ളൂ. മഹാത്മാഗാന്ധി എന്ന ലോകൈകവന്ദ്യപുരുഷൻ വിദേശീയ ഗവണ്മെൻറിനെ കൊമ്പുകുത്തിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിൻെറ അതിനിശിതമായ അക്രമരാഹിത്യനയവും ക്ലേശസംവരണപ്രധാനമായ സഹിഷ്ണുതാപരിപാടികളും കൊണ്ട് ബഹുജനകോടികളെ പ്രതീപഗമനത്തിന്നു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും മാതൃകയരുളുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടം. ഇപ്രകാരം അത്യന്തം പ്രതികൂലമായ അന്തരീക്ഷത്തിൽ മൎദ്ദനപരിപാടികൾകൊണ്ട് സിദ്ധിക്കാവുന്നതിൽക്കൂടുതൽ ഫലം, ജനാഭിപ്രായാദരണങ്ങൾകൊണ്ടു നേടാം എന്നു അദ്ദേഹം തീൎച്ചയാക്കി.

മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അമ്മമഹാറാണി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അഭൂതപൂൎവ്വവും സുധീരവും ആയ ഒരു നയം അവലംബിച്ചു. തിരുമേനിമാരുടെ ആജ്ഞാപനവും മന്ത്രിയുടെ ദൃഢനിശ്ചയവും, ബഹുജനലക്ഷങ്ങളുടെ ഏറിയകാലമായുള്ള അഭിനിവേശവും പരമസാഫല്യം പ്രാപിക്കുമാറ് വിഖ്യാതമായ ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു അന്നത്തെ തിരുവിതാംകൂർ അന്തരീക്ഷം അത്യധികം പ്രശാന്തമായി.

അദ്ധ്യായം ൨൮

ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരം മുഖേന തിരുവിതാംകൂറിലെ ഹൈന്ദവജനവിഭാഗത്തിന്റെ അസംതൃപ്തവിഭാഗത്തെ ശാന്തമാക്കാൻ അധികാരസ്ഥർക്ക് സാധിച്ചു. എന്നാൽ ഭാരതീയാന്തരീക്ഷത്തിൽ എങ്ങും വ്യാപിച്ച വിദേശീയശക്തിവിദ്ധ്വംസനത്തിന്റെ അലകൾ ശ്രീവഞ്ചിഭൂവിലും കുറെനാളായി വ്യാപിച്ചുപോന്നതിന് യാതൊരു പരിഹാരവും ഉണ്ടായില്ല. റീജൻസികാലഘട്ടത്തിൽ ജനാവകാശത്തെ നിശ്ശേഷം അവഗണിക്കുന്ന വിധത്തിലുണ്ടായ 'പത്രമാരണ റെഗുലേഷൻ' പുതിയ ഭരണപ്രതിഷ്ഠാപനത്തോടെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുമെന്ന് പ്രജാസഞ്ചയം പ്രത്യാശിച്ചു. എത്ര ക്ഷമയോടെ കാത്തിട്ടും ആ വിഷയത്തിൽ ഭരണാധിപന്മാരുടെ ശ്രദ്ധ പതിയുന്നതായി കാണപ്പെട്ടില്ല. ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരം ഹൈന്ദവജനതയുടെ സാമാന്യസ്വഭാവത്തിലുള്ള ഏകീകരണത്തിനു സാധകമായി എങ്കിലും സാമുദായികാവശതകളെക്കാൾ രാജ്യകാര്യപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ അഭാവം ജനങ്ങളിൽ വർദ്ധിച്ച അസംതൃപ്തിക്കു കാരണമാക്കി. ഭരണകൂടത്തിന്റെ ശക്തി ഗണനീയമായി അസഹ്യതയിൽ എത്തി. സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെപ്പറ്റി ഗുണദോഷനിരൂപണം ചെയ്യാൻ ജനങ്ങളിലാർക്കും തന്നെ അധികാരമില്ലാതായി. ജനപ്രതിനിധിസദസ്സുകളിൽപോലും അംഗങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യവിമർശനങ്ങൾ സാരമായി തടയപ്പെട്ടു.

രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളുടെ അസംതൃപ്തമായ ഈ സ്ഥിതി വിശേഷത്തിനു് ഏകവും അഭിന്നവും ആയ പരിഹാരമാൎഗ്ഗം 'ഉത്തരവാദിത്വഭരണം' ഒന്നുമാത്രമാണു് എന്നു് പൊതുവേ ഒരു അഭിപ്രായം ഉണ്ടായി. നിഗൂഢമെന്നവിധം രാജ്യത്തിന്റെ അഭ്യുദയകരങ്ങളായ മാൎഗ്ഗങ്ങളിൽ നിരന്തര പ്രവൎത്തനം നിൎവഹിച്ചുപോന്ന 'വഞ്ചിധൎമ്മസംഘം' ഉടനടെ സമ്മേളിച്ചു.

തിരുനീലകണ്ഠൻ കൎത്താവിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ എത്തിയ നിവേദകസംഘം തിരുവിതാംകൂർ മന്ത്രിയെക്കൊണ്ടു് വഞ്ചിധൎമ്മസംഘത്തെ തടയുവാൻ വളരെ യത്നിച്ചുവല്ലോ. എന്നാൽ പ്രത്യക്ഷമായ യാതൊരു പൊതുജനാസ്വാസ്ഥ്യതകളും കാരണമാകാത്തതിനാൽ അങ്ങനെയൊരു സമ്മേളനം നഗരിയിലെങ്ങും തന്നെ ഉണ്ടെന്നുപോലും ഭരണകൂടം ഭാവിക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഗൂഢപ്രവൎത്തനങ്ങൾ വല്ലതും നടക്കുന്നപക്ഷം ഗൂഢമായി വിവരം അറിയിക്കുന്നതിനുള്ള ഏൎപ്പാടുകൾ മാത്രം നിൎവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു.

വിജയശീലൻനായർ ഭരണാധിപനെ സന്ദൎശിച്ചു മാസം ഒന്നുരണ്ടു കഴിഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ ഒരു കത്തു് കിട്ടി. കത്തിലെ ഉള്ളടക്കം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു.

"ഞങ്ങൾ ഇതാ, മദ്രാസ്സിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഒന്നുരണ്ടു മാസത്തെ താമസം ഉണ്ടായിരിക്കും. കുട്ടികളുടെ അച്ഛന്റെ ഒരു സ്നേഹിതൻ ഇവിടത്തെ ആശുപത്രിചികിത്സയിലാണു്. ആ മിത്രത്തിന്റെ ആവശ്യം പ്രമാണിച്ചാണു് ഇവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതു്. മറെറാരു കാരണവും ഇല്ലാതല്ല. കുഞ്ഞമ്മ, റയിച്ചലമ്മയുടെ ഭൎത്താവു് ഇവിടെ എത്തിയിട്ടുണ്ടു്. തിരുവി

താംക്രർ മന്ത്രിസ്ഥാനത്തു് പ്രശോഭിക്കുന്ന മഹാൻെറ ഭരണരീതികളെപ്പററി അദ്ദേഹത്തിനുള്ള .അഭിനന്ദനം പ്രമാണിച്ചു് ഈ രാജ്യത്തേക്കു് കടക്കുന്നതിനു് 'സമയമായില്ല' എന്നു പറയുന്നു. പത്രങ്ങളിൽനിന്നു് അറിയുന്നതു് ശരിയാണെങ്കിൽ രാജ്യത്തു് വലിയ ക്ഷോഭങ്ങൾ നടക്കാൻ ഇടയുണ്ടു്. എന്നാൽ സർ സി. പി. അതിശക്തിമാനും, പ്രതീകാരനിവ്വഹണത്തിൽ അത്യന്തം സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയും ആണു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉപദേശവും നേരിട്ടുള്ള പ്രവൎത്തനവും അനുസരിച്ചു കാൎയ്യങ്ങൾ നടക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു് ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിൻെറ കഥ അപകടത്തിലായിരിക്കും. വരുംപോലെ വരട്ടെ. ഞങ്ങൾ ഇരുകൂട്ടരും നാഷണൽ ക്വയിലോൺ ബാങ്കിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്ന തുകകൾ ഈ ആഴ്ച കൈപ്പററുന്നുണ്ടു്. നമ്മുടെ പ്രവൎത്തനങ്ങൾക്കു് പണം ഇല്ലെന്നുള്ള ഖേദം അതുതു്. താമസിയാതെ തമ്മിൽ കാണാം.

സോദരി

എസ്സ്. എം.

കത്തിലെ ഓരോ വാചകവും വായിക്കുന്ന ആളിൻ്റെ മുഖത്തു് ഓരോ രീതിയിലുള്ള സ്തോഭത്തിനു് കാരണമാക്കി. അത്യന്തമിത്രമായ ഒരു മാന്യയുടെ ആ കത്തു് ഗിരിജാഭായി അമ്മ, ഭൎത്താവിൻെറ കൈവശം കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം വളരെ സന്തോഷത്തോടെ ആ ലേഖനം വായിച്ചു. ഭൎത്താവിൻെറ അടുത്തു് ചെന്ന ഗിരിജാഭായി അമ്മ ചോദിക്കുകയാണു്:—

എന്താ, നമ്മുടെ ഒരുക്കങ്ങൾ ഏകദേശം ഫലപ്രാപ്തിയിൽ എത്താറാകുന്നു. അവരിരുവരും ഇവിടെവന്നു ചേൎന്നെങ്കിൽ വളരെ സൗകൎയ്യമായിരുന്നേനേ, എന്താ

യിരിക്കും കാരണം, ബാങ്കിൽ നിന്നു പണമെടുക്കാൻ? സാധാരണയായി ആരും അങ്ങനെ ചെയ്യാറില്ലല്ലോ.

വി. ശീ.—അതൊരു രഹസ്യം. ബാങ്കിനു് ഇനി ദീർഘജീവിതം ഇല്ല എന്നൊരു വർത്തമാനം പരക്കെയായിട്ടുണ്ടു്. മദ്രാസ്സിലാണു് ഈ ധ്വനി വളരെ കലശലായി മുഴങ്ങുന്നതു്. അതുകൊണ്ടായിരിക്കും.

ഗി. ഭാ.—ഓഹോ, ശരിയായിരിക്കാം. എന്നാൽ അതു വലിയ കഷ്ടമാണു്.

വി. ശീ.—കഷ്ടമെന്നു് ആരോടാ പറയുന്നതു്? ശക്തിയുള്ളവർക്കു് ജയം. ഇതുമാത്രമല്ല, വേറെയും പല പല മാററങ്ങളും മറിച്ചിലുകളും ഉണ്ടായേക്കും.

ഗി. ഭാ.—ആകപ്പാടെ, ഓരോ കാരണങ്ങളാൽ രാജ്യം ഒട്ടുക്കു് അതൃപ്തരുടെസംഖ്യ വർദ്ധിച്ചുവരികയാണു്.

വി. ശീ.—അതുമാത്രമോ? ഇതു് സർ പി. രാജഗോപാലാചാരിയുടെ കാലമല്ല. അന്നുബ്രിട്ടീഷിൻഡ്യയിൽ ഇളക്കം ഒന്നുമില്ലായിരുന്നു. ഇന്നത്തെ കഥ അതാണോ? വെല്ലിംഗ്ടൻ സായിപ്പു്, ഇർവിൻപ്രഭു എന്നിവരുടെ ശക്തിയേറിയ ഹസ്തങ്ങൾക്കുപോലും ഭാരതസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല.

ഗി. ഭാ.—എനിക്കൊരു സംശയം, ഈ ജനമർദ്ദനപ്രിയന്നു് ബ്രി. ഇൻഡ്യയിൽ അനവധി സ്നേഹിതന്മാരും ബന്ധുക്കളും മററും ഇല്ലേ? അവരുടെ സ്വാധീനശക്തി മുഴുവൻ അദ്ദേഹം സ്വന്തകാര്യസാദ്ധ്യത്തിന്നായി ചെലവഴിക്കുകയില്ലേ?

വി. ശീ.—എന്തെല്ലാം ശക്തി ഏതെല്ലാം വിധത്തിൽ ഉള്ള ആളായിരുന്നാലും ബഹുജനഹിതത്തിന്നു് വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ അനുഭവം

പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതുണ്ടോ? കേട്ടില്ലേ? സാർവ ത്രികമായ ഒരു അതൃപ്തി?

ഗി. ഭാ. അ:—അതേ; അതു സാർവ്വത്രികമായ മർദ്ദനത്തിൽ കലാശിക്കും.

വി. ശീ.—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ബഹുജനങ്ങൾക്കു് സാർവത്രികമായുള്ള വിഷയം ഫലം. "ഏതായാലും ഇനി താമസിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. ഒരു കാര്യം അറിഞ്ഞുവോ? ഞാൻ ഒരു അൻപതിനായിരം പരസ്യനോട്ടീസുകൾ അച്ചടിച്ചു് അയപ്പിച്ചു തരുവാൻ ഇന്നുതന്നെ മദ്രാസിലേക്കു് എഴുതുന്നുണ്ടു്. ഇവിടത്തെ അച്ചുക്കൂടക്കാർ വലിയ ഭയശാലികളാണു്. അതുകൊണ്ടു് നമ്മുടെ 'എസ്സെമി'ന്നതന്നെയാകട്ടെ എഴുതാം.

ഗി. ഭാ.—അതിന്റെ കൈയെഴുത്തുകാപ്പി തയ്യാറാക്കിക്കഴിഞ്ഞോ?

വി. ശീ.—ഓഹോ, തയ്യാറാക്കി.

ഈ വാക്കുകളോടെ വിജയശീലൻനായർ മേശയ്ക്കടുത്തെത്തി അന്നിന്നള്ളിൽ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന ഒരു കടലാസ്സു് ഭാര്യയുടെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. ഗിരിജാഭായി അമ്മ വായിക്കുന്നു:—

പൗരുഷശാലികളും സ്ത്രീസ്വാതന്ത്ര്യധാമങ്ങളും ആയ

അല്ലയോ തിരുവിതാംകൂർ ദേശാഭിമാനികളേ,

'സചിവോത്തമ' എന്ന ബിരുദം സമ്പാദിച്ചു് ഇന്നു നമ്മുടെ രാജ്യത്തിലെ മന്ത്രിപദം ഏറെറടുത്തു് സ്വന്തം പ്രതാപസ്ഥാപനത്തിനും, ജനസ്വാതന്ത്ര്യവിദ്ധ്വംസനത്തിനും പ്രത്യേകം ശ്രമം നടത്തുന്ന സർ, സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യരെ നിരങ്കുശനായി എന്നും

ചെയ്യാൻ അനുവദിക്കുന്നതു് രാജ്യക്ഷേമത്തിനു ഹാനികരമാകുന്നു. അതിനാൽ ഈ രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണാവകാശം നമ്മുടെ പൊന്നുതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്ക തന്നെയാണെങ്കിലും അവിടത്തെ ഉപദേശിക്കുവാൻ കേവലം ഒററ വ്യക്തിയായ ദിവാൻജിയെ അനുവദിക്കാതെ ആ അവകാശം നിയമസമിതിയിൽനിന്നു തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്ന ഒരു മന്ത്രിസഭയ്ക്കു് വിട്ടുകൊടുത്തിട്ടു സർ, സി. പി. ഈ നാടുവിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളുവാൻ അദ്ദേഹത്തോടു് ജനങ്ങൾ ഏകകണ്ഠമായി അപേക്ഷിക്കണം. മഹത്തായ ഔദാര്യശീലത്തോടെ അദ്ദേഹം ആ അപേക്ഷ സ്വീകരിക്കണമെന്നു് ഉടനടി ആവശ്യപ്പെടുവിൻ— ആവശ്യപ്പെടുവിൻ—

വഞ്ചിധർമ്മസംഘം---വിജയശീലൻനായർ

അതിശക്തിമാനും ഗംഭീരാശയനും ആയ ഒരു പ്രതിയോഗിയോടു് നേരിട്ടു് ഒററയ്ക്കു നിന്നു പടവെട്ടിക്കൊള്ളുവാൻ വിജയശീലൻനായർ തയ്യാറായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയേയും സന്താനത്തേയും മദ്രാസ്സിൽ 'എസ്സ്' എ'മ്മിന്റെ താമസസ്ഥലത്തേയ്ക്കു് അയച്ചു. സ്വന്തം തറവാട്ടു ഭവനംവകയായുള്ള സകലസ്വത്തുക്കളും അടുത്തബന്ധുക്കളായ സോദരിക്കും പുത്രന്മാക്കും അനുഭവാവകാശങ്ങൾക്കു് നൽകി. അദ്ദേഹം മദ്രാസ്സിലേയ്ക്കു് അയച്ചകത്തിനു് ഒരു വലിയ കടലാസ്സുകെട്ടൊന്നിച്ചു് ഒരു മറുപടികിട്ടും ഇപ്രകാരം വന്നുചേന്നു —

ബഹുമാനപ്പെട്ട സർ,

പത്തിരുപതു വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പു സ്വദേശാഭിമാനി പത്രാധിപരുടെ അവശതകൾകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കാൻ പുറപ്പെട്ട, ആ ചുണയും ചൊടിയും കൂറിയ ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ആത്മശക്തി ഞാൻ അവിടത്തെ കത്തിൽ കാണുന്നു. അതെ; നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ, അക്രമപ്രവർത്തകരുടെ ശക്തിയേറിയ കരങ്ങളിൽ നിന്നു വിമോചിപ്പിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ കടമയാണു്. സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരി, സർ. എം. കൃഷ്ണൻനായർ, ദിവാൻബഹദൂർ ടി. രാഘവയ്യാ, മി. എം. ഇ. വാട്ട്സ്, രാജ്യസേവാധുരന്ധര വി. എസ്സ്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ, തോമസ് ആസ്റ്റിൻ, സർ മഹമ്മദ് ഹബീബുള്ള എന്നീ മന്ത്രിമാർ എത്രയേറെ രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാരും, മഹാരാജദാസന്മാരും ഭരണവിചക്ഷണന്മാരും ആയിരുന്നാലും ഇവരുടെ ശക്തിയേറിയ ഹസ്തങ്ങൾ തിരുവിതാംകൂറിലെ ബഹുജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നു് എതിരായി പ്രവർത്തിച്ചതിനു് അനവധി ഉദാഹരണങ്ങൾ പറയാനുണ്ടു്. ഇന്നത്തെ മന്ത്രിയുടെ സൽഗുണങ്ങളോ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളോ, എന്തുമാകട്ടെ. അദ്ദേഹം ഒരൊററ വ്യക്തിയാണു്. ഒററവ്യക്തികൾക്കു് കീഴടങ്ങിക്കഴിയുന്ന ആ ദാസ്യം തിരുവിതാംകൂറിൽ ഇനിമേൽ പാടില്ല. രാജ്യാധിപനായ മഹാരാജാവിന്റെ പരമാധികാരത്തിൽ ഒരു മന്ത്രിസഭ തിരുവിതാംകൂർ രേിക്കവാൻ ഉടനേ യത്നം തുടങ്ങുക. കഴിയാവുന്ന സകല പിൻതുണകൾക്കും ഹൃദയപൂർവം ഞങ്ങൾ എല്ലാപേരും തയ്യാർ! തയ്യാർ! തയ്യാർ!

അദ്ധ്യായം ൨൪

മുചുകുന്ദൻനായരെ ശ്രീ മാധവിഅമ്മയുടെ ഭർത്താവാക്കാൻ മഹാലക്ഷ്മിഅമ്മയോടു് ഭാരമേററ പരമുപ്പണിക്കർ സ്വാതന്ത്ര്യപരതയിൽ കേവലം അജ്ഞാനപ്ലവനായിരുന്നു. മി. നായരുടെ രഹസ്യകളത്രം എന്ന നിലയിൽ കുഞ്ഞുക്കുട്ടിയമ്മയുടെ മകൾ കമലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിചയചക്രത്തിൽ എത്തിയ കാലംതൊട്ടു അവളുടെ മാതാവിന്റെ വൈധവ്യദുഃഖത്തിന്നു് ഒരു പോംവഴി കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ പണിക്കരദ്ദേഹം ഒരു ലോകസ്നേഹിയായി. തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവിന്റെ അനന്തിരവളാണു് ഗൃഹനായിക എന്നുംകൂടെ അറിഞ്ഞപ്പോൾ പരമുപ്പണിക്കർ നിഷ്പ്രയാസം 'പണിക്കരുടെ ചേട്ടൻ' എന്ന സംബോധനപ്പടിയിലേയ്ക്കു് ഉയർന്നു. ഹൈക്കോടതിക്കേസ്സു ഒരു വലിയ അനുഗ്രഹമായിനിന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തിരുവനന്തപുരം വാസത്തെ പാടുള്ളടത്തോളം ദീർഘിപ്പിച്ചു. ശാരികയെ പരസ്യമായ വിവാഹക്രിയ കൂടാതെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ച മുകുന്ദക്കുറുപ്പു് പരീക്ഷാവിജയത്തേക്കാൾ പ്രേമവിജയംകൊണ്ടു് ധന്യനായി പുത്രപത്നീസഹിതം കോട്ടയത്തേയ്ക്കു് തിരിച്ചു നേരത്തേതന്നെ രംഗം ഒഴിച്ചിട്ടിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു്, മുചുകുന്ദൻനായരുടെ ഭാര്യാപിതാവിന്റെ സ്ഥാനത്തിന്നു് സർവ്വഥാ യോഗ്യൻ താൻതന്നെ എന്ന അഭിമാനമായ ബോധത്തിൽ പണിക്കരവർകൾ അശനശയനാദികൾ നല്കുവാൻ ഏകാവലംബമായി കുഞ്ഞുക്കുട്ടിയമ്മയെത്ത-

ന്നെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. കൃഷ്ണൻകുട്ടി എന്നും രാമഭദ്രൻ എന്നും പേരുള്ള രണ്ടു യുവപുത്രന്മാരുടേയും കാളേജ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്നു് വേണ്ട പണത്തുകകൾ തൽക്കാലകടം എന്ന നിലയിൽ കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മ നേടിപ്പോന്നതു് പണിക്കരെയേട്ട”ന്റെ സദാ സുലഭമായ “പണസ്സഞ്ചിയിൽ നിന്നുതന്നേയായിരുന്നു. അതിനാൽ അന്നുവരെ നിഷ്ഠുരമായി പരിപാലിച്ചുപോന്ന ചാരിത്ര്യശുദ്ധികണ്ടു് പ്രകൃതിതന്നെ പ്രസാദിച്ചവിധം പരമുപ്പണിക്കരുടെ ശുഷ്കജീവിതത്തെ സന്തോഷപ്രദമാക്കാൻ കുഞ്ഞുക്കുട്ടിയമ്മയെ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

ആയിരത്തി ഒരുന്നൂറിലെ നായർ ആളോഹരിഭാഗനിയമം കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മയ്ക്കു് ഏററവും അനുകൂലമായി കലാശിച്ചതു് അക്കാലത്തു് ആ നിസ്സഹായയുടെ കാമുകനായ ശ്രീമാൻ പണിക്കരുടെ നിരന്തരശ്രമത്താലും കൂടിയായിരുന്നു. കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂലകുടുംബം വകയായി യാതൊരുത്തരുടേയും അറിവിൽപ്പെടാതെ കിടന്ന ഇരുനൂറേക്കർ സ്ഥലം കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മയ്ക്കു ലഭിച്ചതോടെ ആ സ്ത്രീയുടെ കൃതജ്ഞതാപ്രകാശനം പണിക്കരദ്ദേഹത്തിന്റെ പാണിഗ്രഹണമായി കലാശിച്ചു.

കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിക്കു് ഒരു പ്രണയനിധിസമ്പാദിച്ചുകൊടുക്കാൻ പുറപ്പെട്ട ഉദ്യമമെല്ലാം വ്യർത്ഥമായതോടെ പരമുപ്പണിക്കർക്കു് തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരിയിൽ എത്തിനോക്കാൻ പാടില്ലെന്നായി. എങ്കിലും പണിക്കർ കേവലം കൃതഘ്നനായിരുന്നില്ല. തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവു് തിരുവനന്തപുരത്തു് എത്തുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിലൊക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്തതസഹചാരി പരമുപ്പണിക്കർ തന്നെയായിരുന്നു. ഇങ്ങനെസുസ്ഥിര

മായ തിരുവനന്തപുരം വാസം നിമിത്തം സ്വന്തംനാട്ടിലെ സ്വന്തം ഭാര്യയ്ക്കു് യാതൊരു പ്രകോപനവും ഉണ്ടാകാതിരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ഹൈക്കോടതികേസ്സിനേയും ആ വിജയത്തിൽ പ്രണയിനിക്കു സിദ്ധിക്കാൻ പോകുന്ന വമ്പിച്ച 'ആയിര'ങ്ങളേയുംപററി കുത്തുരൂപത്തിൽ പല മററാദാരതങ്ങളും ചമച്ചു് അയയ്ക്കാറും ഉണ്ടായിരുന്നു. പോത്തലത്താലൂക്കിൽ പത്തിരുന്നൂറേക്കർ സ്ഥലം തനിക്കും കുട്ടികൾക്കുമായുള്ള ഓഹരിയായി സിദ്ധിക്കുവാൻ പണിക്കർ കാരണക്കാരനായതു് ചിന്തിച്ചു് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു നവഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കുവാൻ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ തീരെ വൈമനസ്യം ഭാവിച്ചതുമില്ല.

വർഷം പതിമൂന്നു കഴിഞ്ഞു. ആദ്യഭർത്താവുമായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയകാലത്തു് ആ ഗൃഹനായികയെ അനുഗ്രഹിച്ച പുത്രസന്താനാനുഗ്രഹം ഈ പതിമൂന്നുവർഷത്തേയ്ക്കും നിശ്ശേഷം പിൻവലിക്കപ്പെട്ടു് പരമുപ്പണിക്കർ ആഹ്ലാദഭരിതനായ ഒരു ദാമ്പത്യ സുഖഭോക്താവിന്റെ കാലയാപനം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഈ പതിമൂന്നുവർഷങ്ങൾക്കിടയ്ക്കു് തിരുവനന്തപുരംനഗരി തരണംചെയ്യാനിടയായ മഹോത്സവങ്ങൾ, ജനമർദ്ദനങ്ങൾ വഷഗ്രീഷ്മാദികൾ മുതലായവ സകലതും പരമുപ്പണിക്കരും കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മയും ഏകശരീരരായിത്തന്നെ കണ്ടും കേട്ടും അനുഭവിച്ചുംഅങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. ഇങ്ങനെ ദീർഘമായ പതിമൂന്നുകാലഘട്ടം നിഷ്പ്രയാസം യാപനംചെയ്ത ആ ദമ്പതിമാർ "സചിവോത്തമ സർ. സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ അവർക"ളുടെ ദിവാൻ ഭരണത്തിലെ ഓരോ സംഭവവും പ്രത്യേക വീക്ഷണകോണങ്ങളിൽ നിന്നു ദർശിക്കുന്നു. ഒരു ദിവസം അത്താഴംകഴിഞ്ഞു് ഭൂതകാല ചിന്താകുലനായ പണിക്കർ ഭാര്യയോടുപറയുന്നു.—

"കേട്ടോ, കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മേ, ആ ശ്രീമൂലംതിരുനാറം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെകാലത്തു് നാട്ടിൽ ഇങ്ങനെ ഒരു അസുഖം വരുമായിരുന്നോ? നോക്കു് എത്ര വലിയ ജനക്ഷോഭമാണു്!"

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ.—അങ്ങനെ പറഞ്ഞിട്ടു് കാര്യമില്ല. ആ തിരുമനസ്സിലെ കാലത്തും നാട്ടിൽ ഇമ്മാതിരി പല അസുഖങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലേ? കേട്ടിട്ടില്ലേ? പത്രാധിപർ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടുകടത്തൽ—കാളേജുവഴക്കിലെ പള്ളിക്കൂടംകുട്ടികളെ തല്ലി എല്ലൊടിച്ചതു? അന്നു് കൃഷ്ണൻകുട്ടിയും രാമഭദ്രനും ഓരോ ആഴ്ച അത്രുപത്രിയിലായിരുന്നു. വയ്ക്കം സത്യാഗ്രഹകാലത്തിലെ കഠിനമർദ്ദനങ്ങൾ—നാട്ടിലുണ്ടാകുന്ന അസുഖത്തിനു നമ്മുടെ പൊന്നുതമ്പുരാക്കന്മാർ—

പരമുപ്പണിക്കർ.—അതേ; അതു ശരിതന്നെ. നമ്മുടെ പൊന്നുതമ്പുരാക്കന്മാർ ഒരു വിധത്തിലും കാരണമാകുന്നില്ല. സൂര്യമണ്ഡലം, ചന്ദ്രമണ്ഡലം, നക്ഷത്രകോടികൾ എന്നിവയെല്ലാം ലോകത്തിനു അളവററ അനുഗ്രഹങ്ങളാണു്. പക്ഷേ, ആ അനുഗ്രഹത്തിനു പാത്രങ്ങളാകുന്ന ജനങ്ങളാണു് വിപരീതമായി നിൽക്കുന്നതെങ്കിൽ—

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ.—ജനങ്ങൾ, ഇവിടത്തെ ജനങ്ങൾ, പൊന്നുതമ്പുരാക്കന്മാരോടു് അതിരററ ഭക്തിയുള്ളവരാണു്. അവരെ ഇടയ്ക്കുനിന്നു ഉപദ്രവിക്കുന്നതു ആരാണെന്നു പറയണമോ?

പണി.—ഹെയ്; വേണ്ട, വേണ്ട, ചുവരിനും കാതുകളുണ്ടു്. അതു മാത്രമോ, നമ്മുടെ ഈ വർത്തമാന

മെങ്ങാൻ കൎത്താവദ്ദേഹം അറിഞ്ഞാൽ—തീൎന്നു കഥ—

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അത്ര ഭയമുള്ള ആളുകളൊന്നും അത്തരം വൎത്തമാനം പറയരുതു്.

പണി.—റെഡ്, എനിക്കു് ഭയമൊന്നുമില്ല. എന്തു വന്നാലും ഞങ്ങാൻ നമ്മുടെ കൎത്താവദ്ദേഹം ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഒരു താപ്പാനയാണു്. വയസ്സു് എൺപതിനോടു് അടുക്കാറായി. ഇന്നും വയസ്സന്മാരുടെ മട്ടിലല്ല, പ്രകൃതി.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അമ്മാവൻ മഹാഭാഗ്യവാനാണു്. എന്നോടു വളരെനാൾ വിരോധത്തിലായിരുന്നു. അതെല്ലാം നായർബിൽ്ലോടുകൂടി തീൎന്നു.

പണി.—അതേതെ; ആ വിരോധമൊക്കെത്തീരുമായിരുന്നു, ഞാനിടയ്ക്കില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ,—

എന്നു സ്വന്തം നിസ്വാൎത്ഥ സേവനത്തെപ്പററി സ്വയം പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ടു് പണിക്കർ ഒന്നു ചിരിച്ചു. അദ്ദേഹം തുടൎന്നു് വെററിലച്ചെല്ലം അടുത്തുനീക്കി മുറുക്കാൻ കൈയിലെടുത്തു് മുറിയ്ക്കകത്തിരുന്നു വെളിയിലേയ്ക്കൊന്നു നോക്കി ആരുമേ അവിടെയെങ്ങും ഇല്ലെന്നു ബോദ്ധ്യമായതോടെ പറയുന്നു:—

"അതെല്ലേ; ആ കൃഷ്ണൻകുട്ടിയും രാമഭദ്രനും, ഇന്നും കടൽപ്പുറത്തു വിജയാലയത്തേലേയ്ക്കു തന്നെപ്പോയിരിക്കയാ ഇല്ലേ?"

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അതേ; വിജയശീലൻ നായരദ്ദേഹം അവരെ അവിടെ താമസിച്ചുകൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുകാ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാൎയ്യ അവരെ സ്വന്തം കുട്ടികളെപ്പോലെ നോക്കിക്കൊള്ളും.

പണി.—അതെ; അതൊക്കെ ശരി; എന്നാൽ ആ വീട്ട് അത്ര ഭദ്രമുള്ളതല്ല. ഭാൎയ്യയും ഭൎത്താവും രാജദ്രോഹത്തിന്റെ മൂട്ടമുറിയാണ്—ആപത്തൊന്നും വരാതെ സൂക്ഷിക്കണം.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഹെയ്; അങ്ങനെ ഭയപ്പെടേണ്ട. അവരാരും യാതൊരു രാജദ്രോഹത്തിനും ഒരുമ്പെടുന്നവരല്ല. മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ വത്സലപ്രജകൾ പക്ഷേ,കുറച്ചൊരു സ്വാതന്ത്ര്യബോധം കൂടുതലാണ്. അതുകൊണ്ടു നമുക്ക് എന്താണ്?

പണി.—ഇല്ലില്ല, ഒന്നുമില്ല. നമ്മുടെ സ്വാമി പുത്തൻ നിയമം പാസ്സാക്കിയിട്ടുണ്ടു് ദിവാൻ സ്വാമി. അതനുസരിച്ച് ആരേയും എപ്പോഴും അറസ്റ്റു ചെയ്യാം.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി—(പൊട്ടിച്ചിരിയോടെ) ഇതിൽ കൂടുതലായ ഒരു ഭരണസാമൎത്ഥ്യം കേൾക്കാനില്ലതന്നെ. ആരേയും എപ്പോഴും അറസ്റ്റു ചെയ്യാനുള്ള ഒരു ശക്തി ഇതിനു മുമ്പിരുന്ന ഒരു ദിവാൻജിക്കും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

പണി.—ഹെയ്; നേരമ്പോക്കല്ലേ, ഞാൻ പറക. 114-ലെ ഒന്നാം റെഗുലേഷൻ. അതോടെ 'രാജദ്രോഹം' എന്നൊരു വാക്കു തന്നെ ഇനി കേൾക്കുകയില്ല.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അങ്ങനെ ഒരു നിയമം വരാൻ കാരണം?

പണി.—വീട്ടിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന പെണ്ണുങ്ങൾക്ക് ഇതൊക്കെ എങ്ങനെ മനസ്സിലാവുക?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അല്ലേ! ഏതാണ്ടൊക്കെ എനിക്കും അറിയാമേ! ആ ബാങ്കുതച്ചു. ടെൻസ്പോർട്ട് ഏർപ്പെടുത്തി.

പണി.—നിൽക്കു് നിൽക്കു് അതുകൊണ്ടെന്തിനാ, ഈ റെഗുലേഷൻ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി—വരട്ടേ, ഞാൻ പറയാം. ജനങ്ങൾക്കു് ഇളകി.

പണി.—അതുകൊണ്ടെന്തിനാ റെഗുലേഷൻ? ഇതു പറക, അതാണെങ്ങൾക്കറിയാം കാരണമെന്തെന്നു.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—എന്നാലറിയട്ടെ, പറഞ്ഞാട്ടെ.

പണി.—അതല്ല, "സ്റ്റേറ്റ് കാൺഗ്രസ്സ്" "സ്റ്റേറ്റ് കാൺഗ്രസ്സ്" എന്ന പേരിൽ ഒരു സംഘം സ്ഥാപിച്ചു. ആരാണെന്നറിയുമോ? പട്ടം, റ്റീ. എം. വർഗീസ്സ്, സീ. കേശവൻ, ഏ. നാരായണപിള്ള, വിജയശീലൻനായർ തുടങ്ങിയ ചിലർ

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—എന്തിനാസ്ഥാപിച്ചതു്?

പണി.—അതോ? അതു് ഉത്തരവാദിത്വഭരണം നേടാൻ

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഉത്തരവാദിത്വഭരണം. നേടിയാൽ—?

പണി.—നേടിയാൽ നമുക്കൊക്കെക്കൂടി രാജ്യം ഭരിക്കാം. രാജ്യം ഭരിക്കുവാൻ പിന്നെ ദിവാൻസ്വാമിമാർ വേണ്ട.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അതെങ്ങനാ സാധിക്ക? വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ സമുദായവഴക്കുകൾ അവസാനിക്കാതെ ജനങ്ങൾക്കു് എങ്ങനെ ഒരുമവരും?

പണി.—ഹെയ്;അതൊക്കെ അവസാനിച്ചല്ലോ. അറിഞ്ഞുകൂടെങ്കിൽ കേൾക്കു്—ആളുകൾ ഇങ്ങനെയൊക്കെപ്പറയുന്നു. സീ. കേശവൻ എന്നൊരു നിവർത്തനക്കാരൻ കോഴഞ്ചേരിയിൽ വച്ചൊരു പ്രസംഗം. പ്രസംഗം കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ ആളുകൾ കേട്ടു. സ്വാമിക്കു് റിപ്പോർട്ടു് രാജദ്രോഹമെന്നു് മുറയ്ക്കു് കേസ്സു് മാവേലിക്കരക്കാരൻ ഒരു ക്രിസ്ത്യ

നി ടീ എം. വൎഗ്ഗീസ്സ് വക്കീൽ അപ്പോ ഈ രണ്ടു സമുദായവും യോജിച്ചോ?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—യോജിച്ചുവരട്ടെ; നായന്മാരെങ്ങനെയാ ഒന്നിച്ചതു്?

പണി.—കേൾക്കു് കേൾക്കു്, നിയമസഭയിലെ ഡിപ്യൂട്ടി പ്രസിഡൻഡു്സ്ഥാനത്തിനു് കൊതിച്ച ഇവിടത്തെ പട്ടം കറച്ചോരു നിരാശക്കാരനായി ഏ. എൻ. പി. എന്നൊരാൾ—ഒരു ലേഖനം—ലേഖനം രാജദ്രോഹമെന്നു ഗവണ്മെൻറു്— അല്ലെന്നു ഏ എൻ. പി. വക്കീൽ പട്ടം—പഴയ രാജദ്രോഹവക്കീൽവൎഗ്ഗീസ്സദ്ദേം—കൂട്ടുകാരൻസീ. കേശവൻ—. അതാ ഉണ്ടായി സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്—

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഇതാരോടുപറക? ഇങ്ങനെ രണ്ടു കേസ്സു വന്നാൽ ഉടനേ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുണ്ടാകുമോ?

പണി.—എൻെറ കുഞ്ഞുകുട്ടിയമ്മേ, ഉറങ്ങുന്നവരെ ഉണൎത്താം. ഉറക്കം നടിക്കുന്നവരെ ആൎക്കാ ഉണൎത്താവുന്നതു്? അതുപോലെ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നവരോടു് ഞാനെന്താ കൂടുതൽ പറയാൻ?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഹെയ്, അതല്ലാ അറിയാമെന്നല്ലാ എന്നോടു പറഞ്ഞതു്?

പണി.—അതെ, ഞാൻ കേട്ടതുപോലെ പറഞ്ഞു.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—നാലേ, ഞാൻ ഇന്നലെ ഗിരിജാഭായി അമ്മയുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. സംഗതികളൊക്കെ അറിഞ്ഞു.

പണി.—ന്താ, കേൾക്കട്ടെ, കേൾക്കട്ടെ; ഇനി ആണുങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ചെന്നാൽ ബബ്ബബ്ബാ നിൽക്കേണ്ട. കേൾക്കട്ടെ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—സർ സി. പി. ദിവാൻജിയായി. ടി. എം. വർഗ്ഗീസ് ഡെപ്യൂട്ടിപ്രസിഡൻറ് സ്ഥാനത്തുനിന്നു് 'ഡിം' അവിശ്വാസപ്രമേയം. ആ വിദ്വാൻ ഒരു ഉത്തരവാദിത്വഭരണപ്രമേയം, എവൃഡാ, നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിച്ചു. ദിവാൻജി വിരണ്ടു. പ്രമേയം പാസ്സായി. ദിവാൻജി ഭയന്നു.

പണി.—അതെങ്ങനാ, ഇവിടെ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം. ഇതു ബ്രിട്ടീഷ്ഗവർമ്മെൻറിൻെറ ഉടമ്പടിയിൽ അവരെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്ന രാജ്യമല്ലേ?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അതെ, അതാദിവാൻജിയും പറഞ്ഞതു്. കാളേജുകുട്ടികൾ ഇളകി. അവരെ രാഘവയ്യാ ദിവാൻജിയുടെ കാലത്തേതുപോലെ അടിച്ചമർത്തി.

പണി.—അതുതന്നെയാ വേണ്ടതു്.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—എന്തോ അതിനുമുമ്പുതന്നെ നാട്ടിൽ വേണ്ട സമാധാനക്കേടെല്ലാം ഉണ്ടായി. ബസ്സുസർവീസ്സുകാരുടെ വായിൽ മണ്ണടിച്ചതു്. ബാങ്കുടച്ചു് ബാങ്കുകാരെ പിടികൂടിയതു്. പത്രാഭിപ്രായങ്ങളെ അമർത്തിയതു്. അങ്ങനെ, അങ്ങനെ—,

പണി.—അതൊക്കെയാ ഭരണത്തിൻെറ ശക്തി.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അതേതെ; ഒരു സ്ത്രീയെ പോലീസ്സുകാരെ വിട്ടു് ശതകംചൊല്ലിച്ച കഥ.

പണി.—ആ സ്ത്രീയെ അത്രയൊക്കെ ശരിപ്പെടുത്തിയാൽ പോരാ—

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ചില മാന്യന്മാരെ പരസ്യവും ഗൂഢവുമായി തല്ലിച്ചതു്. തല്ലി എല്ലൊടിച്ചതു്. അതു സംബന്ധിച്ചു് മീററിംഗുകൾകൂടിയതു്. എന്നുവേണ്ട ഒടുവിൽ ദിവാൻജിയുടെ നടപടിപ്പിശകുകളെപ്പററി

പത്രത്തിൽ എഴുതിയതു്. കൊച്ചീക്കാർ തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജിക്കു് എതിരായി ഗൂഢസഹായങ്ങൾ ചെയ്തതു്. ഇതോടൊപ്പം മുൻപറഞ്ഞ കേസ്സുകളും. അതാവന്തു സ്റ്റേറ്റു്കാൺഗ്രസ്സ് ഉത്തരവാദിത്വഭരണം ചോദിച്ചുകൊണ്ടു്—

പണി.—എൻെറ കുഞ്ഞുകുട്ടിയമ്മേ, ഏതും സഹിക്കാലോ. ആ മെമ്മൊറാണ്ഡം സർ. സീ. പി. രാമസ്വാമി അയ്യരെപ്പററിയുള്ള കുററാരോപണങ്ങൾ! അതിലേക്കു് വഴിവച്ചുകൊടുത്തതെല്ലാം നിങ്ങൾ പറയുന്ന വിജയശീലൻനായരാ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അദ്ദേഹം പരണ്ട,— രാമകൃഷ്ണപിള്ളപ്പത്രാധിപരുടെ ശിഷ്യനാ.

പണി.—ആരുടെ ശിഷ്യനായാലും വയസ്സായില്ലേ? ഇനിയ ഒണാ പിള്ളാരെപ്പോലെ—

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അപ്പോഴേ ദിവാൻസ്വാമിക്കും ചെറുപ്പമല്ലല്ലോ.

പണി.—അദ്ദേഹത്തെ പ്രത്യേകം ക്ഷണിച്ചതിനാലല്ലേ, ഇപ്പിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നതു്?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അദ്ദേഹം ഇവിടെയുണ്ടായിരുന്നാൽ കൂടുതൽ കലാപങ്ങൾക്കു് ഇടവരുമെന്നെങ്കിലോ?

പണി.—വരട്ടെ, ഉണ്ടാകട്ടെ, നമുക്കെന്നാ? ആർക്കെന്നാ? തിരുവിതാംകൂറിലെ ആളുകൾ യോഗ്യന്മാരാണെങ്കിൽ അവർ സർ. സീ. പിയെ അനുസരിക്കണം.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അല്ലേ, അതറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? അവരിൽ ഭൂരിപക്ഷവും ശുദ്ധ അയോഗ്യരല്ലേ!?

പണി.—രാത്രി അധികമാകുന്നു. ഇനിക്കുവല്ലാത്ത ഉറക്കച്ചും.'

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഇത്തരം വർത്തമാനങ്ങൾ കേട്ടാൽ എനിക്ക് ഒരുറക്കവും വരത്തില്ലാ

ചുണി.—എന്താ? ഒരു യുദ്ധത്തിന്നു തയ്യാറുണ്ടോ?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—വേണ്ടിവരുമെങ്കിൽ— അതിലേയ്ക്കും!

ചുണി.—ഓഹോ, എന്തിലേക്കും തയ്യാർ. താമസമൊക്കെ തിരുവനന്തപുരത്തല്ലോ ആയിരുന്നതു്? ആട്ടെ; അപ്പോ, നമ്മുടെ കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവു് ചേർത്തലവസ്തുക്കളുടെ അനുഭവവും സൂക്ഷിപ്പും വേണ്ടപോലെ നിർവഹിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി— കൊച്ചാട്ടന്റെ കത്തു് ഇന്നലെകിട്ടി. കണ്ടങ്ങളിലെ നെല്ലുതരക്കേടില്ല. ഒരൊററ തകരാറു്, കരപ്പുറംദേശത്തു് തെങ്ങിന്നുവെള്ളം കോരണം എന്നതാ.

ചുണി.—അതേ, കോരിക്കണം.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ഇപ്പോൾ വേലക്കാരെ കിട്ടുകവിഷമമല്ലേ?

ചുണി.—ഇക്കാലത്തു് ഉറങ്ങാൻ ആളിനെ കിട്ടുന്നതും അതുപോലെ തന്നെ!—

അദ്ധ്യായം ൨൫

കൊല്ലവർഷം ആയിരത്തി ഒരുനൂററിപ്പതിനാലു പോലെ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യം ഒട്ടുക്ക് ഇത്ര നിശിതയായ ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യബോധം കൈവരുത്തിയ മററു വല്ല സംവത്സരവും ഇന്നോളമുള്ള ചരിത്രത്തിൽ ദൃശ്യമല്ല എന്നുതന്നെ പറയാം. വിദേശീയ ദിവാൻജിമാരുടെ സേവകപ്പരിഷകൾ പ്രഹർഷത്തിൽ 'മലയാളി മെമ്മോറിയൽ' എന്നു പേരുനൽകിപ്പോന്ന ആ സ്മരണീയപൗരനിവേദനകാലത്തു് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യബോധം ഈ രാജ്യത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചിരുന്നില്ല. പ്രശാന്തവും ഗംഭീരവും ആയി ഉദ്ദേശം അരശതവർഷക്കാലം മുമ്പ് പരിലസിച്ചിരുന്ന ഭാരതീയാന്തരീക്ഷത്തിൽ വേണാട്ടുകാര്യങ്ങളെപ്പററി നീലമഷിച്ചാർത്തും ചുമപ്പുമഷിക്കുറിപ്പും നൽകുവാൻ ബദ്ധശ്രദ്ധനായ ബാരിസ്റ്റർ ജി. പി. പിള്ളയ്ക്കുപോലും അഭികാമ്യമായി കാണപ്പെടാവുന്ന ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തിൽ രാജ്യത്തിലെ ജനസഞ്ചയം, ഒരററംമുതൽ മറേറ അററംവരെ ചങ്ങല പൊട്ടിച്ചു് ശാന്തസമരത്തിനും ആത്മബലിക്കും അത്യന്താസന്നദ്ധതയോടെ ഇറങ്ങിയ ഒരു കാലഘട്ടമായിരുന്നു അതു്. മഹാരാജകാരുണ്യത്തിന്റെ പരിപൂർണ്ണതകൊണ്ടുമാത്രം സാധൂകരിക്കപ്പെടാവുന്നതു്, എന്ന് അനേകമനേകം അനന്തരസംഭവങ്ങൾകൊണ്ടു് തെളിയിച്ച 'സചിവോത്തമ' ബിരുദലാഭത്തിൽ മതിമയങ്ങിയ സർ രാമസ്വാമി അയ്യർ തിരുവിതാംകൂറിൽ ജന്മജന്മാന്തരമായി മുടിചൂടി മുദ്രശോഭിച്ചു മുഖ്യതപ്രാപിച്ച ഒരു

മകുടധാരിയുടെ മൂർത്തിവിശേഷം എന്ന നില എന്തു
മഹേന്ദ്രജാലത്താലോ കൈവശപ്പെടുത്തിയപോലെ അ
ത്യന്തം അസഹ്യമായ ഒരു ഏകശാസകന്റെ നില
യിൽ, യവനജനപ്രമാണിയായിരുന്ന സോളന്റെ കർക്ക
ശാജ്ഞാ പരിപാടികൾ അവലംബിച്ചതു് ഈ കാലഘ
ട്ടത്തിലായിരുന്നു. ബഹുജനസഞ്ചയം കരമായി നാനോ
പാധികളിൽ നൽകിപ്പോന്ന പണം സംഭരിച്ചുവച്ചു്
അതേ ബഹുജനങ്ങളുടെതന്നെ ഇച്ഛയ്ക്കും സ്വാതന്ത്ര്യ
ത്തിനും അഭിമാനത്തിനും അഭിവൃദ്ധിക്കും വിരുദ്ധമായ
വിധത്തിൽ അവരെ ബന്ധിക്കുവാനും പീഡിപ്പിക്കു
വാനും മർദ്ദിക്കുവാനും വേണ്ടി ധാരാളമായി സമാധാന
പരിപാലനനാമധേയം വഹിക്കുന്ന ദണ്ഡനാസേനയ്ക്കും,
നെടും തോട്ടാകൾ ചിതറുന്ന സാംസ്ഥാനികസേനയ്ക്കും
യഥേഷ്ടവിഹാരം സ്വച്ഛന്ദം നല്കുവാൻ ഒരു തിരുവിതാം
കൂർ ദിവാൻജിക്കു് സാധിച്ചതു് ഈ വിചിത്രവർഷത്തി
ലായിരുന്നു.

അതേ, 1114-ാം വർഷത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലെ
ഒന്നാം റെഗുലേഷൻ ബഹുജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ വേട്ട
ചെയ്തു പിടിച്ചുകെട്ടി കാരാഗൃഹത്തിൽ അടച്ചു കഠിന
യാതന അനുഭവിപ്പിക്കുവാൻ ഇടവരുത്തി. മഹാബു
ദ്ധിമാനായ ആ പണ്ഡിതശിരോരത്നത്തിന്റെ സ്വതേ
നിർമ്മലവും കുശാഗ്രസങ്കാശവും ആയ ബുദ്ധിക്കുപററിയ
തകരാറിന്റെ ആദ്യത്തെ പടി ആ റെഗുലേഷൻതന്നെ
യായിരുന്നു എന്നു പറയാം. കാക്കിയുടുപ്പുധരിച്ച കാവൽ
ക്കാരന്റെ കൃത്യവിലോപത്തെപ്പററപ്പോലും ശങ്കിച്ചു
പോയാൽ ആയതു് ഉത്തുംഗസ്ഥാനികനായ മഹാമകുട
ധാരിയുടെ ഗംഭീരസ്ഥിതിവിശേഷത്തിൽ വരുത്തുന്ന കറ

ത്തപ്പുള്ളിയായിരിക്കും എന്നു നീതിന്യായവിശാരദനായ സർ രാമസ്വാമി അയ്യർ അവസാന സ്ഥാനങ്ങളിലെ അന്ത്യവിധി സമ്പാദിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ദുഃഷമമായ ഒരു കാലഘട്ടത്തിനുള്ളിൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ തെക്കും വടക്കും പടിഞ്ഞാറും ഉള്ള പൗരന്മാരുടേയും പരിഷകളുടേയും പാവങ്ങളുടേയും പട്ടിണിക്കാരുടേയും പരിവട്ടംചുററികളുടേയും, പരിചാരകരുടേയും സുസൂക്ഷ്മമോ സുസ്പഷ്ടമോ ആയ വൈരം അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ആ വൈരത്തിന്റെ നിര്യാതനത്തിനും സ്വകീയ നിലയുടെ ഭദ്രതയ്ക്കും വേണ്ടി രാജ്യവാസികളുടെ സമസ്ത താല്പര്യങ്ങളും ഒന്നോടെ വാരിവലിച്ചു് അറബിക്കടലിലേയ്ക്കെറിയുവാൻ അദ്ദേഹം സംഹാരരുദ്രന്റെ രൂക്ഷമുഖഭാവത്തോടെ ആക്കാലത്തു് സിംഹാരവം മുഴക്കി.

ആ റെഗുലേഷപ്രഖ്യാപനത്തിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾ അത്യന്തം തിക്തകങ്ങളായിരുന്നതു് അത്ഭുതകരമല്ലതന്നെ. പ്രയോക്താക്കൾക്കും ഒരുപോലെ വൈപരീത്യത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിവന്ന ആ റെഗുലേഷനിലെ എല്ലാ വ്യവസ്ഥകളേയും നിരങ്കുശം നിഷേധിക്കുവാൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ പുരവാസികളും ഗ്രാമീണരും തുല്യതാല്പര്യം പ്രകാശിപ്പിച്ചു. മുറയ്ക്കു പൊതുജനയോഗങ്ങൾ രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും നടക്കുന്നതായി ചുവർനോട്ടീസ്സുകൾ വീഥിവൃക്ഷങ്ങളിലെ പുറന്തൊലികളിൽ പതിക്കപ്പെട്ടു. ഗവമ്മെന്റിന്റെ രൂക്ഷമോ ശാന്തമോ സാഹസികമോ ആയ മർദ്ദനപരിപാടി പ്രതീകാരദേവതയുടെ പ്രചണ്ഡനൃത്തങ്ങളായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടു.

ആയിരത്തിഒരുന്നൂററിപ്പതിമൂന്നിന്റെ അന്ത്യഭാഗത്തോടെ തിരുവിതാംകൂറിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട സ്റ്റേററു

കാൺഗ്രസ്സ് എന്ന പൊതുജനനായകസംഘം, അസ്സ പ്രസ്താവിച്ച ഭേദഗതിറെഗുലേഷനിൽ നിശ്ശേഷം മരൽ ശക്തമാകുമെന്ന് തൽക്കർത്താവായ സർ. രാമസ്വാമി അയ്യർ പ്രമാദിച്ചു. രാജദ്രോഹപരവും വിദ്ധ്വംസന പ്രധാനവും ആയ കൂട്ടുകെട്ടാണ് മേൽപ്പടികാൺഗ്രസ്സുനുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ജനതാസ്വാതന്ത്ര്യശിഖിയുടെ തായ്‌വേരുനോക്കി പ്രയോഗിച്ച നിശിത പരശുതന്നേയായിരുന്നു. വെട്ടുകൾ നിരവധിയായി. പോലീസ്സും പട്ടാളവുംകൂടെ ലാത്തിയും തോക്കുംധരിച്ചു. സ്റ്റേറ്റു കാൺഗ്രസ്സിന്റെ കഥകഴിക്കുവാൻ ബദ്ധപ്പെട്ട് തന്ത്രകുശലനായ രാമസ്വാമിഅയ്യർ സ്വപക്ഷം പ്രബലപ്പെടുത്തുവാൻ ജനസാമാന്യത്തിന്റെ വിവിധ നായകന്മാരേയും ഗൂഢമായി വിളിച്ച് പ്രക്ഷോഭണത്തിന്നൊരു എതിർ പ്രക്ഷോഭണം സൃഷ്ടിച്ചുവിടുവാൻ സകല ശക്തിയും പ്രയോഗിച്ചു.

114 ചിങ്ങം പത്താംതീയതി തിരുവനന്തപുരം കടൽപ്പുറത്തെവിജയാലയം ഭവനം ഒരു മഹോത്സവരംഗമായിരുന്നു. മദിരാശിപ്പട്ടണത്തിൽ ഏതാനംനാളായി വിശ്രമസുഖംഅനുഭവിച്ചുപോന്ന ശ്രീമതിമാരായ കുഞ്ഞുറെയിച്ചലും, 'എസ്സ്. എം.' നാമധാരിണിയും ഭർത്താക്കന്മാരുമൊന്നിച്ച് അനന്തശയനം നഗിരിയിൽ എത്തിയതു് ആ ദിവസംആയിരുന്നു. ഗൃഹനായികയായ ഗിരിജാഭായിഅമ്മ, അൻപതിനോടടുത്ത ആ പ്രായത്തിൽ പോലും സൗന്ദര്യധാമമായ ഒരു ഗൃഹലക്ഷ്മിയായികാണപ്പെട്ടു. ഒത്തപൊക്കം. അതനുസരിച്ചവണ്ണം. ചന്ദ്രസദൃശമായമുഖം. സുപരിഷ്കൃതങ്ങളായ അനവധിവേഷങ്ങൾ അനേകം സന്ദർഭങ്ങളിൽ സ്വീകരിച്ചു ഒരു വകമുഷിവു തട്ടിയതുകൊണ്ടായിരിക്കാം, ദേശീയസ്ത്രീ ജനവസ്ത്രധാരണ

രീതിയിൽ ജിംബർ ധരിച്ചു അതിന്മുകളിൽ കണ്ണും ചുററിയുള്ള നെടിയസ്വൎണ്ണമാലയ്ക്കു സമാന്തരമായി ഒരു ചെറുതോൎത്തുമുണ്ടും ചുററി ആ ഗൃഹനായിക മററാഡംബരങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. കുഞ്ഞുറെയിച്ചലും സംഘവും റയിൽവേസ്റ്റേഷനിൽ നിന്നു് അനവധി സ്വന്തുക്കളുടേയും അഭ്യുദയകാംക്ഷികളുടേയും അകമ്പടിയിൽ ഭവനത്തിൽ എത്തി. ഗിരിജാഭായിഅമ്മയും ഭൎത്താവും സന്തോഷാധിക്യത്തോടെ അടുത്തു ചെന്നു.

"നമസ്കാരം" മാന്യസഖിമാരേ, ബഹുമാന്യസോദരിമാരേ നമസ്കാരം" എന്ന വാക്കുകളോടെഗിരിജാഭായിഅമ്മ, അനേകനാളായി വേർപിരിഞ്ഞു താമസിക്കുകയായിരുന്ന സോദരിമാരെ സൽക്കരിച്ചു. ഒരു പന്തീരാണ്ടുകാലത്തെ വൎത്തമാനം പെട്ടെന്നുപറഞ്ഞു തീൎക്കാൻ സാധിക്കയില്ലല്ലോ. അതിനാൽ അതിപ്രധാനങ്ങളായ ഒന്നു രണ്ടുവസ്തുതകൾ മാത്രം സംഭാഷണവിഷയമായി. ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ചോദിക്കുന്നു.—

ആട്ടെ, അപ്പോൾ, നമ്മുടെ സഹോദരി, ശ്രീമാധവിയമ്മ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു! എന്റെ മുമ്പിൽ! ഭാഗ്യവശാൽ അച്ഛൻ ഭൎത്താവദ്ദേഹം ദീൎഘായുസ്സായിരിക്കുന്നു. എങ്ങാനും ഉണ്ടെന്നറിയുന്നപക്ഷം ഉടൻ മുചുകുന്ദൻ നായരുമായി എത്തും!

ശ്രീ മാധവി.— അതേതെ, പത്തുവയസ്സായ ഒരു മകൾ പെൺകുട്ടിക്കു് ഒരാളമായിട്ടാണു് അച്ഛനെത്തുന്നതെങ്കിൽ പക്ഷേ, വിവാഹം നടന്നേയ്ക്കും!

അടുത്തു നിൽക്കുന്ന "വിജയ" എന്ന ചെറുപെൺകുട്ടിയെ ഗിരിജാഭായി അമ്മ അടുക്കലേക്കു് ചേൎത്തു നിറുത്തി.

ഫോ, എഫ്, എം. എസ്സ്. കാരത്തി, ഒരു പത്തു വഷംകൂടെ കഴിയട്ടെ നമ്മുടെ നാട്ടിൽത്തന്നെ ഒരു ഫെഡറേററഡ് സ്റ്റേററ് അഫ് മലയാക്കാരനെ ഒരുക്കി നിറുത്താം.

ശ്രീമധവി —ആട്ടെ അവളുടെ പേരെന്താണ് ചോദിക്കു

ഗി. ഭാ. അ.—എന്താ കുഞ്ഞേ നിൻെറ പേര്—?

പെൺകുട്ടി.—"സ്റ്റേകാൻഗ്രസ്സ്"—"വിജയം"

ഗിരിജാഭായിഅമ്മ ഇതു കേട്ടു പൊട്ടിച്ചിരിച്ച് ആഹ്ളാദഭാരത്തോടെ ഭത്താവിൻെറ ശ്രദ്ധയെ അങ്ങോട്ടു ക്ഷണിച്ചു.

"ദേ, ഇതു കണ്ടില്ലേ; ഇവിടൊരാളിൻെറ പേരു !" വിജയശീലൻനായർ ഭാര്യയുടെ സംബോധന കേട്ടൊന്നു തിരിഞ്ഞ് അടുത്തെത്തി ചോദിക്കുന്നു:—

"എന്താന്താ"

ഗി. ഭാ. അ.—ആ കുഞ്ഞിൻെറ പേരെന്താണ് ഒന്നു ചോദിച്ചാട്ടേ.

വി. ശീ. നാ.—എന്താകുഞ്ഞേ, എന്താ പേരു?

കുഞ്ഞ്.—"സ്റ്റേററകാൺഗ്രസ്സ്" "വിജയം"—

വി. ശീ. നാ.—എന്താന്താ! വളരെകേമം—ഖേമം. ഇതെങ്ങനെ പഠിച്ചു?

ശ്രീമാധവി.—രണ്ടാഴ്ചയ്ക്കുമുമ്പ് തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നു നമ്മുടെ നേതാക്കന്മാർ മദിരാശിയിൽ എത്തിയിരുന്നു. സ്റ്റേററകാൺഗ്രസ്സ പ്രചരണത്തിന്. അവർ രണ്ടുദിവസം ഞങ്ങളുടെ ബഹുമാന്യാതിഥികളായിരുന്നു. അവരുടെ സംഭാഷണങ്ങളെല്ലാം ഇവൾ ഉറവു കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നിട്ട് എന്നോടു പറയുക. "അമ്മേ, ഇനിക്കും സ്റ്റേററകാൺസ്സാകണം" കുഞ്ഞമ്മയുടെ ഭത്താവ് ഡാക്ടരദ്ദേഹം

കേട്ടുനിന്ന ഒരവസരത്തിലായിരുന്നു കുഞ്ഞിൻെറ അപേക്ഷ പുറപ്പെട്ടതു്. അദ്ദേഹം നേരമ്പോക്കായി ഹേ "സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്!" എന്നൊരു സംബോധന-ചുററയ്ക്കു മററുള്ളവരുടെ ആവത്തനം, ചുരുക്കത്തിൽ അവിടെ എത്തുന്ന കുട്ടികളും കൂടി കളിയാക്കി. വിജയം സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുപദം പേരിലങ്ങു ചേത്തു. അവറ് താനേ ഇപ്പേർ സ്വീകരിച്ചു! അതാ അച്ചരിത്രം!

ഗി. ഭാ. അ.--ആട്ടാട്ടെ; സചിവോത്തമ സർ സീ. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ സ്വാമി കേൾക്കരുതു്. അദ്ദേഹം കേട്ടാൽ ഈ കുഞ്ഞിൻെറ പേരു രാജദ്രോഹവും വിദ്ധ്വംസനവും ആണെന്നു് വിധിയെഴുതും ഉടൻ നിരോധനാജ്ഞ—പോലീസ്സ്ലാത്ത്!

ശ്രീ. മാ.—അതേതെ; അദ്ദേഹത്തിനു് അത്ര ലക്കില്ലാതായിട്ടുണ്ടു്. പണ്ടു് സ്വയംഭരണപ്രക്ഷോഭണത്തിലെ സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന കഥയെല്ലാം അദ്ദേഹം പാടേ മറന്നു ഇല്ലേ?

വിജയശീലൻനായർ.—അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏററവും വേഗത്തിലുള്ള നിറംമാററത്തിൽ ഒന്നായിരുന്നു എന്നു് മാത്രം. ഇന്നത്തെ നിറം അതുവല്ലതുമാണോ? തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യം അദ്ദേഹത്തിനു ദൈവദത്തമായി ലഭിച്ച ഒരു അവകാശഭൂമി എന്നാണു് ഭാവം. ഇവിടത്തെ ജനങ്ങളെല്ലാം അടിയാന്മാരും—

ശ്രീ.മാ.—ലജ്ജാവഹമായ ഈ സചിവോത്തമത്തോന്ന്യാസങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കുവാൻ ഇതേവരെ ആളില്ലാതായതു് കഷ്ടംതന്നെ.

ചി. ശീ. നായർ.--ഇല്ലില്ല. അതിലേയ്ക്കുള്ള ഉദ്യമങ്ങൾ തുടങ്ങിപ്പോയി. ഇന്നാണ് പരസ്യമായ നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം. നേരത്തേ നോട്ടീസ്സുണ്ട്. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുനായകരായ മെ. പട്ടവും ടി. എം. വർഗ്ഗീസ്സും ഇന്നു നിരോധനാജ്ഞയെ ലംഘിക്കുന്നു.

ശ്രീ. മാ.—എവിടെ വച്ചായിരിക്കും? അതു കാണേണ്ടതാണല്ലോ.

ചി. ശീ. നായർ—ദൂരെയെങ്ങുമല്ല. ഈ കടൽപ്പുറത്തുവച്ചു തന്നെ. ആ സമ്മേളനത്തിൽവെച്ച് ഞാൻ മറെറാരു സേവനം നിർവ്വഹിക്കാൻ പോകുന്നു. അവിടെ എഴുതി അയച്ച് അടിപ്പിച്ചു വരുത്തിയ നോട്ടീസ് ഇന്നത്തെ അടിയന്തിരംകെട്ടി ദിവാൻജിക്ക് അയക്കുന്നു. കാപ്പി ഇരുപതിനായിരവും നഗരി ഒട്ടുക്ക് വിതരണം ചെയ്യുന്നുമുണ്ട്.

ശ്രീ മാ—ആ സ്ഥിതിക്ക് ഏതായാലും ഞങ്ങൾ ഇന്നു തന്നെ ഇവിടെ എത്തിയതു് വളരെ നന്നായി എന്താ കുഞ്ഞമ്മേ?

കുഞ്ഞുറെയിച്ചൽ — ഇന്നു തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ സ്വതന്ത്രഭരണം ആരംഭിക്കുന്ന ദിവസത്തിന്റെ നാന്ദിയാണ്. ഏറിയകാലമായി രാജ്യകാര്യാഭിവൃദ്ധിക്ക് സാമുദായികസങ്കേതങ്ങൾ തടസ്സമാക്കിവച്ചിരുന്ന രണ്ടു വമ്പിച്ച സമുദായങ്ങളിലെ പ്രതിനിധികൾ ഏകോപിച്ചു നിന്നു കാരാഗൃഹവാസം വരിക്കുന്ന മംഗളദിവസം. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സു കീജേ!

ശ്രീമതി കുഞ്ഞു റെയിച്ചലിന്റെ വിജയാശംസ തൽക്ഷണം അന്തരീക്ഷത്തിൽ മാറെറാലി കൊണ്ടു

പോലെ ഒരു ബഹുജനസംഘത്തിൽ നിന്നും "സ്റ്റേറ്റു കാൺഗ്രസ്സ് കീജേ"വിളികൾ ദിക്കെങ്ങും മുഴങ്ങി.

തിരുവനന്തപുരം കൽപ്പാലക്കടവിൽ നിന്നു് ഒന്നു രണ്ടു് ഫർലാങ്ങ് ദൂരത്തോളം പടിഞ്ഞാറായി പൊതുവീഥിയിൽ നിന്നു വടക്കുമാറി കാണപ്പെടുന്ന വിസ്തൃതമായ വെള്ളമണൽ മൈതാനം ദേശാഭിമാനികളായ അനേകായിരം പൗരന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു് നിബിഡിതമായി. യോഗാരംഭം പരസ്യപ്പെടുത്തിയിരുന്ന കൃത്യസമയത്തു് ഒരു മനോഹരമായ കാർ സമ്മേളനസ്ഥലത്തു് നഗരവീഥിയിൽ വന്നുനിന്നു. ആ ദൂതയാത്രാനുകൂലമായ വാഹനത്തിൽ നിന്നു രണ്ടു ബഹുമാന്യപുരുഷന്മാർ പ്രസന്നവദനരായി താഴെ എത്തുന്നു. സമ്മേളന ശ്രോതാക്കളായ ബഹുജനങ്ങളെ വലയംചെയ്തു ലാത്തിധരരായ സമാധാനഭടന്മാർ "ഗോ ബാൺ ചാർജ്ജ്" എന്ന ആജ്ഞ പ്രതീക്ഷിച്ചു് നിരായുധരും സമാധാനപാലകരും ആയ ബഹുജനങ്ങളുടെ ശരീരഭാഗങ്ങൾ അടിച്ചുപൊളിക്കാൻ സന്നദ്ധതയോടെ ദൃഷ്ടികളിൽ കൃത്രിമമായ ക്രൗര്യം നടമാടിച്ചു നിലകൊള്ളുന്നു.

വിശിഷ്ടാതിഥികളെ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കണ്ടതോടെ ബഹുജനസഞ്ചയം എഴുന്നേററുനിന്നു് "സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് കീ ജേ"; പട്ടം താണുപിള്ള കീ ജേ", ടി. എം. വർഗ്ഗീസ്സു കീജേ" എന്നീ ജയാശംസകൾ മുഴക്കി. അന്തരീക്ഷം ശാന്തഗംഭീരവും പ്രൗഢനരസവുമായി ഏവർക്കും ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. നിശ്ചലമായ ആ അന്തരീക്ഷത്തിൽ അതാ, തയ്യാർ ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന മേശപ്പുറത്തു അതിഥികളിൽ ഒരാൾ കയറിനിൽക്കുന്നു. ഒരു കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാരിലെ കൃഷിവകുപ്പിൽ കാർഷികശാസ്ത്ര സംബന്ധമായ രസതന്ത്രപ്രക്രിയകളിൽ ഏർപ്പെട്ടു ചുമ

തലയുള്ള ഉദ്യോഗക്കാരനായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ഒരു മാന്യൻ, ഇംഗ്ലീഷുഹൈസ്കൂളിലെ അദ്ധ്യാപനം, നിയമകലാലയത്തിലെ പഠനം, ബി. എൽ. ഡിഗ്രി സമ്പാദനം. തിരുവനന്തപുരത്തെ അഭിഭാഷകസംഘത്തിലെ സാമാജികത്വം എന്നീ പടികൾ തരണംചെയ്തു തുടരെത്തുടരെ അഞ്ചുപ്രാവശ്യം തിരുവിതാംകൂർ നിയമസമിതിയിലെ സജീവപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ മുഴുകിയ പ്രശാന്തഗംഭീരനും അചഞ്ചലമനസ്കനും ആയ ശ്രീമാൻ പട്ടം എ. താണുപിള്ള അവർകളാണു് ആ നിൽക്കുന്ന മാന്യപുരുഷൻ. അദ്ദേഹം, "ബഹുമാന്യസദസ്യരേ" എന്നു അഭിസംബോധനചെയ്തുതോടുകൂടി അടുത്തെത്തിയ പോലീസുദ്യോഗസ്ഥന്റെ നിരോധനത്തിൽ ദത്തശ്രദ്ധനായി താഴത്തിറങ്ങുന്നു!

അതാ, രണ്ടാമത്തെ മാന്യപുരുഷൻ ആ ബഹുജനസദസ്സിനെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു.

മാവേലിക്കരത്താലൂക്കിലെ ഒരു പുരാതന ക്രൈസ്തവ കുടുംബത്തിലെ അംഗമായി യഥോചിതം വിദ്യാഭ്യാസ പരിപൂർത്തിനേടി ശാന്തമായ സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തോടും, നിശിതമായ ബുദ്ധിശക്തിയോടും, സമാദരണീയമായ സർവ്വജനമൈത്രിയോടും കൂടിയ ഒരു കൊല്ലം — അഭിഭാഷകപ്രമാണി കൊല്ലത്തെ വക്കീൽ സംഘത്തിലെ ഒരു പ്രമാണികൻ എന്ന നിലയിൽ യശസ്സു നേടിവന്ന ഈ സമാധാനപ്രിയൻ സ്വാമിത്രമായ മി. സീ. കേശവന്റെ രാജദ്രോഹക്കേസ്സിന്റെ നിരർത്ഥകത തെളിയിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ച ഏകവാചാലനായിരുന്നു. 'ഉത്തരവാദിത്വഭരണം' എന്ന കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിനു തിരിച്ചു ഉദ്ധതഭീമസേനന്റെ ശരീരപ്രസരിപ്പിന്നിടയിലും അകാലികമെന്നപോലെ ബാധിച്ച വെള്ളിക്കമ്പിസത്തു്

ധാരാളമുള്ള കേശഭാരം നിശ്ശേഷം ശമിക്കുമാറുള്ള ശിരോരുഹച്ഛേദനവും, വിസ്തൃതങ്ങളും തുറിച്ചു കയറുന്ന നോട്ടങ്ങളുള്ളവയും ആയ നേത്രങ്ങളിലെ രൂക്ഷകാന്തിയും കൊണ്ടൊരു പ്രത്യേകത വഹിക്കുന്ന ആ മാന്യനും സദസ്സിനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്യാത്ത താമസം, ബന്ധനവിധേയനാകുന്നു. സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സുവിജയം ആശംസിച്ച വീരരോടുകൂടിയ ഉന്നതത്തെ പ്രേക്ഷകജനസഹസ്രങ്ങൾക്ക് എന്തെന്തനുഭവങ്ങളാണു സിദ്ധിച്ചതു് എന്ന വസ്തുത, കടുത്ത പല യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളുടേയും വിസ്തൃതവിവരണത്തിലേക്ക് ഏതൊരു തൂലികയേയും നയിക്കാം.

അദ്ധ്യായം ൨൩

മെ, പട്ടംതാണുപിള്ളയും ടീ എം. വർഗീസ്സും നിരോധനാജ്ഞാലംഘനത്താൽ കാരാഗൃഹവാസം വരിച്ചതു് വഞ്ചിരാജ്യനിവാസികൾക്കു് സമുചിതമായ ഒരു മാതൃക നൽകി. തുടർന്നു രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും 114-ലെ ക്രിമിനൽ ഭേദഗതി നിയമത്തിന്റെ 'ഭേദപ്രയോഗഗതിയെ നിശ്ശേഷം പ്രതികൂലമായി തിരിച്ചുവിടുവാൻ ദേശാഭിമാനികൾ തെരുതെരെ എത്തി. ജയിലുകൾ, ഈ ക്രിമിനൽക്കാരും ഏറ്റവും അഭിമാനകരമായി നിർവഹിക്കുന്നു എന്ന ബോധത്തോടെ ഇറങ്ങിയ ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സമ്പൂർണ്ണത വഹിച്ചു. ജാതി, മതം, വർഗ്ഗം, സമുദായം എന്നിങ്ങനെ തുച്ഛങ്ങളായ വ്യത്യാസങ്ങൾ സകലരും മറന്നു് പൌരസഞ്ചയം രാജ്യകാര്യപര

മദ്ധ്യേ ഉയർച്ച പ്രാപിക്കുവാൻ എത്തിയഘട്ടം ഇങ്ങനെയാധുനിക തിരുവിതാംകൂറിൽ ഇദംപ്രഥമമായി കുറിക്കപ്പെട്ടു.

നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം അഭിമാനകരമായ ഒരു വീരകൃത്യം എന്നു പരക്കെ പ്രശംസിക്കപ്പെട്ടതോടെ സ്വാത്ഥപരമായ കീത്തിയും പ്രതാപവും കൊതിച്ചപലബുദ്ധിമാന്മാരും, തങ്ങളുടെ അതേവരെയുള്ള പ്രവത്തനസ്വഭാവങ്ങളെപ്പററി ലേശംപോലും ചിന്തിക്കാതെ നിരോധനലംഘനത്തിനു ബദ്ധകങ്കണരായി രംഗത്തു് എത്തി. അക്കൂട്ടത്തിൽ ഉത്തര തിരുവിതാംകൂറിലെ പ്രഭുസുഭഗന്മാരിൽ ഒരാളായ ശ്രീമാൻ മുചുകുന്ദൻനായരും ദേശാഭിമാനികളുടെ മുന്നണിയിൽതന്നെ നിലയുറപ്പിക്കാൻവേണ്ട ശ്രമംചെയ്തു. ഒരു രഹസ്യസന്ദർശനത്തിൽ തിരുനീലകണ്ഠൻ കത്താവുമായി ആ ബുദ്ധിമാൻ ദിവാൻജിയെ അഭിമുഖീകരിച്ചതും തന്റെ ഗൂഢപ്രവത്തനങ്ങൾ അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയതായി ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടതും മുചുകുന്ദൻനായരെ ഒട്ടേറെ നിരാശാഭരിതനാക്കി. ഏതായാലും വിശ്വാസയോഗ്യനായ ഒരു രാജകീയപുരുഷബന്ധു എന്നു അധികാരസ്ഥാനങ്ങൾ തന്നെ ഗണിക്കുകയില്ല എന്നുകണ്ടപ്പോൾ എതിർപക്ഷത്തു് ചേന്നെങ്കിലും കീത്തിയും പ്രതാപവും നേടാം എന്നു മി. നായർ നിശ്ചയിച്ചു. ഈ വിരസാധാരണമായ ദൃഢനിശ്ചയത്തിനു മറെറാരു കാരണവും ഇല്ലാതിരുന്നില്ല. മലബാർ സ്വദേശിയായ അംബുജാക്ഷി എന്ന തീയതരുണീരത്നം, അക്കാലത്തു് മി. മുചുകുന്ദൻനായരുടെ സുദൃഢമായ ഹൃദയരത്നത്തെ അകാരണം അപഹരിക്കുന്നുവെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. നഗരിയിലെ ഒരു പ്രൈവററുബാലികാ വിദ്യാല

യത്തിലെ അദ്ധ്യാപികാവൃത്തിയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന മിസ്സംബുജാക്ഷി, വഞ്ചിധർമ്മസംഘത്തിലെ ഒരു സജീവപ്രവർത്തക എന്ന നിലയിൽ നേരത്തെതന്നെ മുകുന്ദൻ നായരുടെ പരിചയചക്രത്തിൽപ്പെട്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം കമലയുടെ പാണിഗ്രഹണത്തിൽ ഗൂഢമായി ഏർപ്പെട്ടതും, ആ വൈവാഹികബന്ധം പരസ്യമാക്കാതെ ഒരു നിത്യബ്രഹ്മചാരിയായി അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നതും മിസ്സംബുജാക്ഷിയെ അഭിലഷിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം പ്രചുരപ്രചാരം പ്രാപിച്ചുവന്ന അക്കാലത്തു് ഒരു മനോഹരമായ സായാഹ്നത്തിൽ മുകുന്ദൻനായർ മിസ്സംബുജാക്ഷിയുടെ വാസഭവനത്തിലേയ്ക്കു് ഒരു ഗൂഢസന്ദർശനം നടത്തി. അദ്ദേഹം അങ്ങനെയൊരു അപഥസഞ്ചരണത്തിനാണു് മുതിർന്നതെന്നു് ശത്രുക്കൾക്കുപോലും പറവാൻ സാധിക്കാത്തവിധത്തിൽ അംബുജാക്ഷിയുടെ ശിഷ്യയായ ഒരു ചെറു വിദ്യാർത്ഥിനിയുടെ പഠിത്തക്കാര്യത്തെപ്പററി ചില കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയുവാനാണു് ചെന്നതു് എന്നു് അദ്ധ്യാപികയെ അറിയിച്ചു. മി. നായർ സംഭാഷണം ആരംഭിക്കുകയാണു്:—

“രാജ്യത്തിൻറ യശസ്സിനു വലിയൊരു മാലിന്യമല്ലേ സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു് നോക്കുക”

അംബു:—അതേ; ഇതേവരെ അങ്ങനെയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇനിമേൽ അങ്ങനെയല്ല. ഇട്ടിക്കുകാർ സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രാപിക്കുന്നതിനുള്ള ആദ്യരംഗങ്ങളല്ലേ, നാമിക്കാണുന്നതു്.

മുകുന്ദൻ:—ഏതായാലും, ഇനിക്കു ചില തെററിദ്ധാരണകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ജനങ്ങൾ എത്രയൊക്കെ

ശ്രമപ്പെട്ടാലും ശക്തിയേറിയ ഭരണകൂടത്തോട് എതിർത്തു ജയിക്കുവാൻ അവക്കു സാധിക്കുകയില്ലെന്ന്. എന്നാൽ ആ തെററിദ്ധാരണ പാടേ നീങ്ങി. ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു് ഒരു കുട്ടിയുടെ പ്രാഗ്രസ്സുകാര്യങ്ങളെപ്പററി അറിവാനാണു് എങ്കിലും, യാത്രയ്ക്കു മറെറാരുദ്ദേശം കൂടെ ഇല്ലാതല്ല. നിരോധനാജ്ഞ ലംഘിക്കുവാൻ ഞാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

അംബുജാക്ഷി:—(അത്ഭുതപരവശയായി) എന്തു്! അങ്ങോ? നിരോധനാജ്ഞ ലംഘിക്കുകയോ? കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വലംകൈ സക്കാരിന്നെതിരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്നോ?

മുചു.—എൻറമ്മേ, കർത്താവും കർമ്മവും എല്ലാം ഇപ്പോൾ ഒരേ ക്രിയയിൽ അവസാനിക്കുന്നു. നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം—അതുതന്നെ ക്രിയ— ഒരു അവിവാഹിതൻ എന്ന നിലയിൽ ഈ ജീവിതഭാണ്ഡം പേറി കാലവും ഇത്രയൊക്കെയായി. ജീവിതത്തിനു് അങ്ങനെയെങ്കിലും ഒരു സാഫല്യം നേടേണ്ടതല്ലേ?

അംബുജാക്ഷി—കൊള്ളാം അവിവാഹിതജീവിതാവസ്ഥയ്ക്കു് നല്ലൊരു പരിഹാരംതന്നെ.

മുചു. —അതേ; ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ജീവിതം സഫലമാക്കിയില്ലേൽ— അതു കഷ്ടമല്ലേ?

അംബു.—നമ്മുടെ വഞ്ചി ധർമ്മസംഘത്തിൽ ഒരംഗമായിരുന്നില്ലേ? ആ സംഘം സംബന്ധിച്ചു പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടന്നുവെങ്കിൽ പോരായിരുന്നോ?

മുചു.—ധാരാളം മതിയാകുമായിരുന്നു.. പക്ഷേ ഒരു കഠിനമായ നിരാശ പററി.

അംബു.—ഹെയ്, അതൊന്നും ഒരു നിരാശയല്ല.

മുചു.—അങ്ങനെയൊരുസമാധാനം തരുവാനുള്ള നാവ് ഞാൻ ഇതാദ്യമായി കാണുകയാം. (ദീർഘശ്വാസം) എന്റെ നിരാശയ്ക്കു ഒരു പരിഹാരം മറെറാരു പ്രകാരത്തിൽ ഞാൻ കാണുന്നില്ല.

അംബു.—പരിഹാരങ്ങൾ പല പ്രകാരത്തിലും ഉണ്ടാകും.

മുചു.—ഇനി മറെറാരുവിധമുള്ള സമാധാനം നേരാമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു. ഞാൻ ശുദ്ധമേ ശുഷ്കമായ വിധത്തിൽ ഒന്നും വെളിപ്പെടുത്തണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. ഭവതിയോടുള്ള സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഇത്രയും സംസാരിച്ചുവെന്നേ ഉള്ളൂ. വല്ലതും അതിരു കടന്നുപോയെങ്കിൽ ക്ഷമിക്കണം.

അംബു.—(ചിരിച്ച്) ഇല്ലില്ല. യാതൊന്നും അതിരു കടന്നുപോയില്ല. ക്ഷമിക്കാനാം ഒന്നുമില്ല. ആട്ടെ നിരോധനപ്രശ്നം തീർച്ചയാക്കി ഇല്ലേ?

മുചു.—പിന്നെ ഏതൊരു വിധത്തിലാണ് സമുദായങ്ങൾ തമ്മിൽ ഒരു സൌഹാർദ്ദം സ്ഥാപിക്കേണ്ടതു്. നാം എന്നും ഇങ്ങനെ അകന്നു കഴിഞ്ഞുകൂടിയാൽ മതിയോ?

അംബു.—ഒരിക്കലും പോരാ. അടുത്തുതന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടണം. പക്ഷേ അടുത്തുകഴിയുന്ന വസ്തുതകൾ വാക്കാൽ മാത്രമായാൽ പോരാ.

മുചു.—കേൾക്കട്ടെ, കേൾക്കട്ടെ എന്താ പ്രവൃത്തിയിൽ കാണേണ്ടതു്? സമുദായസൌഹാർദ്ദത്തിനു് പ്രവർത്തനപരമായി എന്താ വേണ്ടതു്?

അംബു.—പലതും വേണ്ടിയിരിക്കും. ആട്ടെ ആ കുട്ടികൾ ഇംഗ്ലീഷ്, കണക്ക് എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ അല്പം

പോരായ്മയുണ്ട്. അതിലേക്ക് പ്രത്യേകം ശ്രമിക്കണം.

കൂടുതൽ സംഭാഷണത്തിനു തയ്യാറാകാതെ മി. നായർ ആ സ്ഥലത്തു നിന്നു യാത്രപറഞ്ഞു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം, ആ യുവതിയുടെ നികടം വിട്ടതു മുതൽ സമുദായ സൗഹാർദ്ദം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനു പ്രവൃത്തിപരമായ ഒരു നിർദ്ദേശം മനസ്സിൽ കരുതിയിരിക്കയായിരുന്നു.

അന്നു വൈകുന്നേരം 'കൃഷ്ണൻപുരം' എന്ന അപ്രസിദ്ധഗ്രാമത്തിൽ വച്ചു നടത്തപ്പെട്ട ഒരു സമ്മേളനത്തിൽ നിരോധനാജ്ഞ ലംഘിച്ചു കാരണത്താൽ മി. മുചുകുന്ദൻ നായർ അറസ്റ്റു വരിച്ചു. നിരാധാരമായി നഗരിയെങ്ങും ചുററിനടന്ന പൗരുഷ പരാക്രമങ്ങൾക്ക് അഭയം നല്കി അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയം പത്രങ്ങൾ വലിയ അക്ഷരത്തിൽ നാടൊട്ടുക്ക് പ്രസിദ്ധമാക്കി. മി. നായരുടെ ജീവിതസാഫല്യത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പടി ഇങ്ങനെ സ്വാധീനമായി.

'പൂജപ്പുര' എന്ന സ്ഥലത്തു കാരാഗൃഹം വിശിഷ്ട സന്ദർശകരോ, വിചിത്രവാസാവകാശികളോ ആയ അന്തേവാസിമാന്യന്മാരെക്കൊണ്ട് സമ്പൂർണ്ണമായി. എന്തെല്ലാമായിട്ടും ഭരണകൂടം ലേശംപോലും കുലുങ്ങാതെ, നിരോധനപരങ്ങളും മർദ്ദനപരങ്ങളും ആയ പരിപാടികൾ തുടർന്നുപോന്നതേയുള്ളൂ. ഈ അനാശാസ്യവും ജനോപദ്രവപ്രധാനവും ആയ ഗവണ്മെൻറു നടപടികൾക്ക് ഒരു വിരാമം വരാതെ തരമില്ല എന്നു കരുതിയ തിരുവിതാംകൂറിലെ ദേശാഭിമാനികൾ ഒരു ജാഥാരൂപത്തിൽ മഹാരാജാവു തിരുമേനിയെക്കണ്ടു സങ്കടമുണർത്തുവാൻ ദിവസം നിശ്ചയിക്കുകയായി.

1114 തുലാമാസം 10-ാംനു- ശ്രീചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ ഇരുപത്തിയാറു തിരുവയസ്സുതികയുന്ന മംഗളകരമായ ദിവസമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പതിനൊന്നു മണി കഴിഞ്ഞതോടെ, തിരുവനന്തപുരം നഗരിയിലെ പ്രധാനവീഥി, അതായതു് കിഴക്കേകോട്ടവാതുക്കലിൽ നിന്നു വടക്കോട്ടുള്ള പ്രധാന വിസ്തൃതവീഥി ഖദർകഞ്ചുകധാരികളായ അനേകായിരം സത്യാഗ്രഹഭടന്മാരുടെ അതിമന്ദമായ ഗതികൊണ്ടു അത്ഭുതാവഹമായ ഒരു കാഴ്ച വഹിക്കുന്നു. ഉദ്ദേശം രണ്ടു മൈൽ ദൂരം ഇടതിങ്ങി വീഥിമുഴുവൻ വ്യാപിച്ച സത്യാഗ്രഹഭടന്മാർ തിരുവിതാംകൂർ ഭരണത്തിൻെറ തൽക്കാലപ്രമുഖനായ സർ. സീ. പി. രാമസ്വാമി അയ്യരവർകളുടെ മർദ്ദനപരിപാടിയുടെ അങ്ങേ അററത്തെ നിലയൊന്നു കാണ്മാനും അനുഭവിക്കുവാനും കരുതിക്കൂട്ടിതിരിച്ചു വരുകയായിരുന്നു.

നേരം ഉദ്ദേശം പന്ത്രണ്ടുമണിയോടു അടുക്കുന്നു. സത്യഗ്രഹഭടന്മാരുടെ അതിമന്ദമായിരുന്നെങ്കിലുമുള്ള ഗതിക്കു പ്രബലമായ ഒരു വിഘ്നം സംഭവിച്ചു. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് തെക്കേത്തെരുവു് വലിയ കൊട്ടാരത്തിൽ ആ ശോഭന ദിവസത്തിലെ ചടങ്ങനുസരിച്ചു് എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു എന്ന അറിവിന്മേൽ അവിടത്തെക്കുണ്ടു് സങ്കടം ഉണർത്തിപ്പാൻ തിരിച്ച സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സു് ഭടന്മാരായ സത്യഗ്രഹികളെ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിലേക്കു് കടത്തിവിടാതിരിക്കുവാൻ പട്ടാളം കർശനമായ ബന്തോവസ്ത നിർവഹിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഗതിവിഘ്നം സംഭവിച്ചപ്പോൾ ഭടവൃന്ദം ഗത്യന്തരമില്ലാതെ ആ വിസ്തൃതവീഥിയിൽ നിലയായി. നില ഇരിപ്പിലേക്കു

പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഇരിപ്പു കിടപ്പായി കലാശിച്ചു. അനുഭാവവും സങ്കടവും തോന്നിയ അനാവധി കാഴ്ചക്കാർ ആ ലോകസുഖപരിത്യാഗികളുടെ വീറും വാശിയും ആദരിച്ചു അവക്കു അത്യാവശ്യകങ്ങളായ ശുശ്രൂഷകളും സഹായങ്ങളും ചെയ്തുതുടങ്ങി. പഴക്കുലകൾ, സോഡാജലം നിറഞ്ഞ കുപ്പികൾ, മധുരസംകലത്തിയ പാനീയങ്ങൾ എന്നിവ സത്യഗ്രഹഭടന്മാരുടെ ശരീരക്ഷീണം തീക്കുവാൻ തെരുതെരെ സംഭാവനകളായി. നിശ്ശബ്ദമായവിധം ബഹുജനാവലി രഥ്യയെ ഹംസതൂലശയ്യയായി ഗണിച്ചു ആ ചുട്ടുപഴുത്ത വീഥിയിൽ ശയിക്കുകയായി.

വീഥിയുടെ തെക്കെഅററം 'വെട്ടിമുറിച്ച കോട്ടവാതിൽ' എന്ന പ്രാകാരദ്വാരംകൊണ്ടു് പ്രത്യേകം അടയാളപ്പെടുത്തപ്പെട്ടതായിരുന്നു. ആ വാതിൽകടന്നു് നേരെ പടിഞ്ഞാട്ടു ഗമിച്ചാൽ വഞ്ചിമഹീന്ദ്രന്റെ വിശ്രമരംഗം കാണാം. എന്നാൽ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്-കാററുപോലും തട്ടിയിട്ടുള്ള ഒരൊററവ്യക്തിയെപ്പോലും ആ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിലെങ്ങുംതന്നെ കാണ്മാനില്ല. നോക്കുന്നിടത്തെല്ലാം പട്ടാളവും പോലീസ്സും രൂക്ഷമുഖഭാവത്തോടെ റോന്തുചുററുന്നതുമാത്രം ദൃഷ്ടിവിഷയമാകുന്നു. പട്ടാളം നിരനിരയായി കൊട്ടാരംവാതിലിന്നു മുൻവശമുള്ള റോഡിലും മററു കോട്ടവാതിലുകളിലും കൃത്യശ്രദ്ധയോടെ നിലകൊള്ളുന്നു.

വെട്ടിമുറിച്ച കോട്ടവാതലിന്നു സമീപം സത്യഗ്രഹജനശതസഞ്ചയം ചെന്നവസാനിച്ചു. അവരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ അതാ ഒരു പ്രൌഢതരുണീരത്നം കാണപ്പെടുന്നു. ആകർഷകമായ യൌവനപ്രൌഢി അനുഗ്രഹിച്ച ആ അതിസ്ഥൂലമല്ലാത്ത, എന്നാൽ കൃശവുമല്ലാത്ത തരുണീകളേബരത്തിൽ കണ്ഠകാണ്ഡം തൊട്ടു പാദപര്യന്തം

നവനവങ്ങളായ ചെമ്പനീർപ്പൂക്കൾകൊണ്ടു തയ്യാറാക്കപ്പെട്ട ഒരു വിപുല ദീർഘപുഷ്പമാല പരിലസിക്കുന്നു. തരുണീരത്നത്തിൻെറ സുദീർഘമായ വിസ്തൃതകേശഭാരം കെട്ടിൽപെടാതെ പുറകോട്ടു വിടന്നു് മന്ദമാരുതനിൽ അഗ്രഭാഗങ്ങൾ ചാഞ്ചാടുന്നു. സുപ്രസിദ്ധ ദേശാഭിമാനിനിയായ 'അക്കമ്മാചെറിയാൻ' എന്ന ക്രൈസ്തവമഹിളാമണിയായിരുന്നു ആ ബഹുജന നായിക.

സൂര്യരശ്മികൾ ഖരതരമായി ഭൂതലമെങ്ങും നടത്തുന്നപരാക്രമത്തിൻെറ ഫലം അനുഭവിക്കുന്ന സത്യഗ്രഹഭടന്മാരിൽ ഒരൊററയാളെങ്കിലും പിന്മാറുന്നില്ല. വഞ്ചിരാജ്യസേനയുടെ സർവാധിപനായ വാട്കിൻസ്സ്കേണൽ ഒരു സുശക്തമായ അശ്വത്തിന്മപുറത്തുകയറി ആ നിരായുധരും ശാന്തശീലരും ആയ ജനങ്ങളുടെ അനാശാസ്യസമ്മേളനം പിരിച്ചു മാററുന്നതിനു പഠിച്ചപണി പതിനെട്ടും നോക്കുന്നു. മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ നേരിട്ടുകണ്ടു സങ്കടം ഉണർത്തിക്കണമെന്നുള്ള സുദൃഢമായ അഭിനിവേശത്തോടെ ബഹുജനനായിക മുന്നോട്ടുനടകൊള്ളുന്നു. ആ നേതൃപദാരൂഢയെ അനുഗമിക്കുന്ന വിപുലസംഘത്തേയും സംഘാധിഭർത്രിയേയും സത്വരം ഭീഷണിപ്പെടുത്തി അയയ്ക്കുവാൻ ആ വിദേശീയ സേനാനായകൻ ഇംഗ്ലീഷു ഭാഷയിൽ ഇങ്ങനെ ഗർജ്ജിക്കുന്നു.—

"ദൂരത്തുപൊയ്ക്കൊള്ളണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ഇവിടെ ക്രൂട്ടവെടിയാണ്"

ജനനായിക ഈ വാക്കുകൾ കേൾക്കാത്തതാമസം, ചെറിയൊരു ഞെളിവോടുകൂടി മുന്നോട്ടാഞ്ഞുപറയുന്നു. "ആകട്ടെ, നടക്കട്ടെ, കമാൻഡർ, ആദ്യത്തെ നിറ എൻെറ നെഞ്ചത്തു തന്നെയാകട്ടെ"

അത്ഭുതപരവശനായ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ പരാജിതനും ലജ്ജിതനുമായി പുറകോട്ടു തിരിഞ്ഞു.

ജനനായിക.—"ഹേ, കമാൻഡർ, ഇതാണോ യുദ്ധക്കളത്തിലെ പൗരുഷം. തിരിഞ്ഞുമാറുകയോ?ഒരിക്കലും ഭീരുത്വം നന്നല്ല"

പ്രശാന്തചിത്തരായ ബഹുജനങ്ങളെ അഭിമുഖീകരിച്ചു് അവരോടു് ഒരക്ഷരം കല്പിക്കുവാൻപോലും നമ്മുടെ ആ മാതൃകാസചിവനു് വേണ്ട വിശാലവീക്ഷണമോ, വിശാലഹൃദയമോ ഇല്ലാതേപോയി. ആ ന്യൂനത യഥാർത്ഥത്തിൽ കണ്ടറിഞ്ഞതു് കാരുണ്യവാനായ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുമാത്രമായിരുന്നു. തദനുസരിച്ചു് അവിടുന്നു് കൊടിയ പാശികം കടുത്ത ജനമർദ്ദനത്തിനും വീണ്ടും ഒരുങ്ങാതെ സുപരിഷ്കൃതമായ ന്യായബോധത്തോടെ, തടവിൽപാർപ്പിക്കപ്പെട്ട എല്ലാദേശാഭിമാനികളേയും ഉടനേ സ്വതന്ത്രരാക്കുവാൻ കല്പനപുറപ്പെടുവിച്ചു.

ദിവാൻ സർ സി. പി. വഞ്ചിരാജ്യമന്ത്രിസ്ഥാനം വിട്ടൊഴിയേണ്ട അഭ്യർത്ഥന എന്ന നിലയിൽ ലഘുലേഖാപ്രചരണം നടത്തിയ വിജയശീലൻനായർ കാരാഗൃഹവാസത്തിന്നു വിധേയനായതു് യഥാർത്ഥത്തിൽ ഗിരിജാഭായി അമ്മയെക്കാൾ അവരുടെ അതിഥിയായി എത്തിയിരുന്ന ശ്രീ മാധവിയമ്മയ്ക്കു് അത്യന്തം നിരാശാജനകമായി. ഭർത്താവായ ഡാക്ടർ സ്വദേശമായ ആലുവായ്ക്കുപോയിരുന്ന കാരണം ആസ്പദമാക്കി ഒരു പ്രത്യേക അപേക്ഷ എന്ന നിലയിൽ ഗിരിജാഭായി അമ്മയോടു് ഏതാനും നാൾ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ ശ്രീ മാധവി അനുവാദം സമ്പാദിച്ചു. വിജയശീലൻനായർ

അപ്രകാരം ഒരു പ്രത്യക്ഷ പത്രം തയ്യാറാക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ച പരിതഃസ്ഥിതികളെപ്പററി ഗൃഹനായികയിൽ നിന്നു നേരിട്ടറിയുവാൻ ശ്രീ മാധവി കൂടുതൽ ആകാംക്ഷാവതിയായി. ഗിരിജാഭായിയമ്മ പറയുന്നു.—

"എൻെറ സഹോദരി; നിങ്ങൾ നാടുവിട്ടുകഴിഞ്ഞ ശേഷം തിരുവിതാംകൂറിലുണ്ടായ മാററങ്ങൾ എത്ര പുസ്തകമെഴുതിയാലും തീരുന്നവിധത്തിലായിരുന്നില്ല.

ശ്രീ മാധവി.—ആട്ടെ, 98-ലെ വിദ്യാൎത്ഥിവേട്ടയെക്കാൾ ഭയങ്കരങ്ങളായ സംഭവങ്ങൾ ഇവിടെ നടന്നുവോ?

ഗി. ഭാ. അ.—ശിവ, ശിവ! വിദ്യാൎത്ഥിവേട്ടയെക്കാളെന്നോ? ഈ അട്ടത്തകാലത്തുതന്നെ എത്ര വിദ്യാൎത്ഥിവേട്ടകളും പൊതുജനവേട്ടകളും തന്നെ നടന്നു! ഒന്നും പറയേണ്ട. വാസ്തവത്തിൽ ഞങ്ങൾ ഈ നാട്ടിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി എന്നേയുള്ളൂ. ഇതിനിടയ്ക്കു ഇവിടെനിന്നു കൊച്ചിയിലോ, കോഴിക്കോട്ടോ പോയി അവിടെങ്ങാനും കഴിച്ചുകൂട്ടിയാൽ എന്തു് എന്നുപോലും ചിന്തിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. അത്ര ഭയങ്കരമായ ജനമർദ്ദനപരിപാടിയായിരുന്നു, ഇവിടെ നടമാടിയതു്.

ശ്രീമാധവി.—അതെന്താ, ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മാത്രമാണല്ലോ, വലിയ യാഥാസ്ഥിതികൻ.

ഗി. ഭാ. അ.—അങ്ങനെയല്ല. തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഭരണസ്വഭാവം സംബന്ധിച്ചു് മഹാരാജാക്കന്മാരാരും തന്നെ നേരിട്ടു് ഉത്തരവാദികളല്ല. അവരുടെ ദിവാൻജിമാർ. എന്നാൽ ദിവാൻജിമാരാരാണോ? അവൎക്കും ചില ഇടശങ്ങലകളെല്ലാമുണ്ടു്. ബ്രിട്ടീഷ്

ഗവൎമ്മെൻറു് ഗൌരവമുള്ളതാകട്ടെ, ഇല്ലാത്തതാകട്ടെ, ഇവിടെ എന്തെങ്കിലും ഭരണസംബന്ധമായി ഒരു പടി അങ്ങോട്ടോ ഇങ്ങോട്ടോ, കാലെടുത്തുവയ്ക്കണമെങ്കിൽ ബ്രിട്ടീഷുഗവൎമ്മെൻറിന്റെ സമ്മതം വേണം. അവരോ, വടക്കെഇന്ത്യക്കാൎക്കു് അതികഠിനമായ മൎദ്ദനനയത്തിൽ കഴിയുകയായിരുന്നു. ആ നയത്തിൻെറ ഒരു പകൎപ്പുമാത്രമേ അവർ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലും അനുവദിക്കുകയുള്ളു. ബ്രിട്ടനെതിരായി തിരുവിതാംകൂറിന്റെ താല്പൎയ്യങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുവാൻ വല്ല മന്ത്രിയും ഒരുങ്ങിയാൽ അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ അയാൾക്കു് ആ ഉദ്യോഗം കാണുകില്ല. അതുകൊണ്ടു് ദിവാൻജിമാരെല്ലാം ബ്രിട്ടീഷുകൊടിയുടെ ഛായയും ചരിവും ഒക്കെ നോക്കിക്കൊണ്ടേ ഭരണത്തിനു മുതിരുകയുള്ളു. രാജ്യനന്മ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ദിവാൻജി എത്ര യോഗ്യനായിരുന്നാലും, ബ്രിട്ടീഷുഭരണരീതിയുടെ മാതൃകയിൽ നിന്നു തെറ്റുന്നുവെന്നു കണ്ടാൽ ഉടൻ ബ്രിട്ടീഷുകാർ മഹാരാജാവിനോടു ചോദ്യം ചെയ്യുകയായി, ദിവാൻജിയെ കുറ്റപ്പെടുത്തുകയായി. ദിവാൻജിമാരും മനുഷ്യരല്ലേ? ഒന്നു രണ്ടുതവണ അവൎക്കു് ഈ അനുഭവം ഉണ്ടായിക്കഴിയുമ്പോൾ രാജ്യനന്മയെ അവർ ഗണിക്കാതെ ബ്രിട്ടൻെറ സൎട്ടിഫിക്കറ്റിനും, മഹാരാജാതിരുമേനിമാരുടെ തിരുവുള്ളക്കേടു സംഭവിക്കാത്തുള്ള ഭരണത്തിനും നോക്കും. ജനസ്വാതന്ത്ര്യവും ജനപക്ഷവും പാടേ ദാസ്യത്തിൽ—

ശ്രീ മാധവിഅമ്മ.—ആ സ്ഥിതിയ്ക്കു് പ്രത്യക്ഷ പത്രത്തിന്റെ ആവശ്യം ഇല്ലായിരുന്നുവല്ലോ. സർ. സീ. പിയും മുൻപറഞ്ഞ ദിവാൻജിമാരെപ്പോലെയുള്ള ഒരാൾ മാത്രമല്ലേ?

ഗി. ഓ. അ.—അല്ല അതാണുവ്യത്യാസം. സർ. സീ പിയ്ക്കു് ലഭിച്ചതുപോലുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ മറ്റൊരു ദിവാൻജിക്കും ഈ നാട്ടിൽ ലഭിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ഉത്തര ഇന്ത്യയിലെ സകല നേതാക്കന്മാർക്കും ദൃഢപരിചിതൻ. ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരം സർവ്വകലാശാലാസ്ഥാപനം മുതലായ വമ്പിച്ച പദ്ധതികളാൽ അതിസ്വതന്ത്രനെന്നു തെളിയിച്ചു. തിരുവിതാംകൂർ ജനത ഉത്തര ഇന്ത്യയിലെ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കാൺഗ്രസ്സിനെ അനുകരിക്കുക മാത്രമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്നെ ആ കാൺഗ്രസ്സിൽ ഒരു കാലത്തു സെക്രട്ടറിയായിരുന്നു. ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി പൊരുതിയ ആളാണു്. ആ അദ്ദേഹമാണു്, തിരുവിതാംകൂർസ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് രാജദ്രോഹപരവും വിദ്ധ്വംസകവും ആയ ഒരു കൂട്ടുകെട്ടാണെന്നു മറയ്ക്കുതമ്പേറടിച്ചതു്! ബ്രിട്ടീഷുഗവണ്മെന്റ് അനുവദിക്കുന്ന ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ നൂറിലൊരു ഭാഗമെങ്കിലും ഇവിടെ അനുവദിക്കാതെ ബ്രിട്ടന്റെ പട്ടാളത്തെ മാത്രം ആധാരമാക്കി ഇവിടത്തെ ജനങ്ങളോടു് എന്തക്രമവും കാട്ടാം എന്നു് അദ്ദേഹം കരുതി. അതുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം ജോലി രാജിവെച്ചിട്ടു് പിരിയണം എന്നു പറയുവാൻ കാര്യം.

ശ്രീ മാധ.—ഓഹോ അങ്ങനെയാണോ?

ഗി. ഭാ.—അതേ, മാധവിയമ്മേ, അതെ. ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് നാടു നീങ്ങിയശേഷം മഹാറാണി റീജൻറു തിരുമേനി ഭരണം കയ്യേററു. ആ ഭരണകാലത്തെ അത്ര കർശനമായി വിമർശിക്കുവാൻ ഇല്ല. അടുത്ത ഭരണത്തിലാകട്ടെ, മുന്നിട്ടുനില്ക്കുന്നതു് ഈ സർ സി. പി ഒരാളാണു്. അദ്ദേഹം ഒരല്പം വിശാലഹൃദയവും തിരുവിതാംകൂർ ഒരു സുന്ദരഭാവിയുള്ള രാജ്യമാണെന്ന ബോധവും ഉള്ളയാളായിരുന്നെങ്കിൽ തീർച്ചയായും നില ഇന്നത്തേതാകുകയില്ല. ഹൊ ഹോ! അദ്ദേഹം ദിവാൻജിയുദ്യോഗം ഏറെറടുത്ത കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂർകാർ അമ്പരന്നുപോയി! ഇത്ര വമ്പനായ ഒരാൾ. ഇവിടത്തെ മന്ത്രിപദം കയ്യേൽക്കുക അഭിമാന്യമായി കരുതുമോ എന്നു്. എന്നാൽ ആ മന്ത്രിവരൻ ഇതിനകം തെളിയിച്ചിട്ടുള്ളതോ? രാജ്യമോ? ഞാനല്ലാതെ ഏതുരാജ്യം?" എന്നു പണ്ടു ലൂയിപതിനാലാമൻ എന്ന ഫ്രഞ്ചു ചക്രവർത്തി ചോദിച്ചില്ലേ, ഏകദേശം ആ വിധത്തിൽ. തിരുവിതാംകൂറോ? ഞാനല്ലാതെ ഒരു തിരുവിതാംകൂറുണ്ടോ?" എന്നു ഏകദേശം പറയാവുന്ന വിധത്തിലാണു്!!

ശ്രീ. മാ.—അതേ സർ. സി. പി അത്ര വലിയ ഒരാളാണു്!!

ഗീ. ഭാ. അ—ആകട്ടെ; എത്ര വലിയ ആളോ ആകട്ടെ. അദ്ദേഹം, സ്വന്തം സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ എത്ര കാര്യമായി കരുതുന്നുവോ, അതുപോലെ മററുള്ളവരെയും കരുതേണ്ടതല്ലേ? ആ മനോഭാവം ലേശം പോലും ഇല്ല. രാജ്യഭരണകാര്യങ്ങളിൽ അദ്ദേഹ്

ത്തിന്ന ചില ഉററ സഖാക്കളുണ്ടു്. അവർ ഒരു വക വ്യാജറിപ്പോർട്ടുകളുമായി പുള്ളിക്കാരന്റെ അടുത്തെത്തും. അവരാണു് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു പോവുക. ഭഗവാനേ, മഹാപാപം! ആ ബ്രാഹ്മണനാമധാരയുടെ മുമ്പിൽ എത്തി അദ്ദേഹത്തെ ആകാശത്തോളം വാഴ്ത്തുക, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തെ വിമർശിക്കുന്നവരെ കഠിനമായി നിന്ദിക്കുക, അവരുടെ മേൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രോഷാഗ്നി വർദ്ധിപ്പിക്കുക. ഇതേ ജോലിയെന്ന നിലയിൽ ഇവിടെ അനവധി രാജ്യാവമാനികൾ ഉണ്ടു്. അവർ പറയുന്നതാണു് അദ്ദേഹത്തിന്ന വേദവാക്യം! പോരെങ്കിൽ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെൻറിന്റെ മർദ്ദനനടപടിയുടെ മാതൃകയും നോക്കിക്കൊള്ളും!

ശ്രീ. മാ.—അതേ, അതുതന്നെയാണല്ലോ തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജിമാരുടെ നയം. ആ നയത്തെ ഇദ്ദേഹവും അനുകരിച്ചതാണു്. മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹം മാതൃകയായി സ്വീകരിച്ചതു് സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരിയെയായിരിക്കും.

ശ്രീ. ഭാ. അ.—ഹെയ്, അങ്ങനെയല്ല. സർ. പി. യെ ശരിക്കു നിയന്ത്രിക്കുവാൻ,—

ശ്രീ. മാ.—നല്ല നിയന്ത്രണം! അതാണോ പത്രാധിപരദ്ദേഹത്തെ നാടുകടത്താൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സമ്മതിച്ചതു്.

ശ്രീ. ഭാ. അ.—ഹെയ്; സമ്മതം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ കോപത്തിന്റെ ഫലമല്ല. പത്രാധി

പരദ്രോഹത്തിനെ നാട്ടുകടത്തിയെന്നല്ലാതെ ഇത്രനാളുണ്ടായ ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ഒരു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ബഹുമാനിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല.

ശ്രീ. മാ.—അതേതെ! വയ്ക്കം സത്യാഗ്രഹം!

ഗി. ഭാ. അ —തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് വലിയൊരു മാമൂൽ പ്രിയനായിരുന്നില്ലേ?

ശ്രീ. മാ.—അതിനെന്താ, സർ സീ. പി യല്ലേ, ക്ഷേത്ര പ്രവേശനവിളംബരകാലത്തെ മന്ത്രി? ആ യശസ്സിൽ അദ്ദേഹത്തിനും പങ്കുകാണുമല്ലോ.

ഗി. ഭാ. അ.—ശരിയാണു് നല്ല പങ്കുണ്ടു്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരത്തിലെ കർത്തൃത്വം മഹാറാണി തിരുമനസ്സിലേക്കാണു്. അവിടുന്നു പുത്രനെ നല്ലപോലെ ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. വൈക്കം സത്യാഗ്രഹകാലത്തുതന്നെ ഞാനും എന്റെ ഒരു മാന്യമിത്രമായ അംബുജാക്ഷി എന്ന സ്ത്രീയും കൂടെ ഈ ഗൗരവമേറിയ കാര്യത്തെപ്പററി തിരുമനസ്സറിയിച്ചിരുന്നു. അവിടുന്നു വേണ്ട അനുഭാവത്തോടെയാണു് അന്നത്തെ ഞങ്ങളുടെ ആവലാതി കേട്ടതു്.

ശ്രീ. മാ.—മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു വളരെ കാരുണ്യവാൻ എന്നാണു് ഞങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുള്ളതു്.

ഗി. ഭാ. അ.—തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് രാജകുടുംബത്തിലെ പഴയ മാമൂലുകൾ ഗുണപ്രദമായവ ലംഘിക്കാറില്ല. അതിൽപെട്ടതാണു് സചിവഭരണത്തിൽ പ്രത്യേകമായി എതിരഭിപ്രായത്തിനു് തുടങ്ങാത്തതു്. അഥവാ, തുടങ്ങിയാലും ബ്രിട്ടന്റെ അഭിമതങ്ങൾക്കു വിരുദ്ധമായി അവിടുന്നെങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കും?

ശ്രീ. മാ.—ചുരുക്കത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെൻറ് എന്നു ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു മറയുന്നുവോ, അന്നുതൊട്ടായിരിക്കും, നമുക്കു യഥാർത്ഥ സ്വാതന്ത്ര്യം

ഗീ. ഭാ.—(ചിരിച്ചു്) അങ്ങനെ ഒരു കാലം വരുമോ? ആ നിമിഷംതൊട്ടു സർ. സീ. പി യല്ല, വേറൊരു വിദേശീയ ദിവാൻജിയും തിരുവിതാംകൂറിൽ കാലു പാകയില്ല.

ശ്രീ. മാ.—സംഭവങ്ങളുടെ ഗതി ആരുകണ്ടു? പക്ഷേ അങ്ങനെയൊരുകാലവും വന്നേയ്ക്കാം.

അദ്ധ്യായം ൨൭

പരമുപ്പണിക്കരുടെ പ്രത്യേകശ്രമത്താൽ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയ്ക്കു ലഭിച്ച ആളോഹരിയുടെ മേൽനോട്ടം 'ആങ്ങള'യായ ശ്രീമാൻകുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവിനെ ഏല്പിച്ച വിവരം മുന്നൊരദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു. സോദരിയുടെ കുടുംബസ്വത്തു് പരിപാലിക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശം മാത്രമല്ല 'ഇളയ'കർത്താവിനെ ചേർത്തലെ താമസമാക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. ഭാഗവ്യവസ്ഥ വന്നുചേർന്നതോടെ തനിക്കു പ്രത്യേകിച്ചു ലഭിക്കേണ്ട ചില വസ്തുക്കൾ ചേർത്തലത്താലൂക്കിൽത്തന്നെ ആയിരിക്കണം എന്നു അദ്ദേഹം ഒരു ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്കയുണ്ടായി. അദ്ദേഹത്തിൻേറയും സഹോദരിയുടേയും ഭൂസ്വത്തുകൾ ഉൾപ്പെടുന്ന പകുതിയിൽ തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തി

ൻെറ ഭർത്തൃസ്ഥാനം കൂടെ അവകാശപ്പെട്ട ഒരു വൃദ്ധനും അവരുടെ ഏകപുത്രിയായ 'അംബിക' എന്ന തരുണീരത്നവും താമസിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വാർദ്ധക്യംനിമിത്തം കത്താവദ്ദേഹത്തിന്ന് ഈ രണ്ടംഗങ്ങളുടേയും യോഗക്ഷേമങ്ങൾ അന്വേഷിക്കേണ്ട അത്യാവശ്യം അസ്തമിച്ചതോടെ ഭാഗിനേയൻ ആ ന്യൂനത പരിഹരിക്കാം എന്നു കരുതുകയാലാണ് ആ സ്ഥലത്തുതന്നെ സ്വന്തം വസ്തുക്കളും മി. കുഞ്ഞുരാമൻകത്താവ് ആവശ്യപ്പെട്ടതു്.

ഏതായാലും പുതുതായി ലഭിച്ച മുന്നൂററിൽപ്പരം ഏക്കർ സ്ഥലത്തിൽപകുതിയിലധികം ഒന്നാംതരം ഒരു തോപ്പായിരുന്നു. വേമ്പനാട്ടുകായലിൻെറ തിരത്തുള്ള ഈ നാളികേരസങ്കേതത്തിൽനിന്നു ലോഭംകൂടാതെ ലഭിച്ചുപോന്നപണം സോദരൻ കത്താവു് സ്വന്തമായിത്തന്നെ സമ്പാദിച്ചു. വഷം ഉദ്ദേശം പന്ത്രണ്ടുകഴിഞ്ഞതോടെ അദ്ദേഹം ആ നാട്ടിലെ ഇടപ്രഭുക്കന്മാരിൽ ഒരാളെന്ന യശസ്സു വിഷമം കൂടാതെ സമ്പാദിച്ചു. ഈ സാമ്പദായികകീത്തിയിൽ ഭാഗഭാക്കാകുവാൻ അദ്ദേഹം അത്യന്തം ഔദാര്യശീലത്തോടെ അംബികയേയും മാതാവിനേയും ക്ഷണിക്കുകയും ഇരുകൂട്ടരേയും രഹസ്യമായി പ്രത്യേകം സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. ദിനരാത്രങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം 'ലക്ഷണസമ്പൂർണ്ണ'നായ ഒരു ബ്രഹ്മചാരിയുടെ നിലകൈവെടിഞ്ഞിരുന്നില്ല.

പണ്ടു് തിരുനീലകണ്ഠൻകത്താവദ്ദേഹം തൻെറതിരുവനന്തപുരം യാത്രകളിലൊന്നിൽ ശുഷ്കമായ ഏകാന്തവാസത്തിന്നു ഒരു പ്രതിവിധിആലോചിച്ചു് ഒരു സ്നേഹിതൻെറ ഭവനത്തിൽ എത്തിയിരുന്നു. ആ സ്നേഹിതനാണ് അംബികയുടെ മാതാവായ 'രുദ്രാണി' എന്ന സ്ത്രീയെ പ്രഭുവരന്നു് കാട്ടികൊടുത്തതു്. പഴക്കെച്ചെട്ടതങ്ക

ത്തിന്റെ നിറവും മുഖസൗന്ദര്യവും മറ്റെല്ലായോഗ്യതകളെക്കാളും മുന്നിട്ടു നിന്നു രൗദ്രാണിയമ്മയെ സ്വീകരിക്കുവാൻ കത്താവദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ആ സൗന്ദര്യഗേഹത്തെ ആരുമേ അറിയാതെ ചേത്തലത്താലൂക്കിന്റെ ഒരു കോണിൽ എത്തിച്ചു ആ സ്ത്രീയെ സ്വന്തം കാര്യാന്വേഷകരിൽ ഒരാളിന്റെ പരസ്യകളത്രമാക്കി. സന്താനങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിന്നിടയാകുന്ന പക്ഷം ഈ പ്രതിവിധി ഫലിക്കും. അധികം താമസിയാതെ രൗദ്രാണിഅമ്മയ്ക്കു ഒരു പെൺകുഞ്ഞു ജാതയായി. തുടരെ ഒന്നു രണ്ടുസന്താനങ്ങൾ കൂടെ ജനിച്ചുവെങ്കിലും ദൈവാനുകൂല്യത്താൽ അവർ പ്രപഞ്ചത്തിൽനിന്നു മറയുകയാണുണ്ടായതു്. പുത്രീലാഭത്തിൽ പങ്കുസന്തോഷക്കാരനായിരുന്ന കത്താവദ്ദേഹം സ്വന്തംതറവാട്ടിലെ ചെറിയൊരു പറമ്പു ആ നിസ്സഹായസ്ത്രീയുടെയും പുത്രിയുടേയും താമസസൗകര്യങ്ങൾക്കായി വിട്ടുകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. കാര്യന്വേഷകനായിരുന്ന തിരുവട്ടം 'കേശവച്ചാർ' എന്നയാളിന്നു സബ്‌രജിസ്റ്റർ കച്ചേരിയിൽ ഒരു ശിപായിപ്പണിയും കൂടെതട്ടിച്ചുകൊടുത്തതോടെ വൃദ്ധൻകത്താവു് ആ നവപത്നീപാണിഗ്രഹണം മുഖേനയുള്ള സകല പാപങ്ങൾക്കും പരിഹാരം നേടുകയായി.

കുഞ്ഞിരാമൻകത്താവു് ഒരു നവ പ്രഭുവായി മറയ്ക്കു് ഉദയം ആരംഭിച്ചു. തനിക്കു സ്വന്തമായി ലഭിച്ച പറമ്പിൽ അദ്ദേഹം അനേകായിരം രൂപ ചെലവുചെയ്തു ഒരു രണ്ടുനില ബംഗ്ലാവു് പണികഴിപ്പിച്ചു. ആ വിസ്തൃതമായ ഭവനത്തിൽ കൂടുതൽ അംഗങ്ങളോടുകൂടി കഴിയേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെപ്പററി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പല സ്നേഹിതന്മാരും ഉപദേശിച്ചു എങ്കിലും പ്രേമപരമായി

അദ്ദേഹം നേരിടേണ്ടിവന്ന നിരാശ, ശാശ്വതസ്മരണീയ മാകത്തക്കവിധം ആ മാന്യൻ അവിവാഹിതജീവിതം കൊണ്ടുതന്നെ സംതൃപ്തി നേടിക്കൊള്ളാമെന്നു് സമാധാനപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ഈ ഏകാകിജീവിതം അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ലോകസ്നേഹിയാക്കാൻ തീരെ സഹായിച്ചില്ല. പണം എത്രമാത്രം സമ്പാദിച്ചിട്ടും അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരു സംതൃപ്തിയും സിദ്ധിക്കുകയുണ്ടായില്ല. തന്നെപ്പോലുള്ള അനവധി പ്രഭുക്കന്മാരുടെ കൂട്ടുകെട്ടിൽപെട്ടു് ഒരു നാട്ടുപ്രമാണി എന്ന നില അദ്ദേഹം കൈവരുത്തുക, കൂടെച്ചെയ്തു. ഈ വഴിയിലുള്ള ഉദ്യമങ്ങൾ നിമിത്തം ആലപ്പുഴെപട്ടണത്തിലുള്ള ഒന്നു രണ്ടു വ്യവസായക്കമ്പനികളിൽക്കൂടെ അദ്ദേഹം നല്ലൊരു ഓഹരിക്കാരനായി. കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ നില ഇങ്ങനെ ഗണ്യമായി ഉയന്നതോടെ ഒന്നു രണ്ടു ബാങ്കുകൾ അദ്ദേഹത്തെ ഡയറക്ടർ സ്ഥാനത്തേയ്ക്കുള്ള വരണമാലയുമായി സമീപിച്ചു!

സാമുദായികമായി ഇങ്ങനെ കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവദ്ദേഹം അത്യുന്നതമായ സ്ഥിതിയിൽ എത്തിയതോടുകൂടി രാജ്യകാര്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കടാക്ഷം അഭ്യത്ഥിച്ചു കുറേക്കൂ ആ പ്രഭുവരൻെറ സമയം കാത്തു. ദിവാൻ സർ സീ. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യരുടെ കിങ്കരന്മാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉററമിത്രങ്ങളായി. രാജ്യഭരണകാര്യങ്ങളിൽ സാധാരണജനങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ കവന്നെടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ മി. കർത്താവു് ഒരു മാതൃകാപുരുഷൻ പോലുമായിരുന്നു!

നിരോധനാജ്ഞാലംഘനത്താൽ കാരാഗൃഹവാസം അനുഭവിച്ചവരെ നിരുപാധികമായിമോചിപ്പിച്ചവാത്ത

പത്രങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കണ്ടതോടെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തിനു സംഭവിച്ച ഏക നഷ്ടം തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവർകളുടെ അകാലചരമം തന്നെയായിരുന്നു. സർ പി രാജഗോപാലാചാരിയുടെ കാലം മുതൽ സർ സി. പി. രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ സാഭവബഹുലമായ ഭരണത്തകർപ്പുകൾവരെ അചഞ്ചലമായ വിധത്തിൽ ഗവൺമെൻറു പിൻതാങ്ങലിന്നു ലഭിച്ചിരുന്ന ഏകബന്ധു, ഇങ്ങനെ പ്രപഞ്ചയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ മറഞ്ഞു എങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തോളം തന്നെ ഉന്നത പ്രഭുതപം പരിപാലിച്ചു കൊൾവാൻ കുഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവു് ചേർത്തല നിന്നു തിരിക്കുകയുണ്ടായി.

എന്നാൽ പഴയ മരുമക്കത്തായ സമ്പ്രദായത്തെ രാജ്യനിയമഖഡ്ഗം നിശ്ശേഷം അസ്തമിപ്പിച്ചതോടെ ഭാഗിനേയൻ കർത്താവിൻെറ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നു് തെല്ലൊരു വിഘാതം സംഭവിച്ചു. സ്വപിതാവിൻെറ അഭിപ്രായമനുസരിച്ചുള്ള വിവാഹത്തിന്നു സമ്മതമില്ലാതെ, കുഞ്ഞുറെയിച്ചലുമൊന്നിച്ചു നാടുവിട്ടിരുന്ന ശ്രീമാധവിയമ്മ, പിതാവിൻെറ രോഗത്തെപ്പററി അറിഞ്ഞതോടെ ആ ഭവനത്തിൽ എത്തി. ആ പിതൃപുത്രീസമാഗമം അത്യധികം ശോകരസപ്രധാനമായികഴിഞ്ഞു, പുത്രിയെക്കണ്ടു് അമിതസന്തുഷ്ടനായ കർത്താവവർകൾ തന്റെ വക സകല സ്വത്തും പുത്രിയുടെ പേരിൽ നിശ്ശേഷ ദാനം ചെയ്തതിനു ശേഷമായിരുന്നു, മരണം പ്രാപിച്ചതു്

ഈ വസ്തുത മനസ്സിലാക്കാത്ത കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവവർകൾ സ്വന്തം മാതുലനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുന്നതിനു ചേർത്തല നിന്നു തിരിച്ചു. ആ മാതുലനെ കാണുന്നതിനു മുൻപ്പുതന്നെ വൃദ്ധൻ പരലോകയാത്ര ആരംഭിച്ചിരുന്നു. പിൻതുടർച്ചക്രമം അനുസരിച്ചു് പക്ഷേ ശ്രീമാധവി

യമമ പിതൃസ്വത്തുക്കൾക്ക് അവകാശിയായിത്തീരുന്നുണ്ടുമോ എന്ന സംശയത്താൽ ഇളയകർത്താവദ്ദേഹം, തന്റെ ഒരു പഴയപരിചയക്കാരനായ സബ്ബ്‌രജിസ്ത്രാരുമായി രഹസ്യമായ ഒരു കൂട്ടുകെട്ടിൽ ഉൾപ്പെട്ട് തിരുനീലകണ്ഠൻ കർത്താവദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായയവിധം ഒരു ഇഷ്ടദാനയാധാരം ചമച്ചു. മൂത്ത കർത്താവ് അരോഗദൃഢഗാത്രനായിരുന്നകാലത്തുതന്നെ ഭാഗിനേയന്നായി സ്വന്തസ്വത്ത് മുഴുവൻ അധീനമാക്കിക്കൊടുത്തുകൊണ്ടുള്ള ആ പ്രമാണത്താൽ അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കാരണവും വിശദമാക്കിയിരുന്നു.

തന്റെ പുത്രിയായ ശ്രീ മാധവി തന്റെ അനുസരണ വിട്ട്, താൻ നിശ്ചയിച്ച വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഉൾപ്പെടാൻ വിസമ്മതിച്ച് നാടുവിട്ടു പോയിട്ട് പന്ത്രണ്ടുവർഷത്തോളമായിരിക്കുന്നതിനാലും ആ പുത്രി എവിടെ എങ്കിലും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നോ എന്നുപോലും നിശ്ചയമില്ലാത്തതിനാലും, ആ പുത്രിക്ക് തന്റെ സ്വത്തിൽ യാതൊരു വകയും കൊടുക്കാൻ സമ്മതമില്ലാത്തതിനാലും, തന്റെ വത്സലഭാഗിനേയനായ കുഞ്ഞുരാമൻകർത്താവിന് തന്റെ വക സകലസ്ഥാവരജംഗമസ്വത്തുക്കളും ഇഷ്ടദാനമായി വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു എന്നും ആ പ്രമാണത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കുഞ്ഞു രാമൻ കർത്താവിന്റെ ഗൃഹപ്രവേശ വസ്തുത ഒരു സിവിൽ ക്കേസ്സുകൊണ്ടുമാത്രമേ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവൂ എന്നുകണ്ടു യുവപ്രഭു പെട്ടെന്ന് ചേർത്തലക്കുതന്നെ മടങ്ങി.

അദ്ധ്യായം ൨൭

കൊല്ലവർഷം 1114-ലെ രാഷ്ട്രീയാന്തരീക്ഷം തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യം സംബന്ധിച്ചടത്തോളം ജനസ്വാതന്ത്ര്യപരമായ പ്രകാശത്തിൽ പടിപ്പടിയായി മങ്ങുകയോ പ്രകാശിക്കുകയോ ചെയ്തു തുടങ്ങി. പ്രക്ഷോഭണനേതാക്കളെയെല്ലാം ഗവൺമെന്റിൽനിന്നു വിട്ടുവിച്ചതോടെ പല അവസരസേവകന്മാർക്കും സ്വാർത്ഥലാഭത്തിനുള്ള പല വഴികളും തുറന്നു. രാഷ്ട്രീയപ്രക്ഷോഭകന്മാരിൽ ഭൂരിപക്ഷവും 'കാററുമിലയും' ഭക്ഷണക്കാരായിരുന്നില്ല എന്ന ന്യായമനുസരിച്ച് ഉദരംഭരണത്തിനും കുടുംബസംരക്ഷണത്തിനും ഉതകുന്ന സ്വന്തം തൊഴിലുകളിൽ ഏർപ്പെട്ടു. അവരുടെ കൂട്ടത്തിലുള്ള ചില നായകോപനായകന്മാർ മാത്രം 'ഉത്തരവാദിത്വഭരണം' എന്ന ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ച് സുഖസമൃദ്ധിയിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞുപോന്ന സചിവോത്തമശ്രോത്രങ്ങൾക്ക് നിത്യശല്യകാരികളായി. എന്നാൽ അക്കൂട്ടരെമാത്രം വീണ്ടും ഒരു തിരഞ്ഞെടുപ്പു നടത്തി കണ്ടുപിടിച്ചപോലെ ഏതാനും ചില മററു കാരണങ്ങൾ പ്രമാണിച്ച് വിണ്ടും കാരാഗൃഹാതിഥികളാക്കിയ മന്ത്രിവര്യൻ രാജ്യത്തെങ്ങും പ്രശാന്തമായ അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിച്ചു. വീണ്ടും ഉണ്ടായ അസ്വസ്ഥതകളിൽനിന്ന് രക്ഷനേടുവാനും സ്വച്ഛാപ്രഭുത്വപരമായ സ്വന്തം രീതികൾ തുടരുവാനും സർ സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർക്ക് രണ്ടാംലോകമഹായുദ്ധം വലിയൊരു താങ്ങും തണലും നൽകി.

തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ ജന്മസിദ്ധമായ സ്വാതന്ത്ര്യാവകാശങ്ങളെ നിശ്ശേഷഭഞ്ജനം ചെയ്‌വാൻ അപ്പ

പ്പോരം അവരോധിക്കപ്പെട്ട പേന്ന മന്ത്രിപീഠത്തിന്റെ 'വാളും ദേവതയും' ആയ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെൻറും ബ്രിട്ടൻ ജനതയും യുദ്ധത്തിൽ ഏപ്പെട്ടിരുന്ന അന്നത്തെ പരിതഃസ്ഥിതിയിൽ യുദ്ധസഹായത്തിനുള്ള യത്നങ്ങരം ഒഴിച്ചു മറെറാന്നിലും മറെറാരു പൌരനും ഏപ്പെട്ടുവാൻപാടില്ല എന്ന മന്ത്രിശാസനം നാട്ടെങ്ങും സമാദരണീയമായി. എന്നുമാത്രമല്ല എത്ര നിസ്സാരമായവിധം ഭരണക്രമത്തെപ്പററി വിർശിക്കുന്നവരെപ്പോലും സുഖബന്ധനത്തിൽ ഉരംപ്പെടുത്തി ചാരുവാങ്ങുവാൻ തക്കവിധമുള്ള ചിലപരിരക്ഷണച്ചട്ടങ്ങളും നാടെങ്ങും പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടു. ജനസഞ്ചയത്തിന്റെ ദൈനന്ദിനാവശ്യങ്ങരംക്കുപയോഗിക്കുന്ന സാധനങ്ങരംക്കും, നാട്ടിലെ വേലക്കും അമിതമായ പണനിരക്ക് വന്നു ചേന്നു. ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങളുടെ ദൗർല്ലഭ്യം പല സ്വകാര്യ സ്വത്തുകാരേയും കുബേരസോദരരാക്കി.

തെക്കെ ഇൻഡ്യയുടെ ദക്ഷിണഭാഗത്തിലെ നാട്ടുരാജ്യമായ തിരുവിതാംകൂറിന്റെ നിലയേക്കാരം അന്നത്തെ ഉത്തര ഇന്ത്യയ്ക്കു വന്നുചേന്ന വിഷമങ്ങരം ബഹുമുഖങ്ങളും പക്ഷേ അനന്തങ്ങളും ആയിരുന്നു. ഇന്ത്യാവൈസ്രായിആയിരുന്ന ലിൻലിത്ഗോപ്രഭുവരന്റെ ഭരണം ഭാരതീയരുടെ സമസ്തശ്രേയസ്സുകരംക്കും കേവലം വിഘാതകമായ നിലയിലായിരുന്നു. 1942 ഒക്ടോബർ മാസത്തിലെ മഹാ വിപ്ലവവും ഇംഗ്ലീഷുകാരായ ഇൻഡ്യാനിവാസികരം സ്ഥലംവിട്ടുകൊള്ളണം എന്ന കാൺഗ്രസ്സ് പ്രമേയശാസനവും അതിഭയങ്കരമായ ഒരു സ്ഥിതിവിപാകത്തിന്നു കാരണമായി. മഹാത്മാഗാന്ധി, ജവഹരിലാൽനെഹ്രു തുടങ്ങിയ അനേകമനേകം വീരനേതാക്കന്മാർ കാരാഗൃഹ

വാസികളായി ക്രമരഹിതങ്ങളായ ഭരണകൂടനടപടികളെ പ്രതിഷേധിച്ചു അനവധി യന്ത്രശാലകൾ പ്രവൎത്തനം നിറുത്തി. ശുദ്ധവും സ്വാതന്ത്ര്യവുമായ ദേശനാസമുൽക്കൎഷവും ഇങ്ങേഅററം മുതൽ അങ്ങേഅററംവരെയുള്ള സകല ജീവിത സന്ധാരണമാൎഗ്ഗങ്ങൾക്കും 'പട്ടാളബലം' മാത്രമാണ് ശരണം എന്ന നിലയും വന്നു കല്ലാശിച്ചു. മുപ്പത്തിയഞ്ചുലക്ഷത്തിൽപ്പരം ജനങ്ങൾ ചത്തൊടുങ്ങുവാൻ കാരണമായി ഭവിച്ച ബങ്കാൾക്ഷാമം സൎവത്ര ദയനീയമായ ഒരു നിലയുണ്ടാക്കി. നാഷണൽ കാൺഗ്രസ്സിന്റെ വിപരീതവും വൎദ്ധമാനവും ആയ ശക്തിവിശേഷത്തെ നിശ്ശേഷം ധ്വംസിക്കുവാനുള്ള ഒരു പ്രതിപക്ഷരൂപീകരണം എന്ന നിലയിൽ ഇന്ത്യാഗവണ്മെന്റു "കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു" എന്നപേരായ അരാജകപ്രതിഷ്ഠാപനകക്ഷിയെ രഹസ്യായുധമെന്ന നിലയിൽ ഉപയോഗിക്കുവാനും തുടങ്ങി.

സംഹാരപരങ്ങളും, പരലോകവിശ്വാസഭഞ്ജകങ്ങളും ധൎമ്മാധൎമ്മ ചിന്താരഹിതങ്ങളും രക്താസ്ഥിമജ്ജാദികളുടെ പ്രചോദനത്തെമാത്രം സ്വീകരിക്കുന്നവയും ആയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുസിദ്ധാന്തങ്ങൾ കോഴിക്കോട്ടുവഴി കൊച്ചിയിലൂടെ അക്കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂറിനേയും സന്ദൎശിക്കാതിരുന്നില്ല. മഹായുദ്ധഫലങ്ങളായ ഘോരദുരിതങ്ങളിൽപ്പെട്ടു് ജനസഞ്ചയം എരിപൊരികൊണ്ടിരുന്ന അക്കാലത്തു് ശാന്തശീലരും, ജീവസന്ധാരണത്തിന്നു് വിവിധകൃത്യങ്ങളിൽ ഏൎപ്പെട്ടിരുന്നവരും ആയ സാധാരണജനങ്ങളെ മേൽപ്പറയപ്പെട്ട കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുസിദ്ധാന്തികൾ പുതിയൊരു സഹായക്കൈ നീട്ടി ക്ഷണിച്ചു. വ്യവസായശാലാധിപന്മാരേയും, സാധാരണ നിലയിൽക്കവിഞ്ഞ ധനസംഭരണത്താൽ മദോന്മത്തരായവരേയും അവ

രുടെ കാരുണ്യരഹിതമായ വിധങ്ങളിൽനിന്നു വിമുക്തരാക്കുവാൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കക്ഷികൾ അസാധാരണ ശ്രമങ്ങൾ നടത്തി. അവരുടെ അസംഖ്യമസംഖ്യം നായകന്മാരിൽ ഉടലോടെ സ്വർഗ്ഗംപൂകേണ്ട മാർഗ്ഗങ്ങൾ പലതും പരിശോധിച്ചു വിജയം നേടിയ ഒരു മഹാബുദ്ധിമാനെ നാം അതാ രംഗത്തു കാണുന്നു. ശ്രീമാൻ മുകുന്ദൻനായർ!

സർക്കാർ ഭാഗത്തുനിന്നു് ബഹുകാലമായി പടവെട്ടി സകല ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കും നിർഭരവിശ്വാസത്തിനും പാത്രീഭവിച്ച മുകുന്ദൻ നായർ "രാജദ്രോഹപരവും വിദ്ധ്വംസകവും" എന്നു സർ സീ. പി. രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ സൗജന്യബഹുമതിക്കു് പാത്രീഭവിച്ച സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിൽ ഒരംഗമായിച്ചേരുമെന്നോ, നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം നടത്തി കാരാഗൃഹവാസം അനുഭവിക്കുമെന്നോ ആരും തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചില്ല. എന്നാൽ 'ഒരിക്കലും നാം ഉദ്ദേശിക്കാത്ത പല സംഭവങ്ങളും ലോകത്തു് നടന്നുവെന്നുവരാം' എന്ന ചൊല്ലു് യഥാർത്ഥമാകുമാറു് ആ മാന്യരാജ്യഭക്തൻ തിരുവിതാംകൂറിന്റെ അജ്ഞാതമായ ഒരു കോണിൽ, ഒരു കുഗ്രാമത്തിൽ ഏതാനും ജനങ്ങളെ അഭിമുഖീകരിച്ചു് ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യുകയും താൻ ഗവൺമെന്റു നിരോധനാജ്ഞയെ ലംഘിക്കുന്നു എന്നു പല ഉരു വിളിച്ചുപറയുകയും ചെയ്കയാൽ ആ സ്ഥലത്തെ ഔട്ട്പോസ്റ്റു സ്റ്റേഷ്യനിലെ ഇൻചാർജ്ജിനാൽ തന്നെ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു് യഥായോഗ്യം കാരാഗൃഹാതിഥിയായി.

അംബുജാക്ഷീഹരണത്തിനു് ആ വിദ്യാസമ്പന്നയുടെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ ആർജ്ജിക്കുവാനും സ്വയം ദേശാഭിമാനിയായ ആത്മപരിത്യാഗശീലൻ

എന്നു തെളിയിക്കുവാനും മാത്രം ജയിൽവാസം വരിച്ച മുചുകുന്ദൻനായർ അവർകളുടെ ഉള്ളുകള്ളികൾ മനസ്സിലാക്കാതെ ന്യായദീക്ഷയിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധമായ ഗവണ്മെൻറ് ഇദ്ദേഹത്തേയും വിമോചനക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർത്തു അദ്ദേഹം ജയിൽ ഭിത്തികൾവിട്ടു സ്വഛപ്രകാശം ഏററപ്പോൾ ഇദംപ്രഥമമായി നടത്തിയ അന്വേഷണം ശ്രീമതി അംബുജാക്ഷിയമ്മയെപ്പററിയായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ അദ്ധ്യാപിക അസാധാരണസമ്പത്തുകാരനായ ഒരു സജാതീയപ്രഭുവിൻെറ ഭാര്യാപദം പ്രാപിക്കുവാൻ വിധിനാൽ നിയുക്തയായി എന്ന വർത്തമാനമാണ് മി. നായക്കു കേൾക്കുവാൻ ഇടയായതു്.

പൌരുഷശാലിയായ മി. നായർ പ്രതികാരപാരായണനായി. തിരുവിതാംകൂറിലെ പ്രഭുജനങ്ങളെ ഒന്നടങ്കം ഭസ്മീകരിക്കുന്നതിനുള്ള ദൃഢനിശ്ചയത്തോടെ അദ്ദേഹം അനുഷ്ഠിച്ച ഏകപദ്ധതി, ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റായ നാമം തെല്ലൊന്നു മാററുക എന്നതായിരുന്നു. രാജ്യം ഒട്ടുക്കുള്ള തൊഴിൽപ്രവർത്തകന്മാരെ സംഘടിപ്പിക്കുവാനും അവക്കു പുതിയൊരു പ്രബോധം നൽകുവാനും, രാജ്യം മുടിച്ചു അന്യസമ്പത്തു് അപഹരിച്ചുകഴിയുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരെ സംഹാരപരമായ ഏതൊരു പരിപാടി അനുസരിച്ചും കവർച്ചചെയ്‌വാനും അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചു. "ബലം തന്നെ നീതി" എന്ന വനേചരതത്വം കൂടെ അദ്ദേഹം അംഗീകരിച്ചപ്പോൾ തുല്യാഭിപ്രായക്കാരായ അനവധി സഖാക്കളെ അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരായാസവുംകൂടാതെ സമ്പാദിക്കാൻ സാധിച്ചു. ഒരുന്നൂററിപ്പതിന്നാലുമുതൽ പതിനേഴുവരെ നീണ്ടുനിന്ന നിസ്തുല്യമായ ഈ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്പ്രവർത്തനം 1942—ലെ

ഇൻഡ്യൻ പ്രക്ഷോഭണകാലത്തു് നമ്മുടെ, മഹാനായ രാജ്യസ്നേഹിയുടെ പ്രസംഗംമുഖേന നാട്ടെങ്ങും പ്രചരിച്ചു.

സമ്പൽസ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി, ദേശകാലപരിതഃസ്ഥിതികൾ അനുസരിച്ചു തിരുവിതാംകൂറിൽ അനുവർത്തിക്കപ്പെടേണ്ട കമ്മ്യൂണിസത്തിന്റെ സാക്ഷാൽ സ്വഭാവം രൂപീകരിക്കുവാൻ മി. മുകുന്ദൻനായർക്കോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കക്ഷിക്കാർക്കോ സാധിക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഭൂസ്വത്തുടമസ്ഥതയില്ലാത്തവരും, വ്യവസായശാലകളിൽ കൂലിപ്പണിമുഖേന നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചുപോന്നവരും ആയ തൊഴിലാളികളെ ഇളക്കിവിട്ടു് തിരുവിതാംകൂറിൽ നിഷ്കർഷിച്ച അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു സമത്വം സ്ഥാപിക്കാമെന്നായിരുന്നു, അവരുടെ ഏററവും വിനീതവും മിതവും ആയ ഉദ്ദേശം.

ഒരു രാജഭക്തൻ, രാജദ്രോഹസംഘാംഗവും, അതുകൊണ്ടുംമതിയാകാതെ അരാജകകക്ഷിനായകനായ കമ്മ്യൂണിസ്ററും ആയി കലാശിക്കാൻ ഉതകുന്ന നയം അവലംബിച്ചതു് എങ്ങനെയെന്നു് മുകുന്ദൻനായരുടെ ജീവിതത്തിൽനിന്നു് നിഷ്പ്രയാസം മനസ്സിലാക്കാം. അദ്ദേഹം ജയിലിൽനിന്നു വിമുക്തനായതോടെ സൂക്ഷ്മാലോചനകളോ സുദൃഢാഭിപ്രായങ്ങളോ ഇല്ലാത്ത ബഹുജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു യഥാർത്ഥപരിത്യാഗശീലമാതൃകയാക്കി കൊണ്ടാടിവന്നു. ഇങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിനു തിരുവിതാംകൂറിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു് പ്രതിദിവസം പല അഭിനന്ദകന്മാരും ലഭിച്ചു. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ഗവൺമെന്റിന്റെ കണ്ണിലുണ്ണിയെന്നു പരക്കെ സമ്മതി നേടിയ മി. നായരുടെ ഇടക്കാലത്തെ ശ്രദ്ധനയവ്യതിയാനത്തെയു

പ്പററി യാതൊരറിവും ഇല്ലാതിരുന്ന സ്വദേശക്കാരിൽ ചിലർ ഓരോ കാൎയ്യസാദ്ധ്യങ്ങൾക്കായി പരിചയപ്പെട്ടു തുടങ്ങി. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പുരുഹൂതൻപിള്ള എന്നൊരു പേപ്പർഎജൻസിക്കാരനും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ചിട്ടിമുതലിപ്പ്, കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് സംഘാംഗ പ്രവൎത്തനം മുതലായ ചടങ്ങുകളിലൂടെ സാമാന്യത്തിലധികം പണം ഒരൊക്കമായി സമ്പാദിച്ചിരുന്ന പുരുഹൂതൻപിള്ളക്കു ഒരു ഡിപ്പാർട്ടുമെൻറുമേലധികാരിയെക്കൊണ്ടു് ഒരു സങ്കടം ബോധിപ്പിപ്പാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിലേക്കു് അയാൾ ഏകാവലംബമായി കരുതിയതു് മി. മുചുകുന്ദൻനായരുടെ സഹായമായിരുന്നു. ഈ ബഹുജനാഭിവന്ദ്യനെപ്പററി സൂചിതമായ അന്വേഷണം നടത്തുവാൻ വേണ്ട ലക്ഷ്യങ്ങളോടെ തിരിച്ചു പുരുഹൂതൻപിള്ള ഒന്നുരണ്ടു ദിവസത്തെ താമസത്തോടുകൂടി ആ ആരാദ്ധ്യപുരുഷനെ കണ്ടുപിടിച്ചു. തൻെറ 'പ്രേമഭാജനവും പുതുപത്നിയുമായ ഒരു പ്രഥമാദ്ധ്യാപികയ്ക്കു് ഒരു സ്ഥലംമാററക്കാൎയ്യം സാധിച്ചുകിട്ടണം എന്നതായിരുന്നു പുരുഹൂതൻപിള്ളയുടെ അഭ്യൎത്ഥന. അപരിചിതനാണെന്നു് പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ കരുതപ്പെട്ട പുരുഹൂതൻപിള്ളയുടെ ഉദ്യോഗപേരും ബന്ധുക്കളും മി. മുചുകുന്ദൻനായർ മനസ്സിലാക്കിയതോടെ അവർ തമ്മിൽ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ട സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയും പ്രസ്പഷ്ടമായി. പുതിയ മിത്രം പറയുന്നു —

"സർ, അവിടുന്നു ഗവൺമെൻറുപക്ഷത്തു് അചഞ്ചലമായി നില്ക്കുന്നു എന്നാണു് നാട്ടിലെ സംസാരം. അതനുസരിച്ചു ഞാനിറങ്ങിത്തിരിച്ചതാ."

മുചുകുന്ദൻനായർ.— അതിനെന്താ, ആ പക്ഷത്തു് എപ്പോഴും ചേൎന്നു് നില്ക്കാമല്ലോ. നമ്മുടെ സ്വാ

മിക്ക് സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിനോടുള്ള വിരോധ
മെല്ലാം പമ്പകടന്നു. അദ്ദേഹം ആ സ്വാതന്ത്ര്യാ
രാധകസംഘത്തെ ദയാപൂർവ്വം ഒരു ഗണനീയ സംഘ
ടന എന്നുതന്നെ കരുതുന്നു. ഇക്കാലത്തു് വെറു
മൊരു സർക്കാർ മച്ചമ്പിയായി കഴിയുന്നതിനേ
ക്കാൾ നന്നു് ഒരു സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സുകാരനാവുക
തന്നെ. ഈ സംഗതി ഇനിക്കു നേരത്തേ അറിയാ
മായിരുന്നു. അതിനാൽ തക്ക ഒരവസരംപാർത്തു്
കഴിഞ്ഞുകൂടവേയാണു് നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം
എന്നു കേട്ടതു്. വേഗത്തിൽ ഞാൻ സ്വാമിയുടെ
അടുത്തെത്തി വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചു സ്റ്റേറ്റു
കാൺഗ്രസ്സിൽ ഒരംഗമായിച്ചേർന്നു ബഹുജനവി
ശ്വാസം ആർജ്ജിച്ചുകൊണ്ടു് അവരുടെ രഹസ്യ
പരിപാടികൾ മനസ്സിലാക്കി ഗവണ്മെൻറിനെ
യഥാവസരം അറിയിക്കുക ഇതാണു് എൻെറ
കൃത്യം. ഈ പരമാൎത്ഥം വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ
ആരേയും അറിയിച്ചിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെ സ്റ്റേറ്റുകാ
ൺഗ്രസ്സിൻേറയും ഗവണ്മെൻറിൻേറയും സ്നേഹവി
ശ്വാസങ്ങളിൽ ഞാൻ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. അതു
കൊണ്ടു് പഴയ നിലയ്ക്കൊന്നും യാതൊരു മാററ
വും വന്നുചേൎന്നിട്ടില്ല, ആട്ടെ, ചേട്ടൻെറ ആവ
ശ്യം—?

പുരുഷു.—എൻെറ ഭാൎയ്യ; ഭാൎയ്യ എന്നാൽ വിവാഹം
കഴിച്ച ഭാൎയ്യയല്ല. അവളെ ഉപേക്ഷിക്കുവാനുള്ള
കേസ്സു നടക്കുന്നതേയുള്ളു. അടുത്ത ഭാൎയ്യയാകാൻ
പോകുന്ന ഒരു ഹെഡ്മിസ്ട്രസ്സുണ്ടു്. അവരെ
നമ്മുടെ നാട്ടിലേയ്ക്കു് ഒന്നു സ്ഥലംമാററിക്കണം.

കരിമ്പുരത്താട്ടത്തെപ്പററി കേൾക്കുമ്പോൾ കരിവരനുണ്ടാകാവുന്ന സന്തോഷാധിക്യത്തോടെ മി. നായർ ചോദിക്കുന്നു:—

എന്താ പേരു്? ആളെപ്പിടാ?

പുരുഷു.—'ദിനലക്ഷ്മി' എന്നാ പേരു്.

നായർ.—വരട്ടേ, വരട്ടേ, 'ദിനലക്ഷ്മിഅമ്മ!' അല്ലേ? നമ്മുടെ കർത്താവുമൂപ്പീന്നു ഉദ്യോഗം വാങ്ങിക്കൊടുത്ത ആൾ—?

പുരുഷു.—അതേതെ! അതു തന്നെ. കർത്താവദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭവനത്തിലായിരുന്നു അന്നാട്ടിൽ ജോലിയായിരുന്നപ്പോൾ താമസം. ഇപ്പോൾ ഉദ്ദേശം പതിമ്മൂന്നു കൊല്ലം വയസ്സ്.

മുകുന്ദ.—വരട്ടെ, വരട്ടെ, ഒരു കാര്യം, ഒരു രഹസ്യം ചോദിക്കട്ടെ, കർത്താവിൻെറ മകളുടെ ഒരു പരിചയക്കാരത്തിയല്ലേ?

പുരുഷു.—അല്ലേന്നോ? അവർ തമ്മിൽ അത്ര വലിയ കൂട്ടുകെട്ടിലായിരുന്നു; എന്നു മാത്രമോ? അന്നു ആ സ്ത്രീ നാടുവിട്ട രാത്രിയിൽ ആ ഭവനത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. അതെ; അവിടത്തെ വിവാഹം നിശ്ചയിച്ച ദിവസം ആ സ്ത്രീ, കഷ്ടം, നല്ല പ്രബുദ്ധമായിരുന്നു. ആ പരമ ദുഷ്ടൻ കുഞ്ഞുരാമൻ കർത്താവാ സകലതും തെററിച്ചതു്. അയിള്ളു് സാറിൻെറ ഒരു പരിചയക്കാരനല്ലേ?

മുകുന്ദ.—കഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവോ? നമ്മുടെ കഞ്ഞിരാമൻ കർത്താവു്! ഹെയു്, അയാൾക്കു് ആ സ്ത്രീയോടു യാതൊരു പ്രതിപത്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നല്ലാ ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതു്!

പുരുഷു.—എന്തോ, അന്നു രാത്രി കർത്താവും ഒരു ക്രിസ്ത്യൻ സ്ത്രീയുമായി അവിടെ എത്തിയിരുന്നു. ശ്രീമാധവിഅമ്മ വിവരമെല്ലാം ദിനലക്ഷ്മിയമ്മസ്സാറിനോ പറഞ്ഞു. എന്തോ എന്തോ, അബദ്ധം പിണഞ്ഞിരുന്നു. അതു പരസ്യമായിപ്പോയതുകൊണ്ടുള്ള നിരാശയിലാ, നാടുവിട്ടതു്. അതിലേയ്ക്കു കാരണക്കാരൻ ആ കർത്താവുതന്നെ. എന്താ അച്ഛന്റെ അനിന്തിരവൻ. പാവപ്പെട്ട മൂത്തകർത്താവു് ഇക്കഥകൾ ഒന്നും മനസ്സിലാക്കിയില്ല. അങ്ങനെയാ, അന്നത്തെ സംബന്ധം അലങ്കോലപ്പെട്ടതു്. പോട്ടെ, ഇനി അക്കാര്യങ്ങളൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ലല്ലോ?

മുചുകുന്ദൻനായർക്കു് ഇതേവരെ വെളിപ്പെടാതിരുന്ന ഒരു പരമാർത്ഥം അതിസ്പഷ്ടമായി മനസ്സിലായതോടെ അദ്ദേഹം ഒന്നു തെളിഞ്ഞു. കൊച്ചുകർത്താവിനെപ്പററി വേണ്ട അന്വേഷണങ്ങൾ കൂടുതലായി നടത്തി. തന്റെ ധർമ്മപത്നിയായ കമലയുടെ മാതുലൻ എന്ന നിലയിൽ തന്റെ രണ്ടാം വിവാഹ ക്രിയയെ മനഃപൂർവ്വം വിഘ്നപ്പെടുത്തുവാൻ ആ മിത്രാധമൻ ശ്രമിച്ചതായിരിക്കും, എന്നും കൂടെ മുചുകുന്ദൻ നായർ മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പകവീടൽക്കൊട്ടുകാററു് ഇളകിക്കഴിഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം ൨൯

രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധംകൊണ്ടു് ധനസമ്പാദനത്തിനു് തെളിഞ്ഞ മാര്‍ഗ്ഗങ്ങളില്‍ പ്രധാനമായ റേഷന്‍ കച്ചവടത്തില്‍ മികച്ചുനിന്ന ഒരു വ്യക്തിയായിരുന്നു, മി. പരമുപ്പണിക്കര്‍. തന്റെ രണ്ടാം ഭാര്യയായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മയോടു് അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിയ പ്രതിപത്തി അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ഉത്തമതിരുവനന്തപുരംസ്വദേശി തന്നെയാക്കി. ആദ്യഭാര്യയ്ക്കും സന്താനങ്ങള്‍ക്കും അളവററ തറവാട്ടു സ്വത്തുകള്‍ കിട്ടുകയാല്‍ അവരെ സംരക്ഷിക്കേണ്ട ഭാരത്തെക്കാളും അവരുടെ കഥകള്‍ ഓര്‍മ്മിക്കുന്നതു തന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു ഭാരമായിത്തോന്നി. അതിനാല്‍ തിരുവനന്തപുരത്തുതന്നെ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയതു് നിമിത്തമാണു് 'സ്വസ്ഥം' എന്ന ഗൃഹവൃത്തിയെക്കാളും 'കച്ചവടം' എന്നു് ധനസമ്പാദനം സംബന്ധിച്ചു് അഭികാമ്യമായ ഒരു തൊഴില്‍ അദ്ദേഹം കൈയേററതു്. റേഷന്‍കച്ചവടത്തിനുള്ള ലൈസന്‍സുകള്‍ ഗവണ്മെന്‍റില്‍നിന്നു് ലോഭമില്ലാതെ നല്‍കപ്പെട്ടിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ പരമുപ്പണിക്കരദ്ദേഹവും സുഖമായ ഒരു സംഖ്യ വാണിജ്യമെന്ന വ്യവസായത്തിലേയ്ക്കു മാററിവെച്ചു. വര്‍ഷം ഒന്നുരണ്ടു കഴിഞ്ഞതോടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്യോഗസ്ഥലോകപരിചയവും, സത്യന്യായപ്രതിപത്തിയും കരിഞ്ചന്തയോടുള്ള നിര്‍ഭരണപ്രണയവും നിമിത്തം ആ വണിക്‌ശ്രേഷ്ഠന്‍ ഒരു ലക്ഷം രൂപയുടെ സ്വത്തുകാരനായി. ഭര്‍ത്തൃസ്ഥിതിയും ഹിതവും അനുസരിക്കുക എന്ന തത്വത്തില്‍നിന്നു അണുപോലും ചലിക്കുകയില്ല

എന്നപ്രതം പരിപാലിച്ചതോടെ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ ശരീരശലാക നീണ്ടുനിവന്നു് അമിതമായ സ്ഥൂലതയി ലേയ്ക്കു കുതിച്ചു. അതിനാൽ നാം ഇപ്പോഠം കാണുന്ന ആ ഭാഗ്യവതിയായ വൃദ്ധയുചന്ദ്രമുഖത്തിനും കവിസങ്കല്പ ത്തിലുള്ള മററു യൗവ്വന ലക്ഷണങ്ങഠംക്കും ബ്രഹ്മാവി നോടു് വീണ്ടും ഒരപേക്ഷബോധിപ്പിക്കുന്ന നില യാണു്.

ഭൎത്താവായ മുചുകുന്ദൻനായർ വടക്കൻതിരുവിതാം കൂറിലേയ്ക്കു തിരിച്ചതിൻെറ ഗൂഢോദ്ദേശ്യങ്ങഠം മനസ്സി ലാക്കാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മടങ്ങിവരവും പ്രതീക്ഷിച്ചു് കമല അല്പമൊരു അസ്വാസ്ഥ്യത്തിൽ കഴിയുകയായിരു ന്നു. ജീവിതസാഫല്യത്തിന്നു് നേരത്തേ ലഭിച്ചിരുന്ന ഏ കസന്താനമായ പെൺകുട്ടിഒഴിച്ചാൽ കമലയുടെഹൃദയം മുചുകുന്ദൻനായരിൽ തന്നേയാണു് പതിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ ആ വിക്രമൻ രാജ്യകാൎയ്യസമുദ്രത്തെ ഉള്ളം കൈയ്യിലാക്കി പാനം നിർവഹിക്കാൻ വിരുതു് നേടിയ ആളാണെന്നകാൎയ്യം കമലയ്ക്കു അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. പിരിഞ്ഞുപോയി ഏറെനാളായിട്ടും അദ്ദേഹത്തെകാണ്മാ നില്ലാതിരുന്ന സങ്കടത്തെപ്പററി പുത്രി, ഒരുദിവസം മാ താവിനോടു് ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു.—

"എന്താമ്മേ, കുഞ്ഞിൻെറ അച്ഛൻ പോയിട്ടു് മാസം എത്രയായി? ഒരു വിവരവും ഇല്ല."

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ.—"പാമ്പറയെടി, എവനെയൊക്കെ ആരാ കാത്തിരിക്കുന്നതു്?"

കമല.—അമ്മതന്നെ! എന്നൊക്കെ മററുള്ളവൎക്കു പറ യാം. അവരോരുത്തരുടെ കാൎയ്യമാകുമ്പോഠം—അപ്പോഠം റിയാം.

കുഞ്ഞി.—ദേ, അറിയുന്നു ലെക്കേഡെ മൂടാ! അയിളു് വന്നില്ലേ, വേണ്ട, നമുക്കിവിടെ സംബന്ധക്കാർക്കു പഞ്ഞവും മറവുമില്ല. വേണ്ടിവന്നാൽ ആയിരമോ രണ്ടായിരമോ?

കമല.—അതേ; അന്നു് കുഞ്ഞിന്റെ കാര്യമാകുമ്പോ മതിയല്ലോ.

കുഞ്ഞി—കുഞ്ഞിനുവച്ചു കുഞ്ഞിതന്നെ തള്ളയ്ക്കും. കേട്ടോ, കമലേ, നീയിപ്പരിഭ്രമമൊന്നും കാട്ടരുതു്. സമാധാനമായിട്ടിരിക്ക്.

എന്ന വാക്കുകളോടെ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മ, ഗൃഹത്തിലെ വാതിലിലേയ്ക്കൊന്നു നോക്കിയപ്പോൾ എത്തിയതു് ആ പ്രൗഢകുടുംബിനിയുടെ പുത്രീഭർത്താവു തന്നേയായിരുന്നു. മുചുകുന്ദൻനായരെ കണ്ടതോടെ ശ്വശ്രൂമര്യാദയനുസരിച്ചു് ഗൃഹനായിക മറഞ്ഞു. പുത്രി അടുത്തു. പെട്ടെന്നു് പ്രണയകലഹനാട്യത്തിൽ തെല്ലൊന്നകന്നു. ക്ഷമാപണസഹസ്രങ്ങൾ തെരുതെരെ പൊഴിച്ചു മുചുകുന്ദൻനായർ ആ വിരഹിണിയെ സാന്ത്വനപ്പെടുത്തുവാൻ സകല സാമർത്ഥ്യവും പ്രയോഗിച്ചു. പത്നി ഒരുവിധം ശാന്തചിത്തയായപ്പോൾ കമനൻ ചോദിക്കുന്നു—

“പണിക്കരുഏട്ടനൊക്കെ സുഖംതന്നല്ലേ? കേട്ടു് ഒരു റേഷൻ വ്യാപാരമാണെന്നു്. വ്യാപാരിമാർക്കെല്ലം, അത്ര പററിയ കാലമല്ലാ ഇതു്”

കമല.—വ്യാപാരിമാർക്കു് മാത്രം പററിയ കാലമാണിതെന്നാണു് അനുഭവം.

മുചുക.—ഛെയ്; അതല്ല, മുതലാളി—തൊഴിലാളി വഴക്കുകളുടെ കാലം.

കമല.—എന്താ, അതിൽ വല്ലതും ചെന്നു് തലയിട്ടിട്ടുണ്ടോ? പഴയ ജയിൽവാസം—ഇനിയും—

മൂച്യ.—ജയിൽവാസമോ? കൊട്ടാരവാസം—പ്രഭുഗൃഹവാസം! ഹെയ് ഞാനൊന്നിലും ചെന്നു് തൊട്ടത്തിയിട്ടില്ല. ഇനിയെല്ലന്താണു്? അന്നാങ്ങനെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സെന്നു് ഒരു കമ്പംതോന്നി. അത്രതന്നെ.

കമല.—അല്ല, ഞാൻ പറഞ്ഞതു് അങ്ങനെവല്ലതുമാണെങ്കിൽ ചിററപ്പനമായി പിണങ്ങേണ്ടിവരും.

മൂച്യ.—അത്രയ്ക്കായോ? ബാലേ! നടക്കട്ടെ ഇനിയെല്ലാരുപിണക്കവുമില്ല. വിശേഷിച്ചു് നമ്മുടെ സ്വാമി. അദ്ദേഹം അതിരററ സാമർത്ഥ്യത്തോടെ ഈ രാജ്യത്തെ ഉള്ളം കൈയിലെ നെല്ലിക്കാപോലെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴോ?—ഞാനെന്തായാലും സ്വാമിയുടെ പക്ഷംതന്നെ. നിരോധനാജ്ഞാലംഘനം! ഹൊ! അതു സാരമില്ല. അന്നൊരു കമ്പം അങ്ങനെയെന്നേ ഉള്ളു. സ്വാമി അതൊക്കെ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിൻെറ വിരോധിയല്ല, അനുകൂലികൂടിയാണു്.

കമല.—അതേതെ; ഞങ്ങളെപ്പോലുള്ളവൎക്കു് വലിയ പഠിപ്പും പരാക്രമവും ഒന്നും ഇല്ലയെങ്കിലും, കാൎയ്യങ്ങൾ കുറേശ്ശ അറിയാം. ആ ദിവാൻജി-അദ്ദേഹം, എന്തെല്ലാം നയങ്ങൾ, ഏതെല്ലാം തന്ത്രങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്ന ആളെന്നോ.

മൂച്യ.—അതിനെന്താ? നമ്മിലാരെങ്കിലും തന്ത്രത്തിലോ നയത്തിലോ കുറയ്ക്കുന്നവരാണോ? പിന്നെ അദ്ദേ

ഹം ഒരു മഹാരാജ്യത്തിന്റെ ഭരണഭാരംകൊണ്ടു വിഷമിക്കുന്നു.

പെട്ടെന്ന് ആ ഭവനത്തിന്റെ നവീനനാഥനായ പ്രഭുവരൻ പണിക്കരുദ്ദേഹം ഏതാനും അനുചരന്മാരോടെ വീട്ടിനകത്ത് എത്തി. ഗൗരവമേറിയ സ്വരത്തിൽ കണ്ണടച്ചു വിളിക്കുന്നു.

'കുഞ്ഞുകുട്ടീ! കുഞ്ഞുകുട്ടീ'

കുഞ്ഞുകുട്ടിയമ്മ.—ഏതോ?

പണിക്കർ.—ആരാ അങ്ങേപ്പുറത്തു കമലയുമായി വർത്തമാനം—?

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—ആരാ വർത്തമാനം പറയേണ്ടതു്, ആളാംതന്നെ.

പണിക്കർ —എന്താ മി. മുചുകുന്ദൻനായരോ, (സ്വരമൊന്നുമാററി) ഹേ, സാരേ വരിക വരൂ. എപ്പോ വന്നു?

പണിക്കരുടെ സൗഹാർദ്ദപുരസ്സരമായ ക്ഷണംകേട്ട് മുചുകുന്ദൻനായർ സന്തുഷ്ടനായി അടുത്തെത്തി.

പണിക്കർ—ആട്ടെ വിശേഷങ്ങൾ—?

മുചു.—ഓ കുപ്പുറയാം. പറയാം. വളരെ തമാശ! വടക്കൻ ദിക്കിലൊക്കെ, കടലാസ്സുകൾ വായിക്കാറില്ലേ? പത്രങ്ങൾ.

പണിക്കർ.—അതല്ലേ ചോദിക്ക വിശേഷങ്ങൾ?

മുചു.—ഇല്ല, പോട്ടാ, ഇനിയുള്ളകാലത്തു നാം പിടിക്കുന്നതുപോലൊന്നും കാര്യങ്ങൾ പോകയില്ല.

പണിക്കർ.—സ്വാമി പിടിക്കുന്നതു പോലെയും— ?

മുചു.—എന്തോ, ഇനിക്കു തെല്ലു സംശയമാ അക്കാര്യത്തിലും

പണി.—ഫെയ്, സ്വാമി അത്രകേമനല്ല. അദ്ദേഹം ഈ കൊച്ചു തിരുവിതാംകൂറിനെ—എന്താ ഫെ അത്ര സാരമില്ലന്നോ,

മുചു.—ഇല്ലില്ല അത്രയ്ക്കൊരു വലിയ കത്തൊഴുക്കാ നാട്ടിൽ

പണി.—എന്താ, അരാജകകക്ഷികൾ! അല്ലേ? സ്റ്റേററ് കാൺഗ്രസ്സുതന്നെ അല്ലേ?

മുചു.—എന്നാലെത്ര ഭേദം.

പണി.—പിന്നെ—?

മുചു.—പിന്നെ അതുതന്നെ, എല്ലാം കണ്ടറിയണം. മുതലാളിത്തൊഴിലാളി വഴക്കുകൾ. ലക്ഷപ്രഭുക്കന്മാരെല്ലാം വാടി വിഷമിക്കുന്ന കാലമാ, ആട്ടെ. (ചിരിച്ചു്) ചേട്ടൻ സൂക്ഷിക്കണം.

പണി.—ഓ! ഇനിയ്ക്കൊന്നാസ്സാർ മൂന്നുകാശുണ്ടു്. അതും ഈയിടെ കിട്ടിയതു്. അങ്ങു് പോയാൽ പൊയ്ക്കോട്ടെ ആട്ടെ, ആലപ്പുഴചേർത്തല ദിക്കുകൾ എങ്ങനെ?

മുചു.—അവിടെ വലിയ താമസമില്ല. ലഹളയൊന്നു നിശ്ചയം അളിയൻകത്താമ്പിന്റെ കഥ സൂക്ഷിച്ചു കൊള്ളണം. അദ്ദേഹത്തിനവിടെ ശത്രുക്കൾ അനവധി. സകല തൊഴിലാളികളും.

പണി.—ഫെയ്, അയാൾ മുതലാളിയല്ലല്ലോ.

മുചു.—വേണ്ടല്ലോ ജന്മിയല്ലേ? ജന്മിമാക്കും കാലം ഇത്തു നന്നല്ല.

പണി.—സ്വാമി വിചാരിച്ചാലും—?

മു.—ആരു വിചാരിച്ചാലും! നമുക്കേതായാലും ഒന്നു തന്നെ ശരണം. സ്വാമി തന്നെ ശരണം ഗവണ്മെൻറു തന്നെ ശരണം. നാം വെറും രാജഭക്തരായ ജനങ്ങൾ. ശാന്തമായികാലം കഴിക്കുന്ന സാധുക്കൾ —എങ്കിലേ രക്ഷയുള്ളു ചേട്ടാ—

മുകുന്ദൻനായർ ശ്രദ്ധമായി സഞ്ചരിച്ചു് വേണ്ട പ്രോത്സാഹനം നൽകിയിരുന്ന ഒരു കലാപം അധികം താമസിയാതെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഭൂസ്വത്തുടമസ്ഥതയിൽ മികച്ചുനിന്ന, ചില പ്രഭുക്കന്മാരും നിത്യവ്യവസായികളായ ചില തൊഴിലാളികളും തമ്മിൽ സാധാരണസംഭവിക്കാറുള്ള അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങൾ മാത്രമേ കാരണമായിരുന്നുള്ളു. എന്നാൽ ചുററുപാടും നിലകൾക്ക് വ്യത്യാസം വന്നതോടെ ക്ഷമാശീലം ഇരുകൂട്ടരിലും ഒരുപോലെ കുറഞ്ഞു. നീതിയുടേയോ നിയമത്തിൻേറയോ ഏതേതു ഭാഗങ്ങൾകൊണ്ടാണു് സാധൂകരിക്കപ്പെടാവുന്നതു് എന്നുപറവാൻ പാടില്ലാത്തവിധത്തിൽ ഇരുകൂട്ടരും തമ്മിൽ ചെറുപോരാട്ടങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചു. താമരനൂലിനൊപ്പം കണ്ട ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യം നിസ്സാരമെന്നു് അധികാരസ്ഥർ ഗണിച്ചു് ഏതാനും കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആയതു ഐരാവതങ്ങളേയും ബന്ധിക്കുമാറുള്ള കൊട്ടംവടമായി ദൈർഘ്യവും വൈപുല്യവും ശക്തിയും വർദ്ധിച്ചു. ആ രൂക്ഷരജ്ജുവിൻെറ സംഹാരകശക്തി നാടെട്ടുക്കു് വിറ കൊള്ളിച്ചു.

ഏററവും പററിയ പ്രത്യൗഷധം എന്ന നിലയിൽ നടപ്പാക്കിയ പട്ടാളനിയമം അനേകമനേകം ജനങ്ങളുടെ ജീവഹാനി നേടി ക്രൂരതയെ കൊണ്ടുപിടിപ്പിച്ചു. 'വയലാർ പുന്നപ്ര'പ്രദേശങ്ങളിലെ ആ സംഹാ

രാഗനി അവിടം വിട്ടില്ല. പ്രതികൂലസംഭവങ്ങളെന്ന ഉമിയിൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടുവെങ്കിലും നാനാരൂപത്തിൽ പക്ഷേ കത്തുവാൻ ഇടയാകംമുമ്പ് ആ സ്ഫുലിംഗങ്ങൾക്കെതിരായി ശക്തിയേറിയ ജലസേചനം നിർവഹിക്കേണ്ടതാണെന്നു രാജ്യസ്നേഹികൾക്ക തോന്നി. എങ്കിലും അഭിപ്രായങ്ങൾ ആരുമേ ഗോപനം ചെയ്യപ്പോന്നു!

അദ്ധ്യായം ൩൦

വാസസുഖത്തിന് അത്യന്തം ഉചിതമായ ശംഖുംമുഖം കടൽപ്പുറത്തു് പഴയ റെയിൽവേസ്റ്റേഷനിൽനിന്നു് അധികം അകലെയല്ലാതെ, വിസ്തൃതമായ പറമ്പോടുകൂടിയ ഒരു വലിയ ബംഗ്ലാവു് കാണപ്പെടുന്നു. എഫ്. എ. എസ്സിൽനിന്നു് മടങ്ങിയെത്തിയ ശ്രീ. മാധവിയമ്മയും ഭർത്താവും രാജധാനിയിലെ വാസസ്ഥലമായി പണി കഴിപ്പിച്ച ആ ഭവനത്തിന്റെ ഏകാധിപ എന്നവിധം ഒരു ചെറു തരുണീരത്നം വിടർത്തിയ പുസ്തകത്തിൽ കണ്ണോടിച്ചുകൊണ്ടു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. സായന്തന സൂര്യന്റെ അരുണവർണ്ണം തട്ടാറായിട്ടില്ലാത്ത കിരണങ്ങൾ ഭൂമുഖം പ്രകാശമാനമാക്കുന്നു. ഈ സന്ദർഭത്തിൽ യുവകോമളനായ ഒരു പ്രസന്നമുഖൻ ബംഗ്ലാവിനുള്ളിലേക്കു് കടന്നെത്തുന്നു. പുസ്തകപാരായണത്തോടുള്ള പ്രതിപത്തി തല്ക്കാലത്തേക്ക മാററിവച്ച ചെറുതരുണി എഴുന്നേററു അല്പമൊന്നു പുറകോട്ടു് നീങ്ങിനിന്നു ചോദിക്കുന്നു.—

"എന്താ, ഇന്നു ടെന്നീസ്സുകളിയില്ലേ?"

യുവാവ്.—ഉണ്ടുണ്ട്, ഞാൻ പോയില്ലന്നേ ഉള്ളൂ.

യുവതി.—അതെന്താ? മററു എന്തു അസൗകര്യങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും ടെന്നീസ്സിൽനിന്നും പിന്മാററില്ലല്ലോ.

യുവാവ്.—അതേ; പക്ഷേ ഇപ്പോഴത്തെ കഥ അല്പം വ്യത്യസ്തത്തിലാണ്. ആകപ്പാടെ നാട്ടൊട്ടുക്ക് വലിയ അസ്വാസ്ഥ്യം. ആലപ്പുഴചേർത്തല സംഭവങ്ങളെപ്പററി കേൾക്കുന്ന ഏതൊരാൾക്കും എത്ര കഠിനമായ മനോവേദനയാണ് തോന്നാവുന്നതു്.

യുവതി.—അതെതെ; വളരെ കഷ്ടംതന്നെ. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിനും ഇതിനൊരു പോംവഴിയുണ്ടാക്കാൻ സാദ്ധ്യമായില്ലല്ലോ.

യുവാവ്.—ഇല്ല. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സും കമ്മ്യൂണിസ്ററു കക്ഷിയും രണ്ടു വിരുദ്ധാദർശങ്ങളിലാണ് നില.

യുവതി.—ആട്ടെ, നമുക്കു കൂടുതൽ സ്വീകാര്യം എന്തായിരിക്കും?

യുവാവ്.—അതു അവരവരുടെ ഇഷ്ടംപോലെ. നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം കിട്ടണമെന്നാണ് സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ ലക്ഷ്യം. എന്നാൽ നിർദ്ധനരായ തൊഴിലാളികൾക്കു ധനികന്മാർക്കൊപ്പമുള്ള നില വരുത്തി കൊടുക്കണമെന്നതാണല്ലോ കമ്മ്യൂണിസ്ററുകക്ഷിയുടെ ഉദ്ദേശം. ഇതു രണ്ടും യോജിച്ചില്ല എന്നു വരും.

യുവതി—ഏതായാലും, ഉത്തരവാദിത്വഭരണപ്രക്ഷോഭണവും കമ്മ്യൂണിസ്ററുബഹളവും സ്വേച്ഛാപ്രഭുത്വമർദ്ദനങ്ങളും കൂടെ ഒന്നുചേർന്നു നമ്മുടെ നാ

ട്ടിൽ വല്ലാത്ത അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളാണ് നടമാടു ന്നതു്.

യുവാവ്.—എന്തു ചെയ്യാം! നാട്ടിന്റെ കഷ്ടകാലം. അ ച്ഛനും അമ്മയും ഏറെക്കാലമായി നടത്തിക്കൊ ണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു സംഘമുണ്ടു്. 'ബന്ധിധമ്മസംഘം' ആ സംഘത്തിനു് ഈ ഗൗരവമേറിയ ഘട്ടത്തിൽ വേണ്ടതു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ സാധിച്ചേക്കും.

യുവതി.—അതേ, അങ്ങനെ ഒരു സംഘമുണ്ടു്. അധി കവും പരസ്യമാക്കാത്തുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണു്. അമ്മയും ആ സംഘത്തിലെ ഒരു അംഗമാണു്. ജോഹൂരിൽനിന്നു് പല അവസരങ്ങളിലും സംഘാ വശ്യങ്ങൾക്കായി ധാരാളം പണം അയയ്ക്കാറുണ്ടാ യിരുന്നു.

യുവാവ്.—ഇപ്പോൾ ആ സംഘത്തിലെ അംഗങ്ങളുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതനുസരിച്ചു് രാജ്യ ക്ഷേമകരങ്ങളായ പല പ്രവർത്തനങ്ങളും അവരുടെ പരിപാടിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

യുവതി.—പ്രവർത്തനമൊന്നും ആക്കും ഇതേവരെ അറി ഞ്ഞുകൂട.

യുവാവ്.—അതേ, പരസ്യപ്പെടുത്താൻ അവർ ആഗ്ര ഹിക്കുന്നില്ല. സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സുനായകന്മാരോടു വേണ്ടവിധം ആലോചിച്ചു് അവരുടെ നിർദ്ദേശ മനുസരിച്ചുള്ള ഓരോ പ്രവർത്തനങ്ങൾ സംഘം നിർവഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇക്കാര്യം പ്രമാണിച്ചു പല പ്പോഴും തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജിയെ സംഘാംഗ ങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. അദ്ദേഹം സ്റ്റേറ്റു കാൺഗ്രസ്സിനോടുള്ള പഴയ വിരോധമെല്ലാം വി ട്ടിരിക്കാം.

യുവതി.—ഹെയ്, അതൊരിക്കലുമില്ല. സ്റ്റേററ കാൺഗ്രസ്സിനെ ദുർബലമാക്കാൻ അദ്ദേഹം കമ്മ്യൂണിസ്ററുകക്ഷിയെ ഒട്ടേറെ താലോലിക്കുകയുണ്ടായി.

യുവാവ്.—അതൊരു കാര്യമുണ്ട്. ബ്രിട്ടീഷ്ഗവണ്മെൻറിൻെറ നയത്തിൻെറ ഒരനുകരണം മാത്രമായിരുന്നു.

യുവതി.—ഏതായാലും അതുകൊണ്ടെന്തു സംഭവിച്ചു! നിസ്സഹായരായ അനവധി ജനങ്ങൾക്ക് ജീവഹാനി. വല്ല കാര്യവിജയവും ഉണ്ടായോ? അതൊട്ടില്ലാതാനും.

യുവാവ്.—കഷ്ടമായി ആ മൃഗീയമർദ്ദനം.

യുവതി.—ആട്ടെ, വഞ്ചിധർമ്മസംഘം ഇക്കാര്യത്തിൽ വല്ലതും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

യുവാവ്.—ഉണ്ട്, അച്ഛൻ ആലപ്പുഴ ചേർത്തല എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽ എത്തി അവിടത്തെ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിൻെറ യഥാർത്ഥസ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കി വന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതൊന്നും ഇന്നത്തെനിലയ്ക്ക് വെളിപ്പെടുത്താൻ പാടില്ല. മുചുകുന്ദൻ നായർ എന്നൊരാളിന്ന് തിങ്കൾക്കിടാശ്ശേരി കുഞ്ഞുരാമൻ കർത്താവിനോടുള്ള പകവീടലായിട്ടാണ് ലഹളയുടെ ആരംഭം. ഇരുക്കൂട്ടരും തമ്മിൽ സ്വന്തം മേന്മകാട്ടുവാൻ പിണങ്ങി രണ്ടു കക്ഷികളായി. ഈ തക്കത്തെ രാജ്യകാര്യപരമായ ഒരു വിപ്ലവമാക്കാൻ മററുചിലർ ഒരുങ്ങി. രഹസ്യായുധശേഖരണം, ഭൂസ്വത്തുടമസ്ഥതയുടെ മേലുള്ള കഠിനമർദ്ദനം മുതലായ പരിപാടികൾ നടമാടി.

അമർച്ചചെയ്യേണ്ടതു ഗവൺമെൻറാണല്ലോ. ആ ഗവൺമെൻറുനയപ്രകാരം മററു പരിപാടികാം നടന്നു.

യുവതി.—അതേ, അതുകൊണ്ടു ടെന്നീസ്കളി വേണ്ടന്നു വച്ചതു്—?

യുവാവു്.—മനസ്സിന്നു സ്വാസ്ഥതയില്ലാത്ത സന്ദർഭങ്ങളിൽ എന്തു വിനോദമാണു്?

യുവതി.—അസ്വാസ്ഥമായ മനസ്സിനെ സ്വാസ്ഥതയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുവിടാനല്ലേ, വിനോദം?

യുവാവു്.—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ആ വിനോദം ഇവിടെവച്ചും സിദ്ധിക്കാമല്ലോ.

യുവതി.—എങ്ങനെ?

യുവാവു്.—വിജയവ്യമായുള്ള സംഭാഷണം മുഖേന!

യുവതി.—ഛെയ്, എന്നിൽ യാതൊരുവിനോദരസവും ഇല്ല. ഞാനൊരു വെറും കാൎയ്യമാത്രപ്രസക്ത.

യുവാവു്.—അപ്പോഠം വിജ്ഞാനത്തിന്നു വേണ്ടവകയുണ്ടല്ലോ? അതുമതി.

യുവതി.—വിജ്ഞാനമാണെങ്കിൽ പൂജ്യം.

യുവാവു്.—അതെ, വിജ്ഞാനം പൂജ്യംതന്നെയാണു്. "വിദ്വാൻ സൎവ്വത്രപൂജ്യതേ" എന്നില്ലേ?

യുവതി.—അതേ; വിദ്വാൻ ആണു് "സൎവത്രപൂജ്യതേ"! വിദുഷിയല്ല.

യുവാവു്—വിദുഷിയില്ലാതെ വിദ്വാനുണ്ടോ? അതൊക്കെ പോകട്ടെ, അമ്മ എന്നു വരും?

യുവതി.—ഈ ആഴ്ചതന്നെ എത്തുമെന്നു് കത്തുണ്ടു്. അവിടെ അമ്മയ്ക്കു് ഈയിടെ ലഭിച്ച സ്വത്തുക്കഠം സംബന്ധിച്ചു് ചില കോടതിവ്യവഹാരങ്ങ

ളൊക്കെ നടന്നു. അതിനാലാണ് വരാൻ അമാന്തമെന്നു തോന്നുന്നു.

യുവാവ്.—അവരുടെ സംഘത്തിൻെറ ഒരു യോഗം ഈ ആഴ്ചതന്നെ കൂടുന്നതാണ്.

യുവതി—ഹെയ്, എനിക്കീ സംഘത്തിലൊന്നും അത്ര വിശ്വാസമില്ല. ശരിക്ക് പരസ്യമായിത്തന്നെ പ്രവർത്തിക്കണം. സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് ശക്തിയോടെ മുന്നോട്ടുവരട്ടെ അപ്പോൾ നമ്മുടെ അവശതകൾ മാറും.

യുവാവ്--അതേ, ഇന്ത്യൻരാഷ്ട്രീയ മണ്ഡലത്തിൽ സ്വാതന്ത്ര്യപരമായ വിജയം കണ്ടുതുടങ്ങുന്ന കാലമല്ലേ ഇതു്? അതുകൊണ്ടു് ഇനി അധികം അവിശ്വസിക്കാനൊന്നുമില്ല.

1945-ലെ യുദ്ധാവസാനത്തോടെ ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കന്മാരെയെല്ലാം ബന്ധനത്തിൽ നിന്നു് മോചിപ്പിച്ചു് അവരുമായി ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെൻറു നടത്തിയ സന്ധിസംഭാഷണം, ക്യാബിനററു മിഷൻെറ വരവ്, പാർലിമെൻററി ഡെലിഗേഷൻെറ ഭാരതീയകാര്യാന്വേഷണം എന്നീ സംഭവപരമ്പരകൾ നിമിത്തം ഇന്ത്യയിൽ സ്വാതന്ത്ര്യഭരണത്തിനുള്ള സാദ്ധ്യതകൾ തെളിഞ്ഞ ഒരു ഘട്ടത്തിലായിരുന്നു, തിരുവിതാംകൂറിലെ വയലാർപുന്നപ്ര വെടിവെയ്പ്പു സംഭവം നടന്നതു്. നിസ്സാരകാരണങ്ങൾ ആസ്പദമാക്കി ചെറുതരം ഉരസലുകൾ ഉണ്ടായ്‌വ കണക്കാക്കാതെ ഗവണ്മെൻറു് സംഭവഗതികളെ ഉദാസീനമായി വീക്ഷിച്ചു. ഒടുവിൽ ഒരു ധനികനിർദ്ധനസമരം എന്ന നിലയിൽ അവിടത്തെ സംഭവങ്ങൾ കലാശിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ പരമാവധിപ്രയോഗിക്കാ

നുള്ള പട്ടാളനിയമം കൊണ്ടുമാത്രമേ ശാന്തമായ അന്ത രീക്ഷം സാദ്ധ്യമാകയുള്ളു എന്ന നിലയെത്തി. നിയമ ഭഞ്ജകമായ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രകടനങ്ങൾ നിസ്സങ്കോചം അ ടിച്ചമർത്തുവാൻ ലേശം പോലും വൈമുഖ്യമില്ലാത്ത ഭര ണകാര്യാധിപൻ വേണ്ട അധികാരം സ്വായത്തമാക്കി ഉജ്ജ്വലമായ പ്രവൃത്തിക്ഷമതയോടെ വയലാർപുന്നപ്ര ഭാഗത്തിലെ വിപ്ലവക്ഷോഭം അമർത്തൽ ചെയ്യുവാൻ ക രിമരുന്നിന്റെ കഠിനപ്രയോഗംതന്നെ ഏകാലംബ മാക്കി. ഈ സംഹാരപ്രതിസംഹാരക്രിയകളുടെ ഫല മായി എത്രയോ ജനങ്ങൾ മൃത്യുവശഗരായി തങ്ങളുടെ അപരാധിതമോ നിരപരാധിതമോ വെള്ളമണൽക്കു ന്നിന്റെ നിർമ്മലാന്തർഭാഗത്തു ഗോപനം ചെയ്തുമറ ഞ്ഞു. ഏതൊന്നാൽകൊണ്ടു് അന്തരീക്ഷം പ്രശാന്തമാ യെങ്കിലും രാജ്യകാര്യപരമായ അവകാശലാഭത്തിനു വേ ണ്ടി പൊരുതി വീരചരമം പ്രാപിച്ചവർ എന്നൊരു വി ഖ്യാതിനേടിയ ആ ധന്യാധന്യമൂർത്തികൾ തുല്യമായ മ റ്റൊരുദ്യമത്തിനും രാജ്യവാസികളെ പ്രോത്സാഹിപ്പി ക്കാത്തവിധം സ്മരണമണ്ഡലത്തിൽ നിലകൊണ്ടു

വിജയശീലൻനായരുടേയും ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടേ യും പുത്രനായ വിജയൻ എന്ന യുവാവും എഫ്. എം. എസ്സ്. ഡാക്ടരുടേയും ശ്രീ മാധവിഅമ്മയുടേയും പുത്രി യായ വിജയം എന്ന തരുണിയും സംഭാഷണവിഷയ മാക്കിയതായി നാം കണ്ടതു് മേൽ പറയപ്പെട്ട ദാരുണ സംഭവമായിരുന്നു. ആ സംഭവത്തെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു കക്ഷിക്കാർ സാധൂകരിക്കാനും ഭിന്നപക്ഷക്കാർ പഴിക്കാ നും മറയ്ക്കുകോപ്പിട്ടു എങ്കിലും കൊല്ലവർഷം 1122-ലെ തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിൽ പ്രസ്തുതസംഹാരസോദ്യമം സുദൃഢരേഖകൾക്കു് കാരണമായിത്തീർന്നു.

വിജയനും വിജയയും അതാതു മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പരസ്പരസൗഹാർദ്ദത്തിന്റെ ഉടലെടുത്ത സന്താനങ്ങളായി ബാല്യകാലം തൊട്ടേ രാജ്യകാര്യഗതികൾ ഉററുനോക്കിപ്പോന്ന രണ്ടു വിദ്യാർത്ഥികളായിരുന്നു. ഗിരിജാഭായിഅമ്മയോടു് ശ്രീമാധവിഅമ്മയ്ക്കു് തോന്നിയ നിഷ്ക്കളങ്കസൗഹാർദ്ദത്തിന്റെ ഫലമായി ആ മാന്യയുടെ വാസഭവനത്തിന്നടുത്തുതന്നെ തനിക്കും ഒരു ഗൃഹം ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നു് ആ മിത്രം കരുതിയതിന്റെ ഫലമായിരുന്നു "സ്വദേശവിലാസം" ഭവനം. ആ ഭവനം ഗൃഹനാഥയുടെ അഭാവത്തിൽ ഭാസുരമാക്കിവന്നതു് പുത്രിയായ വിജയനും അവളുടെ വളർത്തമ്മയെന്നോ ഭൃത്യയെന്നോ ശാസനാധികാരി എന്നോ ഉള്ള നില വഹിച്ചുപോന്ന 'ജാത' എന്ന സ്ത്രീയുമായിരുന്നു. ജാതയ്ക്കു് ദാമ്പത്യസുഖവും സന്താനസംഖ്യയും ലോകനീതിക്കൊപ്പം ലഭിക്കുകയുണ്ടായി എങ്കിലും ബുദ്ധിയുടെ നയരാഹിത്യം അവളുടെ ജീവിതത്തെ വൈധവ്യത്തിലേക്കു് നയിച്ചു. തന്മൂലം തന്റെ മൂന്നു സന്താനങ്ങളുമായി ആ ഭൃത്യ ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ ഗൃഹപരിസരങ്ങളെ അലങ്കരിക്കുന്ന കൃത്യത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടതായിരുന്നു "ജാതത്തള്ളയെ" ഭരമേൽപ്പിച്ച പുത്രിയെപ്പററി മാതാവിനു വിശേഷിച്ചു യാതൊരുൽക്കണ്ഠയ്ക്കും കാരണം ഉണ്ടായതുമില്ല.

അദ്ധ്യായം ൩൧.

'സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ്" എന്ന സ്വാതന്ത്ര്യസ്ഥാപക സംഘത്തിന്റെ നാമധേയം ഹാസ്യരസത്തിൽ കൊടുക്കപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും ഏറ്റെടുത്ത "വിജയം" ആ പൊതുജനപ്രതിനിധിസഭസ്സിന്റെ പ്രവൎത്തനങ്ങളിൽ അതിഗ്ഗൂഢമായി പങ്കെടുത്തുപോന്നു. ഹൈസ്കൂൾവിദ്യാൎത്ഥിനി, കാളേജുവിദ്യാൎത്ഥിനി എന്നീനിലകളിൽ 'വിജയ'ത്തിന്റെ രാജ്യകാൎയ്യാഭ്യുന്നതി പുരസ്കരിച്ച അഭിലാഷം നിമിത്തം ആ യുവതിക്കു് അനവധി മിത്രങ്ങൾ ലഭിച്ചു. ആ സഖീവൃന്ദത്തിന്നു് ഒരു നായിക എന്ന നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടിയ വിജയം, പഠനവിഷയത്തിൽ ലേശംപോലും ഉദാസീനത കാട്ടിവന്നതുമില്ല. പിതാവായ ഡാക്ടരും മാതാവു ശ്രീ മാധവിഅമ്മയും പുത്രിയുടെ രാജ്യകാൎയ്യപരമായ അഭിനിവേശങ്ങളെ അടിച്ചമൎത്തുവാൻ യാതൊരു വിധത്തിലും ശ്രമിക്കുകയുണ്ടായില്ല. അവരിരുവരും ഓരോ കാരണങ്ങളാൽ തിരുവനന്തപുരം വിട്ടു താമസിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾതന്നേയും 'വിജയ'ത്തെ ജാതയുടെ പ്രത്യേക മേൽനോട്ടത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൊള്ളുവാൻ ആ മാതാപിതാക്കന്മാർ അനുവദിക്കയുണ്ടായി. ഒരു ദിവസം ആ ചെറുയുവതി, സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് പ്രവൎത്തനങ്ങൾ പൂൎവ്വാധികം ശക്തിമത്താക്കുവാൻ ചില നേതാക്കന്മാരെക്കണ്ടു സംസാരിച്ചശേഷം അപൂൎവ്വം ചില സഖിമാരോടൊത്തു സ്വന്തം ഭവനത്തിൽ എത്തി. സ്നേഹിതമാരെല്ലാം തങ്ങളുടെ ഗൃഹങ്ങളിലേക്കുപോയി. വിജയം അത്താഴമൂണും കഴിഞ്ഞു് ഗ്രന്ഥപാരായണത്തിന്നു ആരംഭിക്കുകയായിരുന്നു.

ആ സൗകൎയ്യമേറിയ തക്കംനോക്കി ഭൃത്യയോ മാതൃസ്ഥാനപരിപാലകയോ ആയ ജാത, സ്വന്തം മുറുക്കാൻപാത്രവുമായി യജമാനത്തിയുടെ പുത്രിയുടെ അടുത്തെത്തി.

വിജയം.—എന്താ ജാതത്തള്ള ഊണുകഴിഞ്ഞു മുറുക്കാൻ പാത്രവുമായി എത്തിയിരിക്കുന്നു. അല്ലേ?

ജാത.—അതേ കുഞ്ഞേ, ഈ വയസ്സുള്ളോൎക്കു എന്തോവേണം? ആട്ടെ; കുഞ്ഞിന്റെ കൂട്ടുകാരികളിൽ ആരും തന്നെ ഇവിടെ നിന്നില്ലല്ലോ.

വിജയം.—ഓ! അവർ ഓരോരുത്തരും ഇന്നുതന്നെ തങ്ങളുടെ ഭവനങ്ങളിൽ എത്തിയില്ലേൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരാൻ ആളുകൾ എത്തും.

ജാത.—അതേതെ! അതാ കുഞ്ഞേ, ഞാനും നോക്കുക. ഇവറ്റുങ്ങളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ തക്ക ആമ്പിള്ളാരൊന്നുമില്ലേ?

വിജയം.—എന്താ, ജാതത്തള്ള അങ്ങനെ പറയുന്നതു്? അവരൊക്കെ പഠിക്കുകയല്ലേ?

ജാത.—അതേതെ! അവരൊക്കെ പഠിക്കുവാ! എന്തായിപ്പഠിക്ക! ഓരോരുത്തന്മാരോടുകൂടി പൊറുക്കേണ്ട ഈ പെമ്പിള്ളാരെ ആരാ പഠിപ്പിക്ക? എന്തിനാ പഠിക്ക?

വിജയം.—പഠിക്കുന്നതോ? പഠിക്കുന്നതു് അറിവുകിട്ടാൻ.

ജാത.—അതേതെ! നിങ്ങളെല്ലാം കൂടെ കുറെ ഏറെ അറിവുസമ്പാദിച്ചല്ലേ തമ്പുരാന്റെ രാജ്യം ഇനി മുടിയാൻ വല്ലതുമുണ്ടോ? വലിയകുഞ്ഞിനു് ഇതൊക്കെ ഒരിഷ്ടമാ. ഇനിക്കറിയാം, കുഞ്ഞുന്നാളിലേ അത്തരക്കാരത്തിയാ. ഇപ്പോഴും വിത്യാസമെന്താ?, നാലേ കുഞ്ഞൊന്നാലോചിക്കേണ്ടേ? നമ്മു

ക്കിതൊന്നും അത്രഅദ്ഭുതതല്ലാന്നു്. നമുക്കു് നാലുപെങ്കിടാങ്ങൾക്കൊപ്പം സുഖായികഴിയണം ഗ്രവത്താശ്രമം കൊണ്ടു് സുഖമായികഴിയണം എന്നൊക്കെ.

വിജയം.—എന്തോ പറയട്ടേ, ജാതത്തള്ളേ, അതൊന്നും ഇവിടെ പറഞ്ഞിട്ടുകാര്യമില്ല. ഒരു കാര്യം ഞാൻ രഹസ്യമായി പറയട്ടേ. (പുഞ്ചിരിയോടെ) 'ജാതത്തള്ള' വിചാരിച്ചാൽ ഇനിക്കു് തക്കൊരാളിനെ—

ജാത.—അതേ കുഞ്ഞേ, അതാ നന്നു്. പെണ്ണുങ്ങൾ അങ്ങനെ വല്ലവഴിയും തിരിഞ്ഞു് ആലോചിക്കുന്നതാ, നന്നു്.

വിജയം.—അതേ, അതുശരിയാ. പക്ഷേ നമുക്കു് അക്കാര്യം അന്വേഷിക്കാൻ ആരുംവേണ്ടേ?

ജാത.—(ഉന്മേഷഭാരത്തോടെ) ആള്ളോ? ആരുംനമുക്കു് ആരാണില്ലാത്തതു്? കർത്താവെജമാൻെറ വലിയ ഇഷ്ടനല്ല്യോ, പണിക്കരദ്ദേഹം. അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചാൽ തക്ക ആളുണ്ടാകും. ഇടയ്ക്കു് അതദ്ദ്യത്തെപ്പററി ഞാൻകേട്ടു. കേട്ടതേ, അദ്ദേ്യത്തിൻെറ വീട്ടിൽ താമസിക്കുന്ന താമരക്കരക്കൊച്ചുപെണ്ണുപറഞ്ഞാ. കൊച്ചുപെണ്ണു് നമ്മുടെ ദിക്കിലെ ഒരു നശിച്ചു നാരാണത്തു കല്ലുപിഴത ഒരു വീട്ടിലെ പെണ്ണാ. എൻെറ കുഞ്ഞേ, അവൾ പണിക്കരദ്ദേ്യത്തിൻെറ വീട്ടിൽ വന്നിട്ടു് ഇപ്പോൾ ഒന്നൊന്നര ആണ്ടാകും. അമ്പേ, പെണ്ണുകേറിച്ചീത്തപോയി. അവൾ ഇടയ്ക്കൊരു ദിവസം പണിക്കരദ്ദേ്യവും ഭാര്യയുമായി കാറേൽ കടപ്പുറത്തുവന്നിരുന്നു. കുഞ്ഞിക്കുട്ടിക്കുഞ്ഞമ്മയുടെ മകൾ. ,ന്താ പേരു്, കമലക്കുഞ്ഞു് അതേ, കമലക്കുഞ്ഞും

കുഞ്ഞിന്റെ ഭർത്താവും ഒരു കൈക്കുഞ്ഞും ഒക്കെ യായിട്ടാ വന്നതു്. അപ്പെണ്ണു എന്നെക്കണ്ടു. ഇവിടെ വന്നിരുന്നു. അതിനുശേഷം ഇടയ്ക്കിടെ ഞങ്ങൾ കാണാറുമുണ്ടു്. പെണ്ണു പറയുന്നതാ ഇപ്പോ, പണിക്കരേട്ടത്തിന്റെ വീട്ടിലെ ശട്ടം. അവളില്ലേ, അവൾ ചോദിക്കുവാ, കുഞ്ഞിക്കുട്ടി ക്കുഞ്ഞമ്മയുടെ മകൻ കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായരെക്കൊ ണ്ടു്—,

വിജയം.—അതാരാ ജാതത്തള്ളേ?

—അല്ലേ! അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതുപോലെ ചോദിക്കുന്നു! കുഞ്ഞിക്കുട്ടിക്കുഞ്ഞമ്മേടെ മകൻ. മൂത്തമകൻ. കുഞ്ഞു് ബി. എ. എല്ലേയാ. ഇപ്പോ ല്ലേ, ആപ്പീസ്സിൽ 175 രൂ. കൂട്ടം. ഇനിയും കൂട്ടം. തൊള്ളായിരംവരെ ആകും. ആ കുഞ്ഞിനു്— ഞാനെന്തു പറയട്ടെ.

വിജയം.—(ആത്മഗതം) ആട്ടെ, അതൊരു രസംതന്നെ! ഈ സാധുവിനു് എന്നെ മനസ്സിലായിട്ടില്ല. എ തായാലും ഇങ്ങനെ പറയാം. (പ്രകാശം) ഓഹോ. കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായരോ? മനസ്സിലായി, മനസ്സിലായി! ആട്ടെ, അമ്മയൊക്കെ അവരെ അറിയില്ലേ?

ജാത.—കൊള്ളാം. നല്ലാര്യം! വലിയകത്താവെജമാനന്റെ അനന്തരോത്തിയുടെ മകനെ കുഞ്ഞിന്റെ അമ്മ അറിയത്തില്ലാന്നോ?

വിജയം—എന്നിട്ടു്, ജാതത്തള്ള എന്തോപറഞ്ഞു?

ജാത.—ഞാനോ? ഞാൻ അവക്കിട്ടൊരാട്ടുകൊടുത്തു 'ഫോഡീഫോ' എന്നു പറഞ്ഞു: 'അല്ല' ഞാൻ അങ്ങനെയാണു് പറഞ്ഞതെങ്കിലും ഇനിക്കം

തോന്നാതിരുന്നില്ല. പിന്നെ ഒരു കാര്യം! നിങ്ങ ളൊക്കെ രാജ്യംഭരിക്കാൻ പോവുകാല്ലാ!

വിജയം.—(ചിരിച്ചു്) ഹെയ്; അങ്ങനെയല്ല. ഞങ്ങൾ തിരുവിതാംകൂറിൻെറ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കുന്ന സംഘത്തിനെ മുന്നണിയിൽകൊണ്ടു വരാൻ ശ്രമിക്കുന്നുവെന്നുമാത്രം.

ജാത.—അതേതെ! ശ്രമിക്കുന്നു! അതിലേയുള്ളേ, നമ്മു ടെ ദിവാൻസാമി. സാമി എത്ര കേമനാന്നോ! അദ്ദ്യമല്ലേ, നമുക്കൊക്കെ വല്ലതും കഴിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗമെങ്കിലും അന്വേഷിച്ചുതരിക. ഈ യുത്ത കാലത്തു്—,

വിജയം.—എന്തോ ഭ്രാന്താ? യുദ്ധംമൊക്കെ നിന്നിട്ടു് കാ ലമെത്രയായി.

ജാത.—നിന്നോ? യുത്തംനിന്നു ഇല്ലേ? ഇനിയ്ക്കു് നല്ല ഓർമ്മയാ. പണ്ടൊരു യുത്തമുണ്ടായിരുന്നു, അത ങ്ങുനിന്നപ്പോ വല്യ 'ആഘോഷമൊക്കെയായിരുന്നു.

വിജയം.—ഓഹോ, ഇപ്പോഴും ആ ഘോഷങ്ങൾ ഉണ്ടാ യിരുന്നു.

ജാത—ആട്ടെ, പഠിച്ചാട്ടെ; പിന്നൊരുകാര്യം. ആപെ ണ്ണിനോടു എന്തോ പറയട്ടെ?

വിജയം.—അതൊക്കെ അമ്മ വന്നിട്ടു് ചോദിക്കണം, പറയണം. ഞാനെന്തു പറയാനാ?

ജാത.—അതു ശരിയാ. പക്ഷേൽ, ഞാൻ വല്യകുഞ്ഞി നോടു പറയും. ഒരുകാര്യാ ഞാൻ പ്രത്യേകംപ റകാ. വല്ല സർക്കാരുദ്യോഗക്കാർ കൊച്ചന്മാരും വല്ലതും പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലോ, എൻെറ കുഞ്ഞു തെററരുതു്.

വിജയം.—ഹെയ്; ഒരു കാലമില്ല.

ജാത.—അതുപോലെതന്നെ സ്വാമിയെ ആരും ശകാരിക്കരുത്. വല്യേജമാൻ ഇപ്പോ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ!—അദ്ദേഹത്തിന് സ്വാമിയോട് അത്രവളരെ ഭക്തിയാ.

വിജയം.—ആട്ടെ; ഞാൻ വായിക്കാൻ പോവുകാ.

ജാതത്തള്ളയുടെ ബഹുമതിക്ക് പാത്രീഭവിച്ച തിരുവിതാംകൂർദിവാൻജിയുടെ മനസ്സു മേൽക്കുമേൽ അസ്വസ്ഥമായി. യുദ്ധാവസാനമായി എങ്കിലും, ബ്രിട്ടീഷ്ഗവണ്മെൻറിനെതിരായി നടക്കുന്ന കാൺഗ്രസ്സ് പ്രവർത്തനങ്ങളെ അദ്ദേഹം ബുദ്ധിപൂർവ്വം ഉററുനോക്കിക്കഴിയുകയായിരുന്നു. ലോകൈകവന്ദ്യനായ മഹാത്മാ ഗാന്ധിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ കാൺഗ്രസ്സിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർവ്വാധികം വർദ്ധിച്ച ആ കാലത്തു് ഇൻഡ്യയിലെ മുസ്ലിംസമുദായം 'പാകിസ്ഥാൻ' എന്ന പ്രത്യേകസംസ്ഥാനത്തിൻെറ കൈവശപ്പെടുത്തലിന്നു പ്രത്യേകം ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. 'മുസ്ലിം ലീഗു' എന്ന സ്ഥാപനത്തിൻെറ നിയന്ത്രകന്മാർ, പാകിസ്ഥാനവേണ്ടി ശക്തിപൂർവ്വം വാദിച്ചു. അവർ ശഠിക്കുംപോലുള്ള ഒരു വിഭജനത്തിനു് ഒരുങ്ങാത്തപക്ഷം ഇംഗ്ലീഷുകാർ ഇന്ത്യവിടുകില്ല എന്നു ധരിച്ച കാൺഗ്രസ്സുകാർ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ പാകിസ്ഥാനെ അംഗീകരിച്ചു.

സർ രാമസ്വാമിഅയ്യർ ആ സ്ഥിതിവിപര്യയത്തിലും തിരുവിതാംകൂറിനെ പ്രത്യേകസ്ഥാനത്തിൽ നിറുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുപോന്നു. ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഇന്ത്യവിടുന്നതോടുകൂടി അവർക്കുണ്ടായിരുന്ന അധീശത്വം പുതിയ ഇന്ത്യാഗവണ്മെൻറിൽ ലയിക്കുമെന്ന വസ്തുത അദ്ദേഹ മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ ഇതു് തക്കത്തിൽ എന്തെങ്കിലും കാരണ

ങ്ങൾ കല്പിച്ചു് നാട്ടുരാജ്യങ്ങൾ സ്വതന്ത്രഭരണകൂടങ്ങളാകാൻ ശ്രമിക്കണം എന്നുണ്ടായ ചില അമിത ശക്തിമോഹികളുടെ പന്ഥാവിനെ അദ്ദേഹം ആശ്രയിച്ചു. ബ്രിട്ടന്നു് നാട്ടുരാജ്യങ്ങളുടെ മേലുണ്ടായിരുന്ന അധീശത്വം ഇന്ത്യാഗവമ്മെൻറിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രാഭവഘട്ടത്തിൽ ആ ഭരണകൂടത്തിനു ലഭിക്കുന്നതല്ല എന്ന പുതിയ ഒരു വാദം ആവിർഭവിപ്പിച്ചു. തിരുവിതാംകൂർ സ്വാതന്ത്ര്യം അതായതു് ഇന്ത്യൻ യൂണിയനിൽനിന്നു വഞ്ചിരാജ്യം ഒററതിരിഞ്ഞു ശുദ്ധസ്വതന്ത്രമായി നിലകൊള്ളുണമെന്നു ഒരു നിർബന്ധം അദ്ദേഹം കടുത്തവാശിയോടെ സ്വീകരിച്ചു.

ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കാൺഗ്രസ്സ് എതിർത്തുപോന്ന പകിസ്ഥാൻ വിഭജനം ആ സ്വതന്ത്രസ്ഥാപനത്തിൻെറ അംഗീകാരത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചതു് തക്ക ഒരു കാരണമെന്നുകണ്ടു് ഭാരതമഹാജനസഭയുടെ അധികാരം നിസ്സാരമാക്കി കാൺഗ്രസ്സിൻെറ രാജ്യകാര്യനയം കേവലം വിഫലമാണെന്നു് ഉൽഘോഷിച്ചു. ദിവാൻജി ആ കാൺഗ്രസ്സിനോടുവിയോജിച്ചു നിൽക്കുവാൻ തിരുവിതാംകൂർ മഹാജനങ്ങളുടെ സഹായം അഭ്യർത്ഥിച്ചു. സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ, ലോകത്തു യാതൊരുശക്തിക്കും കീഴ്പ്പെടാതെ നിൽക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന വസ്തുത അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധമാക്കി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ സ്വാർത്ഥമാത്രപ്രസക്തവും ജനമർദ്ദനമാത്രലക്ഷ്യവുമായ സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ സ്ഥാപനത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്വാനും ആ ജനസ്വാതന്ത്ര്യമില്ലായ്മ, അഥവാ കലപ്പററ സ്വേച്ഛാപ്രഭുത്വത്തെ താലോലിക്കാനും അനവധി രാജ്യവാസികൾ മുന്നോട്ടെത്തി. പ്രലോഭനങ്ങൾകൊണ്ടു് നായക വേഷധാരികളെ വശ

ത്താക്കവാനും, അവരുടെ പിൻതുണയോടെ ഭരണ കൂടസ്വാതന്ത്ര്യം നേടുവാനും ആയി ദിവാൻജി സമസ്ത ശ്രമങ്ങളും നിർവ്വഹിച്ചു. ഈ ശ്രമങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കുവാൻ എത്തിയ അനവധി തിരുവിതാംകൂർ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രണയികളും സ്വന്തം കാര്യങ്ങളോടു കാട്ടിയ പ്രണയമാണു് ഏററവും പ്രസ്താവനായോഗ്യമാകുന്നതു്.

സ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് സംഘത്തിലെ സകല അംഗങ്ങളും ഇന്ത്യൻ നാഷനൽകാൺഗ്രസ്സുപക്ഷത്തു് പ്രത്യേക പ്രതിപത്തിയോടെ നിലകൊണ്ട ആ ഘട്ടം തിരുവിതാംകൂറിനെ അത്യന്തം അസ്വസ്ഥമാക്കി. സ്വാഭിപ്രായസ്ഥാപനത്തിനു് അന്നെന്നപോലെ മറെറാരു സന്ദർഭത്തിലും തിരുവിതാംകൂർ മന്ത്രി ഇത്ര ശ്രമം ചെയ്തിരുന്നില്ല. പരസ്യമായ ധനദാനംകൊണ്ടു് അനുകൂലാഭിപ്രായക്കാരെ വശത്താക്കാൻ അദ്ദേഹം ബദ്ധകങ്കണനായി. രാജ്യകാര്യഗതി മുന്നോട്ടോ പിന്നോട്ടോ എന്ന നിലയിലും എത്തി.

അദ്ധ്യായം ൩൨.

"സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ പ്രഖ്യാപനത്തിന്റെ പ്രഥമകീർത്തനസംഘം" എന്നൊരു പുതിയ പ്രവർത്തകസമിതി രൂപീകരിച്ചു് അധികാരസ്ഥന്മാരുടെ അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രീഭൂതനായ ഏകരാജ്യസ്നേഹി മി. മുചുകുന്ദൻനായരായിരുന്നു. വിശേഷിച്ചു്, മി. പരമുപണിക്കരുടെ പ്രോത്സാഹനവും കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മയുടെ കടുംവാശിയോടുകൂടിയ അഭ്യർത്ഥനയും ഇക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേ

ഹത്തെ നിത്യോത്സാഹിയാക്കി. ലക്ഷങ്ങളുടേയോ അവശസഹസ്രങ്ങളുടേയോ തീവ്രവേദനകളും കഷ്ടതകളും അദ്ദേഹത്തിനു ഇപ്പോഠം കേഠക്കുക തന്നെ തിക്തകമായിരിക്കുന്നു. പ്രതിദിവസം വെള്ളമാറി അദ്ദേഹം എത്താത്ത സ്ഥലങ്ങഠം ഇല്ലതന്നെ. ഗൗരവമേറിയ നിലയിലുള്ള സകല ആളുകളും അദ്ദേഹത്തെ ഒരു അവതാരപുരുഷനെന്നപോലും ഗണിച്ചു. രാജ്യഭക്തിയെ ജയിച്ച രാജഭക്തി, മന്ത്രിഭക്തി, ഉദ്യോഗസ്ഥഭക്തി, പണഭക്തി, സുഖാഹാരഭക്തി, സുഖാസഭവഭക്തി എന്നിത്തരം സകല ഭക്തികഠക്കും അദ്ദേഹം ഒരു മാതൃകാപുരുഷനായി.

സ. തി. പ്ര. പ്ര. കീ. സംഘത്തിലെ സജീവപ്രവത്തനത്തിനു എപ്പോഴും പ്രോത്സാഹനം നൽകിപ്പോന്നിരുന്ന മറെറാരു പരിത്യാഗശീലൻ ശ്രീമാൻ പത്രാധിപർ ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം എത്രനാം നാളുകളായി വൈകുന്നേരം ഭവനത്തിലേക്കു് മടങ്ങുക എന്ന പതിവു പോലും ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അഥവാ ആ പതിവു ഉപേക്ഷിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രതിനിമിഷം അലട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മാനേജർ മി. മാൻകോവു്, മേല്പടിസംഘത്തിൻെറ ജീവനാഡി എന്നു തന്നെ പറയാം. ഈ മൂന്നു മൂത്തികളും തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ പ്രതിനിധിസ്ഥമാനം കൈലാസപർവതത്തിൽ തപസ്സു്ചെയ്തു് ശിവൻെറ വരമായി കൈപ്പററിയതുപോലെയായിരുന്നു, അവരുടെ ഉട, നട, സംഭാഷണാദികളും.

എന്നാൽ ഈ ദേശാഭിമാനിവീരന്മാരുടെ ആത്മപരിത്യാഗശീലത്തെ അഭിനന്ദിക്കാൻ കെല്പില്ലാത്തപോലെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് പ്രസിഡൻറും അനയായികളും

സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ — ആശയത്തെ കഠിനമായി പ്രതിഷേധിച്ചുപോന്നു. ഭാഷണലേഖനസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ തുലോം കുറവായ അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യാവസ്ഥ പ്രമാണിച്ച് കാൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കൾ അയൽരാജ്യമായ കൊച്ചിയിലേക്ക് കടന്നിരുന്നു. ആ വാസകാലത്തിനിടയ്ക്ക് രാജധാനിയിലെ സകല വാർത്തകളും അതിസൂക്ഷ്മമായി നായകന്മാരെ അറിയിക്കുവാൻ വിജയാലയത്തെ വിജയശീലൻനായരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു ഗൂഢവാർത്താവാഹസംഘം നിരന്തരം പ്രവർത്തിക്കുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു.

അമിതശക്തിമാനും അത്യന്തം പരാക്രമശാലിയും മഹാബുദ്ധിമാനും ദ്രുതപ്രവർത്തനചതുരനും ആയ സർ രാമസ്വാമിഅയ്യരുടെ പ്രഖ്യാപനത്തിനു വിരുദ്ധമായ ഒരു നയാവലംബനം തിരുവിതാംകൂറിൽ കടന്നുകൂടുന്നത് അദ്ദേഹം തീരെ ക്ഷന്തവ്യമായി കരുതിയില്ല. എന്നാൽ നിരോധനാജ്ഞ നല്കുക, ആജ്ഞാലംഘകരെ തടവിലാക്കുക എന്ന പരിപാടിയും അദ്ദേഹത്തിന് അത്രതന്നെ വിജയപ്രദമായി തോന്നിയില്ല. ഏതായാലും 1947 ആഗസ്റ്റ് 15-ാനു- സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ പ്രഖ്യാപനം ഉണ്ടാകുന്നതാണ് എന്നൊരു വിവരം ബഹുജനവിജ്ഞാനത്തിന് പ്രസിദ്ധീകൃതമാവുകയും ചെയ്തു. ആ പ്രഖ്യാപനത്തെ സകല ശക്തികളും പ്രയോഗിച്ച് എതിർക്കുവാൻ നാട്ടകം മുക്കിലും മൂലയിലും ഓരോ പ്രസംഗശാലക്കൂത്തുകൾ നടക്കുന്നുമുണ്ട്. ഇതിലേയ്ക്കുള്ള ഏക പ്രതിവിധി നിശ്ചയിക്കുന്ന കാര്യത്തിലായിരുന്നു, തി. സ്വാ. പ്ര. പ്ര. കീ. സംഘം നിഷ്കളങ്കമായ രാജ്യസേവനം അനുഷ്ഠിച്ചത്.

അതായത്, സ്റ്റേറ്റു കാൺഗ്രസ്സ്യോഗങ്ങളെ അലങ്കോലപ്പെടുത്തി അയച്ചുകൊള്ളാമെന്ന് ഒരു ഉടമ്പടി

മെല്ലടി സംഘം കൈയ്യേററു. രാജ്യത്തിൻെറ നാനാ ഭാഗങ്ങളിലുമുള്ള ഓരോ മുഷ്ക്കരന്മാരെ വരുത്തി അവരുടെ പാർശ്വവത്തികളായ ഏതാനംപേരുമായി സ്റ്റേററ കാൺഗ്രസ്സ് യോഗങ്ങളിലെത്തി അവയെ അലങ്കോലപ്പെടുത്തിവിട്ടുകൊള്ളാം എന്നു് മി. മുചുകുന്ദൻനായർ ഒരു ഭാരം കൈയേററു.

രാജ്യത്തെങ്ങും മുഷ്ക്കരപ്രമാണികളെ കണ്ടുപിടിക്കുവാനും അവക്ക് ആവശ്യമുള്ളവ കൊടുത്തുകൊള്ളുവാനും സംഘാംഗങ്ങൾ ചുമതലപ്പെട്ടവരെ കണ്ടുപിടിച്ചു് വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചു. നാളുകൾ ഇഴഞ്ഞെന്നപോലെ മെല്ലെ മെല്ലെ മുന്നോട്ടുപോയി.

സ്ത്രീജനസമുച്ചയത്തിനു് പുതിയൊരു പ്രബോധനം നൽകി ലക്ഷോപലക്ഷമെന്നവിധം സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സംഗങ്ങളാക്കണമെന്ന വഞ്ചിധർമ്മസംഘപ്രമേയം പ്രായോഗികവും വിജയകരവുമാക്കാൻ ശ്രീ. മാധവിയമ്മയുടെ പുത്രി ബദ്ധകങ്കണയായിരിക്കുന്നു. ഈ ആവശ്യം പ്രമാണിച്ചു് അക്കൊല്ലത്തെ പഠിപ്പുപോലും ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ആ യുവതി സന്നദ്ധയായി. വടക്കൻ ദിക്കുകളിൽ ശ്രീമതി കുഞ്ഞുറെയിച്ചുലുമൊന്നിച്ചു് പര്യടനം നടത്തുവാൻ തയ്യാറായ 'വിജയം' ഉന്മേഷരൂപിണിയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട ആ സായാഹ്നത്തിൽ അവളുടെ സഹചാരിയായ യുവാവു് പശ്ചിമാംബുധിതീരത്തെ കാറേററു സൂര്യബിംബംനോക്കി രസിക്കുകയായിരുന്നു. ഉത്സാഹശീലത്തോടെ തുള്ളിക്കളിക്കുന്നവിധം 'വിജയം' ഏകാകിയായികണ്ട ആ യുവാവിൻെറ അടുത്തെത്തി പുഞ്ചിരിയോടെ ചോദിക്കുന്നു:—

"ഏ വിജയച്ചേട്ടൻ, സർ സീ. പി. യുടെ പ്രതാപങ്ങൾ എങ്ങാനും ആ സൂര്യമണ്ഡലത്തിൽ നിഴലിട്ടുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കുകയാണോ?"

ഈ ചോദ്യത്തോടെ തൂകിയ പുഞ്ചിരി യുവാവിനെ മന്ദസ്മേരമുഖനാക്കിയില്ല. അയാൾ തിരിഞ്ഞു് പ്ലാനവദനനായിപ്പറയുന്നു:—

"കഷ്ടം, ലോകം വെല്ലുന്ന മഹാഗോളങ്ങൾക്കുപോലും അസ്തമനം കാണുന്നു. ഇക്കഥ മനുഷ്യൻ, മനസ്സിലാക്കുന്നില്ലല്ലോ!"

വിജയം.—ഒഹഹോ! വേദാന്ത ഭാഷ്യം എഴുതുകയായിരിക്കും. ആട്ടെട്ടെ! ആ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുനേതാവെന്ന നിലയിൽ പിടികൂടാൻ അറസ്റ്റു വാറന്റു് പുറകേയുണ്ടു്.

യുവാവു്.—ഇരുവശത്തേയ്ക്കും തിരിഞ്ഞൊന്നു നോക്കി. എന്താ 'വിജയം' കളിപറകേ?

യുവതി.—ഹെയ് കളിയല്ല, പൊളിയെന്നുമാത്രം. അല്ലല്ലാ പൊളിയല്ല കളിയുമല്ല കാര്യം തന്നെ.

യുവാ.— അതെന്താ അങ്ങനെ പറയാൻ?

യുവതി.—മറെറാന്നുമല്ല. ഒരു മുചുകുന്ദൻ നായരെ കേട്ടിട്ടില്ലേ? ആ വിദ്വാൻ രഹസ്യമായി ഗവണ്മെൻറിനെ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. വിജയൻ കമ്മ്യൂണിസത്തിന്റെ രഹസ്യനേതാവെന്നു്. നടപടി പക്ഷേ കണ്ടേയ്ക്കും.

വിജയൻ.— എന്നാൽ വളരെ സന്തോഷം. തിരുവിതാംകൂറിൽ കമ്മ്യൂണിസത്തിൻെറ ലാക്കുതെററിയപ്പോക്കൊന്നു തെളിയിച്ചുകൊടുക്കാൻ സാമി അങ്ങനെ ഒരു തരം ഇനിക്കു തരുമോ?

യുവതി.—രഹസ്യമായി അറിഞ്ഞതാ. സാമി ആ റിപ്പോർട്ടു് വിശ്വാസയോഗ്യമായി കരുതിയില്ലത്രേ.

വിജയൻ.—എസ്സാറം റൈററ്! എന്തെല്ലാം അപരിഷ്കൃണ്ണതകൾ അദ്ദേഹത്തിനു ഉണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഒരു മഹാൻ തന്നെയാണു്.

യുവതി.—എല്ലാമനുഷ്യരെപ്പററിയും ഇങ്ങനെ പറയാം. ഒേ, കണ്ടില്ലേ, ഒരാൾ ദിവാൻജിയുടെ സ്തുതിപാഠകനായി മാറുന്ന മാററം. ഇല്ല ചേട്ട അററന്നൊന്നുമില്ല.

വിജയൻ.—ഹെയ്, അതല്ല, സർ രാമസ്വാമിഅയ്യർ ബഹുമാന്യനായ ഒരു വ്യക്തിതന്നേയാണു്. അദ്ദേഹം എന്തോ തെററായി ധരിച്ച ഒരു തത്വത്തിനു വേണ്ടി നിൽക്കുന്നു അത്രേ ഉള്ളു.

യുവതി.—(ചിരിച്ചു്) അതേതെ; അദ്ദേഹം തെററായ ഒരു തത്വത്തെ ശരിയെന്നാക്കാൻ ശ്രമപ്പെടുന്നു. അതു് ഇജ്ജന്മം നടക്കുകയില്ല. ബ്രിട്ടീഷു് ഗവമെൻറു് ഇൻഡ്യ അടക്കിച്ചുവാഴ്ത്തിമെതിച്ച കാലത്തിലെ ഭരണപ്പകർപ്പുകളും തകർപ്പുകളും ഇനി എവിടെ ചേട്ടാ വിജയിക്കാൻ! അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം വേഗം സ്വന്തം തെററു കണ്ടുപിടിക്കാൻ പ്രാർത്ഥിക്കാം. എണീററാട്ടെ. മുട്ടുകുത്തി നമസ്കരിക്കാം. (ചിരിക്കുന്നു)

വിജയൻ.—വേണ്ടേ, വേണ്ട, അതിരുകടന്നു പോകുന്നു!

യുവതി.—ഒരതിരും കടക്കുന്നില്ല. ന്യായമായി സംസാരിക്കുന്നതുമാത്രമാ. ഞാൻ നാളെ രാവിലേ തിരിക്കുന്നു.

വിജയൻ.—കൊള്ളാം! ദിക്കുകളെ ജയിക്കാനായിരിക്കാം! 'എന്നെപ്പോലൊരു സുന്ദരിയുണ്ടോ, ഇന്നാട്ടിലി

ന്നെങ്ങാനം?' എന്നു ചോദിക്കാമോ? സൂക്ഷിക്കണേ, പഴയ കാലമല്ല. വല്ലവൻേറയും കൈയിലകപ്പെട്ടാൽ—

യുവതി.—ഹ ഹ ഹാ! വല്ല രാവണൻേറയും കൈയിലകപ്പെട്ടാലെന്നോ? എന്നാൽ ലങ്കയിൽ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം പിറേറദിവസംതൊട്ടു്!

വിജയൻ.—ഛെയ്, അതല്ല, വേറൊരുത്തരവാദിത്വഭരണമുണ്ടു്.

യുവതി.—അറിയും; അറിയും. സീതാദേവിയുടെ തലകനിച്ചു മൂക്കപിഴിഞ്ഞു് മുടിയും വിടത്തിയിട്ടുള്ള ഇരിപ്പു്! ആ കാലമൊക്കെപ്പോയിചേട്ട, ആട്ടെ, വരുന്നുണ്ടോ? നമുക്കല്പം നടക്കാം—

വിജയൻ.—ഛെയ് എനിക്ക നടക്കാൻ ഒരുത്സാഹം തോന്നുന്നില്ല. നാളെപ്പോവുകയല്ലേ?

യുവതി.—അല്ലേ ഇതെന്തു് ചേട്ടനാ! സകലസമയത്തും ശിംശിപാവൃക്ഷച്ചുവട്ടിലെ സീതയെപ്പോലെ ഉൽസാഹം തോററുന്നില്ല. തോന്നുന്നില്ല, തോന്നുന്നില്ല! ആട്ടെ; എഴുന്നേററാട്ടെ; ഉത്സാഹം തോന്നിക്കുന്ന ചില കാഴ്ചകൾ കാണാം. അതാ ആ ദൂരത്തു് ഒരു സായിപ്പിൻെറ മദാമ്മയുടെ മൂത്ത മകൾ! വരൂ എഴുന്നേൽക്കൂ.

വിജയൻ.—മനസ്സിലായി, മനസ്സിലായി. മകളുടെ ഇഷ്ടം റംഹിൽക്കുന്നയാളോ? അയാളുടെ മകൻ കുട്ടിസ്സായിപ്പു്!

യുവതി.—പാവപ്പെട്ട കൊരങ്ങന്മാരെല്ലാം കിഷ്കിന്ധ പററാറായി!

വിജയൻ.—ഇതാ പറയുന്നതു് സ്ത്രീകൾക്കു് അത്ര വളരെ വിദ്യാഭ്യാസം പാടില്ലാന്നു്.

യുവതി.—അതേതെ! പുരുഷന്റെ വിദ്യാഭ്യാസവും! പ്രതാപവും. ആ സർ സി. പി. അദ്ദേഹം ഒററയാൾ എത്രകൊല്ലമായി തിരുവിതാംകൂറിലെ പുരുഷന്മാരെ, വിദ്യാഭ്യാസവും വിവേകവും ഉടലെടുത്തപോലുള്ള പുരുഷകുഞ്ജരന്മാരെ, ചവിട്ടി മെതിക്കുന്നു! എന്നിട്ട് ഇന്നും അവർ എന്തു സാധിച്ചു.

വിജയൻ.—'വിജയം' മിണ്ടാതിരിക്കു. എന്റെ ബി. എൽ. കഴിഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.

യുവതി.—എന്നാൽപ്പിന്നെ വല്ല വക്കാലത്തും പററി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലെത്തി വിറച്ചു തിരിച്ചുപോരാം. ല്ലേ? പെണ്ണുങ്ങളെ ആക്ഷേപിക്കുന്ന വീരന്മാർ! നേരം സന്ധ്യയാകാറായി. ചേട്ടൻ വരുന്നുണ്ടോ?

വിജയൻ.—(എഴുന്നേററു) പോകാം പോകാം. അറബിക്കടലിലെ തിരമാലത്തല്ലുകൾ ജയിക്കുന്ന ഈ കയിൽ നാദം കേട്ടുമതി! ഓ ഞാനും അടുത്തുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം ൩൩

സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംക്കൂർ സ്ഥാപനം എന്ന പുതുകണ്ടുപിടിത്തംകൊണ്ടു് വഞ്ചിരാജ്യവാസികളെ ആസകലം നിഷ്പ്രയാസം പാട്ടിലാക്കാമെന്നു ധരിച്ച ദിവാൻജി കടുത്ത പ്രതിപക്ഷത്തിൽ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സു വർത്തിച്ചതുകണ്ടു് അസാമാന്യമായി കുഴങ്ങി. സ്വാഭിപ്രായം അനുസരിക്കുവാൻ ഭൂരിപക്ഷം ജനങ്ങളേയും ഇളക്കിവിടുന്നതിനു കരുത്തുള്ള അനേകം രാജ്യസേവകരെ അദ്ദേഹമോ അദ്ദേഹത്തെ രാജ്യസേവകരോ ആശ്രയിച്ചു. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ അഗ്രേസരത്വംവഹിച്ച ആൾ ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ വിവാഹം സംബന്ധിച്ച നിരാശ ഇനിയും മറന്നിട്ടില്ലാത്ത മുചുകുന്ദൻനായർ തന്നെയായിരുന്നു. ഗവണ്മെൻറിന്നെതിരായി പല പ്രവർത്തനങ്ങളിലും മുഴുകി എങ്കിലും അവയിൽ നിന്നൊക്കെ അതിസാമർത്ഥ്യത്തോടെ പിന്മാറുവാൻ അയാൾക്കു് സിദ്ധിച്ച വൈഭവം അന്യാദൃശമായിരുന്നു. അയാളുടെ സായന്തനസവാരികളിൽ ഒന്നിൽ ഒരുദിവസം 'ജാതത്തള്ള്' എന്ന സ്വദേശവിലാസം സംരക്ഷകയെ കാണ്മാനിടയായതു് ആ ഭവനത്തിലെ മറെറാരു വിവാഹയൊരുക്കത്തിന്നു കാരണമായിഭവിച്ചു. 'സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് വിജയം' എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധയായ തരുണീമണിയെ കുഞ്ഞുക്കുട്ടിയമ്മയുടെ പുത്രനായ കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായരെക്കൊണ്ടു വിവാഹം കഴിപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം, ഗിരിജാഭായി ശ്രീ മാധവിയമ്മ എന്ന രണ്ടു ഗൃഹനായികമാരോടും ഒരു പ്രതീകാരനിർവ്വഹണം ആയി എന്നു മാത്രമല്ല, വഞ്ചിധർമ്മസംഘത്തിന്റെ മർമ്മം

ഭേദിക്കുവാനും സാധിക്കും എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ അയാൾ പ്രചരണഫണ്ടിനത്തിൽ തനിക്കു് ലഭിച്ച സംഖ്യയിൽ ഗണ്യമായ അംശം ചെലവുചെയ്തു ജാതയെ പണം കൊണ്ടു വശീകരിച്ചു് ആ സ്ത്രീ മുഖേന വിജയത്തിൻെറ മനസ്സു തിരിച്ചു് കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായൎക്കു് പത്നിയാക്കാമെന്നു് നിശ്ചയിച്ചു. ഈ നിശ്ചയത്തിനു പരമപ്പിണ്ണി ക്കാരുടെ പ്രോത്സാഹനവും കൂടെ ലഭിച്ചപ്പോൾ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മപോലും അറിയാതെ ആ മാതാവിൻെറ പുത്രന്നു് പുതുതായൊരു വിവാഹദിവസവും നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു.

സർ രാമസ്വാമി അയ്യർ കോപകലുഷിതനായി താൻ മന്ത്രി പദം ഏറെറടുത്ത ദിവസത്തെ ശപിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കാൺഗ്രസ്സിൻെറ നിഷ്ഠുരഹസ്തങ്ങളിൽ നിന്നും തിരുവിതാംകൂറിനെ വിട്ടുത്തിയേകഴിയൂ. അതിലേയ്ക്കു രാജ്യം ഒട്ടുക്കുള്ള പ്രൈവററു സംഘടനകളുടെ സഹായം അഭ്യൎത്ഥിച്ചകൂട്ടത്തിൽ വഞ്ചിധർമ്മസംഘവും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ദൃഷ്ടിയിൽ പെട്ടു. ആ സംഘത്തിലെ പ്രധാനാംഗങ്ങൾ ഗവണ്മെൻറിനു വിരുദ്ധമായിട്ടാണു് പ്രവൎത്തിക്കുന്നതു് എങ്കിലും സംഘകാര്യദർശിനിയുടെ പുത്രിയായ "വിജയം" എന്ന യുവതിമുഖേന ആ സംഘത്തെ സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ ദാസ്യത്തിൽ എത്തിക്കാം എന്നു മുചുകുന്ദൻ നായർ ഏററു. ആ അവസരസേവകൻെറ ആവശ്യം അനുസരിച്ചു് ഏതൊരു പണത്തുകയും ഉടനേ ഏല്പിച്ചുകൊള്ളണമെന്നു് ദിവാൻജി വിശ്വസ്തനായ പത്രാധിപക്കു് ഒരു പ്രത്യേക ശാസനവും അയച്ചു.

മുചുകുന്ദൻനായൎക്കു് റാന്നിമലംപ്രദേശങ്ങളിൽ അനവധി ഏക്കർ ഭൂമി അനായാസമായി സമ്പാദിക്കുവാൻ

ഇടയാക്കിയ ഈ ധനാഗമനമാൎഗ്ഗത്തിൽ ഒരെററത്തു് അദ്ദേഹം ജാതത്തള്ളയേയും നിറുത്തി. താൻ ഏറെറടുത്ത ഭാരം നിൎവ്വഹിക്കേണ്ട വിജയത്തെപ്പററി ജാതയ്ക്കു ലേശം സംശയവുമില്ലായിരുന്നു. വിവാഹഅടിയന്തിരം നടക്കേണ്ടതിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ അടുക്കാറായി എന്ന വിവരം ആ ഭൃത്യ യജമാനത്തിയുടെ പുത്രിയെ ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചു.

“എന്താ കുഞ്ഞേ വല്യകുഞ്ഞു പോയിട്ടു കാണുന്നില്ലല്ലോ, ഇനിക്കു വൈകി നാട്ടിലേക്കു് മടങ്ങാൻ”

വിജയം.—വരട്ടെ, അമ്മ രണ്ടുദിവസത്തിനകം വരും. എന്തിനാണു് ബദ്ധപ്പാടു്?

ജാത.—അല്ലേ! അവരങ്ങു് തേതി നിശ്ചയിച്ചിരിക്യാ.

വിജയം.—ആരാ, ആരാ?

ജാത.—ഇതാ, ഞാൻ പറയുന്നതു് എല്ലാമറിയാം, ഒന്നുമറിഞ്ഞുകൂടെന്നു്, ആ കൊച്ചെജമാന്റെ കാൎയ്യമേ

വിജയം.—(ചിരിച്ചു്) ഓഹോ, അതേ? അതു ജാതത്തള്ള വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചില്ലേ?

ജാത.—ഒവ്വേ! ഞാനെന്തറീക്കാനാ? വല്യകുഞ്ഞല്ലാ, അതുനിച്ചയ്ക്കേണ്ടതു്?

വിജയം.—പക്ഷേ, അമ്മ സമ്മതിച്ചില്ലെങ്കിലോ?

ജാത.—,നാലേ, കുഞ്ഞിനു സമ്മതമുണ്ടോ? അതുമതീന്നാ അവർ പറക.

വിജയം.—അവർ അവർ എന്നു പറയുന്നതു് ആരാ?

ജാത.—അദ്ദ്യത്തിന്റെ അഛനും അമ്മയും.

വിജയം.—എന്താ അവർ ഉറപ്പിച്ചുവോ.

ജാത.—ഉറപ്പിച്ചു.

വിജയം.—എന്റെ വിവാഹം?

ജാത.—അതേ; അന്നു പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു്.

വിജയം.—വിജയൻചേട്ടനുമായുള്ള വിവാഹം?

ജാത.—ഛെയ്, ആ കുഞ്ഞു് പറിക്കാൻ എന്തോ ഒക്കെ പോററുകാല്ലാ? അതു മാത്രമോ? ഞാൻ പറഞ്ഞതു് നൂററെഴുപത്തഞ്ചുറുപ്പാ ശമ്പളമുള്ള ഒരു കൊച്ചുജമാനൻെറ കാര്യമല്ലാ!

വിജയം.—ശമ്പളം നൂററെഴുപത്തഞ്ചോ?

ജാത.—അതേ, അടുത്തമാസം നൂററിഎൺപതു് പിന്നെ അങ്ങനെ കൂടിക്കൂടി തൊള്ളായിരംവരെ.

വിജയം.—തള്ളേ, നിങ്ങൾക്കുണ്ടോ ഭ്രാന്തു്? ഞാൻ ശമ്പളത്തുകനോക്കി വിവാഹം കഴിക്കാൻ നടക്കുകയല്ല.

ജാത.—പിന്നെന്താ, അന്നു സമ്മതിച്ചതു്?

വിജയം.—എന്തോന്നുസമ്മതിച്ചു! ഒരു നേരമ്പോക്കെന്നനിലയിൽ!

ജാത.—അല്ലേ, ഇതൊക്കെയാ നേരമ്പോക്കു്! നല്ലയാളുകളോടു മുഷിച്ചിലുണ്ടാക്കുന്ന രീതി. അല്ലേ! ഇതു നേരത്തേ പറഞ്ഞുകൂടായിരുന്നോ?

വിജയം.—അതിനെന്താ? നിങ്ങൾക്കു കുറെ രൂപ കിട്ടിയില്ലേ? മുകുന്ദൻനായരുടെ പക്കൽ നിന്നു്? അതുപോരേ?

ജാത.—ഇനിയ്യവൻെറ രൂപാ! അവൻെറ രൂപാ ഇനിയ്യുവേണ്ട. ഞാൻ അതു മുഴുവനും തിരിയെക്കൊടുക്കും. വേണ്ട, നാണംകെട്ട ഏർപ്പാടു്!

പെട്ടെന്നു് ജാതത്തള്ള സ്ഥലംവിട്ടു. സൂര്യൻ പശ്ചിമാംബുധിയോടു സമീപിക്കാറായി. ഏതോ മുൻ നിശ്ചയം അനുസരിച്ചെന്നപോലെ ആ വിജയസംരക്ഷക കടൽപ്പുറത്തു് ആരെയോ കാണ്മാനുദ്ദേശിച്ചു നടക്കുകയായിരുന്നു. അല്പം അകലെയായി പരിഷ്കൃതവേഷധാരികളായങ്ങ

ളോടുകൂടിയ ഒരു യജമാനൻ ആ സ്ത്രീയ്ക്കഭിമുഖമായി നടന്നു ചെല്ലുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടതോടെ ഉന്മേഷവതിയായ സ്ത്രീ ശംഖുമുഖത്തു് ഒരു ഒഴിഞ്ഞ കോൺ ലക്ഷ്യമാക്കി നടന്നു. ആ സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പാന്ഥനും എത്തി രണ്ടുപേരും അടുത്തു. പാന്ഥൻ വെള്ളമണൽപ്പുറത്തു് ഒരു സ്വച്ഛസ്ഥലത്തു് ഇരിക്കുകയായി. 'ജാത'യെന്ന സ്ത്രീ അല്പം അകലെ നിലകൊണ്ടു. പാന്ഥൻ ചോദിക്കുകയാണു്.—

"എന്താ അഭിപ്രായങ്ങളെല്ലാം എങ്ങനെ ഇരിക്കുന്നു? ഉറപ്പിക്കാമോ? വടക്കു നിന്നു മററുള്ളവർ എത്തുന്നതോടുകൂടി നമുക്കു് അടിയന്തിരം നടത്തണം. അക്കാര്യം വിജയത്തിൽ എത്തിക്കുവാൻ ഞാൻ ഇതാ പ്രത്യേകം സമ്മാനം കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടു്."

ഈ വാക്കുകളോടെ ആഗതൻ പോക്കററിൽനിന്നു അഞ്ചു പത്തുരൂപാനോട്ടു എടുത്തു് മുൻപിൽ നിൽക്കുന്ന സ്ത്രീയെ ഏൽപ്പിച്ചു. സ്ത്രീ അത്ര വളരെ സന്തോഷത്തോടെ അല്ലെങ്കിലും സമ്മാനം കൈവശമാക്കി പറയുന്നു.—

"എന്നേക്കൊണ്ടു് ആകുന്നതെല്ലാം ഞാ ഹിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ശേഷംകാര്യം അങ്ങേപ്പോലുള്ള തന്നെവിട്ടുതന്നിരിക്കുന്നു."

പുരുഷൻ—ആകട്ടെ; അപ്പോൾ കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായരെ നാളെത്തന്നെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കട്ടെ. ഇളിഭ്യം പററുകയില്ലല്ലോ.

ജാത—എന്തോ, അതെങ്ങനാ നിശ്ചയിക്ക? ഇപ്പോഴത്തെ പെങ്കൊച്ചുങ്ങടെ സ്വഭാവങ്ങൾ അവർക്കേ അറിഞ്ഞുകൂടു. എന്നാൽ കഴിയുന്നതു ഞാൻ ശ്രമി

ച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്യം വരട്ടേ. നാളെ രാവിലെത്തന്നയോ?

പുരുഷൻ.—അതേ, അതാ നല്ലതു്.

ജാത.—നാളെയെങ്ങാനും ലവരെങ്ങാനും വന്നു ചേരുന്ന പക്ഷം—,

പുരുഷൻ—അല്ലേ! അങ്ങനായാലും കൃഷ്ണൻകുട്ടിനായരെ അവരാരും അറിയാതല്ല. അല്ല, അവക്കൊന്നും അത്ര സമ്മതമില്ലെന്നുണ്ടെങ്കിലേ, ഇനിക്കു ആ പണം തിരിയെ കിട്ടിയാലും മതി.

ജാത.—ഏതു പണം?

പുരുഷൻ.—ഞാൻ അങ്ങോട്ടേല്പിച്ചപണം. അല്ല! അതിത്ര ഓർമ്മയുമില്ലാതായോ?

ജാത—(ചിരിച്ചു്) തിരുവിതാംക്രൂർ സൎക്കാരിന്റെ പണം ഇന്നാരുടെ കൈയ്യിൽതന്നെ ഇരിക്കണമെന്നുണ്ടോ?

പുരുഷൻ.—സൎക്കാരിന്റെ പണം വേറെ. എന്റെ പണം വേറെ.

ജാത.—ഇവിടത്തേയ്ക്കു് ഈ പണമൊക്കെ എവിടുന്നാ കിട്ടിയതു്?

പുരുഷൻ.—പല മാൎഗ്ഗവും ഉണ്ടു്. അതൊക്കെ നിങ്ങളോടു എന്തിനു പറയുന്നു?

ജാത.—ആ സ്ഥിതിക്കു് ആ പണത്തിന്റെ കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി എന്നോടൊന്നുംതന്നെ പറയേണ്ട.

പുരുഷൻ.—രൂപാ അഞ്ഞൂറാ. ഈ അൻപതുംകൂട്ടി.

ജാത.—അതേ; ആ തുക തിരിയെ ഈടാക്കിക്കൊള്ളാമെന്നാണോ ഉദ്ദേശം?

പുരുഷൻ.—ആട്ടെ, പോലീസ്സെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ജാത.—ഉണ്ടേ ഉണ്ടു്. സീ. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യരുടെ ദാസക്കൂട്ടം.

പുരുഷൻ.—അതേ; ആ ദാസന്മാരിൽ ഒന്നുരണ്ടു പേർ എത്തുമ്പോൾ നിങ്ങളുടെ കൈയിൽനിന്നു ആ പണം ഞാൻ മേടിക്കും.

ജാത.—ആ പണത്തിൽ ഒററപ്പൈസാപോലും ഇവിടുന്നു എന്റെ കൈയിൽ നിന്നു മേടിക്കത്തില്ല. അതു മുഴുവൻ വഞ്ചിധർമ്മസംഘം ഫണ്ടുവകയായിപ്പോയി!

പുരുഷൻ.—അതേ, ആ അരാജകസംഘത്തെ ഞാൻ ഇന്നുതന്നെ തകർക്കുന്നുണ്ടു്.

നിരാശാപരവശനായ മി. മുചുകുന്ദൻനായർക്കു് പശ്ചിമാംബുധിയിലെ മന്ദമാരുതൻ കേവലം അസഹ്യമായ അഗ്നിജ്വാല വീശി. അദ്ദേഹം പെട്ടെന്നു എഴുനേററു. ആ നിശാമുഖത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു് സ്വാതിതിരുനാൾ 'അക്കാഡമി'യിലെ ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളേണ്ട ആവശ്യത്തെപ്പററി അദ്ദേഹം ഓർത്തപ്പോൾ കൂടുതലായി 'ജാത'യോടു യാതൊന്നും തന്നെ സംസാരിക്കാനില്ലാതെ പെട്ടെന്നു് മടങ്ങി.

അതേ; ആ ആഘോഷം. ശ്രീ ചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു രാജ്യഭരണം ആരംഭിച്ചതു തിരുവിതാംകൂറിലെ കലാവിലാസരസികന്മാർക്കു് ശുഭസന്ദായകമായ ഒരു ഭാവിയെ കുറിച്ചു. സംഗീതകലയിൽ അസാമാന്യമായ വൈദഗ്ദ്ധ്യം നേടിയ ശ്രീസ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ നാമധേയത്തിനു സ്മാരകമായി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആ ഗാനകലാലയത്തിന്റെ ശതവാർഷികോത്സവം ആഘോഷിക്കപ്പെടുന്ന സായംസന്ധ്യ സമാഗതമായി.

പാശ്ചാത്യമോ പൌരസ്ത്യമോ ആയ സകല രാജ്യതന്ത്രവിധങ്ങളും ഉപയോഗിച്ചുനോക്കിയിട്ടും, തിരുവിതാംകൂർസ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിൻെറ നയത്തിന്ന് അത്യല്പമായ വ്യതിചലനംപോലും വരുത്തുവാൻ സാധിക്കാതെ സചിവന്മാരിൽ ഉത്തമനെന്നു പേരെടുത്ത ആ സ്വേച്ഛാപ്രഭു വിഷമിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗ്യതാരത്തിന്റെ ഉജ്ജ്വലശോഭയ്ക്കു് എന്തോ മഹത്തായ വൈകല്യം സംഭവിക്കുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ സാമം, ദാനം, ഭേദം, ദണ്ഡം എന്ന ഉപായങ്ങൾ നാലും പ്രയോഗിച്ചായാലുംശരി സ്വപ്രതാപം ആചന്ദ്രതാരം വഞ്ചിനാട്ടിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നുണ്ടെന്നുതന്നെ അദ്ദേഹം അവസാനമായി ഉറച്ചു.

സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂർ എന്നുള്ള പൊള്ളസ്വാതന്ത്ര്യസമ്പാദനാശയത്തിന്നു പ്രത്യക്ഷമായി വിരുദ്ധതയിൽ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സും, കലുഷമനോഭാവത്തിൻെറ പാരമ്യത്തിൽ എത്തിയ സർ സി. പി. യും അവലംബിച്ച നിലകൾ, അക്കാലത്തു് വളരെ വിചിത്രങ്ങളായിരുന്നു. വിജയശീലൻനായരുടെ പുത്രനായ വിജയനും, ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ പുത്രിയായ 'വിജയ'വുംകൂടെ ആയിടെ കൊച്ചിയിൽ എത്തിയിരുന്നു. സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ പ്രസിഡൻറിൻെറയും പ്രവർത്തകസമിതിയുടേയും അഭിപ്രായങ്ങൾ ആരാഞ്ഞുവരുവാൻ ഈ യുവയുഗ്മം നടത്തിയ സഞ്ചാരങ്ങളിൽ സ്വദേശവിലാസം ഭവനത്തു ജാതത്തുള്ളമാത്രം ശേഷിച്ചദിവസങ്ങളിലായിരുന്നു മുചുകുന്ദൻനായരുടെ ചില ഗൂഢോദ്യമങ്ങൾ നടക്കുവാൻ ഇടയായതു്.

അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പൊതുജനാഭിപ്രായം കേവലം പ്രതികൂലമാണെന്നു

കണ്ട മന്ത്രിപ്രധാനൻ നിശിതമായ നിരോധനാജ്ഞാ ഖഡ്ഗം ഒന്നു വീശി. അതു ഭീരുതചത്തിന്റെ വകഭേദമായി സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സു പ്രസിഡന്റു വ്യാഖ്യാനിച്ച് നടത്തിയ വെല്ലുവിളി മന്ത്രിയെക്കൊണ്ടു് വിരലൊന്നു കടിപ്പിച്ചു. നിരോധനാജ്ഞകരം ഏതും പിൻവലിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്ത ഉദ്യമം സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സു യോഗങ്ങളേ അലങ്കോലപ്പെടുത്തിവിടുന്നതിനു് ഏതാനം മുഷ്കരന്മാരെ രഹസ്യമായി ശേഖരിക്കുന്നതിലേയ്ക്കായിരുന്നു. ചുമതലപ്പെട്ട സകല സർക്കാർ മേൽത്തരം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും സഹായം അഭ്യർത്ഥിച്ച ഈ ഹീനനയം സചിവോത്തമന്റെ ദുർഭരണത്തിനു ഒരു മകുടം ചാർത്താൻ തന്നേയായിരുന്നുവെന്നു നിഷ്പക്ഷപാതികളായ രാജ്യവാസികരം കരുതി.

അദ്ധ്യായം ൩൪

ഒന്നാമൻ—ഡാ പാച്ചു പോവാൻപറയെഡാ. ആരെഡാ അതു് സർ സീ പി. അതേ സാർ സീ ഫീസ്. ഡാ—

രണ്ടാമൻ—അയ്യോ, പൊന്നണ്ണാ അരുതു്. യജമാനൻ കൂടെയുണ്ടു്.

ഒന്നാമൻ—ഛയ് പട്ടീ, യജമാനൻ ആരെഡാ യജമാനൻ—എടാ, പട്ടീ, ഛയ്, ആഭാസാ—ആ പട്ടി യജമാനൻ എവിടെഡാ? അവന്റെ അമ്മച്ചിമാരെ കെട്ടുകല്യാണമെന്നു് പറഞ്ഞിട്ടു് മീററിങ്ങുമില്ല.

കീററിങ്ങുമില്ല. എന്തെഡാ ഇതു്? വെള്ളരിക്കാപ്പട്ടണമോ?

രണ്ടാമൻ.—പൊന്നണ്ണാ, അങ്ങനെയല്ല ഇന്നവർ മീററിങ്ങുകൂടിയില്ല.

ഒന്നാമൻ.—ഫൂ പട്ടീ കൂടിയില്ല! കൂടീല്ല. അവന്റെയൊക്കെ അപ്പാപ്പന്മാരെ ചങ്കു് ഇതാ, ഈ ശംകുന്റെ കയ്യിലിരുന്നുകറങ്ങുമായിരുന്നു. അവനൊന്നും കൂടീല്ല! നിന്റെ അവനൊന്നും കൂടീല്ല! നിന്റെ അവനൊന്നും കൂടീല്ല! ല്യോഡാ കൂടീല്ല! ഛരായു്, നോക്കഡാ, ആകാശത്തു് അതാ മൂട്ടിങ്ങു്—പ്രസിഡണ്ടെവിടെടാ? ചന്ദ്രൻ. ചന്ദ്രനെവിടെ? ഡാ, ഇന്നത്തെ രാത്രിവെറും മെനക്കേടു്.

മൂന്നാമൻ.—അമ്പേ, മെനക്കേടെങ്കിലും രൂപാ നേരത്തേ അടിച്ചേ! കപ്പി ഒന്നിങ്ങു തീർത്തേ.

ഒന്നാമൻ—ഡാ, എവിടെ ഡാ നിന്റെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സു് എവിടെ ഡാ നായിന്റെ—ങ്ങാ—എവിടെ എന്നെ പറഞ്ഞുകളിപ്പിച്ച ബോലീസ്സുനായു്പ്പട്ടി?

രണ്ടാമൻ.—ഛേ! എന്തോന്നുകൂവാ. ഇതു്? മാനംമര്യാദയായിട്ടു് ആളുകൾക്കു് വഴിനടക്കേണ്ടേ?

ഒന്നാമൻ.—ഡാ .മാനമോ? ഛ ഛ ഛ! മാനം മാനം മാനല്ല, മീനം-മേടം- ഇവിടെന്തുക്കെഡാ മാനം? എന്തുമാനമെഡാ?

രണ്ടാമൻ.—ഇല്ലണ്ണാസ്വാതന്ത്ര്യതിരു—,.

ഒന്നാമൻ.—എവിടെ ഡാ നിന്റെ സീപ്സീ? പോയിരിക്കണൊ, അങ്ങു് ലവന്മാരു് ഇംഗ്ലീഷുകാരെക്കാണാൻ, ഇവിടെയെങ്ങാനും ഒണ്ടായിരുന്നെങ്കി— എവിടെ ഡാ പോലീസ്സു്-രാമാനുജം-പിററു്-ബെൻസ്ലി—?

സ്വാതിതിരുനാൾ അക്കാഡമിയുടെ ശതവാർഷി കോത്സവദിവസം സായാഹ്നത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ ഒരു യോഗം നടക്കുമെന്നുകേട്ട അധികാരസ്ഥർ നടത്തിയ ചില നടപടികളുടെ ഫല മായ സംഭാഷണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണു് നാം ശ്രവി ച്ചതു്. ഏതാനും മുഷ്കരപ്രമാണികളെ മൂക്കററം മദ്യം കുടിപ്പിച്ചു് മീററിംഗുസ്ഥലത്തേയ്ക്കയക്കാൻ നിർബന്ധി തനായ ഒരു ചെറുതരം പോലീസ്സുദ്യോഗസ്ഥൻ സംഭാ ഷണക്കാരുടെ പുറകേ ഉണ്ടായിരുന്നു. മദ്യപാനികളിൽ പ്രധാനിയുടെ വത്തമാനം അതിരുകടന്നതുകേട്ട ഉദ്യോ ഗസ്ഥൻ പെട്ടെന്നു മുന്നോട്ടുനീങ്ങി ചോദിക്കുന്നു.

പോ. ഉ.—ഡോ ശംക്രാ കലശലൊന്നും ഉണ്ടാക്കാതെ മയ്യാദയ്ക്കു് വീട്ടിപ്പോകത്തോഡോ?

കുഞ്ഞൻപിള്ള.—അശ്ശ്യേശ്യോ! ഇദ്യം ഇപ്പം ഏതു കാളി യമ്മ അഴിച്ചുവിട്ട ചരഡീന്നു് വരണ്? എന്തു കുവ്വാ, എവിടെ കൂവ്വാ മീററിങ്ങു്—

രണ്ടാമൻ കിട്ടു.—കുഞ്ഞണ്ണാ, ഛായ്, മോശം. അദ്ദേ ഹത്തെ ശകാരിക്കരുതു്.

കു. പി.—ഡാ, പട്ടികളെ എനിക്കിന്നി എന്റെ അമ്മേ ടെ വയററിപ്പോകണ്ട.

പാച്ചു —ല്ലോ ഷാപ്പി ഒന്നൂടെ കേറിയാമതി.

കു. പി.—(തിരിഞ്ഞുനിന്നു) പറയെഡാ കഴുതേ അങ്ങ നെപറ. എഡു് ശ്രൂപാ പത്തു് നിന്റെ പോലീ സ്സെജമാൻറക്കൂടി ചോദിക്കെഡാ.പത്തുക്കൂടി.

പോ. ഉ.—ഡോ, സമാധാനം പരിപാലിക്കേണ്ടതു് എന്റെ ചുമതലയാണു്. താൻ ലാക്കപ്പുകണ്ടെ അടങ്ങു.

ക. പി.—ലാക്കോപ്പു്! നിന്റെ ലാക്കോപ്പു്! എടോ, നീ വല്ല്യ ഉദ്യോഗസ്ഥനെങ്കിൽ നിന്റെ കൊച്ചമ്മ പ്പുവമ്പഴത്തിക്കകൊള്ളാം. ശംക്രനെന്തരെഡോ? ഡാം ഫൂൾ! നീ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുകാരനോ?

അധിക്ഷിപ്തനായ സമാധാനപാലകന്റെ ക്ഷമ നിശ്ശേഷം നശിച്ചു. അയാറം ശക്തിയെല്ലാംകൂട്ടി വക്താവായ മദ്യപന്റെ കർണ്ണരന്ധ്രം ലാക്കാക്കി ഒരു പ്രഹരം കഴിച്ചു. മദ്യപൻ മറിഞ്ഞുവീണു. സ്ഥലത്തു് റോഡു നന്നാക്കാൻ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന റോളർ (പാറയുരുളം) തൽക്ഷണം അയാളുടെ വിരോധിയായി. അയാറം ആ കൊട്ടം പാറയെ പിടികൂടിപറയുന്നു.—

"ഡാ, നീ നിന്റെ പേരു്—ഡാ—റോഡർ—നീയാണു് ബൻസ്സി ഡാ. കള്ളുകുടിച്ചാ—കുടിച്ചാ—വയററിക്കെടക്കണം—"

അല്പം കഴിഞ്ഞു അവശനായ ആ പാന്ഥന്റെ ഭാവംമാറി. അയാറം പുലമ്പുന്നു.—

"യേജ്മാരെ, പോലീസ്ജ്മാനേ, രക്ഷിക്കണം—സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ രക്ഷിക്കണം."

എന്നാൽ സമാധാനപാലകനു് വളരെ ബദ്ധപ്പെട്ടു് പോകേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. സ്വാതിതിരുനാറം അക്കാഡമിയിലെ ആഘോഷങ്ങളിൽ കൃത്യമായ ബന്തോവസ്സ പരിപാലിക്കാൻ അയാളും ബാദ്ധ്യസ്ഥനായിരുന്നു!

ശ്രീചിത്തിരതിരുനാറം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്, അവിടത്തെ വന്ദ്യജനനി, രാജകുടുംബത്തി

മററുമഹനീയാംഗങ്ങൾ, തിരുവിതാംകൂർ ദിവാൻജി, പ്രധാനപ്പെട്ട സകല ഡിപ്പാർട്ടുമെൻറു് മേലധികാരിമാരു എന്നിങ്ങനെ നിരവധി സമാദരണീയവ്യക്തികളെക്കൊണ്ടു സമ്പൂർണ്ണമായ മഹാസദസ്സിൽ സാക്ഷാൽ ഗാനകലാദേവിയുടെ ചടുലമോഹനനൃത്തങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. കൗതുകപരവശനായ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടും വന്ദ്യമാതാവും ഇളയരാജാവും ഇതരരാജകുടുംബാംഗങ്ങളും യഥാകാലം സ്ഥലംവിട്ടു.

മൗണ്ടു് ബാററൻപ്രഭുവിൻെറ ക്ഷണം അനുസരിച്ചു് ഡൽഹിയിൽ സംഭാഷണത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളാൻ എത്തിയിരുന്ന സർ രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ ഭാഗ്യഹീനത അതാലോകമൊട്ടുക്ക പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. ദിവാൻജി ഗാനരസികതയിൽ മുഴുകി സംതൃപ്തനായി അതാ ഹാൾ വിടുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തം മനോഹരവാഹനത്തിൽ കയറുന്നു. സാഹസികനായ ഏതോ മുഷ്കരപ്രമാണി അദ്ദേഹത്തിൻെറ കാറിനു് സമീപം ഖഡ്ഗപാണിയായി എത്തുന്നു. സൂര്യരശ്മിസന്നിഭമായ പ്രഭാപ്രസരം ചുററും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്ന വൈദ്യുതദീപസഞ്ചയം പെട്ടെന്നു് അണയുന്നു. ഈ നിസ്സഹായാവസ്ഥയിൽ സർ രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ വ്യക്തിവൈശിഷ്ട്യമുള്ള ശരീരത്തിൽ കണ്ഠനാളത്തിനു സമീപസ്ഥഭാഗം അഹോ കഷ്ടം, നിശിതഖഡ്ഗത്തിൻെറ ആവർത്തിച്ചുള്ള അഭിഘാതങ്ങൾക്കു് പാത്രീഭവിക്കുന്നു.

ആയുസ്സിൻെറ ദൈർഘ്യം അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കുന്നു.

*   *   *   *   *

ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഇന്ത്യാഭരണം കൈവിടുന്നതോടു കൂടി സൈന്യബലംപ്രയോഗിച്ചു പ്രതിപക്ഷക്കാരെ അമൎത്തൽ ചെയ്തു തിരുവിതാംകൂറിൽ സർവ്വസ്വതന്ത്രമായ ഭരണം സ്ഥാപിച്ചുകൊള്ളാം എന്നു പ്രമാദിച്ച സർ രാമസ്വാമിഅയ്യർ അവശതയിൽ ആണ്ടു. അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു് ജനറൽ ആശുപത്രിയിലേക്കു് ആനീതനായി എന്ന വിവരം നഗരത്തിൽ സർവ്വത്ര പരന്നു. ആ വിചിത്രരാത്രിയിൽ ഉത്തരതിരുവിതാംകൂർ പര്യടനം കഴിഞ്ഞു് വിജയശീലൻനായരും ഗിരിജാഭായി അമ്മയും ശ്രീ മാധവി അമ്മയും ഡാക്ടർ ഭർത്താവും വാസസ്ഥലത്തെത്തി സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ 'പ്രത്യക്ഷസമരം' എന്ന ആശയത്തെപ്പററി ഗൗരവമേറിയ പല ചർച്ചകളും നടത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഗിരിജാഭായിഅമ്മ പറയുന്നു:— .

"എന്തായാലും, ഏതു പ്രത്യക്ഷസമരമായിരുന്നാലും നാം ഉത്തര ഇന്ത്യയിലെ ദാരുണരംഗങ്ങൾ തിരുവിതാംകൂറിൽ സൃഷ്ടിക്കരുതു്. ശാന്തവും സമാധാനപരവും ആയ വിധത്തിൽ ഗവണ്മെൻറിനോടുള്ള ഒരു എതിർപ്പിനുവേണ്ടിയായിരിക്കണം, നമ്മുടെ ശ്രമം."

വിജയശീലൻനായർ.—അതേ; സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിൻെറ ആരംഭം മുതൽ ഇന്നോളം ആ സ്ഥാപനം അക്രമപ്രവൎത്തനങ്ങളെ ഒരിക്കലും അനുകൂലിച്ചിട്ടില്ല. അതിനാൽ സർ സി. പി. രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ ദാസ്യഭിക്ഷകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടേണ്ട സ്വതന്ത്രതിരുവിതാംകൂറാശയത്തെ എതിർക്കുന്നതും അക്രമപരമായിത്തന്നെ വേണ്ടതാകുന്നു. . അതത്രേ, ലോകൈകവന്ദ്യനായ മഹാത്മജിക്കും, അഭിമതം.

ശ്രീ മാധവിഅമ്മ.—അതേ; നമ്മുടെ സമരം കേവലം അക്രമരഹിതമായിരിക്കണം. അതേട്ടെ, മൗണ്ടുബാററൻപ്രഭു എന്തോ സംഭാഷണത്തിനു സർ. സി. പി. യെ വിളിച്ചിട്ടുള്ളതായി കേട്ടു. അദ്ദേഹം പോയിരിക്കുകയല്ലേ?

ഡാക്ടർ.—ഓ! അദ്ദേഹം ഇന്നിവിടെ എത്തുന്നുണ്ട്. സ്വാതിതിരുനാൾ ശതവാർഷികാഘോഷം ഇന്നല്ലേ?

ഒരു കുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങൾ എന്നപോലെ ആ സന്ദർഭത്തിൽ അവിടെ കാണപ്പെട്ട എല്ലാപേരും ഗിരിജാഭായിഅമ്മയുടെ ഭവനത്തിൽനിന്നു ഭക്ഷണംകഴിച്ചു അല്പനേരംകൂടെ വിശ്രമിച്ചു് രാജ്യകാര്യപരങ്ങളായ ഓരോ ഗൗരവമേറിയ വിഷയങ്ങളെപ്പററി സംസാരിച്ചു. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് പ്രത്യക്ഷസമരം ആരംഭിക്കുന്നപക്ഷം ആയതിൽ ആത്മാർത്ഥമായി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ 'വഞ്ചി ധർമ്മസംഘം, തയ്യാറായിരിക്കുന്നു എന്നൊരു തീരുമാനവും നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു. കൂടാതെ മേല്പടി സംഘത്തിൻെറ ഭാവി നടത്തിപ്പിലേക്കു് കാര്യദർശി സ്ഥാനത്തിൽ 'വിജയം' എന്ന ചെറുതരുണിയെ നിശ്ചയിക്കുകയുംചെയ്തു.

സമയം രാത്രി പതിനൊന്നര മണിയായതോടുകൂടി ശ്രീ മാധവിയമ്മയും ഭർത്താവും പുത്രിയും അവരോടൊപ്പം ശ്രീമതി കുഞ്ഞുറെയിച്ചുലമ്മയും ഡാക്ടരും നാലു പുത്രന്മാരും വിജയാലയം ബംഗ്ലാവിൽനിന്നു തിരിക്കുവാൻ പ്രത്യേകദീപങ്ങളും ഒരുക്കി അതു ഭവനംവിട്ടുന്നു.

പെട്ടെന്നു് അവിടെ ഒരു സൈക്കിൾ വന്നുചേന്നു. വിജയശീലൻനായരുടെ പുത്രനായ 'വിജയൻ' എന്ന യുവാവു് ബദ്ധപ്പെട്ടു പ്രവേശിച്ചു പറയുന്നു:—

"വിശേഷം അറിഞ്ഞില്ലേ?"

ഗൃഹത്തിലുള്ളവർ.—ഇല്ല. എന്താ?

വിജയൻ.—സർ സീ. പി. യെ അപകടകരമായവിധം ആരോ വെട്ടി മുറിവേല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ആശ്ചര്യപരവശരായ ശ്രോതാക്കൾ സംഭവത്തിൻെറ പൂർണ്ണവിവരം ഗ്രഹിക്കുവാൻ അല്പനേരംകൂടെ വ്യയംചെയ്തു. ഓരോരുത്തരും വീണ്ടും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുന്നു. കഥകൾ എല്ലാം അറിഞ്ഞശേഷം,

വിജയശീലൻനായർ—അതേതായാലും വലിയ കഷ്ടമായി! വേണ്ടായിരുന്നു.

ഡാക്കർ.—ഹെയ്; അങ്ങനെയല്ല വേണ്ടതുതന്നയാ. ഒരു വിധത്തിലും മനസ്സിലാക്കാത്തയാൾ അനുഭവിച്ചു തന്നെ അറിയണം. വേണ്ടതാ, അതു്.

ശ്രീമാധവിഅമ്മ —ആട്ടെ; ജീവനു് അപകടമൊന്നും സംഭവിക്കയില്ലെങ്കിൽ ഞാനും ആ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കാം.

ഗിരിജാഭായി.—നിങ്ങളിപ്പോൾ ആരെല്ലാം യോജിച്ചാലും യോജിച്ചില്ലെങ്കിലും കഥ നന്നു. പക്ഷേ—,

വിജയശീലൻനായർ—അദ്ദേഹത്തോടു് അന്യനാട്ടുകാർക്കു് ഒരു സഹതാപം തോന്നിക്കുന്ന ഈ സംഭവം വേണ്ടായിരുന്നു.

വിജയൻ —അതല്ലച്ഛാ, ഒരു വിധത്തിൽ വിട്ടുമാറേണ്ടേ?

വി. ശീ.—വിട്ടുമാറുമല്ലോ വിട്ടുമാറും. സർ രാമസ്വാമി അയ്യരുടെ രക്ഷാധികാരികൾ ബ്രിട്ടീഷുകാരായിരുന്നു. അവർ പിന്മാറുന്ന നിമിഷത്തിൽ ഈ സർവ്വം ഉപേക്ഷിച്ചു വിടും. വിടാതെ അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരു രക്ഷയും ഇല്ല.

വിജയൻ.— ഇല്ലില്ല. അദ്ദേഹം ഇവിടം വിടുകയില്ല. രാജ്യത്തു വേണ്ട കുഴപ്പമൊക്കെ ഉണ്ടാക്കും. സ്വതന്ത്ര തിരുവിതാംകൂർ എന്ന അടിമത്ത— ആശയം ഇല്ലേ? ആ ആശയം മുമ്പോട്ടു കൊണ്ടു പോകാൻ കക്ഷികളെ ഉണ്ടാക്കും. ജനമർദ്ദനം ഒന്നാകെ നടത്തും. ആളുകൾക്കു് വലിയ സങ്കടം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും അല്ലാതെ, ഒരു വിധത്തിലും പിന്മാറുകയില്ല. അങ്ങനെയുള്ള ആളാണദ്ദേഹം. അത്തരക്കാരനെ മറ്റെന്താണ് വേണ്ടതു്?

ദി. ഭാ. അ.— എങ്ങനെയുള്ള ആളോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ, നമുക്കു് ഭരണസ്വാതന്ത്ര്യം വേണമെന്നല്ലേ ഉള്ളൂ. അക്രമപ്രവർത്തനം നമുക്കു് ഒരിക്കലും ആവശ്യമില്ല.

വിജയൻ.— ഇങ്ങനെയും ചില പൊടിക്കൈകൾ നടക്കട്ടെ!

അതിഥികൾ എല്ലാവരും തൽക്ഷണം ഗൃഹം വിട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൩൯

മദ്ധ്യാഹ്നസൂര്യന്റെ ചണ്ഡപ്രതാപം കാട്ടി വടക്കേ ഇൻഡ്യയിലെ ബഹുജനനേതാക്കന്മാരോടും കലഹിച്ചു് തിരുവിതാംകൂറിൽ സുലഭമായി ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യാധിപത്യം സ്ഥാപിക്കാമെന്നു കരുതിയ സർ. രാമസ്വാമി അയ്യർ, അദ്ദേഹത്തിനു സംഭവിച്ച അത്യാഹിതത്തോടെ ദിവാൻജി ഉദ്യോഗത്തിൽ നിന്നു വിരമിക്കാം എന്നു തീർച്ചയാക്കി. മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഈ മന്ത്രിവര്യന്റെ പല സാഹസോദ്യമങ്ങളും അത്ര പരിപൂർണ്ണമായ

സമ്മതത്തോടെയല്ലെങ്കിലും അനുവദിച്ചു പോന്നതു് ബുദ്ധിപൂർവകമായോ എന്നു് സംശയിച്ചു. ഏതായാലും, അധീനശക്തിയോടും രാജഭക്ത്യാവേശത്തോടും വളരെ വിശ്വസ്തതയിലും, ബഹുജനസഹായത്തോടും ഭാരതീയ നേതാക്കളോടും വൈപരീത്യത്തിലും കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ആ മന്ത്രി, സ്വമനസ്സാലേ സചിവസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു പിന്മാറിയ നിർദ്ദേശം അവിടുന്നു് അത്രവലിയ ഹൃദയവ്യഥകൂടാതെ തന്നെ അംഗീകരിച്ചു.

വഞ്ചിരാജ്യം സചിവരഹിതമായി. ബഹുജനപ്രാതിനിധ്യഭരണമാണു് തിരുവിതാംകൂറിലെ സമസ്തപൗരന്മാരും അഭിലഷിച്ചു പോന്നതു്. എങ്കിലും, ഭരണക്രമത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിനു് താത്വികങ്ങളായ മാററങ്ങൾ വരാതെ അത്തരം ഒരു ഭരണരീതി നടപ്പാക്കുക സുകരമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ അടുത്ത മന്ത്രിസ്ഥാനത്തിലേയ്ക്കു് 'ഭരണകാര്യദർശി' സ്ഥാനംവഹിച്ചു് പ്രാപ്തിയും പരിചയവും സിദ്ധിച്ച ശ്രീമാൻ പി. ജി. നാരായണൻ ഉണ്ണിത്താൻ അവർകൾ നിയമിക്കപ്പെട്ടു.

അയ്യപ്പൻമാർത്താണ്ഡപ്പിള്ള, രാജാകേശവദാസ്സ്, വേലുത്തമ്പി ദളവാ, നാണുപിള്ള ദിവാൻജി എന്നിങ്ങനെ അപൂർവ്വം ചില സ്വദേശീയസചിവന്മാരെ ഒഴിച്ചാൽ, രാമയ്യൻ ദളവാതൊട്ടു് സർ. സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ പര്യന്തം ഉള്ള മന്ത്രിമാർ നടത്തിവന്ന തിരുവിതാംകൂർ സ്വേച്ഛാധിപത്യ ഭരണത്തിനു് അതാ ഒരു സമ്പൂർണ്ണവിരാമം സംഭവിക്കുന്നു. ക്ലിപ്തകാലത്തേയ്ക്കെങ്കിലും നിയമിതനായ ഉണ്ണിത്താൻ ദിവാൻജിഅവർകൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യത്തോടെനിർവഹിച്ച അതിപ്രധാനമായ കൃത്യം, തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേററകാൺഗ്രസ്സുമായി

ഗവണ്മെൻറു സഹതാപവും സഹകരണബുദ്ധിയും പ്രകാശിപ്പിച്ചതായിരുന്നു.

പുതിയ ദിവാൻജിയുടെ സ്വാഭാവികമായ നീതിന്യായബോധവും, സ്വദേശീയരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യാഭിലാഷത്തെ സമാദരിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധതയും കാലതാമസമെന്യേ വെളിപ്പെട്ടു. മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ നേരത്തെ കരുതിയവിധം തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യം ഇന്ത്യൻ യൂണിയനിൽ ഒരു ഘടകമായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. തുടന്ന് 1123 ചിങ്ങമാസം 19-ാംനു-തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്തിനു് പരിപൂർണ്ണഉത്തരവാദിത്വഭരണം അനുവദിച്ചുകൊണ്ടുള്ള തിരുവെഴുത്തുവിളംബരവും പ്രഖ്യാപിതമായി. ഈ സംസ്ഥാനത്തിലെ അറുപത്തിയഞ്ചുലക്ഷം ജനങ്ങൾക്കു ഇതിൽക്കൂടുതലായ മററൊരു രാജകീയാനുഗ്രഹമാകട്ടെ, വേറൊരു ഇംഗിതസാദ്ധ്യമാകട്ടെ, കൈവരാനും ഇല്ല.

തിരുവനന്തപുരം നഗരം സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്താൽ ഇങ്ങനെ അതിസന്തോഷത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നകാലത്തു് ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ വിജയാലയം ബംഗ്ലാവിൻെറ പടിക്കൽ എത്തിയ ഒരു കാറിൽനിന്നു് പരിപൂർണ്ണവാർദ്ധക്യത്തിൽ പെട്ടവരെങ്കിലും യുവവധൂവരന്മാർക്കൊപ്പം അതിസന്തുഷ്ടരായ ഒരു വൃദ്ധനും വൃദ്ധയും ഇറങ്ങി. ഗൃഹമുടമസ്ഥരാൽ യഥായോഗ്യം സൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ഈ സുപരിചിതരിൽ വൃദ്ധ ഗൃഹനായികയോടു് പറയുന്നു:—

"എൻെറനിയത്തി, കൃഷ്ണൻകുട്ടിയുടെ നിർബന്ധം സഹിക്കവയ്യാ. ഇവിടെ എന്തോ ചില ആലോചനകളൊക്കെ നടന്നില്ലേ? ശ്രീമാധവിയമ്മേടെ മകൾക്കൊരു വിവാഹയാലോചന. അതു സംബന്ധിച്ചാ.

ഗി. ഭാ. അ.—(ചിരിച്ചു്) ഹെയ്, ഞങ്ങളറിഞ്ഞതല്ലാം. അഥവാ, അറിഞ്ഞാലും വല്യതരക്കേടില്ല.

ആഗതയായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ.—ഞങ്ങൾ ഈ ആഴ്ച തന്നെ ചേർത്തലയ്ക്കു് തിരിക്കുന്നു. അവിടെ ഇച്ചിരിയൊക്കെയുള്ളതു് സൂക്ഷിക്കേണ്ടതായോ?

ഗി. ഭാ. അ.—ആട്ടെ; ഇപ്പോ, നാട്ടിലേയ്ക്കു് മടങ്ങാൻ വേണ്ട സൗകര്യം കിട്ടിയല്ലോ. ഇല്ലേ?

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി.—എൻറനിയത്തി, ഈശ്വരകടാക്ഷം കൊണ്ടു് വേണ്ട സൗകര്യം കിട്ടി. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ ബുദ്ധിമുട്ടനുഭവിച്ച അക്കാലത്തു് ഞങ്ങളെ ആത്മാർത്ഥമായി സ്നേഹിച്ച അനുജത്തിയെ ഒരു കാലത്തും മറക്കുന്നതല്ല.

ഗി. ഭാ. അ.—സ്വാതന്ത്ര്യ തിരുവിതാംകൂർകാരല്ലേ? ചുണിക്കരുദ്ദേഹവും, ഭാര്യയും.

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി.—(ചിരിച്ചു്) എന്തോ,ഏതോ, ഇനിയ്ക്കൊന്നും രൂപമില്ല. ഒക്കെ, ആ മുകുന്ദൻ നായരാ.

ഗി. ഭാ. അ.—അയിളിപ്പോ എവിടെ?

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി.—മടങ്ങി. നാട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങി. വേണ്ടവക സർ സീ. പീ. മുഖേന തട്ടിച്ചു. ഇപ്പോ നാട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങി.

ഗി. ഭാ. അ.—ഓ വലിയകാര്യം. അയാളൊരു ബുദ്ധിമാൻ തന്നെ! ഇവിടം ഇനിയത്ര പററിയതല്ല എന്നു കണ്ടു. കടന്നു.

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി.—ഇനിയ്ക്കെല്ലാ അതുകൊണ്ടുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടു്! അപ്പെണ്ണു്! കമല—

ഗി. ഭാ. അ.—ആട്ടെ;കമലയെക്കൂടെ കൊണ്ടു പോയില്ലേ?

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി.—എവുഡാ കൊണ്ടു പോവുക?

ഗി. ഭാ. അ.—നാട്ടിലേയ്ക്കു്. അയടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു്.

കുഞ്ഞുക്കുട്ടി—ഉച്ചൂച്ചു്! അവിടെങ്ങാനും അയാൾ ചെല്ലുമോ? ഓരോ ആളുകൾക്ക് എന്തെല്ലാമോ ഒക്കെ സഹായം ചെയ്യുമെന്നുള്ള കരാറിൽ അയാൾ നമ്മുടെ സാമിയുണ്ടു് സാമി എന്നു നടക്കുകയായിരുന്നു. ഇനിഇപ്പോഴോ?

ഗി. ഭാ. അ.—ഇനിവരും. തിരുവിതാംകൂറിൽ എല്ലാം ശാന്തമാകുമ്പോൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു കക്ഷിയിൽ ചെന്നു് സേവപിടിക്കാൻ എത്തും.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—എവുഡൊ എത്തട്ടെ; കമലയെ ഞാൻ കൂട്ടികൊണ്ടു പോകാൻ തീരുമാനിച്ചു.

ഗി. ഭാ. അ.—ഓഹോ, അതൊക്കെ സൗകര്യം പോലെ. ഏതായാലും സ്വാതന്ത്ര്യ ഭരണം കിട്ടിയ ഒരു കാലമല്ലേ.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടി.—അതേതെ; സ്വാതന്ത്ര്യഭരണം. സർവ്വസ്വാതന്ത്ര്യം.

ഉത്തരവാദഭരണം ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടപോലെ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ തിരുവുള്ളം അനുസരിച്ചു് അനുവദിക്കപ്പെട്ടു് ഭരണകാര്യങ്ങളിലെ പരിഷ്കാരങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുവാൻ ശ്രീമാന്മാരായ പട്ടം താണുപിള്ള, ടി. എം. വർഗ്ഗീസ്സ്, സി. കേശവൻ, മന്നത്തുപത്മനാഭപിള്ള തുടങ്ങിയ പതിനഞ്ചു മാന്യമഹാശയന്മാർ അടങ്ങിയ ഒരു ചെറുസംഘം ദ്രുതപ്രവർത്തനം നടത്തി തങ്ങളുടെ വിദഗ്ദ്ധാഭിപ്രായം ഗവണ്മെൻറിലേക്കു സമർപ്പിക്കുകയായി. എന്നാൽ ഈ കാലഘട്ടത്തോടു് അടുപ്പിച്ചു് രാജ്യത്തു് മററൊരു വിധത്തിലുള്ള ഒരു അസ്വസ്ഥത ഒരററം തൊട്ടു മറേറ അററംവരെ ചെറുസ്ഫുലിംഗവ്യാപനം എന്ന നിലയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയായി.

പുതിയ ഭരണഘടനാസ്വരൂപം സമുചിതമായി നിർദ്ദേശിക്കുവാൻ പ്രായപൂർത്തിവോട്ടവകാശം എന്ന അടിസ്ഥാനത്തിന്മേൽ ഒരു തെരഞ്ഞെടുപ്പു നടക്കുവാനുള്ള പരിതഃസ്ഥിതികൾ വന്നു ചേരുന്നതിന് അല്പം മുൻപുണ്ടായ ഈ അസ്വസ്ഥതയെപ്പററി ഒരു കാമുകനും കാമിനിയും തമ്മിൽ അന്നൊരു സായാഹ്നത്തിൽ സംഭാഷണം നടത്തുന്നു.—

യുവാവ്.—(ചിരിച്ചു്) ഹേ, വിജയം, പേരൊന്നു മാറാറായിരിക്കുന്നു.

യുവതി.—അതെന്താ?

യുവാവ്.—'സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുവിജയം' എന്നതു 'സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്' പരാജയം എന്നു ഇതാ മാറാറായിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിനു ശക്തിയേറിയ ഒരു എതിർപ്പ് അതാ കണ്ടുതുടങ്ങുന്നു.

യുവതി:—സർ സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യരുടെഎതിർപ്പിനേക്കാൾ മറെറാരു വലിയ എതിർപ്പോ?

യുവാവ്.—അതേ; ഭയങ്കരമായ എതിർപ്പുതന്നെ. 'കെ. എസ്. പീ' അഥവാ കേരളസോഷ്യലിസ്ററുപാർട്ടി എന്നൊരു സംഘവും, പഴയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്കക്ഷിക്കാരും കൂടെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിനെ ബലമായി എതിർക്കുന്നു. തൊഴിലാളികൾ ഭൂരിപക്ഷവും ആ എതിർപ്പുകാരോടു അനുകൂലിക്കുന്നു.

വിജയം.—ആരെല്ലാം എങ്ങനെയെല്ലാം എതിർത്താലും തിരുവിതാംകൂറിലെ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം ആവശ്യപ്പെട്ടു്, ആയതു് കരസ്ഥമാക്കാൻ അനവധി ക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ച സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സുതന്നെ ആ ഉത്തരവാദിത്വഭരണത്തിന്റെ മാതൃക ഈ നാട്ടിൽ സ്ഥാപിക്കും എന്നു എനിക്കു പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുണ്ടു്.

വിജയൻ—അതേ, സഖാക്കളായ ശ്രീകണ്ഠൻനായർ, പി. ററി. പുന്നൂസ്, ടി വി തോമസ്, ദിവാകരൻ തുടങ്ങിയ 25 രാജ്യകാര്യ പ്രവർത്തകന്മാർ തങ്ങളുടെ കക്ഷി വിജയത്തിൽ എത്തണമെന്ന നിർബന്ധത്തോടെ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിനെ അതികർശനമായി എതിർക്കുന്നു.

വിജയം.—(ചിരിച്ചു്) അതിനെന്താ? അവർ എതിർക്കട്ടെ. എതിർക്കേണ്ടവരല്ലേ? നമ്മുടെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു നേതാവായ മി. മുചുകുന്ദൻനായർ ഇക്കൂട്ടത്തിലെങ്ങുമില്ലേ?

വിജയൻ—മുചുകുന്ദൻനായരോ? ആ വിദ്വാൻ സർ. സി. പി. യുടെ അത്യാഹിതം സംഭവിച്ചതോടെ തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്നു് അപ്രത്യക്ഷനായിരിക്കുന്നു. എന്തായാലും മുചുകുന്ദൻനായർ ആലോചിച്ച ആ വിവാഹബന്ധത്തിൽ വിജയം ഉൾപ്പെടേണ്ടതായിരുന്നു!

വിജയം.—അതേതെ! ഉൾപ്പെടേണ്ടതായിരുന്നു! എന്തായാലും 'ജാതത്തള'സ്സു് ആയിനത്തിൽ അഞ്ഞൂറു രൂപയോളം കിട്ടി. അതു പോകട്ടെ. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകക്ഷിക്കാരും കേരളാ സോഷ്യലിസ്റ്റു പാർട്ടിയും എന്താണു് ഭയപ്പെടുത്തുന്നതു്? അതു കേൾക്കട്ടെ.

വിജയൻ—അടുത്തുണ്ടാകുന്ന തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിനെതിരായി അവർ സ്ഥാനാർത്ഥികളായി നിൽക്കുന്നുണ്ടത്രേ. സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ്, മുതലാളിമാരുടെ ഒരു സംഘടനയാണത്രേ.

വിജയം.—ഞാൻ ഇതൊന്നും കേട്ടു തീരെ നിരാശയ്ക്കു വിധേയയാകുന്നില്ല. തൊഴിലാളി—മുതലാളിപ്ര

ക്ഷോഭണം കൊണ്ടു് വാസ്തവത്തിൽ പ്രബലന്മാർ ദുർബലന്മാരെ ഹിംസിക്കുകയാണു്.

വിജയൻ.—എന്നു പറയാൻ വയ്യ. ലോകമൊട്ടുക്കു് പ്രാബല്യത്തിലിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രസ്ഥാനമല്ലേ, അതു്. തിരുവിതാംകൂറിൽ മാത്രമോ?

വിജയം.—ഏതു പ്രസ്ഥാനവും അതിന്റെ നായകന്മാരുടെ പ്രവൎത്തനം അനുസരിച്ചായിരിക്കും. ഇവിടെ തന്നെ കമ്മ്യൂണിസ്ററു നായകന്മാർ, യഥാൎത്ഥത്തിൽ ആ വയലാർ—പുന്നപ്ര ലഹളക്കാലത്തു് മൗനം ഭജിക്കുകയല്ലേ ചെയ്തതു്.

വിജയൻ.—എനിയ്ക്കതിലൊന്നും അവരെ കുറ്റപ്പെടുത്തുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. സ്റ്റേററു കാൺഗ്രസ്സുകാർ തങ്ങളുടെ ചുമതല ശരിയ്ക്കു നിൎവ്വഹിക്കുവാൻ അങ്ങനെയും ചില എതിരുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം.

വിജയം.—സർ സി. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യരുടെ എതിരുകൾ നിമിത്തം സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് ഇത്രശക്തിമത്തായി. അതിനെ കൂടുതൽ ശക്തിമത്തും ജനപ്രാതിനിധ്യമുള്ളതും ആക്കുവാൻ ഉതകുന്ന മറെറതിർ ശക്തികളെ ഞാൻ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നേ ഉള്ളൂ. സ്വാതന്ത്ര്യം, സകല ആളുകൾക്കും, ഒരുപോലെ വേണ്ടതല്ലേ? വരട്ടെ, കമ്മ്യൂണിസ്ററുകാരോ സോഷ്യലിസ്ററുകാരോ, സ്വതന്ത്രന്മാരോ ഏതുകാരോ എവിടെയോ ഒരട്ടെ.

വിജയൻ.—അതെ; എതിരുള്ളതുകൊണ്ടു് കൂടുതൽ ശക്തിയുണ്ടാകും എന്നതിൽ തൎക്കമില്ല. അതിരിക്കട്ടെ; 'വഞ്ചിധർമ്മസംഘം' എന്താ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്?

വിജയം.—നാടൊട്ടുക്കു സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് വിജയിക്കുവാനുള്ള പ്രചരണം തന്നെയാണു് വഞ്ചിധർമ്മ

സംഘം ഏറ്റെടുക്കുന്നതു്. പരസ്യമായ പ്രചാരണം ഒന്നും ഇല്ല എന്നുമാത്രം.

വിജയൻ.—'രഹസ്യ'പ്രചരണങ്ങൾ മാത്രമെന്നോ? എന്തോ പരസ്യമായി പാടില്ല.

വിജയം.—ഞങ്ങൾക്കു് പേരും പെരുമയും ഒന്നും ആവശ്യമില്ല. രാജ്യസേവനംമാത്രമാണു് ഞങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം.

വിജയൻ.—ആട്ടെ; എന്തുലക്ഷ്യമായിരുന്നാലും, തിരുവിതാംകൂർ ഒട്ടുക്കു് വേണ്ട ശ്രമം നടത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

വിജയം—അതേ; ഓരോകരയിലും എത്തി ദേശാഭിമാനികളായ മഹാജനങ്ങളെ മുന്നിട്ടിറങ്ങുവാൻ പ്രത്യേകം പ്രേരിപ്പിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ ചുമതലയല്ലേ.

വിജയൻ.—ഇക്കാര്യത്തിൽ അച്ഛന്റേയും അമ്മയുടേയും അഭിപ്രായങ്ങൾ ഞാൻ ഇന്നുതന്നെ അറിയാം.

പ്രസ്തുത നിശ്ചയമനുസരിച്ചു് അനന്തരപരിപാടികൾ ഈ യുവാവും യുവതിയും നിശ്ചയിച്ചു. ദിവസങ്ങൾ മുമ്പുകഴിഞ്ഞു് കന്നി, തുലാം, വൃശ്ചികം, ധനു എന്നീമാസങ്ങൾ അടുത്തുവരാൻ പോകുന്ന തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ വിവിധകക്ഷികൾ നടത്തുന്ന തെരഞ്ഞെടുപ്പു വിജയലാഭം ഉദ്ദേശിച്ച ഉദ്യമങ്ങളിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി.

വിശ്വവിശ്രുതമായ മകരം 16-ാംനു- ലോകൈകവന്ദ്യനും ഭാരതഭൂഖണ്ഡത്തിലെ സമസ്ത സ്വാതന്ത്ര്യസമ്പാദനങ്ങൾക്കും ആധാരഭൂതനും ആയ സാക്ഷാൽ മഹാത്മജിയുടെ അകാലചരമവാർത്ത 'അതാ, വഞ്ചിഭൂമണ്ഡലത്തെ അത്യധികമായി ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സിന്റെ ആരംഭഘട്ടംമുതൽ ഉത്തരവാ

ദിതപരോന്നം ലഭിച്ചതുവരെയുണ്ടായ സകല ഉദ്യമങ്ങളിലും ഉജ്ജ്വലദീപമായും മാർഗ്ഗദർശിയായും നിന്ന ആ പുണ്യാത്മാവിന്റെ ദേഹവിയോഗം വിജയനേയും വിജയേയും അത്യധികം സന്തപ്തരാക്കി. വിജയാലയം ഭവനത്തിൽ മൂന്നു രാത്രിദിവസത്തെ മൗനാചരണവും ഉപവാസവും പ്രാർത്ഥനയും നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു.

* * * * * * *

തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേററു കോൺഗ്രസ്സിന്ന് ബഹുജനപ്രാതിനിധ്യംവഹിക്കുവാൻ എത്രത്തോളം അർഹതയുണ്ടെന്ന പരമാർത്ഥം നിർണ്ണയിക്കേണ്ട ദിവസങ്ങൾ മുറുക്കെ അടുത്തിരുന്ന സന്ദർഭത്തിലായിരുന്നു ലോകൈകശാന്തിദീപമായ സാക്ഷാൽ മഹാത്മജിയുടെ അന്തർദ്ധാനം. എന്നാൽ ആ സകലാഭിവന്ദ്യന്റെ നിസ്തുലമായ ആദർശത്തിൽ അത്യന്തം ബഹുമാനാദരങ്ങൾ കരുതിപ്പോരുന്ന വഞ്ചിഭൂവാസികളും, അവരുടെ ഏകപ്രതിനിധിസംഘമായ സ്റ്റേററു കോൺഗ്രസ്സും തിരഞ്ഞെടുപ്പുമത്സരത്തിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധമായി. നെയ്യാററിങ്കര എന്നു വിശ്രുതമായ ആ ദക്ഷിണദേശവിഭാഗംതൊട്ട് പറവൂരിന്റെ വടക്കേ അററംവരെയുള്ള സകല നിയോജക മണ്ഡലങ്ങളിലും ഒരൊററ സ്റ്റേററുകോൺഗ്രസ്സ സ്ഥാനാർത്ഥിക്കുപോലും ബഹുഭൂരിപക്ഷം ലഭിക്കാത്ത ഒരൊററ തെരഞ്ഞെടുപ്പും നടക്കുകയുണ്ടായില്ല.

തമിഴ നാട്ട് കോൺഗ്രസ്സ്" എന്നപേരിൽ അടുത്ത കാലത്തു ഉദയംചെയ്തു. ഒരു ന്യൂനപക്ഷം, ദ്രാവിഡഭാഷക്കും ദ്രാവിഡസമുദായങ്ങൾക്കും എന്ന പേരിൽ വഹിച്ച പ്രത്യേകത അവർ പുലർത്തി എങ്കിലും, കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കക്ഷിയിലോ മറേറതെങ്കിലും വിഭാഗത്തിലോ നിന്നു

സ്വതന്ത്രനായ ഒരൊററ സ്ഥാനാർത്ഥിക്കല്ലാതെ മററാക്കും തന്നെ ജനപ്രാതിനിദ്ധ്യം വഹിക്കുവാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായില്ല.

തിരഞ്ഞെടുപ്പു പ്രചരണദിവസങ്ങളിൽ രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചിരുന്ന വിജയശീലൻ നായരും കുടുംബാംഗങ്ങളും അത്യന്തം സംതൃപ്തരായി സ്വഭവനത്തിൽ എത്തി. അവക്ക് ബഹുജനങ്ങളെ അഭിമുഖീകരിക്കുവാൻ ലഭിച്ച സന്ദർഭങ്ങളിലെല്ലാം തോന്നിയ ചാരിതാർത്ഥ്യവും സന്തോഷവും അവർ കൃതജ്ഞതയോടെ എപ്പോഴും സ്മരിച്ചുപോന്നു. ഭവനത്തിൽ എത്തിക്കഴിഞ്ഞ് മനോഹരമായ ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ വഞ്ചിധർമ്മ സംഘത്തിന്റെ ഒരു അസാധാരണയോഗം വിളിച്ചു കൂട്ടപ്പെട്ടു തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ വിജയികളായ എല്ലാ ജനനായകന്മാരും സസന്തോഷം, വിജയാലയനാഥന്റെ ക്ഷണം അനുസരിച്ച് അവക്ക് നൽകപ്പെട്ട വിരുന്നിൽ പങ്കുകൊണ്ടു.

മധുരവിഭവസമന്വിതമായ ലഘുഭക്ഷണങ്ങൾക്കും തുടർന്നുള്ള ചടങ്ങുകൾക്കും ശേഷം പശ്ചിമാംബുധിയുടെ തീരപ്രദേശത്ത് അല്പം ഒന്നൊതുങ്ങിയ ഒരു പ്രശാന്തസ്ഥലത്തുവച്ച് വഞ്ചിധർമ്മസംഘാംഗങ്ങളുടെയും സ്റ്റേറവ കാൺഗ്രസ്സുനേതാക്കളുടേയും ഏകോപിച്ച ഒരു സമ്മേളനം നടത്തപ്പെട്ടു.

വിജയശീലൻനായർ:—ബഹുമാന്യസദസ്യരേ,

എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏകാഭിലാഷമായ ഈ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രാപ്തി ഇപ്പോൾ കൈവന്നിരിക്കുന്നതുകണ്ട് ഞാൻ അത്യധികം സന്തുഷ്ടനും കൃതജ്ഞനുമാണ്. ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തു

ഈ നാട്ടുകാരിൽ അങ്കുരിച്ച അഭിവാഞ്ഛ; അവിടത്തെ വത്സല ഭാഗിനേയനായ ശ്രീചിത്തിരതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ പരിപൂർണ്ണകാരുണ്യത്താൽ സമ്പൂർണ്ണമായി സാധിച്ചിരിക്കുന്നു! എന്നാൽ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാരോടു് നമുക്ക യാതൊരു അനാദരവിന്നും കാരണമില്ല. തിരുമേനിമാരുടെ വിശ്രുതസചിവന്മാരും ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ അത്യന്തം സമർത്ഥരായിരുന്നു. അവരിൽ ആധുനിക രാജ്യഭരണ പട്ടക്കളിൽ അഗ്രിമസ്ഥാനത്തിന്നു് അർഹനായ കഴിഞ്ഞുപോയ സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരി അവർകളുടെ ഭരണകാലത്താണു് തിരുവിതാംകൂർ ജനാവലിക്കു് ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ നേരിട്ടു പുതിയ ഒരുണർവുണ്ടായതു്.

സദസ്യരിൽ ഒരാൾ:—അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനാണു് ഇന്നത്തെ തിരുവനന്തപുരം നഗരപിതാവു്.

വി. ശി. നായർ.—ഞാൻ കൃതജ്ഞതാപൂർവം ആ നാമധേയത്തെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടു്. സർ. പി. രാജഗോപാലാചാരി അവർകളുടെ ഭരണം എന്റെ വിമർശനവിഷയമല്ല. ഉഗ്രശാസനനായ ആ സചിവേന്ദ്രന്റെ ഇംഗിതസാദ്ധ്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു് അക്കാലത്തു് പൊതുജനങ്ങളിൽ അങ്കുരിച്ച അതൃപ്തി അത്ര എളുപ്പം അപ്രത്യക്ഷമാകാത്തതായിരുന്നു എന്നുമാത്രം.

തിരുവിതാംകൂർസ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സുപോലുള്ള സംഘടിതസദസ്സു് അക്കാലത്തു ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അത്തരം പ്രത്യുദ്യമങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ടാകാതിരിക്കുവാൻ അന്നത്തെ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു വേണ്ടപോലെ ശ്രദ്ധിച്ചു. അവിടത്തെ ഭരണകാലത്തുതന്നെ

യുണ്ടായ വിദ്യാൎത്ഥിവേട്ട, വൈയ്ക്കം സത്യഗ്രഹം അടിച്ചു മൎത്തൽ മുതലായ സംഭവങ്ങളുടെ പലമുദ്രകളിലും തിരുവിതാംകൂർ ജനതയുടെ അഭിമാനം ദർശനീയമാണു്.

കാലം മുന്നോട്ടുപോയി. കൊല്ലവൎഷം 1100-നോടുകൂടി ഉത്തരഇൻഡ്യയിലെ കാൺഗ്രസ്സുശക്തി ലോകൈകവന്ദ്യനായ മഹാത്മജിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഉടലെടുത്ത കാലം നമ്മുടെ രാജ്യചരിത്രത്തിൽ ഒരു നവീനഘട്ടം കുറിയ്ക്കുന്നു. ദുഷ്കരമായ കാൽ ശതാബ്ദകാലത്തിനുള്ളിൽ ജനങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യബോധം ഇത്ര സമുന്നതമായി വിജയം വരിക്കുവാൻ എല്ലാബഹുമാന്യനേതാക്കളും നിൎവ്വഹിച്ചആത്മപരിത്യാഗശീലത്തിനുള്ള നന്ദിനമ്മുടെ രാജ്യചരിത്രത്തിൽ സുവൎണ്ണാക്ഷരങ്ങളിൽ എക്കാലത്തും പ്രശോഭിക്കുന്നതാണു്.

സർ. സീ. പി. രാമസ്വാമിഅയ്യർ ദിവാൻജിയുടെ ശക്തിയേറിയ സകല എതിർ പ്രവൎത്തനങ്ങളേയും വിജയകരമായി എതിരിട്ടു നിന്നു് മഹാത്മാഗാന്ധിദേവന്റെ വത്സലവീക്ഷണത്തിന്നു പാത്രീഭവിച്ച ഈ "സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സു്" സംഘടന ഇതാ ഇന്നു സമ്പൂൎണ്ണമായ വിജയം കൈവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

സദസ്യർ.—സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ്! വിജയം! സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ്, വിജയം.

വക്താവു്.—അതേ; ഈ വിജയത്തിന്നു വേണ്ടി ത്രിവിധകരണങ്ങളാലും ശ്രമംചെയ്തവരും, ശരീര ഭാഗത്തു മുറിവുകൾ ഏല്ക്കുകപോലും ചെയ്ത ത്യാഗശീലം അനുഷ്ഠിച്ചവരും ആയ അനവധി മഹനീയ വ്യക്തികൾ ഉണ്ടു്. അവൎക്കുള്ള പ്രതിഫലം അവരുടെ മഹനീയസേവനം തന്നേയാണു്. "ഞാൻ സകല

സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കന്മാർക്കും വ്യക്തിപരമായി കൃതജ്ഞത പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു."

അനന്തരമായി വിജയാലയം ഗൃഹനായിക സദസ്സിനെ അഭിസംബോധനചെയ്തു.

ബഹുമാന്യസുഹൃത്തുക്കളെ,

"ചിരകാലമായുള്ള അഭിലാഷം ഇപ്പോൾ സഫലമായിക്കാണുന്നതിൽ ഞങ്ങൾക്കുള്ള അത്യധികമായ സന്തോഷം ഈ സദസ്സിനു മുമ്പാകെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഒരു മാന്യസോദരിയുടെ പുത്രിയായ ഒരു ചെറുതരുണിയ്ക്കു് രണ്ടു വാക്കു സംസാരിപ്പാൻ സദസ്സ് അനുവദിക്കണമെന്നു് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു."

സഭാനുമതിയോടെ ഒരു ചെറുയുവതി ആശ്ചര്യകരമായ ഉന്മേഷത്തിൽ പ്ലാറ്റുഫാറത്തിൽ എത്തി വന്ദനം ചെയ്തു—

"ബഹുമാന്യസഹോദരരേ, ദേശാഭിമാനികളായ വീരപുരുഷന്മാരേ!

"അടുത്തുനടക്കുന്ന തിരുവിതാംകൂറിലെ ഭാവിഭരണഘടനയുടെ രൂപീകരണത്തിലേക്കു് ബഹുജനപ്രാതിനിധ്യം ഏററുകാണുന്ന എല്ലാ നായകന്മാർക്കും നമസ്കാരം."

മാന്യരേ,

ഈ വഞ്ചിഭൂമി ചരിത്രാരംഭകാലം മുതൽ സ്വതന്ത്രമാണു്. വഞ്ചിവാസികളായ ബഹുജനങ്ങൾ, വെളിയിൽ നിന്നുമുള്ള ആരുടേയും നിർബന്ധത്താലല്ല, സ്വയമേവ രാജഭക്തരും, അഭിമാനികളും, സഹോദരസ്നേഹനിധികളും ആകുന്നു. ആ ഉത്തമാദർശം ഇക്കഴിഞ്ഞ തെരഞ്ഞെടുപ്പുമുഖേന ഇന്നു വെളിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതേ, നമ്മുടെ

ജീവിതസാഫല്യത്തിൻെറ ഒരു പ്രധാനാംശത്തെ നാം ഇന്നു് അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു. ഈ ആദർശം ഇന്നുകാണും പോലുള്ള സമ്പൂർണ്ണവിജയത്തിൽ ഇനിയും കലാശിക്കുവാൻ എല്ലാ ജനനേതാക്കളും പൂർവ്വാധികം ക്ലേശങ്ങൾ സഹിക്കണം എന്നു ഞാൻ അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു.

തിരുവിതാംകൂറിലെ മാന്യസോദരിമാരുടെ ദേശാഭിമാനം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന രാജ്യസേവനപരിപാടികൾ പൂർവ്വാധികം ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്ന എൻെറ എളിയ അഭിപ്രായം ഈ സദസ്സിനുമുമ്പാകെ സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുകയും, എൻെറ സകലവിധകഴിവുകളും ആ ആശയത്തിൻെറ പരിപൂർണ്ണസാഫല്യത്തിലേയ്ക്കു് വിനിയോഗിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധയാണെന്ന വസ്തുത സവിനയം അറിയിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു."

സദസ്യർ

"സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ്" "വിജയം"! അതേ, സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ് വിജയം.

എന്നും എന്നും!"

യുവതി വാഗ്വിലാസത്തിൽ നിന്നു വിരമിച്ചതോടെ ഉദ്ദേശം ഇരുപതുവയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു ക്രൈസ്തവ യുവാവു് പ്ലാറ്റുഫാറത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

യുവാവു്—ബഹുമാന്യരേ, സദസ്യരേ,

"ജീവിതത്തിൽ ഗണ്യമായ ഒരു ഭാഗം വിദേശത്തു് കഴിച്ചുകൂട്ടിയ ഒരു ചെറു സഹോദരൻ. നിങ്ങളുടെ അനുവാദത്തോടെ രണ്ടു വാക്കു പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ."

"എൻെറ പ്രിയപ്പെട്ട മാതാവു് കാൽശതാബ്ദകാലത്തിനു മുമ്പുമുതൽ ആഗ്രഹിച്ചുപോന്ന ഈ സ്വാതന്ത്ര്യം, ഉത്തരവാദിത്വഭരണം, ഇന്നു കൈവന്നതിലും തിരുവിതാംകൂർകാരായ നാം രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ ഒത്തൊരുമ

ടയാതെ നിൽക്കുവാൻ വിജയപൂർവ്വം ശ്രമിച്ചതിലും നമു ക്കെല്ലാം വളരെ സന്തോഷമുണ്ടല്ലോ. ക്രിസ്ത്യാനിയെന്നോ ഹിന്ദുവെന്നോ മുസൽമാൻ എന്നോ ഉള്ള മതസംബന്ധമായ യാതൊരു ഭേദവ്യത്യാസവും കരുതാതെ, നാം എല്ലാവരും തിരുവിതാംകൂറിന്റെ സന്താനങ്ങളെന്നു കരുതണമെന്നും രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഉൽക്കർഷത്തിനു വേണ്ടി ജാതി, മതം മുതലായവകൊണ്ടുള്ള വ്യത്യാസം നിശ്ശേഷം വിഗണിക്കണമെന്നും എന്റെ മാതാവ് എനിക്കു നൽകിയ ഉപദേശം ഈ ബഹുമാന്യസദസ്സിന്റെ സമക്ഷം വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു."

വിജയൻ: —ശ്രീമതി കുഞ്ഞുറെയിച്ചലമ്മയുടെ പുത്രനായ സ്നേഹിതന്റെ അഭിപ്രായം ആവർത്തിച്ച് സമസ്ത തിരുവിതാംകൂർ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടേയും രാഷ്ട്രീയമായ—സാമ്പത്തികവും സാമുദായികവും ആയ അഭ്യുന്നതിയ്ക്കായിപ്രാർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

വിജയാലയം ഗൃഹാംഗങ്ങളുടെ ഈ അഭിപ്രായപ്രകടനത്തിനു സമുചിതമായ മറുപടി എന്നനിലയിൽ അന്നത്തെ അദ്ധ്യക്ഷൻ ശ്രീമാൻ പട്ടംതാണുപിള്ള അവർകൾ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചു:—

മാന്യസദസ്യരേ,

"കഴിഞ്ഞ പത്തുപന്ത്രണ്ടു വർഷങ്ങളായി തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്യത്തിലെ ജനങ്ങൾ ആബാലവൃദ്ധം ഉത്തരവാദിത്വഭരണത്തിനായി നിരന്തരം മുറവിളി കൂട്ടുകയായിരുന്നല്ലോ. ഇക്കാര്യത്തിൽ മുന്നണിയിൽനിന്ന് വളരെ ക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദേശാഭിമാനിസംഘമാണ് 'സ്റ്റേറ്റുകാൺഗ്രസ്സ്'. ആ സംഘത്തിന്റെ അഭിലാഷം അനുസരിച്ചുള്ള ഉത്തരവാദിത്വഭരണം നമുക്കു ഇപ്പോൾ യഥാർത്ഥമായി ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ ഭരണം നടത്തുവാൻ

വേണ്ട പരിപാടികൾ നിർണ്ണയിക്കുവാൻ ഉതകുന്ന അസംബ്ളിയിലേയ്ക്കുള്ള ജനപ്രതിനിധികളെ പ്രായപൂർത്തിവോട്ടവകാശം എന്ന തത്വം അടിസ്ഥാനമാക്കി ഇപ്പോൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ മഹാരാജ്യത്തുള്ള സകല വ്യക്തികൾക്കും ആദരണീയമായ ഒരു ഭരണം നമുക്ക് കരഗതമാകുന്നതിനു എല്ലാവരേയും ഒത്തൊരുമിച്ചു പ്രയത്നിക്കാം."

വിജയംകൊണ്ടുള്ള ആഹ്ലാദവും ചാരിതാർത്ഥ്യവും തുളുമ്പുന്നതാം വെയ്ക്കുന്ന ഹൃദയങ്ങളോടുകൂടിയ ആ സദസ്സിലെ അതിഥിപ്രധാനികൾ അകത്തേതായി പ്രവേശിച്ചതു് കൃതജ്ഞതാപ്രകാശനം എന്ന ചടങ്ങിലേയ്ക്കായിരുന്നു. അവരിൽ പ്രാമാണികനായ വിജയശീലൻനായർ എഴുന്നേററു പറയുന്നു:—

"തിരുവിതാംകൂറിലെ സ്വാതന്ത്ര്യസ്നേഹികളായ പൊതുജനങ്ങളുടെ ഏകകണ്ഠമായ അഭിപ്രായം സ്റ്റേററു കാൺഗ്രസ്സ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുഖേന അംഗീകരിച്ചു് അഭിനന്ദിച്ചു ഉത്തരവാദിത്വഭരണം പരിപൂർണ്ണമായി കല്പിച്ചു ഈ മഹാരാജ്യത്തിൽ പ്രഖ്യാപനം നിർവ്വഹിച്ച ശ്രീ ചിത്തിര തിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ നേക്കുള്ള കൃതജ്ഞത വഞ്ചിധർമ്മസംഘപ്രതിനിധി എന്ന നിലയിൽ ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു."

ഗിരിജാഭായിഅമ്മ.—തിരുമനസ്സിലെ വന്ദ്യജനനിയും ഭാരതീയമഹിളാരത്നങ്ങൾക്കു് നടുനായകവും ആയ മഹാറാണി ശ്രീ സേതുപാർവ്വതീഭായി തിരുമനസ്സിലെ നേക്കുള്ള നിസ്സീമമായ കൃതജ്ഞത ഈ സംഘം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

വിജയൻ.— തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിൻെറ ആരംഭം മുതൽ ഇന്നോളവും ഇനിയും ആ ഭരണാ

സക്തസംഘത്തെ ഹൃദയപൂർവം നയിക്കുന്ന വിശ്രുത ദേശാഭിമാനിമാരായ ശ്രീ. പട്ടം, ററി. എം. വർഗ്ഗീസ്സ്, സി. കേശവൻ എന്നിവരുടെ നിസ്വാർത്ഥസേവനത്തിനു് ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയപൂർവകമായ കൃതജ്ഞത പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

വിജയം.—തിരുവിതാംകൂർ സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സിൻ്റെ സ്വാതന്ത്ര്യസമരം സംബന്ധിച്ച ജാഥയെ നയിച്ച വിശ്രുതയായ ശ്രീമതി അക്കാമ്മചെറിയാൻ, ഉജ്ജ്വല രാജ്യസേവനംകൊണ്ടു യശസ്സമാർജ്ജനം ചെയ്ത ശ്രീമതി ആനിമസ്ക്രീൻ, ശ്രീമതി റോസ് ചെറിയാൻ തുടങ്ങിയ മഹിളാരത്നങ്ങളുടെ രാജ്യസേവനപ്രതിപത്തിയെ സാദരം അഭിനന്ദിക്കുന്നു.

ശ്രീ മാധവിഅമ്മ.—ബഹുമാന്യസദസ്യരേ, സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് വിജയത്തിനു് ത്രിവിധകരണങ്ങളാലും വേണ്ട യത്നം നടത്തിയവരും മഹത്തായ ക്ലേശാനുഭവങ്ങൾ നേരിട്ടിട്ടും ലേശംപോലും ചലിക്കാത്തവരും ആയിനിന്നു് നമ്മുടെ നാട്ടിൻെറ സ്വാതന്ത്ര്യസമ്പാദനത്തിൽ ധീരധീരം വേണ്ട സേവനം നടത്തി അനവധി നഷ്ടങ്ങൾ സഹിച്ച അജ്ഞാതരോ, അഗണ്യകോടിയിൽ പക്ഷേ തള്ളപ്പെട്ടുപോയവരോ ആയ എല്ലാ സുഹൃത്തുക്കളുടേയും സേവനങ്ങളെ ഞങ്ങൾ ഹൃദയപൂർവ്വകമായി അഭിനന്ദിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചു്, നിരന്തരമായ ശാരീരികാക്രമണങ്ങളിൽപോലും ലേശവും പുറകോട്ടുപോകാതെ വീര്യപരാക്രമിശാലിയായ ശ്രീ കെ. റി, സ്റ്റേററുകാൺഗ്രസ്സ് ബന്ധുതയിൽ നിരന്തരപ്രവർത്തനം നടത്തിയ ശ്രീമാന്മാരായ ജി രാമചന്ദ്രൻ, കമ്പളം, എൻ. കുഞ്ഞിരാമൻ, ഇടപ്പള്ളി കെ. എ.

ഗംഗാധരമേനോൻ, ടി. കെ. നാരായണപിള്ള, (പറവൂർ) (നെയ്യാററിൻകര) എൻ. കെ. പത്മനാഭപിള്ള, ആർ. വാസുദേവൻപിള്ള, ഇലങ്കത്തു്, ജി പി., ജാൺ ഫിലിപ്പോസ്സ്, കെ. എ. മാത്യു തുടങ്ങിയ സകല വീരദേശാഭിമാനികളേയും ഞങ്ങൾ ഹൃദയപൂർവ്വം അഭിനന്ദിക്കുകയും ഉത്തരവാദഭരണ സ്വാതന്ത്ര്യസമ്പാദനത്തിൽ ഈ വീരപുരുഷന്മാർ സിദ്ധിച്ച വിജയത്തിൽ അവരെ അനുമോദിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു.

കുഞ്ഞുറെയിച്ചലമ്മ.—ശ്രീമാന്മാരായ, കെ. കെ. ചെല്ലപ്പൻപിള്ള, ജി. ചന്ദ്രശേഖരപിള്ള, നാണുവക്കീൽ, അമ്പലപ്പുഴ രാമകൃഷ്ണപിള്ള, സഹോദരൻ, അംശി; പി. എസ്സ്. നടരാജപിള്ള, എ. ശങ്കരപ്പിള്ള, മജീദ്, കളത്തിൽ, എ. അച്യുതൻ, കണ്ണാറാ, പുരുഷോത്തമൻ നായർ, കെ. എൻ. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ, വരദരാജൻനായർ, മങ്കുഴി, പാണ്ഡവത്തു്, എ. പി. ഉദയഭാനു, കെ. എ ശങ്കുണ്ണിപ്പിള്ള, ബാലരാമപുരം ജി. ആർ തുടങ്ങിയ മാന്യ വ്യക്തികളുടെ സേവനസന്നദ്ധതയും, സ്വാതന്ത്ര്യബോധവും അവരുടെ സംഭാഷണങ്ങൾക്കു് അത്യധികം ഉന്മേഷജനകമായിട്ടുണ്ടു്. അടുത്തകാലംവരെ എൻ. എസ്സ്. എസ്സ്, നായകനായിനിന്നു് രാജ്യകാര്യാങ്കണത്തിലേക്കു് മുന്നണിയിൽ എത്തിയ മി. മന്നം, അടുത്തകൂട്ടായ മി. ഗംഗാധരൻനായർ; ബാലകൃഷ്ണൻതമ്പി, എ. ജെ. ജാൺ, വിദ്യാർത്ഥികാൺഗ്രസ്സ് പ്രസിഡൻറു് മി. ജോസ്സ് എന്നുവേണ്ട എൻെറ സദസ്യരേ, എല്ലാ കാളേജുപ്രൊഫസ്സറും വിദ്യാർത്ഥികളും, എല്ലാ സ്വാ-

തന്ത്ര്യസ്നേഹികളും ഞങ്ങളുടെ നിഷ്കളങ്കമായ കൃതജ്ഞതയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്നു. ഈ വീരദേശാഭിമാനികളുടെ, സ്വദേശാഭിമാനികളുടെ, വിജയമത്രെ ഇന്നത്തെ ഉത്തരവാദിത്വഭരണം.

"ഉൽകൃഷ്ടമായ വഞ്ചിരാജ്യ സ്വാതന്ത്ര്യാരോഗ്യത്തെ മഹനീയവും അത്യുജ്ജ്വലവുമാക്കിയ എല്ലാ വീരപുരുഷന്മാരോടും വനിതാരത്നങ്ങളോടും ഞങ്ങൾക്കുള്ള നിസ്സീമമായ കൃതജ്ഞത ആവർത്തിച്ചാവർത്തിച്ച് പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളട്ടെ."

അങ്ങനെ വിരുന്നുസംഘം സൗഹാർദ്ദം ആഹ്ലാദം കൃതജ്ഞത എന്നിവയോടെ പിരിഞ്ഞു.

* * * * *

അടുത്ത ദിവസം വിജയാലയത്തിലെ ഗൃഹനാഥന്റെ പുത്രൻ വിജയനും ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ പുത്രി വിജയവും തമ്മിലുള്ള വിവാഹം സമുചിതങ്ങളായ ആഡംബരങ്ങളോടെ നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു. ആ യുവദമ്പതിമാർ രാജ്യകാര്യപരമായി നാട്ടിനു നവമായ ക്ഷേമം സംജാതമാക്കുക എന്ന ആദർശം അനുസരിച്ച് പുതുജീവിതം ആരംഭിച്ചു. നവദമ്പതികളെ വാസസ്ഥലത്തേയ്ക്ക് ക്ഷണിച്ച് ഒരു വിരുന്നു നൽകി വിജയശീലൻ നായർ, ഗിരിജാഭായിഅമ്മ, ശ്രീ മാധവിഅമ്മ മുതലായ സുഹൃത്തുക്കളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ ശ്രീമതി കുഞ്ഞു റെയിച്ചലമ്മ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചു:—

"കുഞ്ഞുങ്ങളേ, വിജയത്തിന്റെ മാതാവും ഞാനും തമ്മിൽ എന്തു ബന്ധമാണ് എന്നു നിങ്ങൾക്കു പൂർണ്ണമായി അറിഞ്ഞുകൂടായിരിക്കും. ഞങ്ങളുടെ മാതാക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള സൗഹാർദ്ദം ഒന്നുമാത്രമാണ് ഞങ്ങളെ ഇത്ര

മാത്രം സഹോദരികളാക്കിയിട്ടുള്ളതു്. ജാതിയോ മതമോ സംബന്ധിച്ചു് ഞങ്ങൾക്കു് ഒരിക്കലും യാതൊരുവിധത്തിലുള്ള അഭിപ്രായവ്യത്യാസവും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. കാളേജിൽ ഞങ്ങൾ വായിച്ചകാലമത്രയും ഏകോദരസഹോദരികളായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നു. രാജ്യകാൎയ്യം, സ്വന്തകാൎയ്യം എന്നിവയിൽ ഈ ശ്രീ മാധവിഅമ്മ, എന്നോടാലോചിക്കാതെയും എന്റെ പരിപൂൎണ്ണ സമ്മതം സിദ്ധിക്കാതേയും യാതൊരു കാൎയ്യത്തിലും ഏൎപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ആദ്യകാലത്തു് എന്റെ സഖിയെ വിവാഹം കഴിക്കുവാൻ ഏതാനുംപേർ ചില ആലോചനകളുമായി അടുത്തു. സഖിയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യബോധവും പരിഷ്കൃത ജീവിതത്തോടുള്ള അഭിനിവേശവും നിമിത്തം അവയിലൊന്നും ഉറപ്പെട്ടില്ല. പഴയ ആ കാലം!

അങ്ങനെ കഴിയവേയാണു, മുചുകുന്ദൻനായർ എന്നയാൾ വിവാഹാലോചനയുമായി എത്തിയതു്. ശ്രീ മാധവിയമ്മയുടെ പിതാവായ കൎത്താവദ്ദേഹം, ഭാൎയ്യയുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു് വശംവദനായി ആ വിവാഹം നടത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. വധുവിനു് ആ വിവാഹം തീരെ മനസ്സില്ലായിരുന്നുവെന്നു് വിവരം എന്നെ അറിയിച്ചു. വിവാഹദിവസം രാത്രി, മുഹൂൎത്തത്തിന്നു് ഏതാനും നാഴികമുമ്പായി ഞാൻ തിങ്കൾക്കാശ്ശേരിയിൽ എത്തി വധുവുമായി ഒരു കാറിൽ തിരിച്ചു. ഞങ്ങൾ മദിരാശിയിൽ ചെന്നുചേൎന്നശേഷം, കുട്ടികളുടെ അപ്പച്ചന്റെ ജോലിസ്ഥലമായ എഫ്. എം. എസ്സിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. അവിടെ ശ്രീ മാധവിയമ്മയ്ക്കു് അനുരൂപനായ വരനെ ഞങ്ങൾതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. അന്നു അവിടെവെച്ചു നടന്ന ആ വിവാഹബന്ധത്തിന്റെ മധുരഫലമാണു് എന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന ഈ 'വിജയം'.

ഭാൎയ്യയുടെ വൎത്തമാനം തുടൎന്ന്, ഭൎത്താവായ ഡാക്ടർ ഈ. ഈ. താമസ്സ് ഒരു ചുരുട്ടുകത്തിച്ചുകൊണ്ടുപറയുന്നു:—

“സ്നേഹിതരേ, കുഞ്ഞമ്മ പറഞ്ഞതിൽ കൂടുതൽ ഒന്നുംതന്നെ എനിക്കു പ്രസ്താവിക്കാനില്ല. വിജയത്തിന്റെ പിതാവായ വിജയശീലൻനായരും ഞാനും ബാല്യകാലത്തിലെ സഹപാഠികളായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ തിരുവനന്തപുരത്തെ ഹൈസ്കൂളിൽ താഴ്ന്നക്ലാസ്സുകളിലെ വിദ്യാൎത്ഥികളായിരുന്നു. അന്നദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരു ‘ശശാങ്കൻ’ എന്ന്. വീട്ടിലെ ചെല്ലപ്പേരായിരുന്നു അത്. വിദ്യാഭ്യാസം മുഖിയാക്കിയതോടെ ഞാൻ ‘എഫ്.എം. എസ്സിൽ തൊഴിൽ നോക്കുവാൻ പോയി.

കുഞ്ഞമ്മയുമായുള്ള വിവാഹം കഴിഞ്ഞശേഷമാണ് അവളുടെ സഖിയായ ശ്രീ മാധവിയമ്മയെപ്പററി അറിവാൻ ഇടയായത്. എന്റെ സ്നേഹിതനായ ഡാക്ടർ നായർ ഈ വിജയത്തിന്റെ മാതാവിനെ വിവാഹാകഴിച്ചു. വധു രാജ്യകാൎയ്യപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി തിരുവിതാംകൂർസ്ത്രീജനങ്ങളെ ഒരു സംഘടനയിൽ വരുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം കൂടെക്കൂടെ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു. ഏതായാലും കുറെക്കാലം കഴിഞ്ഞു ഞങ്ങൾ എഫ്. എം. എസ്സ് വിട്ടു. അവിടെയായിരുന്ന കാലത്തും തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യകാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി ശ്രീ മാധവിയമ്മ നിരന്തരമായി അന്വേഷണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

തിരുവിതാംകൂറിൽ ഹിന്ദുക്കളും ക്രിസ്ത്യാനികളും തമ്മിൽ ജാതിവഴക്ക് സംബന്ധിച്ച് പലപ്പോഴും ചില ഉരസലുകളും അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങളും സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം കേവലം നിസ്സാരങ്ങളായിരുന്നു. നാം

അഭിപ്രായങ്ങളിലും ആദർശങ്ങളിലും മുന്നോട്ടുപോവുകയാണല്ലോ. ലോകൈകവന്ദ്യനായ മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ ആദർശമാണു് ഇനി സ്വീകാര്യമായുള്ളതു്. അതിനാൽ ലോകത്തുള്ള ജനങ്ങളുടെ പാപപരിഹാരത്തിനായി ആത്മബലി നിർവഹിച്ച യേശുമിശിഹായോടൊപ്പം ഭാരതീയരുടെ അഭ്യുന്നതിക്കും സാഹോദര്യത്തിനുംവേണ്ടി ജീവൻ പരിത്യജിച്ച മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ മഹനീയാദർശം നിങ്ങൾക്കു ശുഭം കൈവരുത്തട്ടെ. ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ ഞാൻ നേരമ്പോക്കായി സംബോധന ചെയ്ത ആ പദം, അതേ, "ഡ്യൂറക്കാൺഗ്രസ്സ്" 'വിജയം' ഇപ്പോൾ പരിപൂർണ്ണമായി സാഫല്യത്തിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

വിജയൻ.—ഞങ്ങളുടെ അഭ്യുദയ കാംക്ഷികളായ എല്ലാ ഉത്തമജനങ്ങളുടേയും ഉപദേശങ്ങൾക്കും ആദർശങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ഞങ്ങൾ ആത്മാർത്ഥമായ കൃതജ്ഞത പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

വിജയം.—രാജ്യകാര്യപരമായി തിരുവിതാംകൂറിലെ മാന്യസഹോദരിമാരുടെ യത്നങ്ങൾ മേൽക്കുമേൽ അഭിവൃദ്ധിയിൽ എത്തുവാൻ വേണ്ട പരിപാടികൾ സ്വീകരിച്ചു് അവയെ പരിപൂർണ്ണസാഫല്യത്തിൽ എത്തിക്കുക എന്നതാണു് എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഉദ്ദേശം. അതിലേയ്ക്കു് ജഗദീശ്വരൻ കടാക്ഷിക്കുമാറാകട്ടെ!

ശുഭം.

Printed at the Modern Press, Trivandrum.

ശുദ്ധിപത്രം

പുറം.	വരി.	അശുദ്ധം.	ശുദ്ധം.
4	25	ശ്രദ്ധാലുക്കറം	ശ്രദ്ധാലു
8	9	അദ്ദേഘത്തെ	അദ്ദേഹത്തെ
11	7	കസുമതയിൽ	കസുമതതിയിൽ
21	7	വരുമെന്നു്	വരുമെന്ന
,,	,,	വിധേയന്മാകാതെ	വിധേയനാകാതെ
24	6	ല്ലേൻ	ല്ലേൽ
26	7	ലഭിച്ചു	ലഭിച്ചു
29	17	ഇടിക്കിൻ	ഇട്ടിക്കിൽ
35	8	നിറവേവുന്നതു്	നിറവേറുന്നതു്
,,	20	പുറകികി	പുറകി
36	19	നിൽക്കുന്നു	നിൽക്കുന്ന
37	3	ങ്ങളിലും	ങ്ങളാലും
,,	22	ശേരോഭാഗത്തിൽ	ശിരോഭാഗാംശത്തിൽ
,,	25	നിഃസ്ഥര	നിസ്തുല
41	1	മനസിലാക്കി	മനസ്സിലാക്കി
53	2	സ്തബ്ധ	സ്തബ്ധത
54	22	സ്ഥിതരെപ്പോൽ	സ്ഥിതരെക്കാറം
60	14	സഹാകിക്കാൻ	സഹായിക്കാൻ
67	8	അനുബന്ധു	അനുബന്ധ-
68	1	ആഭരണീയം	ആദരണീയം

പുറം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
71	13	അഴ്മതി	അഴിമതി
79	7	ജങ്ങളുടെ	ജനങ്ങളുടെ
80	10	മഹാരാവു്	മഹാരാജാവു്
95	6	സഹോദരങ്ങൾക്കു്	സ്നേഹാദരങ്ങൾക്കു്
99	18	സ്വതന്ത്രപൌരനം	സ്വതന്ത്രപൌരത്വം
101	15	സന്നദ്ധനായി	സന്നദ്ധമായി
,,	22	അതിശുദ്ധ	അതിരൂക്ഷ
102	12	വാഹകൻ	വാഹകന്റെ
104	22	സങ്കല്പം	സങ്കടം
109	7	പത്രാധിപരെ	പത്രാധിപരേ
110	9	സ്സിൽ	കേസ്സിൽ
,,	21	മൊഴിലുള്ള	മൊഴിയിലുള്ള
120	1	പത്രവര	പത്രവരി
121	23	അന്യായബോധം	ന്യായബോധം
126	26	ശ്രമ	ശ്രമം
132	26	ഉന്മേഷവാനായി	ഉന്മേഷവാനായ
133	1	ഇവീടെ	ഇവിടെ
144	6	കട്ട	കട്ടി
146	2	വ്യാപരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു	വ്യാപരിപ്പിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു
155	11	ക്കലും	ഒരിക്കലും
168	9	അസൂത്രണങ്ങൾ	ആസൂത്രണങ്ങൾ
175	5	നനാമുഖങ്ങൾ	നാനാമുഖങ്ങൾ
,,	18	നിരോധനം	തിരോധാനം

പുറം	വരി	അബദ്ധം	സുബദ്ധം
177	11	നായരേയ്യ	നായരേയും
,,	13	ഭംഗാ	ഭംഗി
,,	26	ആശ്ചരം	ആശ്ചര്യം
178	2	പീസനം	പീഡനം
180	19	അത്രയ്ക്കാരു	അത്രയ്ക്കൊരു
181	27	കടന്ന	കടന്നു
183	12	പങ്കുകൊള്ളുവാനം	പങ്കുകൊള്ളുവാൻ
189	1	പ്രധാനമ്മാർ	പ്രധാനന്മാർ
212	22	കഴിയുന്ന	തോന്നിയ
216	21	ചോള്യങ്ങൾ	ചോദ്യങ്ങൾ
219	23	അതെത്ര	അതത്ര
223	4	വേർപ്പെടുത്തുന്നതു്	വേർപെടുത്തുന്നതു്
228	1	തിരുമേനീ	തിരുമേനി
247	12	പ്രതിപുരഷ	പ്രതിപുരുഷ
249	2	നിത്യാത്ഥ	നിസ്വാത്ഥ
,,	5	വിക്രയങ്ങളെ	വിക്രിയകളെ
264	23	അനി	അതി
272	12	നിവേദസംഘ	നിവേദകസംഘ
293	25	പററപ്പോലും	പററിപ്പോലും
294	9	നിയ്യാതന	നിര്യാതന
295	1,2,3		മേൽ പ്രസ്താവിച്ച അസ്തുശക്തം
,,	20	ഭത്താക്കന്മാർ	ഭത്താക്കൾ
,,	2	തതെത	തന്നെ

പുറം	വരി	അബദ്ധം	സുബദ്ധം
299	11	അയച്ചു്	അയച്ചു്
301	26	കമ്പിസത്തു്	കമ്പിസമ്പത്തു്
302	4	വഹക്കുന്ന	വഹിക്കുന്ന
307	6	പ്രവത്തിപരം	പ്രവൃത്തിപരം
,,	17	സ്ഥലത്തു്	സ്ഥലത്തുള്ള
308	1	തുലാം 10-ാംനു-	തുലാം 7-ാംനു-
,,	2	ഇരുപത്തയാറു്	ഇരുപത്തിയാറു്
,,	3	അദ്ദേഹം	അന്നു്
332	16	അല്ലെന്നോ?	അല്ലേന്നോ?
335	4	വൃദ്ധയു	വൃദ്ധയ്ക്കു്
336	21	കേട്ടു്	കേട്ടു
366	6	ഭൃത്യ	ഭൃത്യ
368	19		'ൻ നിർവ് വക്കു്

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ വില രൂപാ	2—0—0	സാഹിത്യഭൂഷണം	1—8—0
കല്യാണസൗധം	2—4—0	ആദികേരളീയചരിത്രം	0—15—0
സ്വാതിതിരുനാൾ സംഗീതകൃതികൾ	2—4—0	ഔഷധനിഘണ്ടു	1—8—0
ജാതകസിദ്ധാന്തങ്ങൾ	2—4—0	സംഗീതസ്വസഹായി	0—12—0
		ശിക്ഷാക്രമപരീക്ഷാദീപിക	1—2—0

വിജ്ഞാപനം

നമ്പർ			രൂ.	ണ.
1	കേരളഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രം	1-ാംഭാഗം	3	0
2	ടി	2-ാംഭാഗം	3	12
3	ടി	3-ാംഭാഗം	3	12
4	ടി	4-ാംഭാഗം	5	0
5	ടി	5-ാംഭാഗം	5	0
6	ടി	6-ാംഭാഗം	5	0
7	രാമാനുജൻ എഴുത്തച്ഛൻ		1	8
8	കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ		2	0
9	അമൃതവല്ലി	നോവൽ	2	0
10	രാധാമണി	ടി	4	8
11	ശ്രീഅംബാദേവി	ടി	2	0
12	സംഗീത സ്വരസഹായി		0	12
13	സുകേശിനി	നോവൽ	1	6
14	ദൈവവിലാസം	ടി	1	2
15	ആദികേരളീയചരിത്രം		0	15
16	പ്രാചീനകേരളം		0	12
17	അനുരാഗോൽക്കർഷം	നോവൽ	0	12
18	ചന്ദ്രലേഖ	ടി	1	2
19	യാഥാർത്ഥ്യങ്ങൾ		1	0
20	ജ്യോതിഷസാരസംഗ്രഹം		1	8
21	രാധാറാണി	നോവൽ	1	0
22	സുഭാഷ്ചന്ദ്രബോസ്		1	4
23	മഹാത്മാഗാന്ധി		1	8

അപേക്ഷിക്കേണ്ടും മേൽവിലാസം:- പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള

വിദ്യാവിലാസിനി ബുക്കുഡിപ്പോ, ചാല, തിരുവനന്തപുരം

Printed at the Modern Press, Trivandrum.